

Afşin Ağzı
(İnceleme, Metinler, Sözlük)

Ümmü Habibe Ş.Kaya

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Türk Dili ve
Edebiyatı dalında Yüksek Lisans Tezi olarak
sunulmuştur

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Şubat, 2017
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü, Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof.Dr. Mustafa Tümer
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Yard. Doç Dr. Gülseren Tor
Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans derecesinin doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Yard. Doç Dr. Gülseren Tor
Tez danışmanı

Değerlendirme Komitesi

---

1. Doç.Dr. Gürkan Gümüştam

2. Yard. Doç. Dr. Gülseren Tor

3. Yard. Doç. Dr. Tayyibe Uç

ABSTRACT

The current study aims to describe the different aspects and the distinctive features of the Afşin dialect from the Standard Turkish.

The data for this study were obtained between 2015 and 2016 through a 40-hour audio recording in 39 settlements, which were at once villages and towns turned into quarters by 2012, in the Afşin district and 18-hours of these audio recordings were decoded. The written texts were subjected to analysis in terms of “phonetics”, “morphology” and “dictionary”. The decoded texts of the conducted audio recordings from 39 settlements were collected under the heading of “Texts”. The district of Afşin’s regional geography, climate, history and ethnicity were analyzed in the “Introduction” part. The “Dictionary” part includes glossaries made up of the dialect words of Afşin either those do not appear on the standard Turkish or those which have phonetical and semantical differences from Standard Turkish. The words in uncoded part of the audio recordings and the words that belong to the Afşin dialect are also included in the “dictionary” part. The line and script numbers were provided for only those dictionary entries that appear on the decoded texts.

The main motivation behind the study of “The Afşin dialect” was the absence of a large-scale study focusing on the district of Afşin and its quarters. The dialects of all the regions in Anatolia should be studied in order to be able to prepare the Atlas and the grammar of Anatolian Turkish Dialects.

In general the research adopted a synchronous and descriptive method with sometimes implementing a diachronic and comparative research. The research participants are the residents of the Afşin district who have been selected according to a certain criteria. These residents were chosen among those who have not

emigrated from the district for some particular reasons (such as education, financial reasons) and illiterate elderly people who has significant knowledge on Afşin dialect.

Key Words: Afşin dialect, phonology, morphology, vocabulary of Afşin dialect

ÖZ

Bu çalışmada, Afşin ağzının ölçünlü dilden farklı yönleri belirlenmiş ve ayırıcı özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada 2015-2016 yılları arasında Afşin ilçesine bağlı eskiden köy ve kasabayken 2012’de mahalle konumuna geçmiş olan 39 yerleşim yerinden yapılan 40 saatlik ses kayıtlarının 18 saati yazıya dökülmüştür. 39 yerleşim yerinden derlenen ses kayıtlarından oluşturulan metinler de “Metinler” başlığı altında toplanmıştır. Çalışmanın veri tabanını bu metinler oluşturmaktadır. Yazılı metinler de ses ve yapı açısından incelenmiş, bu incelemeler de Ses Bilgisi ve Şekil Bilgisi Bölümlerinde toplanmıştır. Bölgenin coğrafyası, iklimi, tarihi, etnik yapısı hakkında da “Giriş” kısmında kısaca bilgi verilmiştir. “Sözlük” kısmında derlenen metinlerde geçen ölçünlü dilde kullanılmayan ya da ses ve anlam farklılığıyla kullanılan sözcükler verilmiştir. Bunların dışında metinlerde geçmeyen fakat elimizdeki ses kayıtlarında bulunan veya sözlü derlemeler sırasında elde edilen söz varlığı birimleri de sözlüğe alınmıştır. Metinde geçen sözlük birimlerin metin ve satır numarası verilirken metinlerde geçmeyen birimlerde yer belirtilmemiştir.

“Afşin Ağzı” adlı bu çalışmayı seçmemizin sebebi, Afşin ilçesine ve mahallelerine dair geniş çerçeveli bir derlemeye dayalı çalışmanın yapılmamış olmasıdır. Anadolu Ağızlar atlasının ve dilbilgisinin hazırlanabilmesi için dil özellikleri incelenmedik bölgenin kalmaması gerekmektedir.

Genel olarak eşzamanlı ve betimlemeli olarak, yeri geldikçe artzamanlı ve karşılaştırmalı bir çalışmaya gidilmiştir. Çalışmaya kaynaklık eden kişiler Afşin İlçesine bağlı mahallelerde yaşayan ve mümkün olduğunca yöreden eğitim, ticaret

veya herhangi bir sebeple göç etmemiş, yöre ağzını en iyi şekilde yansıtabilecek yaş ortalaması yüksek, çoğunluğu okur-yazarlığı olmayan kişilerden seçilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Afşin ağzı, ses bilgisi, şekil bilgisi, Afşin ağzının söz varlığı.

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmalarımız esnasında sabırları ve yardımları ile en büyük katkıyı sağlayan babama, anneme, küçük Esmâ'ma ve kardeşlerime, saygıdeğer danıőman Hocam Gülseren Tor'a; çalıőmalarımızın derlemeler aőamasında bizi samimiyetle destekleyen Rauf Bozkurt ve ailesine; derlemelerimize kaynaklık eden Afşin'in güzel ve tertemiz insanlarına teőekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT.....	iii
ÖZ	v
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
METİNLERDE KULLANILAN SES DEĞERLERİNİ GÖSTEREN İŞARETLER.....	xii
KISALTMALAR	xiv
KAYNAK KİŞİ ADI KISALTMALARI.....	xv
1 GİRİŞ	1
1.1 Kahramanmaraş Coğrafyası	1
1.2. Maraş Adının Kökeni	1
1.3 Kahramanmaraş Tarihi	2
1.3.1 Müslümanlar Dönemi	2
1.3.2 Türk Hâkimiyeti.....	2
1.4 Kahraman Maraş Ağzı.....	5
1.5 Afşin'in Coğrafyası	6
1.6. Afşin Adının Kökeni	7
1.7 İklim ve Hava	8
1.8 Afşin Tarihi	8
1.8.1 Türk Hâkimiyeti.....	9
1.9 Afşin Ağzı	10
2 SES BİLGİSİ.....	12
2.1 Ünlüler.....	12
2.1.1 Ünlü çeşitleri.....	12

2.1.2 Ünlülerde uzunluk.....	13
2.1.3 İkiz ünlüler.....	16
2.1.4 Ünlü uyumu.....	17
2.1.5 Ünlü değişmeleri.....	19
2.1.6 Ünlü düşmesi.....	21
2.1.7 Ünlü türemesi.....	21
2.1.8 Ünlü göçüşmesi.....	22
2.2 Ünsüzler.....	23
2.2.1 Ünsüz çeşitleri.....	23
2.2.2 Ünsüz uyumunun bozulması.....	26
2.2.3 Ünsüz değişimleri.....	27
2.2.4 Ünsüz benzeşmeleri.....	32
2.2.5 Ünsüz düşmesi.....	35
2.2.6 Ünsüz türemesi.....	36
2.2.7 Ünsüz ikizleşmesi.....	36
2.2.8 İkiz ünsüz tekleşmesi.....	36
2.2.9 Ünsüz göçüşmesi.....	36
3 ŞEKİL BİLGİSİ.....	38
3.1 İSİMLER.....	38
3.1.1 İsim yapım ekleri.....	38
3.1.2 İsim işletme ekleri.....	41
3.2 ZAMİRLER.....	46
3.2.1 Kişî zamirleri.....	46
3.2.2 Dönüşlülük zamiri:.....	48
3.2.3 İşaret zamirleri.....	49

3.2.4 Belirsizlik zamirleri	50
3.2.5 Soru zamirleri	50
3.3 SIFATLAR	50
3.3.1 Niteleme sıfatları.....	50
3.3.2 Belirtme sıfatları	50
3.4 ZARFLAR.....	51
3.4.1 Yer yön zarfları.....	51
3.4.2 Zaman zarfları.....	51
3.4.3 Durum zarfları.....	52
3.4.4 Azlık- çokluk zarfları.....	52
3.4.5 Soru zarfları	52
3.5 FİİLLER	52
3.5.3 Kişi ekleri.....	55
3.5.4 Fiillerin basit zaman şekilleri.....	59
3.5.5 Fiillerin birleşik zaman şekilleri	64
3.5.6 Ek-Fiil	68
3.5.7 Yardımcı fiiller	69
3.5.8 Fiilimsiler.....	70
3.6 EDATLAR	73
3.7 İKİLEMELER.....	73
3.7.1 Aynı Sözcüğün Tekrarlanmasıyla Oluşan İkilemeler	73
3.7.2 Doğa Yansımaları ve Ses Yansımaları Sözcüklerle Kurulan İkilemeler	74
3.7.3 Eş/yakın Anlamlı Sözcüklerin Bir Arada Kullanılmasıyla Oluşan İkilemeler	74
3.7.4 Aynı Sözcüğün Başına “m” Getirilmesiyle Oluşan İkilemeler	74

3.7.5 Ses Benzerliği ile Oluşan İkilemeler	74
SONUÇ	75
KAYNAKLAR	81
EKLER	85
EK 1: METİNLER	86
EK 2: SÖZLÜK	427

METİNLERDE KULLANILAN SES DEĞERLERİNİ GÖSTEREN İŞARETLER

(-)	ünlüler üzerinde kullanılan uzunluk işareti
(˘)	kalın ünlüler üzerinde yarı incelme işareti
(ˆ)	ünlüler üzerinde kısalık işareti
( )	diftong
á	a-e arası ünlü
è	e-i arası ünlü
ä	açık e
í	ı-i arası ünlü
ó	o-ö arası ünlü
ú	u-ü arası ünlü
û	u-ı arası ünlü
ŋ	damak n'si
ħ	nefesli h
ğ	arka damak g'si
g	orta damak g'si
ķ	arka damak k'si
ķ	orta damak k'si
Ç	ç-c arası ünsüz
F	f-v arası ünsüz
P	p-b arası ünsüz
T	t-d arası ünsüz

- S z-s arası ünsüz
- K k-g arası ünsüz
- Ƙ ƙ-ğ arası ünsüz
- ( ) ön damak ünsüzleri için kullanılan işaret
- ( ) belli bir kurala göre getirilen veya değişen sesleri içine alır
- / bir örneğin değişik söylenişlerini veya değişik anlamlarını ayırmak için kullanılmıştır
- + isim cinsinden sözcüklere gelen eklerin önüne ve eksiz kullanılmayan isim cinsinden şekillerin sonuna konulmuştur
- Fiil cinsinden sözcüklerin sonuna ve fiil cinsinden sözcüklere gelen eklerin önüne konulmuştur.
- < > gelişme işaretleri

KISALTMALAR

age	Adı geçen eser
AOİA	Adana Osmaniye İlleri Ağızları
Ar.	Arapça
bkz.	Bakınız
C.	Cilt
DLT	Dîvânu Lügati't- Türk
EAT	Eski Anadolu Türkçesi
ET	Eski Türkçe
Far.	Farsça
Fr.	Fransızca
GTS	Grammer Terimleri Sözlüğü
İng.	İngilizce
İt.	İtalyanca
KYA	Kütahya ve Yöresi Ağızları
s.	Sayfa
S.	Sayı
TDK	Türk Dil Kurumu
Yay.	Yayımları
Yun.	Yunanca

KAYNAK KİŞİ ADI KISALTMALARI

AA	Adil ASLANER
CG	Cemile GÖKŞEN
CG	Cuma GÜVERTİ
CK	Cuma KARA
DA	Duran AYDOĞAN
FA	Fatma GÖKDOĞAN
FB	Fatih BÖRK
FT	Fatik TOLU
HK	Hatice KARAKAŞ
KA	Kuddusi AYGÖRDÜ
MB	Mustafa BÜLBÜL
MK	Mustafa KÜÇÜKHURMAN
ÖÜ	Ömer ÜZÜM
PÖ	Paşa ÖZTÜRK
RK	Resmigül KONAK
SB	Semanet BERKTAŞ
YK	Yurdagül KALENDER

Bölüm 1

GİRİŞ

1.1 Kahramanmaraş Coğrafyası

37-38 Kuzey paralelleri ile 36-37 doğu meridyenleri arasında yer alan Kahramanmaraş ülkemizin Akdeniz bölgesinde yer alır. Kahramanmaraş'ın on ilçesi bulunmaktadır: Merkez, Afşin, Andırın, Çağlayancerit, Ekinözü, Elbistan, Göksün, Nurhak, Pazarcık, Türkoğlu. Büyük bölümü Akdeniz Bölgesi'nin kuzeydoğusunda, kuzey bölümü Doğu Anadolu'nun Yukarı Fırat Bölümü'nde, doğusundaki küçük bir parçası Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Orta Fırat Bölümü'nde yer alır.¹

Kahramanmaraş, kuzeyden Sivas, kuzeybatıdan Kayseri, güneybatıdan Adana, güneydoğudan Gaziantep, doğudan Adıyaman, kuzeydoğudan Malatya ile çevrili bir Akdeniz şehridir. Yeryüzü şekilleri genellikle Güneydoğu Torosların uzantıları olan dağlarla bunlar arasında kalan çöküntü alanlarından oluşmaktadır.

1.2. Maraş Adının Kökeni

Maraş adının nereden geldiği ve anlamının ne olduğuna dair birkaç görüş ileri sürülmektedir. Ünlü tarihçi Herodot, Maraş şehrini Hitit komutanlarından Maraj adlı birisinin kurmasından dolayı şehre Maraj adı verildiğini belirtmektedir. Hitit İmparatorluğu (M.Ö. 2000 - 1200) zamanında bu devletin önemli merkezlerinden biri olan şehrin adı, Hititlerden kalan yazıtlarda Maraj ve Markasi şeklinde geçmektedir. Maraş'ın adının Hititlerden geldiğini doğrulayan Asur kaynaklarında bu şehrin adı Markaji şeklinde geçer. Asur krallarından Sargon'un zamanından kalan

---

¹ http://www.csb.gov.tr/turkce/dosya/ced/icdr2011/kmaras_icdr2011.pdf

Boğazköy yazıtlarında Maraş'ın adı geçmektedir.² Maraş, Hitit İmparatorluğu yıkıldıktan sonra Geç Hitit şehir devletlerinden Gurgum Krallığı'na başşehirlik yapmıştır.³ Bizans kaynaklarında da Marasin ya da Marassion olduğu bilinmektedir.⁴ 636'da Araplar tarafından fethedildiğinde de Maraş denmiştir.

1.3 Kahramanmaraş Tarihi

Şimdiye kadar yapılan çalışmalardan da anlaşılacağı üzere Maraş topraklarında tarih boyunca Hititler, Geç Hititler, Asurlular, Medler, Urartular, Persler, Makedonyalılar, Selefkoslar, Ermeniler, Romalılar, Bizanslılar, Sâsâniler, Araplar Maraş'ta hâkimiyet kurmuş ve sonunda bu topraklar Türk Milleti'nin hâkimiyet alanı içine girmiştir.

1.3.1 Müslümanlar Dönemi

Suriye'de fetihlerde bulunan Halid b. Velid 636 yılında Maraş'a doğru bir saldırı başlatmış, şehir 637 yılında Müslümanların eline geçmiştir. Maraş'ta yaşayan Hıristiyan halk canlarına dokunulmaması şartıyla şehri teslim etmiş, İslâm orduları burada bir garnizon kurarak Anadolu içlerine yapılacak seferler için burayı üs olarak kullanmaya başlamışlardır. Ancak Bizanslılar burayı Araplara kaptırmamak için yoğun saldırılara başlamış, 651 yılında bir İslâm ordusu Sufyan b. Avf komutasında Maraş'ı tekrar alıp şehri imar ettirerek buraya asker yerleştirmiştir.⁵

1.3.2 Türk Hâkimiyeti

I. Süleyman Şah'ın ve Emîr Buldacı'nın 1085'te Anadolu'nun güneyine yönelik fetihleri sırasında Maraş Buldacı tarafından ele geçirilir.⁶ 1097'de şehri Haçlıların eline geçmiş ve 1149'a kadar onların hâkimiyeti devam etmiştir. Bu süre

---

² Ahmet Eyicil, Yakın Çağda Kahramanmaraş, Ukde Yay. Kahramanmaraş 2009 s.23

³ Tufan Gündüz, "Kahramanmaraş", İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. İstanbul 2001 c. 24 s. 192-196

⁴ İlyas Gökhan, Başlangıçtan Kurtuluş Harbine Kadar Maraş Tarihi, Ukde Yay. Kahramanmaraş 2011 s. 20

⁵ <http://www.kahramanmarasdefterdarligi.gov.tr/ilimiz/tarih/04.html>

⁶ İslam Ansiklopedisi, age C.24. s. 193

içinde bir ara Danişmentli Beyliği şehri ele geçirse de hâkimiyeti kısa sürmüş ve tekrar Haçlılar hâkim olmuştur. 1149'da yeniden Selçukluların eline geçen Maraş'ta 1180'lerden 1258'e kadar devam eden bir Selçuklu uç beyliği kurulmuştur. 1258'de Maraş'ı Kilikya Ermenileri idareleri altına almışlardır. 697'de (1298) Memlûklerin Halep nâibi Bilbân et-Tabahî tarafından geri alınmış; Ermenilerle yapılan antlaşmada Ceyhan nehri sınır kabul edilerek Maraş'ın Memlûklerin hâkimiyetine geçmesine karar verilmiştir.⁷ 1298–1337 arasında Memlûk Türkleri tarafından yönetilmiştir. Bu dönemde Memlûkler Maraş bölgesine Oğuzların Bozok koluna bağlı Bayat, Beydilli ve Avşar boylarına mensup Türkleri yerleştirmiştir. Dülkadiroğlu Beyliği öncesi Memlûk idaresi boyunca bölgede Türkmen nüfusu oldukça artmış ve bu sebeple Maraş bölgesine Vilayet-i Türkman, Türkmen İli gibi isimler verilmiştir.⁸ Kemalpaşazâde de diğer yazarlar gibi Türkmen/Türkmân kelimesini özellikle Dülkadirli gibi Türk beylikleri ve Akkoyunlular hakkında kullanır. Alaüddevle Beğ'den “Zü'l-kadr Türkmânının sâlârı” olarak bahseder.⁹

Faruk Sümer, Moğol istilası ile Horosan ve Azerbaycan'dan Anadolu'ya pek çok Türkmen geldiğini, bu Türkmenlerin Moğollara tabi olmak istemediklerini, bir kısmının Bizans sınırına kadar göç ederek dayandığını, bir kısmının ise Hülagü ve Abaka'nın kendilerine uyguladığı şiddet siyaseti neticesinde Memlûk Devletine sığındığını, Sultan Baybars'ın (1260-1277), sayıları 40.000 evden fazla olan bu Türkmenlere Antakya'dan Gazze'ye kadar olan bölgede yurt verdiğini, beylerine dirlikler tahsis ettiğini; daha sonra bunların Şam Türkmenleri adını aldıklarını ve yine Dülkadirli ulusunu oluşturan Şam Türkmenlerinin Bozok kolundan olduğunu

---

⁷ Age s. 193

⁸ Gökhan, age s. 178; Faruk Sümer, Bayatlar, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/157664>

⁹ Mehmet Öz, İlk Osmanlı Kroniklerinde Oğuz Türkmen İmgesi, 5. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri, Ankara 2015 s.381

belirtmektedir.¹⁰ Bu boylardan birine mensup olan Zeyneddin Karaca Bey adlı Türkmen lideri 1337’de Maraş ve Elbistan’da Dülkadir Beyliği’ni kurmuştur. Bu bölgede 1337–1522 arasında Dülkadir Beyliği hâkimiyet sürmüştür.

Şam Türkmenleri XIII-XV. yüzyıllarda Dülkadirli beyliğini kurup Maraş bölgesinin iskânına, Çukurova’nın fethine ve iskânına katılmışlardır. Aynı Türkmenlerin XVII-XIX. yüzyıllarda Orta ve Batı Anadolu’daki son yerleşme faaliyetlerine de katıldığı yine Sümer¹¹ tarafından bildirilmektedir. Bu beyliğin son dönem başkenti olan Maraş gerçek hüviyetine bu dönemde kavuşmuştur. Şehir boydan boya imar edilmiş, camii, hamam, medrese, tekke ve çeşme gibi müesseselerle donatılmıştır.

1515’te Dulkadir Beyliği Osmanlı’ya tabi olmuştur. 1522’de de bu beyliğin tamamen ortadan kaldırılmasından sonra Maraş bir Osmanlı şehri olmuştur.

Kahramanmaraş I. Dünya Savaşı sonrası Fransız nüfuz bölgesinde bırakılmıştı. Ancak Mondros Mütarekesi’nin ardından İngilizler 22 Şubat 1919’da şehri işgal ettiler. Bundan sonra bölgede Ermeni varlığında artış görülmeye başlandı. İngiltere ile Fransa arasında yapılan antlaşma neticesinde Maraş ve çevresi Fransa’ya devredilince 29 Ekim 1919’da Fransızlar Maraş’a girdiler. Fransız ordusu içinde Ermeniler’den teşkil edilmiş birliklerin olması, şehirdeki Ermeniler’in işgali coşkuyla karşılaşması, kaledeki Türk bayrağının indirilmesi, Uzunluk Hamamı’ndan çıkan kadınları Fransız askerlerinin taciz etmesi halkın tepkisine yol açtı. Sütçü Hacı İmam işgalci askerlerden birini öldürdü. Şehirdeki direnişi örgütlemek amacıyla 29 Kasım 1919’da Maraş Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti kuruldu. Maraşlı doktor Mustafa ile arkadaşları Maraş’ta Kuvâ-yi Milliye teşkilâtı kurmak üzere Hey’et-i Temsiliyye başkanı Mustafa Kemal ile irtibat kurdular. Sivas Kongresi’nde Maraş’ta Kuvâ-yi

---

¹⁰ Faruk Sümer, Çukurova Tarihine dair Araştırmalar, Tarih Araştırmalar Dergisi, S. I, Ankara 1963, s.1-107

¹¹ Age, s.9

Milliye kurulmasına karar verildi ve Hey'et-i Temsilîyye tarafından Yüzbaşı Selim (Kurtoğlu Yörük Selim) ve Üsteğmen Âsaf (Kılıç Ali Bey) bu işe memur edildi. Fransızlar pek çok yerde Kuvâ-yi Milliyeciler'in baskınına uğramaya başladı. Çatışmalar kısa sürede şehre sıçradı. Bertiz Kuvâ-yi Milliyesi kumandanı Doktor Mustafa Bey, Yumurtatepe'deki Fransız karargâhına saldırılar düzenledi. Bu gelişme şehirdeki Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti'ni de harekete geçirdi. Şehirde çatışmalar yoğunlaşınca Pazarcık Kuvâ-yi Milliyesi kumandanı Kılıç Ali Bey de Maraş'a girdi. Türk çeteleri Maraş'a yardım getiren Fransız konvoylarını da vurmaya başladılar. Bayazıtlı mahallesine yönelik ağır topçu saldırıları karşısında halk Doktor Mustafa Bey'i Fransız karargâhına görüşme yapmaya gönderdi. Mustafa Bey, Fransız kumandan General Queratte ile yaptığı görüşmeden dönerken Ermeniler tarafından şehid edildi. Fransızlar 11 Şubat 1920'de şehri boşaltarak Islâhiye tarafına doğru çekilmeye başladılar. Zeytun ve Şar köyünde toplanan bazı Ermeni çetelerinin etrafa zarar vermeye devam etmesi üzerine bölgeye müfrezeler gönderilerek olaylar bastırıldı.¹²

12 Şubat 1920 günü şehrin düşmandan temizlenmiş olması ve zafere ulaşılması nedeniyle bayram yapılmıştır. 12 Şubat Kahramanmaraş'ta her yıl işgalden kurtuluş günü olarak kutlanmaktadır.

1.4 Kahraman Maraş Ağızı

Leyla Karahan'a göre Kahramanmaraş ve yöresi ağızları (Tarsus, Ereğli, Konya merkez ilçesinin bazı yöreleri, Adana, Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep, Adıyaman, Darende, Akçadağ, Doğanşehir "Malatya", Birecik, Halfeti "Urfa" ağızları ile birlikte) Batı Grubu Ağızlarının alt gruplarından VII. grupta yer

---

¹² İslâm Ansiklopedisi, age C.24. s. 194

almaktadır.¹³ Ancak Kahramanmaraş merkez ağızı Korkmaz'a göre Güney grubunda yer alır.

1.5 Afşin'in Coğrafyası

Afşin, Afşin-Elbistan Ovasının batısında, Binboğa dağlarının eteklerinde kurulmuş olan ilçe; Türkiye'nin yedi coğrafya bölgesinden; İç Anadolu Bölgesinin Yukarı Kızılırmak, Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Orta Fırat Bölümleriyle, Akdeniz Bölgesinin Adana bölümünün birbirlerine yaklaştığı yerde, Kahramanmaraş il merkezinin kuzeyinde, Elbistan ovasının batısındaki Doğu Toroslar'ın kuzeye uzandığı Binboğa Dağları'nın doğu eteklerinde yer alır. Doğu Anadolu Bölgesi'nin batısında yer alan ve 1.387 km² yüzölçümü olan Afşin, bağlı olduğu Kahramanmaraş iline 146 km uzaklıktadır. Doğusunda Elbistan ilçesi, güneydoğusunda Ekinözü ilçesi, güneybatısında Göksun ilçesi, kuzeybatısında Kayseri iline bağlı Sarız ilçesi, kuzeyinde Sivas iline bağlı Gürün ilçesi ile komşudur. İlçenin rakımı 1.230 metredir. Etrafını güneyden Büyük Atlas Küçük Atlas, Payamca; batıdan Kara Ayı, Bökenin Kuz, Beyceğiz, Kaplanmaya, Büyüksaçcı; kuzeybatıdan Mağara; doğudan Suluk, Ballık, Ekiz ve Yumrugöz tepeleri çevirmektedir. Afşin, ilk çağlarda Binboğa dağlarının doğu eteklerinden doğan (Gözderesi, Çobanpınarı, Kızılarpınarı) akarsuların yamaçlardan taşıdığı materyali yığarak meydana getirdiği birikinti konisi üzerinde bugünkü kale kalıntılarını gördüğümüz küçük bir tepe üzerinde kurulmuştur. İlçenin topraklarının batısı ve kentin yerleştiği alan genelde engebelidir. Elbistan ovasına doğru yer şekilleri sade bir hal alır. Kent merkezi ortalama 1230 m yüksekliktedir. İlçe

---

¹³ Leyla Karahan, Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması, Türk Dil Kurumu Yay. Ankara 1996 s. 178

topraklarının en yüksek yeri 1935 m ile Örenderesi Mahallesi çevresinde, en alçak yeri ise, 1100 m ile Yazıdere Mahallesi çevresinde ölçülmüştür.¹⁴

1.6. Afşin Adının Kökeni

Kentin adı, yazılı kaynaklarda en erken 4. yüzyılda görülür. 540 yıllarında imparator Justinianus tarafından oluşturulan Üçüncü Armenia eyaletinin yönetim merkezlerinden biri Arabissos'tur.¹⁵ Afşin daha sonraları Efsûs ve Yarpuz ismi ile anılmışsa da Faruk Sümer¹⁶ bu isimlerin Arabissos ile alakasız olmadıklarını; Efsûs şeklinin Süryanilerce böyle telaffuz edilerek Araplara geçtiğinin tahmin edildiğini; Yarpuz isminin ise DLT'de geçmekte olan "hoş kokulu bir bitki, kır nanesi" adı olarak bu isimle Arabissos'un Türkçeleştirilmiş şekli olduğunu savunmuştur.

Afşin adıyla tanınan iki ünlü Türk komutanı vardır. Birisi Babek isyanını bastıran Ferganalı Afşin Bey'dir. Diğeri ise Alpaslan'ın komutanlarından olup, Anadolu seferine çıkmıştır. Afşin Bey Malatya, Elbistan, Sivas, Kayseri gibi Bizanslıların ellerinde bulunan şehirleri yağmalayarak Sakarya nehrine kadar ulaşmıştır. İki Afşin Bey'in de ortak yönü Anadolu'ya sefer yapıp bugünkü Afşin yöresine gelmeleridir.¹⁷ Ali Sevim, Maraş Tahrir defterlerinde de kayıtlı bulunan Afşin tepesinin (Tel-Afşin) Afşin Bey'in burada karargâh kurmuş olmasıyla ilgili olduğunu belirtir. Anna Komnena, Afşin'in bugünkü yerinde Tel Khampson hisarının olduğundan bahseder. Bu bilgi de bize Tel-Afşin adının kökeninin Bizans'a veya daha öncesine dayandığını gösterir. Kuvvetle muhtemel Tel Khampson adındaki Tel (Tıl veya Til) hecesi muhafaza olmuş, Khampson kelimesi yerine ise Afşin getirilerek Tel-Afşin şeklinde isim Türkleştirilmiştir.¹⁸

¹⁴ http://www.afsin.bel.tr/stratejik_plan_2015_2019.pdf

¹⁵ Mehmet Saat Bal, Kahramanmaraş İlinde Bazı Yer Adlarının Tarihi Kökeni, Kahramanmaraş Sempozyumu, Kahramanmaraş 2004, C.2 s. 544

¹⁶ Faruk Sümer, Eshabü'l-Kehf (Yedi Uyurlar), Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1989, s.4

¹⁷ Gökhan, age s.83

¹⁸ Bal, age C.2 s. 544

Faruk Sümer'den¹⁹ aldığımız bilgilere göre Ord. Prof. Mükrimin Halil Yinanç Yarpuz'un 6 km kuzeyinde bulunan Telifşun adını Anadolu'nun bir Türk Yurdu haline getirilmesinde hizmeti geçen Sultan Alparslan devrinin değerli kumandanlarından Afşin Bey'den aldığı görüşünde olduğu için dönemin milletvekillerinden Hasan Reşid Tankut Bey'in tavsiyeleri üzerine Belediye Meclisi kararı ile şehre Afşin adı verilmiştir. Eskiden Efsus adıyla tanınan kasaba 1944 yılında Afşin adını almış ve aynı yıl 4642 Sayılı Kanunla İlçe olmuştur.

1.7 İklim ve Hava

Kahramanmaraş Doğu Akdeniz Bölgesinde yer almakla birlikte konum itibarı ile Güney Doğu Anadolu ile Doğu Anadolu Bölgelerinin geçiş yerindedir. Bu nedenle çok değişik iklim karakteristikleri hâkimdir. Genelde Akdeniz iklim özelliklerine sahipken, Göksun, Afşin, Elbistan ilçeleri Doğu Anadolu iklim özelliklerine, Kahramanmaraş merkez ve yakın çevreleri hem Akdeniz hem de Güney Doğu Anadolu Bölgesinin iklim özelliklerine sahiptir.²⁰ Afşin'de en düşük sıcaklık -26,8 C'dir. Orta ve Doğu Anadolu Bölgeleri karasal iklimi ile Akdeniz Bölgesi ılıman ikliminin geçiş bölgesi üzerinde yer alan Afşin'de yağışlar ekim ayı sonundan mart ayı ortalarına kadar kar şeklinde, mart ayı ortalarından ekim ayı sonuna kadar yer yer yağmur şeklindedir.²¹

1.8 Afşin Tarihi

Kuruluş tarihinin Hitit'lere kadar (M.Ö.4000) uzandığı sanılan Afşin Çevresinin M.Ö 750 yıllarından itibaren Asur egemenliğine girdiği bilinmektedir. M.Ö. 546 tarihinde Perslerin (İranlılar) daha sonra M.Ö. 333 tarihinde ise Makedonyalıların egemenliğine giren yöre Roma çağında canlı bir ticaret merkezi

---

¹⁹ Sümer, age 1989 s.4

²⁰ http://www.csb.gov.tr/turkce/dosya/ced/icdr2011/kmaras_icdr2011.pdf

²¹ http://www.afsin.bel.tr/stratejik_plan_2015_2019.pdf

olmuştur. Afşin, Roma imparatorluğunun yıkılmasından sonra Bizans toprakları haline gelmiş, bölgeye zaman zaman Araplar hâkim olmuşlardır.²²

Müslümanlar fırsat buldukça, Afşin-Elbistan ovasına akınlar yaparak buradan Kayseri gibi daha kuzeydeki bölgelere yapılan seferlerde, burayı geçit olarak kullanıp kuzey seferlerine buradan geçmişlerdir.²³ Şehrin asıl önemi Müslümanlarca Orta Anadolu'ya yapılan seferlerin yolu üzerinde bulunması idi. O zamanlar Afşin yöresine gitmek için en sık kullanılan yol Hades (şimdiki Pazarcık'a bağlı Göynük köyü)'ten pek sarp dağların içinden gidilip Afşin'e yakın yerdeki Akçaderbent (şimdiki Derbent köyünün bulunduğu yer) geçilerek ovaya ulaşılan yol idi. Yol bu vasfını Osmanlı Devrine kadar devam ettirmiş ve bu devirden itibaren Ordular ve hatta büyük kervanlarca kullanılmaz olmuştur.²⁴

1.8.1 Türk Hâkimiyeti

1071 tarihinde Malazgirt zaferi ile Anadolu'da yerleşmeye başlayan Oğuz Türklerinin bölgeye yönelen kolu, Afşin Bey komutasında, Bizans egemenliğine son vererek, bölgede Selçuklu egemenliğini tesis etmişlerdir.²⁵ Halep'ten başlayarak Amanoslar'ın doğusundan Elbistan'a kadar uzanan bölgeye yerleşen Türkmenler, Oğuzlar'ın Bozok koluna bağlıydılar. Dulkadirli halkını teşkil eden cemaatler çoğunlukla Bayat, Avşar, Beydilli boylarındandı. Ancak Dulkadir Beylerinin hangisine mensup oldukları kesin olarak bilinmemektedir. Daha çok Bayatlar'dan olması muhtemeldir.²⁶ Bu bölgede 1337–1522 arasında Dulkadir Beyliği hâkimiyet sürmüştür. Dülkadir Beyliğinden sonra 1572 tarihinden itibaren Osmanlı egemenliğine giren Afşin, Elbistan ilçesine bağlı bir Bucak Merkeziyken, 02.08.1944 gün ve 4642 sayılı kanunla 1944 yılında ilçe merkezi olmuştur. “Anadolu'da

---

²² <http://afsinmuftulugu.gov.tr/afsin-ilcemiz-detay-3.html>

²³ Sümer, age 1989 s. 5

²⁴ Gökhan, age s.67

²⁵ <http://www.afsin.bel.tr/sayfa.asp?id=26>

²⁶ <http://afsin.meb.gov.tr/>

Dulkadirlielerin egemen olduğu Doğu Çukurova, Kahramanmaraş, Malatya, Gaziantep, Gemerek (Sivas), ayıralan, Akdağmadeni (Yozgat) bölgeleriyle Boz-Okların yerleştiği bilinen Pınarbaşı, Sarız, Tomarza (Kayseri); Yozgat ile Hatay bölgelerinin ve “Dülkadirli Ulusu”na bağlı grupların yerleştiği komşu bölgelerin ağız özellikleri birtakım benzerlikler gösterir”. Faruk Yıldırım’ın²⁷ makalesindeki tespitlerine göre Doğu Çukurova ağızlarının, Kuzeybatı Çukurova ağızları ve Merkez ağızlarından ayrılan yönleri Afşin ağzı ile örtüşmektedir. Doğu Çukurova’ya da Dülkadirli ulusunu oluşturan Boz-Ok (Avşar, Bayat ve Beydili) boylarının yerleştiği bilinmektedir. Bu ağız benzerliği de bunu pekiştirmiş olmakla beraber Afşin’deki Türk boylarının da Boz-Ok (Avşar, Bayat ve Beydili) boyları olduğunun ikincil dayanağıdır.

1.9 Afşin Ağzı

Tarih boyunca çeşitli olayların sıkı bir hkimiyet mücadelesinin hüküm sürdüğü bu coğrafya yukarıda da belirtildiği gibi büyük bir Türkmen deposudur. Türklerin 1071 Malazgirt Savaşı ile Anadolu’ya gelmeleri ve bu coğrafyaya yayılmalarıyla Afşin’de de Şam Türkmenleri olarak bilinen boyların bölgenin Türkleşmesinde önemli katkıları olmuştur. Bölgenin oğunluğu Türkmenlerden oluşur. Oğuzların Bozok koluna mensup Avşar, Bayat ve Beydili boyu dil özelliklerinin bulunduğu bu yörede Oğuz-Türkmen dil özellikleri daha çok hkimken Avşar dil özellikleri ve Kıpçak dil özellikleri de görülmektedir. Leyla Karahan²⁸, Afşin ağzını Batı grubu ağızlarının VII. alt grubunda; ikinci derecedeki alt gruplarında ise Akçadağ, Darende, Doğanşehir ağızları; Afşin, Elbistan, Göksun,

---

²⁷ Faruk Yıldırım, Türkiye Türkçesinin Ağızları ve Etnik Yapı: ukurova Ağızları rneği, <http://turkoloji.cu.edu.tr/CUKUROVA/makaleler/34.php>

²⁸ Age, s.178

Andırın, Adana, Hatay, Tarsus, Ereğli, ağızları; Kahramanmaraş ve Gaziantep merkez ağzı ve Adıyaman, Halfeti, Bilecik, Kilis ağızları arasında göstermiştir.

Bölüm 2

SES BİLGİSİ

2.1 Ünlüler

2.1.1 Ünlü çeşitleri

Afşin ağzında yazı dilindeki sekiz ünlünün yanı sıra, /á/, /è/, /ä/, /í/, /ó/, /ú/, /û/ ünlüleri de bulunmaktadır.

2.1.1.1 /á/ ünlüsü: Afşin ağzında tespit edilen á ünlüsü /a/ ve /e/ arasında bir orta damak ünlüsüdür. Büyük ünlü uyumuna uyan sözcüklere gelerek bozulmalara yol açtığı görülebildiği gibi genelde kendinden bir önceki ya da bir sonraki hecelerde bulunan ince ünlülere yaklaştırılarak /a/ ile /e/ sesleri arasında bir ünleme özelliğine sahiptir: *báñzemesiñ* (26-164), *erkák* (49-214), *áğmedi* (39-285), *verám* (3-103), *Cáhan* (45-11) *támam* (7-385), *tábi* (39-242) *túfáK* (6-9), *tekrár* (12-60), *mükáfet* (2-195), *tárihini* (4-37), *piyáda* (19-13), *ásás* (52-83), *táne* (38-122), *hasdaná* (39-32), *birás* (25-30) *báhrinde* (24-10).

/y/'nin önleştirci etkisiyle de /a/ seslerinde öne doğru bir incelme ile duyulur: *burıyá* (45-40), *arazıyá* (40-76), *yabáynan* (31-61), *paqlıyá*(31-14), *zobáyı* (12-38).

2.1.1.2 /è/ ünlüsü: Bu dar kapalı ünlü /e/ ile /i/ arasında bir ünlüdür. Afşin ağzında çok sık görülen bu ünlü eski dönemlerde olduğu gibi bazı sözcüklerde korunur: *veriller* (6-160), *gèydir* (3-43), *dèdi* (2-20), *édeller* (16-27), *nère* (5-204), *èyle* (39-89), *gètdi* (50- 17), *èyi* (49-170), *mèydan* (45-169), *yèr* (1-181), *yèmek* (27-48), *ètmesiñ* (32-47), *gèce* (18-47), *vèrme* (20-49), *şèy* (7-63), *lan* (39-81).

2.1.1.3 /ä/ ünlüsü: Afşin ağzında birkaç sözcükte geçmektedir. Bu ses /a/’ya yakın açıklıkta söylenen bir ünlüdür: *zāḡḡın* (2-24), *dilāk* (34-24), *túkürsāḡ* (12-27), *terbiyāḡı* (14-80), *sināk* (7-15).

2.1.1.4 /i/ ünlüsü: /ı/ ile /i/ arasında bir ünlüdür: *yıl* (48-92), *elīḡ* (11-94), *ḡardaşım* (29-29), *camīnīḡ* (39-32), *yani* (13-121), *cihazı* (40-107), *zeḡḡın* (3-105), *alayını* (25-41), *aTdi* (28-86), *ihdiyar* (44-7), *Sıvas* (15-12).

2.1.1.5 /ó/ ünlüsü: Afşin ağzında çokça görülen bu ünlü /o/ ile /ö/ arasında bir ünlüdür. Daha çok /g/ ve /k/ ön damak ünsüzlerinin orta damaḡa veya art damaḡa kayması sonucunda yanındaki ünlünün de art damaḡa kaymasıyla oluşmuştur: *óḡunde* (38-77), *góre* (28-69), *kóz* (45-25), *góḡ* (49-260), *dókek* (52-20), *gótürse* (32-151), *şófóra* (12-30), *geliyór* (14-100), *gózel* (15-42), *góḡúl* (31-56), *ókúz* (51-31), *kóyú* (45-9), *górümümüz* (49-63).

2.1.1.6 /ú/ ünlüsü: /u/ ile /ü/ arasında bir ünlüdür: *ḡoyúnım* (41-45), *ḡún* (28-36), *yún* (40-74), *kíve* (29-6), *dúşman* (39-109), *yúḡsúk* (52-102), *úçún* (25-20), *búydey* (47-61), *düḡún* (3-158), *kúlún* (1-177), *túkürúḡún* (12-27), *oyúdu* (16-147).

2.1.1.7 /û/ ünlüsü: /u/ ile /ı/ arasında bir ünlüdür: *orûya* (11-15), *búyda* (12-52), *Avşún* (13-44), *tavûk* (35-16), *dapûlamada* (9-24), *yāmûr* (19-9) *fasûlya* (13-47) *Maravûz’údú* (39-5), *mekdûp* (2-58), *savucûmúz* (43-31), *çavûş* (1-206), *ḡavûrûrdúk* (3-164), *sabún* (49-118), *hamûrú* (16-147), *davûl* (28-13).

2.1.2 Ünlülerde uzunluk

2.1.2.1 Uzun ünlüler

Türkçede bir ünlünün aslî ya da dolaylı yollardan normalinden biraz fazla uzatılarak söylenmesidir. Anadolu ağızlarında da uzun ünlülere rastlanmaktadır. Afşin ağzındaki uzunluklar aslî uzunluklardan ziyade dolaylı uzunluklardır. Bunlar

ünsüz düşmesi, hece kaynaşması, bazı edatların sözcüklerle kaynaşmaları ve aitlik eki gelen bulunma eklerindeki uzamalardır.

2.1.2.1.1 Aslı uzunluklar

Türkçede aslı uzunluklar üzerinde en geniş çalışmayı Talat Tekin yapmıştır. Talat Tekin'e göre Eski Türk lehçelerinde aslı uzunluklar bulunmaktadır. Günümüzde de bu uzunlukların Türkmen Türkçesinde ve Yakutçada korunduğunu bildirmektedir. Talat Tekin'in Türkçedeki aslı uzunlukları ele aldığı eserinde örneğini verdiği²⁹ "yıkamak" fiilinin ilk hecesindeki aslı uzunluk Afşin ağzında da görülmektedir: *yīhardık* (45-55), *g y* (25-24).

2.1.2.1.2 Dolaylı uzunluklar

Ünsüz düşmesiyle: *d nesin* < *dinlesin* (28-43), *gō* < *gök* (47-15), *yā* < *yağ* (3-53), *ōlen* < *öğlen* (49-17), *āsik* < *eksik* (34-26), *sōna* < *sonra* (49-9), *ōsüz* < *öksüz* (45-40), *ōlum* < *oğlum* (31-11), *ānat* < *anlat* (38-72), *kō* < *köy* (32-146), *ufādım* < *ufaktım* (28-33), *āzına* < *ağzına* (47-7), *y mi* < *yirmi* (29-10), *sabānan* < *sabahnan* (15-80), *dōme* < *döğme* (45-66), *yōdu* < *yoktu* (30-15), *dōlet* < *devlet* (38-109), *ōretmen* < *öğretmen* (35-59), *sā* < *sağ* (35-65).

Hece kaynaşmasıyla: *sōk* < *soğuk* (27-6), *geld η* < *geldiğin* (50-15), *tüfā* < *tüfeği* (39-53), *ōne* < *önüne* (34-53), *dōşürdü* < *dövüşürdü* (31-18), *sinā* < *sineğe* (49-43), *delānniler* < *delikanlılar* (2-75), *günēk* < *güneğik* (44-15), *aşşā* < *aşşağı* (16-59), *getmed z* < *gitmediniz* (29-46), *eķmā* < *ekmeği* (36-18).

²⁹ Talat Tekin, Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler, Kültür Bakanlığı-Simurg Ankara 1995, s.255

Edatların sözcüklerle kaynaşmasıyla: *güşümü* < *kuşu gibi* (3-7), *esgis mi* < *esgisi gibi* (27-66), *diyenādar* < *diyene kadar* (34-199), *şindik mi* < *şindiki gibi* (38-15), *bocūmu* < *bocu gibi* (17-87).

{-gII} ekinin sonuna geldiği sözcüklerde g'nin sızıcılaşıp düşmesi ile ünlülerin kaynaşması sonucu oluşan sözcüklerde: *Al lde* < *Aligilde* (2-27).

Afşin ağzında bulunma hali ekinin ünlüsü kendinden sonra aitlik eki {+ki} gelmesiyle uzar: *burdāhı* (16-48), *ağlımdāki* (13-58), *nüfusdāki* (23-26), *ordāhımı* (< *ordaki gibi*) (34-159). Mehmet Kara bu dolaylı uzunluğun Türkmen Türkçesinde de olduğundan söz etmiştir.³⁰“Bulunma hali ekinin ünlüsü, kendinden sonra aitlik eki “-k/-ki” gelirse uzar: *deñizde* → *denizdāki* “denizdeki”, *elimde* → *elimdāki* “elimdeki”, *ortada* → *ortadaaki* “ortadaki”, *önjde* → *öñdāki* “öndeki”, *yaanında* → *yaanındaaki* “yanındaki”, *yakaaᅇda* → *yakaaᅇdaaki* “yakandaki”

Afşin ağzında aitlik ekindeki /k/ ünsüzü tonlulaşp düşer, aitlik eki anlamı bu uzunlukla da sağlanır: *burdā* (< *burdaki*) (36-5), *ocaᅇdā* (< *ocaktaki*) (1-82), *biz ler* (< *bizimkiler*) (4-5), *yanındālara* (< *yanındakilere*) (16-95), *siz ler* (< *sizinkiler*) (50-58).

Yabancı sözcüklerdeki uzunluklar korunur: *harāba* < (Ar.) *harābe* (34-18), *tāne* < (Far.) *dāne* (37-14), *hāni* < (Far.) *hāne* (1-6), *sāde* < (Far.) *sāde* (45-80), (10-23), *zamānında* < (Ar.) *zamān* (37-7), *tedāvi* < (Ar.) *tedāv* (48-75)

Türkçede ayn ve hemze sesleri olmadığı için Türkçede bu seslerin söyleyiş süresi yanındaki ünlüye yüklenmektedir, böylece Arapça sözcüklerde de aslında uzun

³⁰ Mehmet Kara, Türkmen Türkçesi ve Türkmen Edebiyatı Üzerine Araştırmalar, Akçağ Yay. Ankara 1998 s.37

olmayan ünlüler Türkçede uzamaktadır: *lan* < (Ar.) *i'lân* (39-81), *yāni* < (Ar.) *ya'n* (40-16), *dāvet* < (Ar.) *da'vet* (35-26), *dāvā* < (Ar.) *da'vā* (34-95), *aḵrubā* < (Ar.) *akriba'* (16-46) *hatā* < (Ar.) *hatâ'* (17-99), *mēmur* < (Ar.) *me'mûr* (9-103), Fransızcadan dilimize girmiş olan depo sözcüğünün de sonesi uzar: *depbō* < (Fr.) *dépôt* (19-27).

2.1.2.2 Kısa ünlüler

Normal söylenme sürelerinden daha kısa söylenen ünlülerdir. Kısa ünlüler, aslî değildir ve ikincil uzun ünlüler gibi çeşitli ses olayları sonrasında ortaya çıkarlar.³¹ Bunlar yabancı sözcüklerin aslındaki uzunlukların kısalmasıyla olabileceği gibi bazı ünlülerin de Afşin ağzında kısaldığı görülmektedir: *piyādā* (19-13), *suvāri* (17-64), *yāni* (48-157), *meyhāna* (1-47), *onū da* < *onu da* (51-29), *ğayınbabamıñ* (6-25), *görüümüüz* (49-37), *ğalanını* (21-12), *ey* (11-85), *zobáyı* (12-38), *dünyā* (7-39) *ğātillik* (24-20).

2.1.3 İkiz ünlüler

Aynı nefes baskısı altında boğumlanan ve tek bir ünlü değerinde olan çift ünlülere ikiz ünlüler denmektedir. Türkçede üç türlü ikiz ünlü vardır³²:

2.1.3.1 Alçalan ikiz ünlü: Birinci ögesi vurgulu veya sürekli, ikinci ögesi birinciye göre daha dar ve süreksiz olan ikiz ünlü: *souk* < *soğuk* (9-25), *doum* < *doğum* (33-29), *anceik* < *ancayız* (10-13), *déince* < *deyince* (31-51), *böütdüm* < *büyüttüm* (11-35), *çürıllar* < *çağırırılar* (8-55), *neim* < *neyim* (28-43), *ğayneip* < *kaynayıp* (40-50), *youdu* < *yok idi* (49-256).

³¹ Ahmet Buran, Çağdaş Türk Yazı Dillerinde ve Türkiye Türkçesi Ağzlarında İkincil Uzun Ünlüler, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/tumview.php?id=157

³² Gramer Terimleri Sözlüğü, www.tdk.gov.tr

2.1.3.2 Yükselen ikiz ünlü: İkinci ögesi vurgulu veya birinci ögeye oranla daha sürekli, birinci ögesi daha süreksiz olan ikiz ünlü türü: *asgerlie* < *askerliğe* (2-85), *öbeaniş* < *öbeğinin* (29-38), *kezzea* < *kezzeği* (1-176), *dearmen* < *değirmen* (35-43), *seabi* < *sahibi* (1-19), *deaşık* < *değişik* (32-13), *evereceamiz* < *evereceğimiz* (27-63)

2.1.3.3 Eşit ikiz ünlü: Her iki ögesindeki ünlü aynı ve boğumlanma süresi eşit olan ünlü türü: *kötülúú* < *kötülüğü* (7-212), *dúúr* < *dünür* (52-49), *çocúúm* < *çocuğum* (54-5), *cızıl* < *çiziği* (47-17), *úúdúrdúk* < *üğütürdük* (45-62), *yüsüú* < *yüzüğü* (36-43), *öldúúnde* < *öldüğünde* (48-65), *cücüúnü* < *cücüğünü* (35-85), *bölúú* < *bölüğü* (7-49), *dúúnsüz* < *düğünsüz* (51-50).

2.1.4 Ünlü uyumu

2.1.4.1 Kalınlık incelik uyumu

Kalınlık-incelik uyumu, Türkçede sözcüklerde kalın ünlülerden sonra diğer hecelerin de kalın ünlü ile devam etmesi, ince ünlü ile başlıyorsa diğer hecelerde de ince ünlülerin bulunması uyumudur. Afşin ağzında da bu uyum genellikle güçlüdür. Yazı dilinde uyuma girmeyen bazı eklerin dahi burada uyuma girdikleri görülür: *ğardaşım* (39-17), *ordāhılar* (7-82), *olmuşhan* (31-23), *ğırahan* (2-196) *éyle* (39-14), *béyle* (50-46).

Yabancı sözcükler de uyuma uydurulmuştur: *habar* (39-100), *ataş* (50-93), *düsdür* (1-130), *peket* (3-29), *ihdiyer* (24-61), *asbab* (25-22), *miresder* (8-13), *mekine* (5-30), *mezer* (11-15), *barabar* (12-63), *fasılya* (31-58), *esger* < (Ar.) *'asger* (31-35), *ezen* < (Ar.) *ezân* (7-143), *tene* < (Far.) *dāne* (39-196).

“gibi” edatı, bir ek gibi kendisinden önce gelen sözcüğün son hecesinin ünlüsüne göre ünlü uyumuna girer: *ğuşūmu < kuşu gibi (3-7)*, *bocūmu < bocu gibi (17-87)*, *yol ğımı (12-18)*.

biraz sözcüğü, birleşik sözcük olmasına rağmen, ses benzeşmesiyle ünlü uyumuna girmektedir: *birez (9-176)*, *bires (45-36)*.

ki bağlacının da kendinden önce gelen kalın ünlünün etkisiyle çoğu zaman ünlüsü kalınlaşmaktadır: *bahtı hı (2-28)*, *baħıyo hı (32-157)*.

2.1.4.2 Düzlük yuvarlaklık uyumu

Afşin ağızında bu uyum tamdır hatta yazı dilinde bu uyuma uymayan sözcüklerin de bölge ağızında uyuma girdiği görülmektedir.

Düzlük yuvarlaklık uyumu, bir sözcüğün ilk hecesinde /a/, /e/, /ı/, /i/ ünlülerinden biri varsa diğer hecelerde de bunlardan birinin gelmesi uyumdur: *hatın (1-202)*, *halbır (30-35)*, *datlı (25-63)*, *sayğı (2-14)*, *yavrım (24-65)*, *çirasız (21-109)*, *şehir (26-220)*, *yağmır (31-39)*, *ğabırğası (32-162)*.

Bir sözcüğün ilk hecesinde /o/, /ö/, /u/, /ü/ yuvarlak ünlülerinden biri varsa diğer hecelerinde ya /a/, /e/ düz geniş ya da /u/, /ü/ dar yuvarlak ünlülerinden biri olmalıdır: *Toğdur (25-144)*, *ğoyun (41-48)*, *düven (28-68)*, *böyük (34-60)*, *köşger (1-251)*, *hökümet (29-72)*, *ğörücü (27-37)*, *ğözel (3-8)*, *uva (17-99)*, *ğuzuna (16-6)*.

2.1.4.3 Ünlü uyumunun bozulması

Kimi sözcük ve eklerde korunan yuvarlak ünlülerden dolayı, bazen bu uyum bozulmaktadır: *dedüğüñ (51-184)*, *içün (1-179)*, *sevdüğüñ (15-117)*, *geldüğüñ (51-5)*.

Afşin ağızındaki ünlü uyumunda ölçünlü dilde olduğu gibi bazı eklerden kaynaklanan bozulmalar, eski Türk lehçelerinde olduğu gibi yuvarlak ünlülü kullanımdan ve bazı ünsüzlerin yanındaki ünlüleri kalınlaştırma veya inceltme

etkisiyle bozulmalar görülmektedir: *savcû* (10-26), *ğarinçe* (3-14), *goleylik* (21-12), *üzümün* (22-14), *buriya* (42-35), *evîñ* (23-48), *górseñ* (32-162), *fuhare* (8-12), *beyā* (49-104) *ğoyunnara* (33-45), *geliyo* (44-24), *dókek* (52-20), *safcáydi* (25-8), *ğúreşirdi* (24-60), *ğıziken* (36-25), *kaçarken* (48-57), *nüfusdāki* (23-26), *ağlımdāki* (13-38), *babamgil* (7-242), *ğaynımızgil* (49-38) *hızmeker* (25-188).

2.1.5 Ünlü değişmeleri

Afşin ağzında ünlü değişmesi çok sık rastlanan bir hadisedir. Sözcüklerdeki ünlüler kendinden önce ya da sonra gelen ünlülerin etkisiyle veya ünsüzlerin kalınlaştırma ya da inceltme etkisiyle değişebilmektedirler.

2.1.5.1 İncelme

a > e değişimi *birez* (9-176), *beyā* (49-104), *buriye* (8-16), *ğaynene* (6-158), *çente*(28-36).

a > á değişimi *kirá* (7-248), *záten* (48-71), *támamen* (9-16), *tábi* (39-22).

a > i değişimi *kiriya* (52-23)

ı > i değişimi *bazisi* (20-17)

u > i, ö, ü değişimi *büydey* (6-103), *fasilye* (36-65), *möhdeç* (5-70), *hüdüd* (7-384).

2.1.5.2 Kalınlaşma

e > a, á değişimi *tüfák* (6-9), *verám* (9-32), *áğmedi* (39-285), *barabar* (2-100).

e > ı değişimi *şıñ* “şeyh” (34-199)

i > ı, í değişimi *teşvıktı* (39-182), *yani* (49-13), *sığorta* (15-51), *zeñgín* (3-105), *Tıkgat* (17-13), *fısdon* (3-43), *sığara*(1-75).

ö > o, ó değişimi *gótür* (5-62), *gónül* (31-56), *şófóra* (12-30), *óretmen* (50-101), *sótlúğumuş* (43-5), *dókek* (52-20).

ü > u, ú değişimi *üdüyoğ* (6-106), *ğüğum* (21-85), *şúkür* (50-139), *túkenir* (8-14), *yún* (40-74), *nufus* (39-126).

2.1.5.3 Yuvarlaklaşma

i > ü değişimi *sümit (51-115), tekmül (7-91), avüze (9-60), düzüldüler (2-45), husüsü (16-67), bür sürü (6-50).*

e > ö, o değişimi *dölet (38-107), tomus “temmuz” (26-201).*

a > u, ü değişimi *buba (38-41), vuruncu (52-126), akrüba (6-96).*

ı > u değişimi *suvarđı (18-9).*

a > o değişimi *cumörtesi (8-54).*

u > o değişimi *şorıya (38-101)*

2.1.5.4 Daralma

a > ı değişimi *çırıllar < çağırılar (8-55), ıcıķ < azıcık (20-51), varıncı “varınca” (6-57).*

o > u değişimi *ğuyar (51-97), ğuvan (24-13), duval (21-27), Çuhuruva (24-13), basdun (7-258), buğazım (20-51), doķdur (5-27), buynuz (48-50), hoturaf (6-80), motur(49-200).*

u > û değişimi *sabûn (25-117), yavrûm (1-70), yağmûr (3-90), havlûsuna (7-224).*

u > ı değişimi *savırillar (22-21), çamır (<çam-mur) (15-154),*

ö > ü değişimi *üle “öyle”(3-7).*

e > i değişimi *öti (38-84), yiğen (5-148),*

Afşin ağzında düz geniş ünlü ile biten sözcüklerde bağlayıcı durumundaki /y/ ünsüzünden dolayı son ses geniş ünlü daralır: *isdiyen < isteyen (7-56), zobıya < sobaya (45-146), durmıyan < durmayan (3-138), bahciye < bahçeye (25-47), olmiyacak (22-93), buriya < buraya (39-75).*

2.1.5.5 Düzleşme

ü > e değişimi *yerimedi (< yürümedi < yorımadı) (5-33).*

u > ı değişimi *fiħara* (36-15), *ıbık* (52-104), *avıħat* (43-31), *yımurta* (1-203), *hatın* (45-9).

2.1.5.6 Genişleme

ü > ö değişimi *möhlet* (39-110), *löküs* (1-184).

u > o, ó değişimi *bóğun* (1-189), *osanıncağ* (34-10), *Yonan* “Yunan” (39-132).

i > é, e değişimi *hekâye* (38-73), *éndirmezler* (16-30), *déyi* (5-158), *géderdi* (3-103), *éyi* (20-21).

2.1.6 Ünlü düşmesi

Afşin ağızında da Türkçenin bütün dönemlerinde olduğu gibi vurgusuz hecelerdeki hece düşme olayı yoğun olarak görölmektedir: *somruk* < *somuruğ* (20-40), *derken* < *deriken* (24-61), *ğaynımız* < *ğayınımız* (49-14), *ğarnı* < *ğarını* (26-139), *ğaynana* < *ğayınana* (6-154), *degge* < *degige* < (Ar.) *dağ ka* (1-98).

Bölgede en çok rastlanan ünlü düşmesi hadisesi ise iç seste akıcı ünsüzlerden sonra gelen dar ünlülerdeki düşmelerdir:

vurrum < *vururum* (45-74), *yedirrik* < *yediririk* (18-38), *bişirrik* < *bişiririk* (6-109), *gellik* < *gelirik* (16-23), *varrım* < *varırım* (11-64), *allım* < *alırım* (52-112), *ğaldırım* < *ğaldırırım* (1-152), *yanna* < *yanına* (5-8), *içerde* < *içeride* (33-56), *görrüm* < *görürürm* (2-43).

2.1.7 Ünlü türemesi

Afşin ağızında diğer bölge ağızlarında olduğu gibi ön, iç ve son seste ünlü türemesi meydana gelir.

a- Önde türeme: Afşin ağızında ön ses türemesi /r/, /l/ ile başlayan alıntı sözcüklerde meydana gelir. /ş-/ ile başlayan *işirik* < *şirik* “apak” (44-67) sözcüğünde de ön türemeye rastlanmıştır. Diğerleri: *Irahannı* “Reyhanlı”(38-12), *ıray* < *ray* < (Fr.) *rail* (21-56), *ilān* < *leğen* < (Far.) *legen* (18-18), *ıras* < (Far.) *rāst* (50-23), *ırazı* <

rāzı < (Ar.) *rāz* (26-63), *ir s* < *ireis* < *reis* < (Ar.) *re' s* (17-63), *ırahmetlik* < *rahmetlik* < (Ar.) *rahmet* (22-42), *ırızgı* < *rızk* < (Ar.) *rizk* (3-115), *irezil* < *rezil* < (Ar.) *reṣ l* (51-15), *ireçberlik* < (Far.) *rençber* (11-29).

b- İçte türeme: *kilametire* < *kilometre* < (Fr.) *kilomètre* (52-19), *ğıram* < (Fr.) *gramme* (38-108), *santral* < *santral* < (Fr.) *central* (15-54), *sıçırıyor* < *sıçırıyor* (39-51), *ğadirölü* < *kadro lu* < (İt.) *quadro* (38-66), *şeh er* < (Far.) *şehr* (26-220), *devir* < (Ar.) *devr* (5-15), *litire* < (Yun.) *litre* (10-31), *filitriye* < (Fr.) *filtre* (13-46), *ğaynılarım* < *kayınlarım* (6-10), *tiren* < (Fr.) *train* (7-87), *teyip* < (İng.) *tape* (5-155).

c- Sonda türeme: *eğere* (41-88), *kaçmadana* (20-13), *gederkene* (26-201), *hemi* (7-75), *getmedene* (2-119).

2.1.8 Ünlü göçüşmesi

Bir sözcük içindeki iki ünlünün yer değiştirmesine ünlü göçüşmesi denir.³³ Afşin ağzında yaygın olarak görülen bu hadisede genelde /y/ ünsüzünün bağlayıcı ünsüz durumunda olduğu ya da /-y/ ile biten sözcüklerde, geniş düz ünlü ile biten sözcüklere gelen eklerdeki dar-düz ünlüler ile geniş düz ünlülerin yer değiştirdiği görülmüştür: *bilsiyedim* < *bilseydim* (16-20), *uğrıyanca* < *uğrayınca* (38-96), *gelmiyek* < *gelmeyik* (39-76) *olmiyanca* < *olmayınca* (26-115), *yaşındıyadım* < *yaşında idim* (22-8), *buydıya* < *buğdayı* (8-35), *yıhıyacıydık* < *yıkayacaktık* (49-295), *buydıyanan* < *buğday ilen* (1-68), *oğulundıyadı* (38-61), *fırlıyanca* < *fırlayınca* (25-165) *ilaşlıyap* < *ilaçlayıp* (49-279), *parıyá* < *parayı* (45-163), *salçıyá* < *salçayı* (28-23).

dāfe (1-138), örneğinde de ünlüler arasında göçüşme olabileceğini düşünölmektedir.

³³ Faruk Yıldırım, Adana ve Osmaniye İli Ağzıları, Türk Dil Kurumu Yay. Ankara 2006 s.97

2.2 Ünsüzler

2.2.1 Ünsüz çeşitleri

Afşin ağzında yazı dilindeki ünsüzlerin yanında /ğ/, /g/, /h/, /k/, /k/, /η/, / /, /K/, / K/, /Ç/, /F/, /P/, /S/, /T/ ünsüzleri de kullanılmaktadır.

2.2.1.1 /ğ/ ünsüzü

Arka damak /g/'sidir. Tonlu ve süreksizdir: *ğazma* (16-22), *ğarşı* (36-24), *ğoca* (7-123), *ğara* (19-13), *ğatık* (3-88) *ğorduğ* (18-16), *ğazannan* (45-12), *ğaç* (9-25), *ğalmış* (1-14), *ğıl* (22-80), *ğaylağı* (34-7), *ğalem* (39-330), *ğafalı* (1-197) *ğıvası* (38-89), *ğapı* (2-37), *ğıngıldanı* (20-32), *Tığgat* <(Ar.) *dikkat* (17-13), *cızğı* (47-17).

2.2.1.2 /g/ ünsüzü

Tonlu ve süreksiz orta damak ünsüzüdür. Ön damak /g/'si orta damağa kayarak çoğu zaman /ó/ ve /ú/ yarı kalınlaşmış ünlülerle beraber görülür: *göz* (25-17), *götürürdüm* (45-17), *gün* (28-37), *güccük* (3-81),), *gözel* (15,42), *görümümüz* (49-63).

2.2.1.3 /k/ ünsüzü

Arka damak ünsüzüdür kalın ünlülerle hece kurar, süreksiz ve tonsuz bir ünsüzdür: *aşam* (26-70), *orak* (1-59), *çocuk* (3-28), *paıla* (6-116), *çok* (9-11), *bayrak* (51-52), *ğuyamak* (21-100), *malcılık* (27-59), *çıktdı* (29-61), *ğazdığ* (30-9), *ğaharık* (16-21), *ğaçar* (48-57), *ğuhdarlık* (49-12), *bardak* (50-54), *toprak* (22-10), *bolluk* (52-97), *tağda* (53-25), *buçuk* (19-62).

2.2.1.3 /k/ ünsüzü

Ön damak /k/' si ortaya kayarak genelde yarı kalınlaşmış /ú/ ya da /ó/ ünlüleriyle hece kuran orta damak ünsüzüdür: *kóyúğ* (45-8), *kúlú* (3-51), *çekerdik* (30-49), *köfde* (11-57), *dókúyok* (27-62), *beğmez* (22-20), *kör* (1-51), *şeker* (52-71), *küllükleri* (3-37), *şükür* (6-75), *erkek* (8-53).

2.2.1.4 /ŋ/ ünsüzü

Afşin ağızındaki bu arka damak /n/’si Eski Türkçedeki gibi sözcük kök ve gövdesinde fiillerin çekimli hallerindeki ikinci kişi eklerinde, teklik ikinci kişi iyelik, çokluk ikinci kişi iyelik ve ilgi durum eklerinde, bazı yansımali sözcüklerden oluşan ikilemelerde görülmektedir: *gónúl* (31-56), *biñ* (10-31), *Taŋrı* (42-7), *doñuyor* (2-122), *ónúnde* (38-77), *soñu* (18-57), *beñziyor* (3-8), *yalañız* (35-32), *hañğı* (17-119), *yeni* (2-54), *yún* (40-74), *dónúş* (39-117), *baña* (50-34), *púnar* (18-20), *yinecek* (39-141) *biliyoñ* (4-20), *açañ* (16-37), *camızıñı* (48-14), *sañlı* (26-16), *deñiziñ* (37-33) *buranıñ* (27-25), *sōlediñiz* (1-63), *boyundurūñu* (7-397), *çōcūñu* (24-27), *yīñıyoñ* (8-31), *vatanımdıñ* (13-36), *babamıñ* (28-12), *buñaltıcılığ* (17-163), *zañğır zañğır* (44-19).

Bazı sözcüklerde sonradan genzelleşen /ŋ/ örnekleri de görülebilmektedir: *çañ* (41-70), *diñelsem* (9-48), *goñşunuñ* (52-48), *yeñge* (50-102), *biliyorsunuñuz* (12-22), *bulmussunuñuz* (39-180), *olursunuñuz* (38-109), *demesiñ* (10-39), *goymasıñ* (2-37), *girsıñ* (20-10), *ölsún* (7-89), *içsiñler* (53-71).

Yabancı sözcüklerde de n > ŋ değışimi görülmektedir: çeña < (Far.) çāna (21-16).

2.2.1.5 /ħ/ ünsüzü

Sızıcı bir arka damak ünsüzü olan /ħ/ Afşin ağızında çoğunlukla /k/ ünsüzünden değışerek sözcüklerin başında, ortasında ya da sonunda görülmektedir: *arħadaki* (40-57), *kaħarığ* (16-21), *goħıñ* (39-172), *Saħarya’nıñ* (15-11), *oħumuş* (43-30), *doħuz* (7-42), *faħır* (45-9), *yoħarı* (34-76), *kaħı* (22-82), *goħarığ* (47-43), *noħut* (5-16), *çocuħ* (41-21), *hoħuduyo* (53-70).

Yabancı sözcüklerde ħ korunmaktadır: sulħ < (Ar.) sulħ (17-160), *mıħdar < (Ar.) muħtār* (40-101).

2.2.1.6 /K/ veya /K/ ünsüzü

/k - g/ ve / k - ğ /arası ünsüzlerdir: *şeleK* (51-24), *yörüK* (5-192), *daKdı* (11-8), *ekdiK* (12-55), *esgerliK* (31-19), *yemeK* (32-2), *bōK* (41-6), *túfâK* (6-9), *ekmeK* (8-10), *mahKeme* (7-290), *ğırK* (48-6), *fiziKcisi* (17-11)

2.2.1.7 / / ünsüzü

Diş eti ünsüzü olan / ön çıkışlı olduğu halde kalın ya da yarı kalın ünlülerle görülmektedir: *mefā* (26-254), *du múyór* (20-37), *am* (7-162) , *ö ān* (2-206), *ārihe* (23-33), *ānesi* (1-10).

2.2.1.8 /Ç/ ünsüzü

/c/ ile /ç/ arasında bir ünsüzdür: *bahÇa* (38-58), *Çekedini* (16-79), *galeyÇi* (17-28), *topÇuydum* (29-78), *heÇ* (26-249), *KürtÇe* (49-89).

2.2.1.9 /F/ ünsüzü

Bu ünsüz /f/ ile /v/ arasında bir ünsüzdür: *vaziFem* (1-83), *misaFiri* (18-58), *uFāni* (51-114), *tuFālet* (50-92), *seFer* (17-12), *Furdular* (6-10), *keFkir* (16-135), *aFedersiñ* (17-87).

2.2.1.10 /P/ ünsüzü

/p/ ile /b/ arasında bir ünsüzdür: *faPrıha* (52-34), *süPürgiyenen* (18-10), *aPlamgil* (25-95), *çoraP* (26-26), *kirPit* (3-107), *tesPit* (19-18), *Pıçak* (28-10), *Patlıcan* (47-54), *ğıPla* (17-6).

2.2.1.11 /T/ ünsüzü

/t/ ile /d/ arasında bir ünsüzdür: *paTışah* (35-78), *pataTa* (19-64), *böhTen* (17-32), *işTe* (13-9), *satTım* (34-234), *geTi* (13-63), *lasTik* (49-178)

2.2.1.12 /S/ ünsüzü

/s/ ile /z/ arasında bir ünsüzdür: *biS* (17-161), *ğayınbabamıS* (49-11), *teSkere* (9-72), *ĞıprıS* (37-29), *DüSce* (48-99).

2.2.2 Ünsüz uyumunun bozulması

Ünsüz uyumu: Afşin ağzında ünsüz uyumu, genelde görülse bile yer yer bozulduğu da görülmüştür: *balıhcılar* (38-62), *işçisi* (9-60) *gösderiydi* (52-89), *ilaçcılar* (3-127), *topÇuydum* (29-78), *üsdümüz* (26-184).

Bulunma hali ekinin ve belirli geçmiş zaman ekinin Eski Anadolu Türkçesindeki gibi /d/'li olması: *vaziyetde* (7-80), *memleketde* (9-76) *yatdım* (6-47), *getdim* (2-6), *böyütdüm* (8-6), *dutduk* (25-45), *yaklaşdık* (24-48), *çıtık* (9-80); *başğa* (11-26).

Alıntı sözcüklerdeki benzeşmezlikler: *mekdûp* < (Ar.) *mektüb* (2-58), *hakğatTen* < (Ar.) *hak katen* (48-146), *tefdiş* < (Ar.) *teft ş* (32-88), *muhağgak* < (Ar.) *muhağgak* (12-30), *ğabırıldannık* < (Ar.) *ğabr+(Far.) istān* (39-262), *doğdur* < (Fr.) *docteur* (49-60), *pambık* < *Far. panbuk* (15-26).

Diğer benzeşmezlikler: *yasdı* “yassı” (7-343), *kömbe* (< *kömme* < *gömme*)(26-57).

Korunan ünsüzler:

Ölçünlü dilde kimi ince sıradan ünlüleri olan sözcüklerde tonlulaşan ön damak /k-/'si Afşin ağzında korunur: *kölge* “gölge” (3-34), *künde* “her gün” (16-45), *köynek* “iç gömleği” (34-196), *ebemkömeci* “ebegümeci” (18-38), *kömellerdi* “gömerlerdi” (1-177).

Ölçünlü Türkiye Türkçesinde sözcük başındaki /p-/'ler Afşin ağzında eski /b-/'li hallerini korumaktadır: *barnağ* (47-62), *bire* (3-61), *bişir-* (18-18), *bekmez* (2-35), *barnağ* (26-63).

Bunun yanında ölçünlü dildeki bazı alıntı sözcüklerde /p/'li olanların Afşin ağzında sözcüğün aslındaki /b-/ çoğunlukla korunmuştur: *baha* < (Far.) *bahā* (8-40), *bazar* < (Far.) *bāzār* (1-250), *boyraz* < (Yun.) *boreas* (12-27).

* *güverçin* (< Orta Türkçe *kögürçgün*, Eski Kıpçakça < *kögerçin*)³⁴ (6-184) sözcüğünde özgün biçimindeki /ç/ korunmaktadır.

demirçi (25-46), *düürçü* (51-138), *galeyçi* (17-28) bu örneklerde {+çI} ekinde tonlulaşma olmamıştır.

Bazı örneklerde de ön ses t- korunmuştur: *túğım* (52-100), *tohan-* (21-19), *tiken* (48-89), *tut* < (Far.) *tūt* (18-11),

sekizen < *sekiz on* (4-57), burada seksen sözcüğündeki /-z-/ korunmuştur.

2.2.3 Ünsüz değişimleri

2.2.2.1 Tonlulaşma

Afşin ağzında da diğer Anadolu ağızlarında görüldüğü gibi tonsuz ünsüzlerde sözcük başlarında, ortalarında ya da sonlarında tonlulaşma görülmektedir.

k- > g- değişimi: Ölçünlü dilde /k/'leri koruyan sözcüklerin Afşin ağzında /g/'ye dönüştüğü görülmüştür: *gişi* (7-45), *geçi* (27-64), *gendi* (31-26), *gemik* (6-59).

Orta hecede ve sonda tonlulaşma: *mahgeme* (7-295), *esgi* (9-25), *çürüyüğüdü* (32-33), *hüyüğüün* (49-311), *degge* (1-98), *keşge* (3-84), *böyüg* (5-30).

ķ- > ğ- değişimi: Bu değişim Afşin ağzının belirleyici özelliklerindedir: *ğabaķ*(47-54), *ğışla* (7-112), *ğoyun* (9-117), *ğazan* (47-61), *ğara* (48-7), *ğırk* (36-7), *ğurt* (15-49), *ğız* (3-114), *ğoca* (5-72), *ğabaķ* (47-54), *ğılıç* (17-110), *ğıl-* (26-37), *ğıl* (31-98), *ğırma* (6-54), *ğo-* (32-7), *ğaptı* (13-74), *ğoş-* (1-35).

³⁴ Hasan Eren, Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü, Bizim Büro Basım Evi, Ankara 1999, s.168

Yabancı sözcüklerde de bu değişim görülür: *ğabûl* < (Ar.) *ķabûl* (9-78), *ğadar* < (Ar.) *ķadar* (22-18), *ğader* < (Ar.) *ķader* (8-17), *ğırmızı* < (Ar.) *ķırmız* (3-24), *ğurdāle* (Tr.) *ķurdele* < (İt.) *cordella* (16-28), *ğamyon* < (Fr.) *camion* (39-357).

-ķ- > -ğ- Bu tonlulaşma orta hecelerde seyrek de olsa görülmektedir: *arğdan* (7-346), *haķğa* (1-127), *ayakğabı* (49-178).

t- > d- değişimi: Ölçünlü Türkiye Türkçesinde kalın ünlülü sözcüklerde ön seste korunan /t-/ ünsüzü Afşin ağzında tonlulaşarak /d-/ ünsüzü ile değişmiştir: *dırnaķ* (7-71), *davşan* (29-48), *daTlı* (25-32), *dara-* (40-74), *dut-* (3-71), *dık-* (34-187), *doķ* (17-54), *doķdur* (5-64), *daban* (22-19), *dapacaķ* (42-8), *daş* (21-19), *duz* (16-108), *duzaķ* (2-50). İnce ünlülü sözcüklerin kimilerinde de önses /t-/'nin de /d-/'ye değiştiği görülür: *deyzesi* (48-145).

Ortalarda ya da sonda tonlulaşma görülür: *hafda* (26-21), *usda* (9163), *dörd* (2-180).

s > z değişimi:

zoba < (Mac.) *soba* (6-79), *zepze* < (Far.) *sebze* (32-8), *zehroş* < (Far.) *serhoş* (28-60), *herkez* < (Far.) *her+kes* (27-22), *abdez* < (Far.) *āb+dest* (26-241).

ç > c değişimi: Başta ya da orta hecelerde görülen tonlulaşmalar: *cızgı* (47-17), *cılbaķ* (32-152), *beķci* (7-217), *aķca* (34-131), *saķca* (6-184), *gücüdü* (9-75), *gencidim* (42-14), *çifci* (17-11).

f > v, F değişimi: *misavır* < (Ar.) *musāfir* (7-424), *asvat* < *asfalt* < (Fr.) *asphalte* (26-208), *müFdüye* < (Ar.) *Muft* (1-11).

2.2.2.2 Tonsuzlaşma

Tonlu ünsüzlerin tonsuzlaşması olayı tonlulaşma kadar çok değildir.

b > p değişimi: Ön seste hem Türkçe hem yabancı sözcüklerde görülebilmektedir: *pıçak* < *bıçak* (48-55), *pölüş-* (1-17), *palta* (16-81), *paca* < (Far.) *bāce* (1-178); *apla*

(14-70), zepze < (Far.) sebze (32-8), kirpit < (Ar.) kibr t (25-54), dapanca (26-181), güpre < (Yun.) gübre (10-29), tesPit < (Ar.) Tesb t (19-18), pempe < (Far.) Penbe (53-10), Patlıcan < (Ar.) bādincān (47-54), ğıPla < (Ar.) kıble (17-6), çoraP < (Far.) cūrāb (26-26).

c > ç değişimi: meçbúr (25-183).

d > t değişimi: tuvar < (Far.) dīvār (26-242), tamatis < (Rum.) domates (25-34), , tohtur < (Fr.)docteur (33-12), tıkat < (Ar.) dikkat (17-121), paTışah < (Far.) pādřāh (35-78).

z > s, S değişimi: bires “biraz”(1-62), ğıs “kız”(6-147), satı “zaten” (10-10), teSkere “tezkere” (9-72).

v > f değişimi: Furdular (< vurdular < urdılar) (6-10), ğayfe < (Ar.) kahve (9-57), ğuFat < (Ar.) kuvvet (33-65), mafetdi < (Ar.) mahv etmek (42-62).

2.2.2.3 Süreklileşme

Süreksiz ünsüzlerin sürekli hale gelmesi hadisesidir. Bu hadise sızıcılaşma ve akıcılaşma olarak iki başlıkta incelenecektir.

2.2.2.3.1 Sızıcılaşma

ç > ř değişimi: Bölgenin belirgin bir sızıcılaşma hadisesidir: üş (15-28), ağaş (23-45), suşlu (1-150), ğüşlü (37-61), bişdik “biç-” (7-35), geş- “geç-” (5-10), işdiler “iç-” (26-18), saşda (47-24), inaşlı (9-53), ğöşdüm (6-56), saş- “saç-” (34-40), kerpiç (25-300).

c, ç > j deęiřimi: mejnun < (Ar.) mecnūn (13-21), mejbúr< (Ar.) mecbūr (41-74), mejidiye < (Ar.) mec diyye (9-12), ejneb < (Ar.) ecneb (1-267).

k, k > ğ değişimi: çoğ olurmuş (32-140), yoğudu (yoķ i-di< yoğıdı) (11-10).

k, k > h, h değişimi: *halbır* < *kalbur* < (Ar.) *girbāl* (30-10), *humar* < *kumar* < Ar. *kımar* (35-10), *haḥ* “*hak*” (45-44), *çoḥ* (33-38), *baḥ* (41-87), *çıḥdı* (1-266), *oḥudum* (17-120), *hoḥuduyo* (53-70), *arḥadaşı* (6-49), *vahıt* < (Ar.) *vakt* (32-48), *aḥıl* < (Ar.) *‘akl* (20-45), *yuḥarda* (23-12), *ḥanımdan* (13-12).

Aitlik eki olan {+ki} ile bağlaç olan ki’de de sızıcılaşma görülmektedir: *baḥdı ḥı* (2-28), *halbuḥı* (7-321), *sōnaḥı* (38-97), *burdāḥı* (16-48).

η > ğ değişimi: (*sözüm*) *oḡa* < *oḡa* (30-19), *oḡa* (*baḥardı*) < *oḡa* (18-58).

y > h değişimi: *mehil* < (Ar.) *meyl* (40-134).

y > v deęişimi: *kúve* < (Far.) *kūy* “*köye*” (29-6), (32-148).

Sızıcı ünsüzler arasındaki değişmeler:

ğ > v değişimi: *suvan* (49-23), *duval* (21-27), *çuvaldı* (31-100), *savul* (50-103).

b > v değişimi: *māveynde* < (Ar.) *mābeyin* (40-103), *kevran* < (Far.) *kār+bān* (1-225).

ğ, g > y değişimi: *dōyücü* (*tög->döğ->döy-*) (41-83), *azzıy* “*azıḡı*” (7-169)

v > y değişimi: *cıyıqlama* (32-61).

g > η değişimi: *dōḡuş* “*dövüş*” (*tög->dóg->dóη-*) (39-137).

f > h değişimi: *hoturaf* < *fotoḡraf* < (Fr.) *photographe* (6-80).

ḥ > f deęişimi: *fortum* < (Ar.) *ḥurtūm* (1-155), *iflaf* < (Ar.) *iflāḥ* (38-111).

h > v değişimi: *tuvaf* < (Ar.) *tuḥaf* (23-67).

s > h, ḥ değişimi: *ḥırḥız* (32-150), *hılıḡaç* (*sılıḡaç?*)³⁵ (31-14)

Afşin ağzında çokça kullanıldığını bildiğimiz ama derlemelerimiz sırasında rastlayamadığımız *hüs-* “*sus-*” sözcüğü de /s-/ > /h-/ değişimine örnek olarak verilebilir. *heḡel* (45-137) “*topal, hasta hayvan*” (< (EAT- DLT) sökel “*hasta*”)

s > ş değişimi: *herkeş* (14-61).

³⁵ Derlemelerimiz sırasında elimizdeki ses kayıtlarında olup yazıya dökmediğimiz metinlerden Türksevin köyünde *sılıḡaç* şekline de rastlanmıştır.

ş > s değişimi: *isgence* (19-22).

ş > h değişimi: *hindi* “şindi” (32-174).

2.2.2.3.2 Akıcılaşma

ğ > y değişimi: *buydey* (7-74), *deynēnen* (41-86), *sīyacā* “sığacağı” (32-15), *yīyar* “yığar” (16-154), *yāyar* “yağar”(3-90).

b > m değişimi: *mānasına* “bahanesine” (40-32), *mellik* “belik” (40-18).

men “ben” (2-246) Bu kullanım Erçene’de görülmüştür. Yaygın bir değişim değildir bireysel bir kullanımdır.

v > m değişimi: *aşım mar* (15-119), *çobanım marıdı* (6-45), *mefā* (26-254), *mefasız* (1-133).

n > m değişimi: *om beş* (33-44).

m > n değişimi: *şindi* (< *uş indi* < *indi* < *imdi* < *emti* < *amti*) (14-80), /n/ burada korunmuştur.

Akıcı ünsüzler arasında gerçekleşen değişimler:

n > l değişimi: *filcan* < (Ar.) *fincân* (39-140), *laylon* < (İng.) *nylon* (3-92), *löbet* < (Ar.) *nevbet* (18-20).

l > n değişimi: *bayındırırđı* (52-103).

l > r değişimi: *arnınığ* “alnının” (9-53).

r > l değişimi: *güleş* (1-63), *bilāder* (11-6).

ŋ > y değişimi: İlgi durumu ekinden önce gelen ikinci teklik kişi iyelik ekinde görülür: *gözüyüñ* (7-397), *babayıñ* (7-370), *neneyiñ* (5-43).

Bu ses değişimi tamlayan durum ekinde de görülür: *onuynan* < (*o+nuñ ilen*) (31-187), *bunuynan* < (*bu+nuñ ilen*)(4-58).

alıyorsúyuz < (*alıyor+suñuz*), *yiyorsúyuz* < (*iyor+suñuz*), *içiyorsúyuz* < (*içiyor+suñuz*) (16-150).

ET. köynek < köñlek (34-196).

2.2.2.3.3 Süreksizleşme

j > c,ç değişimi: *cılat* “jilet”(3-117) *Capon* “Japon”(4-61), *candarma* < *jandarma* < (İt.) *gendarme* (7-308), *acan* < *ajan* < (Fr.) *agent* (39-129)

h > k değişimi: *mığdar* < (Ar.) *muđtār* (7-371), *tağTa* < (Far.) *tağte* (16-24), *anağdar* “anahtar”(50-31).

v > b değişimi: *babal* < (Ar.) *vebāl* (25-202).

-b- > -m- değişimi: *gimi* < *gibi* (20-6). Bu edat Afşin ağzında çoğunlukla /m/’li şekliyle kullanılmaktadır. Ünlü uyumlarına girerek *đumu*, *đümü* şekillerini aldığını yukarıda bahsetmiştik.

g > ğ ve k > k değişimi: Ön damak /g/’si ve ön damak /k/’si orta damağa kaymıştır: *góz* “göz” (25-17), *gótürürdüim* “götürürdüim”(45-17), *đún* “đün”(28-37), *đuccúk* “küçük” (3-81), *gózel* “güzel”(15-42) *kóyún* “köyün” (45-8), *kúlú* “külü”(3-51), *çekerdik* (30-49), *köfde* (11-57), *döküyök* “döküyoruz”(27-62), *beğmez* (22-20).

2.2.4 Ünsüz benzeşmeleri

İç seste yan yana iki ünsüz bulunan yerlerde veya söyleniş bakımından aynı durumda bulunan komşu sözcüklerin son ve ön sesleri arasında, bazen iki ünsüzden birinin kendisine yakın boğumlanma niteliği taşıyan öteki tarafından büsbütün veya kısmen benzeştirilmesi olayıdır.³⁶ Afşin ağzında komşu sözcüklerin son ve ön sesleri arasında da benzeşmeler görölmektedir.

2.2.4.1 İlerleyici benzeşme

2.2.4.1.1 İlerleyici yarı benzeşme: Birinci ünsüzün ikinci ünsüzü kısmen kendisine benzetme olayıdır:

³⁶ GTS, www.tdk.gov.tr

-çy- > -çc-

üç cüz < üç yüz (15-6)

-ty- > -td-

dörT düz < dört yüz (9-166).

2.2.4.1.2 İlerleyici Tam benzeşme: Birinci ünsüzün ikinci ünsüzü her yönüyle kendisine benzetmesidir:

-nl- > -nn-

Çok rastlanır ve kurallıdır: *onnarı (23-12), günner (25-8), gelinnik (20-16), düzennik (39-370), dinner (7-66), unnuK (14-25), annat (5-82), tikenner (49-207), bahannık (38-66), gazannar (6-109), nişannı (1-83).*

-mv- > -mm-

aşım mar (15-119), çobanım marıdı (6-45), yelim mar (1-168).

-lr- > -ll-

Çok sık rastlanır ve kurallıdır: *gellik < “gelirik” (51-180), allık < “alırık”(16-140), billim < “bilirim” (49-176).*

-ly- > -ll- :

millar < milyar < (Fr.) milliard (52-42).

-şy- > -şş- :

beş şüz < beş yüz (42-37).

-zy- > -zz- :

tazzik < tazyik < (Ar.) tazı k (39-250), sekiz züz “sekiz yüz” (52-46).

2.2.4.2 Gerileyici benzeşme

2.2.4.2.1 Gerileyici yarı benzeşme: İkinci ünsüzün birinci ünsüzü kısmen kendine benzetmesidir.

-nb- > mb

om bir (<*on bir*) (4-40), *om beş* (<*on beş*) (33-44).

Ölçünlü dildeki benzeşmelerle aynı olan sözcükler: *sümbül* < (*Far.*) *sunbül* (13-15),
tembel < (*Far.*) *tenbel* (20-37).

2.2.4.2.2 Gerileyici tam benzeşme: İkinci ünsüzün birinci ünsüzü her yönden kendine benzetmesidir.

-rl- > -ll-

Çok yaygın ve kurallıdır: *geliyollar* (5-130), *yellerdi* (49-251), *atallardı* (25-71),
veriller (6-160).

-ln- > -nn-

satırınan < (*satır ilen*) (32-37), *zornan* < (*zor ilen*) (26-60).

-ls- > -ss-

Bu hadise de kurallı ve yaygındır: *ossuñ* “*olsun*”(26-84), *gesse* “*gelse*” (16-38),
bissin “*bilsin*”(25-89), *ğassın* “*kalsın*”(14-18).

-ns- > -ss-

ondas sōna “*ondan sonra*”(26-161).

-rs- > -ss-

büs sürü “*bir sürü*”(39-76).

-şs- > -ss-

Bu hadise kurallı ve yaygındır: *gelmisssek* “*gelmişsek*”(44-9), *bes sürü* “*beş sürü*”(15-5), *bulmussunuz* “*bulmuşsunuz*”(39-180), *gelmissin* “*gelmişsin*”(1-62).

-zs- > -ss-

Bu hadise de kurallı ve yaygındır: *yetmesse* (25-151), *vermesse* (52-57), *sekis sürü*
(34-8), *ğıs seni* (6-147), *sekis senedir* (42-42)

-yz- > -zz-

dezzem “teyze”(26-278). Talat Tekin³⁷ “teyze” sözcüğünün (<*tayaza~tayıza*) şeklinde *tay/tayı eze-si* terkibinden geldiğini *eze* sözcüğünün Türkçe’de “büyük kız kardeş, abla”, DLT’de *eze* “büyük kız kardeş” olarak kayıtlı olduğunu belirtmektedir.

2.2.5 Ünsüz düşmesi

k, ğ düşmesi: Bu ünsüzlerin düşmesiyle hece kaynaşmaları ve yanındaki ünlülerde uzamalar meydana gelebilir: *ufādım* “ufaktım” (26-14), *boúz* “bu kez” (31-19), *öldürecādik* “öldürecektik” (32-157), *oadar* (< o kadar) (5-117) *sōķ* “soğuk” (27-6), *geld η* “geldiğin” (50-15), *tüfā* “tüfeği” (38-89), *cıncīnı* “cıncığın” (20-31), *ayucu* “ayak ucu” (16-99), *dölāse* “dölek ise” (34-69).

r düşmesi: *y m* “yirmi” (27-19), *çihatdıķ* “çıkarttık” (40-85), *üzgār* “rüzgār” (53-84), *gelikene* “gelirken” (6-134).

n/η düşmesi: *piriç* < (Far.)birinc “pirinç” (25-37), *geç* “genç” (2-232), *ireçberlik* < (Far.) *rençber* (11-29), *siz ler* < *siziñkiler* “sizinkiler”³⁸ (50-58), *biziki* < (*biziñki*) (6-21).

t düşmesi: *dos* < (Far.) *dūst* “dost” (1-259), *ıras* < (Far.) *rāst* “rast” (2-234), *hızmeker* < (Ar.) *hidmet* + (Far.) *kār* “hizmetkar” (25-188), *çif* < (Far.) *cuft* “çift” (36-46), *serbesken* < (Far.) *serbest* “serbestken” (17-133).

l düşmesi: *nası* “nasıl” (1-52), *māzemeler* < (Ar.) *mālezime* (46-14), *ķaħınca* “kalkınca” (32-156).

v düşmesi: *yuħa* < (*yuķa* < *yuvġa*) “yufka” (7-66)

³⁷ Talat Tekin, "Amca" ve "Teyze" Kelimeleri Hakkında", Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten TDK Yay. Ankara 1960, s. 294

³⁸ Burada aitlik ekinin düşmesiyle birlikte Afşin ağzında kurallı olan, yukarıda ünlülerde uzunluk bahsinde de geçen uzama meydana gelmiştir.

y düşmesi: *buyda* “buğday” (27-21), *mādanıs* “maydanoz”(14-45).

2.2.6 Ünsüz türemesi

d türemesi: *pendir* < (Far.) *penīr* (51-101), (6-98).

n türemesi: *bilenzik* “bilezik” (6-161)

y türemesi: Ön seste de ara seste de görülebilir: *yirak* “ırak” (49-72), *yitseñ* “itsen” (32-162), *ızıycağ* “azıcık” (3-83), *leymun* <(Ar.) *leymūn* (47-55).

h türemesi: *hayva* “ayva” (20-23), *havlūsū* “avlusu” (7-224), *helbe* < (Ar.) *elbette* (26-70).

v türemesi: *suval* <(Ar.) *su ‘āl* (24-59), *duva* < (Ar.) *du ‘ā* (51-51).

l türemesi: *berli* “beri” (17-162).

2.2.7 Ünsüz ikizleşmesi

aşşā (16-104), *yazlık* (17-79), *ğurra* (53-77), *beşşik* (2-234), *güccük* (6-59), *döşşek* (4-39), *hakğatTen* “hakikaten”(48-146), *mellik* “belik”(41-18), *yüssük* “yüzük”(26-243)

2.2.8 İkiz ünsüz tekleşmesi

evel < (Ar.) *evvel* (6-83), *ğufat* < (Ar.) *kuvvet* (33-65), *hañı* < (Ar.) *hakğ* (*hakk+ ı*) (10-35)

acık < (*azıcık>azcık>accık>acık*) (20-51) bu örnekte önce ünsüz benzeşmesi, sonra da tekleşme olmuştur.

2.2.9 Ünsüz göçüşmesi

Bazı sözcüklerde daha sonra gelecek bir ünsüzün boğumlanma noktasının daha önceye alınarak söylenmesi olayıdır.³⁹

Komşu ünsüzler arasında:

³⁹ Tuncer Gülensoy, Kütahya ve Yöresi Ağızları, Türk Dili Kurumu Yay. Ankara 1998 s.69

*cılbağ (32-152), kirPit (3-107), mahremet < (Ar.) merhamet (11-100), zivre (23-68),
kevran < (Far.) kār+bān (1-225), şavlar < (Far.) şelvār (25-30), hevle < (Ar.) helva
(26-17), kivra “kırve” (9-159), eşgi (49-242), zahmeri <(Ar.) zemher r (45-140),
melmeket (39-286).*

Komşu olmayan ünsüzler arasında:

*ceyran < (Ar.) cereyān (38-64), genelek (22-74), helar (14-76), öndüç (18-21), irelde
(6-280).*

Bölüm 3

ŞEKİL BİLGİSİ

3.1 İSİMLER

3.1.1 İsim yapım ekleri

3.1.1.1 İsimden isim yapan ekler

{+IIk}, {+nIIk /+IIh}

Ölçünlü dildeki işlevi ile Afşin ağzında da sıklıkla kullanılan bu ekin /k/ ünsüzünün genellikle sözcük sonunda ve iç seste tonlulaştığı görülür.

ğışlık (47-50), analık (16-87), aşlık (20-50), tandırlık (45-46), sancaqlımış (1-17), aylım (2-30), haşlık (48-111), hayvancılık (17-75), malcılık (27-59) gıtlıh (39-220), baytarlınan (48-130); asgerlik (9-72), teklık (3-69), üzerlik (6-154); tuğluk (37-36), bolluk (49-164), zorluk (21-8), mēmurluh (9-25), maraḡozluk (5-12).

/-n/ ile biten sözcüklerde ilerleyici benzeşme görülür: *unnuK (14-25), samannık (8-23), ġaribennik (29-82), ġünnüġúken (4-37).*

Bazı düz ünlülü sözcüklere yuvarlak ünlülü geldiği de görülür: *çifcılıġune (51-142).*

{+II}

İşlek bir durumda olan bu ek sıfat türetir. /-n/ ile biten sözcüklerden sonra ilerleyici benzeşim yoluyla ünsüzü /n/ olur: *sulu (25-69), yaşlılık (52-46), emekli (5-22), ġüşlü (17-41), kólü (7-348), süslü (26-24), ahlılı (2-115), makineli (42-15), düzenni (21-16), Avşunnu (9-5).*

{+sIz}

İşlev ve ses uyumu bakımından ölçünlü dilden farklı olmayan bu ek, /-z/ ile biten sözcüklerde gerileyici benzeşme ile sondaki ünsüzü kendine benzetir: *gatiksiz* (52-128) *sessiz* (50-82), *gorhusuz* (9-81), *gurursuz* (17-58), *ösüz* (4-38), *rahatsız* (19-57), *arabasız* (53-48).

{+cI}

sunuucu (49-114), *sanatçı* (35-74), *demirçi* (25-46), *topçu* (29-78), *avcı* (37-65), *gölükcü* (7-169), *savcú* (10-24), *yolcu* (32-101), *davulcu* (3-147), *gorucu* (21-33).

{+cA}

Bu ek sıfat, zarf ve adlar türetir: *Akça* “yer adı” (38-8), *dilekce* (34-110).

Zeynep Korkmaz’a göre, küçültme sıfatlarında olduğu gibi {+CA} ekiyle kurulmuş zarflar da bazen Eski Türkçeden gelme {+na} ile pekiştirilmektedir. Bu ek de (< ET gına < -kinya) küçültme ekiyle ilişkilidir.⁴⁰: *gözelcene* (50-59).

{-AsI} sıfat- fiilleri üzerine de gelerek pekiştirici olarak kullanılır: *töremiyesice* (21-77), *garālesice* (20-37).

Özel adlara gelen +cA ise akrabalık adı olan eçe/eçi biçiminin ekleşmiş biçimi olmalı: *Haccece* (53-18), *Hediyece* (25-185), *Memmetce* (17-56)

{+cAk}

{+cA} ekinin {+ok} pekiştirme ekiyle kaynaşmasından oluşan {+cAk} ad, sıfat ve zarflar türetir: *elcek* (41-12), *yālıcağ* “ot adı” (49-240), *gözelcek* (51-105)

böyücek < *büyük+çek* < *büyük+çe+ök* (25-19) sıfatın son sesindeki /-k/ ünsüzü tek hecede iki ünsüz boğumlanma zorluğundan doğan ses uyumsuzluğuna bağlı düşmüştür.

{+gil}

⁴⁰ Zeynep Korkmaz, Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi, TDK Yay. Ankara 2009 s. 37

annemgile (1-27), dayımgil (2-78), hocagil (17-20), babamgil (26-45), dedemgil (39-75).

{+dAş}

arhadaşnan (29-15), ğardaş (1-152), vatandaş (15-46), emmideş (9-178), yoldaş (7-306).

{+cIk}

Bu ek de sıfat zarf ve ad türetimi bakımından işlektir: *ylancık “hastalık adı” (5-140), incicik “oyun adı” (49-221), ıcık (2-31), ğısacık (39-191), ikicik (3-56), biricik (40-119) ğapcık (53-116), gencecik (3-123), incecik (11-103).*

Bu ek Afşin ağzında işaret ünlemlerinin de sonuna gelir: *dihacık (7-424), ahacık (25-15)*

{+cĀz (<-cAğIz)}

ğadıncāz (1-183), gelincāz (5-116), ğarıcāz (38-39), adamcāz (39-181).

{+rAk}

ufarādı (< ufarak+ i-di)(44-36).

{+dUrUķ}

boyunduruķ (7-387).

{+(I)ncI}

Sayı adlarından sıra sayı sıfatları türetir: *doħuzuncu (4-44), yedinci (5-65), altıncı (17-17).*

3.1.1.2 İsimden fiil yapan ekler

{+IA-}

yaşlandım (50-62), çabaladık (21-10), çapaķlanırdı (3-119), aşılandı (5-101), dumannamıya (44-67), borşlanmadık (6-89), ağaşılandırma (23-42), evlendik (2-81), yemledik (25-108).

{+Al-}

azaldı (27-70), çuvaldı (< çoğaldı) (3-140), düzeldemez (13-113), daraldı (31-104), buñaltıcılık (17-163).

{+r-/+er-}

everdim (2-118), ğarartı (16-95), başarı (9-81).

3.1.2 İsim işletme ekleri

3.1.2.1 Hal ekleri

3.1.2.1.1 İlgi (Tamlayan) hali

Afşin ağzında tamlayan durum ekinin Eski Türkçedeki nazallığını koruduğu görülmektedir: {+In /+Un}; {+nIn / +nUn}.

{+In /+Un}: *bunnarıñ şeyi (34-93), Alemdar'ın ğurucusu (4-30), apartımannarıñ yanı (39-185), ğoyunun boynuna (41-63), ğızın ırzası (49-9), devletin işinden (52-36).*

{+nIn /+nUn}: *ğözünün önüne (1-75), bunun anası (44-63), poşunun üsdüne (40-148) tağTasınıñ başına (3-71), oranın şefi (5-23), buranın ağasıymış (6-7), soñunun içine (7-60), Dadaloğlu'nun türküsü (37-11).*

İlgi eki almış zamirlerden sonra vasıta hâli eki geldiğinde /n/ ünsüzü /y/'ye dönüşür: *seniyen (34-193), siziynen (16-77), onuyınan (4-57).*

Belirtili ad tamlamalarında ilgi hal ekinin kullanılmadığı da görülür: *ğözüm yaşı (32-113); baban evine ğötürür (16-41), babam evine (25-118), emmim ğızın (26-191).*

3.1.2.1.2 Belirtme hali

Yazı dilindeki gibi {+I}ekleri kullanılır, ünlü ile biten sözcüklere eklenirken araya /y/ ünsüzü girer: *evi (8-55), ğızını (44-11), terörüsTü (23-10), buğdayı (51-7), ğapıyı (7-259).*

Ünsüz düşmelerine bağlı olarak uzama meydana gelir fakat bu uzamalarda kaynaşan hecelerin genelde geniş düz ünlüye dönüşmesi Afşin ağzının bir özelliğidir: *ayçiçā* (45-169), *yemā* (20-14), *buydē* (6-107), *inā* (43-47), *eķmā* (7-435), *toprā* (22-10), *kürā* (47-35), *hasdalī* (26-239), *pinn* (44-45).

Ünsüz düşmelerine bağlı olarak diftong meydana gelir: *cephei* (16-69), *cincū* (22-31), *böliü* (7-105).

Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi Afşin ağzında da üçüncü kişi iyelik eklerinden sonra yükleme hali için bazen /-n/ kullanılır: *guzusun* “kuzusunu”(2-6), *yurdun* “yurdunu”(7-225), *çarşafın* “çarşafını”(16-7),

Derleme yaptığımız yörede eksiz belirtme de kullanılmaktadır: *kipr η* “kipriğini”(3-41).

Bir diğer önemli husus ise /y/ ünsüzünün bağlayıcı ünsüz durumunda olduğu ya da /y/ ile biten sözcüklerde bu ekin yukarda da bahsi geçen ünlü göçüşmesi olayında ele alındığı gibi dar ünlüsü /y/’ den önceki düz geniş ünlüler ile yer değiştirir: *parıyá* < *parayı* (45-163), *salçıyá* < *salçayı* (28-23), *buydıya* < *buğdayı* (8-35), *sirkiye* < *sirkeyi* (47-55).

3.1.2.1.3 Yönelme hali

Yazı dilinde olduğu gibi {+A} biçimindedir. Ünlü ile biten sözcüklere eklenirken araya /n/ ve /y/ ünsüzü gelir: *berbere* (48-21), *köye* (1-11), *yola* (26-66), *torbıya* (45-61), *düüne* (49-94), *ğāniya* (1-35), *āzına* (26-232), *yere* (8-32).

Ünsüz düşmeleri sonucunda hece kaynaşmasına bağlı olarak uzama ya da diftong meydana gelir: *sinā* (43-39), *ayā* (47-48), *esgerlie* (2-85) *tavia* (35-17.)

3.1.2.1.4 Bulunma hali

Yazı dilinde olduğu gibi {+dA} biçimindedir. Ünsüz uyumuna uymaz. Tonluluk tonsuzluk bakımından ünsüz uyumunu çoğu kez bozar ve tonsuz kullanımı yoktur: *yargıtayda* (38-25), *tarafda* (22-101), *yatağda* (5-208), *ortalıkda* (7-189), *ucunda* (19-54), *bişekde* (51-94), *hapisde* (37-33), *barğda* (39-75).

3.1.2.1.5 Ayrılma hali

Yazı dilinde olduğu gibi {+dAn} biçimindedir. Ünsüz uyumuna uymaz. Tonluluk tonsuzluk bakımından ünsüz uyumunu çoğu kez bozar ve tonsuz kullanımına yok denecek kadar az rastlanır: *açlıktan* (20-50), *işden* (32-5), *Avşun'dan* (9-23), *Ġaracoğlan'dan* (15-111), *milletden* (26-57).

Afşin ağzında Eski Türkçede olduğu gibi⁴¹ ayrılma hali eki yerine bulunma hal ekinin bu fonksiyonla kullanıldığı da görülmektedir: *yapdığda* “*yaptıktan*” (38-77), *Ağlıca'da* “*Ağlıca'dan*”(39-9), *anada* “*anadan*”(40-29), *tağTada* “*tahtadan*” (33-44).

3.1.2.1.6 Vasıta hali

Türkçede vasıta eki {+(I)n}'dir. Afşin ağzında bu ek “ile” edatıyla ekleşerek {+InAn /+UnAn};{+nAn} biçimlerinde kullanılmaktadır: *ğanınan* (15-115), *sabānan* (16-20), *onuğnan* (17-80), *suyunan* (18-18), *avradınan* (19-55), *onnan* (27-19), *yoğsuzluğnan* (31-9), *sürüynen* (34-148)

Afşin ağzında vasıta hal eki bazı yerlerde işlevini tamamen “ile” edatına bırakmıştır: *subayına* (38-53), *teşvıkyne* (39-182).

---

⁴¹ Muharrem Ergin, Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul 2003 s.236

Eski Türkçedeki işlekliliğini kaybeden bu {+(I)n} ekinin yerine sözcük bünyeleriyle kaynaşarak kalıplaşmış şekilleri de görülür: *baharın* (34-50), *yazın* (5-155), *güzün* (29-26), *gışın* (10-27), *yayan* (30-15), *gışın gışın* (11-115), *dizin dizin* (5-147).

3.1.2.1.6 Eşitlik hali

Yazı dilinde olduğu gibi {+cA} biçimindedir. İsim eşitlik hal ekini alarak fiilin işleyiş yönüyle uyum gösterir: *dorlazca* (5-60), *çokca* (32-148), *gözelce* (50-46), *gabilece* (39-6), *insanca* (10-38), *eyice* (2-191), *neçe* (1-145), *töremiyesice* (21-77).

Eşitlik hali eki {+cA}, *ök* pekiştirme ilgeciyle kaynaşarak {+cAk} şeklini de alır: *gözelcek* (51-105), *böyücek* (25-19).

Zeynep Korkmaz⁴² *gözelcemen* (26-187) örneğindeki +mAn' in eklendiği sığata abartma ve aşırılık anlamı katan +mAn olduğunu belirtmektedir.

3.1.2.2 Çokluk ekleri

Afşin ağzında çokluk ekleri yazı dilindeki gibi kullanılmasının yanında ilerleyici ünsüz benzeşmesi ile {+nAr} şeklini aldığı da görülmektedir: *hâkimler* (1-150), *bunnar* (17-85), *gazannar* (21-66), *günner* (25-8), *binâları* (33-10), *gollar* (34-31), *çocuklar* (40-18), *adamlar* (42-19), *ğadınnar* (44-16), *bulğurlar* (45-84).

3.1.2.3 Aitlik eki

Aitlik eki {+kI} Afşin ağzında çoğu kez ünlü uyumuna uyar: *biziki* “*bizimki*” (6-21), *sōnaḥı* (38-97), *yürekdeki* (39-333), *burdāḥı* (16-48), *ağlımdāki* (13-58), *nüfusedāki* (23-26), *ordāḥımı* < *ordaki gibi* (34-159), *dünkü* (48-64).

Aitlik ekinin Afşin ağzında tonlulaşıp düşerek anlamını yanındaki ünlünün uzamasıyla muhafaza ettiği, ünlülerde uzunluk bahsinde verilmiştir.

3.1.2.4 İyelik eki

I. Teklik Kişi:

---

⁴² Age s. 58

{+(I)m/ +(U)m} yazı dilinden farklılık göstermez. Bu ekin eklenmesi sırasında diftong, hece kaynaşması, ses düşmesi gibi ses olayları görülebilir: *babam* (48-92), *dedem* (1-7), *gözüm* (2-239), *oğlum* (40-107), *yavrum* (11-95), *başım* (7-39), *evim* (6-80), *neim* (28-43), *böğrām* (33-28), *çocúüm* (41-46)

II. Teklik Kişi:

{+(I)η/ +(U)η} yazı dilinden farklı olarak ekte art damak /η/’si korur: *neneη* (3-128), *yoluη* (14-97), *sahalıη* (7-278), *oğluη* (39-194), *anaη* (25-121), *ayāη* (35-73), *gözleriη* (5-143), *özúη* (16-107).

İyelik ikinci tekil kişi çekimine girmiş adlara ilgi hal eki getirildiğinde iyelik ikinci tekil kişi ekinde η > y değişimi görülür: *goηşuyuη pacası* (1-178), *ebey η teknesi* (3-55), *babanneyiη adı* (5-45).

III. Teklik Kişi:

İyelik III. tekil kişi eki {+I / +sI} yazı dilinde olduğu gibi ünlü uyumuna uygun olarak kullanılır: *evi* (1-51), *işi* (2-34) *görevi* (5-31), *saçı* (3-6), *aklı* (25-89), *bacısı* (3-125), *işçisi* (9-60), *āısı* (45-159), *fiziKcisi* (17-11), *üsdüine* (53-43), *ğardaşı* (34-59).

Teklik iyelik üçüncü kişi eki yığılmasına birkaç sözcükte rastlanır: *hepisi* (1-123), *birisi* (7-415).

I.Çokluk Kişi

{+mIz /+mUz} yazı dilindeki gibidir: *yürāmiz* (14-94), *ināmiz* (12-56), *beyl miz* (46-24), *aķrabālarımız* (48-150), *odamız* (49-46), *dedelerimiziη* (23-8).

II. Çokluk Kişi

{+ηIz/ +ηUz}; {+(D)yIz/ +(U)yUz} şeklindedir: *emriηız* (1-75), *şeyiηız* (7-91), *sesiηiz* (34-264), *göreviηizi* (38-110), *ğafaηızı* (39-62), *ğılavuzuηuz* (15-90).

{+(I)yIz/ +(U)yUz} *işiyiz (7-150)*. Bu kullanımın örneği diğer şekillere göre oluşturduğumuz metinlerde azdır; fakat derleme bölgemizde kullanımı yaygındır.

III. Çokluk Kişi

{+lArI} yazı dilindeki kullanımının yanında ünsüz benzeşmesi yoluyla {+nArI} şeklinde de görülmektedir: *sığortaları (15-46)*, *Ġarabekirli Ağaları (17-29)*, *babaları (11-43)*, *atalarından (46-24)*, *yiğenleri (5-106)*, *ireli gelenleri (40-68)*, *ekinneri (51-6)*, *hayvannarı (7-159)*, *adetleri (16-39)*.

3.1.2.4 Soru eki

Afşin ağzında soru eki {mI/ mU} şeklindedir. Yazı dilinden farklı olarak bazen bu ekin yerine eklendiği sözcüğün son ünlüsü uzatılarak soru kavramı verilir: *bil bilmē (12-9)*, *ağnadī (29-33)*, *ğoydū ğoymadī (34-210)*, *tanī (35-40)*, *getmea (29-48)*, *görmüyō (2-166)*.

{mI}: *gediciler mi (2-212)*, *gızııı mı (15-140)*, *çamaşırı mı (21-50)*, *rometizme mı (41-17)*.

3.2 ZAMİRLER

Zamirler, kişi ve nesne isimlerinin yerine kullanılan sözcüklerdir. Zamirleri, kişi, dönüşlülük, işaret, belirsizlik ve soru zamirleri olmak üzere beş grupta ele aldık.

3.2.1 Kişi Zamirleri

Afşin ağzında zamirler yazı dilimizdeki gibidir. Fakat zamirlerin çekimlenirken değişikliğe uğradığı görülür:

	Yalın Hal	Belirtme Hali	Yönelme Hali	Bulunma Hali	Ayrılma Hali	İlgi Hâli
1.Teklik kişi	ben	beni	başa bā	bende	benden bende	benim
2.Teklik kişi	sen	seni	saşa sā	sende	senden sende	seniñ
3.Teklik kişi	o	onu	oşa	onda	ondan onda	onuñ
1.Çoğul kişi	biz	bizi	bize	bizde	bizden bizde	bizim
2.Çoğul kişi	siz	sizi	size	sizde	sizden sizde	siziñ
3.Çoğul kişi	onnar	onnarı	onnara	onnarda	onnardan onnarda	onnarıñ

I. Teklik Kişi/ I. Çokluk Kişi: *ben (48-7), beni (1-97), başa (11-56), bā (2-93) , bende (5-153), benden (32-77), benim (40-28).*

biz (33-21), bizi (39-267), bize (37-57), bizde (26-85), bizden (36-49), bizim (34-35).

II. Teklik Kişi/ II. Çokluk Kişi: *sen (26-102), seni (7-374), saşa (1-124), sā (9-107), sende (52-64), senden (34-220), seniñ (5-142).*

siz (1-63), sizi (15-91), size (7-55), sizde (14-50), sizden (48-172), siziñ (28-67).

III. Teklik Kişi/ III. Çokluk Kişi: *o (9-78), onu (11-12), oşa (5-129), onda (2-24), ondan (13-12), onuñ (5-123)*

onnar (17-10), onnarı (14-14), onnara (16-42), onnarda (5-99), onnardan (31-73), onnarıñ (13-124).

3.2.2 Dönüşlülük zamiri:

Afşin ağzında dönüşlülük zamiri “kendi” sözcüğüdür. Afşin ağzında baştaki k- > g- değişiminden dolayı sözcük çoğu kez “gendi” biçimini almıştır. Afşin ağzında dönüşlülük zamirinin kişilere göre çekimi:

Yalın hal	İlgi hali	Yükleme hali	Yönelme hali	Bulunma hali	Ayrılma hali
gendim	gendimiñ	gendimi	gendime	gendimde	gendimden
gendiñ	gendiñiñ	gendiñi	gendiñe	gendiñe	gendiñden
gendi	gendiniñ	gendini	gendine	gendiinde	gendinden
gendisi	gendisiniñ	gendisini	gendisine	gendisinde	gendisinden
gendimiz	gendimiziñ	gendimizi	gendimize	gendimizde	gendimizden
gendiñiz	gendiñiziñ	gendiñizi	gendimize	gendiñizde	gendiñizden
	gendiñiziñ	gendiñizi	gendiñize	gendiñizde	gendiñizden
gendiler	gendileriñ	gendileri	gendilere	gendilerde	gendilerden
gendileri	gendileriniñ	gendilerini	gendilerine	gendilerinde	gendilerinden

kendim (23-21), kendiñi (13-103), kendi (31-85), gendim (14-86) gendiñi (9-92), gendi (2-85), gendisi (41-51), gendimiz (21-22), gendilerini (23-20), gendileriñ (7-24), gendime (11-61) gendine (7-364).

“kendi kendine” pekiştirmesi Afşin ağzında ikinci sözcüğün baştaki ünsüzünün düşmesiyle kaynaşmış ve “gendāndine” (< kendi kendine > gendi gendine >

gendiğendine > gendiğandine > gendiandine > gendāndine) şeklini almıştır. Bu söyleyiş çok yaygındır: *gendāndine* (22-20)

3.2.3 İşaret zamirleri

Afşin ağzında kullanılan işaret zamirleri ölçünlü dildeki ile aynı olmakla beraber birtakım ses değişiklikleri görülmüştür:

Yalın hal	İlgi hali	Yükleme hali	Yönelme hali	Bulunma hali	Çıkma hali
bu	bunu	bunu	buña	bunda	bundan
şu	şunu	şunu	şuña	şunda	şundan
şo	şonu	şonu	şoña	şonda	şondan
o	onu	onu	oña oğa	onda	ondan
bunnar	bunnarı	bunnarı	bunnara	bunnarda	bunnardan
şunnar	şunnarı	şunnarı	şunnara	şunnarda	bunnardan
şonnar	şonnarı	şonnarı	şonnara	şonnarda	şonnardan
onnar	onnarı	onnarı	onnara	onnarda	onnardan

bunu (22-40), *şunu* (31-13), *şonu* (26-82), *onu* (32-56), *bunnarı* (5-41), *onnarı* (2-275)

bunu (32-154), *şunu* (6-159), *şonü* (28-48), *onu* (31-20), *bunnarı* (7-82), *şunnarı* (9-66), *onnarı* (3-158)

buña (5-130), *şuña* (2-207), *oña* (14-72), *oğa* (18-58), *bunnara* (7-67), *şunnara* (3-65), *onnara* (9-72)

bunda, *şunda* (53-23), *onda* (2-24), *bunnarda* (5-95), *onnarda* (5-99)

bundan (8-17), bunda (39-365), şundan (1-196), şondan (49-145), ondan (11-53), bunnardan (34-146), onnardan (31-78), onnarda (47-7).

3.2.4 Belirsizlik zamirleri

Afşin ağzından derlenen metinlerde geçen belirsizlik zamirleri şunlardır: *filan (7-126), hepisi (5-78), hepi (11-88), herkeş (14-61), kimisi (1-132), kimi (9-28), herkiş (8-49), herkes (39-314), başgaları (10-5), biri (9-49), her biri (26-146), birçoğunu (36-62), şeygil (2-27), bazi (17-125), birisi (11-36), öteki (28-26).*

3.2.5 Soru zamirleri

Afşin ağzındaki soru zamirleri: *neyiñize (1-170) kimi (1-270), ney (29-11), kimiñ (50-124), hañğısıydı (26-92), neye (9-20).*

3.3 SIFATLAR

İsimleri çeşitli yönlerden niteleyen ya da belirten sözcüklerdir.

3.3.1 Niteleme sıfatları

Varlık isimlerini durum, şekil, huy, mesafe gibi yönlerden niteleyen sözcüklerdir:

biyaz (1-195), boz (53-57), sarı (42-38), babayiğit (28-33), güzel (14-65), ağappağ (25-113), duval (21-9), sulu (43-48), sıcak (50-71), éyi (9-163), gapğara (16-101).

3.3.2 Belirtme sıfatları

3.3.2.1 İşaret sıfatları

Yazı dilinde kullanılan bu, şu, o, sıfatları kullanılır: *bu faprihanıñ (10-9), bu gızı (11-6), şu yollar (12-15), şu santural (15-24), şu uva (17-38), o günnere (18-24), o meşeniñ (19-34), o kóden (26-85), ötü yandā köy (35-67).*

3.3.3.2 Sayı sıfatları

Ölçünlü dilden farklı olarak ses hadiseleri görülmektedir: *üç ölüm (11-113), gırk beş kilemetire (36-7), üş tene doğdur (5-162), bir bardağ (50-54), elli gişi (7-417), dörd*

oğlum (6-24), üç cüz dörT düz sene “üç yüz dört yüz sene” (38-10), yirmi hāne (35-69).

3.3.3.2.1 Sıra ve Üleştirme Sayı sıfatları

ikinci olan (5-30), beşinci nesil (17-16), om birinci ayda (45-133), ikinci ğazana (21-67), dohuzuncu ay (4-4); birer kelime (17-122), birer şey (25-104), üçer adım (7-49).

3.3.3.3 Soru sıfatları

ğaç sene (5-201), ğaç kead (7-454), hañğı buğazı (15-148), hañğı kúve (32-150), nasıl doğdur (5-164), nasıl (25-195), nasıl felāket (34-248), nēş gördüñ (15-13).

3.3.3.4 Belirsizlik sıfatları

İsimleri tam bir durum sayı ya da miktar ile belirtmeksizin vasıflandıran sözcüklerdir: *her yeri (3-31), her bi şē (33-59), heç kimse (2-192), bir çou (38-10), bunca asır (13-80), neçe işler (1-145), onca işi (50-140), ıçık bir şeyler (20-23), bütün şeyleri (9-59).*

3.4 ZARFLAR

Zarflar zaman, yer, hal ve mikdar isimleridir. Kelime gruplarında sıfatın, fiilin veya başka bir zarfın manasını değiştiren isimlerdir.⁴³

3.4.1 Yer yön zarfları

aşşādan (1-200), yoğarı (15-45), içeri (50-102), dışarı (51-90), o yanna doğru (41-77), beriye dōru (26-203), evine dōru (7-217), ōne (53-9), dikine yoğarı (38-91).

3.4.2 Zaman zarfları

ötān (25-132), devlikisūn (49-209), şindi (26-154), bōn (7-181), saba (11-22), bayak (49-232), demin (9-91), künde (26-231), baharın (34-50), yazın (5-155), ğüzün (29-26), ğışın (10-27), evvela (51-52), yeñi (2-79), ğayrı (1-102).

---

⁴³ Ergin, age s. 258

Öbekleşmiş zaman zarfları: öğlennedi “öğleyin” (34-103), on sekis senedir (42-42), āşamdan (1-81), āşamned “akşamleyin”(16-48),

Kimi belirteçlerde “AçA” ilgecinin eklediği görülmektedir: *āşamaçı (2-35), bireçi (45-77), yereçi (51-165), seniyeçi (16-39), o zamanaçı (50-102), āşamaçı (18-21), sabahaça (2-35), yazaça (45-71), senesi geleneçe (25-24).*

Kimi zaman belirteçleri kadar ilgeciyle kurulan söz öbeği biçimindedir: *om birinci aya ğadar (14-46).*

3.4.3 Durum zarfları

ğışın ğışın (11-115), aşşā yoħarı (7-241), ucca ucca “yavaş yavaş” (6-79), güzelce (50-46), güzelcek (51-105), eyice (2-191), teziyeden “çabucak” (49-213), şōle (19-61), sallan bullan (28-46), temiz (29-36).

3.4.4 Azlık- çokluk zarfları

neçe yorduğ (13-103), çok çekdim(2-250), çoK güzelidi (3-125), bires şey ediyo(1-62), epiy çekdi (28-21), beyā bir ğaynadı (49-27), ıcık yatdık (26-180).

3.4.5 Soru zarfları

nasıl deşdiğiz (19-62), ne halinan (2-172), niye (3-124), nal edek (16-106).

3.5 FİLLER

Korkmaz ve Ergin’e⁴⁴ göre, fiiller bağımsız değil bağımlı sözcüklere bağlıdır. Fiiller bir hareketi karşıladığı gibi bir oluş ve kılış da bildirirler. Fiiller kök ve gövde halindeyken adlarla ilişkiye giremediklerinden çekime girmeleri gerekir, 2. tekil kişiye emir çekimi hariç. Çekimli fiiller şekle, zamana, şahsa bağlanmış bir hareketi karşılayan sözcüklerdir.

3.5.1. Fiilden isim yapan ekler

Fiilden isim yapan eklerin bir bölümünü mastar ekleri oluşturur.

⁴⁴ Ergin, age s.281; Korkmaz, age s.527

{-mA}

Fiilden isim yapım için en çok kullanılan ektir. İş adları yapar: *ulaştırma* (9-74), *araştırma* (23-13), *oturma* (25-84), *gonuşma* (13-44).

Ölçünlü dilde olduğu gibi kalıplaşmış sözcükler ya da kalıplaşmadan sıfatlar yapar: *yarma* (6-107), *sırma* (7-95), *ğavurma* (7-304), *doğuma* (7-307), *sarma* (8-28), *burma* (49-87), *sundurma* (53-94), *kesme* (3-28), *söölme* (25-120), *silme* (48-9), *ğırma* (6-54), *kertme* (32-55), *ğıyma* (14-39).

{-mağ/-mek; -mağ}

Hareket adarı yapan ektir:

uymak (48-162), *ğaşmak* (7-323), *yapmağ* (9-138), *demek* (46-20).

Kalıplaşmış isimler de kurar: *çağmak* (25-54), *ğuyamak* (50-37), *yemek* (14-73).

{-Iş}

İş adı yapan bir başka ek de budur:

geliş (31-72), *gediş* (38-98), *satış* (17-77), *tanış* (28-38).

{-(I)m}

doğum (51-169), *geçim* (10-13), *verim* (14-60), *sayım* (49-41), *yeyim geyim* (25-20).

{-ğI}

sargılı (6-59), *atğı* (7-215), *sayğı* (21-56), *sergi* (26-150).

{-IcI}

ğörücü (27-37), *ğurucu* (4-30), *ğorucu* (7-385), *vurucu ğırıcı* (31-81).

{-ğaç/-geç}

hılığaç (31-14).

{-cık/-cik}

enecik “merdiven” (6-192).

{-ak/-ek; -ah}

süzek (16-139), *bişek* (51-94), *yatağ* (5-207), *pıçağ*(49-53), *dutağ* (48-123).

{-maç /-meç}

yağmaç (27-24), *bağlamaç* (3-142),

{-mAca}

büzmece “hastalık adı” (20-25), *boğmaca* (18-31).

{-lAğı}

Yer adı yapar tek örneği bulunmaktadır.

yaylağı (37-7).

3.5.2 Fiilden fiil yapan ekler

{-mA-}

Olumsuz fiil yapmak için kullanılan işlek bir ektir: *dutmamış* (16-87), *ğatma* (1-208), *unutmam* (26-89), *ānamadım* (28-10), *almadıñ*(1-231), *olmuyor* (49-41), *bilmiyollar* (15-149), *vermesiñ* (9-42), *gèymiyollar* (47-49).

Fiilden fiil yapan eklerden dördü, çatı ekleridir:

{-t/-d-}

Fiillerden oldurma ve yaptırma (ettirgen) ifade eden fiiller yapar⁴⁵: *boyalat-* (6-164), *ğımıldat-* (26-244), *yaşat-* (32-58), *ğızart-*(12-60).

/-t-/ ekinden sonra yine bir ettirgenlik eki geldiğinde /-r-/ ünsüzü düşer: *ğeydiddirirdi* (3-44), *getiddirdi* (25-88), *otuddururduğ* (32-104).

{-dIr-}

Bu ettirgenlik eki Afşin ağzında çoğu kez tonlu {-dIr-/ -dUr-} şekillerinde kullanılır: *dutdur-* (1-177), *dōtdur* (28-25), *ğavutdur-* (49-25), *yūtdur-* (3-76), *etdir-* (34-147), *atdır-* (7-182), *yedir-* (7-362).

---

⁴⁵ KYA, age s.78

{-(I)r-}

Oldurma ve ettirme ifadeleri türetir: *yitir-* (32-106), *şaşır-* (13-64), *bitir-* (5-103).

{-n-}

Fiilin dönüşlülüğünü ve edilgenliğini sağlayan ektir: *gızın-* (1-183), *soyun-* (7-91), *yīhan-* (25-43), *saklan-* (52-108), *ön-* “övün” (20-20).

{-(I)l-}

Fiilin edilgenliğini ifade eden eklerdir: *döküldü* (4-21), *satıldını* (22-52), *çıkılır* (53-77), *eğildi* (34-71).

{-(I)ş-}

Fiilde işteşlik ifade eden ektir: *ālaşıldardı* (16-83), *görüştüñüz* (1-256), *bölüşüller* (31-7), *gapişacaqlar* (39-100).

3.5.3 Kişi ekleri

3.5.3.1 Birinci Tip Kişi ekleri

Bu kişi ekleri zamir kökenli olup, şimdiki zaman, gelecek zaman, {-ik} ekli öğrenilen geçmiş zaman, geniş zaman, gereklilik çekimlerinde kullanılan kişi ekleri şunlardır:

KİŞİ	EK
Teklik 1. Kişi	{-Im /-Um}
Teklik 2. Kişi	{-sIn /-sUn}
Teklik 3.kişi	-Ø
Çokluk 1. Kişi	{-Iz/ -Uz}
Çokluk 2. Kişi	{-sInIz / -sUnUz};{sIyIz / sUyUz}
Çokluk 3. kişi	{-lAr}

Çokluk birinci kişi eki {-Iz/ -Uz} Afşin ağzında ölçünlü dilde zamir kökenli kişi ekleriyle yapılan tüm çekimler için yerini {-k/-k} ekine bırakmıştır: *getirrik* (51-111), *kahıçık* (29-72), *dökdürücük* (52-29), *gëdiyoğ* (1-31), *buğalırdık* (25-48), *söküyoğ* (26-255).

Teklik 1. kişi

{-Im} *diyom* (di-yor-um) (10-32), *seviyom* (11-51), *geyemem* (2-46), *bilirim* (9-135), *tanırım* (17-5), *osanmışım* (13-62), *vericiyim* (52-47).

Teklik 2. kişi

{-sIn /-sUn (<sIn <sen)}

Son seste art damaksıllaşmıştır: *annarsın* (13-116), *görebiliyosun* (19-27), *ekiyorsun* (10-29).

İyelik kökenli kişi eki de Afşin ağzında kullanılabilir: *içiyon* (20-16), *affeden* (1-43), *yamañ* (11-79), *gireñ* (6-204).

Çokluk 1. kişi

{-Iz/-Uz}(<-vUz<biz): Bu şekliyle kullanımı çok azdır, bu kullanımın da kaynak kişinin yazı diline özentisinden kaynaklandığı düşünülmektedir: *ekemiyoruz (10-9)*, *geliyoruz (34-237)*.

Çokluk 2. kişi

{-sIηIz/ -sUηUz}; {sIyIz /sUyUz}: *göreceksiniz (7-283)*, *yapacağsüz (<yap-acak-sınız) (1-12)*, *diyorsüz (21-61)*, *bilirsiniz (37-11)*, *veriyosunuz (23-29)*, *alıyorsúyuz (7-150)*, *yiyorsúyuz (16-150)*.

Çokluk 3. kişi

{-lAr}: *diyollar (37-16)*, *oğudular (38-18)*, *çıhardıllar (4-19)*, *kömellerdi (1-177)*, *ekiyollar (42-36)*.

3.5.3.2 İkinci Tip Kişi ekleri

Bu kişi ekleri iyelik kökenli olup, şimdiki zaman, gelecek zaman, görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, geniş zaman ve şart çekimlerinde kullanılan kişi ekleri şunlardır:

KİŞİ	EK
Teklik 1. Kişi	{-m}
Teklik 2. Kişi	{-η}
Teklik 3. kişi	-Ø
Çokluk 1. Kişi	{-k /-k}; {-h}
Çokluk 2. Kişi	{-ηIz /-ηUz}
Çokluk 3. kişi	{-lAr}

Tabloya ilişkin örnekler: *gederdim* (1-67), *döndüm* (19-25), *doğurdum* (40-8), *çekdim* (2-198), *oldum* (1-189), *sürdüm* (7-143), *saticım* (9-11), *bulamazdın* (1-60) *gediciydin* (41-17), *gördün* (25-74), *döndün* (34-219), *yaşıyosun* (39-296), *yazarık* (38-53), *görmedik* (1-229), *bindik* (34-237), *soyduñuz* (2-255), *soyunucuñuz* (7-91), *alırsanız* (53-6).

Adıl kaynaklı kişilerle çekimlenmesi beklenen şimdiki zaman, geniş zamanın, gelecek zamanın ikinci kişisinde de iyelik kaynaklı kişi eklerinin kullanıldığı görülmektedir: *atıyoñ* “*atıyorsun*”(52-26), *bilıñ* “*bilirsin*”(17-103), *devirıyoñuz* “*devirıyorsunuz*”(39-55), *soracāñ* “*soracaksın*”(17-47). Daha geniş bilgi ilgili çekimlerde verilecektir.

3.5.3.3 Üçüncü Tip Kişi ekleri

Emir ekleri:

Teklik birinci kişi: İstek kipine dahil olmuştur.

Teklik ikinci kişi: Yazı dilindeki gibi eksizdir: *bağ* (29-38), *gel* (2-263), *ānat*(13-127).

Teklik üçüncü kişi {-sInğ/ sUñ}: Ekin son sesi artmak /η/'sine değişmiştir, ünlü uyumuna uyar: *ısınsın* (7-122), *demesin* (10-39), *ğoymasın* (2-37), *girsin* (20-10), *ölsün* (7-89).

Çokluk ikinci kişi: {-(I)ñ} arañ “*arayın*” (2-262), *ālamañ* “*ağlamayın*” (26-227) *ünlü ile biten ekten sonra hep /-η/'lidir. Ünsüzle bitenlerden sonra ise -Inğ'lidir: alıñ* (7-388), *yatıñ* (16-79), *buluñ* (2-262), *alıñ* (15-93).

Çokluk üçüncü kişi: {-sInğAr/ -sUñAr} içsinler (53-71), *desinler* (25-25), *olsunlar* (7-245); *ğoymasınlar* (3-45).

Eski Türk lehçelerinde emir kipi çekimine dahil olan günümüzde istek kipinde yer verilen birinci teklik ve çokluk kişilerinde de üçüncü tip kişi eki kullanılmaktadır: {-

IyIm, -AlIm}buluyum “bulayım”(26-218), görünüyüm “görüneyim” (7-335), yapıyum “yapayım” (41-21), biliyim “bileyim” (14-14), bahalım (34-16).

3.5.4 Fiillerin basit zaman şekilleri

Fiillerin bildirme kiplerinden ya da tasarlama kiplerinden sadece birinde çekimlendiği zaman şeklidir.

3.5.4.1 Bildirme kipleri

Fiillerin zaman bildiren çekimlerine bildirme kipi denir. Fiillerde şimdiki zaman, geniş zaman, görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, gelecek zaman olmak üzere beş bildirme kipi görülmektedir.

3.5.4.1.1 Şimdiki zaman

Çekimlenmekte olan fiilin {-yor} eki getirilerek içinde bulunulan, devam etmekte olan, süren bir zamanda gerçekleştiğini bildirir.

{-yor} şimdiki zaman eki eki yorı- “yürümek” fiilinin yorı-r geniş zaman şeklinden çıkmıştır.⁴⁶ Afşin ağzında ölçünlü dilden farklı olarak /y/’nin önleştirici etkisiyle ve ünlü uyumuna aykırılışmayı örtme durumundan {-yör/ -yór} şekline de rastlanır: veriyöller (40-27) gidiyór (9-93). Sık olmamakla beraber kalın ünlülü olanlardan sonra dutmuyör (40-97) şeklinde kullanıldığı da görülmektedir.

{-yör} şekline kuzey bölgelerindeki Armutalan, Dokuztay, Söğütdere köylerinde rastlanmaktadır. Bu şekli ilçenin ağzındaki genel kullanımı yansıtmamaktadır. {-yor/-yór} şekli genel ağız özelliğini yansıtmaktadır.

Bu ekin sonundaki /-r/ ünsüzü tüm kişi çekimlerinde düşebilir. Çokluk üçüncü kişi ekinde gerileyici tam benzeşme ile -rl- > -ll- olduğu görülür.

Teklik birinci kişi: dönüyóm (26-204), bilmiyom (6-95)

---

⁴⁶ KYA, age s.102

İkinci teklik ve çokluk kişi çekimlerinde hem birinci tip hem ikinci tip kişi eki kullanıldığı görülür: *büğnüdüyoŋ* (3-124), *biliyóŋ* (9-108), *verim alamıyoŋ* (10-29), *görebiliyosuŋ* (19-27), *d niyō* “dinliyor musun” (2-170); *soruyoŋuz* (40-96), *gúliyoŋuz* (48-171), *bilmiyoŋuz* (39-287), *veriyosuŋuz* (23-29), *aratmıyorsüz* (7-28), *bilmiyosuŋuz* (39-287)

Teklik üçüncü kişi: *çalışıyo* (10-5), *gëdiyór* (41-48), *salıyor* (6-73)

Çokluk birinci kişi eki hep *-k'* dir:

yiyoŋ (50-55), *gazanamıyoŋ* (43-19).

Çokluk üçüncü kişi: *dıkmıyollar* (49-308), *diyollar* (29-38)

3.5.4.1.2 Geniş zaman

Afşin ağzında geniş zaman eki {-Ar/ -Ir/ -Ur} şeklindedir. /-r/ ile biten sözcüklere eklendiğinde arada ünlü düşmesi, /r/ düşmesi görülür. Üçüncü çokluk kişi ekinde -rl- > -ll- benzeşmesi bu zaman ekinde de görülür: *unudurum* (7-100), *ālarım* (6-26), *allım* (16-80), *annarsıŋ* (13-115), *gedersıŋ* (32-107), *alıŋ* “alırsın”(47-70), *deŋ* “dersin” (30-36), *saŋlanır* (52-108), *yatırırık* (3-96), *allık* (16-139), *gellik* (51-180), *güvenirsüz* “güvenirsiniz”(1-170), *bilirs z* “bilirsiniz”(26-171), *görürsüŋüz* (49-311), *örteller* (3-92), *baŋallar* (1-176), *yapallar* (24-54).

Geniş zamanın olumsuzu, teklik birinci kişi çekimi yazı dilindeki gibidir: *varmam* (2-81), *bilmem* (11-5).

Teklik ikinci kişide ise iyelik kaynaklı kişi eki kullanılır: *bulamaŋ* (45-120), *bilmeŋ* (33-43), *dayanamıŋ* (1-249).

gelmez (2-71), *bilmez*(48-36), *bitmez* (20-35), *barınamaŋ* (7-15), *bilmezsiŋiz* (38-16), *ëndirmezler* (16-30), *doyar mı* (26-139).

3.5.4.1.3 Görülen geçmiş zaman

{-dI} ölçünlü dilden farkı, ünsüz uyumuna uymaması ve ikinci kişi eklerinin art damak /ŋ/ si ile kullanılmasıdır: *savdım* (29-8), *aldım* (2-17), *geldiŋ* (53-35), *goyduŋ* (17-98), *aldıŋ* (12-28), *verdi* (11-6), *geşdi* (7-359), *kitledi* (36-26), *daşıldıŋ* (51-9), *yaşadıŋ* (13-138), *sōlediŋiz* (1-63), *geld z* (7-155), *bağdılar* (52-39), *çalışdılar* (6-87).

günah almadım (1-243), *tanımadıŋ* (13-128), *gelmediŋ* (31-88), *getmedi* (3-26), *ulaşmadıŋ* (5-186), *annaşamadıŋ* (33-68), *utanmadıŋız* (39-55), *açamadılar* (39-150).

3.5.4.1.4 Öğrenilen geçmiş zaman

Öğrenilen geçmiş zaman eki yazı dilindeki gibi {-mIş /-mUş}'tur. İkinci teklik kişi eki ve ikinci çokluk kişi eklerindeki /s/'ler gerileyici benzetme ile -şs- > -ss- değişimi olur. Bu kişi eklerindeki benzetmenin etkisiyle olacak ki birinci teklik kişi eki ve birinci çokluk kişi eki {-k/ -k} çekiminde ünsüz ikizleşmesi görülür: *girmisim* (*gir-miş-im* > *girmisim* >)(50-19) *osanmışım* (13-62), *demisim* (25-138), *düşürmüssün* (3-110), *oğumuş* (43-9), *yazmış* (35-38), *gelmissik* (*gel-miş-ik* > *gelmisik*) (44-8), *muzğanmışık* (26-184) *bulmussunuz* (39-180), *vurmuşlar* (6-10), *unutmamışım* (2-175), *dōmamışımışık* (6-5), *yaşamamışık* (18-14), *bilememişler* (16-63), *ğalmamışım mı* (2-106).

{-Ik} ekli öğrenilen geçmiş zaman: {-mIş/ -mUş} yanında ikinci bir öğrenilen geçmiş zaman eki daha vardır. Bu ek kesin bitmişlik bildirir, bir hareketi, oluşu başkasından duymak gerekmez, olan sonuç herhangi bir belirtiyeye bakılarak bu ekle anlatılır: *gelik* (25-35), *ğalmıyâk* (<*kal-ma-y-ık*) (26-157), *yağalanık* (38-38), *ölük* (16-58), *n ölük* (2-201), *veriklerdi* (26-84), *harbedikler* (38-108).

Metinlerde rastlanmayan diğer çekimleri şöyle: *yaḥalanīm, yaḥalanıksıñ, yaḥalanıķ, yaḥalanıksıñız/ yaḥalanıksıyız, yaḥalanıksız.*

3.5.4.1.5 Gelecek zaman

Gelecek zaman {-acak /-ecek} eki bu şekliyle kullanılmasının yanında {-IcI /-UcU} şeklinde de yaygın bir kullanımı vardır. Günşen⁴⁷ makalesinde bu ekin {-ğuçı/-güçi < -ğu+çı/ -gü+çi} arkakik gelecek zaman isim fiil ekinden geldiğini belirtmiştir: *gèdecēm (33-13), alacām (1-155), dōtduracām (50-100), gedıcım (4-52), gedıcıyım (26-199), gōyucum (18-22), verıcıyım (52-47), vurucuy (7-339), dōkücüñ (52-22), soracāñ (17-47), arıyacaķ (52-105), ğılacāķ (34-108), yatıcıyıķ (7-168), yīyıcık (6-128), gedic z (15-148), vereceksıñız (24-22), çıḫarıcılar (17-77), görücüler (38-25); yemēcım (2-46), yetmiyecek (34-265), olmiyacaķ (22-93).*

3.5.4.2 Tasarlama Kipleri

Fiillerin emir, şart, istek, gereklilik gibi şekillerde tasarlandığı kiplerdir.

3.5.4.2.1 Emir Kipi

Teklik 1. kişiye emir: {-AyIm}(bkz. İstek kipi)

Teklik 2. kişiye emir: *baḥ (29-38), gel (2-263)*

Teklik 3. kişiye emir: {-sIñ/ sUñ} *ğıysıñ (6-150), ısınsıñ (7-122), yapsıñ (50-12), gırsıñ (20-10), ölsúñ (7-89), demesıñ (10-39), gōymasıñ (2-37).*

Bu ekteki /-n/ yöremizde art damaksıllaşmıştır.

Çokluk 1. kişiye emir: {-AlIm} (bkz. İstek kipi)

Çokluk 2. kişiye emir: {-(I)ñ}

aray “arayın”(2-262), ālamañ “ağlamayın” (26-227), soruñ (1-52), gollañ (7-131).

alıñ geliñ (7-388), yatıñ (16-79), bulıñ (2-262), kesıñ, asıñ (37-31)

⁴⁷ Ahmet Günşen , Anadolu Ağızlarında Farklı Bir Gelecek Zaman Eki ve Çekimi: -ıcı/ici; -ucu/-ücü, Turkish Studies, Volume 1/ 2 Fall, 2006 Erzincan, <http://www.turkishstudies.net/OncekiSayilar.aspx>

Çokluk 3. kişiye emir:

içsiñler (53-71), desinler (25-25), goymasınlar (3-45), olsunlar (7-245).

3.5.4.2.2 Dilek-Şart Kipi

Ölçünlü dildeki şart kipi eki gibi {-sa/-se}' dir. II.kişi ekleri ise art damak ünsüzünü

korur: *kaçmasam (7-281), d neseñ (28-47), dutsa (31-55), olsa (37-47), bulsağ (3-84), yapsağ (14-76), annatsağ (49-289), atsañız (39-291), ossalar (2-238).*

avidırsam (6-37), verirseñ (2-160), ediciyseñ (1-69), vericiyse (34-64), verdiyse (5-148), alırsañız (53-6), dutarsalar (50-135), sarılıyollarsa (39-50).

3.5.4.2.3 İstek Kipi

Afşin ağzında da eki {-A}'dır. Bazı ses değışikliklerine uğramıştır: *bilem (34-245), baħam (42-60), gezesin (13-155), diyeseñ (5-145), keseseñ (7-420), yapasin (13-115), ağrıyib ıncimiyeseñ (2-169), içediñ (50-12), gele (40-117), yaşada (15-92), yāya (3-90), sāvolasıñız (15-146), sōliyeleridi (15-135).*

{-Ağ/ -ah} istek yerine kullanılır: *ne bilek (26-154), alağ (34-112), diyek (52-111), basag (26-87), götürah (40-35), yiyek (1-8).*

İstek kipi çokluk birinci kişide de dilç ortaç ekinden geldiği düşünölen -k {-A-ğ}: *götürah (40-35)* kullanımı kuzey bölgelerinde Armutalan, Dokuztay, Söğüttere, Çomudüz'de görülür.

Emir eklerinin birinci teklik kişi ve birinci çokluk kişi ekleri istek kipi yerine de kullanılmaktadır: *demēym “demeyeyim”(7-344), yapıyım “yapayım” (41-21), baħalım “bakalım” (34-16).*

İstek kipinin çokluk üçüncü kişi eki yerine emir kipi çokluk üçüncü kişi de kullanılabilir: *içsiñler (53-71), desinler (25-25).*

3.5.4.2.4 Gereklilik Kipi

Bu kipin eki yazı dilinde olduğu gibi {-mAll} ekidir, bunun dışında (fiil kök ya da gövdesi+ {-mA} + iyelik eki ‘lazım/gerek’) biçiminde kurulanlar da vardır.

ğürmalı (7-445), dutmalı (39-325), etmeli (1-114), etdirmeliydi (3-29), diñelmeliyik (53-26).

Diğer kişi çekimleri şöyle: *ğürmalıyım, ğürmalısıñ, ğürmalısıñız/ ğürmalısız/ ğürmalısıyız.*

dutmam gerek (7-427), sōleşem gerek (11-76), bilmeñ lāzım (48-120), verilmesi lāzım (10-33).

3.5.5 Fiillerin birleşik zaman şekilleri

Basit zamanlı fiillere ekeylemin görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve şart ekleri getirilerek birleşik zamanlı fiiller oluşturulur. Birleşik zamanlı fiillerin Afşin ağzında bazı ses değişimlerine uğradığı görülür.

3.5.5.1 Hikâye

Afşin ağzında geniş zaman, şimdiki zaman, görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, gelecek zaman, şart, gereklilik ve istek kipinin hikâyesine rastlanır.

3.5.5.1.1 Geniş zamanın hikâyesi: *gezerdim (48-171), ğonuşurdum (3-45), alırdım (53-49), getirirdiñ (21-36), alırdıñ (30-15), verirdiñ (27-42), götürürdü (5-172), sererdik (22-76), yapardıķ (12-44), kōmerdik (25-51), toplardıķ (51-87), çalardıķ (16-135), dutallardı (18-8), bırañıllardı (1-36), isdelleridi (13-125).*

Metinlerde rastlayamadığımız çokluk ikinci kişi şöyle: *dutardıñız/ dutardıyız, dutardıız.*

ğocamazdım (45-33), bulamazdıñ (1-60), varmazdı (7-368), ğonuşmazdı (20-17), yapmazdıķ (40-28), sormazlardı (49-6).

Seyrek olarak da çokluk üçüncü kişi ekinin asıl çekimli eyleme değil, hikâye ekinde sonra getirildiği de görülmektedir: *gèderdiler* (22-29).

3.5.5.1.2 Şimdiki zamanın hikâyesi: *annatıyodum* (17-33), *masatlıyodum* (26-91), *çalışıyordun* (8-42), *diyordun* (26-251), *isdiyodun* (36-20), *sürünüyodu* (2-244), *ölüyodu* (3-110), *güdüyodu* (48-14), *yapıyodu* (48-5), *saçıyodu* (1-58), *sāyodu* (33-21), *kürüyodu* (49-295), *biyollardı* (4-66), *veriyollardı* (9-89).

çārmıyodum (2-187), *çıhamıyordun* (13-81), *ğalmıyodu* (48-15), *bilmiyodu* (25-54), *bilmiyollardı* (42-20).

Kişi ekinin asıl çekimli fiilden sonra getirildiği de görülür: *sōlüyomudu* (15-81).

3.5.5.1.3 Görülen geçmiş zamanın hikâyesi: *çekdiydim* (3-113), *görmediydim* (17-118), *verdiydim* (25-164), *yazıldıydım* (49-22), *dediydi* (19-58), *dikdiydi* (26-24), *geşdiydi* (45-91), *getdiydik* (7-45), *aldıları* (9-101), *yapdıları* (26-240).

İkinci teklik ve ikinci çokluk kişi çekimleri şöyle: *çekdiydiñ*, *çekdiydiñiz/çeydiyd z/çekdiydiyiz*.

3.5.5.1.4 Öğrenilen geçmiş zamanın hikâyesi: *ğalmışdı* (23-68), *vurulmamışdır* (43-16), *yapılmışTı* (13-93), *ğalmıştık* (34-72).

Diğer kişi çekimleri şöyle: *ğalmışdım/ğalmışıdım*, *ğalmışdın/ğalmışıdın*, *ğalmışdınız*.

3.5.5.1.5 Gelecek zamanın hikâyesi: *gediciydim* (2-172), *gediciydiñ* (41-17), *yapıcıydı* (49-312), *olucuydu* (26-114), *ölücüydü* (30-23), *böleceadık* (24-66), *öldürecādık* (32-157).

İkinci çokluk kişi ve üçüncü çokluk kişi çekimi: *gediciydiñiz*, *gediciyd z*, *gedicilerdi/gedicileridi*.

3.5.5.1.6 Şart kipinin hikâyesi: *bilseydim < bilseydim (16-20), dursaydım (1-233) görseydiñ (3-24), ānatsaneydiñ (2-40), ensiyedi (2-199), olsıyadı (7-155), desēdi (15-135).*

Çokluk kişi çekimleri: *bilseydik, bilseydiñiz, bilselerdi.*

Hikâye birleşik zaman eki kişi ekinden sonra geldiği de görülmüştür: *bissemidi “bilseydim”(16-5).*

3.5.5.1.7 Gereklilik kipinin hikâyesi: *etdirmeliydi (3-29).* Metinlerimizde rastlayamadığımız diğer örnekleri şöyle: *etdirmeliydim, etdirmeliydiñ, etdirmeliydi etdirmeliydik, etdirmeliydiñiz/etdirmeliyd z, etdirmeliydiler/etdirmelilerdi.*

3.5.5.1.8 İstek kipinin hikâyesi: *içēdiñ (50-12), dōmaz olādiñ (50-22), dōreydiñ (6-167), gedeydi (5-124), çıñaydı (9-14), sōliyeleridi (15-135).*

Teklik birinci kişi, çokluk birinci kişi ve teklik ikinci kişi çekimleri: *içeydim, içeydik, içeydiñiz.*

Şart kipinin hikayesi:

3.5.5.2 Rivayet

3.5.5.2.1 Geniş zamanın rivayeti: Metinlerde daha çok üçüncü kişi çekimine rastlanmıştır: *yaşarımış (4-12), kañarmış (37-8), gıyarımış “koyarmış”(51-42), sulallarımış (10-17), gorñallarmış (16-62), bozmazlarımış (20-20).*

Diğer çekimleri şöyle: *kañarmışım/kañarmıssım, kañarmıssıñ, kañarmıssık, kañarmıssıñız.*

3.5.5.2.2 Şimdiki zamanın rivayeti: *yaşıyormuş (4-8), emziriyormuş (36-30), alıyormuş (15-30), atıyollarımış (7-182), oñuduyormuş (25-201), yatıyormuş (32-152).*

Metinlerde daha çok üçüncü kişi çekimlerine rastlanan kipin diğer kişi çekimleri şöyle: *yaşıyormuşum/yaşıyormussum, yaşıyormuşuñ/yaşıyormussuñ, yaşıyormussuk.*

Çokluk üçüncü kişi ekinden sonra geldiği de görülmüştür: *geliyomuşlar (50-78).*

3.5.5.2.3 Gelecek zamanın rivayeti: *yahışıcıymışım (25-81), alıcıymıřıñ (13-133), gediciymış (13-133), alıcıymış (26-239), deacıymış (51-61).*

3.5.5.2.4 Őartın Rivayeti: *vara satsıyamışım “keşke satsaymışım”(26-298)*

Bu kipin metinlerimizde tek örneği geçmekteyse de diğer çekimleri şoyledir: *satsıyamıřıñ, satsıyamış, satsıyamışık, satsıyamıřıñız, satsıyalarmış.*

Diğer kişi çekimleri: *gediciymışık, gediciymıřıñız/gediciymış z, gedicilerimış.*

3.5.5.3 Şart

3.5.5.3.1 Geniş zamanın şartı: *ğorudursam (6-39), ğaçarsam (7-327), bulursam (26-127), ānarsam (32-31), verirsen (34-26), kořularsañ (2-156), isderseñ (1-137), getirirse (32-11), varırsaķ (39-102), öldürürsek (32-154), inerseñiz (48-311), alırsañız (53-6), müřāde ēderseñiz (13-45), verirsāz (34-108), dellerse (34-203).*

3.5.5.3.2 Őimdiki zamanın şartı: *yúyosañ (1-174), isdiyosañ (9-107), geliyosa (19-24), oluyosa (49-142), dolanıyosa (2-262), gediýorusa (34-67), sarılıyollarsa (39-50).*

Metinlerde örneklere rastlamadığımız kişi çekimleri: *isdiyosam, isdiyosaķ, isdiyosañız/isdiyosāz,*

3.5.5.3.2 Görülen geçmiş zamanın şartı: *dediysem (5-63), ğaldıysañ (11-66), ğurutduysañ (32-63), yazdıysa (41-40), aldıysa (52-115), dediyse (9-97), geşdiyse (26-15).*

3.5.5.3.3 Gelecek zamanın şartı: *dediriciyseñ (32-72), ediciyseñ (1-69), giriciyse (7-376), vericiyse (34-64) ađlamāycıysāz “ağlamayacaksınız”(15-83).*

3.5.6 Ek-Fiil

{er- > i-}⁴⁸ yardımcı fiili isim soylu sözcüklere gelerek onları fiilleştirmeye ya da basit zamanlı fiillere gelerek onları birleşik zamanlı yapmaya yarar.

3.5.6.1 Ek-Fiilin geniş zamanı

1. ve 2. kişilerde er-ür kullanımdan kalktığı için sadece ekleşmiş adılar kalır:

gencim (41-67), varım (11-22), üç cüz yirmi ikililiyim (42-5), sensin (21-84), nöbetçisin (30-44), evladın (39-125), atcın (17-79), Marabızlık (7-188), sülâleyiz (5-46).

3. kişi çekiminde -dIr (<durur<tur-ur) kullanılır.

çokdur (1-55), azdır (42-58) vardır (33-55), temizdir (15-77), yayladır (17-169), yayladır (21-103), ecdadındır (34-284), bizimdir (37-12), ıhtıyardır (41-51), toprakdır (42-48), Maraş'dır (1-136), varlar (45-128), öndeler "önündeler" (41-80).

3.5.6.2 Ek-Fiilin görülen geçmiş zamanı

İsim + ek fiil ({-idi}, {-dI /-dU}) kişi eki kalıbındadır: *varıdım (7-228), benidim (26-146), ordanatidim "ordinat" (38-46), yoğudu (11-10), gözeliydi (3-5), gönşuydu (1-175), medetsizdi (28-32), habersizdi (34-293), dânsizdi (49-49), ağıllıydı (2-115), maraqlıydı (3-59), gıymatlıydı (22-79), nışşannılıydı (26-22), ulaqlıydı (39-38), sâlıklydı (49-199), yaşlydı (50-69), öleydi (9-154), güccüüdü (51-137), ayıbidı (16-51), ökelıydı (25-170), gômşuyduđ (5-173), gızıdığ (3-63), varıdız (36-70), zenginneridi (40-71).*

3.5.6.3 Ek-Fiilin öğrenilen geçmiş zamanı

İsim + ek fiil ({-imiş}, {-mIş /-mUş}) + kişi eki kalıbındadır: *altı aylımışım (48-67), şeymişim (2-76), benimmişim (39-34), haklıymışın (12-41), Erçeneliymişin (15-131), boşumuş (37-10), varımış (1-18), çocümüş (6-19), ahrazımış (11-5), gânserimiş*

⁴⁸ KYA s.110

(44-31), *gelinimiş* (25-178), *olurumuş* (34-93), *usulumuş* (6-135), *bolumuş* (7-21), *sótlúgumuş* (43-5), *zenginimiş* (16-67), *aşiretimissik* (31-72), *alev dealimiş* (5-90).

3.5.6.4 Ek-Fiilin şartı

İsim + ek fiil ({-ise}, {-sa/ -se}) + kişi eki kalıbındadır:

nenesiysem (50-86), *köylüyseñ* (43-21), *varısa* (3-26), *yōsa* (6-155), *canısa* (16-95), *günüyse* (21-36), *zenginise* (16-44).

Ek fiilin olumsuzu: Ek fiilin olumsuzu yazı dilindeki “değil” şeklinde kullanımının yanında Afşin ağzında *dēl*, *deal*, *dāl* şekillerinde de görülür:

bōK dāldım (49-212), *eğincisi dealim* (34-69), *emekli de dealim* (7-451), *razı dealiseñ* (34-68), *siñil deal* (2-208), *dırnā deal* (5-123), *bez deal* (53-11), *Elembeğ dēl* (4-5), *devrimiz dēl* (9-90), *y dēl* (14-37), *aylıklı dālıdı* (6-76), *şindiki dāl* (18-19); *var mı* (1-275), *anam mıydı* (31-23), *dertli deal mi* (2-129), *avrat mısiñ* (3-139).

3.5.7 Yardımcı fiiller

3.5.7.1 İsimlere gelen yardımcı Fiiller

Afşin ağzında isimlere *et-*, *ol-*, *ğıl*, yardımcı fiillerin geldiği görülür:

et-: *idāre et* (49-49), *göç ettiğ* (40-24), *haber etdiler* (45-90), *ğabil etmiyo* (48-165), *peked etdirmeliydi* (3-29), *gelin etdim* (6-72), *bazarlık ed* (34-66).

ol-: *möhtec olmadı* (6-86), *asger oldum* (39-354), *gözel olurdu* (18-17), *öretmen ol* (50-125), *gelin oldum* (21-6), *naz olmıya* (5-213), *mercümāimiz olur* (6-115), *köylüñüz olduğu* (17-126).

ğıl- *namaz ğıldım* (45-37).

3.5.7.2 Fiillere Gelen Yardımcı Fiiller

3.5.7.2.1 Yeterlilik Fiilleri

{-(y)A} zarf fiili üzerine *bil-* yardımcı fiilinin gelmesiyle oluşan bu fiiller bu şekliyle kullanılmasının yanında Afşin ağzında {-(y)I/ -(y)U} zarf fiili üzerine *bil-* fiilinin gelmesiyle kurulmuş şekillerde de karşımıza çıkar: *yuğurubiliyom* (3-74), *gonuşabiliyom* (17-56), *edebillim* (40-115), *dëyibiliñ* (25-169), *bañıbildik* (32-6); *yapamam* (*yap-a u-ma-m > yapamam*) (39-250), *giyemedim* (1-239), *bilemem* (4-28).

3.5.7.2.2 Tezlik Fiilleri

{-(y)I/ -(y)U} zarf fiili üzerine *ver-* yardımcı fiilinin gelmesiyle oluşan bu fiiler bu şekliyle kullanılır: *veriver* (32-96), *goyuverdi* (42-62).

3.5.7.2.3 Süreklilik Fiilleri

{-(y)A/ -(y)I} veya {-(y)Ip} zarf fiil biçimleri üzerine *dur-*, *gel-*, *kal-*, *gör-*, *koy-* (*ko-*) yardımcı fiillerinin gelmesiyle oluşturulur⁴⁹. Afşin ağzında da bu yapılar bazı ses değişimlerine uğramanın dışında bu şekilleriyle kullanılmaktadırlar: *sürüklüp geliyor* (46-24), *yürüyü git* (31-43), *oyalıyap duruyor* (7-256).

3.5.8 Fiilimsiler

Fiil kök ve gövdelerine gelen belirli eklerle türetilen bu yapılar kişi ekleri alarak çekime girmeyen; ad, sıfat ve zarf görevi yüklenmiş fiillerdir.

3.5.8.1 İsim- fiiller

Fiil kök ve gövdelerine {-mAk}, {-mA}, {-Iş} ekleri getirilerek oluşturulur. {-mAk} fiil adlarını yapar: *yakmak* (1-183), *uyamak* (48-162), *ğaynatmak* (22-49), *ğaşmak* (7-323), *yapmağ* (9-138), *demek* (46-20).

{-mA} ve {-Iş} ekleri iş adı yapar: *oturma* (25-84), *gonuşma* (13-44), *bu gedişle* (34-54), *geliş* (31-72).

---

⁴⁹ Korkmaz, age s. 820

Afşin ağzında kullanılan fakat derlemelerimizde bir yerde rastlayabildiğimiz {-dIIIk/-dUIUk} eki ölçünlü dildeki {-mA} ekine karşılık gelmektedir: *aldılıh* (33-17).

3.5.8.2 Sıfat- fiiller

{-An},{-DIk}, {-mIş}, {-AcAk} biçim birimleriyle oluşturulan bu yapılar bir ad veya ad grubunun önünde sıfat gibi kullanılır.

Ölçünlü dilden farklı olarak bazı ses değişimleri görülür: *Hasmimi yutacak filim var baba* (1-156), *goyacak yer* (8-32), *dötduracak kadın* (28-25), *At galmamış Binbuğı'ya çihacak* (37-44), *Tağrı'dan başğa yoğdur dapacağ* (42-8), *gelecek sene* (5-65), *derdimi dökecek kimsem* (11-24), *yıkmadık adam* (32-163), *olmadık guş* (6-185), *almıyan bir yer* (9-22), *işe yaramıyan* (20-34), *dutamıyan arhadaşına* (31-54), *geçmiş günümüz* (25-39).

3.5.8.3 Zarf- fiiller

Zarf fiillerinden bir kısmı eylem kök ya da gözdesine getirilen ulaç ekleriyle kurulur.

{-A, -I, -U}: *yana yana* (25-110), *gele gele gele* (39-267), *uyuklayı uyuklayı* (51-44), *yürüyü git yürüyü* (31-43).

Afşin yöresinde bu ek ikilemelerde ve ulaçlı birleşik eylemlerde görülmektedir.

{-arağ/-arah; -erek/ereK}: *olarak* (4-38), *bağarak* (21-10), *ğalarak* (25-210), *ağlıyarak* (34-82), *sallyarah* (9-41), *diyerek* (1-259), *döşerek* (17-108), *ederek* (20-43) *olarakdan* (53-23), *uyukluyarak* (51-40).

{-Ip}: *yörüyüp* (7-158), *ağläep* (11-15), *ilaşlyap* (49-279) buradaki düz geniş ünlülü durumunu ünlü göçüşmesi bahsinde vermiştik (bkz.2.1.8). Bu zarf- fiil ekinin ünlü ile biten sözcüklere /-p/ biçiminde getirildiği de görülmektedir: *sürüklüp gel-* (46-24), *döp* (33-68).

{-IncA/-UncA/-IncI/UncU; -IncAğ/-UncAğ; -IncAğ; -IncĀz}: *bağınca* (1-119), *ğonuşunca* (25-6), *sürüncek* (34-74), *döyincek* (17-119), *enincek* (24-49),

hasdalanıncaḡ (33-20), *gedincek* (34-52), *girincek* (35-30), *varıncı* (6-57), *soruncu* (45-158), *dutuncu* (51-61), *vuruncu* (52-127), *eletincāz* (38-112).

{-IşIn/ -UşUn}: *ğacışın* (1-73), *diyişin* (9-19), *gelişin* (16-62), *vuruşun* (39-215), *çalışışın* (9-88), *yatışın* (16-104), *araşdırışın* (39-311), *oluşun* (3-135), *ğonuşun* (17-137). Bu ulaç eki Afşin ağzının belirleyici özelliklerindedir.

{-dİkçA/ -dUkçA}: *vardıkça* (7-250), *gereoldukça* (26-161), *durdukça* (38-181), *sallandıkça* (3-152).

-AnAçA/ -AnAçI (< -An+A AçA) “+A kadar”

Asli ulaç ekleri yanında bir ortaç eki ve ad durum ekiyle kurulan ulaç ekleri de vardır. Bunların yanında bazı ulaç ekleri de ortaç eki ve “AçA” ilgeciyle kurulmuştur:

geleneçe (33-45)

Son sesin daraldığı da görülür: *āşamaçı* (2-35), *bireçi* (45-77), *yereçi* (51-165), *seniyeçi* (16-39), *öleneçi* (32-84), *yaşiyeneçi* (8-15), *alanaçı* (11-55), *geleneçi* (25-36), *zamanaçı* (50-102).

{-kAn/ -ḡan; -Iḡan/ iken; -ḡana/-kene;-ḡana}: *-ken* eki *-i* ekfiilinin zarf biçimidir.

Eski Türkçede *er-* biçiminde olan bu ek ses değişimiyle *i-* biçimini almıştır. “iken” zarf-fiili kendisinden önce gelen sözcükle birleşik kullanıldığında genellikle *i-* düşmektedir. Yazı dilinde ses uyumuna girmeyen bu ekin Afşin ağzında çoğu kez ses uyumuna uydurulduğu görülmüştür: *derken* (39-19), *gederken* (5-167), *doḡuyerkene* (40-17), *yatarḡan* (16-133), *yaparḡan* (17-77), *çiharḡan* (22-49), *yurḡan* (25-123), *aḡarḡana* (32-135), *vedālşırḡana* (37-23).

Diğer zarflar: *galan* “artık, bundan sonra”(52-44); *gayrı*: ... *gayrı göçüyüm* (1-102)

3.6 EDATLAR

Cümlede sözcüklerin birbiriyle anlam bağı kurmak için kullanılan birimlerdir. Afşin ağzında için, içün, uçu, uçun, uçún; ğalan; gimi, ğımı, ğumu; ğadar, ğadara; göre, góre; rağmen; beri, berli, belli; öte, ğarşı; ğeri, keri; ile, sonra, sōra; sōnamıyağ “sonra” evel, evvel; dōru, ğayrı; deyi, dėyi, dėyini; başğa, sıra; bile, bilene; dahi, ya; eğere, aņare.

Edatların başındaki g, ğ, k eriyerek kendinden önceki sözcükle kaynaşması ve ünlü uzama hadiseleri görülebilir (bkz. 2.1.2.1.2).

için (9-120), içün (1-179), uçün (22-99), uçún (25-20), onuñ uçu (39-162), uçun (2-103), ğeri (51-96), keri (40-123), ğımı (12-18), berli (46-21), belli (19-46), dėyi (20-6), dėyni (16-106), ğarşı (17-67), sōnamıyağ “sonra”(20-46), başğa (9-68), dahi (19-16), bilene (33-65), ya (18-19), öte (37-63), ğayrı (1-102), eğere (41-88), aņare (34-64);

sıra (33-40), sırla. Metinlerimizde *sırla* ilgecinin örneğine bir yerde rastlanmıştır: *arķam sırla (5-61)* bu şekline tek bir yerde rastlanmıştır.

3.7 İKİLEMELER

3.7.1 Aynı Sözcüğün Tekrarlanmasıyla Oluşan İkilemeler

diş diş (51-119), üFürü üFürü (45-27), pöleñ pöleñ (47-72), ölçeK ölçeK (49-134), tabağ tabağ (49-134), ufağ ufağ (49-196), şōle şōle (10-18), ğapı ğapı (2-263), birēm birēm (3-26), güccüK güccüK (3-81), gizir gizir (11-19), bōle bōle (12-37), ğarışdıri ğarışdıri (16-144), duman duman (17-140), arħa arħıya (21-7), bōK bōK (21-65), dilim dilim (22-61), yaya yaya (24-41), aşşā aşşā (24-47), şuvadar şuvadar (25-36), az ız (25-38), gerili gerili (39-208), bişiri bişiri (51-38).

3.7.2 Doğa Yansımali ve Ses Yansımali Sözcüklerle Kurulan İkilemeler

zanğır zanğır (44-29), fir fir (25-77), şahır şahır (3-64), çatır çatır (45-138), gırç gırç (45-141), faş faş faş (53-109), dihur dihur (6-168), fısır fısır (16-35), zombur zombur (26-198), paldır küldür (13-137), tıy tıy (7-76).

3.7.3 Eş/yakın Anlamli Sözcüklerin Bir Arada Kullanılmasıyla Oluşan

İkilemeler

gül gülistan (12-70), işe güce (44-60), yalan bucuğ (25-113), falan filan (7-251), geldi geçdi (6-21), öle şöle (22-14), āri bürü (3-45), kórde köşede (15-51).

3.7.4 Aynı Sözcüğün Başına “m” Getirilmesiyle Oluşan İkilemeler

ğazel muzel (2-187), hafdasını mufdasını (53-22), kütük mütük (53-20), loğum moğum (51-67), yannık minnik (51-22), tohaç mohaç (49-280), ölürl mölürl (25-150), ekin mekin (43-8), gānseri münseri (44-30), nohut muhut (44-15), pancar mancar (45-73), küp müp (4-19), türkü mürkü (5-125), gārdaşı mardaşı (4-65), Kürt mürt (7-12), māni muni (8-60), gāni māni (9-117), cehiz mehiz (11-9), doğdur moğdur (20-22), tığ mığ (7-164).

3.7.5 Ses Benzerliğı ile Oluşan İkilemeler

ğıdım sıdım (49-188), ğarman çorman (32-170), sallan bullan (28-46), ala cüla (26-125), bölük börçüK (17-104), āşer māşer (45-60).

SONUÇ

Afşin coğrafi konumu ve tarihi itibarıyla tam bir kavşak noktasındadır. Tarihte Arap, Bizans ve Türk hâkimiyet mücadelelerinin yaşandığı bir coğrafyadır. Bu tarihî ve coğrafi unsurların Afşin ağzına bir zenginlik kattığı gerçektir. Afşin ağzı kuzeyde bulunan birkaç köydeki cüzi farklılıklar dışında tam bir birliğe sahiptir. Afşin ağzı Kıpçak Türkçesinden de izler taşır. Karahan, Afşin ağzını Batı grubu ağzlarının VII. alt grubunun ikinci derecedeki alt gruplarına yerleştirmiştir. Bu grupta Afşin ağzından başka, Akçadağ, Darende, Doğanşehir ağzları; Elbistan, Göksun, Andırın, Adana, Hatay, Tarsus, Ereğli, ağzları; Kahramanmaraş ve Gaziantep merkez ağzı ve Adıyaman, Halfeti, Bilecik, Kilis ağzları da yer almaktadır.

Afşin ağzının belirleyici özelliklerini şöylece özetleyebiliriz:

- 1) Kapalı e (ë) çok belirgin olarak Afşin ağzının tamamında iştilir: *vëriller* (6-160), *gëydir* (3-43), *dëdi* (2,20), *édeller* (16-27), *ëyi* (49-170), *yër* (1-181), *yemek* (27-48), *ëtmesîñ* (32-47), *gëce* (18-47), *şëy* (7-63), *lan* (39-81), *ëndirmezler* (16-30).
- 2) Kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık uyumları bazı istisnalar (kimi eklerin yuvarlak ünlülü kullanılıyor olması) dışında Afşin ağzının tamamında güçlüdür.
- 3) Hem Türkçe sözcüklerde hem de yabancı sözcüklerde, ilk heceden sonraki hecelerde dudak ünsüzlerinin yanındaki yuvarlak ünlülerin düzleşip daraldığı veya yarı düzleştiği (û) görülmektedir: *savırillar* (22-21), *çamır* (15-154), *halbır* (30-10); *sabûn* (25-117), *yavrûm* (1-70), *yağmûr* (3-90), *havlûsuna* (7-224).

- 4) /y/ ünsüzünün bağlayıcı ünsüz konumunda bulunduğu sözcüklerde geniş ünlüler ile dar ünlülerin yer değiştirmesi: *bilsiyedigim* < *bilseydim* (16-20), *uğrıyanca* < *uğrayınca* (38-96), *gelmiyek* < *gelmeyik* “gelmişiz, gelmeyiz”(39- 76).
- 5) Diğer batı gurubu ağızlarında olduğu gibi, ünsüz düşmelerine bağlı olarak ya da hece kaynaşmaları sonucu uzun ünlülerin meydana gelmesi: *ufādım* < *ufaktım* (28-33), *āzına* < *ağzına* (47-7), *y mi* < *yirmi* (29-10).
- 6) /ğ/, /y/, /v/, /h/ gibi boğumlanması zayıf ünsüzlerin düşmesine bağlı hece kaynaşmaları yaygındır.
- 7) Afşin ağızında /k/ ve /g/ ünsüzlerinin boğumlanma noktaları geriye kayarken yanındaki ince ünlülülerde de geriye kaymalar görülmektedir: *óküz* (51-31), *köz*(45-25), *gözel* (15-42), *göre* (28-69).
- 8) Afşin ağızında hem sözcük bünyesinde hem de eklerde art damak /η/'si korunur: *gönül* (31-56), *biη* (10-31), *Taηrı* (42-7), *yalaηız* (35-32), *yıηıyon* (8-31), *vatanımdıη* (13-36).
- 9) İyelik teklik ikinci kişi eki tamlayan durum ekinden önce kullanıldığında η > /y/ değişmesi görülür: *gözüyüη* < (*göz+ü+η+üη*)(7-397), *babayıη* < (*baba+η+ı+ıη*) (7-370), *neneyiη* < (*nene+η+iη*) (5-43).
- 10) Kalın ünlülü sözcüklerde önses /k-/ tonlulaşır.
- 11) Sözcük sonundaki tonsuz ünsüzlerin yarı tonlulaştığına Afşin ağızının her yerinde rastlanır.
- 12) Ölçünlü dilde ince sıradan ünlüleri olan sözcüklerde önses /k-/'nin tonlulaşmasına rağmen, Afşin ağızında Eski Türkçedeki önses /k-/'leri koruyan sözcükler de görülmektedir: *kölge* “gölge” (3-34), *künde* “her gün” (16-45), *köynek* “iç gömleği” (34-196), *kömellerdi* “gömerlerdi” (1-177).

- 13) Ölçünlü dilde /d-/li olup Afşin ağzında /t-/li; ölçünlü dilde /t-/li olup Afşin ağzında /d-/li kullanılan sözcükler vardır: *dırnağ* (7-71), *davşan* (29-48), *dara-* (40-74), *dut-* (3-71), *dık-* (34-187), *doğ* (17-54); *tut* “*dut*”(18-11), *tuvar* (26-242), *tohtur* (33-12), *tıkat* (17-121). Eski Anadolu Türkçesinden itibaren d’ye değişmiş olan ön ses /t-/ ünsüzü kimi sözcüklerde korunmuştur: *túğúm* (52-100), *tiken* (48-89).
- 14) Afşin ağzında ünsüz uyumu kurallı değildir: *işci* (52-34), *ilaçcılar* (3-127), *başğa* (1-188), *topÇuydum* (29-78), *getdim* (2-6), *üsdümüz* (26-184)
- 15) -nl- > -nn- ve -rl- > -ll- benzeşmeleri Afşin ağzının tamamında görülmektedir.
- 16) Afşin ağzında {-mIş} yanında, {-ik} ekli duyulan geçmiş zaman biçimbirimi de vardır: *gelik* “*gelmiş*”(25-35), *ğalmıyák* “*kalmamış*” (26-157), *yağalanık* “*yakalanmış*” (38-38).
- 17) Gelecek zaman eki {-IcI} (<-gUçI) dir: *gedicim* (4-52), *goyucum* (18-22), *vericiyim* (52-47), *yıyıcık* (6-128), *gedic z* (15-148).
- 18) {-miş} ekli duyulan geçmiş zamanın birinci kişilerinde{-mıssım/-mıssık} şeklindeki kullanımlarında ünsüz ikizleşmesinin görülmesi: Faruk Yıldırım, AOİA’da Doğu Çukurova ağızlarının ayırt edici bir özelliği olarak bu hadisenin ikinci teklik kişilerdeki -mıssın şekline analogi yoluyla oluştuğunu ve bu yapıda gerileyici benzeşme söz konusu olduğunu belirtmektedir:: *unutmamıssım* (2-175), *bõmüssüm* (28-74), *gelmissik* (44-8), *muzğanmıssık* (26-184).
- 19) Zamir kökenli {-Iz/ -Uz} çokluk birinci kişi eki, yerini tüm çekimlerde {-Ik/ -Uk}’e bırakmıştır.
- 20) {-IşIn/-Uşun} zarf-filinin işlek olarak kullanılması: *gaçışın* (1-73), *diyışın* (9-19), *gelişin* (16-62).

21) {-Inca/ -Unca} zarf fiilinin {-Incl/-Uncu} şekliyle kullanılması: *varıncı* (6-57), *soruncu* (45-158), *dutuncu* (51-61).

Afşin ağzında Oğuz- Türkmen dil özellikleri:

İlk hecelerde kapalı /è/'nin yaygın olarak benimsenmesi: *géce*, *yé-*, *géy-*

Oğuz ve Türkmen lehçelerinde yaygın olarak /y/'nin yanındaki ünsüzleri inceltmesi: *durmıyan* < *durmayan* (3-138), *bahciye* < *bahçeye* (25-47).

Tanınmış bir Oğuz lehçesi olan Türkmencede hâlâ uzun ünlülerin bulunması ve Afşin ağzında da bulunma durumundaki uzunluğun burdâki, ordâhı gibi örneklerinin Türkmencedeki ile birebir aynı olması (bkz. 2.1.2 Ünlülerde Uzunluk).

Oğuz-Türkmen lehçelerinin /b-/ yönünde olması: *barnaḥ* (26-63).

Oğuzcada ünlü, ünsüz değişimlerinin ses ve hece kaynaşmaları ve hece yutumunun diğer lehçelere ve ağızlara göre daha gelişmiş olması ve Afşin ağzında da bu durumun çok görülmesi

Afşin ağzında tıpkı ayrılma durumu için özel bir ek bulundurmayan Orhun yazıtlarında olduğu gibi {+da} eklerinin ayrılma durumu için de kullanılması kuzey bölgelerinde bu kullanım şekli daha çoktur. (bkz. 3.1.2.1.5 Ayrılma hali)

Oğuzcada başta /h/ türemesi özelliğinin Afşin ağzında da belirgin olması: *hayva*, *helbe*, *havlû*

/-r/ ile biten fiillere gelen geniş zaman çekiminde, art arda tekrarlanan /r/'lerden birinin atılarak kolaylaştırılması hadisesinin olması; *götürü* “*götürür*” (29-31)

Bu tespitlere göre Afşin ağzında Oğuz-Türkmen özellikleri çok baskın görülmektedir.

Afşin ağzında görülen Avşar boyu dil özellikleri:

Sözcük başında /k-/ ve /k/ ünsüzleri tonlularak /ğ-/ ve /g/'ye dönmüştür.

Kurallı olmamakla birlikte /r/ ve /l/ düşmeleri görülür.

r > l değişmesi vardır.

İki ünlü arasında bulunan /*η*/, /*g*/, /*y*/, /*ğ*/ damak ve yanak ünsüzleri hece kaynaşmasıyla eriyip kaybolarak yanındaki ünlüleri uzatır.(bkz. 2.1.2 Ünlülerde uzunluk)

Eski Türkçedeki {-*kına* / -*kine*} pekiştirme edatı,⁵⁰ çekimli fiiller yanında olduğu gibi devam eder: *bilemiyom kine* (26-285), *geldim kine* (49-5), *diyo kine* (29-59) *kağdım kine* (7-108), *geliyom kine* (2-9).

-*ışın*/*işin* zarf-fiili türü boldur.

ET. ‘deki ilk hecede kapalı *è* bulunduran kimi sözcüklerde kapalı *è*’ler iyice daralmıştır: *vir-*, *di*, *yi-*

Sözcük içi ve sözcük sonunda -*k*- /-*k* > -*h*-, -*h* değişimi görülür: *bağdı-*, *oğudu*, *koğu* “*koku*”, *dutağ* “*tutacak*”

Gelecek zaman eki 1. ve 2. kişi çekimlerinde daralarak -*c m*, -*c k*, -*ciη* -*ciηiz* biçimlerinde kullanılması.

Afşin ağızında Oğuz-Türkmen dil özelliklerinin baskın olmakla birlikte Avşar boyu dil özellikleri de görülmektedir. Derleme bölgemizde üç boyun ağız özellikleri tabakalaşma göstermektedir.

Kıpçak Dil özellikleri

Afşin ağızında Kıpçak dili özelliklerine de rastlanır:

η > y değişmesi: *gözüyüη* “*gözünün*”, *eviyiη* “*evinin*”

g, ğ > v değişimi: *duval* “*doğal*”, *savul* “*sağol*”, *çuvaldı* “*çoğaldı*”(3-140) gibi.

Geniş ünlülerin genellikle daralması: *azcık* > *accık* > *ıçık*, *çitir*-(<*çağır*-)

ç > ş değişimi: *geş-*, *iş-*, *suş*, *ağaş*

⁵⁰ Cemil Gülseren, Malatya İli Ağızları, Türk Dili Kurumu Yay. Ankara 2000, s. 155

Afşin'in yukarda örnelemeye çalışılan ağız özelliklerine dayanarak, Afşin'de Oğuz-Türkmen, Avşar ve Kıpçak ağızlarından oluşan bir ağız tabakalaşmasından söz edilebilir.

KAYNAKLAR

Atalay, B. (1992) *Divanü Lügati'türk Tercümesi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

————— (1930) *Maraş Tarihi ve Coğrafyası*, İstanbul.

Demir, N. (2013) *Ankara Örneğinde Ağızların Belgelemesi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Dilçin, C. (2009), *Tarama Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Eren, H. (1999), *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Ankara: Bizim Büro Basım Evi.

Ergin, M. (2003), *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yayınları.

Eyicil, A. (2009), *Yakın Çağda Kahramanmaraş*, Kahramanmaraş: Ukde Yayınları.

Gökhan, İ. (2011), *Başlangıçtan Kurtuluş Harbine Kadar Maraş Tarihi*, Kahramanmaraş: Ukde Yayınları.

Gülensoy, T. (1998), *Kütahya ve Yöresi Ağızları*, Ankara: Türk Dili Kurumu Yayınları.

Gülseren, C. (2000) *Malatya İli Ağızları*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kara, M. (1998), *Türkmen Türkçesi ve Türkmen Edebiyatı Üzerine Araştırmalar*, Akçağ Yayınları.

Karahan, L. (1996), *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz, Z. (2009), *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, 3. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Sümer, F. (1963), *Çukurova Tarihine dair Araştırmalar*, Tarih Araştırmalar Dergisi, S. I, Ankara s.1-107.

————— (1989), *Eshabü'l-Kehf (Yedi Uyurlar)*, İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

TDK (1993), *Derleme Sözlüğü I-XII* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

TDK (1963-1973), *Tarama Sözlüğü I-VIII* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tekin, T. (1995), *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*, Ankara: Kültür Bakanlığı-Simurg.

————— (1960), “Amca” ve “Teyze” Kelimeleri Hakkında, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten TDK Yay. Ankara s. 294

Yıldırım, F. (2006) *Adana ve Osmaniye İli Ağızları*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tor, G. (2004), *Mersin Ağzı Sözlüğü*, İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi.38.

Buran, A. (bilinmiyor), *Çağdaş Türk Yazı Dillerinde ve Türkiye Türkçesi Ağzlarında İkincil Uzun Ünlüler*, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/tumview.php?id=157

Günşen, A. (2006), *Anadolu Ağzlarında Farklı Bir Gelecek Zaman Eki ve Çekimi: -ıcı/ici; -ucu/-ücü*, Turkish Studies, Volume 1/ 2 Fall, <http://www.turkishstudies.net/OncekiSayilar.aspx>

Sümer, F. (bilinmiyor), *Bayatlar*, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/157664>

Yıldırım, F. *Türkiye Türkçesinin Ağzları ve Etnik Yapı: Çukurova Ağzları Örneği*, <http://turkoloji.cu.edu.tr/CUKUROVA/makaleler/34.php>

Bal, M. S. (2004), *Kahramanmaraş İlinde Bazı Yer Adlarının Tarihi Kökeni*, Kahramanmaraş Sempozyumu, Kahramanmaraş.

Öz, M. (2015), *İlk Osmanlı Kroniklerinde Oğuz Türkmen İmgesi*, 5. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri, Ankara.

Sümer, F. (1987), *Dulkadir Elini Meydana Getiren Oymaklar*, Kahramanmaraş I. Kurtuluş Sempozyumu Bildirileri, Ankara

İslam Ansiklopedisi (2001), *Kahramanmaraş*, 24, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Gramer Terimleri Sözlüğü, www.tdk.gov.tr

http://www.afsin.bel.tr/stratejik_plan_2015_2019.pdf

http://www.csb.gov.tr/turkce/dosya/ced/icdr2011/kmaras_icdr2011.pdf

<http://afsinmuftulugu.gov.tr/afsin-ilcemiz-detay-3.html>

<http://www.afsin.bel.tr/sayfa.asp?id=26>

<http://afsin.meb.gov.tr/>

http://www.csb.gov.tr/turkce/dosya/ced/icdr2011/kmaras_icdr2011.pdf

<http://www.kahramanmarasdefterdarligi.gov.tr/ilimiz/tarih/04.html>

EKLER

EK 1: METİNLER

Anlatan: İbrahim YURTSEVER

81 yaş

Derleme yeri: Erçene

- 5 Benim annadığıma göre bak bu Çuvaloğlu, Abdırhmanoğlu, Mesecioğlu üçüncü hāni, dördüncü hāniye de Bayzit dedem gelmiş, dördüncü hāniye. Ondan sōna Bayzit dedem annesiynen barabar geliyo burıya. Meselā o zaman kōñ danasını sıırını güderimiş, ölüm gel Bayazit gel yemek yiyek diyene ikinciye yēmea üçüncüye varmazımış utandından. Bōle bōle çuğalmış, o da ev barķ seabi olduķdan sōna bir
- 10 ānesi getmiş bānı yolmuş, bānı yoluşun haydın demiş şıye gēdek, o zaman Avşun'un adı Efsūs'udu orıya gēdek, müFdüye sorak. Nēy dic z, köye çıkmışlar, nēydici orda, yemin, ne yapacaķsız, yemin ederik, tamam ölüm yemin etdi, geri de öle gelirmiş öle. Bir şıye hēç bi şeyini şı yapmazımış yanı. Bu bōle āsas gelme Ğabaķtepe, Ğabaķtepe'den gelme annesiynen barabar gelmiş. O zaman Ali dedem olmuş āşık
- 15 Ali, Veli, Osman, İprāhim, onnar olmuş. Osman dedemın haķğını, yirmi sene Yemen'de ğalmış Osman dedem, şeyde esgerlikde, bu öldü dēyi bunun haķğını üç ğardeş pölüşmüş. Pölüşüşün, bu da Maraş, Halep vilāyetimiş, Maraş sancaklımış. Halep'den bir de Ğaboğlaķ'dan Kürd arħadaşı varımış. Y mi sene geçmiş aradan, çor çocuķ seabi olmuş orda. Demiş ki şey imzāladıp da o zaman geri Haleb'e
- 20 dönüciymiş. Efendim bu Maraş sancakdan dēyişin haydi! O çocuķlar orda ğalmış. Yalız Naciye ğızın ismi mi hanımın ismi mi bilmiyom. Bu seFer, burda Ali dedem ölmüş, Veli dedem ölmüş, İpraim benim adı seabim ölmüş. Elbisdan'a gelirken İt

YūsúP'u, Arif emminiñ babasını hee, atınan Bayzidođlu geliyor dèyi òne salmıřlar.
Akcılı'da ġarřılařınca, neriye gèd selâm neriye gèdiyoy ? Vallā ben de bilmiyom,
25 Bayezidođlu geliyomuş onuñ òne, desene bizim hāneden kimse de ġalma, benim
Bayazidoğlu diyo. İşde eve geliyo buriye hep mal mülk sehabi oluyo. Babamgile
baħıyo annemgile aynı. Bu seFer Veli dedemiñ hanımını Osman dedem alıyor.
Ondan Ali'ynen Veli oluyor ikisi. Òle gèdiyollar işde bu seFer. şindi Erçene ismi,
burda harP olurumuş, şiyey mezeriñ o rampadan eşiyolar ki bir babayiğit bir şey
30 çlıyor er, cenāze. Neriye gèdiyoy, eriñ çenesiniñ yanına, Erçene deal, Eriñ çenesiniñ
oriya gèdiyoy deller. Sōna Erçene olmuş. Ora eriñ yanı o şiyey mōhdeniñ ismi, eriñ
çeniniñ yanına gèdiyoy dellermiş.

Nasıl bulgur kaynatırdınız?

Meselā sen bulğur ġaynadıcıñ, ġāmiynan getirir oriya şeyderiz kōyüñ altı var ya orda.
35 Baharık hanımlar suyu şiye bulğur yıhandı mıydı, dōrt beş delānni ġāniya ġořulurdu,
oriya götürüllerdi. Oriya götürüller biraħıllardı. Orda ġaynardı. Anam ırahmatliknen
babam orda bulğur ġaynadiyoy, ırahmetlik şey geldi Kāzim Hoca'nıñ anası;

Tandırlarıñ işından

Hedikleriñ biş nden

40 Kāzim Hoca hedik isdedi

Erçene'niñ āřından, dedi ırahmetlik. Sōna ġardeřim bōle şey yōdu meselā. şey bāda
bāya dam yapırdı. Hemen ġomřular şurda kerpiç keddiler ġağnılardan oriya çekdiler
şindi, affeden şoriya da vardıñ para isdiyollar. Her şey paraynan şindi. Esgi nērede
esgi ġomřular. şindi şey gelmiş Derdiçok varımış Āřık Hüsiyen'iñ yanına. Arħadař
45 derimiş çocuklarıñ tarħanası ġalmadı medet... Sen o yuħasını ....

Ne gezersiñ kerhānada

Ne dolanıñ meyhānada

Vāl vāl ğusasıca

Daha gózuñ tarhanada, diyo, işde.

- 50 Şuriya gelillerdi, şurda Köse'niñ ölu ne, Köse'niñ ölu, Hasan emmi altı yedi ğişi otururdu. Senem bacı ırahmetlik varıdı onuñ eviniñ altında otururdu. K̄ör gözü heç görmüyo nası iniyo nası gidiyo ben hayret ederdim. Şindi ordan çıkdı, soruñ baham neriye ğediyo deyi, Hasan emmim de masğara ğonuşurdu. Senem ana neriye ğediyon? Ğadasını aldım dedi, Güllü Fatma hasda onuñ yanına ğediyom. Hay
- 55 geçmişi pırasalı! Baş çokdur onuñ dedi, Hasan emmi, gözü görmezdi. Şimdi bahele, nisan mayıs zamanı, adamlar böyle burada kimse bulamazdıñ kine şu ğadarıñan öküñ gütmüye ğedeller, dana gütmüye ğedeller, çocuk bulamazdıñ köyde. Ondan sōna bir sene velhan edip bir sene ekellerdi. Öküñünen çütünen saçıyoduñ buydıye, harmanda tığ ederdik, orānan biçerdik, orağ biçerdik boyuna, getirir savırıñ neydeñ edeñ de bir
- 60 de böyle işde bir çocuk bulamazdıñ burda. Şindi bizim Hüsiyen rahmetli şiyeye çırağ verdi babam, Nadır'a orda da Sār Bayram varıdı, ırahmetlik şeydememiş, geldi anam da bires şey ğediyo yemek yiyodu hoş gelmissiñ ğardeş dedi. Vallaha isdeam yok bacım deyince biz ğülüşdüñ. Vallaha siz bi şey sōlediniz ben de ters annadım dedi bunu yapıñ dedi.
- 65 Şimdi bu dönemde pekmez kaynatma kalmadı o zaman çok muydu köyümüzde bağ? Ne diyon sen bre, ben bahele bu şeyden köyden haftada iki ğoca ğamyonnan Uzunyaylı'ya üzüm satmıya gederdim haftada. İşde nēdar olursa, buçü, buydıyanan meselā bir ğasıye iki çelik, üç çelik buydıya verirdiñ. On kilōda otuz kilō işde iki çelik kār ediciyseñ. Şindi burdan şiyeye ğediyok Adanı'ya örtüyü omuza aldık, küreK
- 70 omuzda, Çālhan'dan binerdik ırahmetlik Ğocacıyanan hay yavrüm dedi gene

eşşekler çalışmıya gèdiyo atlar evde yemiye, avratları da at éderdi, atlar galdı atlar yemiye gèdiyo, enāyiler gèdiyo derdi.

75 Āşık Hüsiyen harpde AnteP harbinde üç arħadaşınan ğaçıyollar, ğaçışın da o zamanda vur āmrı varımış. Vur āmrı verişin bunnarı yaħalıyollar bir āca gözünün önüne bālıyap soruyor, bir emrınız var mı diyor. Bir sığara ver diyor Āşık Hüsiyen. Canını mı getirici sığara dèyi bir ikinciye çekişin barnāna geliyor tam.

Şeytana uydum da āşamdan ğaşdım

Gel öldür efendim bu candan geşdim

Öluņu öldürdüm ğoluņa düşdüm

80 Ğıyma Taħsın Paşa'm n olur canıņa

Āşamdan ğaçanı da sabahınan dutallar

Cezalı sorannar mapise atallar

Ben ölürsem nişannımı satallar

Ğıyma Taħsın Paşa'm n olur canıņa

85 Kâtipler geldi de künyemi yoqlar

Sılada sevdiğim yolumu beqler

Bir cücük daralsa bir çalı saqlar

Çalı ğadar hökmün yoq mu Memed Efendi

Murat derler ben mūrāda ermedim

90 El uzadıp ğonca gülü dermedim

Varıdı nişanım dúún ğurmadım

Ğıyma Taħsın Paşa'm n olur canıma

Āşık Hüsiyen'im gezdım yorulduım

Gözüm balı bir ağaca sarıldım

95 Evel öldüydüm şimdi dirildim

Ėıyma Tağsin Paşa'm n_olur canıma, d_eyişin ordan asgeriņ bir tanesi iki elini, benim ġanım ġatdım h_alal ġumandanım onuņ yerine beni vur diyor. O zamana ġadar biraĖıņ şu diyor. Açık H_üsiyen'i birağıyollar, onları ġurřuna diziyollar on degge s_ona birağ elleme biraĖıņ diyollar. _Olum on dekge daha s_oliyemez miydiņ diyor ġumandan.

100 Amma ikisi ġediy_.

Ahbaplara ben derdimi a_ıyıym

İşim tamam oldu ġayrı ġ_öçüyüm

Acel geldi şerbetini i_çiyom

D_öndü ahrete yolum yar_aden

105 Allah'ı bilmez de tapıyo puta

B_āzı hayr_çtdim b_āzı da hata

Bindirdiler beni a_ġařdan_ata

Ėondu musallıya salım yar_aden

ĖaPrisdene geld mi bildiler

110 Ahret eli tedbirini aldılar

Zebaniler başucuma geldiler

Eylediler bana zulüm yar_aden

O zaman eyledin derin bir fikir

Daime Mevla'ya etmeli şükür

115 Saġ yanımdan geldi şol m_ünkir nekir

Sorguya başladı dilim yar_aden

O zaman miz_āle ne ġözel _erdim

Verince cevabı ġalmadı derdim

Bağınca cennetiņ köşünü ġördüm

120 O zaman a_çıldı ġülüm yar_aden

- Söyler Yurtsever'im gelirse hoş
Kevser irmāndan içip de cuşa
Güvenmeñ dünyaya hepisi boşa
Saña ayān olsun halım yarāden
- 125 Şairler bir libas geymiş reñginden bell_olur
- Şalımız bizim aşğı ilāhiye bağlıdır
Daim doğru hağğa geder yolumuz bizim
Daima bir ġarere durana baėlıñ
Ġayıpdan bir rızık verene baėlıñ
- 130 Ġaş düsdür yazılmış Ġuren'e baėlıñ
- Kesilmez zikirde dilimiz bizim
Kimisi gelir de kimisi geder
Mefasız dünyānıñ malını neyder
Yārın mahşer günü şefeate eder
- 135 Muhammed Musdafā gülümüz bizim
- Elimiz Maraş'dır sormaK_ isdersen
Ġazāmız Avşın'dır bulmaK_ isdersen
Şair Yurtsever'i görmeK_ isdersen
Erçene k_öyüdür elimiz bizim
- 140 Oħudum efendi oldumu neyleyim
- İlim hikmetlerde elim var baba
Derin bir fikire daldıñ söyleyim
İsdersen cevaba dilim var baba
- 145 Neçe işler geldi benim başıma

- Çok şairler devam etdi peşime
Yok mu hayañ neden çıkdın ğarşıma
Dõru haķğa geder yolum var ğuzum
Bõle ğabile de olur mu niza
- 150 Hâkimler veriyo suşluya ceza
Taķdı Süleyman'ı hõkmedeñ bize
Ĝaldırrım havaya yelim mar ğardaş
Zübeyir'im ortaķ oluñ derdime
Emmim ğoşar aramızda yardıma
- 155 Şindi seni alacām fortuma
Hasmimi yutacaķ filim var baba
Hõkmünü geçirdiñ şark ile ğarba
İhdiyarsıñ baba dayanamañ darba
Er meydanı bura buyuruñ harbe
- 160 Çeķersem ğılıcı ölüm mar baba
Bir ğün benim evlatlarım süzülür
Şair isek ğam yükümüz çezilir
Görüyo şindi nice ğabir ğazılır
Çelikden bükülmez ğolum mar ğuzum
- 165 Bõle ğabile de olur mu niza
Hâkimler veriyo suşluya ceza
Taķdı Süleyman'ı hõkmedeñ bize
Ĝaldırrım havaya yelim mar ğardaş
Şair Yurtsever'im binmeñ yanınıza
- 170 Bilmiyom kí güvenirsíz neyiñize

Sen bir çaysın ğarşı gelme denjize
Seni yok édecek selim mar ğuzum.
Esgiden bugüne Erçene'niğ geçimi nedir?
Esgide ben bir ğadınnar ğeyim ğeyme bulamazdı. Meselâ sen çamaşır yúyosañ, bir
175 ğomşudan şöle bir evel könçek deller şindi könçek alır öle şeyde öle ğoñşuydu,
şindik mi deal hah. Öle meselâ sabahanan şöle kaħar baħallar sabahanan erden kimiñ
pacası tütüyor, kezzea kúlúñ içine kömellerdi, onuynan ataş dutdurullardı. Söna
baħar ki bir ğoñşu, bir ğoñşuyuñ pacası tütüyor, ordan ataş alıllardı şey yakmağa
ocağ yakmak için. Böle şey yödu, şöle ocağ varıdı. Ben, dedem ırahmetl ğ şöle bir
180 paca, şurda bir keçelik deller, adam bir de şu yanna adam olur ortasında, bir şurıya
palaz açañ bir de şurıya, ortıya ğadın gelene ğadar şordan ğuru yerde otururdu. Eñ
soñ bir sür zaman geşdi, şöle köz tandırı derik şöle bir oyuk eşdiler, bi meselâ ocağdâ
yanan ataşdan orda o hasda ğadincâz da ğızınırdı. Ben benim vaziFem çam yakmak.
Çam bitdi idâre oldu, idâre lamba oldu, lamba löküś oldu löküś de aletirik oldu.
185 Şindi buralarda hep bağ varıdı, herkesiñ bâ varıdı. Beş şüz tene ğoyún olurdu, Mamo
ırahmetlik varıdı. Mamö aşşöbanıñ davarını güderdi bu da yoħarı obanıñ davarını
güderdi. Şindi burdan ğetdik böle, Mamö'ñ da bir Durdu ırahmetlik çocü vardı.
Üsdümüzde şey yok ayak yalan, ğarda könçek derdik beyaz könçek başğa bi şey yok,
şindi rüyasında demiş ki ırahmetlik, baba demiş ben bóğun ğuş oldum beni vurdular
190 demiş Mamö'ya. Davarı savışdırdık, şurda da Köselâ'ñ Köse Abdilla vardı şeyli, Süt
Çavuşlarıñ Aldaşlı, mavuzar, mavuzar da şöle kesik bir mavuzar. Ben burdayım bu
da orıya ğetdi çocuk. Seni vuruyum mu ulan, dört tenesini beşliymiş dördünü
çıħardıyo biri içinde ğalıyor. Ğet yav yapma yav taħlıyanâdar mismillah şurdan
giriyor şurdan çıħıyor. Diyor ki bağ sabânan baba bugün rüyamda vurdular diyor

- 195 çocuk. Aslimize bi şey yōmuş, diyom ya biyazdan bir kōnçek ğarda ayak yalın, davar savışdırdık geliyoķ. İrahmetlik Hūsiyen emmim evel taķtuha dēyi Őundan Őōle bir yaptı, ondan sōna Őōle ğafalı yaptı bir de taķtuħa dēyi onu ğeyellerdi. Ayakğabı nērdiyedi ki. İrahmetlik ondan sōna caminiğ depesine Őeyde ramazannıķda bir top muazası yaptı, o rahmetlik, oruĉ, oruĉ aĉım zamanı bir patladırđı millet oruĉ aĉardı.
- 200 AŐŐadan gelir tūtün
Ĝanatları bütün bütün
Elif gelin Meyrem hatın
Satlık yımırtaņız yoķ mu
Eķinner dıvradı geldi
- 205 Yolumuz bura uĝradı
Memmet ĆavūŐ'uņ avradı
Satlık yımırtaņız yoķ mu
Aĉ ğarnınan ğatar ğatma
Az ĉalıŐ avara yatma
- 210 Kūreci'niğ ğızı Fatma
Satlık yımırtaņız yoķ mu
Odalarda olur cinnik
Ĝapısınığ ō pinnik
Sā diyom ğoca Ninnik
- 215 Satlık yımırtaņız yoķ mu
BoŐnaķlar da zāten faħır
Ĝazanınığ dibi baħır
Kūllük beKcisi İrrik Bekir
Satlık yımırtaņız yoķ mu

- 220 Bu yilde dutmaz Adana'cı
Bizim köylü zaten pineci
Eşekci başı Geneci
Satlık yımırtañız yok mu
Gül Arif'im döner devran
- 225 Hacı Ehmet de acer kevran
Tenecioğlu böüK evran
Satlık yımırtañız yok mu
La oğlum diyo, kōñ yımırtasını alıp Abdıraman Kea yiyo, ben mi yiyom diyór.
Sel basdı bāları görmedik basdıķ
- 230 Bekmezden üzümnden umudu kesdik
Yırtıldı yemeni almadıñ lasdik
Bu şairi candan bezdirme baba
Çıraķ dursaydım da olurdu hahım
Ben bir menevşeyim bahardā hohum
- 235 Eller gimi baña almadıñ dahım
Bu şairi candan bezdirme baba
Tükēnmeden getiriyom peķedi
Bi şey desem berkidiyoñ toħadı
Yırtından giyemedim ceķeti
- 240 Bu şairi candan bezdirme baba
Şad olup da şu dünyada gülmedim
Aķdı çeşmim yaşı aslā silmedim

- Ėaviřdırıp bağa ġunah ġımadım
Gönlünü yüķseKde gezdırme ġuzum
- 245 Yurtsever'im bülbül ġımı öterim
şındı sızıġ birıġize çatarım
İki geçi bir ġoyúnú satarım
Beni bu ġadar ġızdırma ġuzum
Zübeyir'im dayanamaġ leşlere
- 250 Bazarda da kimse olmaz müşderi
Gönünđden de bir mes dıkdır kőřgere
Bu şairi canından bezdirme baba
Ne ġānun çıġarsa oġa uyduġuz
Namazı orucu nerde ġoyduġuz
- 255 İzarına iç ġömlā soyduġuz
Tenha yerde ġörüřdüġüz ġadınnar
Dodak boya sürme çeķen ġözlere
Yoķdur hecap ġarıřdıġız sözlere
Dos diyerek barıřdıġız ġadınnar
- 260 Allah mı emretti sizlere böyle
Taġsılıġ varsa cevabıġ söyle
Dans evleri oldu memúre yayla
ġüleř dutup eriřdıġız ġadınnar
Bilemiyóm Yurtsever'iġ ġasdı ne
- 265 Türkler düşman oldu esġi dosduna
Emeriġan çıġdı döşün üsdüne

Ejneb ye ğarıřdıñız ğadınnar, bunu elli sekizde söyledi şindi ossa ne sylerdi, bin
doħuz yz elli sekizde, şindi olsa ohoo, Açık Ğoca hee, Bayazıt Yurtsever halk ozanı.
Hadi bi dā sle baħ m.

270 Kimi sleim?

Kimden slersen sle.

Mini etek topna atdı

Pantul da çoK ayıp ğapatdı

Erkekler de sa uzatdı

275 Pu yzne zaman senin, dur da kitabı getiriyim de ordan oħuyum işiyiz var mı sizin?

Anlatan: Hatice TÜRKKAHRAMAN

95 yaş

Derleme yeri: Erçene

- 5 Ğaldım dört çocüynan altı aylık. Tarla yok taħım yok heç bi şe yok ğaldım kōñ sıırın ğuzusun verdiler baħa ğuzu ğütmiye getdim. Sekiz sene ğuzu ğütdüm. Hanifē beledim, Hanife altı aylık, onu beliyom ğızım ğuzuya gedyom. Hüsiyen dört yaşında Ali beş altı yaşında Hanife altı aylık Dilbar iki yaşında. İçerde çocü başucuna ğoyuyom tarlıya gedyom. Geliyom kine o aĝlıyo o aĝlıyor. Onnarıñ ğarnını
- 10 doyuruyom üsdünü başını geydiriyom, hemen yemek hazırlıyom geri gedyom ğuzuya ğızım. Sekiz sene ğuzu ğütdüm. Ondan sōna dōller bunnar böyünce çocuklar kōñ sıĝırını verdiler. On dört sene sıĝır ğütdüm on dört sene Hanife on altı yaşadı Hüsiyen delānni oldu ğayri daha sıĝır ğüdüyoğ. Hanife on dört yaşında, iki yaşındā ğalan ğızımı on dört yaşında Tılavşın'da zeñgin adamıñ öluna vardı. O zeñgin d y.
- 15 Varma ğızım iki tene öllük var ne d y gedyoñ dedim. Ben seniñ gimi sır ğüTmem benim varacam öllük ossuñ ğoca ossuñ zengin ossuñ dedi şindi Tılavşın'da. Zengin d y vardı. Ondan sona ğızım Ali'yi everdim ğardeşim ğızını aldım. Ali'm esgere getti beş sene Emine'ynen oturdun kağdım. O geden ğızın ğaynanası öldü. Ölünce baħa düur oldular. Ben dulum ğişim yok ya benim ben dul oturuyom ya. Ben
- 20 varmam dedim. O dedi kine var o dedi kine var. Hanife dedi ki ana var. Dilbar dedi ki gel dērkene ben ğişiye getdim. Bunu oħuduyum tek d y. Bunuñ ğocası. Esgerden geldi olan, oħumuyor nēytmiyor. Bunuñ ğocasını oħutmuş olduk. Tılavşın'a ğişiye vardım orda oñ sene Hacce Hātın oldum evel sır ğüdüyordum ğuzu ğüdüyordum ya

zāḡḡın oldum. Onda doḡuz sene mi on sene mi durunca adam öldü. Dilbar da orda
25 çorlu çocuklu oldu. Bunu Hüsēyn'i everdik bunnar hoca getdiler. Ali Hoca, hoca
getdi. Bu hoca getdi. Ben ġaldım dul oldum. Benim ölüm bunun yanına getirdi. Üç
ay burda ġaldım. Üç ay da şeygilde ġaldım Al lde ġaldım. Gelince Ali başa ġişi
bulmuş. Bakdı hı avratları rahatsız olucu, ġaynanıya seviyollar mı şindi sēmiyollar.
İlle de ġişiye varıcıḡ dēy beni ġişiye verdiler sōnadan Erçeni'ye. Orda yiğirmi sene
30 durdum adam da öldü. Öle ġaldım şindi de aylım yok nēym yok ıçık burda duruyom
ıçık ġızların yanında duruyom dolanıyom. Nerde ġafē kefinnēciysem. Heç işden
haberim yok namazımı ġılıyom abdesimi alıyom tesbāmi çekiyom. Bitdi ġayrı.

Nasıl bekmez ġaynatdıḡ, nasıl üzüm kesdıḡ, nasıl?

E vardıḡ adam zengıḡ onun işin görmeḡ mi. Dört tene bā var. Emi d ym üzümü
35 satıyok satıyok tükenmiyö. Sabahaça bekmez ġaynadırdım āşamaçı geder üzüm
keser gelirdim ġızım. Öle ġünnerim geçti ġızım irezill nen şindi Allah'ım elden ayā
ġoymasıḡ ġıymatlı ölüm versıḡ. Aman ölmedi ki ġurtulaġ demesıḡler. Şindi ġapıları
deaniyom. Gelinneriḡ elini deaniyok şindi.

Nasıl elleriḡ işini gördüyseḡ annat.

40 Sen ānatsaneydıḡ elleriḡ gördüḡ işi

Yök seni d nemeġ isdiyor.

ġızım on sekiz sene sıḡır ġuzu ġüden de eliḡ işini görmeḡ mi yavrum. Sıḡırı tarlıya
gorum gelirim eliḡ işini görürüm, eviḡ işini görürüm. Aman benim başıma çok iş geldi
de Allah ġorġdūḡa uğratmasıḡ imanını versıḡ başġa bi şey demem. Ne diyem haḡı
45 birini dēym saḡa ġızım. Haḡı birini ānādıyım saḡa. Melā'ḡ elini deaniyom eġmek

verse yēcim vermese yemēcim. Benim ölümüñ evi dēy elbise alıp geyemem utanırım
acıkdım da diyemem.

Bacı o Dilbargildē sōled η şiiiriñi de sōle de d nesin.

Erçeni'niñ yeri uzak

50 Ayāma ğurduñ duzağ

Tılavşın'da daralıyom

Gedek Erçeni'yi gezek

Elime aldım ğalemi

Yeñice buldum belâmi

55 Dolandım çarhı âlemi

Evim gimi bulamadım

Ben söylerim ben bellerim

Isdambıl'a mekdûp yollarım

Torun beşşiğın sallarım

60 Ağladım da gülemedim

Nōlduğın bilemedim

Her ğuşlar da yuva yaptı

Serçe ğadar olamadım

Ben söylerim ben bellerim

65 Isdambıl'a mekdûp yollarım

YazzıK ossuñ ölüm saña

Torun beşşiğın sallarım

Āşam olur sabah olmaz

Uyhular gözüme girmez

70 Isdambıl'ın yolu yırağ

Çok bekledim ölüm gelmez

Dedim bitdi. Daha ne dēym gızım. Gızım ben nelerinen garşılaşdım nelerinen garşılaşdım. Hā birini dēm ben saña hā birini anādıym.

Ali Hoca'nın babasıyan nasıl evlend ni annat.

- 75 Şindi bök gızlara delānniler çok bañar ya bök gızlara. İrahmetlik halba hına dayımın çırāydı. Ben de yahar gözelce bi şeymissim baña göz gomuş o adam. Ben dayımgile varyom geliyom beni deaniyo amma ne dayımın çırā ben ne biliyim gariplik bir adam. Sōna dayımgilden çırak çıkmadan baña düür saldılar. Başğa bir adamdan da geldi düür. O dayımın çırā baña çok bañıyor ben de gendine bañıyom delānni bir
- 80 olan İmam gimi neami dā esger müsger getmedi. Evelki düür gelene varmadım. Ben varmam daha dedim sōna bu adamda haber salmış. Bu adamnan evlendik. Evlendik vardımınan iki sene durunca esgerl geldi irahmetl η. Ali'm de buçuğ yaşadı gayri bir sene sōna Ali'm olmuş ilk oğlum, ondan so esgerl geldi. Cehalik daha gendi ālıyo ben ālıyom esger gediyo. Evimizde daha yeñi ayrıldık ğaynımızdan daha yeni ev
- 85 düzüyom. Evim dēy seviniyoğ göñullüyük. Ondan sōna esgerlie getdi. Bu gendi ālıyo ben ālıyom. Çocuk da buçuğ yaşında. Esgere getdi. Senesi gelince hasdá geldi. Geldi kine kötū Ali'm yeñi yeriyor daha. Çocū ğucāna alıyor ālıyor elleham seni bōydemec m yavrūm ölücüyüm elleham diyor. Ben de tōbe de dur adam hasde olmāynan diyom. Bir ay dēyince adam öldü. Bir çocüynan ğaldım evim ayrı. Bura
- 90 benim ev şu yannı da ğaynımın evi onuñ heç çocúy olmadı. Avradınan da bacıymı geçinirik ğaynım avradı. Ben daha dört senelik beş senelik gelinim daha bir çocúym

var. Adam öldü şindi ölümde sōna bir ay sōna baņa düürçüler ğız gimi düürçüler geliyor. Mear baņa ğaynım göz ğomuş. Ğaynım avradı bā diyor ki bāņa bacım, yengem şey Hatice der gendi bōğüdü çocúy olmyağıdı. Gel ğişime bir nikâh at dēym
95 diyor. Yōg anam ben varmam üç sene gelinnig etdim ben nēle varyım ben varmam diyom. Ali'yi ğoyom ğaynanamıza, anamgile gediom. Duramıyom geri Ali'm ālar diye evim de ayrı. Eve gelince seviniom çocā ğişi yok. Ğaynıma varma isdemiyom. Ğoņşular hep baņa düür oldu bu çocū atma. Ğaynıņa var. Amma yengem de baņa düür oluyor. Baņa Hatice derdi benden böygüdü ya, Hatice derdi emi derdi çocuyņu
100 barabar bōdürük sennen Ali'yi derdi. Belki bundan da olur derdi. Gel benim ğişime gel derdi. Bacım derdim iki sene gelinnik etdim ben varmam derdim. Sen dediņ ki var şu dedi ki aqlımı çarpdılar. Bavvv bir halbır yılanı ğoynuma soğdum Ali'nun uğun bir halbır yılan. Arĥadaşlarım diyor kine bunun çocū olmaz diyor arĥadaşlarım ıcık durunca Ali böyünce çık get diyollar baņa. Ben de eyle sanıyom. Öle ğiş mi
105 bilmiyom hele duruyum duruyum da diyom Ali böyüp de ana diyene ğadar diyom çılıyım gediim diyom. Şarpadan buņa Ali'ye buņa ğalmamıssım mı Hüsiyen'e ğişimiņ adı Hüsiyen. Bir ğün arĥadaşıma dedim ki arĥadaş vallaha dedim benim aybaşım ğörmüyo ğorĥarım ben çocā ğaldım dedim. Onuņ uğun sessiz sessiz Hüsiyen işde. Sessiz. E bu ölünce ğayrı yenğiyenen ğaldık. Nādar ğaldık
110 yenğiyenen. Hüsēyn oldu iki yaşadı Dilbar dünyıya geldi, Dilbar iki yaşadı Hanife dünyıya geldi, Hanife de altı aylık adam öldü. Yenğiyeneņ beņ, ğaynanamız ğaldık adam öldü. Tarla yok taħım yok onuņ ğardeşleri geldi Tat'lıydı onuņ ğardeşleri geldi götürdü ben de dört çocúyınan ğaldım tarla yok taħım yok. Kóyún böyüğü beni çārmış gel kóyún ğuzusunu ğüt dediler. Bōğ oĝlan bōdü ğayrı baņa sōyor sen ğuzu

115 güdücuñ dēy. Bu ağıllıydı abi ne yiyek gütmiyek de anamınan biz güderik. Hanifē'y
beşşā beliyom çocū da başucuna göyom iki yaşında Dilbar'ımı da güzuya gedyom
Ali bazı gedyo bazı getmiyor cehal deli. Hüsiyen'nen güdüyoğ biz. Sekiz sene
doğuz sene gütdük ondan sōna da sığır gütdük gızım. Ali delānni oldu everdim esger
getmedene. Emine iki sene durunca esgerl geldi esgere getdi Emine'ynen ben beş

120 sene galdım. Hañğı birini dēym çoğunu da unuduyom daha ded miñ.

Bunnar Istambıl'a getdiler. Ōlu orda gızı orda ben galdım Dilbar'ın yanında evi sōğ
bacağlarım hep şindi dökülüyor sōkdan gızım ayaklarım doñuyor Dilbar'ım diyom
evleri sōğ ana diyor sen de Dilbar gan mı galdı diyor tabi üşür ayān diyo. Evleri buz
gimi. Bunnar galmyo. Ōle sōledim bunnarın üsdüne işde. Bunnar orda beni
125 unutdular getdiler. Keyfe sürüyollar işde gızı orda ōlu orda. Isdambıl'a.

Ġas deñı söylesene.

Hecaza getd mi mi?

Kâbe'niñ yolları otlı deal mi

Benim de yüreğim dertli deal mi

130 Muhammed Mustafa datlı deal mi

Göründü Beytullah can mı dayanır

Kâbe'niñ yolunda hurma ağacı

Dökülmüş yaprağı galmiş ağacı

Kâbi'ye varannar oluyor hacı

135 Göründü Beytullah can mı dayanır

Haciler de ağlarını geyindi

- Dağlarını ğara duman bürüdü
Bizim uçun ğoç ğurbannar verildi
Göründü Beytullah can mı dayanır
140 Erbişimden Muhammed'in ğuşağı
Havadan geliyor onun döşşeğı
Altın oluk boynun ağımiş aşığı
Göründü Beytullah can mı dayanır
Daha varıdı işde demiye demiye unuduyom.
145 İssizlerde desene, issizlerde çārsana.
Unuduyom işde ahl defder mi? Daha cahal miyim unuduyom.
Ġapıña geldim efendim
Aradım buldum efendim
Aşğıña yandım efendim
150 Ġabil et ğapıña geldim
Efendime dedim bunu
Āleme yayılmış ünü
Hağ yola getirdi beni
Ġabil et ğapıña geldim
155 Efendiñin şanıñ yüce
Kohularsañ gendi gonca
Yolumuz da ğayet ince
Ġabil et ğapıña geldim
İsder köl et isder köpek
160 Verirsen yerim bir ekmek
Zor gelir geri bırakmak

Ėabil et Ėapına geldim

Göğnünü Ėırmadım Ėızım. Allah sende ırazı ossuğ Ėızım, ĖünüĖ bahtın ağ ossuğ,
Ėalbiñdā neyse Allah onu versin.

165 Alhış eyle alhış eyle alhış eyle.

Ediyom tama Ėörmüyö alhış ediyom işde.

Ha ed ed ed. Sen dutulur bacı.

E diyom Allah ırazı ossun Allah Ėalbindeani versin Ėızım. ĖünüĖ dünden hoş Ėeçsin

Cenabı Allah Ėızım, ağrıyb ĭncimiyesin.

170 Diniyö seni hususi d nemiye geldi.

D nediğ işde daha ne diyem Allah'a ses mi Ėaldı. Sesim de Ėalmadı Ėayrı. Daha
şükür yaşım Ėaç biliyö doğuzan beş. Daha ne halınan gene seniğ uçun söledim.

Bağele bacı, daha evelden ne Ėeçirdiysen ağlığa geleni...

Aman anam ağlım unuduyom Ėız gene ağıllıyım ... rahat dur. Allah'a, Ėülperi gene

175 ağlım yerinde bağ ordā şeyleri de unutmamışım daha Ėızım benim yaşıtlarığ Ėötüne
bez bālyollar. Allah iman versin Cenab Allah.

Sen çok Ėeçirmiřsin Hacce Ana.

Abavvv!

Daşa Ėeçdi bununĖı Ėızım daşa daşa.

180 Altı aylık çocūĖ on dörd on beř yaşına Ėadar ben sığır Ėuzu Ėütdüm dālarda ayak
yalın bař Ėambak. Dört çocūynan Ėaldım tarla yok taĖım yok řindi dullarıĖ önden
Ėeçilmez aylık alıyollar. Daha da aylım yok daha da yok. Burıya geliyom bir ekmek
yiyom ĖızıĖ yanına gidiyom bir ekmek yiyom. Param da yok aylım da yok. Harem
mi halel mi deyi yazılmadım. Allah Ėızım ĖünüĖ bahdın ağ ossun Ėurban olduğum

185 Allah. ... çekmıyesın Cenab Allah ağ bahtlarını versın. Cenab Allah ğalbindē neyse onu versın. Ne diliyorsañ onu versın. Ne deym ğızım elimden ne geliyor. Elimden geleni dedim bak sesim bōldu. Ben da heç gazel muzel çārmıyodum senın uğun çardım gene hı unutmamıssım. Aha bu da getdi buña da çātdır gazeli. Bu da çārsın ıık.

190 Duyabilersen o da çārsın.

Ĝulam duymuyor eyice ğızım buña gene şükür Allah yardım ediyor baña. Benim yaşıtlarım heç kimse yok. O çekd m irezill n mükáfatını verdi Allah'ım baña. Bir adam aTmiş yaşında şaşırıyor. Bak doħuzan beş, beş sene ğaldı kine yüz yaşımıya. Gene aklım yerinde Allah'ım yardım ediyor. Çekd m irezill n mükáfeti. ... Allah

195 mükáfet verdi baña. Bak şu yara var ya şu yara şurama Hecaz'dan gelince çalı ğıraħan odun geldi buram yarıldı. Buram ğanar baş dutar, ğanar baş dutar ğanar. Anam şorā n ōldu? Anam çalı deadi. Heç ēy olmaz mı çalı deance, dōrt beş sene çekdim. Abdes alırım ğanar başımı yurum ğanar. Dedim ki Allah dedim ben neydim eyi olmuyor görmüyor dedim. Şu yara şurıya ensiyedi dedim bürümü şōle çekerdim

200 dedim kimse bilmezdi dedim. Dilek ğapısı açımış ayna muyna bakmıyom ya. Daha adam öldükden sōna ğardeşimin ğızı var senın nımı delānni. Bibi dedi şuraña n ōluk şuraña dedi. N ōlmuş dedim. Burañ ğapğara bibi dedi. Ne biliyim ğızım bi şey deamedı dedim. Aynayı ver de baħıyım hele dedim. Baħdımıdı şura ğaybolmuş.

Burıya gelmiş. Aynı bu yara burıya gelmiş. Anam bu daha iyi olmadı. Elleham o

205 zaman dilek ğapısı açımış. Şorıya ense diyodum bürümü çekerdim diyodum. O zaman dilek ğapısı açımış. Bu yara şindi eyi olmuyor. Aha şura ğücculüyor, ö ān bōğüdü he. Burdan da bi şey çıkdı. Dedim ki şuña ğı şurdan bi şey çıkdı dedim şuña.

Bu da ben de Şu yanda ŐiŐil var dedi. Bu ŐiŐil deal bu yara dedim. Bu da eyi oluyor
aha gŐccŐlũyor. Allah'ım Cenab Allah'ım ğurban oldum Allah'ım elden ayā
210 ğoymasıŐ ğurban oldũm Allah ğızım. SeniŐ de Allah mıradıŐı versıŐ. ĞalbiŐdeyse
onu versıŐ. AnāyıŐ de Őıfalıĝını versıŐ. Ğurban oldũm Allah'ım.

Bunnar gediciler mi? Yoĝ daha burdalar.

Burdalar mı?

He burdalar.

215 SeniŐ yanıŐdalar?

He benim yanımdalar.

Hũsiyen gedince burıya geliş he.

Hee.

Ben de geri TılavŐun'a gediym diyom ıcık.

220 Öle mi?

ıcık orda duruyum.

Niye? Dursana burda.

Ne dēym bōk ğapı var. Bi Őēy demiyom. Gelinnen durduŐ mu ŐlanıŐ yanında. O
seniŐ Hatice deal ki saşa malamat ola.

225 Yoĝ malamat oluyor ğızım dōru sōlũyor.

Ğocıya varıŐ geld nden mi nasıl oluyorusa diyom bilemiyom diyom

Ben mi?

He ğocıya vardıydıŐ ya ondan mı ireli geliyor diyom. Yanı temelden ğaynana
olmadıŐndan sōnadan geldi ya.

230 İŞde iki tene ğızınan Hũsiyen, ğaynımdan ğaynımdan. Ğaynım da Őlmesēdi. Biri
erden Őldũ ğaynımızıŐı ũç ğardeŐidi biri evlenmeden erden Őldũ. İki de geĝ geĝ

öldüler. O ğaynanamız da malamat olurdu yavrularım yavrularım dēy. Ğaynanamız da öldü. Yeņgemizinen ben ğaldık. Iras gelince düür oluyolar. Ben daha Hanife beşşikte nēle varıyım ğişiye. Öteki de varmadı ben de varmadım. O Tat'lıydı
235 Ğapıdere'den Tatlıydı. O getdi ben ğaldım dört çocüynan. Çok başıma işler geldi. Allah'a ğurban oluyum gene Kâbe de gördüm, ırahatlī da gördüm ğızım irezill de gördüm. Şindi ırahatım ıcık burda duruyom ıcık ğızlarıņ yanına gediyoum. Ğızlar hasde sağlam ıossalar Dilbar şeker hasdel öteki öle hasde gene gediyoum baņıyoum. Ğayrı ğulağ duymuyo ğözüm duman duman, yaşıma ğöre buņa çok şükür ğızım
240 aklıım yerinde. Beş sene ğaldı ki yüz yaşımya. Allah'ıņ mükáfeti. Çekd m irezillē mükáfetini verdi baņa Cenab Allah'a ğurban oluyum. E sen biliyouñ benim çekd m irezill işde kimse bilmezse. Bu gelince Hüsiyen bösbögüdü.

Bir yaşıındaydı.

İşde daha yeņi sürünüyodu.

245 Sevler buçuk yaşıındaydı, Hüseyın bir yaşıındaydı. Aha bu da biliyouñ ğızım benim çekd mi men de çok çekdim.

Çekdiñ amma sen ğişiynen çekdiñ.

Hee canım.

Benım ıımı dul çekmedıñ. Barabar çalışdıñ barabar yediñ. Ben dul çekdim.

250 Ben ğayınbabamgildēyhen çok çekdim.

Ğaynanañ çoğ etti o da eliñe ğaldı işde. Bahele edersenñ bulıñ. Saña çoğ etdiler. ... senıñ eliñe ğaldı. Heç ğısas yerde ğalmaz.

Aha bu gördu ğızım.

Ğısas yerde ğalmaz.

255 Aha görduñ hee çekd mi? Gördüñ hee? Bu gördü ğızım.

Buña düercek aşı gollardı evel düercek aşı bişirdim bir gün bunıñ görümü varıdı bök delānni ğızıdı. İçine kıl atardı buña yerken yeme dēy. O nōldu buazim neler çekdi.

E sen etdiñ seniñ eliñe ğaldı işde. Bahele ğızım tarlıye ekersen biçeñ ekmezsen biçemeñ. Ederseñ bulıñ etmezseñ heç bi şey bulamañ. Buña etdiler eliñe ğaldılar
260 boñunu sen ayıtladıñ gene. Görümün den ız çekmedi. Buña ekmek vermezlerdi aş dolanırdı. Ğışisi esgere getdi. Rahmatlik bizim adam da bunu getirmiş oldu. Şo soyñıya arañ da bulıñ bi şey veriñ nerde dolanıyosa derdi. Arardıñ bunu ğapı ğapı Habba gel ekmek yiyek dēy. Ğızım şimdi memleket hep ırahat dullar da ırahat. Aylık çıkdı gene ırahat. Ben aylık da almıyom. Alınca ölüm yeyici ğızım yeyici ben gedip
265 gedip aylık alıcıym. Ne alıcıym, hanel mi harem mi? Vardı verdi bir ekmek verirse yiyom, vermezse ırahat duruyom şōle.

Sen babañılın gediciñ geri ilā?

Gideceğim, evet.

Günüñ bahtıñ ağ ossuñ, ağ bahtlar versin. Ğalbiñdā ne ise onu versin Cenab Allah
270 ğurban oldüm Allah.

Allah sende ıraz ossuñ ğızım.

Bōğün Tılavşın'a gediciydım Turğut'unan. Daraldım mı varıyom orıya daraldım marıyom. Taħsi yōmuş eve taħsi getirmedim dedi. Taħsiyinen gelip gediyoğu. Dilbar'ı gediym görüyüm dedim. Bayramda ne Dilbar geldi ne Hanife geldi
275 hasdeler. Onnarıñ derdindeym. Ben başımı dolandırıyom. Ğızlarıñ derdindeym. Hanife de hasde eyi hasde. Ğızım ğayrı ğulam da duymuyo. Gözüm de şōyle tandırda duman çök duman duman. Gene buña şükür. Heç yaşıtlarım yoğ. Allah mükāfetini verdi çekd m irezill η. Daha bürükoyalıyom.

Anlatan: Habibe ŞENKAYA

78 yaş

Derleme yeri: Alemdar

- 5 Mezeri şöle ğarşıma aldım, mezeri ğarşıma aldım, Meleg öldü dünya gözeliydi ğızım, Allah'dan saçı aha şunuñ gimi pırıl pırıl ederdi saçı, aha şurada omuzda. Görseñ aha gözleri uğu ğuşu buldum bir yoğarı bāmızda üle uğu ğuşūmu gözleri gözeliydi. Amanıñ dellerdi nasıl da beñziyor, aynı ğuşa beñziyor gözleri dellerdi. Aha şurada kiprikler dünya gözeliydi düvellerdı, ısrırlardı, sevellerdı, öpellerdi,
- 10 ağladıllardı hı gözümüz deamesiñ dēy, nefesden öldü ğızım, nefesden öldü çocuğ.

Yelden yanı uldum_ola

Günden yanı soldum_ola

Melā'miñ ala gözün

Ğarinçeler oyduñ_ola

- 15 Hazara ğönüm hazara

İneani çekiñ bazara

Ğınamañ ğomşular beni

Melā'm uğramıñ nazara

Ağlarım ğuzum_ağlarım

- 20 Ben de çığar yolları deanerim

Babañ gelirkene ben de beş η ararım

Çocuğ diyor kine ben gözelim, ğırmızı minder yüzü var, yasdīniñ yüzü ğırmızı, yorğanınıñ yüzü ğırmızı, minder diyo hı ben gözelim, çocuğ diyo hı ben gözelim.

Oyyh õle ğodu ğetdi. Mısdafa'm o Mısdafa emmiñi bir ğorseydiñ bunun adı seabi
25 dñnya ğözeliydi ğızım. Bir aħıllıydı ğızım bir aħıllıydı ğızım altı yaşındā çocuħ nādar
sayı varısa õretmen sorarımış sayıları birēm birēm yaparımış oħula ğetmedi nēytmedi
ha! Altı yaşındā çocuk. Necati ğötürürümüř çocū, ula ğetirme Necati řu çocū nefes
olur, ölür bu çocuk dellerimiş õretmenler. Ana, üzüm ğoy, basdıķ ğoy kesme ğoy
peked et, õğretmenim isdedi. Ben ğötürücüm. Onu peked etdirmeliydi õretmene,
30 õretmenim aha ğetirdim anamıñ selamı var, anam yolladı. Õle derimiş orıya. Birinde
dörd aylıĝ olan düşürdüm ğızım. Her yeri belliydi, aĝzı, ğözü hep düzmüş yani dörd
aylık çocuk hep düzmüş, o da õle ğetdi, Mısdafa'm da õle ğetdi Melā'm de õle ğetdi
bunnar ğaldılar. Bunun başında ğızım o adar ğaza ğeçirdi yelden yanna dulda olduķ
ğünden yanna kölge olduķ, avradınıñ yanında çocuklarıñ. Bir anasını barındıramadı
35 bir anasına mıħıyat olamadı. Nojmannara atdı beni, n ydiym.

Dedem senin ğönlünü nasıl eĝlerdi eskiden?

Aĝlardım, kúllúķleri ğöresim ğelirdi Alandar'ıñ kúllúķleri düşüme girirdi valla
ğızım. Ben bõn kúllúķleri ğördüm, özledim anamı, hep kóyú özledim dedim mi
arħasına bindiridi çiyine ğezdirirdi aħırıñ içinde ğõnümü ederdi. Sürme ğetidirdi,
40 ğözüm bõle miydi benim ğızım. Aynı sürme çekik ğimi kipriklerim ta şurada ufadı
amma ğözüm. Ğara ğaş ğara ğöz ālem damāsırdı aynı kipi r ğıvrıřdırıyoñ ya õle
ğıvrışdı kipriklerim hep. E bõleliydim ğızım dñnya ğözeliydim bir baħan ğısĝanırdı
dedeñ ne fesimi ğeydiddiridi, ne ğutnu tumanımı ğeydirirdi ne ğaçak fisdonumu
ğeydiddirirdi köyden ğısĝanırdı ğızım ğöz ğoymasıñlar d y, dedeñ de asgerdeydi ğöz
45 ğoymasıñlar d y. Dosdoĝruydum ğızım, dosdoĝru ğonuşurdum ğızım hiç āri bñrñ
dealidim.

Nasıl çamaşır yıkardın eskiden makine yokken?

Şu mazıyı, mazi külünü, mazi yağırdık ya biz zobıya, mazi yağırdık ya mazi külünü
şu yâ tenekesi var ya on sekiz kilölük yâ tenekesi, oña mazi külünü goyardı Eşe
50 ebeñ, suyu da mäsere teştıyner goyardık tandıra suyu havlıda, havlıda tandırımız
varıdı. O teşden alır alır o tenekiye doldururduk. Kül goyoğ ya mazi külü yumuşak
olurdu onúynan bir de tekñemiz varıdı don teknesi. Goca işde on sekiz kilölük şey
olurdu teneğeden, teneğe olurdu on sekiz kilölük yâ biterdi yâ bitişin onıñ āzını
açardı mazi külünü de goyardı mäsere teştıyner de havluya su ğurardı, don yūycuk.
55 Bir de tekñesi olurdu ebey η. Avşın'a getirdimidi onu yem şey, davar yemi etdiler ev
seabimiz. Bir de toğacı varıdı ikicik hemen şöyle sarı sabûnu varıdı. Hemen şöyle
çalar toğacı vururdu hemen şöyle çalar toğacınan vururdu. Ne kiri gederdi ne bi şey
olurdu. Onu öle giyerdiK. Amma bit görmediK ğızım, bit görmedik, bire görmediK.
Ebeñ, dedeñ maraqlıydı. Pancar ilacı varıdı, onu getirirdi Albısdan'dan alırdı gözəl
60 arğalarımızdan yundu ya ilaçlardı bohçıya goyardı. İlaşlardı arğamıza ğeyerdik. Ne
bit gelird ne bire gelirdi ğızım. Ne örtümüzde ne döşşämizde bire boğu olurdu. Ne
arğamızda bit olurdu ne bire ne bir başımızda bit olurdu, yoğ. Bağ dört baş horanta,
dört tene ğızıdık, bir de ben beş, bir de ebeñ altı, üşde oğlan, bir de dedeñ bit
görmediK. Millet aha şu dırnağları bitin ğana boyanırdı. Ğırallardı şağır şağır dedeñ
65 puh derdi şunnara bağala derdi, yoğluK Allah'tan pislik de mi Allah'dan, ilaç bire
ilacı var derdi, bit ilacı var derdi, bağala şunnara ğınardı ebeñ dedeñ ğınardı. Biz
görmedik, bi yere de getmezdiK bit toplamazdıK. Hep savrılır bitler herkeşde
ğonşularda, dedeñ tağıp ederdi böle ğonşuları, bit öldürükene damda bağala şunnara
derdi. Öle ğünner geçirdik ğızım, ekmā şu vadar yuğururdu ebeñ. Yarım teklik
70 yuğururdu şöyle lölardı ğızım, şöle lölardı şölē, o şeyin başına goyardı, ekmeğ

tağTasının başına göyardı. Şurdan böler böler yumağ dutar dutar ederdi. Öle bir çütlük iki çütlük şey ne un ne arasıñ. Ğış gününe ellerimiz doñarāk ekmeğ ederdik. Hamır yūrurdu ebeñ. Benim elim çıkmazdı çavdar, çavdar un benim elim çıkmaz ana ben bunu görmedim derdim. Ne edebiliyom ekma ne de yuğurubiliyom derdim. Ben 75 nēydiym derdim beni ğinama derdim. Dēmezdi baña bi şey Alandar'da tama ağ arı buyday ya. Demezdi baña görmediñ mi ne demezdi. Anam yūtdurmadı kine ben görmedim ki derdim beni şeytme anne derdim. Şu vadar şu vadar gilik darı ekmea ğızım, ee anca şu vadar oluyor. E ben bunu evirirķene iki bölünüyor. Anne ben bunu edemiyom da eviremiyom da n āparsañ.

80 Gilik mi?

He gilik darı gilik darı güccük güccük, güccük güccük, boncuğ gümü. Şu tama sen baña şey verdiñ ya ince ince buğaziña dağ d y, onuñ ufağlında gilik darı. Ğaynar suyunan yūrur onū da ya ızıycağ un bulursa un göyar, yōsa ğaynar suyunan yūrur onu şöle şöle ebeñ eder. Onu yerik. O da keşge bol bulağ ğıtlık. Hazın damını kitler 85 ebeñ. Öğünden öğüne ğurpede öle sulayıp da ekmeğ mi yedik. Ya düğürçük şōrasına dōrar ya tarhana şōrasına dōrar, öle vermez yiyemek horanta çok, bir demlik aç ğalıllar d y ğısıklı yediriller. Ğısıklı yerdik ğızım. Ondan sona ekmea eder hazın damına göyar. On çelik tarhana eder. Yarma dōdürür. On çelik de ğatık alır. Tarlalara serer ebeñ dedeñ tarlıya gōtürür sererler. Dam almaz o adar Tarhanayı. 90 Yağmūr yāyar şeyine tarhanasına, Hüseyin emmi sen tarhana et ki yāmūr yāya deller köylüler. Tarhanayı etdimiydi yāmūr yāyar bōzde basdırır yazzık şeyinen laylonunan. Geder tarlada basdırıllar. Ağaç ğollar, üsdüne de laylon örteller basdırıllar. Öle ğurudur ğocā çuval.

Çocuklar hasta olduğunda nasıl tedavi ederdiniz?

95 Násıl tedávi ederik! Násıl tedávi edicik; kepek var ya un kepea un kepeani gızdırık
çocukların beline ğarnına vurruk. Yāni yatırık şöle, üsdüne şeyderik üsdüne de
ğazete ğoryarık. Onuñ ateşi üşüdüyse geçer. Ha öleydi evel öleydi ğızım. Temsil, bir
çıban çıktı deal mi lohum ğoyallar, yağlı hamûr da ğoyallar. Ya havla şey unu
beğmez şu vadar beğmezinen şeydeller hamûrû beğmezinen yūrullar. Onu ğoyallar
100 şeyiñ üsdüne, çıbanıñ üsdüne, yaranıñ üsdüne, öle geçer. Ğara umma varıdı bir
ğızım, bir de ğara dutar, bir de ğarababa dellerdi o varıdı. Bir de verám varıdı ğızım.
Üç hasdalık varıdı, bu hasdalıkların biri yödu. Ya ğarababadan ğederdi, ya ğara
ummadan ğederdi, ğan dutardı ğasğara olurdu ondan ğederdi ya da işde verám
hasdalı ilacını alamazsa innesini alamazsa çeke çeke ölüdü. Yōsa innesini ilacını
105 bulursa zeñgin hasdalı ğeçerdi. Zeñgin olup da bahılırsa, innesini bulursa, ğözel
yedirirse. Dalānı ciğerini, etini yedirirse ğrip hasdel gimi ğeçerdi. Bardā belimize
belimiz ārıyor deal mi, ğolumuz ārıyor deal mi, bardā şöle şeyderdiK kirPidi çalardı
içine şeyderdik, şuruya yapışırđı, içine çekerdi bardak, etiñi çekerdi bardak. Hah aha
iyi oldu. Oyudu ilaç oyudu ğızım. Şindi onnarın biri ğalmadı doğdur, doğdur. Ne
110 ğünner geçirdik biz ne ğünner. Heee öle aha Ayşe ölüyodu tama. Sen düşürmüssün
ğuccükene iki somıyanın arasına. Amā Ayşe ölüyor, ana dedi zaten ölüyor hēri sen
de bir demlik etme dedi. Amān zatı ölüyor Hüseyin dedim ya dirilir ya bir demlik
ölür dedim. Gün ğúnú ğún ğúnú bingıldānı çekdiydim ğızın damānı çekdiydim
ğanatıydım ğız ğún ğúnú ğún ğúnú iyi oldu. Haydi bām ölen ğız can veren ğız iyi
115 oldu ğızım. İşde demek ki dünyada şeyi varımış ırızgı varımış ğızım onuñ yaşıyacak,
oñuyacak işde bōyecek. Oyy ğızım ne ğünner geçirdik. Hee öle edellerdi, cılat
atallardı kine şuralarına şuralarına cılat atallardı kine şey olmasın d y ğulānı

delellerdi kine büzmece işlesin d y. Büzmece burdan işlesin d y, bāzisi topūndan işlerdi, gōzūnden işlerdi çapaqlarırdı gōzū gızarırdı. Ordan işlesin d y gulānı delerdik. Topūndan işlerdi gōzūnden işlerdi. Şükūr benim çocuklarımda olmadı. He 120 olmadı benim çocuklarımda hiç bişi olmadı şükūrler ossun amma benim çocuklarım nefesden getdi gızım. çok güzelidi çocuklarım nefesden getdi.

O Eşemen Bacı Hamıza'nıñ avradı Eşemen Bacı kele dēze dedi gencecik geline Allah yazmış niye bōle diyon dedi. Būğnüdüyon elin gelinini dedi. Hüseyñ Çavış'ın 125 gelini Şaş Ehmed'in de gızı bu Omar Ali'niñde bacısı. ÇoK çoK güzelidi Avşar gızı da çok güzelidi, Eşemen'de çoK güzelidi birbirimizden güzelidik bōle diñeliyoq. Baħa baħa suya gelenner bir hoş oluyollar. Ne diyom saħa Gōksün'den ilaçcılar geldiler de gızım eve baħışın cennete girmiş gimi girdi. Bōle miydi neneñ gızım. Şu demir ğaşınan daban vurdum demir ğaşınan. Aynı beton gimi pırıldatdım. Topraqdan 130 daban vurdum ondan aynı beton gimi pırıldatdım gelenner aynı beton sandılar.

Buğazıma üfürdü gızım buğazım açıldı gızım, essah doğru gızım baħa da etdi gōnşu. Durdu Efendi ha herifi de öğretmen hah. Sığarayı içerdik üfürürdük sığaranıñ acı dumanından geçerdi gızım. Yoq onu yapmadıq onu görmedik biz. Yalığız eşşēñ südü var ya ğara eşşēñ südünü çocuğu olmıyannara içirillerimiş. Anamıñ çocū durmazımış 135 dedeñ oluşun, ğara eşşēñ südünü içirmişler. Hee çocū durmıyannara. Şu yılan var ya yılan ğurbāyı dutdu somuruyor deal mi? Avıñ baħa tıbıħam saħa, avıñ baħa tıbıħam saħa dēllerimiş ğurbāyı yılandan ğoyutdurullarımış. O ğurbāyı da ğurudullarımış. Çocūñ yasdına ğoyallarmış, onuñ çocū dururumuş, çocū durmıyannarıñ tıbıħadan. He bōle, evel bōleydi damlarıñ başında vāl cığıl gızım ekmeq yellerdi avrat mısıñ 140 ğişi misiñ, gelin misiñ dünya gözeli misiñ, bir baħan olmazdı. Şindi pislik çuvaldı

gızım. Gızıdık biz gızım biz görmedik gızım. Analarımız da görmemiş. Tumanı diyor, buğazımıza atardık diyor, erkeklerinen göz bağlamac oynardık diyor.

Şu evde nâdar gızlar gelinner oynardı bir delânni gomazlardı. Ğapıları kitlelerdi. Şindi erkâK Ğadın hep bir oynuyor.

145 Ne oynarlardı düğünlerde?

Haley çekiyolardı aynı bõle şindik mi oynuyolardı bõle. Gözel ağır hava çekellerdi.

Ağır hava vururdu davulcu düdükçü. Onnar türküsünü sõlerdi haley çekellerdi.

Onnar da haley çekellerdi.

Erkekler ne oynarlardı?

150 He onlar ipe düzülülledi gızım, ellerine de Ğoca bir sıırık alıllardı şõle vurullardı

gelene, deve yapallardı. İki dene adamı deve yapallardı, çul atallardı, başına şurdan

da bi şey daħallardı şurdan şõle sallandıkca şahır şahır ederdi. Oña Ğadı olullardı

kirmen ārillerdi, Ğadı olullardı, şindi biri yok. Haftalarca düğün çalınırđı yemeK

dõkölürdü. Bayrakları Ğaldırılırdı şõle şõle beğmezinen bayrak bazlaması

155 yapallardı. Hediyesi gelenlere verillerdi yellerdi. Hediyesi gelenler yeller õle

gedellerdi. Hediyesi gelillerdi. Ne getirirler, ne elinden çıħarsa getirillerdi düğune.

Sõna seamenneri başĝa Tılavşın'dan geleni, Arısdıl'dan geleni ondan sõna şu nireden

gelirse onnarı hep alıllardı gızım, alıllardı haftalarca beslellerdi. Düğün evine

zahmet etmezlerdi. Hep misavir alır. Atlar oynardı buğazına şey daħallardı bõle

160 boyama, boyun bā daħallardı atlar oynardı, atlara baħallardı, güleşillerdi kim kimi

yıħıcı. Evelki düğün nirde Ğaldı gızım, evel ki düğunner şindik mi miydiki! Şindi

yemek yõk ne yok. Salona gõtürüyollar salondan getiriyollar.

Yok ğızım bizim ğuru üzümümüz vardı, tarhanamız vardı, nohut ğavururduk ğızım,
hasbirinen melengicinen ğavûrğa ğavûrûrdük ğızım küşkürsünün içinde hiç āsik
165 olmazdı ğızım. Çocuklarımız üzümünen.

Nişastayı elinde yaptın mı?

Nişesdēy yaptım ya māsere teştini dama çıkartdım. İki çelik de buyda ğodum.
Ondan sōna o bōle ıslanıyor şöle şey şey tdin miydi pürtlüyor içinden. Onu
depeliyon. Depeliyon onū suyunu alıyon geri māsere teştine ğoyon, suyunu künde
170 deaşdiriyon, aci suyu, aci suyunu ondan sōna torbıya ğoyon, sabānan da onu şöle
gözel topak topak aynı tarhana diş mi ğoyon. Ğurudu muydu üfeliyon, eliyon
eleğden. Dolduruyon, hatizeni de yapıyon, basdini da yapıyon, kesmeni de yapıyon,
hazır nişe de alıyon. Bu iki çelikden isdediğın gimi bir çelik yarım da çıkıyor, nefes
nefes ona da nefes oluyor. Suyun içinde ğayboluyor nefes oldu muydu. Nefes olmadı
175 mıydı iki çelikden bir çelik basā basā nişe çıkıyor. He beğmeze nişiyeye çok nefes
oluyor. Her şiyeye oluyor da māseriye daha çok oluyor.

Anlatan: Durmuş ŞAHİN

70 yaş

Derleme yeri: Alemdar

5 Elbey, Elbey, Elemebeğ dēl Elbey, beyl miş. İşde Yozgat'dan gelmişler biz ler orıya yerleşmişler. Tahm nen kōñ Alemdar'ın ğuruluşu iki yüz yıllık var. Zatan daha önceleri burda, burada onu da deyim.

-Var canım rahat var. Daha önce Ermeni'ler yaşıyormuş burda zāten. Bu tepeler var ya bu tepelerde meselā Ğuşğayası'nda tepe var, Berçenek'de o tepelerin Ermenilerin liderleri olurmuş.

Yok yok aha şu ğaplan var ya ğaplan, Ğaşannı'ya ğadar Ğaplan şehirimiş. Ermeniler yaşarımış burda. Bizim bu Alemdar'ın ğaplan var Ğaşannı'ya ğadar. O Ermenilerin yaşadığı tārih hemen hemen dōrT düz yıl.

- O tepelerde bütün Ermeni'nin liderleri birbirine ışık yaħarımış, meselā sekizde diyelim sen yaħdın öbür köy öbür köy bëyle işāretleşillerimış tehlikede riskli felan olayda.

Muzaffer farhındaysan bizim mezerlikde senin Ğidik Hacı'ynan Baysal emmi felan orda bir daş varımış onu çıħartmıya uğraşillarımış hazinā var diye mezerlikde ordan ğamina bi şeyler çıħardıllar küp müp. Bu mezerl ğ oralar yerleşim birimiymiş. Aha

20 şu ğaplanı biliyon, hüyüK de, ğaplan hüyüú. İşde diyom ya şurda ğaplan vardı Ğaplan şehri toprak dōküldü, bura Ğaplan şehriymiş Ermenilerin ta Ğaşannı'ya ğadar uzanırımış. Ha Ğaşannı'ya ğadar Ğaşannı'da biliyon kis var, ondan sōna kis yapmışlar su çıħardıllarmış. Ğaşannı'nın orda kis var.

Peki, apō dediğin nasıl gelmiş, nasıl yerleşmiş buraya, buradan mı evlenmiş oradan
25 mı evli gelmiş?

Helbet, Yozgat'dan apō dedemiň babası gelmiş, Yozgat'dan. apō dedem
babasıynan iki ğardaş gelmişler işde helbetde muhađđak evli geldiler. Onuň evli
bekâr oldūnu şimdi bilemem ki apō dedemiň babasının evli miydi bekâr mıydı onu
bilemem ğızım. Yalız işde Yozgat'dan Elembeğ'e yerleşmişler Elembeá'ı de bura
30 yaylasıymış. apō dedem burıya yerleşmiş gelmiş yaylıya, ilk Alemdar'ın ğurucusu
ilk evi yapan Alemdar'a apō dedem.

-O zaman buranın çoğu mülkü senin dedenindi.

Hee canım dedemiň iki üç biň dönüm arāzisi varımış. Zāten ilk ğuruluđu dedem
buranı.

35 Peki, çocukluğun, gençliğin burda geçti neler yaptın?

Bak ğızım çocukluğumda ben çocukluk gençlik yaşamadım. Doğdum ben yedi
günlüğüken babam ölmüş, dedeň ölmüş yedi günlüğüken. Ben yedi günnüğüken
babam vefat etmiş. Neneň bizi yetim olarak ósüz olarak bōtmüş. Neneň, onuň bunuň
ekmāni etmiş, ondan sōna örtüsünü köpümüş yorgan döşşek bizi büyüttü. Büyüyüp
40 meydana gelince ben om bir on_iki yaşıdayken Elembā'ye Murat avuşgile
hızmakâr durdum. Ağırlarına bakđım, getdim tarlalarında öküzünen çüt sürdüm. İki
sene onnarıň hızmekerl ni yaptım. Ondan sōna büyüdüm işde. Büyüdükden sōna
neneñinen ebeñinen evlendim. Evlendikten sōna şıye atmış sekizde Māden Teknik
Aramı'ya girdim, Metā'ya, burda atmış sekiziň doğuzuncu ayı doğuzuydu aklımda
45 daha, girdim. Metā'ya burda çalışđım. Burdan Biňgö'le getdim Biňgöl Ğarlıuva'da
çalışđım. Biňgöl Ğarlıuva'dan sōna Artvin Murgul'a getdik, orda çalışđık. Artvin
Murgul'dan sōna Rize Çayeli'nde çalışđık Metā'de, Rize Çayeli'nden sōna Bursa
Orhaneli'nde çalışđık Metā'de. Bursa Orhaneli'nden sōna orum İskilip'de çalışđık.

Çorum İskilip'den sōna Edirne'de çalışdık, Edirne Ğarāç'da Metā'de. Eñ soñ da
50 Afyon'da getdik Afyon'da anneñ de bilir Afyon'a getdik, Afyon'a yerleşdik, üç sene
Afyon'da Metā'de evi götürdüm. Afyon'da ğaldık. Afyon'dan sōna bağıdım osandım
gezcilikden, bığıdım ğurbetden. Ordan dedim ben ğedicim, ben ayrıldım tazminat
aldım. Om beş bin beş şüz keat tazminat aldım. O zamanıñ bahrinde para om beş biñ
beş milyar deal. Om beş bin beş şüz keat burıya geldim burda da tarlam varıdı getdi,
55 bā varıdı getdi, y m bir biñ keat de ordan aldım. Otuz altı biñ beş şüz keat param
vardı yetmiş beşde. O zaman ondan sōna bağıal aşdım, ev aldım bi ineK aldımıdı.
Onuynan ēpey bir zaman işde sekizen dörde ğadar bağıallık yaptım. Yetmiş beşden
sekizen dörde ğadar. Sekizen dörtden sōna neneñ rahmetliK oldu, bunuynan
evlendim bağıal batdı. Heç ondan sōna bi şeyim ğalmadı, ğapımı yiten olmadı. Aha
60 anneñ bilir, ğapımı yiten olmadı. Gene ğurbete getdim tekrar Isdambul'a getdim.
İlkiñ Fatih Sultan Mehmet Kóprüsü'nde çalışdım bir yıl. Caponnarıñ orda bekcilik
yaptım. Kóprü bitince bouz de şiye getdim Çorlu'ya getdim. Şeyde orda Çorlu'da
şantiyeleri vardı buozde orda Çorlu'da bekcilik yaptım. Ordan da çığıdım geldim
anneñ evlendi babañınan getdi. Ben de Avşın'a getdim Ergün Ertekin belediye
65 başğıanıydı. Ğardaşı mardaşı adamları madamları arħadaşlarım varıdı beraber sıhı
yönetimde cezaevinde yatdımda onnar durumumu biliyollardı. Beni dutdular Ergün
Ertekin'e dediler. Belediy ye aldı, belediyede de çalışmadım partide çaycılık yaptım
altı sene ondan sōna da emekli oldum geldim kıoye yerleşdim. Benim māzim bu.

Anlatan: Ali GÜL

83 yaş

Derleme yeri: Alemdar

- 5 Abdilla Kea'niñ altı dāne ölu varıdı. Dört tānesi Alandar'da burda, iki tānesi Elembā'de. Burdākilerin de Ğılışlar'da bir tenesi. Ğılışlar'da, Ğılışlar yok mu Ğılışlar dediñ midi şeygil işde muhdargil. Bi tānesi Emişler, iki. Bi tānesi Cin Omarlar, üç. Bi tāne de Ali siziñ o yanna geçiyor dört. Ondan sōna Elembāler'dē de Gül Hüsün, Gül Hüsün'ün ğardaşı Ali vardı o. Benim babama Çolağ Ali dellerdi.
- 10 Benim ismim de Ali ondan geldi ya, Çolağ Ali dellerdi. İşde şeyinen geldi geçdi günü, marañozlūnan, saban, tapan ğağnı yapmaynan geldi geçdi. Baña gelince ben de mütiş dōramacılık yaptım biliyoñ, marañozluğ. Benim yapıdı heç bir kimse yapamadı. Bir tene Māsut usda varıdı, o benden üsdünüdü. Ondan öte ondan sōna da benim üzerime emmōlu dōramacı yoğ. Bu şekilde çalışdım çok çalışdım hec emāmde
- 15 ğusur ğomadım. Bir devirde İspanya nohudu yeni çıkdı, İspanya nohudu ekdim. Bi sefer on iki ton ğaldırdım, bi sefer on beş ton ğaldırdım, nohut yāni. Berçenē ekdim, Berçenēñ yarısını hemen hemen üçde ikisini birini ekdim. Orada çok çalışdım, burada aynı çalışdım. Sōra burıya atelle aşdım, benim eviñ önde atölyem varıdı, dōrama atölyem, onūnan çalışdım epey çalışdıkdan sōna Maraş'da benim ölumuñ
- 20 dört tānesi. Dördü de Maraş'da dört tene ölüm var. Onnarıñ ismini de sayım mı? Cúma Gül, Akif Gül, Habip Gül, Metin Gül. Cúma Gül Tekā'niñ ğarac amirl nde emekli oldu o da Maraş'a gitdi de, orda şindi evi de var burda gene orıya da gediyo. Onuñ ikincisi Akif, Güneş Eğitim Merkezi var ğapalı spar salanı, oranıñ şefi. Üçüncüsü Súha Erler Lisesi var Habip oranıñ müteberl yāni veznesi, ne var ne yoğ

- 25 hepisi onun elinden geçer. O şeylerin mâşına gadar o verir. Üçüncüm de Metin Gül bir numara diş hekimi, Türkiye’de ikinciye geliyor, Türkiye’de ikinciye geliyor ha. Gendi de Maraş’da şindi, hanımı da aynı. O da diş doğduruydu. O da şindi sâlık müdür yardımcısı, Maraş’da. Metin’imin de aynı şeyi Maraş’da gene kılinn .
- Efendime söylēm biz de şindik artık bırağdık ta o zamandan baba dedi sen bırağ artık
- 30 dedi Akif benim böyüg o ikinci olan. Mekineleri aldı getdi sanayıya. Şey düğgânı aşdı mobilya. Orda çalışdırıyor şindik, gend vazife görevi var da işçiler çalışıyor.
- Efendime söylēm bu arada biz de bir ğarı bir ğoca ğaldık şindi. Benim ğarım şindi yatalak, hem oma ğırık, hem bel ğırık. Yerimedi yerimedi yerimedi, doğdur ameliyet etdi dedi ki bunu yerit, bunu yürüt, bunu yürüt. Yörümedi yörümedi yörümedi, eyle
- 35 doğdu ğaldı şindi. Yedi adım anca şeyden çıhardıyom salondan, balhona çıhardıyom, orda altını üsdünü deaşıyóm, bezini duzunu dürüyóm, götürüyóm yatırıyom.
- (DŞ) -Ali emmi, bir de bu Alandar’ın ğuruluşunu tãrihini, ben tahminen iki yüz yıllık var dedim.
- Var canım Alandar daha da fazla iki yüz.
- 40 (DŞ)-Tahmin olarak dedim ben. İlk olarak da biliyon dedem Çapō dedem var. Yerleşim birimi onu dedim. Mulla Memmet dedemin hanımı da bunnarın bibisi. Benim bibim.
- (DŞ)-Ĝara Hapba deller, neneyin adı Ĝara Hapba bunun halası.
- Ĝara Hapba hah, Çapar Alilerin, benim babamın bacası benim de halam oluyo.
- 45 (DŞ)-Babanneyin senin adın tã ebemden geliyor.
- Biz burda büyük sülãleyiz yanı, geniş sülãle, Güller dediğ miydi geniş sülãle. Bunnar da zaten bizim yiğenlerimiz oluyor, bunnar bizim yiğenlerimiz işde.
- Size niye Gül demişler?

Vallaha Gül adını o zaman vermişler işde. Şindik şeyle ğabile na ğadar temiz
50 görünürse ona göre ad verilmiş, ğabileniñ şeyine göre ad verilmiş.

(DŞ)-Şimdi bizim soyadımız da Şahin bak. Şahin, Şahin adı da nerden geliyor. Çapō,
ağalara heç perva etmemiş, ağaları dōmūş, ğōmuş, ordan Şahin ismini almış.

Bizimki Gül, Ğılışlar var, ondan sonra Emişleriñ ismi Aslannar var, Erduĝannar var,
Memmolar deller onnara Erduĝannar var. Ondan sōna Erenner var, Ğaralar var,
55 Ğayalar'ıñ ismi de Ğaya, Doĝannar var.

Ömrüm hayatım maraņgozlūnan geşdi, dōramacılīnan. Getdim iki sene Fransı'ya
getdim. İki sene Fransı'ya getdim.

(DŞ) -Ama kōñ yerlisi iki sene getdi geri döndü.

Fransı'ya gedip de izinni gelince ilkin, izine geld m de bir sene sōna izine geliyoñ ya
60 geld mde bu Metin ufaķ, çocuk şeyle dorlazca yeriyor. Bunu da çok severdim
çocuklarıñ içinde. Arķam sırla āladı, ben izine ğediyom izinim bitdi. Ya diyo beni de
ĝótür ya sen de getme diyor. Efendime söyleyim, ben diyom ki ölüm gedim geri
gelicim Metin'im dediysem de yōķ yōķ. Para verdim paráy ğaldırdı atdı parāñı
nēydim ben seni isdiyom beni de ĝótürme beni, beni de ĝótür ya da getme dedi.
65 Getdim o gelecek sene yedinci ayı zor getirdim. Ğāvura vardım dedim ki baña çıñış,
ĝāvur diyo hı; nō nō çıñış yōķ diyor, get diyor altı ay sōna gel bi sene sōna gel, gel.
O ūraşdı ben ūraşdım neap m dedim. Bu arķam sırla āladı dēyi oráyı bıraķdım
geldim Metin. Orda da mütiş dōramacıydım. Atelyemiz varıdı bōK atelye işde
maraņgoz. Orda da aynıydım, işde yēnim mesele bundan ibāret. Çok çalışdım çok
70 çok çok çok. Kimsiye de Allah'ıñ keremine şūķūr möhdeç de olmadım. Allah'ıñ
keremine şūķūr bol da geçindim. Őle gediyoñ, ēyle getdi aha daha da gediyoñ işde

şindi de baş başa ğaldık ğoca ğarıynan. Çocuklar geliyor alelacele şeyidiyollar, işleri var güşleri var işde.

Asgerl ben jandarmaydım Bartın'da yaptım Bartın Amasra. Amasra var pilaj bōk
75 şey Amasra dediñ mi túrisdik yer yāni. Orda yaptım iki buçuğ sene yaptım asgerl iki buçuğ sene yaptım.

Babam o zamanıñ şeyiymiş, babam doğru babam ğaçmış. Seferberlikde epey zaman şētdikden sōna tábi bi şeyler bi şeyler oldu hepisi affetdi, affoldu getdi işde.

Şindi Alandar'da benden başğa pek yaşlı ğalmadı yanı aklı başında. Bi tene Hüsēyn
80 var o şeyiñ ōlu Gürcü'nün ōlu Hüsēyn o da vardan yok yanı. Yok yav ne annatıcı ne annatıcı bi şey annatamaz o.

Annem şeydi o da aynı hasdaydı, bayā hasdalık çekdi, bairsağ ğanseriyydi, rahmetlik.

Epey yaşadıkdan sōna Allah'ıñ rahmetine ğavuşdu getdi işde o öyle getdi. Babama gelince babam da sekizen sekiz, sekizen beş miydi sekizen sekiz miydi yaşı
85 öldüünde, èyle getdi.

Şu Alandar'ıñ hemen hemen yanı üvepini ben mi yaptım ben yaptım. Berçenāñkini yaptım, Çomu'da çalışdım Berçenek'de çalışdım, burda çalışdım, ğışlada çalışdım ğışla, ta Elbisdan'a ğadar getdim çalışdım.

Berçeneklilerin soyu nedir?

90 Berçeneklilerin, onu da annadıyım saña. Berçenek önce alev dealimiş. Bir Daşō dellerimiş, o gelmiş, bir tene de daha var o Umutgöl işde o Daşōgillerden. Onnar geldikten sōna alıyollar benim halamıñ bir tānesi Berçenek'de ğocada bağ yiğennerimiz var orda Berçenek'de.

(DŞ) -Bizim Ğara Hapba'nıñ ebemiñ bacısınınıñ biri Berçenek'de işde.

95 Biri Berçenek'de benim altı tâne halam var, biri bunnarda, biri;

(DŞ) -Sarı Cuma'nın anası.

He, iki, ondan sōra biri de Erçene'de üç, Ğaboğlak'da dört, Tanır'da beş, efendime söyleyim, bi tenesi de nerde yav? Şeyi dedim mi Tanır'ı, iki de burda altı oldu işde.

Onnar Türk alev si, Kürtlük deal, onnarda Kürt yok Kürt lisânı yok. Türk alev si

100 bunnar ise sōnadan dönme. Sōnadan dönme bak yiğenlerimiz meselâ o zaman babaları hocaymış. Alev lik aşılandı getdi işde. O Daşō varıdı Daşō gelmiş, Daşō dellerimiş bir adam varımış alev bir adam varımış o gelince o aşılannmış işde. Bir adam iki adam bir kō aşılannmış çıkmış işde. Eyle bitirmiş kō yanı.

(DŞ) -Dedēyñ emmisi İmam dedēyñ emmisi Halil vardı, Halil'in anası ebemiñ bacısı,

105 Halil benim öz yiğenim meselâ bak.

(DŞ) -Halil bunnarın öz yiğenleri, biz bunnarın öz yiğeniyik.

(DŞ) -Senin adın işde o Halil emmiyiñ anası, bacı ebeminen, Ğara Hapba'ynan bacı.

Bak nasıl bağları görüyō.

Tanır'daki halanızın adını biliyor musunuz?

110 Biliyom Eşe, onunki Ayşe, onıa Hacı Omar Çavuş varıdı, esas onun lābına Ğocasının Ğuru Hüsüt dellermiş. Birez gendi şeyceydi de Ğuru Hüsüt dellerdi, ōlu Hacı Omar Çavuş varıdı akli başında bir adamıdı çok akli başında gediK adamıydı yāni. Ordan eyle olmuş işde, o da ırahmetliK öldü. Onun da bir ōlu varıdı, ōlan satdı savdı, heç bi şey Ğomadı. Dearmen varıdı, efenime söyleyim fırın varıdı. Bahcenin darāzın

115 tükenece yōdu. Şimdi de getdi Maraş'da araba sürüyorumuş görmüyom heç, bi yol görsem. O gelincāz gördüğü yerde çārır amanın dayı şunıa sōle. Sōlüyon sōlüyon heç, şurdan giriyor şurdan çııyor. Ēle ele oadar malı batırdı getdi.

(DŞ) -Nādar malları varıdı ula.

Âşıklık var mıdır Alemdar'da, içinizde âşık var mıdır?

120 Bizim içimizde yok da Ğul Hamit derdik Allah rahmet eylesiñ, Hağ âşığıydı Hağ
âşığı.

(DŞ) -Ğocalardan, soyadları Ğoca.

Hah, Ğocalardan ama Allah rahmat eylesiñ şindikiler onuñ bir dırnā deal. Bunnarıñ
hepsi de gedeydi o ğalaydı.

125 (DŞ) -Ğul Hamit ded hağ âşığıydı. Hağğa sōlerdi eyle şindikiler gimi türkü mürkü
deal.

Onuñ olayını annadıyım saña. Şindi bu Ğul Hamit ded m ufağ dorlağça şeyle. Babası
da şeyde çüt sürermiş mal öreni derdik ya oyannı da Ğuşğayası tarafında. Bu
rahmetlik oña azzık götürüyor. Azzık götürürken uyhusu geliyor orada bi şeyiñ altına
130 yatıyor. Azzīnı başınıñ altına goyup. Rüyasında geliyollar buña bi şerbet veriyollar.
Bu rahmetlik yekiniyo ğağıyor ondan sōna āzına örülüp geliyor işde.

(DŞ) -İlk sōlediği şu oluyor dayım bilmez, ilk sōlediği şu oluyor, babasının yanına
azzīnan varıyor: Neydi yav, bağ dilimiñ ucunda diyemiyom ama onuñ şeyini, neyise
ağlıma getiremedim.

135 Ondan sōna dorlağça bi şey bu, bunu şeyde nişannıyollar Çolhan'da Çolhan
köyünden. Çolhan köyündeki bunu goyor, başğasıynan gediyo yanı ğaçıyo. Bu
rahmetlik oña bir türkü sōlüyor.

Sen beni ālatdıñ Hağ seni yağısıñ

Gözleriñde ğannı yaşlarıñ ağısıñ

140 Al yanaklarıñda yilancık çıksıñ

- Ölmiye de sürünesiñ sürmelim, diyor
Hanı seniñ şu esgiki sözleriñ
Mil çekile âmā ola gözleriñ
Ėadir Mevlâ'm top eylesiñ dizleriñ
- 145 Etdim idi buldum diyesiñ sürmelim
Hep āzıma örülüp geliyordu, işde ney olasıñ sürmelim ne olasıñ sürmezim, diziñ
diziñ yeriyesiñ sürmelim aynen bunun dedikleriniñ hepsi tek tek tek başına geldi
avradiñ. Aynı yatalaK oldu aynı nādar beddea verdiyse hepisine de uğradı yiğenim.
Hepisine uğradı bu gadın, çeke çeke öldü.
- 150 Size de söyler miydi?
Aaaa sōlerdi canım d nerdik.
(DŞ) -Odalara gelirdi odalarda sōledillerdi.
Çok sōlerdi, çok âlem Yūsuf Aleyhisselâmiñ bandı var bende şindi onuñ, Yusuf
Aleyhisselam'a sōled niñ bantları var bende. Maraş'da ben saña verirdim Maraş'da.
- 155 Ben şindi Ėışın Maraş'da oturuyoğ yazın buriya geliyók teyip de orda. Şindi başdan
başlār hepisini sōler. Yusuf Aleyhisselâmiñ başına ne geldiyse iki tāna bant. Başına
gelenneri işde çocuklukdan Ėardaşlarıñıñ Ėuyuya atdıñı ondan sōna eziyet etd ni kōle
dēyi satdıñı. Maraş'a geld Ėizde geliñ benim evime de mısavır oluñ ben verrim
bantları. Bantları da hemen çeker verrim. Şindi bağ yiğenim, Maraş var ya yanı laf
- 160 atmıyam tōbe estāfur tōbe, Maraş şindi efenime benim dōllerimiñ elinde. Şöyle
doğdurlar nādar doğdur varsa hepsi geceniñ on iki mi olur, iki mi olur acığ biz
rahatsızlandığ mı anası rahatsızlandı mı üş tene doğdur eve gelir. Bülent Meşe var
Bülent Meşe Avşunnu Nuri Meşe'niñ ölu. Bir numara Ėalp doğduru ama nasıl

doğdur iki tene doğdur alıp yanımıza gelir evimize gelir. Başğa maddiyat da gene
165 aynı. Allā şükür çocuklarımın hepisi bir dōlet olmuş. Hepinin de çifl var bā var
ordakilerin. Ha Cūma işde o da burda Tekā'den şey oldu getdi onun da burda bir bōk
çifl var şimdi. Aķcını derik giderken bu beride hemen sol tarafda ğırmızıynan mavi
boya boyalı hemen evi orda. Orda bir çifl var orada oturup kaħıyo işde geliyor. O da
gediyōr ğışın. Biz de gediyoķ onnar da gediyo. Ğışın gediyoķ yazın geliyoķ.
170 Oğullarında varıdı Allah seni inandırsın o da nerde.

(DŞ) -Oğullarında deal de rehmetlik şeyde varıdı, Kōr Hasan'da varıdı. O çok
maraklıydı. Gōtürürdü onun kōşgerci dūķġanı vardı ya orıya otururdu, oņa sōledirdi.
Ğomşuyduķ ya Kōr Hasan'nan biz, onu çarırdı oņa sōledirdi teyibi de varıdı alırdı o.
O da öldü ölu da öldü.

175 Bir bende ġaldı kimse de ġalmadı o. Hālen bende kitabı daha var. Onun şeyi kitabı
kitabı gene var benim Maraş'da, Ğul Hamıd'ın hah "Uğur Çiçekleri" kitabı gene var.

(DŞ) -"Umut çiçekleri" diye kitabı var.

Bizim de Abdillagildēmiş birini baņa verdi birini de yiğenine verdi. Gendi de sōna
çekdirdi mi çekdirmedi mi geri.

180 (DŞ) -Bende de vardı da kim aldı kim gōtürdüyse vermediler amanın "Umut
Çiçekleri"ni.

Kōyden gelen geçen başka aşıık oldu mu, onlarla atıştı mı?

Kōyde olmadı, kōyde aşıık olmadı da Arısdıl'da varıdı Kōr Havız delleridi,
onūnun tartışırdı.

185 (DŞ) -Rahmetlik babam da söylermiş.

Onu bilmiyom onu tamamen ulaşmadıķ.

(DŞ) -Yok babam dedim Zubey r emmim, Zubey r emmim sōlerdi. Cuma edemnen
Memmed edemiñ babaları Zubey r emmim sōlerimiş. Rahmetlik anam derdi.

Şind Tanır'da Muhsin Yazıcıoğlu varımış baķ biliyon, Hayatı VasFı onnarıñ
190 ikisiniñ kitabı da var bende onnar da Maraş'da. Şind onuñ şeyini annadıyım. Onuñ o
Muhsin ded m adamıñ şind genşl nde, Tanır'a yörük geliyor. Tanır köyüne yörükler
gelirdi esgiden davarınan malıynan mal yaymıya yaylağıya, yaylağıya dutallardı. Bu
arada bir de Telli Senem isminde bir ğızı var. Onuñunan tanışiyollar Allah rahmet
eylesin. Bunnan tanışiyollar, bu yörük ğızı vermiyor o zamanda oranıñ Tanır'ıñ
195 hemen hemen ağasıymış bunnar adamlar zeñgın temiz aile. Yörük ğızı vermiyor ama
ikisi de birbirine şe yapmışlar yānı dutulmuşlar tabi gōñullenmişler. Bu arada yörük
gece göçü yükledip çekip gedici. Bunnar annaşıyollar. Diyo hı baķ ben sensiz
evlenmem sen de bensiz evlenmēciñ diyor Telli Senem baķ. Temam diyor
sözleşiyollar haydi buyur gece yükü göçü yüklediyor alıp gediyor. Gün dönüyor
200 devir dönüyor yiğenim ğaç sene sōna bi tene Tanırlı aşşā gediyo meselā, Hatay'da
mı artık Çukuruvi'ya. Onnar yörükler ğışın buriya yazın buriya geliller ğışın orıya
gedeller. Orada Telli Seneminen ğarşılaşıyor adam. Tesadūf ya nerelisiñ filan
yerliyim Avşınmıyım nēresinden Tanır'dan haaa dur bām, gel bām senne acıķ... diyo
hı şöylē böylē böylē bir adam var o adam ne iş görür öldü mü sağ mı çocū evlendi mi
205 şey mi evet diyor evlendi çoru var çocū var gendi de hasda diyor. Hemen bir mekdúp
yazıyor, bunu götür diyor o adama ver diyor. Hanı seniñ esgi sözleriñ deyi. Bu o
arada adam getiriyor buña bu da yataķda yatıyor, saz da depesinde asılı, bunu gelip
verince hemen sazı ordan alıyor.

Bir haber geldi de Telli Senem'den

210 Deli gönül şad olmağa başladı

Akmaziken kör pınarıñ ayā

Suyu geldi çağlamıya başladı, diyor. Çokudu ötekiler aklıma gelmiyor işde örün örün söz olmağa başladı, bilmem ney ney naz olmağa başladı, sölüyor sölüyor sölüyör türkü bitiyör sazı atıyor gendi hökm oluyor adam. Çok şeyler biliyom da işde

215 aklımda da ğalmıyor. Yaş getdi miydi ahl da ğalmıyor.

Anlatan: Fatma Sertdemir

80 yaş

Derleme yeri: Altunelma

5 Biz leri Dirgenner dellerdi onnar vurmuş, biz daha dōmamışımışık, Çöl Abdilla
dellerimiş onu vurmuşlar aha ğoņşum Çöl Abdilla. Dirgen Ali varımış, Sırım Faħı
varımış buranıĝ aĝasıymış. Nerde tarla var nerde taħım var gelir tecevüz eder yanı
alırımış eliĝden, ğarşı geleni öldürürümüş. Ğarşı geleni götürürümüş hapis ederimiş.
Derken dōşmüşler vuruşmuşlar, tufâK tufâ girmişler. Bu taraf demiş bizim benim
10 ğaynılarım, ğocamıĝ babası, ğocamı da Furdular zaten. Onnarı vurmuşlar.
Ğayınbabam getmiş hapis yatmış. Ğayınbabam da Dirgen Ali'yi vurmuş. Benim
ğayınbabam Dirgen Ali dāda.

Camız almış yaşamamış

Camız almış ğoşamamış

15 Yiĝid olmuş yaşamamış

Neĝ aĝlıyoĝ ğız Emine

Yusúp seni boşamamış

Ātları vardı esgiden ğarılarıĝ. Gelmiş geçmiş onnar hapis getmiş. Ğayınbabam hapis
getmiş. Ğocam daha yeni güccúĝ çocūmuş. Gelmişler getmişler hapis yatmışlar
20 çıkmışlar. Sōna barışmışlar. Barışdılar bir biriynen ben geldim. Beni getirdiler.
Ğayınbabamıĝ evi şoráydı. Biziki de burēydí işde. Onnar geldi geşdi ğızım. Bunnar
geldi geşdi. Biz bōdük dōduk. Şindi de geldik esgileri hep biliyoĝ amma, getdiler
kimsemiz ğalmadı.

Yedi tene, dōrd oĝlum mar, üç ğızım mar. Herkiş getti, evlendi getti ben burda
25 ğaldım. Ğayınbabamıĝ evi de uşdu.

Ālarım eşim ālarım

Nergizli'yi deaniyerek

Benim günüm bëyle geçer

Bohça döküp āğlıyarak

30 Çocuklar varıdı güccüdü biri goynumdēdi biri de gücāmdēdi şöle. Ğocamı öldürdüler. Geldik gētdik gızım. Ben on altı yaşında geldim burıya. Bu kóde babam anam bu kóde.

Elimi goynuma soğdum

Boynumu bi yanna büküdüm

35 Nazlı eşim gelir d y

Çıkdım da yollara bağdım

Ösüzleriñ avıdırsam

Çalar nenni böyüdürsem

Gelin başımı gorudursam

40 Bunü da ğadere sayarım

Āşamdan oduna saldım

Azzīn beline çaldım

Çıkdım yolları dānedim

Nazlı eşimi gelir sandım

45 İnek sādım, ğoyun sādım, çadır dutdum yaylıya getdim. Üç tene çobanım marıdı. Üç tene itim marıdı. Sözüüm oña üç tene çobanım marıdı. Dāda ğaldı davarlarım. Ğocamı vurdular. Üç gün dāda yatdım ta şo Tikenni dānda. Kó hep ğıyı kóleri hep, müfreze gelmedi üç gün yatdık orda. Şöle sal bağladılar āçdan onüynan endirdiler dādan endiremez araba varamaz. Bir arğadaşı varıdı ğocamıñ o da Almanya yeñi adet
50 olduydu. O da izine gelmiş o da beni cipinen dādan endirdi. Bir cipi varıdı. Üç gün

ğaldım, çocuklarımanan ğucāmda, memāmdāni burda ğodum dōşlerim bōle oldu. Yōķ dolu beķcimiz dolu adamlar dolu silahlar ellerinde beķliyollar. İşğiyalar vurdu getti ğocamı. At silahiņi dedi, o da atmadı. Teslim oldu öldürdüler silahlarını aldılar getdiler. İki tene biri dabancası, biri ğırması üstünde silahı üsTündēdi.

55 Sen yanında mıydın vurulduğunda?

Yoķ. Ben ğōşdüm geldim. Davar buriya geldi. Gendi yaylıya öteberimizi getirmiyeye getdi. Oriya varıncı teslim ol demişler. Orda yayla damımız varıdı. Üş dört tene damımız varıdı āçdan. Oriya getdi ki öteberilerimizi alıp gelmiye. Öne geçmişler iki tene silahı üç tene adam başları sargılı. Ğardeşi de yanındaydı güccük ğardeşi. At

60 silahıñı demiş o da atmamış. Bir can uçun mīdaralık etmem demiş. Silaha da bu davranmadan gendi davranmış ölmüş. Öldürdü ğızım. Ğaldım, bür sürü çocūnan ğaldım. Yüz ğoyünüm varıdı burda iki tene üç tene itim marıdı. Çobanım marıdı. Ğaldık çocuklarıman burda ğaldık. En böyüğüm on iki yaşında, yedi tene kimi beşşikde kimi eşikde. Ğoynumda da bir olan varıdı daha, öldü beş aylık. Bēyle
65 geldim bēyle getdim. Onnarı bōtdüm. Esgerliklerini etdirdim. Her birine bir ev yapdırdım. Diya evleri başdan başa. Biri Almanya'da en güccük ölüm ğucāmda ğalan Almanya'da horantasıynan. Ötekiler de birinci Avşın'da oturuyor ikisi de burda. Başdan başa bu evler bizim yoħarıdā. Yol üsdüne geliyoņ ya bōK bōK evler.

Hayvacılıkla mı devam ettin eşin ölünce?

70 Hayvancılığdan devam etdim ekin ekdim bişdim, tırpan biçdim, orak biçdim, tığ savırdım, ğağnı vurdum, su suladım hepsini de getirdim. Dört tene olan everdim, üç tene de ğız gelin etdim. Ben de burda ğaldım. Ğızlarımanıñ üçü de Avşın'da oturuyor. Biri Aydın'da oturuyor torunum toķtur Aydın'da, haşlımı paramı salıyor şükür. Bu da ğaynımanıñ çocū. Üç tene de ğız gelin etdim. Üçü de Avşın'da oturuyor.

75 Torunnarım da var şükür, diya fırını var ölumuņ. O ğeşdik ğeld η yerde. Aylım da üç

ayda bir üç cüz keat. Yaşlı maaşı alıyorum. Başğa göcam aylıklı dālıdı. Otuz yedi yaşında onu öldürdüler, otuz yaşında da ben galdım. Seksen yaşadım burda oturuyom. Ğaynımıñ çocū geldi de benim odunumu yarıyor. Yaħıyom daşıyom ucca ucca çıħıyom ğızlarım geliyor torunnar geliyor. Zoba ğayollar, zoba ğuruyollar. Bir 80 evim mar çık da baħ, göcamıñ hoturafına da baħ. Öle bōle bi günüm geldi geçdi ğurban işde. Çok çalışdım.

Bu bahçe senin mi?

He şorada benimdi. Buráy evel yapığığı şeyle bir kötü evidi işde, onu yapığımız gimi galdı. Yēden pencere ğurdurdum ğapı ğurdurdum nēy tdim. Bunun içine dört 85 gelin getirdim. Üç de ğız gelin ettim bu bir göz odanıñ içine. Gelinnere ev yapıdım yapıdım ayırdım. Çocuklarım da şükür kimsiye möhteç olmadı. Aklıları yetdi çalışdılar. İlkoħuldan çıkdılar çalışdılar. Muhanete möteç olmadılar. Az çok biz bizi ğavırdık. Muhannetten ekmeK jsdemedik. Aç ğaldık susuz ğaldık ğuldan bi şey almadık, borşlanmadık, harşlanmadık. Gelin getirdim olan everdim düun çaldırdım 90 işde ēy kötü günümü geçirdim ğızım. Ğurban oluyum saħa.

Sen nērelisiñ?

Erçene teyze, Erçeneliyim.

Erçene abavv! Erçene'de bizim Ğacce varıdı. Soyadını bilmiyom hocēydi ğayınbabası burda. Epey durdu gendini gelin götürdüydü burda, soyadını onnarıñ 95 soyadını bilmiyom ğızım ğızlık soyadını biliyom. Kazım Hoca'nıñ, he bizim kōlü hemi de aħrübamız gelir Kel Yūsüb'ün ğızı Hacca.

Hayvanlardan neler ürettin neler sattın?

Yuñ satdım, pendir satdım, yā satdım, ğatık satdım, ğuzu satdım gōyún satdım çocuklarımı everdim. Yüz goynum ğaldı göcam ölüncü. Ürettim ürettim onnardan

100 satdım, everdim bitdi. Soň devrimde de bir inānen otuz goynüm ğaldı onu da satdım.
Beceremedim ğayrı çocukları bōtdükden sōna ğalan beceremedim. Ekemedim
biçemedim ğayınbabamın tarlası varıdı otlū varıdı ot getirirdim. Saman getirirdik.
Tığ savırırđık yabēnan. Būğdey būğdey sürüyoğ he sürüyoğ geminen sürüyoğ
öķüzlerinen geminen sürüyoĶ, onu da tığ edıyoĶ, savırıyoĶ, būğdeyni bi yanna
105 alıyoĶ, yel çıktımıydı samanını bi yanna ğoyoĶ, onu da evimize ğoyoĶ, samanını
malımıza davarımıza yedirıyoĶ. Būğdeyni de biz bulğur ğaynadıyoĶ, un ũdüyoĶ,
tarğana edıyoĶ, yarma edıyoĶ. Tarğanē şındı yarmē, buydē götürürk dearmende
dōğdürürk dōnecek daş olur. O daşda dōdürürk. Getirrik yuruĶ ğazan ğuyar bişirrik.
Aşı bişirrik o ğün sōyar bōĶ ğazannarda. Ğatı ğuyarık, ğatın içine çörōtu atarık,
110 mādānis atarık, ırahan atarık, ğarışdırık goynūğ ğatı ... Onu tarğanēy yūrruk, aşı
yūrruk, oña ğatarık, torbalara ğuyarık. O ikiun durdu mu mayalanır. Onu da
elimizinen çıhardır laylonnara dama sererik ğurur, çuvallara ğuyar yerik. Ğışlık
māzeme. Bulğur ğaynadırık. Dúrcük olur, bulğur olur, patatis olur, çōkelik olur,
peynir olur, yā olur. Deriye yā ğuyarık derilere. Bişirir yemāmizi yerik, tarğana
115 şorası bişirrik, cıyıĳlama bişirrik. Ğıyma yaparık mercimānen, mercümāmiz olur,
noğudumuz olur, paĳlamız olur fasilyemiz. Onnarnan yaparık ğızım. Göçmen
zobasını ğurardım, patatis ğordum. Tarğana şorasını bu göçmen sobasınığ ũsdüne
ğoruk, zobēy ğayarık. Çōrek ederik patatis ğoruk, göçmen zobasına atarık, çorba
bişer çörāde bişirrik, zobēy de ğayarık, ğış ğününe ğızğın ğızğın yerik.
120 İçine pancar da atar mısın?
Pancar atarık, pakla, noğut atarık. Ŵōle Ŵōle pancarımız olur Ŵeker pancarı derik
onnardan atarık bişirrik.

Ġaynenēnen gelin bir dōrdu. Beniynen o Ġaynanam, onu da ben emzirdim
böütdüydüm biricik o Ġaldı. Ben emzirdim Ġaynanamıñ südü olmadı. Şorda bir böġ
125 evimiz varıdı şorda Ġayımbabamıñ, atı varıdı, camızı varıdı, öķüzü varıdı. Ġanıynan
sap getirir dirgennen sap atardıķ. Gem sürerdik gem deller. Öķüzleri Ġoşardıķ gem
sürerdik. Camızları öķüzleri Ġoşar gem sürerdik. Ġoca harmannarı sürerdik onu da
tıhra eder yıyardıķ. Tıhra derik. Yel gelici savırıcık da büġdēni yıyıcık. Büyde
sürüyok. Ona tıhra derik. Ġalış Ġalışlarıķ, oraķ biķerik. Mercimek eķer yolarıķ.
130 Tarlalarda mercimek küşne purçak. Aman ne zorumuş purçak yolması purçak
tarlasında gelin olması d y türkü sōlerdik getd miz yellerde.

Peki, teyze burada gelin getirirlerken içeriye alırken gelini böyle testi kırıyorlar, bir
şeyler yapıyorlar başına bir şeyler saçıyorlar?

O bizim burda var. Şey Ġırallar bardak Ġırallar gelin gelikene. Şey leplepi şeker
135 başından atallar. Usulumuş, gelenek gelenek. Gelini diñeldiller Ġapıya, eline yā
veriller Ġapınıñ şey ne çalar süvesine, yā gimi yahışsın.

Süve kapının kenarı mı?

He üsdü Ġapınıñ üsdü anna. Ġapınıñ üs yanına eline yā veriller kehadinen, kehadá
Ġuyallar bunu yapışdır deller. Onu yapışdırır gelin.

140 Onu ne için?

Yā gimi yahışsın. Ondan sōna orıya diñeldiller. Başından leplepi şeker saçar, çor
çocuk toplar. Para atallar o da bir usul gelenek.

Damada özel bir şey yaparlar mı? Eline kına yakarken damadın gelinin ne söylerler?

Yapallar elbise edeller.

145 Al gelin almıya geldik

Gülleri dermiye geldik

Ġıs seni almıya geldik

Bêyle deller.

Kıza ne söylerler kızın avcuna kına yakarken, açmıyor mesela niye açmıyor?

150 Para ġuysuġ, altın ġuysuġ d y, ġaynanası ġınanıġ üsdüne altın yapışdırır. O
gelmēnce açmaz.

Kapıdan girerken de kaynanadan kayınbabadan bir şey istiyor ya ne derler onun
adına?

Helbe, üzerlik, üzerl ni versıġ deller, ġaynanası n , ġayınbabası gessıġ o gelir filan
155 goyün senıġ, filan dana senıġ, ġoya mallardan elinde mal varısa, yōsa altın çıhadır
daġar, bilenzik daġar, onu almayıncá gelin enmez. Taġsiyenen durur ġapıda, at varısa
at, evel atıdı endirmez enmez dilerdi gelin üzerl ni isdiyor, gelin üzerl ni isdiyor,
durdurullarıdı. Ġaynene ġayınbaba gelir ne isdiyoġ ġızım seslenmez tâbi gelin.
Başġası der ki şunu isdiyor şunu isdiyor. Onu vėrdik deller, onu muhaġġak vėriller
160 gelin ayrısısa çıksa yanı evinden oturmasa ġocasıynan onnarı veriller üzerl ni alır
gedeller. Eline altın yapışdırıllar onu dahallar bilenzik daġar onu veriller, filan goyün
senıġ deller, filan inek senıġ deller onu alır geder.

Çocukları nasıl büyüttün?

Şo tarlalardan öllük getirdim sırtımına bir yanı yırtık yanını altına ġodum ēy yanını
165 üsdüne ġodum. Bir āç beşş m varıdı yedi çocuk böytdüm. Ġayınbabam getirdi niye
boyalatmadıġ dedim. Niye boyalatmadıġ dedim beşş dedim. Dedi kine sen de olan
dōreydıġ dedi siftah, siftah olan osseydı dedi ġayınbabam maraġlıydı boyaladırdım
dedi. Ben de ā getirdim dedi, ağaç, ağaç. Dıġır dıġır sallarıġ şōle. Beşş ġ içine ġorduġ
çocukları yatırırdık.

170 Ne söyledin çocuklara ninni?

Gel gel edesi

Getir tean hevlesi

Egidim yesin bōsuñ

Tombüş tombüş yürüsün.

175 Ğızın adı Zekiyē’di siftah ğızımın adı. Neler geldi ğızım şu başımıza neler getti amān
amān.

Egidim yavrum demek mi?

He, egidim yesin bōyüsün, ğoya ekdim biçdim egidim bu benim demek, bu benim
egidim. He ğurban. Ėyle geldik Ėyle gettik ğızım. Ğayınbabamın atı varıdı, camızı

180 varıdı, sürüynen ğoyunu varıdı şuralara gelirdi. Çüt camızı da olurdu yört camızı da
olurdu. Çüte ğedeller camızınan, dādan mertek getiriller. Benim evdā hezenneri
görseñ dādan getirmişler.

Peki, bu dağlarda ne gibi kuşlar olur?

İbibik, saşca, bülbül, güverçin, dā güvercini, yazı güverçini derik, onnar olur ğartal

185 olur. Hacı lâlek olur ğızım, hepsi de olur, olmadık ğuş yok. Şey ğuşu derik geliyordu
benim burıya tergediler yemliyordum pencerede. Gelen ğuşumuza ne derdik?

Yusufcuğ. Yusufcuğ ğuşumuz var benim beş altı tene, künde geliller pencereden yem
ğorum. Onu yellere gedeller çıhallar süyüğe. Yuvaları var berçiniñ çatınıñ içinde.

Beslerim onnarı. Süyüğ d damın süyüğüne diyom. Damın kenarına şöle ğoruk ācı.

190 Dökülmesiñ dēy diyha diyha bak ğomussuğ aha.

Merdivene ne diyosun, süllüm diyor musun?

İncik derik enecik. Başga yerde süllüm deller merdüvan deller bizim enecik derik
bak enec m diya.

Kilere ne diyorsun?

195 Hazın damı derik kilere, samannık saman guymıya, mal dıkmıya ahır derik.

Cinnik diye neye diyorlardı?

Cinnik de şey yapallar gayınbabamın var benim de varıdı sökdüm. Odanın şöle geçerek selamlık gimi elini dutup geçecek yeri, oda, erkek odaları olurudu evel, kadın girmes. Erkekler zoba gayar orda oturur. Orıya bir takteynen yapallar. Altına

200 odun mudun guyallar. Cinn ın altında derdik. He taKTadan yapan. Diya dolaplarımız

var esgi esgi dolaplarımız var gapılarımız var daha esgi gapılarımız. Ona cinnik derdik cinn ın altında derdik. Şeyle yapallar selamlık gimi. Şöyle dutarıK girerkene

giren erkek odasında olur. Şöyle selamlık gimi olur. Gosgalallar şuralarını dutarıK giren. Şuvadar yer olur altına da öteberi gollar. Odun gollar ayakgabısını gor giren

205 adam.

Ayakkabıyı nasıl giyerdiniz eskiden? Böyle ayakkabı yoktu o zaman.

Yok canım kötü sOK guyu derdik. SOK guyu kötü ayakgabılara, kötü kötü öKceli sOK guyu, öKceli ayakgabı sOK guyu derdik.

Anlatan: Cuma YILMAZ

84 yaş

Derleme yeri: Altunelma

5 Binboğalar, Ğara ElbisTan'dan gelme Ğarayúğ'den. Terziler, Albısdan'dan gelme. Terziler de çok ğabile, albayımız varıdı emekli albayımız Şindi hasda oldu Şiy oldu. Benim ölüm da albay oldu İnşallah heye, hâkim albay asgeriye, ha yiğenim. Sen öle mi yazıyoŋ yâni? D ne başımıza geleni.

Şindi köyden gelleneri annatıyım size. BaTTallar deller Cin Hasannar deller. Onnar
10 da Arıtış'dan gelme, Arıtış köyünden evel Hunu'ydu oranıŋ adı, Şindi Arıtış oldu. Ondan sōramıya, biz Hacıveliler Setirek'den gelme Dārende, kazamız Dārende, köyümüz Setirek. Dedem gelmiş Posğof köyüne, o zaman Kürt mürt yōmuŐ orda kimiŋ baŋımlı elind seymiŐ PosğortmuŐ köy Hurman'ıŋ ğırānda orıya gelmiş ğonmuş. Orda baŋmıŐlar ki sināk Hurman'ıŋ Şeyinden o zamanıŋ ğününden sināk
15 ivez var ondan sōra. Demiş ki burada barınamaŋ biz burda sināk çoumuŐ fālan demişler. Bu Altunelma Lorşun'a gelmişler. Lorşun Dirgen Ali'niŋ köyü o zamandan heye. Dirgen Ali'den de annatıyım isdersen ondan sōramıya. Lorşun'a gelmişler. Lorşun'a baŋmıŐlar ki arazi bol, orman yaŋın, ondan sōramıya suyu gendi gendini ğavlıyor gene puŋarı var. Ondan sōra köyüŋ içinde puŋar var, Ğafaraĝa derdik, Kör
20 puŋar derdik, Pōhrek derdik, Ğane derdik bu puŋarlar varıdı biliyō. Demişler ki bünğüldek puŋarı var ulu puŋar var suyu da bolumuş diyor daha su devam ediyor sōra bir aĝıza düşdü hepisi. Ğuraŋlık olmuş felan biz geldik ulaŐdıŋ. Ha ğardaşım Setirek'den gelmişler burıya. Şindi bizim mahalliye bu yanna Setirekli Mahallesi deller. Tā bilmiyom bir iki ğöbeK deaşdı daha bize Setirekli deller. Oya gelince oy

25 isdemiye gelince Setirekliden aday oluyok vermiyollar, gız isdemiye gelince amanıñ Setirekliye vererek oğullarına gızlarımızı deller. Bunnarı da dèy m mi yani? Gendilerin yüzüne de diyom Norşunnuların oy vermiyosüz da! Ula gızımız rahat ediyor sizde, her işinizi dört dörtlük yapıyorsüz, su aratmıyorsüz, duz aratmıyorsüz, ya dahra aratmıyorsüz deller, tedārikli adamsız deller falan ha ğardaşım. Dört ğab lesini dedim

30 Ğara Hıdırları da bilemiyom. Sıkçalar deller babamın dayıları burda, bu oymağda Sıhçalar Çiçenli soy isimleri, onnar da Sivas'ın Deliklidaş'dan gelmeymiş babam annatırdı bunnarı da başa babam tarih gibi bir adamıdı, bilirdi onnar da Sivas'ın Deliklidaş'dan gelmişler burıya yerleşmişler onnar çok_evel. O gelmiş biz Setirekliler sōnadan geldik burıya. Ondan sōramıya ğardaşım burıya yerleşmişler.

35 Geldik yetişdik ne biliyim, neçe çalışdık yeğenim, neçe tırpannar bişdik, neçe orağlar bişdik te ohooo!

Yolculūm da var Bertiz'e gēderdim, ordan bekmez yükledir beygirlerinen Marabız'a Sōbeçimen'e ondan sōna Çürūğ'a gēder satar gelirdim bunnarı biliyō neler geldi neler geşdi başımdan oooy! Hanımım varıdı dünyālar eyisiydi yiğenim üçüncü

40 senesi bitdi vefāt edeli.

Asgere biñ doğuz yüz elli ikide asger oldum. Sıvas'a getdik. Sıvas'da ğaldık. Aradan on_iki ay geçince on_iki ay olmadan çavuş ğursuna getdim. Erzincan'da çavuş meslek eğitim muhabereciydim. Mamağ yōdu bizim günümüzde sōnadan Mamağ oğulu çıkdı muhaberiye. Erzincan'da doksan gün ğadar ğaldık. Orda komutanlarımız

45 bize beş gişiye, atmış gişi getdiydik orıya içinden beş gişiye pek èyi derece yazmışlar lisdemizin ğarşısına. Geldik geri bólūğumuze geldik Sıvas'a. Yüzbaşı lisdē almış bakmış bólūñ de çavuşları tehris oluyor ğalan bizden evvelkiler. Çavuş gerek bólúa òle annatdı yüzbaşı bize. Şükrü Altun ismindēdi yüzbaşının adı. Dedi ki işdimā etdi

bólúú ismini oħudüm kişiler dedi, üçer adım dışarıya çıħacak eratdan dedi, Cuma

50 Yılmaz dedi, burda ҡomutanım dedim, üç ayak adım atdım bir selâm verdim çıkdık.
Veli Paħsu, baķ onnarı da biliyom elli iki nērē, elli dōrtde tehris oldum. Hep adlarını
da biliyom subayların nēy η Maşallah deller seksen dōrt yařındıyám. Ondan
sōramıye oħudu Veli Paħsu, Fevzi Bozdā, řāben Gül, Memet Paķ Kilisliydi oooy!
Muhabere avuşlarına ārtmen ōretmenlerin yedek ōretmeni, direk biz avuş olarak
55 tehris olup çıkdık. Őretmennik ārtmennik var size dediler girmek isiyen varısa
dediler. Polislik var size girmek isdiyen varısa dediler. Üç ay eğitim görüyōk ondan
sōra üç Şehir üç vilayet isdiyōk Maraş yok Antep, Malatya bize yaħın ya Ğayseri.
Bunun birini veriyor bize. Öle sınav mınav yok ğünümüzde polis üç ay eğitim
görüyor. Na ğadar yalvardılar Lorşun'u bi Şey sandım ğurban olduğum ğafamı
60 soħununu içine ğuy da ğır hah, getmedim. O Memet Paķ ded ğetdi, o Veli Paħsu
zaten Maraşlıydı, Marař'ın içinden zeňginneridi Veli Paħsoy Paħsoylardanıdı işde
hee. Ben getmedim o Memet Paķ oķ ricā etdi baňa o zaman Őey yōdu telefon felan
yōdu ğünümüzde, meķdúp, meķdúp salıyor baňa ula üç ay polislik var gel, řu ıfci
hayātından vazgeç diyor, yok. Ben Lorşun'u bi Şey sanıyom ğenşlik hanım var burda
65 ğüzel eyi geiniyōk hanımına...

Bacım Fadime beni dinner bāzi o işde. Onu nerde buldüz la! Ey ğurbanım ula.
(Kiraz! Yavrum bunnara bir yuħa çay et ğızım yav.) Pendir dōrasın ğüzel duz eķmeķ
olur, ğahvelti eders z, benim hanım imkânımı var ki ğaldıra bōle Şeyden. Misāfir on
rızkınan gelir, herif derdi, hocalarımızdan duyuyōk biz bunu derdi, birini yer
70 doħuzunu bize biraħırımıř, bu fırsat ğaar mı elimizdēken derdi. Elimizde de varıdı
şükür, alıřdıķ abaladıķ didim dırnaķ aooo! He muhanete mōhdec olmadım
Allah'ın izniyle. O Şeylere öndüş para verirdik emeķlilere aylıklılara paramızda āsiķ

olmazdı şükür Allah'a. Şind albayım künde telifon ediyor baba, daha çiftçilik yapıyom daha dün otuz beş çeliK buydey ekdim moturnan ben kötennen sürdüm
75 hem de getdim tekrar gaz ayā çekdim. Köten moturuñ arhasında tarla herç eder, tarla sürer. Tekrar da gaz ayāyınan ikiledim, öle temiz ekerim ben. Öle heç tıñ tıñ tıñ tıñ midyelinen nēnen midyelim de var onnan da ekerim de eyi velhan ederim, orda çalışdırırım midyali bu ekd m yer f yeriydi.

Nēriye geldiydik asgerlia, hee, çıkhardtı dedi ki, beşimiz de çıktık garşısına selâm
80 verdik durduk orda esas vaziyetde. Bañın dedi asgerlerim dedi ben dedi Erzincan'a atmış gişi saldım muhabere meslek eğitimini görsünler deyi dedi, bu beş gişiniñ ordāhılar dedi bunnarı öretenner eğitim yapıdırannar gardaşları ab leri babaları dealidi dedi. Bunnar başarı gösdermişler pek eyi derece vermişler isimleriniñ garşısına dedi ben de bunnarı dedi yārin Diyarbañır'a çavuş gursuna gönderecām. Bölüümüñ
85 çavuşları tehris olmya başladı bunnar bölüü eline alacak sizin çavuşlarıñız olacak inşallah geliller dedi. Üç ay orda eğitim göreceğ çavuş eğitimi. Gelirken de dedi şu kazanamayıp da gelen olursa içiñizden dedi tiren Ğızılıрмаğ köprüsünü geçiyor dedi toprā neye gendāndini atmasıñ belki ölmez dedi Ğızılıрмаğ suyuna gendini atmasıñ dedi bölüsüñ ölsün dedi. Çavuşlü kazanmadan gelen benim eratım dedi. Aboov biz öldük
90 nēydek Yarabbi, nasıl edek, nēytsek deyi get. Sabañdan oldu şey tdiiler hepden soyunucuñuz dedi, her şeyiñiz tekmül elbisenizi asger elbisesini iç çamaşırıñızdan berli hepsini deaşıc z dedi, potününüze ğadar boyalı yārin garşıma çıkıñız, yārin sabahlēn sizi tirennen gönderiyom dedi. Sevk ediyom Diyarbañır'a dedi. Getdik Diyarbañır'a hāsılı kelām cilet gibi olduk, bir başgediklimiz vardı Şükürü Güldiken.

95 Başçavuş, dört sırma daha da ğidemli var buralarda bõle emekli olmuyor yaşlanmış,
çağırır, gel benim ölüm gel. Ş yi bõledi, benim ölüm gel gel. Tağ bi selâm veririm
adıñ nēdi Cuma Yılmaz kómutanım, dörd adım ğeder óñ sıra ben arhası sıra döner
adıñ nēdi benim ölüm Cuma Yılmaz, gel benim ölüm gel gel. On adım atar gene der
gel benim ölüm gel gel, Cuma Yılmaz adıñ nēdi şimdi başıma geldi. Unuduyom yav,
100 birez sōna seniñ adıñı da unudurum yāni. Ğurban oluyum adıña da saña da. Seniñ
güccüüñ ney o? Sāmettin mi? Şō aşşāda cāmide orda arhasında namaz ğıldım zaten
şeyiñ Bekir Dana'nıñ neyiñ şeyinde de barabar oturduğ hep bütün. O çok sever beni.
Biri de burıya geldi getdi bi yol imam olmak için. Sen miydiñ la? Allah'ına ğurbanım
seniñ. Yoğ heri? He ğaldıñ acılı he.

105 Getdik çavuş ğursunda çavuş olduğ geri döndük geldik. Bölüü elimize aldık baba,
Cuma Yılmaz Çavuşum löbetçi çavuş olduğdan sōna erat. Rahatça yatarık böön
sehati gelmēşin bize kaç demez falan filan bõle de sayıldık sevildik yāni çavışlık.
Kólúlerim geldi orıye savkıyet kaçdım kine burda Dirgenneriñ ünnüler Dirgenneriñ
Arif, şindi Osmanıye'de yaşıyolar geliyor burda tarlalarını nēni ekip gedyollar.
110 Tanır'da Şıñ Davud'uñ ölu Hasan Hüsün, Hunu'da Ğallikleriñ Hösük, Ğallik
Mısdafa'nıñ ölu zāñgín çocukları. Savkıyet bağdım kine Maraş savkıyeti geldi
dediler sabahanan ğün dearken kaçdım, ğışlanıñ arhasına diz çökertmişler
oturuyollar Maraş savkıyeti dediler hemen dolandım geşdim, ula Maraşlı kim var
burda? Hepimiz Maraşlıyık amca, çavuşum dediler. O ne ula dedi Cuma çavuşum
115 dedi Dirgenneriñ ölu Arif benim team gendi de benden sōra geldi işde savkıyet, ben
çavuş oldum. Ula ğurbanıñ oluyum Arif dayı ölu burda mısıñ falan. Başlarında bir
üsteğmen var dört tene de muhafız asger var. Dedi hemen kaçdı, Hösük kaçdı

Hunulu, Tanırlı şey kaçdı Hasan Hüsüyn kaçdı. Serkizçayırlı Cinno kaçdı o da zeñgin Serkizçayırlı'ndan hep zeñgin çocukları. Tağ bir selâm çağdı şıye üsteğmene

120 kometanım ne olur dedim üşümüşler adamlar sōk hava. Bunnar dedim hep akrabām ne olur dedim bunnara bir müsāde ver de dedim adam da hağlı ğantinimizde bir çay içiriyim ıçık ısınslar dedim. Onnar üşüdü ısınslı, dedi, bu erat, dedi. Çavuş, dedi. Bu erat içmes dedi. Onnara gücüm yetmez dedim hepine çay içirmiye ğoca savkıyet yanı var iki yüz ğışı var. Onnarıñ hepine çay içiremem kometanım erkekce dedim.

125 Verirsēñ ikram olur on dağğanı alağ n olur dedim ğantinde bunnara bir çay içiriyim şu dayımıñ ölu, şu filan ğomşum, şu akrabā falan. Hepisi akrabā bunnarıñ çavuş, dedi. Tamam, kabul ediyom dedim, hepisi akrabāmız dedim, arğadaşımız, din ğardaşımız dedim. Dedi ki madem ne desem boyun büküyoñ dedi al da ğötür bunun dördünü dedi. Onnara çay içirdik geldik, hâsılı kelâm onnarıñ çavuşlarıñ yanına

130 getdim yañın yere verdiler. Çavuşlarıñ ğördüm sizıñ de hemşeriñiz varısa siz de hemşeriñizi ğollañ bunnar benim akrabālarım hemşerilerim falan, çavuşlardan tanışdıq. İsdikâma neye girdiler orada derken hâsılı kelâm öle asgerlm bitirdik. Otuz ğün yol hâriç otuz ğün izin verdi baña geldik ğış ğünü ğar ğapatdı buraya, yayan geldik Avşın'dan ğar ğapatdı yolları buraları seğizen dört ğün ğaldım.

135 Kaç kilometre Afşin buraya?

On iki on üç kilōmetire.

Yürüdünüz geldiniz ordan buraya?

Ohoooo elli dāfe yürüdüK o ğünlerde yol mu varıdı bel mi varıdı. Şey yolumuz varıdı ğağnı yolumuz nēmiz varıdı öle asvat mı varıdı. Ğurban oldum, Avşın aha

140 şura, Avşın'da ne varıdı, heç. Dörd eşşā odun yüklerdim sabahanan erkenden. Ulu Cāmı'nıñ orıya dururduğ merkeplerinen, satmanıñ uçun. Orda satamadım şey İmirellez'e elettim İmirellez'de satamadım, Avşın'a sürdüm Avşın'da satamadım,

Ġarōz'e sűrdűm, Ġarōz'de satamadım Ġuřġayası'na ezen oġundu Ġuřġayasın'a
yaklaşdım ezen oġunuyor, cāmiden ıġannarıġ ōne cāmınıġ ōne durdurdum
145 Ġuřġayasın'a. Ohoo odun gelmiř ġuruluġ gelmiř ġuruluġ gelmiř! Yař sōdűġ ōne
gerek şindik mi temusda getirip de ġırılıp da ġurudup da yaġıyollar mı ġurban oldűm.

Orda satdım dōrder keade, beřer keat isTedim, dōrder keade yűk bařına satdım dōrt
tene eřřek. Sekiz on altı keat para aldım sevini sevini ōldűm bre baba.

Kaç kilometre eder bu gezdıġin yerler?

150 Daha desem daha Ġűrűn'e ġadar gōtűrmedim mi mertekleri. Satamadım Posġof'da
yedi buuġ verdiler, Ġűrűn'e duza getdim, duzu ordan om beř ġuruřa alıcıym burda
otuz ġuruřa satıcıym duzu. Hemi de bu arada ıfcılık ederim ōġűzlerinen
camızlarınan falan te oo neler! Posġof'da yedi buuġ verdiler o Ġuřġayası'nda satdık
dōndűk nēse merteklere.

155 Ula Allah'ıġıza ġurbanım nerden geld z? Beni şindi hanım olsıyadı derdi ki, Kiraz
diyemiyor yiġenim benim bacımıġ ġızı, torbanıġ ib nden dutduġ gene silkiyoġ derdi
dabanından ıġarıyoġ derdi. E bunnara bu gerāmiř ġızım. Ondan sōramıya omu'ya
vardım yedi buuġ keat verdiler ula yōrűyűp gediyoġ mertāġ birini yűklemesem iki
beygir bir eşşek, bir de arġadařım var yanımda onuġ boş hayvannarı. Ula sat şunnarı
160 arġadař vermiyorlar işde yedi buuġ keatden fazla diyor. Ġařannı'ya vardım yedi
buuġ keat verdiler, Őrenni'ye vardım yedi buuġ keat verdiler, Ġűrűn'e gediyoġ yol
o yannı. Ġűneř aşıyor Hatcepuġarı'na vardım, ilāhi Ya Rabb . Haccepuġarı da am
hűdűdűműz bizim, Avřın'ıġ Ġűrűn'nen. Hatcepuġarı'na vardım ġűneř ařıyor onnar
tıġ savırıyor. Bizim burda tıġ mıġ ġalmadı oralar yayla savı ya, ge olur. Bir adam

165 geldi merteklere müşderi oldu. Dedim ki ğardaşım on keat isdiyom yav, yedi buçuk
keat veriyim dedi o da yav. Telifon yok ki o zamanın ğününde telifon mu ediyollar
diyem Allah'ım sen. Verdim baba dedim, yalnız bizi misafir ediciñ dedim. Ekmāñi
neyiñi yemeciyik, hava sōk bize birğaç yatağ sericiñ yaticıyık baba. Azzīmız
ekmāmız var bizim dedim. GölüKcünün azzıy yemā olur yāñi. Yanında bir azzī o
170 zamanın ğününde, ya iki çökelik ya pendir yōdu, pendiri bilen yōdu. Şindi çökelik
kağdı pendir oldu hep bütün. Ondan sōramıya verdim baba dedim gerā yoğ. Baba
gederim dedi, size bir ğat yatağ sererim ikiñize dedi, iki sermem dedi, ser baba
ğulunç ğulunca yatarıñ nēydek. Tamam, baba dedik verdik beygirleri yıkdık sürdük
şiyे Gürün'e. Gürün'e vardık duzu aldık geri döndük. Ha başğa onu da orda ğapadağ
175 yeter.

Dirgen Ali'den anlat.

Bir torunum geldi İsdambıl'dan, şu ğadar yav, adı Yusuf geçende burdeydi getdi
epey ğaldı, ğızımın ōlu. Dede dedi bañā bahciye gediyoğ bizim bahçıye, bahcam
şurda güccük ōlumun evi de orda. Üç ğat bahcam var, ğuyum var, getdi herif bir
180 köşesine ev yaptı. Şindikiler eke eke. Bunnar da getdi şo yanda yim beş buçuk
dönüm tarlam varıdı, orıya yaptılar işde. Orıya bōñ şiyе getdik bazarlık etmiye,
dabanına şap atıyollarımış şindi bir ameliyeler. He onu atdırıcılar dört düz metire
ğäre şey dabanı ōle geliyor o da iki ğat yaptı orıya yim beş dönümün içine.

Dirgen Ali efendim, şey dedi o çocuk dedi ki baña, dede dedi bu kōñ ağası kimidi
185 dedi. Ula barmağ ğadar çocuk İsdambıl'lı, İsdambıl'da dōdu İsdambıl'da yaşıyor
gendi. Ula saña ne dedim ōlum sen nideñ Dirgen Ali'yi kōñ ağasını dedim. Yoğ Fat ñ
ōlu İmine'niñ bōğünün ōlu İsdambıl'da yaşıyolar ğızımı orıya verdik. Geldiler, biz
Marabızlıyık bi yanımız Marabızlı bi yanımız Armıdalannı, İsdambıl'da yaşıyoğ

dediler. Bize orda Döndü ğızı tārif etdi dediler. İsdambıl'dā ğızım burdeydi evelki
190 gün getdi. Demiş onnara bacımın ğızı var onnar bu taraftan ğız aramışlar ille. Kocası
Armıdalannı kadın Marabızlı. Bize demişler ne var o yandan Döndü, Döndü'ynen
tanışmışlar, bize demişler o yandan bir ğız demişler falan. Vallaha demiş bacımın bir
tek bir ğızı var iki ölu bir ğızı var demişler verillersē gediñ bañın demişler. Onnar da
geldiler hemi de işleri varımış evlerine geliyolar Marabız'a falan, geldiler gördüler.
195 Beni çārdılar ben o işleri çok eyi yaparım beni çardılar. Biricik ğızı dedim Fadime
Hanım dedim ğadının adı Fadime benim ğızımın adı da. Fadime Hanım dedim
yavrım biricik ğızım var ta İsdambıl'a nayla atağ falan dedim. Ula hacı emmi
ğurbanım ğadañı alıyım dedi, biriciK_olan benim, başğa kimsem yok dedi. Benim de
biricik olan dedi, ula iyiymiş dedim ğalbimden. Bunu buña versek eyi olur herhalda
200 dedim, adamın biriciK_ölu gözünün k_öku. İşimiz eyi dedi İstambıl'da dedi, ğızım ne
diyön, enişde ne diyön dedim. Onnarın da başğa ğızı yok ğorhuyollar nasıl olur nasıl
olmaz. Halime hanım da aklı başında bir ğadın ğocası da güzel ehliz bir adam, Halil
isminde ehliz yani güzel. Geliñ çocuklar, bunu bunnara verek. Vallaha bunnar şo
sevgiyi çok seviyollar dedim, verek eyi olur ışallah falan dedim. Yav İsdambıl ne
205 melmeket baba bre ğızım. Āşamdan biniyor herif sabānan İsdambıl'a eniyor.
Āşamdan biniyor Ankarı'ya, sabānan işini bitiriyor Angara'dan geri biniyor eve
geliyor dedim. Avşın'nan ne fargı var. Yeter ki parıya bak sen falan dedik. Verek mi
verek dediler haydi. Verdik yanı diyecām onun ölu, ula gelmiş benden k_öñ ağasını
soruyor. K_öñ Ā'sı Dirgen Ali dedim, ölüm dedim. Nic_öldü dedi öldü ölüm dedim
210 dāda vurdular adamı dedim. Ocā yanasıca vurdular, babam çok bilirdi yānı ölüm
derdi körü körüne vuruldu adam getdi derdi. Ağa varısa tiğrāde varıdı derdi. Öle
deller ya bir temsilde. Eyiliği varısa kötülüü varısa eyiliği de varıdı ölüm derdi.
Dirgen Ali ün almış adamıdı. Benim anam Terzilerin ğızı Terziler de dayısı Dirgen

Ali'niñ. Babama enişde derdi. Babamı altı ay muħdar etdirdi, muħdarıñ elinden
215 möhürü aldı babama vèrdi. Altı ay sōna babam atǵıya vardı ğapısına, köy atǵısına. O
zaman köy atǵısı nē olurdu. O ne ula enişde demiş, bu āzaları da almış babam yanına
gediyollar evine dōru. Kōñ bekcisi Deli Hasan varıdı, onu da almış yanına babam
muħdarlarıñ yanında dururdu bekcı köyden haķ toplardı bekcı gendine zahra. Atǵı
hee. Köye köyüñ argı işlenici deal mi köyden para toplallardı, ğabala verillerdi atǵı
220 derdi oña atǵı. Ondan sōra ğardaşım eve dōru yaklaşınca babam dönmüş ki heç bir
tene āza ğalmamış yanında ğorħusundan. Bir o bekcı ğalmış yanında, o ne ula Deli
Hasan demiş, ötekiler nic oldu demiş āzālar. Onnar hep arħañdan zıvındı Hacı Ağa
muħdarım demiş. E biz nēydek ya! Onnar arħadan zıvındı demiş, pırtıldılar. Ğorħdular
getdiler demiş. Ula varaķ ölese Hasan gel varaķ demiş, aşşādan havlūsūna varmışlar.
225 Yerin de yurdun da bellisiz etdiler kürütdüler yıhıldı ev. Ayrı ayrı ev yaptılar zaten
biricik Ese ğaldıydı o da öldü. Kimse ğalmadı bōķlerinden. Ğapıdan çārmış Hatce
ana dēyi Hatce ana da donturaşlı hanımıdı, öle ğüzel bir hanımıdı yāni, yāni yaşlı
başlı ben ulaşdım şōle on iki on üç yaşlarında varıdım onu vurduķlarında. Ondan
sōra ğardaşım ne diyoñ muħdar ölüm demiş Hatce ana. Demiş ki Ali emmime demiş
230 atǵı dēyi geldik, onu isdēciyik demiş. Ula ölüm demiş, Ali emmiñe atǵı dēyi gelen
olmadıydı demiş. Evde amma demiş duyuraķ mı duyurmıyaķ mı ne diyoñ, demiş.
Duyuraķ Hatce ana demiş babam, babama enişde derdi. Duyuraķ Hatce ana demiş,
verirse alıcıyık demiş. Var geri dönmüş sōlemiş Hatce ana, çıķmış, o ne ula enişde ne
diyoñ demiş. Vallaha Ali emmi atǵı atdıķ saña, sen de vericiñ kōlülerden topluyok
235 argı işlediciyik demiş. Ula ölüm duymadı sen demiş yav, ben hiç atǵı verdim mi, hiç
bir muķdar ğapıma ğeldi mi, sen ne cūrāyetle ğeldiñ burıya demiş. Vallaha almáysın
getmēciyim Ali emmi demiş. Ve lâ havle ve lâ ğuvvete illâ billahil aliyyúl azım
diyor, hemi de enişde dēyi seviyor. Derken nēse demiş iki buçuķ lıra veriyim, hele

gediñ demiş. İki buçuk lira, eyi para. Eñ aşşā bu ded me yetmiş sene oldu. Kırıda
240 vurdular, bin dohuz yüz kırıda. Ondan sōra geri tamam demiş alışdırıcıyık seni Ali
emmi demiş. Ula get haydi demiş şurdan aşşā yoħarı ğonuşma işde haydi, al da get
demiş. Babamgil geri dönmişler, gelmişler Deli Hasannan. Āzalar toplanmış
babama, vallaha alışdırıcıyık Dirgen Ali'yi demiş babam. Vallā Hacı sen enişde dēyi
saña bi şey dememiş, yōsa seni ğuvalardı demişler. Ula daha Avşın'da mavşında çoğ
245 işleri var da, yav Avşunnular rāzı olmaz yav. İlderse olsunlar canım da.
Bir ğün diyor kirāsini götürdüm diyor, yanı babam ağa varısa tiĝrā de var derdi
babam, Avşınının kirasını götürdüm Ğayseri'ye diyor, ğólúkcúluĝ var beygirlerim
var merkebim var diyor, geri de kirāsini getirdim diyor. Om beş lira mı yiĝirmi lira
mı para haĝ etdim diyor. Ğayseri'ye ğedip gelmek beygirenen nēnen. Alamıyom
250 elinden diyor, alamıyom, ğediyom geliyom vardıkca Avşun'a, ğapısını dükĝanını
çeviriyom diyor. Ula verrik bre ōlum ne oldu falan filan acık da adam dikçe diyor, bi
şey de diyemiyom diyor, Avşun'un içi diyor. Derken gene cañĝama etdim çıkdım
ĝapıdan diyor. Çıhdım ki Dirgen Ali'ynen ĝarşı ĝarşıya geldik diyor, dabanca burda
ĝama burda diyor. O ne ula enişde ne geziyoñ dedi diyor. Valla Ali emmi dedim
255 diyor, şu dükĝancıda Ğayseri'ye kirasını götürdüm getirdim yiĝirmi kead alacām var
vermiyor, beni oyalyap duruyor. Ula ne demek dedi diyor nesini nēytd m biberci
adamın parasını mı yer, gel baħalım dedi diyor hañĝı dükĝān? Aha şu dükĝān
dedim diyor. Elinde de bir basdun daşırdı, benim basdunum gimi şindiki çıhan
basdunnardan. Ğapıyı taħadan yitdi diyor, ĝapı açıldı diyor. Adam dükĝanınñ
260 başında Dirgen Ali'ynen beraber beni ğördü diyor ōmde Dirgen Ali diyor. Adamın
dili dutuldu diyor. Buyur! Buyur! Buyur diyemiyor adam diyor. Buyur, buyur Ali
emmi diyemiyor adam diyor. Ğalan ōkelendi oña diyor, sōra acık yumuşaĝ

davranınca adam ğonuşmuya başladı diyor. Druldu adam diyor, o zamana ğadar diyor na zaman geldi de vermedim Ali emmi, na zaman geldi de vermedim dedi 265 diyor. Ben ğıyamadım adama diyor adam zaten ğorĥdu diyor. ıĥartdı diyor yiĝirmi keadi verdi diyor amma orda birez afatladı diyor. Avşınını nasıl olur da Lorşununun parasını vermiyebilir falan filen dyi diyor. Ble de şeyi varıdı yn adamın dirayeti varıdı.

Geşliinde tam delianni sırası benim dedemin ğardaşı, Osman Kea dellerdi hl daha 270 bunu sleniyor Osman Kea Setirek'den gelmiş Lorşun'a on sene muĥdarcılık yapmış o da yapmış. Elleri aĝızlarına yetmişler arzi ğabannamışlar, boş tarlalar. Lorşun bir avucuk o zaman. Arzi bol geņiř, gelirimış Osman Kea'den aĥıl alıyım dyi gelirimış. Geç, ğrbz zamnı. Ğapıdan girdi miydi, tabi taĥ taĥ vurur girer felan le bi şey yapar girerimış. Osman Kea'niĝ de cmti, ğış ğnne oda yaĥallar klerde 275 cmt olur ya, şindi ĥaĥdı onnar hep btn. Osman Kea sifdaf cmtten evel ay ĥaĥarımıř Osman Kea yaşlı, gendi geņ geliyor ğapıdan. Ğonuşullarımış birez Osman edeme sorarımış. Osman dedeme sorarımış işde klnn durumundan nnden falan. Ğonuşup getdi miydi cmt rzı olmazımış, yav ay ĥaĥıyoĝ seniĝ saĥalıĝ saıĝ ppaĝ, buĝa niye ay ĥaĥıyoĝ yav falan filen. lum dermiş, yavrularım baĥıĝ 280 bu irelde oĥ bK adam olacaĥ. Adam da azireil t var yav. Tlerim yarıp yarıp ıĥıyor derimış. Hicab ediyom derimış ĥaĥmasam. Ble bir hk var adamda derimış. E bize olmuyor dellerimış, size de olur zaman gelecek ğoreceksiĝiz derimış. Kye ıĥdımydı hep btn saĥlanıllardı ula. Yumuş buyurucu bize, işe ğtrc bizi dyi ğaallarıdı, soĥulullardı evlerine, ble. Amma, klere de Lorşunu vardıĥdan sra

285 Dirgen Ali'niñ kónuñ çocukları dèyi adamları dèyi elpençe divan durullardı
arhadışım bañ. Kimden sorarsañ sor bunu, babam hepsini annatırdı. Õle derimiş
Osman Kea on sene muhdarlık yapmış Lorşun'da adam, sayılır kişilerden olmuş, oña
ayā kañarımış, bu irelde adam olacak dèyi. Şeye bizim Lorşun argımız var Hunu'da
Lorşun argımızñıñ suyu ordan gelirdi yazın. Hunulular yıhar biz dutarıñ, dõş ederik,
290 ğurşun sıharıñ birbirimize tarlalarda. MahKemiye düşürmüşler argı. Maraş valisi,
Avşın kaymañamı yoK_ o zaman, Elbisdan kaymañamı ondan sōramıya Sarız
kaymañamı Ğayseri vālisi o yandan da hiyet kañmış bu yandan da gelmişler
bendimiziñ başında, Hunu'dan yoñarda bizim bendimiz var suyu dutduñ muydu, on
āz su getirirdik bu yanna. Su çoşardı o çay Hunu Çayı. Hunu'da da õretmennik yapdı
295 seniñ ğörüşürdüK_ onnan. Ondan sōra orıya mahgeme ğurmuşlar hiyet gelmiş
savcılar, hākimler, avukatlarımız orıya mahgeme ğurmuşlar. Babam kōlüler de
getmiş Dirgen Ali, getmiş atnan orıya kōlüyü de ğötürmüş orda. Mahgeme
Lorşun'a, Lorşun argından dörd āziñ üçünü Lorşun'a vermiş. On āz gelirse sekizi
altısı bize, dördü onnara, āziñ he. Sevinmiş bu Hunulu, çoñu bizde. Aşşā mezer
300 argından da suyumuz iki yerden gelirdi Lorşun'a arāzi sulardıñ biz. Ordan da üç āz
olursa biri Hunuluya ikisi Lorşun'a ondan da. Lorşunnu sevinmiş baba abaov, o
zaman hemen çarmış babamı Dirgen Ali õlum ğır ata bin durma Lorşun'a ulaş sen
Hatce anaña sōle iki tene ğızıl kesdirsiñ hazırlatsıñ. Adamlar burda hazır tem teknil
duruyor. Ben bunnarı salmam ğavurma saş ğavurmasını yedirmēşin demiş. Heç
305 onnar da seslenemiyor la. Ğaymañamıñ nēyiñ sözünü heç dinnemezdi. Amma bañ
yoldaş Hocam, babam diyor ki ğulañsız ğatırı vardı ğulāniñ biri kes miş adı ğulañsız
ğatır ğalmış. İki taraf diyor hurç, ipden doñuma hurç, durmadan diyor
ğaymañamlara, candarma komutannarına neye diyor durmadan yōrt, sūt, dumas,

pendiriñ bir nevi dumas çekilirdi diyor. Evlerine onnarıñ diyor. Öle dairiye heç
310 şeytmezdi diyor pervā etmeden girerdi diyor. Heç öle yiğen, şu ğaymağama süt, şu
ğaymağama yört, şu ğaymağama domas bir adam diyor yaz günü başladı mı ğatık
yollarından diyor davarından diyor, geçi sürüsü ayırdı, ğoyun sürüsü ayırdı ben
geldim ulaşdım, ondan sōra köpeklerinin ğorğusundan dā yoluna gedemezlerdi
millet. Bir sürü köpek kimisi çoban geçi çobanınıñ köpā, kimisi ğoyun çobanınıñ
315 köpā ondan sora iki üş dene ağılı vardı orda. Bi tenesi ğaldı hep batal etdiler de.
Ondan sōra bindim ğır ata diyor, ğır at heykel gimi diyor. Bindim dört nala geliyom
diyor Hunulunuñ biri Lorşun yolunuñ argımızı geçer Lorşun Hunuya varıhan argımız
ordan geçer. Kōprü var, kōprünüñ kenarında biri su suluyor diyor. Avradını niyetd m
Lorşunnu dedi diyor, seviniyon mu atı ğōdurup gediyon su bize hağ olundu dēyi
320 diyor. Oriya duyulmuş ta kōye velvele getmiş diyor Hunu'ya. Yasa girmiş Hunu
diyor, suyu hep aldılar elimizden dēyi diyor. Halbu hı su gendilerin ordan çıhip bize
gelici gebercceler. Gene yihñ neydicik eey! Artık köze yahın olan ğızınır. Ondan
sōramıya ula Lorşunnuya ğaşmak yahışmaz dedim diyor, babam ula annatırdı
bunnarı bize, avradını da ben nēyd ym dedim diyor atdan endim diyor. Atıñ gemini
325 ğafasından sıyırdım elime aldım diyor. Yularından da dutdum atıñ diyor. O kūrānen
vurursa ben de geminen dedim diyor ben de gendine vuruyum dedim diyor ğaşmeym
dedim diyor. Ğaçarsam ayıb olur, Lorşunnu ğaçar mı dedim diyor. O zamana ğadar
diyor Allah ras getire ya diyor adam kūrā çekdi geliyor diyor bōle, suyu tergedi
diyor, aramız da yahın diyor. Baña yaklaşırken diyor cipler, arabalar dolmuş diyor
330 adamlar o vāliler, mēmurlar, avuhatlar, nēse diyor arħa arħıya üç tene cip çıkmadı mı
diyor Dirgen Ali de içinden çıkmadı mı diyor. Geldi köprünüñ bōrüne bize durdu
diyor. Tamaşa edellerimiş diyor öteden ğörmüşler diyor. Baħıñ demiş diyor baħıñ, bu

Hunulular bōle işde, belehiye geyun kesdirmiyē saldīm çocūñ ōne geşdiler, baķ
çocuk da ğaşmadı karşılık verecek oña dedi diyor. Bunnar şindi ğavğıya dutuşur, ben
335 görünüyüm dedim diyor, demiş Dirgen Ali. O zamana ğadar diyor, baba Dirgen Ali
görünmedi mi diyor. Kel Omar'ın diyor küreK elinden diyor tarpadan yere düşdü
diyor. Kürā yelkir gimi dutup gelen adamın elinden kürek düşmedi mi diyor. Dirgen
Ali'yi görünce diyor. Allah'ın bir hikmeti var yiĝenim bōle dellerdı. O zamana ğadar
diyor geldi yanımıza diyor. Baķ dedi diyor, al kürā ğafasına dikl ne vurucuñ dedi
340 diyor, baña diyor, enişde dedi diyor. Atı gendi dutdu diyor. Yok sen almıyorsan kürā
ben alacām dedi diyor. Ula dikl ne vursam ğafasını bölerim herifiñ ölür, bütün savcı,
hākimler, valiler, ğaymaħamlar orda diyor. Deaneşiyolar, endiler diyor.
Yannamasına ğafasına dealde diyor ğuluncuna diyor şapılatdım kürāñ yasdı yeriynen
diyor. Ali emmi! Dēy m mi yanı boķlarını, demēy m yav bunnarı, Ali emmi boķlarını
345 y m, Ali emmi nēñi y m, etme! Tōbe ossuñ. Yoook ōle olmaz. Ömür boyu bu
arĝdan su yıķmıyacāña avrat boşáycıñ dedi diyor, ömür boyu, Hunuluya Kel Omar'a.
O çıħarımış pencereden, yav çeşit çeşit şeyleri varmış yav. Ata binerdi diyor babam,
babam deal kōlü tasdıķ eder bunu yanı. Ata biner ğederdi diyor kōñ ortasına
Hunu'nuñ ortasına diyor, diñelirdi Atatürk gimi diyor: Ula heç mi erkek yok sizde
350 Hunulular? Ula diyor olmadı dedi diyor, baķ enişde saña vururum kürā dedi diyor.
Dikl ne ğafasına vurucuñ dedi diyor. Yav dikl ne nayla vuruyum diyor, gene
ğuluncuna yanaşdım diyor. Gene Ali emmi nēyñi yed m falan filan, adam
ğurtulamadı diyor. Avradım boş ossuñ üç senel ne boşáym Ali emmi diyor, diyor.

Beş senel ne boşaym Ali emmi diyor, diyor. Yooook ömür boyu, bu arğdan su
355 yıkmamıya ömür boyu avrat boşaycıñ dedi diyor. Ömür boyu yıkmáyım Ali emmi.
Adamı öldürecām diyor vura vura kürānen diyor, ayıkmıyor diyor. Adamlar da
çārmıyor adamı diyor. deaneşiyollar diyor. Derken, tāmam adam avradı boşayşın
diyor, tāmam dedi diyor, at kürāñí dedi diyor bin ata. Ata binmenen cipler geldi geşdi
diyor esgi bōK cipler geşdi beni diyor. Ben de atı eletdim diyor vardım ki diyor
360 ferfana ğurulmuş baba, iki tene ğısır kesilmiş diyor yüzüyorlar, uşaklar, kōlüler
Lorşunnular diyor varmışlar birikmişler diyor. Arĝı ğazandıķ dēyi diyor Dirgen
Ali'ye hizmet ediyollar zaten adamı olurdu avaneleri. Oldu diyor yedirdi içirdi haydi
savdı diyor. Suyu aħıdırdı bol su aħıdırdı her ğün de ğendine bir bōK āz ayrılırdı
arāzisini sulamıya. Kimse de çıkmazdı onuñ suyunu, kimse varamazdı geveliniñ
365 başına. Ben ēyi biliyom ğendi de sıyırdırdı, dabanca, omuzunda tūfek bir de ğama
böürunde böle atınan Atatürk ğimi yanı, Atatük'ü ğörüyoķ mahalde ğendini
ğörmedik de hōrfünden adam ğorħuyordu yav. Geldi babamıñ odasına
muħdarıyetl nde . Her adamıñ şeyine varmazdı babamıñ odasına geldi, babam döşşāñ
üsdüne bir daha döşşeK atdırdı. Oturdu çōmeldi böle elinde de deĝnek böle, dedi ki
370 baķ enişde dedi seni çok seviyom, babayıñ bir evladısıñ babañı da çok seviyom İbil
emmiyi de çok seviyom dedi. Babam, dedem yaşlıydı, artıklā da seni mıķdar etdik
dedi kōlüye huy bellediciñ dedi. Atĝıya vergiye baña geliyoñ yav dedi kōlüleriñ ōne
düşüyoñ dedi. Böle olmaz dedi baķ seni vurdurum odañda oturuyom baķ dedi. Böle
üsdüme gelme baķ babañıñ bir evladısıñ ğıyamıyom saña dedi. Seni vurdurum dedi
375 ula babama. Ali emmi dedi, vurdurursañ niy ediyim dedi, ben mezere ğederim vuran
da hapise ğeder dedi, keseñe ne ğiriciyse dedi. Vurdur dedi, yoķ yoķ dedi cidd

sõlüyom dedi yāni. Getdi işde altı ay sürdürmedi geri altı ay sürdürmedi geri esgi muhdara aldı verdi mühürü. Getdi ğaymaḡama, ğaymaḡamdan emir alıyor, geliyor möhürü alıyor götürüyor. Ne deyciñ adama õle bir adamıdı yānı.

- 380 Ğorúcüler geldi ğorúcüler dā beḡci ğorúcülerimiz gelmiş. Bozyerli Ğuccu varmış Ğuccu adamıñ lābımı gendi mi Ğuccu dellerimiş adama. Çüt sürerimiş bizim hüdüdün ğırānda. Bizim şimdi Uvalı yolundan Uvalı yolu derik o yoldan İncirli'den gelir, ḡómúzún arāzisiniñ bizden tarafı bize ğor, bu Tanır'a Bozyer'e verir. Arāzimiz ordan kesilir hüdüdümüz. Uvalı yolundan devam eder Avşın yoluna ğadar Süsü'ye
- 385 ğadar Tanır Süse'sine ğadar. Ğuccu demişler ğorucular görmüşler, Ali emmi demişler Ğuccu yoluñ bu yanına geçmiş bora demişler. Bizden tarafı bora geçmiş sürüyor demişler. Tāmam, geđiñ demiş, çütü ğoyurdú getdi miydi sabanı boyundurunu alıñ geliñ demiş. Sabānan gelmiş ki Ğuccu saban da yok boyunduruk da yok. Baḡmış ki ize Lorşun'dan tarafa kepir ortalıḡda tarla, ğıraç bütün.
- 390 Lorşun'dan tarafa gediyoñ iz. Haaa bunu Lorşunnular götürdü bora geşdiğimuñ uñun demiş. Meses elinde gelmiş. Ḳóye gelmiş sormuş, demişler ki Dirgen Ali getiddirdi havlusunda diya duruyoñ boyundurūñ sabanıñ demişler. Gétmiş deynā basa basa varmış ğapıya. Ali emmi! Ali emmi! Ali emmi! Ne var la demiş çıḡmış. Demiş ki boyundurumu sabanıñ getiddirdiñ. Boru niye sürüyoñ demiş, niye geşdiñ Uvalı
- 395 yolunu bu yanna. Tarlamıñ dōrusuydu ne var geçmem Ali emmi demiş. Olmaz ömür boyu bu yandan bor sürmiyecāña avrat boşáyciñ oña da demiş. Demiş ki boşamayım geçmey m Ali emmi demiş. Olmaz, gözüyün õnde boyundurūñu da kesdirrim, sabanıñı da ğırdırrım gene de orıya bir hat geçen heç olmaz demiş. Heç ğatiyen sabanıñı ğırdıñ gene yapar geçerim dersenñ demiş, olmaz. Avrat boşáyciñ ömür boyu
- 400 bu yandan çüt sürmemiye avrat boşáyciñ. Etme Ali emmi dutma Ali emmi. Yoook heç ğatiyen peki baba demiş. Ordan gelen Allah'dan gessin avradım boş ossuñ

geçmem, halâ geçmedi dediler adam dediler. Birez çeşesizlik etTiK ğurban oluyum size. Dirgen Ali'niñ hadiseleri de bõle yanı. İŖde onuñ uçun babam birez aciŖirdi.

Altunelma ismi bizim belediye baŖđanı Ali Bal, onuñ reislığında Altunelma etdi
405 kõyú. Elma ondan sõna oldu la heç elma dèyi gözümüz düŖerdi. AvŖún'a vardık mı elma arardık. Yolardık da bāzı bahcalardan genç çocúđan. Heç bi Ŗē yõdu, ğuyu vurdurduğ, ğuyu icat oldu, daha dünkü yav. Esgiden LorŖun'udu yiğit LorŖun'udu ünlü LorŖun'udu heye.

Dirgen Ali'nin ismi nerden geliyor?

410 Vallaha bilemiyom oráy nēse bir dirgen Ali demiŖler.

Dirgen diye neye derler?

O babası Fağı Hocá'ymiŖ. Çatal Ŗey olur sap ne ğarıŖdırırdık ağaçdan dirgen bende dolu Ŗindi daha esgi ağaçlardan dirgenner. Ben marağlıyım hacete. Anadut, anadut dirgeniñ böüğü, o iki çatal, o üç çatal anadut. Dirgen neyi demiŖlerse bir Dirgen Ali
415 demiŖler adama. Dirgen Ali Binboğa. Ŗunu da dèy m bağ, esgi atalarımızdan birisi Sevin'de demiŖ ŖiŖiklerin ırđını kesesiñ, LorŖun'da Dirgenneriñ dilini kesesiñ, LorŖun'uiñ bir çocú gelse elli giŖi olsağ o ğonuŖur biz d nerik, dilleri bõle datlı, arđasına da ğılıc ucu gösderiller ğonuŖullar ğonuŖullar. Haa Hunu'da Gõ Omarlarıñ elini kesesiñ demiŖ bağ, ArıtaŖ'da Gõ Omarlarıñ elini kesesiñ, hırsız hırsız.
420 Marabız'da da Memilleriñ kökünü kesesiñ demiŖ, onnar da afetmezdi hemen adam vurullardı, bunnarıñ dayıları, ordan aldılar bunnar yiğitl . Memilleriñ kökünü kesesiñ. Ufādıđ bilmiyoğ beŖ sene barabar yaŖatmıŖlar, Kürt Mahmüt dellerdi Akçadā'da adam vurmuŖ ğaçmıŖ, gelmiŖ burda beŖ sene barabar ğazan ğaynatmıŖlar babam. Evi Ŗurda babamıñ dihacık Ŗu tarafda. Odası yanardı babamıñ misavırı çok severdi.
425 Ēazan ğaynatmıŖlar, beraber yemiŖ beraber içmiŖler. BeŖ sene sõra Dirgen Ali ğafa

dutmuş Kürt Mahmûd'a. Benim göçümü göçürücün demiş. Ali Ağa benim yerimi
birelendirme demiş. Ben seniñ yumuşuñu dutmam gerek olursa ben seni vurrum
demiş. Sen bakma burda benim burda sığış gimî durdūma demiş. Ben seniñ gimî ğaş
tene adam vurdum demiş sabah namazı diyor iki tene gólúú vardı iki tene merkebi
430 varıdı diyor, sabah namazı yükletdi diyor, iki õlu bir ğızı varıdı diyor bir de avradı
varıdı aldılar getdiler diyor. Osmāniye'ye getdiler diyor. Benim yerim birelendi haci
demiş babama. Ben Dirgen Ali'ye seni vurrum dedim, o da çok ğızdı demiş ben
huylanıyom, bu adam beni sürtüşücü beniyen demiş. Ben göçüyom demiş
Osmaniye'ye getdi zeñgin oldu burıya irtibatı kesmedi adam Kürt Mahmût. Beş sene
435 barabar yemiş içmişler. Horanta olmuşlar. Adam duz ekmā sayardı. Babama gel dedi
ben burda zeñgin oldüm arsalarım var ded . Gel Lorşun ğıraç yerde durma dedi
babama isded η ğadar arāzi isded η ğadar ev dedi temellerim var üç tane dedi bean
birini yapdır dedi. Gedemedi babam bizi de götüremedi.
Dālarda yaylalarımız var, Tikenni Yaylası, Dirgen'in yaylasıydı. Nergizli Yaylası
440 Ğuzupınarı, Güccük Tikenni, Bök Tikenni de. Keĝlik olur, tilki olur, ğurT olur,
tavşan olur. Şindi vuruyollar hayvannarı gecede, gece davşan avına çıhıyollar
vuruyolar la. Atmaca ğuşu çoK olur. Kel ğarĝa çoK olur. Kartal, üleşe dolaşır kartal.
Onnar da çok ğalmadılar yoldaş heye. Orman, orman varıdı orman varıdı. Beş yüz
ĝoyun yatarıdı bir ardıcın altında. Yaĝdıĝ yıĝdıĝ, kesdik, teooo bizim ğafamızı
445 ĝırmalı la. Valla... Ğırĝısraklı çekdi çõnu, bu Tanırlı çekdi bi yannı. Bi şey
demezlerdi ula, ormanımızı götürüllerdi de. İncirli kıyü hele, hep ormandan
geçindiler işi ras gelesiceler Kürtler.
İki sefer Hicaz yaptım Allah'ıma bin şükür hanımımnan beraber.
Okuma yazma var?

450 Abooo! Muhabere çavışımı işde yav. Polislik, muallimlik, ağertmennik avantıyadı da işde ah ğafamı ğırsam ne var. Emekli de dealim ha! Biñ kerre şükür, biñlerce şükür. Dedim ya bayak da muhanate mudac olmadım. Şimdi birisinden inā kūsbe alıyom bir inām var daha gelinim sāyor sıñıyor. Vallaha ben de kūsbe alıcıyım amma heç param yok dedi, verrim parañı aylıklıyım biliyoñ dedi. Ğaç kead isdiyoñ? Atmış

455 keat. Sekiz torba alıcıyım ben atmış keadı verdim sekiz torba aldım aha saña atmış keat la isded ñ bu mu dedim. Al al haydi al torbayı da get haydi. Satıyordu orda kūsbeci. Belki gördüğüz kóde ğoca ğamyonnan. Yanı öle öle de geçindim yāni. Benim hanımımın parası ayrıydı beniñki ayrıydı. Yanı inķâr etmezdik de ikimiz de biliyorduk birbiriniziñ parasını. Onuñu dört milyar olursa ben beş milyar olurdu

460 cebimizde yanı cebimiz deal sandımız cebimiz deal. Seniñki niye fazla derdi. La ğurban oldum yav ben eviñ ihdiyaçlarını ben görüyom yav, moturuñ mazutunu ben alıyom, sen nēş görüyöñ? Sıkdırıyoñ sıkdırıyoñ ya altın ediyöñ ya bilmem falan ediyöñ, saklıyoñ derdim.

Anlatan: Nergis TAPAN, 60 yaş

Resmigül KONAK, 52 yaş

Derleme yeri: Bakraç

- 5 Daha da şuşun olmuş irezillik, daha irezillik irezillik. İrezil gelmiş geçmissik işde daha da irezilik yānı. On beş yaşında gelin geldim, altı tene çocuk böyütdüm.
- Dışarıya geder, işi olan gendi işinde çalışır, işi olmıyan elin işine geder işde beş ğuruş alıyım bir derdime derman ediyim d y. O yüzden, bunnarın durumu yok aha, bizim durumumuz yok aha söz gelimi biz elin işine gediyoğ elin işinden geliyoğ he,
- 10 çapıya gediyoğ. Bir ekmeK edek diyen olursa gedib ediyoğ beş ğuruş alağ, bir evimize ehdiyec alağ d yi işde bizim durumlarımız irezill nen geldik biz irezill nen gediyoğ. Bir gelim yoğ, bu fuğare şu evde oturuyordu şu eve göşdü, bu da elin ora da elin, biz de şora miresder biz de burda oturuyoğ ğurban işde bizim ş yimiz de bu.
- Torbıya silkse ne túkenir ne de eder eyisi mi kes gücúK ettik miydi ondan eyisi yoğ
- 15 ğurban valla! Biz irezil geldik yanı ben atmış beş yaşıyom, om beş yaşıyeneçi de eyi bir gün gördüm babamın evinde burıye dá geldim heç bir gün görmedim. Bu da benden kötü ben de bundan kötüyüm. Aynı ğapıya varıyor he aynı ğader.
- Nasıl çocuk büyüttünüz?
- Bezleri zobanın altına ğor ğurudurduğ, öllā belerdik onu geri şey derdik.
- 20 (RK) -Öllük ded şu toprağ.
- Şu toprağ buña belerdik o bezi yumıya şey ederdik, bir bezimiz iki olmazdı zobanın altında ğurudurduğ, geri aynı beze çocuk belerdik. Bizim geçimlerimiz bu, şindiki avratlık goláy oldu samannık saray oldu gülüm. Çamaşır mekinesi çamaşırı yıñıyor, bulaşık da bulaşık mekinesi yıñıyor. Bizim işler de bölıyedi evel.

25 Neler pişirirdin, bulguru tarladan gelişine kadar anlat.

Gene ğaynadıyóK o bulguru, gene biz ğaynadıyoĸ. Pilav bişiriyóĸ, dibine yakma bişiriyóĸ cıyıĸlama bişiriyóĸ dediĝi gimi ĝıymá ediyóĸ, maharna bişiriyóĸ, piriç pilavı işde bu bunnar yanı ne! Dolma ediyóĸ sarma ediyóĸ canım eviñdē bulunannan yapıyoñ.

30 (RK) -Tarlada buyda çıñıyor ekiyoñ saçıyoñ tarlañda buyda çıñıyo. Ğoca ğazanı ĝuruyoñ, buydıyá yñıyoñ içine ĝoyoñ, ğaynadıyoñ, seriyóñ ş yle düz yerlere seriyóñ, onu ĝuruduyoñ dearmende çekdiriyóñ, eliyóñ geri savırıyoñ ĝoyacak yere ĝoyoñ onuñ işi bitiyor. Onu ĝısım ĝısım yiyóñ işde ĝışın ĝışdan yazaçı.

Tarhana da yapar mısınız?

35 O da dómeden yapılır. Yarması bişer yarma dódúrúñ buydıya yarma dódúrúñ onda bişiriñ yñhañ bişiriñ yórdunan onuñ ğatıyınan ununan yūruñ, onda ĝoñ dama satın alırsaĸ alır éderik satın almassaĸ onu da edemek. Yalan sōlemesi iyi olmaz ĝurban. Evel eliñ işine gediordum satın alıb ediyordum. Şindi bir işe de gedemiyóĸ. Şeker var, tansiyon var, ĝolestör var.

40 (RK) -Aĝartı bahalı. On kiló ğatıy elli keade alıyoĸ. Olmuyor işde canım.

Eskiden mi daha bereketliydi şimdi mi?

Esgiden bereketidi. Şindi her şey para. Esgiden ĝoleylik yōdu çalışıyordun var insan gücünnen bolluĸ bereketidi.

Olanıñ gene var ĝülüm olmıyenıñ de bizim gimileriñ de yoĸ yanı işde.

45 (RK) -Olanıñ işi daha eyi goláyláşdı.

Olanıñ var yanı olmıyanıñ da yoĸ. İnāde var olanıñ, danası da vār her şeyi var yanı.

Olmıyanıñ da yanı esgiden de yoĸ şindi de yoĸ.

Burda düĝünler nasıl yapılır kaç gün sürer ne yemekler yapılır?

Üç gün, evindā bulunanı yapar herkiş evinden ne çıharsa onu yapar.

50 (RK) -Düğün âdeti de deaşildi şindi salona gediolar salondan āşam alıp geliolar
düş görük gimi aynı.

E şindi göyleşdi.

(RK) -Önce Cumā günü bayrak dellerdi bayrak denir erkeğ toplulū olurdu yemek
yenirdi datlı yemek işde. Asbap diyollar Cumörtesi günü asbab olurdu, ğız evi olan
55 evi toplanır daħıntı daħallardı, ğız evinde çalar çırıllar āşam da ğına yaħallar, Pazar
günü olurdu sabahleyin gelini alır gelillerdi olan evine. Şindi o usül de kaħdı. Salona
get salondan düş görük gimi gelin getiriyollar.

Düğüne özel ne yemek yapılır?

(RK) -Ğuru fasılye yapılır, et ğavurulur, pirinç pilavı olur, dolma, sarma, onnar
60 yapılır. Bizim bu taraf da keşgek yapılmaz. Bir ğına yaħallar māni muni söylemezler.

(RK) -Yok eyle bi şey yok. Masal hēkâ verillerdi ğaz lambasının başına çevrilirdik
bize masal verillerdi. Dünkü yed m böön aklımda yok, ben tez unuduyom o zamanki.

Anlatan: Hamit ŞAHİN

68 yaş

5 **Derleme yeri:** Bütet

Dohsan üç muhâciri tāmamen muhâcir. Bütet köyü ismini şurda kis var, kis derik yanı bent ordan alma. Rahmetlik büyükbabamız dedem yāni son ğaymaĥamlīnı Elbistan'da yapıyor. Elbisdan'da bura aĝa malıymış Ğarabekirlerin. Ta Çolhan'dan dut Ğoçuvası'na ğadar tek bir aĝa malıymış. Dedemi de burda şeyidişin dāvet 10 ediyollar, yurt yerlerinde burayı satıcım diyor, biz de aĝa çocuĝu oldūmuz için o da diyor ki alırım diyór ğaç mecdiyeye? Ğırh iki mejidiye parası çihiyor esgi āzı büzmeli keseler varmış, cūzdandan o da aĝa sözü o da aĝaymış adam diyor ki sözüm söz isdersen bir mecdiye çihaydı diyor. Yanı bizim tamamımız burıya dedem aldıĥdan sōra ğardeşlerini amcalarını on iki evnen yerleşiyōllar. Burda şe yapıyor 15 çiflik gibi bizim zaten tāmamen Elbisdan'daymış bizim yerimiz yurdumuz biz yetişdik orayı terketdiler geldi burıya yerleşdiler. Burda da çoĥ yabancı yoĥ hemen hemen birbirine aĥraba temiz bir köy.

Vallaha iklimi bura şindi şeyde sormuşlar Elbisdan Avşun neye baĝlı diyişin en 20 Türkiye'de iklimi bālı olmıyan bir şeydir. Bura ne Akdeniz ne Ğaradeniz ne İç Anadolu ne şey yāmir yāş almıyan bir yer. Yanı iklimi şey bizimki Akdeniz bölgesine bālı da. Ğışları yoĥ normal bura yanı Elbistan'dan sıcak olur, Avşun'dan ben Avşunnu yeĝeniyim. Avşun'da ben yetişdim, dapūlamada nede çalışdım ben mēmurluĥ yapıdĥ eyi kötü. Yanı bura iklimi çoĥ souk olmaz esgiden baharak. Ğarda 25 ğaç senedir fazla bōle bir ğarda yāmıyór. Geçimi normal. Göç veren bir köy. Genellikle çifcilik hayvancılıĥ da var. Yanı göç verdiĝi için meselā benim şimdi üç

dört tâne çocuğ var kimi mēmur kimi iş Őei İsdanbul'dalar Şurda buradalar yānı.

Bizim ki bu, hanımınan biz burda baş başa ğalıyok işde ēyi kötü.

- 30 Hayır, hayır hayır hiçbir hasdalığ yoh. Esgiden belki de bizim bilmed miz zamannar
ōle bir iç hasdalı felan derdik yani verām diyelım ōle bi Şey vardı, Şimdi onu heç
ğāliye alan bilene yoh. Şindi benim hanım onçoloji hasdası meselā yenı oldu.
Dünyayı gezdirdik Şimdi durumu da ēyi tedavisini de çoh y yaptırdığ. Yanı Şimdi ki
bi Şey olduğ mu diyollar ki ğalp bilmem ğanser bilmem öteki beriki var tabi böle bir
35 Şeyler var da Şükür imkānnarı da var yanı esgisi ğimi deāl Şimdi diyelim ki o zaman
Anğara'dāki burda olmıyan Anğara'da gidiyordu, Anğara'da yaPdırıyórdu. Şimdi
Avşun'da dāhi aynı imkān var. Maraş'a get aynı imkānlar var. Benım hanım
İsdanbul'da Anğara'da tedāvi gördü Maraş'dāki gördü tedaviyi heç bir yerde
görmedim ben Şahsen. Öle yanı, hükümet yanı Şimdi devlet her yönüyle bağıyor
40 bugün beş altı milyarlığ ilaç alıyoğ her ilaç almasına eliği ğolunu sallıyarağ çığıyor
yani, Şindi Allah zával vermesiğ Őimdikiyenen yānı esgi düzen arasında dālar ğadar
fark var.

- Vallaha Şimdi ben yetişdim biz ēyi kötü bizim ğapımızda imkānımız varıdı. Ben o
45 darlı görmedik, bu yol da yetmişlerde felan yapıldı yuğarı Tatlar'a Bōktatlar'a ğadar
yeni ağdılar Şindi de asvatığ üzerinde servisler var, zāten belediyeniğ servisleri de var
Şimdi yuğarıya gidip geliyór. Şurda bir ācil bir hasdalansam ğapınığ önüne diğelsem
biri gelmese biri geliyór o yönüyle yani heçbir ulaşım Şeyi yoh Avşın ossuğ Eblisdan
ossuğ biz genellikle Avşun Elbisdan yanı, aynı kilometre biri Elbisdan beş altı

50 kilometre uzakda amma biz genellikle de yani alışverişi biz çifçi oldumuz için
zahraları neyi şunu bunu ElbisTan'da satıyoğ. Avşun'a götürmüyöğ benim dayılarım
Avşunnu ebem de Avşun'un yerlisi anam da Avşun'un yerlisi ama şeyTmiyoğ öle.

Şimdi vallaha şöle d m sâ yiğenim İsdanbul'dāki nufusu saymışlar burdan elliden
55 fazla çılmış. Yāni öle bir göç veren, şimdi burda cāhiller olsa nēydecek ki esgiden
ğayfeler vardı bir deel iki āne ğayfe vardı. Ğayfe köşelerinde okeyinen keadınan
şunnan bunnan. Şimdi onnar kahtı şükür. Şimdi gidiyór benim meselā çocuğlarım
oğuyan oğudu, oğumuyanı da avize işi, şu bütün şeyleri faPrihası var, iş yeri var
muazzam gendi gendine çalışıyoğ diyor, avüze işi yapıyór yani durumu eyi, işcisi var
60 başğa nölacak burda.

Vallaha bizim anılarımız ğayetten çoğ yaş boyunca da. Nasıl bi şey annatıyım ki
yāni. Tabi tabi şimdi ben o hususda var ya şöle d m saña bir aile yapımız odur bir
ğarı göca ossuğ herhañgi bir evde huzursuzluğ ossuğ hemen çārıllar yani ben bilene
65 giderim. Yā Hamid Ā işde Āmedinen Fatma ğavğa yapıyollar, şunnarı ayırtsañ seniğ
önüñü geçemezler şudur budur diyerek ben o işleri yanı birás bizim yapımız
husüsunda ben o işlere meraklıyım başğa ben sâ nasıl d m ki.

Asgerl ben İzmir'de yaptım. Yetmişde yaptım, yeTmişde yaptım asgerl . Biz dört
70 tertiplernen diyelim ki ğırğ sekize üç tertipler ben tam iki sene yaptım. İki seneniğ
hāricinde asgerlik düşdü, dört tertipler biz nen teSkere aldılar dörd_ay onnara vurdu,
bize vurmadı. Biz sivilleri geydikden sōna. Benim asgerl m çoğ eyi geçdi. Şöle eyi

geşdi ben oħumuşdum o zaman. Oħudüm taħsilli oldüm için ulaşdırma yazdılar bize burda da esgiden şöför ehliyet almaK gücüdü, babam dedi ki ölüm dedi babamın da
75 tek evladiydıh, arabamız da eKsiK olmazdı. Moturumuz biz tā bu memleketde motur traKTör yōken biz aldıh ta elli altılarda. Yani diyecēm ulaşdırma yazdı. Orıya da gidişin bir başçavuşumuz vardı baħdı şōle gayıt ğabūlde, o dedi biz taħsilli adam arıyoħ dedi, sen dedi ehliyetin peşindesiñ sen dōru tālimġâha dedi. Biz sekiz tāne taħsilli bōle oħumuş genç çıhTık öretmen çavuş olarak bizi şeye verdiler Ali oħuluna
80 soradan da daha başarılar gösderişin atış alanına verdiler. Bayā benimki ğorħusuz bir asgerlik yapıdıh. Ben onu ōle annatabilirim yanı. Ğalabalıdık biz Avşınını olarak da hatdā Erçeneli Yusuf Hoca vardı, Yusuf Alkılıç mıydı, he Alkılıç o da imam bir baraħa yapıdıh orda camimiz yōdu birinci taburda baraħa yapıdık, onu da imam dutduK hoca, gendi de imamıdı zāten. He Mersin'de çok deġerli bir hocaydı bōyle
85 ğardaş gimi yirmi dōrd ay onnan beraber şe yapıdık o da sōradan çavuş oldu. Birġaç sefer burıya geldi ziyāretimize. Valla ben atmış üç atmış yedilerde oħulda oħudukdan sōra dapulamıya girdim. Üç dōrt sene çalışım, çalışısın o zamanda atmış kāt şimdi bin min yōdu da para veriyollardı, babamın da durumu dōrT dōrtlūdü şimdiki gimi aç devrimiz dēl. Çoħ biçer aldıh traKTör aldıh çōdu o zaman mal bir tatafdan mülk bir
90 tarafdand. Demin dedim ya aġa çocūyuh diye ordan şe yapışın dedi ki ölüm sen bu iş biTdi sen gel, anca sen gendiñi idāre edeñ dedi. Om beş yaşında on ğltı yaşında evi üzerimize atdı o zaman, hālâ gidiyōr. Ben de diyōm ki şimdiki aħlum olsa Avşun'da her imkânımız varıdı Afşın'ın borlarını biz sürdürdüh. İlk borlarını biz sürdürdük, Avşun'da zahra ğoyacaħ yer bulamıyorduh. Ābid Ā vardı, Ābid Ā üç dōrt devre encümenniK
95 felan yapıdı. Belki duymuşundur ha o benim amcam hemi ğayınbabam. Kim aġa dediye onuñ boKunu yerdi ondan da bi şey annamadıh yani. Tabi babamda çoħ sert adamıdı rahmetlik. Bizim dede tarafımızda orda Afşın'da arāzimiz boludu. Hacı

Ömerler de ebemiñ öz ahrabaları emmileriymi, Hasan'ıñ ğızı. Hacı Ömerler Hanifi
Benni ne vardı belki babañ bilir çoğ reisliñ yaptı, onnarıñ ğızı, ordan da mires bayā
100 aldıldardı. Ğuzbahça'da aldıldardı ğuz bahçada iki áne bāmız vardı onnarıñ hepsini
terk etdik bura bize yeter dēyin. Bende şindi diyóm ki ufağ bir mēmur yanı mēmurun
ufā büyüğü olmaz da ufağ bir mēmur şu köye bedel, taħsil taħsil taħsil ben onu bunu
bilmem, hepsi boşumuş. Doğdur Hamit vardı biliñ mi bilmeñ mi benim en güccüK
amcamıñ ölu Hacı Hasan'ıñ şimdi dördüde yüksek, en yüksek şeyidi biri orman şefi
105 biri şimdi genel müdür şeyde İzmir'de. Şimdi bazı tartışma ğonu oldu mu şe yaptım
mı baña diyollar ki isdiyosañ şu Büğed'i alağ sā terk edek, sen ğafasız adamsıñ
diyórdu biliyón mú. Ğızallardı yanı taħsil yapmadımız için şe yapmadımız için çok
ğızallardı. Haħaten de öleymiş, haħaten de öleymiş.

110 Valla köyün her imkânı var yiğenim, şöyle imkânı var malcılığ edersen arāzi bol,
sekiz bin üç cüz metire ğāre şey var bor. Şurda dāñ etē şurda bize ait mera. Üç dört
yerde merāmız var. İmkânımız var ondan sōna çifciliğ dersin arāzi gine éle, sadece
suyumuz esgiki gibi deal, suyumuz ğısa. Bu kisten işde Büğed'ıñ ismini aldı yerden
geliyór Ğaşannı'dan, Tatlar'dan, dereden o da tez ğuruyor. Efendim? Kist ded miz
115 işde bent yuħarda Büğed ismini ordan alıyor. Dedem ğoyuyor bu Büğed deyi. Yanı
şōle suyuñ önünü kesmişler, bent turislik bir yer üsdünden ğoyun ğānı mānı
geçermiş. Belki ğorsen yāni dersin çoğ antike bir yer. Ölan ğız daşı da var orda bir
foturaf şeyi. Burdan ğörükür şo boğazda. Şimdi orıya da şey yapacaħlar gölek,
başladılar gölek yapacaħlar bizim bura için zaten olursa en ğıymetli yer şimdi BüğedT
120 oluyor, bu köy için. Niye dersin şimdi Çölhan'da Alamdar'da diyelim ki ta Arısdıl
dēl şıye ğadar Avşın'ıñ Çobanbeyli'ye ğadar her taraf külün içinde yanı havası o

biçim, şimdi buraya da geliyór. Baħ şurda şadıravanı şindi ğar hafifden yāsıñ aşşā yeli esd zaman biz burda boyraza aşşā yeli derik, aşşā yeli esd zaman ğarın buranıñ üsdü simsiyah toz oluyór kül oluyór yanı. Bura bilene yüz kilometreye etkiliyor yanı

125 bu barajlar şeyler termik santraller bacalar. Ama ne yapıcıñ, bizim yanı başğa kōlere baħaraħ Hurman'a murmana bōle yanı çoħ şeye bura çoħ antike bir yer. Havası serin, temiz, sādece gençlerimiz yoħ. Gençler de iyi ki yoħ yanı şōle çünkü giden orda èyi kötü çalışıyor, emekli oluyór ondan sōra iş sahası ğuruyor yanı bunnar ōle.

Bu köydeki aşiretler Avşar mı, Tecirli mi, Cerit mi bize biraz anlatabilir misiniz?

130 Yoħ yoħ yoħ sādece hepsi muhacir, birbirine delme daħma aħraba, muhacir. On on beş ev Kümeli derik biz yanı Ācadā'dan gelme Malatya'dan yōsa heç bir tāne ğatğı yoħ bu köyde yanı heç başğa yerden şey yoħ. Göç göç, muhacir deyin göç. Ha o bizimki Hacı Ğadirōlları. Meselā bizim aslımız beylik şey burda ağa demişler Hamid'e Ā'ya. Köfdeci Doĝan diyór ki ben iki tāne ağa bilirim diyor, şey biri diyór

135 Būğet'de dedeñidi diyor Hamid Ā babam èle derdi diyor, bir de Kitiz'de Duran Kāa mıydı ney, o adam bir de onu bilirim diyór. Dedem doħsan beş yaşamış ben bilirim hālā da ben de onu yapmaħ isderim. Bizim ev řu yüksek ev aha řurdā biyaz ev, yoluñ içinde ora on om bir göz böyüh bir şeyidi. Dedem dört tāne hanım alıyór. Evleniřin sōna Elbisdan'dan alıyor bir tānesini biri Avşınıñ biri Elbisdanı. Evi

140 başladırken Elbisdanı Efendi Hoca'nıñ ğızıymış dindar bir hanımmış ebemiz, diyór ki ā diyor sā ben bi şey diyecem diyór sōle hanım diyór. Çünkü oħumuş ireliyi görmüş her şeyi bilen bir adam. Diyór ki caminiñ diyór temelini aTdırırsañ diyór eviñde temelini aTdırırım, yoħsa diyór ğarşı çıħarım diyór. Elbisdanı bir meşur usda varımış burda Āmed Duran dèyi. Hemi burayı yapıyór cāmiyi hemi bizim evi

145 yapıyor, ikisini de bitiriyór aynı şeyde yāni ōle bir şeyler. Bu çevrede çoħ esgi cāmi

yani diyelim ki Tatlar da zaten Gaşannı aşiret de Güccüktatlar da Büyüktatlar da ta
Göçuvası'ndan belli Çomu da Berçenek de hep gelillermiş. Bizde yetişdik burda
bayram namazına neyine gelillerdi. Millet o şeyi halhı dādırdı, üçer beşer bayram
şeyiyle gider yemēni memēni verirdi bizim usulumuz oydu ondan sōra bayramlaşır
150 dālillardı. Öle bir şeyimiz vardı. Şimdik Çomu'da geliyór Berçenek'de de var
hocaları var amma gine de adamlar teklemeye geliyóller yāni. Şimdi şōle esgiden
ğayeten inaşlı adam çōdu sā öle d m, ben biraz arnının çatına gonusan insanım.
Çomu Berçenek yanı yarıdan çō öleydi. Şimdi onnar da get gede... Tamam, seniñ
ded ŋi annadım. Bunu yarıdan çō dēl hemen hemen tamamını aşiret aldı dönderdi,
155 birezi de Türkmen'idi. Göçmediler göçmediler senden ğız almış ğız vermişler aħrabā
olmuşlar, iç içe yaşamışlar adamlar bir birini atamıyollar. Meselā benim öz
kivralarım kivralarım Hacikler meselā Ali Efendigil Çomulular şimdi bize kivra
deller. Kivralarımız onnar çoħ inaşlı bir adamıdı. Türk müslüman, yani müslüman
hālâ da öle. Şimdi orda üç dört tene doħtur var. O Ali Efendi'niñ çocū da üç dört
160 tenesi doħdur, büyük hākım ğızı var. Şeyde sen de, bu umum anayasa şeyinde üyesi.
He yarığıtayda ondan sōra üç dört tāne bu bizim şimdiki evleri yapan şeyler vardı sen
de, yoħ yoħ onnarıñ hepsi de vardı da diyecēm usda ēyi usdalardı. Bizim evleri
yapdı. Onuñ çocuħlarıñ ikisi de üçü de şey doħdur. He öle taħsilli adamlar yāni öle
şey dēl hepsi de taħsilli adamlar, öle yāni.
165 Valla şimdi sā şōle d m seniñ şimdi gideceK meselā üç cüz dörT düz hānelik köy
şimdi burdan hemen girer girmez ora aş ret Kürt köyü yāni. Gaşannı Gaşannı.
Güccüktatlar var Türk, Büyüktatlar var Türk, içinde bir iki ev var yani ğatğıntı aşiret
var da genellikle yanı Türk adamlar.

Valla saña şöyle d m orda işde demin ki ded m şimdiki muğdar da aynı Keyfo Türk.

- 170 Keyfo Davudölu. Onuñ gardaşını emmisiniñ hanımı var dört dördlük meselâ şey Şıho'nuñ hanımı. Burda yaşıyor o, doğdurun annesi işde doğdurların. Vallaha ismini hatırlıyamıyom ben biliyórdum ismini de şeyın Doğdur Memediñ annesi de sen orıya. Maraş'da şimdi o şeyde çocuğ bölümünde araştırmada, gözde bir doğdur uzman yāni gendi hoca orda. Ondan sōra Keyfo var, muğdar, o da yardımcı olur, o da
- 175 birez şeyli ayağ uyduran bir insan. Yoğ sizin için herhangi bi şey yoğ sizin için herhangi bi şey yoğ. Ha Gorkmazlı şey bizim emmideş gelir.

Anlatan: Hamit ARSLAN

57 yaş

Derleme yeri: Berçenek

- 5 Yaşam işde bu fabrihanın külünü yutuyok. Başğaları çalışıyo biz kül yutuyok. Çalışan, Siirtliler, Vannılar, Bitlisliler, onnar da bizim insanımız da bizim insannar burda işde kimse yok. Yanı beş gişi altı gişi var yok. Külünü biz yutuyok yanı zehirini biz yiyok, toprak bizim, aráziler bütün ğurudu yanı şeyle bağ bahçelerimiz felan hep ğurudu. Bağlar hep ğurudu bu fabrihanın şeyne pisl ne. Biş ekemiyoruz
- 10 yanı. Yanı verim yok. Yazın geliyoz burda satı yazın martda geliyoğ işde onuncu ayda da tekrar işde gedecēz bi ay sōna ElbisTan'da ğalıyoğ. Ğışın orda ğalıyoğ yazın burda ğalıyoğ. Kōde yirmi yirmi beş gişi anceik. Geçim sıhıntısı zor yanı buyda olmuyor, ha buydalar yüzde beş yüzde altı veriyor, yüzde altı eyle veriyor, geçim sıhıntıları. Bir emekliyen geçiniyoruz yanı.
- 15 Berçenek ismi nerden gelmiştir.
- Yav şimdi burıya bu kōñ öbür tarafında şeyle çanağlar varmış. Şōle davar sulallarımız. Orıya su dökellermiş orda çanağ varmış ondan Berçenek ismi gelmiş yanı. Yanı şōle daşın üsdünde şōle şōle delik varımız. Orey su toplanmış ordan davarları ney sulallarımız ordan Berçenek dēy o ismi ordan ğalmış yanı. Berçenek
- 20 ondan sōda işde Mahsuni Şerif işde bizim köyü biraz yanı tanıfTı. Yüzde seksen doğuzu sosyal demokrat. Onu söylēm yanı yüzde doğzan doğuzu dēyim yanı. Yüzde ellisi mēmur, yanı her evde mēmur var. Her evde mēmur var. Benim mesela iki ğızım var hemşire. Onuğ çocukları hep mēmur. Herkesin çocúu mēmur. Öğretmen, hākim, savcú var. Öle yani kōmüzünğ şey. Gençler yok, bu da kōmüzünğ azası, ben de

25 azāydım ben de istifa etdim. Yanı gençler yok, gençler Elbisdan'da oturuyor, yanı
çocuk oħutmuya getdik, Elbisdan'a yerleşdik. Eğitim için gōç, ondan sō da işde
yazın geliyoz ğişin orıya gedyōrūz. Yazın iyi oluyo ğişin da malı olan burda ğalıyor.
Hayvanı, bunnarıñ hayvanı var, beş on ğiřiniñ hayvanı var, başğa hayvanı yok. Tarla
satı ekiyorsuñ tarlada bir verim alamıyoñ. Gūpreniñ tonu çıkmıř on iki milyar, buydē
30 satıyoñ yedi yūz elli keade, nasıl geçiniciñ! Diyom ya bařbakanıñ ōlunuñ gemisine
biñ yirmi lirıya litresi mazotuñ, biz alıyoğ dōrt bin beř yūz lirıya litresini. Niye
diyom amma ūreten ezilen halka mı verilecek yoksa ezilmiyen tepedā insannara mı
verilecek yanı. Bence halħa verilmesi lāzım yanı. Ekemiyor çoğu yanı bizim meselā
atmış yetmiş dōnüm yerimiz var biz ekmiyōrūz. Yanı bor ğaldı yanı ekilmiyor.
35 Çūñkü geçine, yanı deller ya; afidersiñ haħı boħunu ōdemiyor dēy. Ődemiyor haħı
boħunu. Geçen sen batdı bütūn ekinler bu sene de biraz yūzde beř yūzde altı verdi
biraz iyi yāni. Çoğu batdı iflas etdi nohutdan neden. Batırdı yanı. Ya bizim
isdediğimiz insanca yaşam diyok yanı. Kimse kimsiye ğarıřmasıñ kimse kimsiye ōte
git demesiñ. Cāmiye gelseler bizim cāmi diha, camiye geden camiye gitsiñ, kilisiye
40 giden kilisiye gitsiñ, meyhaniye geden meyhaniye getsiñ, birahaniye giden
birahaniye getsiñ biz onu isdiyok.

Anlatan: Abide KAYA

80 yaş

Derleme yeri: Çağılhan

- 5 Babamı heç bilmiyom ğılabını da bilmem. Babam da ahrazımış diyne. Ondan sōna bōyk bilāderim beni dayımın oğluna verdi anam bōle vāt etmiş. Bu ğızı ben ölürüm bunu dayının çocuklarına ver dēy vād etmiş. Beni bōyk ğardeşim dayımın oğluna verdi ahraza verdi. Verd nişanımı daKdı ğatı bekmezinen şōle iki tabak başga bi şey yok. Bekmezinen berlik dağıldı. Esgára getti izine geldi gelin etti. Cehiz mehiz yok
- 10 heç. Örtüm de yoğudu ğabım da yoğudu bir su tastım da yoğudu. Bir ğaynım varıdı ēy güleşirdi Mehre’de sekiz tenesini yıkdı arħa arħıya. Orda çimmiş mefāt eTdi, üç ay sürdü hastalık, öldü. Ğocamınan ğaldım onu da vurdular yavrum. Otuz sekiz sene mi oldu vurulalı otuz yedi sene mi oldu. Yedi tene ahraz çocūnan ğaldım. Kimi iki yaşında kimi üç yaşında kimi beş yaşında. Heç ğún görmedim heç. Soñ ğaderim heç
- 15 yok benim heç. Ağláep yatıyom. Caminin orūya oturuyom, mezeri ğarşıma alıyom anca gözūme zor ediyom. Kimsem yok. Çocuklarım sekiz tene ahraz hep sekizi de ğaldı sekiz çocūmuñ.
- Ğoyun da sādım inek de sādım, sağmadım mı, sağdım yavrum. İşte ğünüm ğún oldu getdi ninēciñ sen. Herifim çalışmıya getdi ğurbete altı ay gelmedi getdi. Gizir gizir
- 20 elleriñ ekmāni etdim, elleriñ işini gördüm. Gözümün yaşıynan onnarı bōytdüm everdim. Heç dadım yok. Ğalp hásdasıyım. Ğalbim, bu dam yapılırħana ğalp ğirizi geçirdim. Maraş’da yatdım ğanca yapıldım. Durumum ēy deal böon varım saba yōm misafir gimi duruyom işde, ğurban oluyum. Heç ğún görmedim heç. Babam ahraz, herifim ahraz, çocuklar ahraz. Ne ğún görücüm ne ne. Derdimi dōkecek kimsem yok.

25 Şo dayımın ğızı ıcık buña yanına gederim ğımıl ğımıl mezerin orda evi var. ıcık
bunuynan dertleşirim başğa kimsem yok.

Ne yapardım satırnan su çekerdik şo çeşmeden onüynan idâre ederdik. Suyumuz
yoğudu ğurban ossun evel bõle su ne yoğudu. Çoğ irezilliK çekdik çok, çok k̄ötek
yedik. Ğardaşlarım ireçberlik yapardı. Bir ğaşıık aş yā maziya çalınacak ğağni ötecek

30 ğop ğop ğop ğağni öone k̄ötek bõle bõdük işde. Sürüyücü ğoşu yapılır şo mezerin
orda. Gelip gederken görünür dā. Ora babamīdi. Orda gem sürerdim ben. İşde olan
çocuğumu gem sürdürdüler başğa. Ğur’ân oğumadım ama abdeslik namazlī da bõk
ğardeşim belletdi eyki, namazımı ğılıyom ğurban olduğum.

Çocukları nasıl büyütürdün, hastalandığında ne yapardın eskiden, ot mu kaynatırdın?

35 Amaan Allah’ın ... böütdüm işde ha, otu ne bild k ... ne bildik. İrezill nen böyüdüler
yavrum. Oğlumun biri Sivas’ta böyK oğlum. Birisi Albıstan’da oturuyor, birisi burda
işde bu güccüün yanında ğaldım. Evim yõk barhım yõk, yuvam yok yurdum yok.

Kışlığını nasıl hazırlarsın?

Tarlaları ortā verdim tarla çok yõdu zatı herifimın. Eliñ adamı ıcık el ucuynan verirdi
40 onnan idâre ederdim. Gelirimiz yõdu işde. Bir adam altı ay ğurbete gider de nēş
ğoruñ sen noKsan mādur. Ya ğazanırdı ya ğazanamazdı õle gelirdi. İdâre ederdik
yavrum. Otuz sekiz sene mi otuz yedi sene mi oldu vurdular. Eşimi vurdular.
Ğaynım adam vurdu dört ğişi vurdu arħa arħıya. Öz ğardeş dealidi babaları ayırdı
anaları biridi ğocamı vurdular, ahrazıdı Avşın’da çarşıda vurdular. Çocuklarım ğaldı
45 çimdik gimi. Şu üç yaşında mıydı dört yaşında mıydı ā şu. Gözümün yaşıynan
bunnarı böyütdüm ben. Şunnar ğardeşimin çocukları torunnarı. Şõ öz torunum şo
benim şo. Onu çok seviyóm. Aláyından bunu çok seviyóm.

Kocanın adı mı yoksa?

Yok gocamın adı öteki ölümde vurulu, böyK ölümde vurulu. İki vurdu. Bun da ben
50 vurdum Ertuğrul vurdum bunun adını. Bunu çok seviyom anam Allah'tan yahar.
Güccük dēy mi seviyom ne?

Nene burda bayramlar nasıl olurdu?

Evel nēyderdik bayramda? Ondan bundan ıcık et isderdik yüzümüzün suyunu
döğkerdik. Şu emmim ölunun evi var yoğarda. Orada köfde yapardık. On on beş tene
55 gız olurduk. Köfte şunun gimi iki cahal ilāni alanaçı gaçardı elimizden yediklerinden
deal de bizi oynadılarımış mearise. Ben güccüm ālardım baña çöp topladılarıdı.

Ben çöp toplardım da köfde gaçdı dēy ālardım ben. Onnar yemezdi ö köfdēy arardık
ya gızlar geri gelirdi. Öle öle bōdük işde ğurban aplağ. Oy ğurban oluyum oy.

Ağıt mani türkü bilir misin?

60 Āt ilahi bilemem, türküyü de çok çığırmam. Çünkü içim dolu gōnüm isdemiyo. Onu
gendi gendime derim. Ağlarım sōlerim de ālarım.

Üzülme, ağlama ama söyle, ben söylediklerinin kaybolmaması için yazmak
zorundayım.

Sen işallah ğazanırsağ ben seniğ yanına varırım. Şindi şunnar ahraz ya gözümü
65 dāniyollar olmuyor. Ağladım mı bunnar başğa şey sanır, gōnülerine bi yer gelir.

Erçene Çağılhan'ın arası biz evel oyumuzu Erçene'de ğullanırdık oña ğaldıysağ.
Emmimin ölu orıya varanaçı bize derdi kine doğru yolu ha doğru yolu ha. Doğru
yolcuyduk gene de doğru yolcuyuk. Durmuyok gene de aynı hezāya ğēdiyok.

-Hayırlı ossun bi şey duyduk sevini sevini bir olduk.

70 Hoca ab ğ geldi Ertuğrul'um baña verme Hoca ab ğe ver.

Ben seniğ yanına varırım işallah Erçene'niğ Çālhan'ın arası. Ġas de bilmem de āt
sōlerim. Ġas de bilmem biliyom dēy ne yalan sōley m yavrım. Ġasidey kim

belledirdi ki baña diyom ya ben saña anañ olmassa, bacıñ olmassa ney ne sōlesem gerek.

75 Allah iki çocuk verdi ikisi de dilli ekiz, ana ahraz baba ahraz. Allah'ın ēyl de çok ğurban oldūm.

Ne giydirirdiniz nasıl büyüttünüz çocukları?

80 K̄üllükleri dānerdik ki yamāmı ōle bir çapıt elimize geçsēdi bunun ōllūnuñ şeyini orıya maħasnan alıñ onu orıya yamañ geri aynı oyūna ğoñ onu geri gēyeñ. Bulğur torbasımı ōllük doldururduk bōle tuvarlar. Őllūnen bōdü bunnar şey görmediler ki. Toprānan bōtdüK. Bunnar toprānan bōdü ğurban. Yōdu çapıt yōdu yōdu irezill nen bōdü.

Çocuklar yaramazlık yaptı seni rahatsız ettiler, mesela ne dersin onlara?

Duymuyollar ki bunu eyinnil nen bu ahrazları yola getiriy yōsa bunnara baş mı oluñ.

85 Torunnarım ey torunnarım, incitmiyollar beni çok seviyollar beni. Hele şu yok mu aha şu!

Nasıl beddua ediyorsun kızınca?

Yōk vermem beddā vermem. Başğasına da vermem yok. Hepine acişirim hepine.

Beddiha mi verilir toruna, beddiha verilir mi.

90 -Damarına ayran suyu ğonasıca.

Hocañ d niyor aha heç beddā verd mi duymadı baķ. Hocam heç beddā verir miyim alla eliy çocüyna vermem.

Yav! Gece yolma yolduķ oña ğaldıysañ gece kaħardık yolma yolardık ben ne diyom baķ bunnarı bōtdüm bunnarı. Eliy tarlalarında yolma yoldüm, elleriy ekmāni etd m.

- 95 Üç gün oklā salladım bir masere teşti aldım, elimiñ emāyinen hep yavrum bunnar.
Ėocam, gelirimiz yoğudu yok.
O kadınlar da sana yardım eder miydi?
Ederdi ya etme mi, ederlerdi ederlerdi yavrum ederlerdi.
Kaçta kalkardın gece ekmek ettiğinde?
- 100 Üç gün oklāç salladım, ekmek yaptım üç gün elin ekmāni çok. Gene de yapıyom
şindik. Aha bunnar ekmā nē çārdılar mıydı getmem demiyom gedyiom. Mahremet
gomuyor işde.
Bir incecik yol gedyior ösüzün yolūmu
Felek bizi ıđraladıñ mezdāniñ dalımı
- 105 Yüce dādan bir yel eser
Tütünü pacēy basar
Vurmañ ösüzlere silleyi
Dayımıñ Çavuş ...'ü küser
BöyK oğlum iki üç tene böyle babañ gimi iki üç tene adamınan geçen sene geldi.
- 110 Dedi ki adamın avradı ölmüş avrad aramıya gelmiş. Şorada somiye var böle seniñ
gimi oturduğ herifinen, ġarı dedi ekmekden kaçdıķ öllarını getirdim dedi. E savol
dedim. Eve geldik dedi kine. Ėarı dedi ölların saña yardım ediyor mu, para veriyor
mu dedi. Yok dedim şu var ya aha şu dedim bu üç ölumdan ey baña dedim ben.
Allah dedi o baña döne dedi mearise adam avrad arıyorumuş. Avrad aramıya gelmiş
- 115 ben ne biliyim herifiñ dul oldūnu, böle diz dize oturuyoduğ herifinen, herifden ġıçın
ğıçın geriye çekilmiye başladım. Sabriye geldi gelinim Sabriye'yi biliyoñ sen. Şey ñ
anası Cemil'in anasını. Sabriye dedi ki bu benden iki yaş güccük dedi, böle etdi.

Aferim Sabriye dedim. Yürām cazzetti herif avrad arıyorumuş. Ben de ne biliyim
gönümde bi şey yok bunu öyordum şunu, bu başa ölumdan ēy diye şişiyordum.

Anlatan: Ali KAYA

80 yaş

Derleme yeri: Çağilhan

5 Valla burdan gelenlerin bi yanı Malatya'nın şeyi yok mu? Malatya'nın bir kazası var yav?

Akçadağ mı?

Akçadağ hah, babaña rahmet. Akçadağ'dan gelme Alolar kabilesi bu. Esas Aloların şey Hüsiy n emmim bil bilmē? Durdu Memmet var o Havıs var Avşun'da onların

10 babaları işde. Babamgilerin de gelmesi ta o tarafta Malatya tarafında. Onnar da o tarafda gelme.

Menderes'e kadar ne kadarını hatırlıyorsun tek parti zamanını?

Yav hepsini unuttum, çoğudu.

Önce nasıldı Menderes'e kadar sonra nasıl oldu Türkiye?

15 Yav şu yolların şeyi de Menderes oldu. Bu yolları açan Menderes oldu. Menderes aşdı bu yolları.

Daha evel yol yok muydu?

Oho! Bu yol gımı yol mu varıdı ki çamırıdı. Biz burdan Avşun'dan kaç tene otobüs gurtardıh. Ğabaāç mısavır almadı. Ğarda ğiyemetde şiy_ossuñ Ğabaāç'da ğaldıysa

20 geri yayan burıya geldiler. Ğabaāç almadı mısāFır. Bi yol Mersin'e gedecim burdan gederdik evel Anğara, İsdambul ondan sōna neriye gederseñ get, yol bizim kōñ altından gederdi. Siz o günü biliyorsunuz.

Endim aşşa bindim, bir şófor bir māvin bir de benim olduñ üç ğişıyik Ğabaāc'a vardık, Ğabaācı geşdik. Ğabaaca çıhārhan şöle bir adam seniñ gimi bir şahıs el

25 ğaldırdı. Otobüs durdu onu da aldı. Posğof'a yaklaşınca otobus geri durdu. Amma

ben heç şeytmiyom, aldırmiyom, arhadada oturuyom. Ğabāşlı dedi ki en baħıyım dedi. Amma bir boyraz bir boyraz bir boyraz tũkũrsāñ tũkũrũğũñ yere dũşmez. Yav niye aldın da o zaman dedi aldım amma endirc m dedi. Yav niye endiriyon beni sebep. Ğardeşim mal benim mi he en. Götürmiyom dedi isdemiyoum senin parañı. Varıcıym

30 adama müracād ediciy m şófóra dedim ki muhağğak bir kötülũ var bunda. Seslenmedim. Endirdi. Endirdi adamı. Posğofu geşdik Tombā yaklaşdık yanına vardım usda dedim onun ne suçu varıdı dedim onu endirdin dedim. Onun ... dedi. Burda ğışda ğaldım da ölüyordum kimse misavır almadı dedi. Ğapıyı dõyom vuruyom dedi avrada diyor ki dedi seslenme seslenme diyor dedi. Ben duyuyom

35 duymuyom mu ben dedi. Çālhana dũşdüm dedi. Çālhanın ilk girişinde Hanifi Çoluğ Hanifi ilk girişde evi vardı onun rahmetli ñ haTTa tutları duruyor daha. Onun yanına geliyor ğapıya vuruyor kim o diyor. Valla bõle bõle ben dışarda ğaldım filan emmi diyor. Buyur ğardaş buyur buyur, açdı ğapıyı diyor, zobáyı yakdı, çayı ğoydu diyor. Çayımı içirdi, beni de ısıtdı, yatāmı da serdi diyor. Sabah olunca greder aşdı yolu

40 diyor ğardan gelememiş ondas sõ çekdim getdim diyor sen olsañ alı diyor hağlısın dedim ben buóz. Hağlıymıssın dedim ne d ym. Öyleydi çok otobũs ğurtardık biz Avşin'de şeyde Ğabaac'ın orda ğamyon, otobũs. Çamırıldı yav çamırdan gedilmezdi ki. Yol yapardık sõna biz yapdık bu yolları ğazmıyanan kũrānen. Alın ğazmıyanan kũrānen ibikden alırdık tā İğdi'ye varanādar şıye ğalıyā varanādar biz yapardık.

45 Ondan sõna da Albısdan yapıdı öti yannı. Geri daşlı ğum getirirdi ğamyonnar onu sererdik. Ondan sõna iki ğişi beline vurur iki ğişi de arhadan toprā atardı. Hendek iki taraf da hendek öylēdi. Menderes ırahmetlik şıy edince yollar bũtũn şey tdi adam aslan gimi.

Cumhuriyetin ilk döneminden Menderes'e kadar kıtlık vardı diyorlar büyüklerimiz
50 nasıl bir kıtlıktı o?
İşde gıtlık ekinner olmadı yāmir yamadı ekinner olmadı evel öküzüne sürellerdi.
Öküzünen çuvala saban geçse nölucu iki lēgen üç lēgen ıçık bûyda olurdu. İki
leğeniñ bûydayını napān tek biyolda sürerdiñ heç bi şey olmazdı. Şuvadard olurdu onu
da ğalışlardık, ğalıcına ğalışlardık. Sōna yağmır yādı sene de orānan biçerdik.
55 Sübürke yapardık orānan biçerdik. Ondand sōna gıtlık oldu, gilik darı ekdik, hatdā biz
de ekemedik babam satın aldı. Bi ināmiz vardı yirmi üç keade satdı amma şeyiñ
boyuydu baba yiğid inek. Yirmi üç keade satdı yirmi üç keatlık darı aldı. Damıñ
üsdüne serdiler ben de bekliyorum. O zaman da eşğıyalar geldi köyü basdı eşğıyalar.
Yanaşdılar şindi silaha. Eşğıya varıdı hırhız varıdı. Yōdu bi şeyim. Darıyı ğurutduk
60 ondan sōna saçda geri tekrār ğızartdılar eyice ondan sōna geri götürdük uğütdük
amma buyda unu olursa açılırdı ıçık. Bûyda unu olmazsa mümkün deal açılmazdı.
Anam ırahmatlik yağurmuş, tandırı ataşlamış, sacı da üsdüne ğomuş; biz de eviricik.
Anam salladı salladı oklāyınan barabar gidiyor geliyor, oklāyınan barabar gedip
geliyor heç, her yere vuruyor şōle açıyor oklāyı salladı mıydı oklāya ğarışıyor
65 yapışıyor açılmıyor. Anam ğaldırdı teştinen geldi tandırıñ içine atdı.
Niye bazlama yapsın küçük küçük.
Açılmıyor! Bazlama gene olmuyor. Bazlama etdiñ mi dālıyor. Velhasıl yapamadı
rahmetlik. Bunnarı hep gördük bunnarı.
Menderes'ten sonra bereket mi geldi Türkiye'ye?
70 He ya! Yağmır yādı gül gülistan bağ bosdan oldu yav. Bağ dikdiler sōna. Şurdan hep
yoħarı bāyıldı. Aşşāda heç yōdu evel... bağlar. Şu kōñ öti yanı şu ğuyu var ğuyunun
öti yanından başalar...

Ali emmi o bağlara ne oldu?

Turtul yedi felan bir turtul vardı, o ğıllı turtul o yedi. Çıhartdıkları güverince o yedi.

75 Bağ gelemeler tergediler. O bağların üzümünü yedi.

-Herkes diyor Şurda dağ ocā var ya orayı patlatdılar dumandan tozdan oldu diyolar.

Eey?

-Tama Şu ötē dağ ocā var ya?

Eey?

80 -Orayı patladdıklarında tozdan oldu diyolar.

Yoğ oğlum yōđ, o dağ ocā daha bōnkü yav. Allah Allah sen nerey soruyon. Benim

dediğim tā yetmiş senenin zamanı. Sen daha dağ ocānı soruyon dağ ocā daha dün.

Bizim Şu bağlarımızı öldüren uçānan bir Şey geldi, ilaç sıkdı, süne ilacı süne.

Buralarda süne olurdu evel, süne ilacı sıkdı.

Anlatan: İsmet GÖKŞEN

66 yaş

Derleme yeri: Kuşkayası

5 Valla benim hayatım çok ğarışık. Yaşantım çok ğarışık. Ben sekiz on yaşındayken
işTe ğuzu yayardım davar yayardım. Bir anadan bir babadan on dört ğardaşık biz.
Ğalabalıdık. Yetiştiremezdik. Çor çocuk ayakğabısınını biri başğa biri başğa. Ğeydın
elbisenin biri dēşik biri daha dēşik. Yanı hepsini bir arada bulup yapamazdık. Bi yanı
işTe doğuz tane ğız ğardeşim marıdı dört de olan on üç bir de ölmüş on dört
10 beniynen beraber. Geçim sıhıntısı varıdı. Ğaribannık varıdı o zaman. Yanı fākirdik
efendim. Davar yayardık, ğuzu yayardık. Ondan sōna yaşımız on üç on dört dēy nce
everdiler duttular. Ufādık daha o zaman. İlk hanımdan ayrıldım. Ondan bir çocuk
ğaldı.

ÇifTe çifTe kekliklerin öterdi

15 Her daşın dibinde sümbül biterdi

Çiğdemin keñgerin bize yeterdi

Şindi yetim gimi ğaldın dālar oy, ne ğoyün ğaldı ne ğuzu ğaldı.

Māranın üstünde keven yağardım, orda māra var

Döner döner şu uvıya bağardım

20 Davşana keklá tüfek sığardım

Şindi mejnun gimi ğaldın dālar oy

Hüzün dolu toprānda daşında

Az mı gezdim dirsānde başında

Kimse bilmez dālar ğaç biñ yaşında

25 Şindi sefil gimi ğaldın dālar oy

Kengere gèderdi gelinner gızlar

Şu dağa baħınca ciğerim sızlar

Ėul İsmet'im gelir Ėoyunu duzlar

Şimdi yetim gimi sefil gimi Ėaldıñ dālar oy

30 Birem birem evimizi yazdılar

Morelimi huzurumu bozdular

Teker teker derimizi yüzdüler

Her gettım yerde dedim ağladım

Tarlalarda gezdım gezdım ağladım

35 Hemi vatanımdıñ hemi de yurdum

On beş on altı yıl Ėurbette durdum

Çok rezillik çekTim bir düzen Ėurdum

Her gettım yerde dedim ağladım, yanı bunlar şeyde varda aĖlımdāki Ėalannar bunnar.

Derfterde var bunnar, devamı var.

40 ĖurutTu bāları viran etTiler

Uçurdu evleri ören etTiler

İnsanları Ėanser veram etTiler

Bunun hesabını kimler verecek, Nevzat Pağdil'e sōledim bunu, burıya geldı. Çok

ābi çok. PaĖdil dedi ki burda Ėonuşma yapıyor. Maraş'ıñ vālisi, Avşun'ın

45 Ėaymaħamı. Kim yok ki? Dēdim ki başĖanım müsāde ēderseñiz benim bir şiirim var,

o bacalarıñ üzerine hani filitriye getirdiler, kıl dōkölüyö ekinner Ėuruyo. Noħut

pakla olmuyo fasūlye ben hemen kaħTım dedi ki sōledim buyur dedi.

ĖurutTu bāları viran etTiler

Uçurdu evleri ören etTiler

50 İnsanları Ėanser veram etTiler

- Bunuñ hesabını kimler verecek
Ėaldır Ėafañı da bağ Şu dumana dedim
Kül yañıyor buğdayla samana
Bundan sōna gōĖüp getsem Ėaman'a
- 55 Bunuñ hesabını kimler verēcek
Artık suyu gelir ćaya dōĖkölür
Dumanıñ havada gezer bükölür
Ėul İsmet'im ciğerlerim sōkölür
Bunuñ hesabını kimler yapacak
- 60 Pañlayı noñudu aldıñ elimden
Ėambır üsTüne Ėambır ćıñtı belimden
Osanmıñım rüzĖârıñdan külünđen
Bunuñ hesabını kimler yapacak
- 65 Adam Őaşırdı. Ėaħdı dēdi gel bām nasıl etkilendiñ dēdi, bundan nasıl yazdıñ sen
bunu dēdi dā uzun da. Dēdim ki bañĖanım, benim bir amcamıñ ćocū varıdı dēdim.
Yirmi üç yañında bir civandı asgerden yeni geldi. Bu ikinci ünite işde ikinci
faPrihanıñ bacadan yüz yirmiden düñTü yoħardan yüz yirmi metreden ana baba da
diyemedi ćocuk ēyle Ėodu getTi. Ondan esinlendim dedim. Őindi bacalara dönüp
bañamıyom dedim. O Ėadar Ėücüme zoruma gediyoñ dēdim.
- 70 Köyümün üsTünde bir Ėara duman
YoĖumuñ beylerde din ile iman
Ne bir tereddüt Ėaldı ne de bir Ėüman
Bu yazıyı böyle yazdım ağladım
Ėapı Ėapı evimizi yazdılar
- 75 Morelimi huzurumu bozdular

- Birem birem derimizi yüzdüler
Tarlalarda gezdim gezdim ağladım
Bir yanı harmandı bir yanı çayır
Bir yanı bağıdı bir yanı bayır
- 80 Geçdi getTi bunca çok asır
Her gettiğim yerde dedim ağladım, neymiş burayı unutmmuşum.
Seni benim gadar kimse bilemez
Burda âlıyanlar asla gülemez
Bağ bu gadar gitTi her şey duramaz
- 85 Ğurbet elde durdum durdum ağladım
Kimse birbirine dōru bahmıyor
Kimse birbiriynen dōru ğonuşmaz
Toplanıpta birbirine danışmaz
Bir yanı heç bi şeye ğarışmaz
- 90 Boynumuzu bükduk bükduk âladık
Gadir Mevla'm ne olacağ hâlimiz
Ne arâzı ğaldı ne de malımız
Daha yeni yapılmışTı yolumuz
İçin için sustum sustum âladım
- 95 Senlik benlik kaçmadıkça aradan
Beni de yarattı seni yaradan
Kimdir sence kâinatı var eden
Yıllardan beri durdum durdum ağladım
Kimisine ödetdiler parayı, hanı parayı ödediler bi dâ aldılar ya.
- 100 Ben istemem senden köşğü sarayı

Ġızıynan luynan açtı arayı, hanı mirs davasından.

Bunnarıŋ hepisini gördüm aġladım

Ġul İsmet'im neçe yorduŋ kendiŋi

Toprak döktü doldurdular bendimi

105 İçindeki ateş artık söndü m

Bunu birem birem yazdım aġladım

Hani bizim bu kyŋ suyunuŋ üsTüne toprak döküldü, bendi ġapatTılar, Şindi öbür taraftan geliyor su. Aġlımda olan varısa baġıyım da dur. Öbür defderdkiler yeni, bunnar esgi. Bizim ben iki biŋde geldim. Daha nceki durumları yidi ama Şindi

110 Avrupa'nın durumu da pek i açıcı bir durum ġalmadı. Yabancıya irkin baġallar.

Sna yabancı dşmanlıġı orda fazlalaştı, arttı bizden sona baya olaylar oldu. oġu kesin dönüş yaptı geri geldi. Benim bir lum orda Şimdi Almanya'da. İki  senede bir izine gelir. ş dört senede onu dzeldemez geri hanı bir izine geldiiŋ zaman

borşlanıyoŋ tabi. İŞTe bi de gendi arabamınan gediym derseŋ alıyoŋ orda on biŋ

115 yroya bir araba, bir on biŋ yro da cebinde olucu ki tatil yapasıŋ, gezesiŋ babanı anaŋı ziyaret desin. Geri tekrar gidesiŋ. Hah işTe maaş varısa bilirsiŋ annarsıŋ.

Avrupa'nın sorunları çok Şiy oldu yanı derin oldu bizim zamanızda yidi. Bizim Almancamız varıdı hanı Almanca ġursa gettik biz orda Almanca oldu için ana dili

gibi benim Almancam var. Ben heç zorluk çekmedim. Hanı hep Almannanan

120 beraber ġaldık. Zorunnu mecbur hanı ġonuşduk Almancayı. İŞ yerimde gene

Almanca varıdı. le rendim yanı. Pek zorluk çekmedim. Ama diġer burdan bu gelip orıya iltica yapannar, sıġınma yapannar, o zaman çok ġşlk çekdiler zorluk çekdiler. Bunnarıŋ tercmannıġına gederdim. Onnara yardım derdim. Ġoşardım onnarıŋ yanı sıra. Avgata götürürdüm kimisini ifade vermiye. Yabancı polisine

125 götürürdüm. Oturumlarını alırdım. Geri izine ayrılmak isdelleridi bişe gonusamaz
bilemezler. Benim Almancam vardı geder tercümannıklarını yapardım.
(CG) -Çocuhlarını burda godún gettiyni ānat, om beş sene gelmedin, gelince çocúy
tanımadın.
Oluyo işte çocúy de tanıyamadım evet. Benim getT mde ilkohula gedyordu, ikinci
130 sınıfa mı gedyordu üçüncü sınıfa mı gedyordu ben çekdim gettim. Geri geldim
adam asgerl bitirdi geldi gelmiş. Hanım dedi ki bir arhadaşı gelmiş dedi olanın dedi.
Salondan girdi adam iki metre bir adam. Bakdım tanıyamadım. Kime beşziyor dedi
epey sōna. Bu dedi bu gediciymiş dedi ordan sen olanı gediP alıcıymışın filan yol
ayrımında bilmem falan. Bizim olanın asger arhadaşımış dedi. Bakdım aradan on
135 yıl geçmiş. Böyüg bir şey yanı acı. Yav bir insanın gendi öz evladının sumasını
unutmadan daha şey bi şey olabilir mi dünyada, acı bi şey olabilir mi, ha bunu
yaşadım ben bunu gördüm. Hanı şimdi şükür Allah'ın keremine paldır küldür bu
zorluklara. Evet evet evet çok çekTik yanı gerçekten zorlúú çok gördük çok yaşadık.
Değişik yaşadık. Orda bir ğurbette meselâ şorda bir ot sallansa, rüzgâr geldi şorda bir
140 ot oynadı yerinden, dolaş için dolar. Ālıyasın gelir. Yolunun hatırladın yer. İşTe bir
sefer burdan bir aligopternen hanı keşif şey yapallarımış ölçme yapallarımış havada.
He termiin, köyün üzerinden geldi şu dān üzerinden geçiyor şu māranın üzerinden
geçerken televizyonun önünden kaçdım hotladım böyle iki metre. Nöluyor dediler
yav. La arhadaş benim kómún üsdünden geçdi dedim yav. Bak burası bizim kō. Tabi
145 şu arhadan almış harmannın çayırından geldi. Kōn üsdünden de gelmiyor. Hurman'ın
üsdünden şurdan İbiş Memmed'in ordan direk māranın üsdünden godu getti. Ben
hotladım Erzincalı arhadaşlar var bu arada orda. Ula nöluyor dediler gendiğe gel

arhadaş, gendiñe nasıl geliciñ on üç on dört sene olmuş ordasıñ. Melmeketiñi görmüssüñ fırladım havıya kağdım, bizim māraniñ üsdünden gediñor dedim. Evet
150 evet evet, hiç izin mizin görmeden çocukların sumasını abi. Çok zor çok.

Anlatan: Cemile GÖKŞEN

56 yaş

Derleme yeri: Kuşkayası

- 5 Ğurban ben on beş yaşında gelin geldim. Ondan sōna benim herif daha evel bi kere evlenmişti, adamın bir tene çocūy varıdı. Adam beni ğodu Almanyı'ya getdi. Ondan sōna iki çocuk da benim varıdı bir de adamın varıdı üç, altı tene de ğaynanamın varıdı altı, yedi, sekiz doħuz çocuk, ben on sekiz on doħuz yaşındaydım. Bunnarı bōtdüm bunnarı everdim bunnarı gelin etdim savdım. Herif Almanyı'ya getdi ben
- 10 burda ğaldım. Ondan sona tarlalarda çalışa çalışa hışım çıhtı. Ondan sōna pancar eKdim, buyda eKdim, mısır eKdim, çekirdek eKdim ev yaptım inek aldım. Ğız gelin etdim, ōlan asger etdim. On altı sene herif orda ğaldı heç izine gelmedi. Herif izine geldi çorunu çocūynü tanımadı. Őlan asgerden geldi tanımadı. Bu yēnim kim oluyor dedi. Ben dedim bir ğoņşunun çocūü. Ondan sōna ne biliyim heç aħla gelecek. Şey
- 15 satırlarnan geder su getiridik. On beş baş horanta çimdirirdik. Bir gün getirir çimdirirdik bir gün de getirir çamaşır yıhardık. Ondan sōna onnarı bōtdük. Onnarı bitirdik sıra bize geldi. Ondan sōna bu evi yaptım heç bir ğul yok. Herif geldi hazıra gözel oturdu. Ula dur ben beniņkini dēyim sen ğassın hele. Ondan sōna ne bil m
- işde. Ğızları gelin etdim, İsdambul'a. Ondan sōna şindi ta Altınolā. Ölanın birini
- 20 Almanyı'ya saldım birini everdim İsdambul'a saldım. Herif geldi ikimiz şindi tek ğaldıħ. On beş baş horantada ikimiz ğaldıħ. Buranın geçim şeyleri kötüydü, ceyran yōdu lamba yaħardık, mıķ çahardık da ğaz çok yanmasıñ d y içine alırdıħ. Ondan sōna işde getird miz su bayā var. Köprüden burıya su getirirdik bir gün evel çocukları çimdirirdik bir gün sōna çamaşır yurduk. EkmeK ederdik iki yüz çelik

25 unnuK úydúrdúk unu hep ekmeK olurdu bir sele iki yüz çelik iki ton d ym. Ton annarsıñ. Hah. Yōk sen de annatıcıñ. Ne bil m bu da çok iş gördü ıcık da şu annatsıñ saña.

EkmeK yaparken gōñşu, dört de kağar hamırımızı yūrruk, bir gün evel tandırı hazırlarıñ. Ondan sōna saat sabah üç buçuk dörtde gağar hamırımızı yūrruk.
30 Gōmşular toplanır. Öndüç birbirimize ederik. Akşama gadar ederik beş teklik ne ederik, beş teklik altı teklik ekmeK ederik. Ondan sōna bulguru bir elerik. Ondan sōna yīharıñ. Ondan sōna gāynadıırıñ. Ondan sōna guruduruğ üç dört gün. Geri elerik çuvallarıñ bulguru. Ondan sōna dērmana geder dērmanda geri gelir bir daha elenir. Köy bulguru ne var bir avuş der çıhar millet. Haa gōmşu şartlarımız şeylerimiz ēyi
35 yanı gōmşu olarak birbirimize.

Peki, şimdikiler nasıl, şimdikileri beğeniyor musunuz?

Şindikiler y dēl daha bizim zamānımızkiler bu zaman bunun zamānı ki bu benden güccük bunnar da bitdimiydi hemen ki biter. Bizim zamānımızda biz geder birbirimizde otururduk. Orda gıyma yürürduk, orda çay içerdik. Şindik gelinner geldi
40 ya acık acık açıldı. Esgisi gibi galmadı biter zaman zaman da.

Eskiden düğünler kaç gün yapılırdı?

Esgide düğünner dört gün çalınırdı, bir hafda çalınırdı. Sōna üçe düşdü şindik üç gün çalınıyor. Şinde ikiye düşdü. İkiye düşdü hee? Şinde ikiye düşdü. İcık sōna da salondan alır gelirik ıcık sōna da.

45 Nem işde bosdanımızı ekerik, paħlamızı, domatisimizi, biberimizi, mādānısımızı, ırahanımızı her şeyi biz ekerik. Yazın işde yedinci ay gibi başlarıñ om birinci aya gadar bosdannarda yer içerik çarşıdan almağ.

Bulgurdan ne yemekler yaparsınız?

Bulğur pilavı yaparım, bulğur köfdesi yaparım, bulğur gıyması yaparım. Bulğurda
50 yapılan tavaaşu deller sizde çobanaşı he onu yaparım. Bulğurda her çeşit çorbasını
yaparım mercimek çorbasını yani pirici ben haftada on günde bir yer miyim yemem
belki de. Heç yemem sēmem.

Köyde ne ile geçinilir tarım mı, hayvancılık mı?

İkisi de var, tarım çok, tarım yüksek. Tarlalarımızı da bu termik elimizden aldı
55 götürüyor. Yōsa arazimiz güçlü. Pancar ekerik en güçlü. Ondan sōna buyda, mısır,
çekirdek.

O termik engelledi mi yani tarımı?

Çok engelledi çok. Fasulye ekerdik kağıdı, nohud ekerdik kağıdı. O çekirdek çitlenen
çekirdek ekiyorduk kağıdı. Bunnar birden hep kağıdı bitdi. Burda buyda şimdi pancar
60 bunları verimden düşürse de engellemedi. Verimden düşüyor esgisi gibi dēl. Ondan
sōna herkeşin gendine göre bahçesi var. Aha bu gomsumuz bu bir gelin bunun eltisi.
Aha Şo da cevizini silkeledi. Geldik iki üçümüzü yedik iki lafımızı atdık. İşde bir
gafaña bir ayıklıh. Őeher de ossa bu yok.

Köyünüz çok güzel ama.

65 Köyümüz çok güzel, köyümüzü alıyorlar elimizde. Bekliyoğ termik çöküyorumuŐ,
İŞallah bir demlik çöker de galır biz ler. İşde eyle canımsıñ başga da bişeylik yok
köyümüzde.

Atalarınız gelenek görenekleri nedir, mesela gelinnik etmeden bahsettiler.

Ayy benim nenem gilde üş tene gelini var daha beraberler. Őlunu gızını evermişler
70 bitirmişler birisine anne diyorlar hepsi bir toplamı birisine de apla diyorlar. Yanı o bir
ilkinki geline anne denmiş ya ona herkeş anne diyor. Gaç eltisi varısa onun çocukları
ona hep anne diyor. Böyük, anne diyorlar ona. Gelinnik, benim annem ben bōdüm

geldim daha gelinniK ediyordu anam. Dedemiñ yanında yemek yemezdi meselâ.
GelinniK ederdi işâret ederdi bi şeyler oldu muydu.

75 Sizler yaptınız mı?

Bizler de yapsak ancak iki üç ay sürdü helarda. Benim sesim çok berk çıhar ya heç edemedim. Ğayınbabam şorda duruyor şurdan bāriyom Ğayınbabama diyom ki.
Gelinn mi heç sorma.

-Ne ēyisi, ēy bi şey mi ēy miki Allā.

80 Terbiyeli bi şe. Māfaza ediyordu terbiyāñi. Şindi hemen, beş altı sene gelinniK ediyordu yüze çıhamıyordun beş altı sene de onun şeyni çekiyordun edemiyordun. Bir on on beş sene arıya giriyordu. Şindi Ğayınbabaynan oturuyok dıt bardaqları devir dıt iç çayı. Ayrılıklar, dōşler. Çağlarda çimellerdi evel, ahırda bir tene şey olurdu ahırda çağ olurdu. Boy abdesi almak için hemen çāya hañğısı ireli çıharsa
85 Ğafasına doker çıhardı. İnekler neler bālı orda. İki üç tene dōm yaptım canım, ikisiniñ göbāni gendim kesdim evde dōrdum gendim kesdim. Heç bir ğul yok. Ha birini de hasdanede dōrdum hasdanede deal bir özel ebede.

-Ben de üç dōm yaptım üçünü de Allah'dan başğa kimse yoğudu yanımda.

Essah? Göbāni kim kesdi?

90 -Ğaynanam gelirse.

Göbāni gendim kesdim ben.

-Eñ malamat benimissim işde Cemile apla.

Ha bunun da Ğocası yok fiharemiñ. Aha şu bayakki olan gendiniñ iki ölu var bu bunun eltisi. Burda işde bunu bahıyok. Amma buña biri bahar dēy yürāmiz düşüyor.

95 Ağıt mani türkü bilir misin?

Gel ğızım şindik ālıyaK

Yoluñ uzak ben gelemem

Yarın geden gurbet ele

Ölsem ölümü göremey

100 Ğıza dedim, adam da geliyór. Ondan sōna arabada geliyom, tek ğaldım bir ğadın var.

Orda ğadın Őimeriyor ğocasıynan, benim ğocam yoĥ, otuz beş yaŐındeim. Ondan

sōna...

Almanya'nıŐ yolu dōlek

Yaĝmūr yaĝar olur gölek

105 On ōlanı nēydicim

Aha Şindi eşim gerek

O ādıŐ içinde. Nem çoĥ sōledim amma aĥlımda ğalmadı.

Anlatan: Halil ŞAHİN

82 yaş

Derleme yeri: Çoğulhan

- 5 Bes sürü göyün varıdı, iki sürü camız varıdı manda Türkcesi. Üç sürü gara sığır varıdı. Onnar bitdi şindik. Üç cüz áne bir sürü göyün. Ben atmış sene göyün yaydım burda, atmış sene. Bin dohuz yüz gırık yedide başladım, iki biñ üşde bitirdim. Oğula da getmedim amma oğulu da yazıda bitirdim, oğulu da yazıda örendim. Bir tenesi şurda beyefendiniñ şurda çay ocānda gazete çözüyor. Ell iki pılağa nireniñ dedı, elli
- 10 ki pılağa Ordu'nun yavrum dedim. Ellüç de Rize'nin dedim. Elli dört nireniñ elli dört de Şaharya'nin dedim. Elli beş nireniñ, elli beş de Samsun'uñ. Elli altı nireniñ elli altı Sinop'uñ, elli yedi Siirt'in, elli sekiz o da Sivas'in. Āmā dediler, oğula getmemiş adam nēş gördün dediler. Ben oğula getmedim anam babam yōdu yetim ğaldım ben. Evel, şindi nene oldu, ebemiziñ yanında bōdük bir ğız bir ōlan. Ben beş yaşında
- 15 babamı ğaybetdim. Ben māden çocūyum, babam Diyarbağır'da mādeninde māden zehirlenmesinden ğaldı. Amma devlet bize bakmadı o zamanın şartları ēylēdi, ānadı. Bēyle geldim yanı. Çok dayak yedim bu kōde ben on sene kōtek yediler atdılar ōsüz dōlür mü? Gelen vurdu geden vurdu, ebem ğuzuları çobana ğatmadı, ufādım yedi yaşındıyādım. Ğuzuları çobana ğatmadı, niye ğatmıyorsüz dēyi gelir düvellerdı
- 20 biliyoñ mu. Kimseñ olmadı mı bu millet Allah'dan ğorkmaz. Yumrūñ varısa ekmā yediñ. Sōna da bire on verdi, biz de vurdūmuzu yıkdık ammana, dōkūlen çanağ dolar mı, dolmaz. Bēyle geldik yanı şartlar zorudu. Efendime söylēm. Bu kōde işde buyday varıdı, fasılya ekellerdi on parasına. Üç ağa alır, efenim bir gendi alır, bēle yanı. Ağalık devriydi belle ki. Ha sōna Allah razı olsun yapana edene şu santral
- 25 geldi, Çolhan Etopya'dan kōtüydü. Otuz evin arāzisi var, diğeriñ hiç yokdu.

Çuhuruvu'ya gédeller pambık işlerinde çalışıllardı, ğanalda çalışıllardı. Heç bişēleri yōdu. Çōlĥan bu durumdıyadı. Ben de şahsen. Haa şindik benim altı, yedi ōlan var hepisi de çalışıyor evleri var, Allah'a şükür. Üş dördü emekli, ben de emekliyim. Hemi ben yazın ğoyún gütdüm, ğışın işde çalışdım ben de emekliyüm. Ha verd ne

30 şükür öteki fazla alıyormuş ben de biş iki yüz alıyom, Allah bereket versin. Yalnız dünyāözeli bir hanımım varıdı, felç oldu. Efendime söylēm, oña bakmāynen mükellefim. Ğoyuncúlúünen geçirdim bu zamana ğadar, doĥuz tene ōlan everdim, iki ğız gelin etdim, üç yol ev yaptım. Çocukların hepisinin evi var şükürler olsun. Çalışdım heç yatmadım, diyom ki hanıma, hayatım bak boncuĥ gözlüm ben hiç

35 seniynen şey ğurmadım, heç seniynen yatdım mı, yatmadım diyom, davara getdim davardan geldim, yalnız çoru çocúú da perişan etmedim. Muhtaç olmadım Allā şükür kimsenin ğapısına varıp bir bardak çayını içmedim. Çalışdım bu kō çok mādúrúdu, bereket Allaha şükür dört baca geldi de onnan şiy oldu işde. Yalnız bir kül sıhıntımız var işde, külden sıhıntımız var yanı. Çok rahatsızık böon verdiler gene,

40 çok rahatsızık külden. Benim hanım felç. Sen deycin kine, benden on yaş güccük felç oldu bu. Dünyāözeli, doĥdura dedim ki benim ne dearim var dedim dünya ğözeli hanımım vardı felç oldu nayla dünyā ğözeliydi. Çıhartdım buyur hocam dedim. Şōle bakdı, gel de dedi saña ilaçları raporlu yazıyım da beleş al, dedi. Ğonuşursañ her zat seniñ. Ğayseri'de yatdı atmış altı ğün bu. Şindi işde ğótúruyoĥ getiriyok bir yanı

45 dutmuyor. Ameliyete aldılar direnci yōmuş narĥozu vurdular dizden yoĥarı çıĥmadı. Valla hanımefendi beles yanı. Çalışıyollar vatandaşlar asğari ücret olsa da sigortaları yatıyor yanı.

Senin daĝda sıkıntılıandığın filan oldu mu, koyunlarını kurt murt götürdü mü hiç?

Ġoyunu ġurt gtrd, ġoyun ġurduġ elinden aldım, ġoyun lyordu ġoyunu kesdim.
50 Ġoyun yayılmıya gedici, ġoyun sabaha ġadar beKledim, getsem ġurt yci,
getmesem le. Krde kşede yaydım, ġoyunun ġarnını yardım içeriye boşatdım, drd
aynı baladım. Bu deyn daġdım, omuzuma aldım ta eve ġadar geldim. T 
kilmetireden drt kilmetireden. Byle bu Őartlarda geldim ben burıya ġadar. Byle
geldik yanı. Yaşantımız Ćlġan'ın yaşantısı Etopya'dan ktyd Ćlġan bu santıral
55 geldi de ekmek seabi oldu, otuz ġişiniġ ekmea varıdı, otuz ġişiniġ evi varıdı Şey ev
demissim, arzisi varıdı diġeriniġ heç bi Şeyi ydu. Valla drt milyon alanda var
şindi, ġamu seKdrnde alışannar, zel seKdrde alışannar da biġ keat biġ drt
dz keat, benim iki ocm çalışıyor zel seKdrde, biri biġ drt dz alıyor, biri biġ
 cz alıyor. Yanı zel seKtr biliyon mu. Ha ġamu seKdrnde çalışan torunum
60 var o da  keaT alıyor, he  biġ keaT alıyor.

Hiç sylemedin mi daġlarda trk, kaside bir Şey?

Valla ben oġ gzel trk slerim hanımımı Ġayseri'ye gtrdm, hoca dedi ki sesin
gr ıġıyor dedi. Hocam benim ġapımın nde bir cevizi yed m zaman sesim oġ
gzel ıġar. Sleġ mi dedi, ben dedim ki dilden slm burda slersem dıġġatları
65 sdme çekerim dedim. Sle balım, yalnız saġa da getirdim yz atmış ceviz de orda
duruyo.

Doġdur beyim Şu sinemi

Yar Muġammed'in ařġına

Derdi bu ġadar mı derin

70 Gr Muġammed'in ařġına

Hanım oturuyor orda

- Ġazām Afşin, Maraş elim
Uzakdan geliyor yolum
Ġırıldı ġanadım ġolum
- 75 Sar Muġammed'ın aşġına
Hamd olsun İslām'dır dinim
Türk oġluyum temizdir ġanım
Masa üzerine tenim
Ser Muġammed'ın aşġına
- 80 Doġdur duygulandı, hanım hasdāniye aldı hanımı. Hanımı sabānan sübyan
doġdurlarına şey ēdiyor. Dedi ki bu sōlüyomudu bunnar özgürlümü ġısıtlıyor. Dedi
ki yok Hocam valla güzel sōlüyor, herkeşin derdi var herkeşin yarası var Halil amca
gelele. Ağlamāycıysāz çok güzel sōlerim dedim. Şindik Tıkġatları üsdümüze
çekmiyek. Ben Maraş'dan geliyordum da bir suyu ġırānda sesimi verdim o şeye
- 85 televizyona, o da internetde yayınlamış. TeşekKür ediyolar biliyon mu. Durnaları
ġaldırdım Şam'dan, Avşun'a getirdim.
Üş durna ġaldırdım Şam'ın elinden
Bilinmiyor Arapların dilinden
Ġater olmuş Adana'nın çölünden
- 90 Yoksa ġılavuzuñuz tor mu durnalar
Siz sizi esirgeñ dādā meşede
Ġadir mevlam sizi biñler yaşada
Bir soluk alın da Feyzi Paşa'da
Hele bañın güneş er mi Turnalar
- 95 Őñuze çıksın Maraş beġleri
Gül gülisTan bahcaları baġları

- Ėayet yüKseK deller AĞır Daları
Üzerini açmak zor mu durnalar
AĞır Dalarımı havalı uuğ
- 100 İlice Zeytin'den bir dolu iiğ
avdar'ıĖ ged ni selmet geiğ
Elbisdan'a eniğ Ėar mı durnalar
Elbisdan'a eniğ sürünüz sefa
OĞuyuğ elifi yetiğiğ Ėafa
- 105 UĞramadan gemeğ Esabil Kef'e
Orada yediler var mı durnalar
AĞığ Hüsüyn'im dr soruğ hlimi
Artar bu dnyanığ zulmü zlimi
Eniğ AvĖın'e de buluğ limi
- 110 Bu dünya da size dar mı durnalar
Çok güzel slerim süper, ĖaracoĖlan'dan slerim, her daldan slerim her dalda.
Bağı pare pare dumannı dalar
Ne belalı Ėarip bağım var benim
Anadan babadan oğmıyan bağım
- 115 Ėanınan yoğrulmuğ alım var benim
Her kime dost olsam o dĞman oldu
Felek sevdĞm elimden aldı
Ne dilek dilesem tersine döndü
Ėanınan yoğrulmuğ ağım mar benim
- 120 ĖaracaoĖlan der de bdem içilmez
Sevip sevip nazlı yardan geçilmez

Açılsa çiçekler gönüm açılmaz

Yaz bahara ... gışım mar benim.

Nayla sōlerim dúunde bāzi sōlediller mikrohonu elime, ālallar. Ağlamáycısāz derim.

- 125 Bēyle geldim içim yaralı. Öksüz büyüdüm, gelen vurdu geden vurdu, gelen vurdu geden vurdu. Minnācídım, anamı bir ğır ata bindirdiler, altı yaşındēm anamıñ arhasına düşüyom. Ėyle bōledim. Mutfā geçiyom yemek yapıyom ya hanımıñ yanına. Hemi sōlüyom diyollar ki ğoñşular gene Halil dayı sōlüyor. Hemi sōlerim arhasından da ālarım, heç ālamazsam içimi boşaltamam. Siz nērelis z aslan. Erçeneli
- 130 mis z? Āşık Hüsēyn de Erçeneli. İşde onu sōledim ya sen tamam mı, çok güzel, menmun oldum. Çālhan'da orda benim bibim varıdı. Demek sen Erçeneliymişñ menmun oldum. İşde o Āşık Hüsēyn'in türküsü bu benim sōyled m tamam mı. Heş duymadıñ mı? Sōledim ben, yok şindi ğabağ dadı verir bir dā sōledim miydi olmaz. Aldıñ mı telefona? Aldıñ deal mi? E aldıñ nēydiym ben. Desēdiñ ben yükseK sesinen
- 135 verirdim onu. Varsa sōliyeleridi. Desēdi kine baña ben sesiñi alıyom desēdi ben içeriye geçerdim orda güzel sōlerdim ben, heç şey tmem ki. Sen orıya get haydi ben orada güzel gelene bu durnaları, madem Erçeneliymişñ Erçeneli olmasañ valla sōlemem. Amma Erçeneliymişñ sōylēm. Erçene'niñ türküsü ğardaş benim sōled m.
- Şam'dan ğaldırdım getirdim Avşın'a ğördüm durnaları. Sōletd ? Yok ben türkü
- 140 olarak da sōlerim de ben bunu dilden sōledim. Bu neñ oluyo seniñ? Ğızıñ mı? Haa, menmun oldum. Sen nirelisiñ, sen de Erçenelisiñ? Nērede iķāmet ediyorsüz? Ğıprıs'dasız, menmun olduğ valla. Onü da saña sōylēm babáyıñ yanında. İşde bōle,

isminiz? Habibe ne güzel adın var. Benim de adım güzel Halil. Halil'im dedi ya Allahu Teala. Oldu Habibe'm teşekkür ederim.

- 145 Yaş sekizen, ğardaşım ben yemek yedim yemek yemeden ossáadı. Ben yemeden geliyim olur mu ben. TeşekKür ederim teşekkür ederim sávolasınız. Yav ben, bende hazinesi var yav. Ben ğonuşurum kültürüm var. Çocuklara dedim ki Hindísdan'a gediz z hańđı buğazı geçers z? BöüK okyanuslara geçiz z Akdeniz'den hańđı buğazdan geçersin? Cevap yok ğardaşım bi şe bilmiyollar. Lisiye getmiş amma ben
- 150 dāda yaşadım, ben kültürümü gelişdirdim ben oğumasını ğonuşmasını oñ biñ ğişiye yüz biñ ğişiye hitab ederim gerçeKden ğonuşúrhen yaní. Bilmiyollar ğardášım, yalańız anam babam yōdu. Hee rüzĝarın getird ğazeteleri de oğurdum. Yem n ederim řu çay gimi ğanım aķsın, burda şerif Hasan deller dúunu oluyor biñ doğuz yüz elli bir. Dabandan bir çamırın içinden ğazete çıhatdım oğudum, ne yazıyo
- 155 ğazetede? Neler olacağ neler olacağ, Allah haķđı için heç aķlımdan getmez bağ. Biñ doğuz yüz elli birden bu yanı atmış dört sene olmuş, neler oldu neler oldu hālen de oluyo. Buyum yaní bēle geldim yaní.

Anlatan: Meliha KAYNAK

70 yaş

Derleme yeri: Alimpınarı

5 Unutdum (unuttum) arhasını da bissemidi he.

Yatmış mektebin güzuna

Çarşafın örtmüş yüzüne

Biz burıya düün gürdüü

Polidin Ümmü gızına

10 Acel mi sardı başını

Ana vurdurdu eşini

Baba çaplın yok muydu

Yardırdın biyaz düşünü

Erçene'niñ cılgı yolu

15 Gede gede gavuşmuyor

Seni vuran çona Durmuş

Tılavşın'a savışıyor...

Erçeneli misin?

-Gıprıda oturyollarımıñ ana Erçenelilerimiñde asılları.

20 Daha varıdı başını bilseydim neşe yaşlandıñ galan unuttuyok gediyo. Sabanan

kaşarık, azzık hazırlarık, yer ocanda yemek yaparık, azzımızı guyarık, tarlıya

gederik. Akşamadar bu zamanaçı gızma gazarık. Yayan giderik kaç kilovet yolısa

galan bilmiyom. Ordan gellik, bu zaman yemek hazırlarık, işte çoru çocú doyruruk

yatırık. İneamızı sārık. Sabanan kaşarık yayık yayarık elimizde tahta yayıkda. Ben

25 atınan gelin gètdim. Ata bindirdiler. Emmimiñ òlunuñ biri başını çekdi atıñ, biri bir
òlu emmimiñ bir òlu üç emmim marıdı. Biri bir elimden duttu, biriniñ òlu da bir
elimden dutTu. Duvak etTiler. Yeşilden duvak èdellerdi, şuralara ğazlı olurdu, şòle
şey yapallardı ğurdālēmi donaTıllardı. Orda bindiriller biri burdan biner ener orda
ayānı çekmeden üzengiden gelin binecek üzengiye basacaķ. Buriya gelişin üzengilik
30 isdeller, atdan èndirmezler. Ne bāşlıyaciyse burda ğaynana ğayınbaba varısa he.
Üzengilik verir işde tarla mı veriyor, inek mi veriyor. Ondan sona varıñ, ğapıdan
geleniñ elini öpeñ, ğapıda geri yanıda bir kız sādıc olur. Ğaynanam var da
ğayınbabam yōdu ölüyüdü.

Nasıl davranılır mesela büyüklere, gelinler nasıl davranırdı eskiden?

35 Gelinnik èderdi seslenmez hiç ğonuşmaz fısır fısır ğonuşur sayğıdan. Ğaç sene
sürerse gelinnik èder. İşde sayğıdan ğaynanañsa ğayınbabañsa gèderken
ayaķğabısını dönderiñ, geldi mi ğapıdan ayā kaķañ. Altına minder açañ he òle
sayğıydık. Şurdan gederken şordan bir adam gesse óğnü geçmēñ òle süzülün. Bir
seniyeçi babıyañ evine gètmeñ. Hiç götürmezler. Òliyemiş evel adetleri òliyemiş.
40 Ayıbımış, adetleri òliyemiş. Bu ğız bōğüm, bu dōdu bösbōğ oldu òle gótürdüler beni
gezmiye. Burdan hısımı ğarimi toplar ğaynanañ alır seni bir ğanime avradınan babañ
evine gótürür. Orada da anañgil yemek yapar, onnara bir yemek döķer, seni orda
ğollar geliller. EletTıñ dürü öteberisini hısımıña ğarimiña dādıñ. Onnar da künde biri
dāvet èder, işTe elbiselik eder, başğa bi ş de eder, zenginise mal ğatar óñe. Bir ay
45 duruñ orda, baba evinde, dāvetde duruñ. Dāvet eder künde hısım ğarim, bir ay
duruñ mu buózde ordan o hısımı ğarimi toplar anañgil, şindi aķrubā hısım ğarim
delleridi. Ordan bōz da onnarı aķrubāları toplar, ordan avratlarınan gelir ğarılarnan
getiriller. Bōz da ordan buriya getiriller burdāñ₁ yemek verir bozda āşamned , āşam

getiriller. Evel õliyedi, şindide bõn varyollar saba baba evine geri geliyollar. Hāmile
50 olduŋ muydu kimsiye görükmezdiŋ. Baba evine gédemezdiŋ utandıŋdan diyemezdiŋ
kimsiye. Ayıbıdı.

Çocuğu nasıl kırkıyorsunuz?

Ġırkıyon, Ġırk tene su dökellerimiş dellerde biz õle etmedik. Bir bürük dilbet
esgisini şöle ġafasına dutaŋ depesinden dökēŋ çocúúŋ bõle oyudu. Ġaynanamız bir
55 saygılı ġarıydı õle ta seferbirlikten ġalma. Hemi halamıdı hemi ġaynanamıdı. Gendi
deál ġocası ġetmiş. On sene çocuksuz durmuş. On sene heç mektup yõú telefon yõú
o zaman burda ġayñbabası zenginimiş burda çobannar diyór hizmekerler diyór beni
oynadırdı seni sataú ġocaŋ ölük dēyi diyor. Beni diyor ġaynanam şıye ġótürürdü
diyor. Evel ġāni olurdu, oŋa bindirirdi diyor, ta aşşā çöl bāleriŋ orda Mezgitli deller,
60 orda paġla doldururduk çetene diyor. Ġaynanam orda beni beġlerdi ġayñbabam
burıya paġláá getirirdi diyor. Eşġıyá zamānıymış o zaman, eşġıyá olurmuş,
ġorġallarmış ġadınnar yalıız ġetmiye. Õle der, çocuksuz bekledim der. Ġelişin kimse
bilmemiş on seneden sõna, her taraf ġılıŋ içinde bilememişler. Ġapılarında bir kōpek
varımış o bilmiş on seneden sõna. Yaşadıını annaTırdı işde. Sekiz tene derdi coçúúm
65 oldu geri ġaynım avratlarıniŋ ardından ulaşdım derdi ırahmetlik. Ondan sõda ıık
onnan yaşamış. Bir derdi ġávur ş ymiz vardı kōşgerimiz derdi. Ġayñbabası
zenginimiş, kōşger getiririmiş husüsü eve. Ayaġġabı diġene kōşger denir. Onnarı
getirirdi diyor, evde dururdu ġüze ġadar evde durur ayaġġabılarımızı dikerdi diyor.
õle annaTırdı ırahmetlik işte. Bilmiyom Vallaha nere olduúnü de işte geldi. Cephei

70 neimi biliyollardı o zaman. Geld ne çaldılar yahar. Benim dedem de orda ğalmış seferbirlikde. Hiç gelmemiş şehid olmuş orda. Esgiden öle irezill miş işde.

Valla çok bilirdim amma, heç şu anda heç biş aklıma gelmez oldu. Bir hoş oldum. Ben billim. Çocuklarıma derdim bir size duruñ da heykâ veriyim derdim. Bõle bekleşilleridi hele bir şu tama ğızınan õlanı azıtmıya getmiş de...

75 Bir adamıñ avradı ölmüş, analık almış. Gelişin bir ğızınan bir õlu varımış. Bunnarı azıdırsañ evden saña ğarılık yaparım yõsa gèderim demiş. Adamıñ özü dõmüyor bunu. Sabanan diyor ki çocuklara siziynen oduna gèdek diyor. Bir ş azzı alıyor eKmek, bir ğabag olurumuş su ğabā onı da su ğuyollar. Çocukları götürüyor çam içine Çekedini de üsdüne örtüyor siz şurda yatıñ diyor, ben diyor şu dāñ ardından 80 odun edicim, gelir allım sizi diyor, orıya yatırıyor. Şeyi de ğabā da asıyor ağaca. Uyanıyor çocuklar beklıyor. Babamıñ aha odunuñ paltanıñ sesi geliyor. Ğabaú yel vurdukça tak tāk ettikÇe. Öle beklıyollar āşam ğarāyor baba yok. Bunnar eline alıyor ğabā. Bõle şor verdim miy çocuklar ālaşıllardı azıtmış d y. Āşam bõle televizyon yok ne yok onnarı bõle āğlemiş olurdum yāhar. Gabā ellerine almışlar ta tāk. Tak tak 85 ğabacığ bizi azıTan babacığ dēyi yola düşmüşler, derdim. Bulullar mı, nerden bulucular.

-Baba ğomuş getmiş, analıı, avradı dutmuş, çocukları dutmamış işde. Analık zor esgiden beri.

Ondan sona bunlar susamışlar ğalan sabah mı olmuş nēse bir ğeyk izi şey izi at izi 90 gelmiş, onda su çıúmuş, şundan içim bacım diyorumuş õlan, güccúmüş. İçme diyorumuş, at oluñ diyorumuş ğız. Ötiye varmış bir it izi gelmiş. Şundan iç m diyorumuş içme ğardeş it oluñ derken bir ğeyk izi gelmişimiş, içmişimiş õlan ğeyk

olmuş. Dā daşı dolanırmış bacısına yiyecek getiririmiş. Bir ācıñ dibinde bōle
duldalanıllarımış. Bir bēñ ōlu gelmiş. Şurda bir ğarartı var demiş ava geliyorumuş.
95 Şiye demiş ki yanındālara. Gendi atıñ üsdünde. Şorda bir ğarartı var canısa benim
malısa siziñ ossun gedıñ bahıñ dēmiş. Gelmiş ki bir dünyā gözeli ğıZ. Atıñ terkisine
almış. Götürürken ğıZ demiş ki benim bir ğardeşim var şimdi gelir dādan demiş. Onu
ğabil ederseñ götürrüm demiş. Temam demiş, beklemiş ğıZ ōlan geleneçi. Gēygi de
almış getmişler. Geygi de götürmüşler. Bunnar yatarımış ayucunda gēyķ yatarımış.
100 Şu beá emmimıñ ayā şu bacımıñ ayā dēy severimiş ōle. Bir gün bir şey ñ ğırāña
ırmāñ ğırāna çamaşır yumıya gedellerimiş. Orda bir ğapğara bir gelin gelmiş. Haydi
demiş çim de senıñ başıñı sabınney m demiş. Avrat çimmiye oturuşun şey başını
sabinney nce suya yitmiş bunu. Varıyarak bunu balıķ yutmuş. Şindi gelmiş āşam
oluncu beán şeyniñ asbabını gēymiş gelmiş ya bilmiyór ōlan. Yatā yatışın aşşādan
105 gēyķ derimiş ki. Şu beá emmimıñ ayā, şu ğara zınnāñ ayā derimiş. Bunu şey duyar
beāñ ōlu duyar dēyni avrat nāl edek bunu. Demiş ki gēygi kes de bir pilav bişirek
demiş. Ula demiş senıñ ğardeşini özúñ dōmezdi, nasıl kes diyoñ baña dēmiş. Kesiciñ
bunu demiş. Ōlēse dēmiş sen dēmiş ince eleKden duz ele, ben de pıçā bilāliyem
āşama keseK yáylımdan gelince demiş. Varmış ırmān kenarına, bacım ince eleKden
110 duz elenir, pıçaklar buğazıma bilālenir. Orda bōle çiyiriyorumuş. Beāñ ōlu bunu
ğuvalamıya varınca dınemiş. O zaman gelmiş ğara zınnā suya yitmiş balıyda
ğusdurmuş geri. Köpūynen çıkmış avraT içinden. Aslı yok da bōle ğonuşurdum
çocuklara ōle ālaşılılarıdı. Ğavûşmûş ğarısına geri. Kötü ğadını yitmiş suya geri.
Gēygi de ğurtarmış. Ğardeşini özúñ dōmezdi dēmiş sen nasıl oluyor da buğazla
115 diyoñ. Yahar kine işde tanıtıyor elbisesini geyinci. Gēyķ heykāsi. Sōnadān gelen

ğadın işte ne yapıcı. Türkü diyosañ dèym. Utanıyom ğız. Sen nêrde oñuyon tokide mi? Niye geldiz burıya ya?

Geydirecek ayaúlarına picama bulamazdıú òle çılbaK dolanırdı. İşde çok yoklúynan böütdük çocuúları. Bir bez bulamazdıú ki çocuk yatıraú. Şindi herkeş küllúklere

120 atıyor. Yİhamıyor bile.

Bülbül havalanmış yüksekten uçar.

Has bahÇe içinde gülüm var dèyi

Seni seven yiğit serinden geçer

Gözeller içinde yarım var dèyi

125 Elif'ın ğaşları çatıú

Gamzesi sineme batıú

Ağ elleri ğalem dutuú

Yazar elif elif dèyi

Bir ufaKdan ğar yağar

130 Tozar elif elif dèyi

Deli gónül abdal olmuş

Gezer elif elif dèyi

Elmamız olurdu onnarı āşamdan sona yatarñan getirir, tarñana yaparık ğazannarınan, yarmēy bişirrik, ğatık ğatarık içine yürruk. Damlarda serererik ğuruduruK. Onnarı

135 getirrik işde üzümünen onu yeller. BasTık çalardıK ğoca ğazannarınan. Hatize

bişirirdik. Onu yellerdi işde. Bizim işimiz doğal şey yanı dışardan gelen bişey yōdu.

Hatize nēle yapılır? Nişe olur. Buydē vurruk bir hafta on ğún durur suyuñ içine

ğoruk orda durur. Onu çıñardırıK depelerik, depeler depeler suyunu allık keFkirde

süzerik süzeKde. Depelerik suyunu allık. Ğazannarda durur doñuz on ğún onuñ

140 suyunu allık künde iki yol bir aKşam bir sabah. YētTen táze su ğoruk gendiniñ evelki

suyunu süzerik yētTen su görüķ. Ondan sona dibine çoĥār bir haftadan sō k̄oĥusu
gēder. Onu elimizinen bōle ġavladırıķ. Biyaz şeylere sererik çarşafalara. Ğuruduruķ
öfelerik elerik. Onu torbalara görüķ. İki ġaşıķ ġazana onu ġuyarık, beKmezinen bunu
hatize yaparık. Bā beKmeziyenen. Ğarışdırı ġarışdırı bişirrik. Ondan sona tepsiye
145 pölerik, tereyānıda eridir üstüne döķerik. Varısa ceviz ġırarık içine ufaķlarıķ.
Çocuklar yeller işTe onu. Tarĥana şorası bişirrik, bulġur pilavı bişirrik. Esgiden
yemāmiz oyúdü. Çoban pilavı bişirrik. EKmá hamûrû yuġurruk elimizde ederik.
Ğalıç biçerdik tarlalarda buydē harman ederdik. Patosa verir çıĥan buydē yıĥarık
därmene salarık un olur. Ha õlesil işler görürük biz. Ölēydik erķeK gimi. Şindi siziġ
150 işiyiz ġoley. Her şeyden hazır geliyor alıyorsúyuz yiyorsúyuz içiyorsúyuz. Her şey
bizim elimizden geçerdı. Hee yokluk varıdı. Onu buldúymúza çalardık. Hamûr
yuġurruú eKmek ederik işTe taķTeynen biri bişirir bōK açırú eKmek. Ğış
eKmeklerini bōle iki üç yġın yīyarırú yazaçı yerdik. İkiun üç gün ederik. Her ev eder
onu işTe yīyar. K̄ömbe ederik sabahları zobamız olur bōle orda k̄ömbe yaparırú.
155 Sabānan çocuklar çaynan onu yer işTe. Siziġ gimi hazır öteberiyenen somunnan
neynen günümüz geçmedi.

Anlatan: Ali YILDIRIM

90 yaş

Derleme yeri: Altaş

- 5 Benim asger arhadaşlarım mar Çuħuru'da, tanıdıymı da gerçeKden tanırım İremzi. Şuriya Havus dışardan çıkdı ğıPla tarafdān geliken ayā kağdım ... baba dede dosdu Ğara Albısdannı sen dedi bi şeyler sorucuğ dedi. Sussss dedim, Elembā'ñ adamı var cemāt adamı deal bura Bedel Ağan Ali dedim, irahat dur dedim. Şindi biz Erçene'de de oturduğ Erçene'de esginiñ veya şimdikiñin de ihdisascı k̄öyü, çalışır. Hacı EhmeT
- 10 emmim burda hayvan yayar, sabahnan gèder aħşam gelir öküzlere yayar. Onnar geliken esgi adam onnar da onuñ fiziKcisi, çiftciler onnarı tercih edeller. Çünkü malı yatırmaz, ölücü diye tab . Erçene'de bizim iki seFer üç seFer oturmuşlar İremzi, dedemgil, heç un tükēmedi derdi babam, bulğur tükēmedi derdi. Tıkgat èyled . Ha şindi esgi Erçeneliler de hep şeydiyor bōn de geçmişiñe irahmet. Gelin seniñ de
- 15 geçmişiñe irahmet. Aha bize adam daha hatırlatdıız Fatiħı'ya. Sen k̄öyleriñ ğuruluşunu mu sorucuğ? Buralarda Erçene Aldaş bizim burda biz burda beşinci nesil yaşıyoğ, bunnar altıncı Aldaş'da. Ğuruculūnu mu soruyoğ ğurannarı? Şindi burıya ğuran Durmuş Ali. Ğaç ğaç dōşünde Veli'ynen Hamıza vuruluyor iki ğardeşi. Ondā sōra işde k̄öyü evğaf malı èdecekleri zaman, şimdi ölmezler var bizde. Şindi
- 20 ölmezler kim? Dōru ğonuşannar. Mesele burda Hüsēyn Hocagil bura ğuruluyor, ğurulunca halk şeydiyor, dedemiñ ölünce ölu Çolağ Veli'ynen Hamıza ğalıyor ikisi bir, Durmuş Ali ölünce. Burıya evğaf malı edeceKleri zaman ha şindi Hüsüyn Hoca Veli Hoca şey bilgili ālim, Meykirli Omar Efendi de ālim, fağat Ömer Efendiye Elbisdan'dan Ğarabekirli ağaları, bu geliniñ yanında annatamazdığ biz bunu, bunu

25 geliniñ yanında annatamazdıķ şindi, gelin o. Erçene'niñ sorumlusu var ya onnarı burıya,

-ĖaleyÇiye annat baba ĖaleyÇiye.

Ula dur ĖaleyÇi ney, avıcnıñ boş it mi. Erçene var, Ėusúre baķma gelin, bizim bāzan hanı Ėonuşmamız olur. Ömer Efendi'ye Ėarabekirli AĞaları böhden etdiler, ediyollar
30 Meykirli Ömer Efendi'ye evĖaf zamānı, bŭ müsellim tāyinnarı Çapanoğlu'na bağlı o

zaman şey. ÇapanoĖlu'na bağlı Sivas'ıñ deal onnarıñ, ÇapanoĖlu'na bağlı beyl ne.

ÇapanoĖlu Beyl nde. Ėarabekirli Hacı AĞa'ya böhTen ediyoy, Güccük Māmmetliniñ Ėızı. Selli Hacı AĞa da şey olacaķ şey, Hacı AĞa'nıñ Ėardeşi o şeyiñ Ėızını vuruyoy
Güccük Māmmetleriñ Ėızını. Yapmasañ yidi diyor. Şeyle Ėarşı Ėediyolar. Beriye

35 gelince Ėayrı işde, ÇapanoĖlu'na Ėarşılıyollar, Ėarabekirler. Hacı orıya varaķ da bi iş olur diyor. Ėarabekirli Hacı AĞa'yı burda müsellim tayin edince, ō Güccük Māmmetliniñ Ėızı diyor, Selli Hacı'de müsellim bozdu diyor. Sōra, şindi çok

zamanıñ şeyi var da, şu uva şōle Ėeder fağaT Avşın'ıñ adamı emmoğlu cāhil, Erçene'den de cahal Aldaş'dan da cahal, Nadırnan PosĖof'dan osuruķ olmaz. Ben

40 buranıñ sulhuna iki kōñ heç Ėüvenemem. Erçeni'ye Ėeldi mi Ėiderik. Orda Ėeçmişıñ her şeyi var. Şindi Ėenşler deaşdı pişĖoloji ĖasĖoloji diyolar. Esgiden Ėüşlü dersler varıdı. Bu arada Erçene Aldaş Ėuruluşunu sor Ėayrı onnar bitdi. Aldaşlı Veli Hoca

diyo ki Meykirli Ömer Efendi bir şeriat kesiyoy yāniş Hacı Efendi, Ömer Efendi Meykirli Albısdan'da Ėadıymış ya. Suriye Ėazasında da ũnlŭ Ėadı. Han

45 Arabıstan'da ... dėy nce bōle lâ lâ der Araplar. Şindi onuñ kelimeleri var bilĖim yoķ dėy gelin annatamıyoy. Yāni meselā şindi Hacı EhmeT emminiñ torunnarı Hacı

Ehmet emminiñ kiml nden bahsedip soracāñ. Orda Emin Efendi'niñ bāzi sözleri var şeyiñ Hacı Ehmet Efendi'niñ. Onu anıyom, diyor ki Emin emmiye Emin diyor, şurda diyor sufra ğurulmuş diyor. Bunu bir yerde annadamadım Aldaş'da gelin saña
50 annadıyım dur yavrum. Buyur yemek ye dèy çārdık diyor, geldi diyor Emin diyor, Emin emmi Kerim, o arħadaşı da çārdı arħası sıra gel gel dèy diyor. Sufriya çöKdü oturdu diyor. Bir de diyor şindi Erçeni'ye sizi gene tariha getiriyim bak. Biri de Erçeneliyi esgi adam çārınca diyor ki, şindi burdan yeriyip geliyoğ diyor aç oluyor. Allah bizi diyor Emin ölüm diyor o aç gelip de doğ ğedenden etsiñ diyor. O çöküp de
55 oturandan etmek yemesiñ diyor, çünkü bu Erçeneli oldūñuz uçun bunu ğonuşabiliyom, başga yerde ğonuşamam. Ğaleyçiye annat diyor ğaleyçiye, ğaleyçiye ne annatıcıym. Erçene'de Hacı Memmetce Ağa'niñ çocukları da perişan baba dede dosdu. Oğadar da zal olullar daha bir şeyleri yoğ ğurursuzluğları yoğ bize ğarşı. Hacı Ehmetleriñ dedeñgiliñ yoğ.

60 Hacı emmi asgere ğaşda getdiñ, sene ğaşda asgere getdiñ?
Elli birde getdim, elli ikide getdim elli birde getmedim, elli üşde geldim. Ğüzün getmedim yazın getdim. Şindi biz şeye saydılar Ğarakösüye savk etdiler. Burda Sivaslı Silli Bey varıdı şube ir si o beni orıya savk etdi. Orıya varınca çok ğalmadığ orda Doğubayazıt'ına ordan suvāri alayına Ğaraköse'den, binici suvāri alayından oña
65 verdiler. Ordan Anğarı'ya seçim var. Kirli Ali Kea Hüsiyen de Şirli Ged n'de asger ğarağol ğumandanı. Şöle bağıdık tipine ulan şöle bir asger olabilsem dedim, Kirli'yim dèyince ğalbimden yüzüne ğarşı. Cumurbaşğannī muhafız ğıtasına seçim mar dediler. Alay sōnadan oldu ora. Potinnerimi nēmi boyadım, bir gidiyom asgerim, geleneadar subay ğolumdan dutdu, çık Maraşlı dedi. Orıya vardık asger olduğ. Sōra

70 orda da tanışdık felan bizi savk edenneri felan da hep çarşıda bazarda gördüler o Sıvaslılar felan. Müfrüzlerden Cavıt Bayar benim daħım ğumandanım oldu orda. Daħım ğumandanım oldu, herkeş asgerlik alıyor ben o hemşerim oldū için Hacı Ehmet ölu utandıyımndan benim evde durumum Őu dēmedim. Aha babam mart gireli bir güclü ğar yādı doħuz yüz elli üşde mardıñ biri ya bir ğar yādı, yollar da ğapandı.

75 Biz binicilik atlı birl suvārı birl binicilik, o hayvancılık yapıdımız için, o Ğurān-ı Kerimde de geçer öretim Nisa Suresi'nin yetmiş iki āyetinde öğretim altında geçer. Orda binicilik felan yaparħan güzel bir at varısa satıŐa çıħarıcılar. Çıkdım bölük ğomutanına da dedim ki, Őu atı baña ver dedim. NeydeceKsin dedi, sen baña ver heç ğarıŐma dedim. Yazık Őu ata satılmasın dedim. Biz hep atcılık sen de Elbisdannısın dedim, onu alıŐdırdım, öne düŐdüm sanķi öne düŐdüm manileri onuĝnan atlatdım ondan sōna alıŐınca kime verirsen ver dedim. Ben maraĝgozhāniye getdim. Ammā o gün Hacı Ehmet ölu, subaylar Őu āzından çıħan ferman gibiydi. Őindi gelin ğusūra baħma da televizyonu çoħ zaman diynemiyom.

Neden izlemiyorsun?

85 Kıkık(?) AFedersin bizde bir ara sözü var ya! Bunnar geliniñ yanında ayıp. Kötü adamlar gelirken baħ meselā AldaŐ bāzi ğabileler cahil deal mi burda Afşin'de de, aFedersin deller ki ğancık bocūmu yatıp yuvallanıyo pezevāñ ölu deller, adamı görünce deller, sözsüze, fāki ayrı hāki ayrı, söz ayrı söz, tamam. Burada eñ sevgili adamlar, Hacı Ehmed'in torunu öyle diyelim saña ğayri biz. Bi tenesiynen tartıŐıyoduĝ Hacı Ehmed'in torunu, baña bir mevzū ğonuŐdu, ğanadından kaħ get dümbük dedim ben adama. Benim anamın üç cüz altın ğalını var seniñ ney ğ var, bir eŐsek buçū anıyañ ğalını dedim. Meselā bugün Őu bizim öte bir arıcı gelmiş arıcı gelmiş Has Ali'nin, Musdafa Ğanat diye soru soruyo burda gene aynı yerde soru

soruyo bizim ...dan gelmiş. Soru sorarken ben dedim ki aslanım bak bahadırın obası
95 horaf çıkar Muhsaloğlu yedi boyu vâli taşıyan dedim iki bin yüz çadır, Muhsaloğlu
Musdafa Paşa dedim. Gêderken de öğretmen olmuş yenge, gelin, Muhsaloğlu
hakğında beni aydınlatın demes ! Ula sen nasıl öğretmen oldun, nasıl milletvekili
adayı göyduñ dedim. Sen Muhsaloğlu hakğında bizi aydınlatdın dedi, bugün iki bin
yüz çadır yedi boy vâli taşıya dedim. Bak hatâları yok İğdenin uvasına böyle ora
100 ğonar şey ğonar Muhsallı ğonar. Buriya Göksün başından böyle Cihan çatınâdar
Avşar ğonar. Avşar Derimoğlu aşireti, seksen dört bin hane temel Horasan'dan
göşleri, seksen dört bin hâne göçüyor Horasan'dan göçüyor. Tecirlinin boy bağ onnar
da ötâçiyeye ğonar. Ğayrı sen oraları bilin Torusların(?) üsdüne Topakdaş'a felan
ĝonallar. Tecirliye âzı bök boyu bā Tecirlinin.
105 Onnar kaç hâne?
Tecirli mi? Bunnar bölük börçük göşdüler. Tek bir boy beylikleri var herkeş şey ayrı
ayrı. Ha orda mehitinde der Çapar Omar boy bēmiz de Topakdaş'a ĝonardı, al ĝapıda
al kendire asardı, her birimiz bir orduya yeterdi, dōşerek ölemedi varımız der,
isyanında. Sōna töreleri var Tecirli aşiretinin, ĝardeşini öldüren atından endi miydi
110 ğılıç böyle ĝalır, Türk, ğılıç çekemez. Bunnarın Türklükleri, Türklük ĝuvvetl nen
gelişdi. Sōra Hacı Ehmed'in ölu, dikğat eyled . Muhsallı ötâçiyeye ĝonar, İğde
yazısına, orıya uvaya. Buriya hep birden uva dēy Albısdan uvası diyolar şindi, bura
da Aldaş uvası geçer Tarihde bâzen, burda Avşarlar da aynı Tecirli de aynı üç,
Ceritler de Hurman üsdüne ĝonallar. Fağat bunnarda bir hatâ yok ırz nâmus hatâsı
115 yok. Üç aşiretde de, bizde bizim tek evde. Baña da Hārūn'un ĝızını verdiler
Puñarbaşın'a ben, Oğuz Hoca gelmiş, birisi de aralarını giriyor. La ölüm onun önde
Oğuz Hoca var senin öñde kim var dedim. Orda o Harun'un ĝızının ĝayınbabası sizin

ğadar oturmadık. Yanı on dağğa beş dağğa tanışdık, ben de görmediyim, merhabaşdık, hañğı partilisiñ dëyincek gelin ha şarpadan sormasıñ mı baña. Ben
120 dedim, bağ dedim, ben dedim Türkeşciyim, dohuz gişi oğudum dedim oğuyom dedim ... dedim. Benim dedem sağ olsıyadı başğa partiye rey versem beni buğazlardı dedim bağ tıkat eyle dedim. Bunnarıñ hatası yok gerçā var. O ğadarı birer kelime sordu.

Şiir söyler misiniz?

125 Bazilerini unuduyom şiir, Tenecioğlu'nun da şeyi var, Tenecioğlu'nun şeylerini tam yazamasağ çirkin olur. Yine de ondan başlıyağ köylünüz olduğu uçun.

Oğğa dëyi de çay daşını dutallar

Ġuru üzümü leplepiye ğatallar, Adana'da

Burda ğalanı da köprü altına atallar

130 Ġıyma hākim bey ğıyma n olur canıma, der.

Güzel şeyleri var bi çok, şindi aklımızda ğalannarı, şairlikleri şey de baña göre zamānı geşdi Hacı Ehmed'in torunu.

Şu Tecirli aşireTini annadağ da. Yahu serbesken çok güzel annatıyodum da, şind ,

bunu eksik annadırsağ çirkin olur efend . Çapar Omar şiye çıhar Ġuruca Uvı'ya

135 çıhar. O burıya gelince şind Ġuruca Uva'da sōler Göksün'nen Maraş arasında.

Yeter patışām da bu sitem yeter

Ġurucuvı'ya da ğonuşun ğuğğular öter

Ġız gelin ğalmamış hasda olmuş yatar

Seher yeli de açılmıyor ğülümüz, der, Çuğuruva'dan

140 Duman duman olmuş Hamite'niñ ğalası

Heç getmez de aşiretiñ belası

- Yıhılıp da Çuħuruva vérañ ğalası
Çevrildi de orda ğaldı elimiz, der.
Ğarāciken (?) çıhınca da harnınıñ düzüĝü
- 145 Oturmuş boy beĝleri hep bileder sözü
Fettahlı baĝlar da yoksa kim edek nazı
Yedi yerden baĝlı ğolumuz, der.
Ğoca düldülden de barħanımız çekilir
Çekilir de ğuzuluĝa dökülür
- 150 Benim belim bundan sōna bükülür
Sabahanan da ğün burnuna İmalı'ya enerdik
Saçılır da saçaklıya ğonardık
Sākin ğonuşuyum ben de acele ğonuşdum bu kelimiye
Sabahanan da ğün burnuna İmalı'ya inerdik
- 155 Saçılır da saçaklıya ğonardık
Şöhret için yavuz ata bineridik
Alışĝan çakma atla bizi belimiz
Bura ĝarip k̄öyden gelenner bizim Erçeneli marabacı (?) oĝlunuñ ĝızı ya, Çerkez
avradıñ anası Aldaş bol k̄öy dedi. Çünkü Erçeni'ynen Aldaş yapıcı, ne Posĝof'nan
- 160 Nadır'da sulħ olmaz, esĝisi. Geçim bizim çifciliKde buĝday ğaldı zaman biz
güçüĝük, biS dedemiz ireçberin böüğü ğomşular yardıma gelir. Bi yanda Nadırlılar
da geldi yardıma, şurda ĝırħ elli dönüm tarlıya öĝleneadar bitire on sekiz yiĝirmi
ĝişi. Yanı yardımlaşma güçlü. Buñaltıcılık yok, cimrilerin de yanına da satı kimse
varmaz işimi bitir deyi, onnar ayrı. Tecirli aş retini ānadiyoduħ da ordan şeyden
- 165 İmalı'dan çıhınca

- Ahır dā da yaylamızıñ etea
- Maraş'da Bayzıt beyleri de elimiziñ dutā
- Ġayet serin olur çimen çatā
- Orda yayladır elimiz, der, Berid'in yaylasına
- 170 Yeter patışām da bu sitem yeter
- Ġurucuvı'ya da Ġonuşun ĠuĠĠuĠlar öter
- Ġız gelin Ġalmamış hasda olmuş yatar
- Seher yeli de açılmıyor Ġülümüz, der.
- ÇuĠurua'nın meselā,
- 175 ... púuru(?) çöķer, oráyı sōledik heralda
- İçilmez suları yōsunu ķoĠar
- Dōnder Ġöçün yönünü de
- Çel atın başını ova yoluna
- Boy bēmiz de Topaķdaş'a Ġonardı
- 180 Al Ġapıtı da al kendire asardı
- Her birimiz bir orduya yeterdi
- Dōşerek ölemedi varımız, der.
- Çapar Omar der de n olup n olunca
- Ben de çatlıyorum şu dāları issiz Ġörünce
- 185 Saçılıp da şu pardıya Ġonunca
- Silkinip de Ġır ata binince
- Her yere toĠanırdı şerimiz, der.

Anlatan: Döne IZĞIN

79 yaş

Derleme yeri: Altaş

- 5 Şindi ben Tombağ'dan geldim burıya elli sene atmış sene oluyor. şindi ğızım bak biz
çocuklūmuzda oynardık zıplardık, gezerdik ev bark demezdi analarımız da
babalarımızda. Öle gezerdik. Bulgur ğaynadıllardı, ğazan düzellerdi. Erkeğler ğazanı
dutallardı ğulplarıynan şöle devirir dökellerdi. Ondan sōna tarhana bişirir tarhana
yapardık. Suvā gelince, ğara suvağ adamlar suviyannar olurdu, onnar suvardı
10 çamırınan. Bizler de biyaz toprānan şöle süPürğiyenen suvamış olurduk. Şindik mi
deal ya. Onnarı yapardık. Şidi de burıya geldik, buranıñ kezzek yīnnarını ben tut
ağacı sandım. Bu Aldaş'ı heç anadan bi şēcik yoğudu, mizan, kel ğabādı. Kezzek
yap, kezzeanen yemek bişir, kezzeanen ocağ yağ, bir rezillik yaşamıssık. Gözel
yaşamamıssık ki esgiden. Esgileri neapıcıñ sen, getsiñ gelmesiñ. Samanınan yemek
15 bişir. Aha şunja de, Remzi desiñ. Öle ğünner yaşadığ yavrım. Horuz ötümü ğahardığ
adamlar işe gedici ya. Tarhanıya ocā ğorduk. Ğaynardı ğaynardı, pancarını atardık,
suyunu ğorduk. Üç suyunan bişirirdik bu tarhanıya. Haa gōzel olurdu. Gilik darınıñ
bazlamasını da dōrallardı, yēllerdı çor çocuk. İlāne dönderirdik bōle. Ağaç ğaşınan
şindiki dāl ya. Ondan sōna gelecek ğüne mercimeğ ğoñ, yarma ğoñ, bunnardan çorba
20 yapan, cıyıqlama yapan. Bu işlerimiz ārıdı. Şo pūñara lōbetci varır, hepimiz
beğlerdik, āşamaçı ğórdúúñ puñarı. Bir birimizden öndüç olan öndüç alırdı suyu,
aman baña vēr ben yemea ğoyucum dēyi. Çamaşır yıhaması ayda, zeñginner ayda

yurdu, fāhırlar da ırık günde yurdu. Bit bire gótürüdü. Yaa. Şindi bir efendilik, neler, ocağ yanıyo, sekizde kağıyor çayı goyo, hayran galıyoğ o günnere.

25 Çocuklar hasta olduğunda ne ile tedavi ederdiniz?

Abaavv hasdelik. Şindi bir sıhıye çıhardı. Sarı bir hap verirdi, onnan bir tene yarım tene içirirdik, sıtma olurdu, yağın olurdu, düşürüdü. Ondan sōna dokdur çıkdı. Elhamdülillah. Hasdeler çok ölüdü önce, kiş kiş olsun şindi güzel, valla tokturlar var.

30 Peki, ölüm sebebi en çok ne derlerdi?

Boğmaca, öksürük, ızamık, çiçek, bir de ızılıúğrük diye bir yara çıhardıllardı. ızılıúğrük neresinde çıharsa çıhsın oña da şōle yeri deşerdi bilen ğarılar, sōlcanı çıhardırdı el ilāniyinen bōle kömerdi sōlcanı. Sabānan kağar ki sōlcın üsdünde ölmüş. ızılıúğrūñ üstüne mi kömerdi onu?

35 Heye hee, sōlcanı diri diri kömerdi. Allah'dan iyi olurdu zahar o dırnāndan sürer giderdi bōle. O ğarı geri gelir bağardı, ğurtarmış yavrum dırnāndan çıkmış derdi. Sōlcanı diri goyoğ ha.

Şindi neane ğaynadıyoğ, ebemkömeci bişirrik, yedirrik, vurruk, tut ğurusu ğaynadırdık ğabağulağ çıhardırdı onu vururduk buğazına ğabağulak, onu lepe

40 éderdik. Ha çocūñ biri de bir bōmacıya dutuldu hēç iyi olacā ğalmadı, oña da ğara eşşeañ südünü içirdik, hayvan var ya onun südünü. Heye éyileşdi.

Burda düğünler, şenlikler, akrabalık ilişkileri nasıldır?

Çoğ yidi esgiden şindi éyi deal. Şindi kimse kimsiye varmıyor, televizyonun başında çürüyo. Esgiden āşam ekmeani yediñ miydi.

45 Eskiden şenliklerde neler oynardınız?

Ohō uzunali oynardık. Neler oynamak. Ondan sōna yúusüK oynallardı. At deve yapallardı, sîñ sîñ ataşı ğurallardı sîñ sîñ oynallardı gece. Utuzannarı suya basallardı. Méydannia ğurallar harman yerine bōle, oynallar o oña hōlar çıhardır o yandan o oña hōlar çıhardır. Hee elinde bir ğazzīnan hōlar çıhardır, o çıhar ğaçar, utuzannarı 50 şu suya basallardı sabahanan. YúksúK oynuyolar ya. Dúúnumüz bir hafda çalınırđı, şindi bir ğün davul çaldırıyolar ne biliyim ğız erkek bir arıya geliyollar, ney oynuyolar?

Yedi ğün yaparız diyorsunuz düğünü?

Şind baķ bōn bayrak çıhıcı, bōn bir mal keseller, onu yemek yediriller. Buyur 55 édeller, toplanır millet, toplanır. O zaman yēmā yedikden sōna sen filan kōyü alıcıñ, sen filan kōyü sen filan kōyü, kōyleri alıllar hep, dúún sābine misaFır gelecek kōyleri. O kōylüyü alannar sehab olur misaFırine. Dúún soñu para atılır misaFırler ğeder. Evel .... ōliedi. Şindi davıl düdük kaķdı, ... çıķdı. MisaFırı alan oğa baħar, ev seabi ğün seabi heç baķmaz.

Anlatan: İsmail ÖZTÜRK

62 yaş

Derleme yeri: Örenderesi

- 5 Asgerlik ğardaş şind , biz işde aynı ded m gimi bize hiç bildirmediler sabānan hemen
deri desti aħşam bindirecekler ya bizi harp şeyine, harp āşamdan vurdu zāten. Bizi
sabānan bindirdiler aħşam Mersin'e indirdiler, orda aħşam bizi aliğopter şeynen
uçānan endirdiler. KıPrıs'a endirdiler amma bir bombardıman başladı ammana ne
deyim saña yāmūr nasıl tolu düşer ōle düşüyor inan ki bombalar. Türkiye
10 bombalıyor, Türkiye uçakları bombalıyor. Orıya bombalıyor veriyo geliyor
taĵviesini burdan yaħıp gediyo, Türkiye'den, İncirlik Havaalanı'ndan yapıp
gediyo. Bizi zaten piyāda oldūmuzdan bizi fazla soĵmadılar. Devamlı geride ğaldıĵ
ya, hep zāten uçak şeytdi. Hep biz ğaradan köylere girdik. İnan ki yirmi dōrt saat zor
sürdü yav. Acıcaĵ sākinneşdi nası olduysa, yanı ūşde birini anca alınmış o arada,
15 nasıl oldu dur emri gelince durduĵ. Durunca herkiş birliklerine yavaş yavaş çekildi.
Amma gene de sabahlara ğadar yatma yoĵ. Hep gece dışarda, heĵ yemeklerimiz dahi
şeye geliyor, dışarıya geliyor, arāziye geliyor. Bōle işde zaman geldi geşdi geldi
geşdi. İkiune bir bizi çıharıllar Rum bölgesindeki ğāvurları tesPit edellerimiş.
Onnarı torlardıĵ toparlardıĵ getirirdik. Bizim ordāki, ordāki Türklere var ya çok
20 aziyet çeKdirmişler, çok aziyet bild ĵ gimi deal. Bizden evel de öldürmüşler de bizi
zāten o şiyeye çıhatmıya vemişler. Adamları beleş çalışdırıllarmış arāzide ossuĵ, arāzi
vermezlermiş, isgence yapallarımış, ğarılarını, ğızlarını, çocuĵlarını öldürüllerimiş,
heĵ diynemezlerimiş. Bu köylerde azımış Türk olarak Rum çōmuş heralda bilmiyom

artık nası ireli geliyosa işde. Soñ sō düzeldi godu gètdi. Ondas sō çok rahat geşdi
25 asgerl m. Yetmiş altıya girdim mart ayında bura döndüm. Mart, on sekiz ay yaptım.

Köyümüz ismini nerden almış?

Şorda su depbōmuz var garşıda görünüyö bağ görebiliyosun. Onuñ şu ağaşlı olan
yerde var ya armitlı olan yerde gâvur varımış, Rum. Rum köyde de varımış,
Bōksevin köyünde de varımış. Kilise, şura şindi Kilise diyok ya şindi Türksevin. Biz
30 evel orda kilise varımış, orda da Rum varımış, oranıñ camisine aklım yetip geldi
yanı, kilisesine. Bizim benim hanımıñ amcasınıñ ölu çoğ zeñgin ya Hotazlı, orıya
kürütdü, kilisiye kürütdü park yaptı kilisiye yanı. Kilisiye olduğı gimî bōle böök bi
park yaptı, ha diyeceam. Orda otururmuş Rum şo etekde otururmuş. Az bi şey var
meşe şu görünen de, o meşeniñ orda otururmuş. Bir gâvur da bizim şu ilk girişde bir
35 ev var, sâda ilk girişde. Gâvuruñ biri orda otururmuş, şu köyden öti yanı arâzi hep o
gâvuruñumuş, camızı, arısı. Bu gâvur çok zeñginimiş burdâlarıñ hepsinden de
zeñginimiş, bu gayrı buraları Türkiye'den bunnarı gömıya başlıyanca bunnar başını
alan kaçmış. Bunnar başını alan kaçmış. Köydeki oturan bahırcıymış, o zamanıñ
bahırcılarından. O da Êrmeni bahırcıymış o. Burdâki gâvur burdâhı bir arhadaşa
40 buranıñ bir arhadaşına arıyı da vermiş, camızı da vermiş, yatâ, evi. Heçbi şe sâde
parasını almış getmiş. Bu ondan zeñgin olalı iflaf olmadı, halen de iflaf olmuyor. Bu
bahırcıyı zaman geçmiş bir sene mi iki sene mi geçmiş o arada birez alacakları
varımış, bunnarı toplamıya gelmiş, köyden birezini toplamış birezini de şo garşı
köyden toplıyacımış. Yayan gèderimiş çünkü adam bi şeyi yok ya. O Bōksevinniler
45 bununıñ õñune iki üç gişi salıyolar, bunu orda öldürüyolar, parasını alıyolar. Adamı
ānadıyollar kine, şindi evelden belli ānadıp geliller ya, itburnu varımış bāñ
kenarında, adam bāñ kenarını dolanı dolanı dolanı, guvalamışlar ya itburnu da

böügümüş ellām, adamı pıçaqlamış öldürmüşler velhasılı, o gâvuru òle öldürmüşler.

Burdālar işde bunnar başını almış gaçmış. Burda üç sene mi oldu beş sene mi oldu,

50 şurda şu eviñ birez göyünü varıdı bunun çobanı Berçenek deal şu, Norşun'ıñ öti yanındā ney ora yav? Nēdi yav? Demin bi cenaze verildi. Yo yo daha yoğarda, Kürt Kürt. Ha İncirli. Benim de vardı göyun, benim bir ufağ oğlan varıdı òlanı götürdü yanına ben de bōle beğmez gaynadıyom. Bōle daşa belini vermiş ayānı da şeyle uzatmış ayānıñ ucunda şu böklükde bir altın. Nal, aynı eşşek nalı var ya aynen

55 o ğadar var. Bizim buriyā geldiler işde o zaman. Ev telefonu varıdı burdan avradınan Kürtce ğonuşdu ğonuşdu ğonuşdu. Yav Hasan ab ne ğonuşuyoñ yav dedim. Yav dedi òlan dedi ısmarlıyacım hasdiyem biras, rahatsızım dedi o arada. Çocuk baña altını buldu dedi. Bunun ğónúnú etdim nēy tdim. bağdım altın deal dedi beni ğandırdı amma altın. Ğardeş bir gece aynı gece orıya geldiler ğardeşleriynen altını

60 ordan aldılar. O ğavuruñ ded . Aynı nasıl eşmişler beton şeyi ğoñ ya, beton atañ ya mezere duvar gimi. Ğoca ğoca daşları nasıl endirdiñ öyle. Şōle endirmiş aha daşları. Şunuñ gimi şōle daşları içine kōmmüş. Nerdıyese bir buçuk metre var derinn . Nasıl deşdiğiz onu. Nasıl verdiñ nasıl çıharTdıñ o kösdüğü nası bulduñ. Kōsdü şu toprā eşer taman, şōle topak topak yīyar ğeder. He kösdük, o patıtaya samısā onnar berk

65 yēr. Onnar pataTa ğomaz heç. Hep o işde ören oldü için bundan ören ğalıyor.

Anlatan: Döne POLAT

65 yaş

Derleme yeri: Örenderesi

- 5 Gelin içeri girerken testi kırılıyor, bir takım şeyler yapılıyor onları anlatır mısınız?
- Çerez atarık, yā yapışdıddırık ğapının üsdüne, gelin eve yā gimi yahışşıñ dēyi. O bardak ğırması da ğızken huyu biraħılsın yeni huy edinsin dēyi. Meselā gelin eşiklikde atlarıhana Ğur'anı üsdüne dutarık üç sefer ayānı içeri atar dışarı çek̄er atar soñ üçüncüde girer içeri ğaynananın ğoltunuñ altında. İşde o da ğaynananın
- 10 basğısının altına girsin diye.
- Yirmi tene Ğur'en getirsen de altından geçersen gene girmezler. O esgidenimiş şindi öle bi şey yok. Esgi gelinner ğaynanadan önce yatmazdı. Ğaynana yatmadana gelin yatmaz ğaynana kaçmadana ğayınbaba kaçmadana gelin kaçār, eviñ adirefini sil̄er süpürür yemā hazırlar, ğaynana ğayınbaba ondan sō kaçār. Şindi de geliniñ önden
- 15 zor geçiliyor ki ğapıdan önden bir tıħırtı ederik de gelin acebā duyar mı ola dēyi. Sen çayını içersen içiyon içmessen oturup beklियो. Gelinnik edellerdi ezel daş gelinnik edellerdi. Bāzisi ucca ğonuşurdu bāzisi ebe dilli heç ğonuşmazdı. Ona bir mal veriller ya bir tarla veriller ya bir dam verillerimiş, tosun verillerimiş, eliñde ne varısa işde gelinn bozması için. Altın alıllarımış gelinn ni boz diye. Ğayınbaba
- 20 bozdurana ğadar gelinn ni bozmazlarımış. Şindi gelinnik melinnik yok işde. Önecek ēyi bi yanımız yōdu ğızım.
- Çocuklar hasda oldūnda doğdur nēş görüyodu ki doğdur moğdur da yōdu. Şey ğaynadır içerirdik hayva yaprā. İşde şo şu ıcık bir şeyler ateşini düşürmiye öle çabalardık. Ęyi gelirimiş demek ki hayva yaprāyınan neyinen, şindi gene içiliyor
- 25 gerçi de. Yaşarsa yaşar yaşamazsa ölür. Boğmaca olurdu ōsúrú ōsúrú. Büzmece

olurdu. Bök ğarılar götürüllerdi hasdalanınca, damā düşmüş diye ğarılar çekterdi damānı. Şurıya ğazıllar cileteller şurıya bir şey ğuyallardı çiriş unu miriş unu. Tā daha ezelden tavūñ boħunu ğollardı, sōna sōna çiriş unu ğondu bulundu mulundu.

- Öf hēri sen de özetini çıħadıyoñ.

- 30 Ne özetini, özeti olup da, hayātımız öliyedi işde. Hayatımızı ānadıcıysañ o, incesinden ne gediciñ. Pisl ŋ içinde bödük, pisl nen geldik pisl nen de gediyok hatn ğızım. Tavuk boħu ğollardı ki çocūñ bıñıldānı çeksıñ dēyi. Tavūñ ..ndan imdaT umulur mu? Ondan imdaT umardık. İt boħu olduñ da eme mi yaradıñ deller eđer duyduysañ işde, işe yaramıyan bir kişiyē. Bir derde deva olmaz da bi yol da bir işiñ
- 35 düşer de bitmez ya.

Nasıl beddua edersiniz?

Hayırsız, tembel, töremiyesice, yaşı ğarālesice işimizi dú múyór diyok.

Amma biz çocukları çok zor böütdük yavrum. Altı tene çocúüm var çok zor böütdüm. Benim herifim ava ğetdi avdan geldi heç çalışmadı. Ava ğetdi avdan geldi.

- 40 Bir tandırdan aldím ekmā bir hafda eline somruk verirdim. Bizim şurda kōde bir adam varıdı, o da Almanyı'ya ğetmiş Almanya'dan ğelmiş. Geliyim de bir hap isdēm de bir hap yutuyum dedim. Geldim adamıñ yanına isdiyemiyom, oturdum şurıya şōlece. Ezelde bir utanma varıdı şindik mi şindikiler olsa onu öle öle ederek gene isder, yanı bir türlü hapı annatır işmarınan müşmarınan. O zaman daha bir aklımız
- 45 yōmuş yahar, şindikiler aħıllı. Hoş ğeldiñ gelin dedi. O da saña hoş ğeldiñe geldi amma sesi çıkmıyor dediler. Şo çantamı ğetir hele ondan sōnamıyağ ğeline bir hap veriyim dedi. Şindi şu çalışmıya ğedilen çantalar var ya o zaman onnar gözümüze bir ğözel ğörüküyor ğetirmişler hezana daķmışlar şorıya, çok ğözel bi şey yāni o.

Damāsıyoğ oña. Ordan bŕz bir hap verdi. Gelini ne diyollar ki vërme bu ölüv verme.

50 Bi şey olmaz dedi. Doğ ğarnına yut dediler. Orda verdiler çayına yutdum açlıqdan buğazım dutuldu. Gene de ondan acıq sesim ne açıldı da öle ıcıq yaşadım.

Anlatan: Gülperi TÜRKMEN

61 yaş

Derleme yeri: Binboğa

- 5 Annemgil künde sabah kahardı ekmek bişirillerdi. Yani yoğludu, galabalıdı. Biz on dört gardeşik Özdennerden. Sōna yani evlendik on yedi yaşında gelin oldum, anne oldum. Yaşam zor işde arha arhıya arha arhıya altı tána bebeK yaptım. Biz de aynı zorlukları gatlandık. Annemgiliñ gününde bi ş y yōğudu. Ne bir çamaşır makinesi ne bi şeyler yani duval bir lambıyanan geçinillerdi yani bu ceyranni eşā heç
- 10 yoğudu. Biz de bir türlü işde yāni oña baharak ey di. E çalışdık çabaladık malcılık etdik yāni şindi şükür, zorlandık yaşlandık oña baharak çocuklarıñ hasdalandığında yani çocuğñ öleni ölüdü galanını o zorlukları çekerdik. Yani bir şey göleylikde yoğudu. Parañ varısa dokdura gēderdiñ yoğusa gēdemezdiñ. Ebemiz de küy ebesi olurdu. Heç bir yāni hasdaniye neye gētmedik. Gendi çabamızınan olurdu. Gendi
- 15 çabamızınan zorluk çoğudu ğızım. Yani şindi irahatlık Allah'ıma çok şükür Allah'ıñ verdiği nimetlere. Ğışlık yiyacāmiz de yāni bir un bir bulgurudu öle bir düzenni bi şey yoğudu, fazla mal yoğudu, ağartı olmazdı süt yoğurt. Evel bu cevizler neler olmazdı yanı. Bir iki ceviz olurdu, şindi her şey bolluk Allah'ıma çok şükür. Tereyāydı heç bu çiçek yayımış, zeytin yağmış yani ğıtdı çok ğıtdı yani her evde
- 20 bulunmazdı. Gendi imkānlarımızınan.

Ekmeğinizi de kendiniz yapardınız.

He gendimiz yapardık yani annemgilde her sabah kahardı bizlerde de haftada on beş günde bir ederdik. Şimd yani altı ay sürüyor günnüK ekmeğ geliyor.

Bu evi kaç senesinde yaptınız sen yardım ettin mi?

25 EttiK ettiK ğızım. Puñarlardan şey evlerde su yoĝudu su çekerek haftada bir su gelirdi ondan ahıdırdık yāni. Onnarınan o geldiĝi zaman yapardık. Çamırınan yapdık, daşnan, çamırınan. Çok zorudu ğızım ne dēy m ki şindi her şey duval oldu. Çok göley yani.

Nasıl gelin olunurdu, kaç gün sürerdi?

30 Atınan geldim ben, ĝardeşleri ellerinden dutardı, biri de atın başını çekkerdi. Ben atınan geldim.

Eşiniz imam emeklisi mi?

Yok, ĝorucu emekKlisi fahr imamıdı.

Çocukları nasıl kırklardınız?

35 Yani yediünde bir yol ĝırklardık, banyō yapırdırdık. İşde banyo yapırdırđın, getirirdin. Ğış günüyse zobanın dibinde yapırdırdık, yaz günüyse banyōda haa öncesini dēmedim. Banyō munyō heç bi şey yōdu. Affedersin tūfālet yōdu. Daha evvel anamgilin gününde. Bizim günümüzde deĝişdi yāni, ĝırk günde de bir şey ederdik çocū ĝırklardık. Ha ondan sō da çocūk ēy olurdu yaşardı işde.

40 Çocuĝa özel tuzlama yapar, gözüne sürme sürermişsiniz?

Yapardık yapardık, sürerdik he, gözü bişmesin diye, göz bişerdi. Duzlamayı çocūn teri koħmasıñ dēy, o güzel ēderdi. Teri koħanın ŝindi duzlanmıyor. Önceleri öliyedi. Altını mı? Gederdik bir yardan toprak getirirdik. Bez olurdu o toprā belerdik çocū. O toprak yarardı. O toprā silkerdik dēşicek varısa deĝişdirirdik o bezi, yōsa geri onu

45 silker geri altına ĝorduk. Beşik olurdu böle beşşikler deal tahTa beşşik olurdu.

Burada hayvanlara ne gibi isimler koyarsınız?

Şindi şöle yani, al ineK, gar inek yani ĝırmızı ineK yani bölesil derik yani rengine göre isim daħarık.

Çamaşır makinası yokken çamaşırı nasıl yıkadınız?

50 Çamaşırı mı? BİR gün suyu çekerdik. Puşarlardan daşırdık yani guvalar olurdu. Onnan daşırdık banyō yapardık. İkinci günü de çamaşırı yihardık elden. Su ğurardık yani dışarı müsa tse dışarı ğurardık içerde bi ŐeyiŶ varısa zobaŶ neyiŶ içerde ısıTırdık onda yihardık. Çok zor Őartlarınan işde.

Günümüz gençleriyle günümüz yaşamıyla, Şimdiki ilişkilerle eskileri
55 karřılařtırdıĶında eski mi daha iyiydi Şimdi mi?

SayĶı önce yidi Őindi sen sen olduŶ ben ben oldum yani, ırayına hür oldu. BōĶü bōĶ sayallar güccü güccük sayallardı. GüccüŶ bōĶe sayĶısı olurdu, güccüK de oŶa göre yani. Odalar olurdu toplanıllardı. Bir sayĶı sevgi varıdı yoĶlūdu amma. Őindi yāni bir hamır yūruyom ğırĶ eřid öteberi ğoyom, yāyıdı, yımirtiyadı, teanidi, yōrdudu yāni o
60 düzenidi evel sırf bir mayıyanan bir hamūr yūrulurdu, onu örek yapallardı o da Őaçda. Yani onu yellendi ğapış ğapış çay yōdu ğayfe yōdu önce. BeĶmez varıdı, üzüm varıdı, yāni öyliyedi ğızım.

Pekmezi nasıl kaynatırdınız?

BeĶmezi mi? BeĶmezi getirirdi, sal derik biz yani Şöle bōĶ bi Şey olurdu, onda
65 depelerdik. O suyu ıhardırdık onu ocā ğorduk. BōĶ bōĶ Şeyler olurdu yani ğazannar olurdu, yani tencere diyorsüz Şindi ğazan he bōĶ. Onnarda keflerdik geri bir ikinci ğazana durulurdu berraK olunca oŶa ğorduk. Onda ğaynadırdık altını yaĶardık ğaynadır ğaynadır ğoyulaşdımmıydı bir ğözel sarı köpā dönerd Ondan sōna Şeyderdik, Şöle ıhardırdık, sōdurduk, ğabına ğorduk süzerdik.

70 Hangi kaplara koyardınız?

Hee küpeciK olurdu işde cere diyoK he. Onnara gördük, laylon ğap heçbi şey yōdu onnara gördük, bir de deri olurdu. Şu hayvan derisinden deri çıhardıllardı beğmezi onğa ğollardı.

Peki, burada atasözü deyim, diyelim ki ırsız bir gelin var kaynana ona ne der?

75 Ayarsız, afat, hayāsız, yanı hayāsı olmıyanıñ imanı olmaz gelin ossuñ ğomşu ossuñ.

Yaramaz çocuğa beddua ediyor mesela ne derler?

Afacan, yaramaz, töremiyesice, olmaz olasıñ, yanı önceleri ilaha olmaz olasıñ, ciğeriñ āzıñdan gele, yanı bıñannar bōle derdi. Önceki gelinnerde bir sayğı varıdı bir gelinniK edellerdi. Ğaynana ğaynbaba bir başış verirdi o gelinn bozardı. Yōsa heç

80 gelinniK ederdi heç omuz silkilirdi.

Eskiden kayınbabaları ataları işten geldiğinde nasıl karşılardınız?

Ğorğulurdu, tā şōle gedilirdi ōne gedilirdi. Gēderken savışdırılırdı şindi gene aynı ōle de bir sayğısı ōle yapan yapıyor yanı. Sayğısız olan da yapmıyór, deminki ded ŋ gimi

sen sensin ben ben getsin yoluna gelsin yoluna diyen de var. Elini ayānı yıhadırdı

85 evel işde şey yōdu güğum olurdu. Onu sabūnū verirdiñ havluyu şōle dutardıñ. Bir abdes aldırırđiñ namazını ğıldırırđiñ. Namazlāsını açılırdı. Onu beklerdi yatanāça beklenirdi ğaynana ğaynbaba, şindi o yok.

Peki, kaynana kaynbaba geline nasıl davranırdı eskiden?

Evel gelinniK irezill di. Yanı çok irezill di. Şindiki gelinner ğaynana ğaynbaba

90 oldu, ğaynana ğaynbaba gelin oldu. Öliyedi ğızım.

Hikāye, masal, ninni, mani bilir misin?

Demin sōlüyordum ney di ğı!

Oğlak gēder oyuna

Anası ğurban boyuna

95 Bõle gõzel dũşmemiř (yani nēse ğabileŋ nēse)

Fatişler'iŋ soyuna.

Nēdi ğı! Bi daha varıdı. Yani hepisini biliyodum da şindi aklıma gelmiyõ.

Pasta bõrek çõrek yoktu neler yer yapardınız?

Nerden alıp da bişiricik, bizim datlı yiycēmiz beķmezidi. Tut beķmezi, üzüm
100 beķmezi, ğuymaķ yapılırdı işde hatize dellerdi onu yapardık tereyāğ dõķerdik üsdüne
he õle yerdik. Çõkca bulĝur yemā yapılırdı. Pilavını, çorbasını, ğıymasını, patatıslı
mercimeķli yani bulĝur olcādı. Pirinç çok yõdu yānı.

Yalandır bu dũnya yalan

Var mı bu ālemde ğalan

105 Bütün insanları alan

Ğabir ğabir, ğabir ğabir

Üs duvarı daş õrülür

Õlümden sonra diririlir

Çırasız bir ev ğurulur

110 Ğabir ğabir ğabir ğabir

Çocuklar ne hastalıklarına yakalanırdı burda?

Borañsit olurdu çõkca baĝımsızlıķdan, şindi maşallah yani çocuk õlümü yok. O
zaman çok õlürdü köyde. Yara açılırdı topũndan açılırdı. Vallaha işde halk arasında
õle şey edellerdi doķdura çok getmezdi çocuk.

115 Eli yara olana mesela soĝan koyuyorlar.

Suvan ğollardı, sũdünen hamır bişirillerdi bir ilaç daha yapallardı ebemkõmecinden
neyinden onu bişirir ğollardı yarıya neye. Çocuk da dũřerdi yani. Bařĝa şindi yani bi
şey yapamıyõn çocuk fazla oldum muydu bir kõmecinen çocuk dũřerdi.

Anlatan: Derviş AKKAYA, 70(?) yaş

Paşa ÖZTÜRK, 75 yaş

Mustafa BÜLBÜL, 75(?) yaş

5 **Derleme yeri:** Türksevin

Ben babam ırahmetlikden annatıyım da. Bababam ırahmetlik, vaktāki bađlardan hayvannan tađTa o Őeyler var ya sandıđklarnan yūkledirdi ben de Őōle hayvana eŐŐā yani, on ūç on dōrt yaŐındıyadım burıya. Burda tahTadan yapma būyūk sallar olur onnara ađTarırdı. Annem rahmetlik onunū yanı kōtū Őeylerini Őeçerdi. Ğuru 10 ūzūmlerini onu sala bırađırdıđ toprađ getirirdik. Onunū husūsū toprā vardı toprađ olmazsa o bekmez olmaz. Durulmaz yāni. Onu gederdi Őu ğarŐı tarafdān bir yerden husūsū toprađ getirirdi.

(PÖ) -Her yerinū toprā da bir olmaz sadece ora ayrı.

Olmaz, onu ūzūmūnū ūzerine ōle Őōle eđeler bi barmađ ğadar, ondan sōna cizmēy 15 giyer onu bir saat iki saat depeler. Depeledikten sōna suyu aynı bir bulanık su gimi çamurdan yapılma gimi biliyođ mu onu sūzer. Yanı yaŐlı ğadınnar sūzdūkden sōna tekrar onu geri ocā ğoyallar. Ocađda onu duruldur onunū Őeyini sūzer pekmezini. Altında bir ufađ mırıđ olur deđi mi, oña mırıđ derdik, toprānū Őeyi bir iki ōleçek ğadar dabanda ğalır onu tekrar sūzdūKden sonra tekrar geri sūzer tekrar geri ğazana ğollar. 20 Ğazanda o bir saat iki saat gendāndine ğaynıya ğaynıya beđmez olur. Beđmez olduđdan sōna onu geri teđrar boŐaldıllar Őindi savırıllar onu o Őeyi var ya çomça, ađađdan yapma benim babam ađađdan yapardı Őeylerden yođudu, onuynan savırıđan savırıđan onunū bir ğarıŐ iki ğarıŐ Őeyi olur kōpūK olur. O bir saat iki saat sōna gendāndine sōyar, onu toprađdan cereleler olurdu Osmannı yapısı var ya, bizim 25 Őindik mi deal, cerelere doldururduđ, rahmetlik benim annem, yaza ğadar onu yerdik.

Çay felan yōdu, heçbi şey, çay çorba bilmem, çay yōdu. Sabah kaħardık yāni ben ulaşdıı geldim çayıı bardāna beķmez gollardı. Beķmezinen iħerdik çayı ben on iki on üç yaşıdııyadıı. Atmış iki atmış üşlerde, elli yedilerde felan senelerde o zaman. Yalnız buralarda da Afşin'e gēderdiler yaşı adamlar odun getirillerdi, Afşin'e odun 30 satmıya gedellerdi. Odunu satardı o zaman eletirik yōdu bizim burda, ondan sōna lamba cıncı alırdı ırahmatlik babam, ğaz lambası, lamba cıncını var ya ondan onu buğazına daħardı hayvana binerdi aman ha aman ğırılmasın deyi. Lamba cıncığını şindi, dōşünde getirirdi ipinen ğırılmasın deyi ben buıa yetişdim geldim. Tekrar geri ondan sōna ikinci ğün yedi saatlik yol var, ğarşı var ya baķ şū Güneşli onuı öbür 35 tarafı yedi saat, ormanıdı oralar da bu benim enişdem, bunuynan biz gederdik ordan hayvannan odunu getirirdik.

Yedi saat giderdiniz?

Tabi, yedi saat de gelirdik.

On sekiz saat bir hayvan yüküne?

40 On seķiz saat, bir hayvan deal, dōrt tene bunuı üç tāne de benim olurdu, burdan gederdik herkeş yāni, bu zamanlar bu şeyde yanı bu iklimde gederdik bunuynan getirirdik benim ırahmetlik babam da ikinci ğünü satmıya gederdi hayvanınan, geħim oyudu yanı, seneı ne zamana ğadar biliyoı mu?

(PÖ) -Şindiki gibi odun ambarı yokdu yanı.

45 He odun ambarı yōdu

(PÖ) -Ulu camınıı orıya varırdık esgi camınıı orda sabāleyin ğün deameden varırdı hayvannar orıya, ordan işde namazdan çıħan, ğağnıynan gederdi

O zaman orıya Ulu camınıı orıya şafaķ söķerken namazcılar çıħar, o zaman Avşin'da bā çōdu ya beķmez ğaynatmak bōle bir şey yōdu, namazdan çıħarħan

- 50 camının ına herkes gagnesini hayvani bole getirir sindi. Hangisi guzelise odunun guzelse o adamin odunu guzelise gelir buna ne isdiyog derdi adam. O zaman ya bir keat ya iki keat iki buca satildini biliyom odunun ben iki bucuq liriya delikli guruslar varidi ona yetisdim geldim sen belki bilmen iki bucuq guruslar varidi. Sindi ne isdiyog buna bin keat, iki bin keat atardi. Bir de ormanci şeyi vardı gorhusu vardı o
- 55 zaman, aman ha aman beni yahalar ormanci deyi biliyog mu. Sindi ormancidan gaciyim felan deyi adam satardi ikinci gunu gene gederdi ucuncu gun boz gene satmiya gederdi. Geçim buyudu, sene gaca gadar biliyog mu? Yetmiş beş seksene gadar, dohsana gadar dohsandan sōna da işde herkeş şirket şeyine şey oldu yani.
- Peki, pekmezden başka neler çıkarırdınız?
- 60 Hah kesme yapardık, sucuk yapardık. Kesmeş sindi niş derdi, bekmezi, nişasda var ya onu kesmey yapardı hatize gimi yapardı onu tekrar geri şey yapardı onu şöle dilim dilim dilim bole keserdi rahmetlik annem onda geri gurudurdu. Hafifden de şeye şey yapardı onu nişasdanı şey şey yapıdın mı o kesme olurdu.
- (MB) -Basdi da hatizeyi yapardı onu da beziş üsdüne şöle sererdi, ondan sōna
- 65 silgiyinen silerdi şöle yuħa ondan sōna gurudu muydu bozde gavladırdı.
- O basdik olurdu.
- Yani yufka ekmek gibi mi?
- (MB) -Hah aynı yuħa ekmek gimi aynı yuħa ekmek aynı.
- (MB) -Sucuk yapıldı efenim ondan sōna cevizi ipe düzerdik efenime sōliyem onu
- 70 hatizeye batırır çekildi miydi o maserede onu asar gurudurdu o da sucuk olurdu.
- Hanı çarşıda satılıyor ondan.
- Kuru üzüm atar mıydınız?

Atardık, sergi derdik onu toprā atardık esgiden biz. Sarısını bir atardık, ğurusunu bir atardık. Şindi burdan varırdık, yānı şindi o zaman şindik mi dealde, genelek

75 aħrabalar birbirine toplanırdı tamam mı, orıya ğeld zaman üzüümü bir bir hetifini alıllar, onda tekrar yālarık şeynen ayçiçek zeytin yayınan onu toprā sererdik. Ondan sōna bir hafda onu toplardık, getirirdik.

(PÖ) -Yıħallardı geri getirir sandıklara ğollar yaza ğadar yeller.

Rahmetlik ebem de anahdarı kitledi, o zaman yoħ ğıymatlıydı üzüüm. Şeyden örmeli

80 anaħdarlar olurdu şū ğıl şeyinden yūñden var ya onu beline bālar şindik mi deal de anaħdarı kitler bir misafir ğeldiği zaman şindi ğuru üzüümden, o zaman şindik mi meyva felan yōdu, ğuru üzüümden bilmem armıt kaħı, ceviz yoğudu onu da misafire ikram ederdik yānı ben geldim.

Camiiniz ne zaman yapıldı?

85 Bin doħuz yüz doħsan üçde. Varırdı da mertek ağaç var ya ondan yapılıydı.

(PÖ) -İlk önce camimiz aşşā kilisediyedi. O camiye biz yetişmedik.

(MB) -Biz buña yetişdik, bu da yetişdi ben de yetişdim.

(PÖ) -Yetişdiñ amma ben o camide heç namaz ğılmadım.

(MB) -Allah Allah ben biliyom yav.

90 (PÖ) -Yav biliyoñ da söküldüğünü dedeñ ırahmetlik söküdü.

(MB) -Bu camıyı şu adam, şu arabaniñ ğetdiği yere bir arāzısı varırdı, orıya camıya verdi. Ondan sōna burıya yapılacaħ dedi. Orıya daşını muşunu çekdik, o zaman dediler kine öle olmıyacaħ, kōñ ortası bura dediler. Bu camıniñ sahibi Sülemence'niñ ölu derdik o adam hibā etti. Burıya o camıyı yapırdı. Daşınan yapıdık, daşınan. O

95 camıyı söküdü ğağniynan ondan sōna ğağniynan burıya çekdik dabanını yapıdık.

Toprak, çamır çamır bişirik derik yani.

(MB) -Ağac atdık, mertek atdık üsdünü çamırınan ondan sōna, ardıc ağacı.

(PO) -Ağardı yāmır yādı mıydı içindea kilimler şindiki gimi halı da yokdu. Ağardı çıhardık başına loğlardık. Daşdan loğ, sertleşdirmesü için akması için.

100 Húsüsü bir maden purları olur biliyoñ mu, toprāñ bi değışikl sert toprağ. O dermen var şu ilerde bir de şu ğarşı tarafda şurdan getiriridik ğağnıyan getirirdik. Su geçirmez mi o?

(PO) -O su geçirmez lōladık mıydı geçirmez. Beton gimi

Tabi, o geçirmez, sıhısr şindikiniñ payans gimi, beton gimi olur.

Anlatan: Ali ÖZDEN

60 yaş

Derleme yeri: Büyüksevin

- 5 Daha önce biz şeydeymişik, şu Kötüre'niñ şorda göz var orda Ellezevi'niñ ören yerleri var. Orıyá, şindi biz Tatar Türklerinden benim meselâ sülalem Tatar Türklerinden gelme. Orta Asya'dan, Anadolu'dan bu Türkler şı yapınca Maraş'ın bir Tatar köyüne yerleşmişler. Ordan da dedelerimiziñ dedesi iştik gelmiş buriya gönmuşlar. Burda da, bu, o zaman eşğıya varımış. Eşğıya dedikleri şindikiniñ
- 10 terörüsTü meselâ. Bura yol boyu gelen geçen uğruyorumuş helar orda sıhıntı yaşıyollarımış, biraz da sinek felan çok, bura da ormannık bölgeymiş. Burda ormanıñ içinde o suyu bulmuşlar yuharda. Sevinmişler, yanı o sevinme olayı ordan kaynaqlanıyor. Bir de ben araşdırma yaptım muhdarlımda. Bu Elbisdan'da Dulqadiroğulları variken bizim Sevin varımış, esgi bi köy. İşdik bi ğaç yerden
- 15 Malatya'dan bu Kór Hasannar ğurubu Malatya'dan gelmişler felan, benim bild m. Özkökler nerden geldi onnarı, yanı burda bir şey köy oluşturmuşlar. Bütün Sevin ğurup köylerinin ana merkezi bizim köy. Yanı Büyüksevin köyünden ayrılma o köyler, belli tarihlerde. Bu ormannık bölgiye o dedelerimiz gelmişler, orda su ğaynānı bulunca sevinmişler. Buriyá işdik, gelen geçeniñ o bahsetd m eşğıyalarıñ, bu
- 20 bölgeden dā oldū için gendilerini ğoruma amaçlı buriya yerleşmişler, suyu bulunca sevinmişler. Sevin kelimesini ordan geld ni ben kendim araştırmam, duymam. Yaşlılardan amcam var meselâ dohsan beş yaşında ondan benim öğrend m bu. Burda büyük bir köy oluşmuş, yalız köyümüzün yerleşim alanı çok esgiye dayanıyor yanı. Ben bunu nüfusda hatdā bir Büyüksevin, Sevin, şindi kimliklerimize Sevin

25 yazmışlar, ben Büyüksevin olmasını benim mühürümde büyük yazmıyordu. Şey
Büyüksevin yazıyordu. Nüfusdāki kimliklerde Sevin yazıyordu. Ben ihdar etdim işde
nüfus müdürümüze, Ramazan Bey'e dedim ki, müdürüm bu böyle oluyor, ben
Büyüksevin möhürünü basıyorum. Kimliklere vatandaşa kimlik veriyosüz Sevin kimli
veriyosunuz. Sevin yazıyor Büyük yok. Ankarı'ya şey gönderdik, gerçeğden bizim
30 köyün Büyüksevin oldū ortiya çıkdı. Ankarada o yıl tam hatırlamıyorum, orda bu
köylerin şeyleri var. Ordan araştırma yaptırdı kaymakam bey, Büyüksevin oldū
ortiya çıkdı. O amcam da yaşlı amcam da şunu diyor. Elbisdan'da Tulgadiroğlu
beyliğinin oldūnda bizim köyün bu bölgede olduđu, Sevin'in esgi ārihe dayanan bi
köyümüz burası. Malatya'dan şeyden bi kaç yerden bi kaç soyisim gelmiş. Meselā
35 Özden, bizim soyismimiz Tataroğlu'yuz biz. Özkök var, bunnarın tam olarak nerden
geldiklerini bilmiyorum da. Malatya'dan sādān soldan vatandaşlar gelmişler burda
silsile yoluynan, bir köy oluşturmuşlar. Yanı ğabile olayı çıhıyo, bizim köyümüzde
meselā, Özden var, Özkök var, Özdemir var, Aytaç var, Mert var, Erdügan var,
Duğan var, Alp var, yanı bir yirmi kūsür soyad taşıyor bu köy. Karakuş var, Kızılay
40 var yoğunnukla, Türkmen var.

Bizim şindi dālarda ben şindi bi kaç kez orman ekmeK için orman bölge müdürlüne
işdik, ağaşlandırma genel müdürlü orman bahannına çoğ yere başvuruda bulundum.
Tabi ordan şeyler geldi. Mühendiz arħadaşlar geldi, dāñ yapısını incelediler. Bizim
bu bölgede hatdā şu Bimboğa Dā'nın geri arħasında böyle dev büyük şeyler var, ardıc
45 ağaşları var. Şu anda şimdik var. Bizim dāda da şu Tepiye çıkdınızda da
görebilirsiniz. Hatdā şu ğarşı yamalarda da görebilirsiniz şey var. Ardıc ağacı kendini
yeniliyor, hanı daha önce bahsetdim ya bizim köyde çok büyük ormanın oldūnu. O
zaman babam diyor ki, ölüm diyor bizim şu evin diyor, eve atdımız hezān, o

merteklerin hezanı Şu yukarı dādan kesdiklerimiz, camızlarınan indirdiklerini
50 sōluyor. Yanı bu dāları daha dorusu bizim dedelerimiz batırmıŐ. Babamın zamanında
varımış ĉünkü bizim ev yapılmış. Orda hezanı camızlarınan endirmıŐler. Bizim bu
yakın yerlerden. Aĝaĉların o ardıĉ aĝaĉlarının daldan dala geĉellerimıŐ. Yanı atıyom
belli bir mesāfiye gitmek iĉin aĝaŐdan aĝaca geĉerek gidellerimıŐ. Ğar ĉok
yaĝarımıŐ bōle insan yerde yūryemezimıŐ. Sırtlarınan bōle hayvannar māsūr
55 ĝalırımıŐ o yukarda. Kōkleniĉ derik, orda ĝoyun aĝılları var geĉi aĝılları var hayvan
orda ĝar ĉok yamasından dolayı Őeysiz ĝalırımıŐ, yemsiz ĝalırımıŐ. Ğarın ũsdūnde o
zaman helik ĝullanıllarımıŐ ayaklarında helik. Bu dācıların kullandı Őōle geniş
tabannı helik, ĝarı batırmaması iĉin. Sırtlarında da ot yūklellerimıŐ, sırtınan yem
gōtūrūllerimıŐ hayvannara. Yanı ōle durumlar varımıŐ. Ardıĉ aĝacı var bizim
60 genellikle ardıĉ. Bizim bu bōlgede baŐĝa alıĉ ĉok, bu meyvesi olan. Meselā Şu
gōrdūĝūn her taraf alıĉ. Őu tepiye aŐdınđa, ũzerine atıyom bi ĝoyaĝ deriz biz
ĉuhurlara. Dādaki ĝoyaĝların iĉinde, yukardan yāmur aşŞa indirmeyecek Şekilde aĝaĉ
yetişdi. Ha biz zamanımızda aĝaŐları kesdirmedik. O alıĉ aĝaŐları genellikle alıĉ. Şu
tarafda ardıĉ aĝaŐları da dā bōlgede işdik. Yoĝarı bōlgelerde var.

65 Var, Binboĝa Dā'nın o zivresinde, eylūl ayında var. Anĝara'dan misafirlerim gel di
benim. Őzellikle bu yıl gōtūrdūm. Yanı ĝar kūrūnūn dibinde bunnara mańĝal
yapdım yanı. Onnar da biraz tuvafına getdi yanı o ayda ĝar olması felan. Yalız az
mikdarda ĝalmıŐdı. Yukarda zivre var iki bin metre yūkŐeklikde. Bir de ĝüneŐi ĉok
az aldından ĝar ĉok gec eriyor. Ğarın ũsdūne ĝar yaĝar mı? Ğarın ũsdūne ĝar yādını
70 ben gōrmedim. Meselā bu aylarda bitiyor. Şu anda orda da ĝalmıyor yanı raĝam iki
bin metre yūkŐekliKde deniz seviyesinden ama yine de bitiyor. Őimdik esĝiden ĝar

üsdüne ğar yāyıyormuş. Bu küresel ısınmadan dolayı ğar ğalmıyor yanđ, ora da biras neticede hava şartı deĝiřdi.

Anlatan: Mehmet KAYA

70 yaş

Derleme yeri: Çukurpınarı

- 5 Arıcılık yaptım. Şimdi arıcılı ordan imamlıktan geldikten sōna İsmet Açıkgöz dedi ki yav deli dedi, beş on arı alağ da saña dedi, siziñ orda arı olur hee dedi. Balı heç olmasa yerik felan dedi. Sen biliñ dedim. Sen bir arı bul da dedi, orda arıcı varıdı. Getdik ordan beş on tene bir arı aldık. Ğaş teneydi on mu, on iki miydi? Buriyá getdim Allā'ñ heKmeti yav daha õle bal almadım. Şu eviñ başına ğırāna ğoydum
- 10 şuriyá. Ben de daha acemiyim peK de bilmiyom amma. Bu petea atıyom sabahdan bañıyom ki balı doldurmuşlar. Yedi sekiz on sene İsmet Açıkgöz'ünen ortaklık yaptık. Arı yetmiş sekşenden yüz oldu, çuvaldı. Şimdi de heç arıcılık yapmak mümkün deal. Çuhuruva'nıñ bütün şekerçi arıları burıya geliyó, iki biñ üç biñ ğuvan. Seniñ arıñ temiz sen şeker vermiyoñ ğılıkoz vermiyoñ arı bal yapmıyo. Bitdi.
- 15 Eşğiya, babam şunu laf ederdı. Evel burda ev azıñan eşğiya çok gelirimış. İndi boyúna aşşadıyámış evleri. Babam derdi ki rahatlık, birde amcam varımış, amcam evde gibi görükür, gendi gözükmezimiş. Bu gelip gedenner burda yiyor amma bunnar bize bir oyun yapacağ derimiş babam bi ğaç ğün ben burda yoğ olarak sen sōle, bunnar demiş o zaman şeyini bildirir. İndi babam sağlanıyo tüfeK omuzunda
- 20 aşşāya bi yere. Amcam, geliyollar ordan çāriyor nerdesiñiz felan, Durdu nerde? Durdu evde yoğ diyor emmim. Ondan sōnamıya eve gelıñ diyo. Yoğ gelmek diyo. Daha dōrusu bizim gelmemiziñ sebebi var diyor. Bize şunu şunu şunu vereceksiñiz diyollar. Ordan çāriyollar. Hep silahlı, yedi ğişi diyor. Babam o zamana ğadar bunnara dayanıyor. Yavrum derdi babam ırahmetlik ben çok vurasıya insan sığdım
- 25 da Cenab Allah baña ğatillik nasib eTmedi derdi. Ordan ğaçmışlar, burdan ğuvalıyor.

Oyumğoz'a varıyollar. Oyumğoz'da o zaman yayladēmış bizim anam. Benim böK abim de o zaman daha çocūmuş. ... diyollar seniñ gedip yayladan çōcūnu ğaçırırık diyolar. Babam diyor yayla orda, haydi gedin. Şindi bunnar düşüyollar arħa arħıya gediyyollar, babam da bu yoldan gediyo şindi. Oyumğoz ötü yanı varınca

30 Binboğa'nın, babam diyo ki ben açıķda ğaldım diyo adamlar öti yanda yatdılar diyo. Baba baña bir ğurşun dōşediler ecelim yetmemiş diyor. Yerleri cırmalıyom diyor. Bu tüfean sesine Oyumğoz'dan da birğaç ğişi gelmişler, adamlar getmişler. Şindi ben eve çıķdım çadıra çıķdım yok diyor. Yoħardan geldiler diyor, çocū bize veric z. Aha çocuk gelin alın diyor. Öte etdiler beri etdiler diyor, şindi ordan açā çıķmıyolar diyor.

35 Açā çıksalar sıħacām diyor, depeniñ geri aħasından diyor. Yok benim böüK abim, öldü, ben en ğuccükleriyim. Ordan ğovaladım diyor, geri getdiler diyor. O şekilde çok şeyler yapmış birinci ikinci eşğıya da, şu DiKmen derik dāñ başında çok ot olmuş diyor. Bu eşğıyanın ğorħusundan diyor heç bir ğoyuncu davarını orıya çıħaramıyom diyor. Baña biri dedi ki diyor, yav bir ot olmuş sennen orıyá ğedek mi

40 nēydek dedi diyor. Ēedek dedim diyor ben, tüfea sırtıma aldım diyor, onū da hennime(?) aldım diyor. Yaya yaya şindi çıķmışlar orıyá. Yedi sekiz tene eşğıyá diyor anca öti yandan çıķdılar diyor. Bize şuadar ğoyun vereceksiniz. Aha ğoyun gelin alın dedim diyor. Şindi yanaşamadılar diyor, baķdılar bende silah var diyor. Şindi ğoşmuşlar, biz ğoyunu bu yana dönderdik şu ged ĩ āzına diyor. Orıyá diyor

45 ellişer metire arıyanan diyor, on ğişi böle düzöldüler diyor. Şindi bizim davar orıya varacak ki bizi orda dutacaklar diyor. Ben davarın arħasına getmiyom diyor. Arħadaşıma dedim diyor ben şurdan gizli gizli ğediyom ğoyaklardan, sen de aşşā aşşā gel, onnarın orıya çıħatma. Şindi diyor ben, yaklaşdıķ amma diyor beni

göremiyollar diyor. Göyun gendileri dutmadı aşşa enincek diyor, şindi ordan
50 ahişdılar diyor. Şu óndēne şu arhadāna sıhıyom, óñlerinden tozuduyor birine
deamiyor diyor. Bu tüfeañ sesine Meykirliniñ bilmem ne deller, bir Kürt varımış o da
ejnebi dönmesi. Alacak almıya gelmiş, esgiden gāvúrlar burda ğap ğaleylerimiş
bilmem ni yapallarımış, sanatı onnar yapallarımış. Ondan alacak toplamıya gelmiş, o
adamı da yanına almışlar ki bize orda kötülük yapallar dēyi. Ordan çıkmışlar bu
55 tüfeañ sesine dēyi. Babam diyo ki anca geldiler diyo būs sürü BöüKsevin'iñ
adamıynan diyor. Neoldu? İşde bōle bōle dedim diyor yav adamlar. Yav sen delitdiñ
mi? Ben arhalarına gedictim halâ diyor. Sen delitdiñ mi yav şoriya goyā oturullar seni
vurullar. Öle bi şey geçirdim diyor. O adam sonra Ali Kealer derik o yandan bir ğız
aldı. Kel, Kel mi deller ne deller orıya, şu tarafa. Oriyá dúúne gedincek sormuş suval
60 etmiş. Benim maraņgoz Halil ğardaşım varıdı belki tanıñ mı? Şindi o, o zaman
gúreşirdi, dúúne onū da götürüyollar orıya. Şordan burdan derken, çok ihdiyer bir
adam yanıma soħuldu diyor. Sen Sevinnísıñ? Hee. Hayō Durdu deller o adamı
biliyoñ mu dedi diyor. Babamıñ adına Hayō deller Hayō. Ben onun ğluyum dedim
diyor. Adam kaħdı beni ğózlerimden öpmiye başladı diyor. Ula ne diye öpüyor
65 bilmed m adam dedim diyor. Yavrım dedi diyor ben eşğıyalarıñ başıydım. Oriyá
vardıñ babayıñ tūfāni alacāk, ğoyúnu böleceadik, babañ hepimizi ğuvaladı dedi
diyor.

Anlatan: Şerife DOĞAN

80 yaş

Derleme yeri: Emirilyas

- 5 Ğaynanamız varıdı, Ğaynılarımız varıdı onnara el pençe diven dururduĝ. Gel gel, esgi geĝmiřimizi geri Ğonuşunca h k ye oluyor. Ğaynım varıdı beĝer, Ğaynanam varıdı, ben geldim, bunnarı bu gelini Ğaynım avradı, ben gelin getirdim. Bundan b uceK bir gelin gene getirdim. Ben Ğaynana oldum, Ğaynanam ıcık safc ydı, o g nner geşdi. Bunun oldu beş  oc , benim oldu altı  oc m. Ayrılmadıĝ ha bir arada oturduĝ. O
- 10 zaman o g n n b hrinde, yalansış desış, benim Ğocam dışardan geldi miydi bir avuĝ şekernen gelirdi  arşıdan, benim  n me sunmazdı buņa sunardı. Evd  horantalara  ocuklara bu d dırdı. Ben yanı o Ğardeşiniş yanında benim adımı aņmazdı. B le sayĝı varıdı y ni. Yemeaņ başına oturduĝ m ydu benden su isdemezdi, G lşen bir su ver, yemek biterdi G lşen su getir derdi. Yanı sayĝı sayardı Ğardeşiniş yanında baņa
- 15 Ğonuşmazdı.  le bir Ğoca, Ğaynana gelindiK. Ahacık ha meydandalar yalansış desışler. Olduĝ biz horanta olduĝ, ben altı  oc nan işde burıya ayrıldım. Bu ev bile y du, bir şo g z bir şo yand  g z, iki g z d  bura bile y du. Altı  oc nan ayrıldım. O zamanda Ğocam hasdelend , bunnarınan  alışdım  ırpındım.    lum varıdı b y cek onuyınan barabar getdik geldik getdik geldik. B le g n m z geşdi. Amma
- 20 yeyim geym de heĝ y du bizim   n. G n bulur g n yerdik. şu bıjamam yırtılırdı yazıda dizleri delinirdi, damda oturur ayış işinde yamalık yamardım. şindi geymende yok benim asbabım dolu bir başımıyam ammana.  leydi şu d şlerimiz esgirdi, memeamiz  ışardı, yamalık vururduĝ, acer geyme y du. Senede bir elbise alıllardı

senede. Geri senesi geleneçe bunu g yerdik şu dalımızdan döküleneçi. Aha yalansın

25 desinler, öle günnerimiz geşdi yavrum. Bõle zepze yõdu gızım, bõle yanı yeyim
gëyim yõdu bizim günümüzde. Allā'ñ vèrdiğine şükür her bi şey eyi günú de górdük
kötü günú de górdük.

Bizim bişird miz gızım, bu gelinenen bir kilõ gısğa dikdiler şu tarlıya, başga bõle
yeşillik bi şey yõdu burada. Bunuynan suğan gızımıya getdik, gaynanamızda bir şey
30 ahlaksızdı, birás ekmeK yavan ekmeK aldık, şavlarımızın şurasına şõle gıvırdık,
bunúynan, şavlarımıza gıvırdık, tarlıya gètdik suvan gızımıya. O suvanda ganat
gomadık, ekma sardıK sardıK yedik. O bir daTlıydı ki ne bal gimiydi ne beKmez
gimiydi. Bõle gün geçirdik yavrum, burada alma yõdu gızım, burada bõle méyva
yõdu gızım, bõle tamatis biber yõdu, bir zat yõdu. Çarşıdan gocám benim gocám
35 hasdeidi, çarşıdan bir kilõ et getirirdi. Dolap yõdu aha yalansın desin, şurıya asardıK
arılar õl verirdi. Şu vadar şu vadar bişirdik hafda geleneçi arıya gèderdi öteki. Biz
horanta da yemezdi ha. Ona yedirirdik, bir kilõ piriç alırdı bir kilõ piriç, gındamınan
hasdiye yedirirdik horanta görmezdi. Otuz gırK çelik bulgur gaynadırdık yavrım az ız
deal hah, bõle günümüz bizim geçmiş günümüz heç denecā yok yavrım. Gındam
40 demek, gidā etmek yanı gısıklık yedirmek, gındam gındam yedirmek, idāre ediyok.
Aleyını bi yol bişirmiyok ızıycık ızıycık gındam ediyok derdik biz ona hah.
Ayakgabımız yõdu, banyo yõdu diyek mi saña hepisini mi diyek. Bir tek su
bocamız(?) vardı bir tek su alır ahırların köşelerinde yīhanırdık, ne banyõ varıdı ne
tufālet. Yavrum o günnerimiz bizim geçmiş günneri denecek bir hay(ret)? şey deal
45 hah. Milangaz mutfaK yõdu, ocā suvadık, dutduk. Şindi milangazınan görüyok. Şindi
çaKmak bulunmazdı, şo demirçi çaKma kõde bir kõr varıdı kõr Hüseyin derdik,

şurdan bahciye girerdi gözü k̄örüdü. Öne geçerdik òlen oldu muydu. Ne var bize bir şey çal, demirçi çaqm̄a, çaħardı çaħardı ğav tüddü müydü yeter. Buñalırdık salláy salláy ataş ederdik. Eve getirdik çapıtınan haşa eşşek boħuyunan neynen üfürü 50 üfürü ataş ederdik. Yōsa ocāñ k̄ülünü sabah bitdi miydi ocā bir el ğadar kezzek ğorduk, üsdüne yiterdik òlene ataş ğalsıñ, k̄ömerdik k̄öze. K̄ülü k̄ömerdik ki ataş aramıyağ dèy . O k̄ülü deşerdik, geri o ataşı yaħar òle yemā bişirirdik. Ataşın söğündü zaman şu obada ataş bulunmazdı. O yoldan ğeden herifiñ òne geçer alırdık. Kirpit ne çaqmaq ney bilmiyoduğ işde ğızım, yōdu ki olannarıñ varıdı amma bizlerde 55 yōdu. Şindi Allā şúqúr her şeyimiz var ammana zamanımız geşdi yavrum, bizim zaman geşdi ğızım nèydek.

Düğünlerden ne yemekler yapar nasıl eğlenirdiniz?

Evel yemeK bişerdi ğızım, bayraq dikilird , yemek bişerd . Bu dúúne gelenler boş gelmezlerdi. Ne getirillerdi dúúne gelenler evdea bulunan yarması zeñğın olannar, 60 süt getirirdi, yōrt getirirdi yarma, bulğur getirillerdi dúún aşı bişir dèyi, dúúne yemek bişir dèyi. Dúún yemea ne olurdu, paqlıyanan pilav bişirirdik, hoşaf derik siz biliyor musüz? He òle diyór şindi inceldi. Hoşaf bişirirdik işde dúún aşında pilav bişirirdik işde òle yemek verirdik. Şindi datlı nèy ne biliyim her iş çuvaldı.

Datlıyı bilmezdik ğızım şindi unu ğavırırdık, un havlası ederdik gelinnea sini 65 götürükene. Unu ğavırırdık, yā eridir beqmezinen onu ğıyma yūrurduğ, bōle bōle dādıllardı ğız evine saldımızı. Bōleydi dúún yanı şeyi havlamız. Sōna bizim ğünümüzde havla çıqdı, tean havlası çıqdı. Dúún aşu dúún edicik dediler miydi bóóz

de işde havla éderdik sinilerde pırtı götürükene. Dúún aşı da bõle hoşafınan, paklıyanan sulu pilav bişirirdik, bõle yemek bişirirdik gızım dúún aşlarında.

- 70 Geliniñ cehizinde evelden bir ğat örtü verillerdi, bir sandık, bir ğat örtü, bir çüt kilim, bir namazlâ. Örtüyü atıñ bi yanına atallardı bir bi yanını üsdüne de bir kilim atallardı. Bir ğat da örtü, şindi bõle eviñ endezezi var mıydı? Ğap yõdu o zaman bizim evel ğap vërme yõdu. Bõliyedı, bõle gelin olduĝ, bõle geldik, aşşādan çıñıp geld ğ aħırı gördüñ ya, bura heç yõdu, o aħıra gelin geldim işde. Bu kõde dõdum ben bu
- 75 kõlüyüm. Yirmi yaşında geldim. Bir başım vardı benim om beş ğazlıyan bõle bālydı bez. Ondan sōna atınan geldim ğapınıñ õnde de bir darı çelisi ğaymaları varıdı, ğafam ğazlıdan orıya burıya geçiyor, artık fir fir dolanıyor. Mısdafaca'nıñ atı vardı o zaman ya. Beni dutdular atıñ yularından beni endirdiler, içeri geşdim, ekmeĝ taĝdasına diñeldillerdi gelini evel. Elimize ıcık yā verdiler bir ekmeanen, ekmeanen
- 80 yā verdiler dış ğapınıñ üsdüne elimi basdım, yāyı orıya basdım içeri girdirdiler. Yā gimi yaħıřıcıymıssım içeriye, õliyedı. Başımızdan bir avıç şeker atdılar. Gelin de geldi miydi burıya bir ekmeĝ taĝdası ğollardı bi yanını da bir ğız ğollardı sādıç, o gelin aşāmaçı o taĝda da diñelirdi. Geleniñ elini õper geri çıñar orıya diñelirdi. Ğarı ğoca dışardan kim gelirse. Bõle bir hayırlı ossuñ hořgeldiñ geleni oldu muydu gelin
- 85 onuñ elini õper geri orıya çıñardı. Nası yorulduñ, yorulmañ mı işde diñeli diñeli. Ayāmiñ birini ğaldırıyom birini endiriyom, oturma yok. Yanımdā sādıç Anıřē'di bacım Anışe. Anışe dedi ki ğapıyı basak da gel bir ekmeĝ yiyek. Anışe ekmeĝ getiddirdi, sādıç evinden yemeĝ gelirdi. Dúún yemeani yemezdi gelen gelin, ğodū yeri bilemezimiş. Aĝlı olursa ...bilir, aĝlı olmassa nerden bisiñ. Aşam oldu yatacaĝ
- 90 geliniñ odası yok gerdea yok. İki ğaynım var, ğaynanam var. Şindi bizim

ğaynanamızınan ğaynılarımız getdi Memiŝgile neye ğetdi yatmıya. Bu böüg evi samannī bize ğoydular gerdek. Ora gerdeamizidi, gerdek olmuŝ ne fayda hamam yok, tufālet yok, bir zat yok. Ne ğünner geŝdi. Döndüğül arada o evde oturuollarıdı Gülŝengiliñ ŝu esgi hazın damında, Dudu da bu taĝdalı yerdēydi. Göçüklerdi evi 95 yapıĝlardı da daha unnuĝ ne çuvalları duruyodu Dudu aPlamgiliñ burda. Sōna onnar çuvalı neyi ğötürünce o taĝdalı yeri işde, taĝdıyanen ğasılı yer var ya, ora bizim gerdeK oldu. Onnar da evlerine geldiler. Ēyi kōtü babam evinde de varıdı bacım evi barĝı babamıñ da tūFāleti. ŝindiki varannar diŝini söĝüyor odası ayrılıcı evi ayrılıcı ŝunu alıcıñ bunu alıcıñ. Babam demedi kine bu varınca nēriye varıcı, bu benim ğızım 100 demedi, işde demedi. İşde bu gelinnen de oturduĝ. Ayrıldım, ölüm esger getdi ayrıldım sene. O zamanaçı bir arada oturduĝ.

Bunúynan işde diyom tükenecek ŝorumuz ŝeyimiz yok ğızım. Bunúynan yuñ darardıĝ. Bunuñ çocūy da, ikimiziñ çocūy bir ğünde oldu. Bu gelin geldi. Yuñ darardıĝ kirman āiridik ip eardık, ip bükduk, bunúynan birer ŝey doĝuduk, böük 105 çeten çulu doĝuduk. Bir sene birer tene un çuvalı doĝuduk ğoca ğoca. Bunúynan doĝuma doĝuduk. İp de doĝuduk yuñ da daradıĝ. İp ağacında kilim de ŝey de doĝuduk işde. Ayāmızınan beŝsik sallardıĝ elimizinen ip eardık, doĝuma doĝuduk, gene ahır ğördük gene mal yemledik, ğar kürüduk, evde su yōdu ta ŝo puñardan su çekdik. Ondan sōna çamınan oturduĝ, ışık da yōdu. İdāre yaĝardıĝ, idāre ta yana 110 yana ev ğapĝara ğóz görmez duman olurdu. Ğafamızın bürükleri ğurban oluyum ağ mı ğara mı bellisiz olurdu isden. Ne ğünner geŝdi. Sōĝ su sabunu alırdık. Bunúynan çocukları çekdik beledik, ğarı yatdı. Ğarıda sabun var amma isdiyemiyok. İcık āları yalan bucuk yuduk, yuyup da ağappaĝ ğar gimi yumadıĝ ya ŝindik mi. Bu

üsdümüzün ğaraları ğaldı. Bu dedi ki ŞeFre sabun yok nêydek bunu. Ğara, sabûnu ne
115 biliyo dedim getir. Suya duruladıċ duruladıċ ğoduk. Şindi mesele, deller ki ŞeFre'niñ
bazarı ğara, sabûnu ne biliyo deller. Ğara, sabûnu bilmez mi ğızım. Yok, var amma
vermiyor. Sabûnuñ da ğıymatı yōdu, adamlar aĥlaksızıdı eñ dōrusu. Vallā sabûn da
ōle ğıymatlı bi şey dealidi. Benim babam evine çerçi gelirdi gelirdi yanı kōleri
dolanır geldi miydi hābesini silkerdi, bir çelik sabun tozu olurdu. Anam onu elerdi,
120 tozu ğıymāmı yūrur yūrur sōlme ēderdi, yanı çocuklarıñ bezini yuyak dēyi. Hee
şōle sōlmeami ēderdi. Onu anam ğüne düzer, bu derdi ki anañgile ğet de bi yol şu
birini getir derdi anañgilden derdi. Elimizi şuriya soĥa soĥa çocuk emzir, şuralarımız
olurdu ki tenekeami. Fisdonu hep yumazdıċ, başımızı yurĥan buraya toplar şōle
yurduċ, başımızı yudu mu ğeri ğiyerdik. Var yerin ğızıydım da yokluk yaşadım.
125 Neler getdi.

Ōlan böütdük, ğız böütdük ğızım, beş tene ōlum varıdı kimse ğalmadı. İki ğızım
varıdı ğalmadı. Tek başıma da oturuyom.

Hem besledim hem böütdüm

Aĥ çiçekli ğōrūmu

130 Aldı ğetdi elin ğızı

Babasınıñ malıĝımı

Ben baña sōlenir sōlenir ālarım, ōlükene ne dediñ diyor ōtān Hayri, toċdurda diyor.

Toċdura da sōledim dedim, ōkem dutdu dedim. Ben yatıyom şurda ōlüyom hesap
ğörüyo baña, para derdinde diyom herif diyom, toċdur diyom. Ne dediñ diyo:

135 Toċdur hesabın ğörüyo

Mısdafa başımda duruyo

Gülender elbise soyuyo

Benim işim ne olucu, diyom, éyi demisiñ diyo. Başğa ne dedin diyo:

Hasdāneniñ ğapısına

140 Ğurban ollum yapısına

Uzun ömürler versin

Hemşireleriñ hepisine, dedim diyom. Toğdura da dedim ki diyom:

Toğdurum da yepel saşlı

Ölürsem kim olur suşlu

145 Ölüm ğareri ğoymuşlar

Benim işim evde başlı, dedim diyom. Daha çok muydu işin diyo, daha çoğudu işim dedim.

Kız mıydı doktor?

150 Yok delānniydi. Demiş kine uşaklara hazırlı oluñ ğarınıñ işi kōtü demiş. Tertipli oluñ ğarınıñ işi kōtü belkime ölür mōlür demiş. Ölüm ğareri ğoymuş daha işim evde başlı dedim. Dedi Veysi geldi bōle diyor toğdur dedi. Vādeñ yetmesse ölmeñ. Vāde yeterse ölüñ. Ğaş dāfe getdim Marş'a da gētdim Avşın'a da gētdim, yatdım kağdım, işde verd ne şūkūr bu gününe şūkūr. Şindi de hapınan ilacınan geçiniyoğ.

155 Ğaynana azzī gōtürdü, bir şu vadar bir tavamız var, onda cıyıqlama ğoymuş. Siz yeñ deyi, ikimiz yeim, bunúynan ben yeicim, Gülşen, bunúynan yedik, ğaşıynan yemiyok

kine, iği ğaşığda túkenir, eķmea soħum ediyok yiyok. N_ādar cıyıqlama datlı bi şeyse. O zaman datlıydı ğız, Feleknaz derdi ki ğız derdi ŞeFre doydüzmu onúynan Gülşen'nen derdi. Eve dedi azzī, bu Feleknaz der ki bunnar der, şu vadar şōriynan ikisi der ğún geçirdi der. Neydek onu verdi onu yedik. O zaman ōliyedi yavrum.

160 Bunúynan bir çerçiden bu bir şey aldı, tava aldı şu vadar, bir aradıyák, bizikine bir

yımırta bişirdim. Bizim adam çok deli başıdı, õne goydum yımırta az mı olmuş ne olmussa, taviya duTdūynan şõle fıraladı. Tavanıñ gulpu bi yanna gètdi tava bi yanna gètdi. Bu dedi ki kelē Yusuf o da benimídí dèdi.

-Kelē Yusuf dedim, oña iki tene sehan verdiydim dèdim. Bañır sehan verdim de
165 alimiyan tava aldım bañırcılardan. Ayrı seçi etmezdik aldımızı dutmıya çalışıyok.

Dutuyoduğ evde var mıydı hacet ki. Fırlyanca tava şo yanna gūlp şo yanna gırıldı gopdu getdi.

-Şindikiler olsa bir dúğún dutallar sen tavamı gırdıñ dèyi.

He dèyibiliñ mi?

170 Bizim adam şeyliydi õkeliydi. Gardeşleri gene Yusuf'dan añıl almáyınce bir işi görmezlerdi.

Ġayınbabam çerçilik èderdi. Bañır getirirdi, bañır satardı kólere gèderdi. Ben geldim Ġayınbabam yõdu. Benim Ġayınbabam öldúúnde ben şõle çocúdum. Kõñ gızıydım ya, õle biliyom çerçi Ali Kea dellerdi beğmez satıyo Ali Kea şeyden gelik dellerdi şu

175 beğmezden gelik dellerdi. Benim babam da eķınciydi. Benim babamıñ oluşu bitiş, benim babam õsüz Ġalmış, anası Ġocıya varmış babası seferbirlikde ölmüş. Bilmiyom, seferbirlik heykâyesini ne biliyim, o zaman ben yõmussum, yanı babam çocúmuş. Babam çocuk Ġalmış, anası gelinimiş. Biricik çocú olmuş. Emmiminen babam dedem evliymiş. Anışe bacım şindi emmimiñ avradıymış. Evi yapmışlar, yanı
180 elleriniñ çamırını bu mezeriñ orda çağla suyu akarımış yumuşlar getmişler.

Ġaynanañ şor verirdi Zalħa bacı. Bunnar getmişler, bu ebemiñ de çok altın fesi varımış. Derviş Ağa südük saçmış bu avradıñ yanına gelmiş. Anasınıñ babamıñ anasınıñ meçbúr varmış avrat da, meçbúr varmış babam da ortalık da Ġalmış. Bibileri Hurman'a gèderimiş orda dururumuş bu oñ gün bir ay. Ġocabāler'de bibisi ya, kóde

185 dururumuş, Hediyece varımış Hunu'da Mõsullar'da, orda dururumuş, öyle böyle bu
babamın günü getm ş. Deleanni olmuş maldan muldan heç haberi yok bilmiyor, ne
bissin. Sõna demişler kine, anası Meykirliymiş babamın. Ta o vardığı gişi Devriş
Ağa babamın tutlu tarlıya çütcü salmış hızmekerinen. O haber salmış ki Hurşutca biz
bi şey diyemiyok ğarşılık vèremiyok, dedesine haber vermiş Meykir'den, Hasanca
190 varımış bõk bir adamımış, İngiliz Hasan dellerimiş bõuk bir adamımış, oña haber
salınca o adam, ğırsacık bir adam diyor dalına mavzarı dağmış diyor, geldi diyor herif
diyor. Anamgilin tutlu tarlaları varya o siyeçden enmiş kine Devriş Ağa'nın
hızmekeri çüt sürüyor daşlı yerde. Çütcüye demiş ki gelele õlum gel buriyá, õlan
gelmiş, seni demiş kim saldı buriya demiş. Ağam saldı demiş. Sen get de õlum ağağ
195 gessin demiş. Çütü ğoyurmamış. Getmiş āya demiş Devriş āya, nasıl şõle şõle bir
adam dalında mavzar geldi baña bõle diyor. Get demiş õküzleri ğoyur da gel demiş.
Ğorkmuş helbe, dedesiymiş babamın. Õküzleri ğoyurmuş getmiş babamın tarlasına
gelememişler ondan sõna. Babam çocümü, sõna bõmü, ortalıkda. Esgere getmiş
gelmiş. Devriş Ağa o babalık ya, anası ordiyámış, Mahmıd emmi YusuF emmiyi
200 oħuduyomuş, õz emmimiz deal onnar mal ortağları. Orıya oturunca bu onnarı
oħuduyomuş Ğur'an oħuduyomuş, demiş ki babam benim de babam ossa beni
oħudur demiş babam. Õle dèyince demişki babal atđın Muharrem seni de oħuduyum
demiş. Babama Ğur'anı belletmiş Devriş Ağa belletmiş Ğurān'ı babama. Ondan sõ
da işde ıcık aklı yeter yetmez esgerden gelince ğeri dayısı ğızını veriyor. Dayısı
205 ğızını veriyor, orucuğ diyor, anam, anamgilde çütcü gelmişler, emmim õldü ya
emmimin avradını ğötürmüşler. Sevin'deler Anişē. Onuñ evinde kiracı oturuyomuş
anamgilde çütcü gelmişler, göncülümü, anamgil. Ben orda oturuyom diyo bunnar
gelini getirdiler diyo. Amma her işlerini ğörüyom diyo. Bir Hediyece var ğarı diyo,

anam her işlerini görüyom diyo ğarınıñ işini diyo. Anam da iridenimiş elli ayaklı bir
210 ğızımış. O zaman gelin oruca on gün ğalarak geldi diyor. Bayram olmadan öldü ğız
diyor, gelin diyor, geri anamı almışlar. Ğarılar bõle esgi şorları bõle verirler.

Orda ğalık, emmiminen dedem ikisi de seferbirlikde ğalmışlar. Babam işde bir çocuk
mèydana gelmiş. Babam da çok iFlah olmadı, size ömür babam da şiyoldu. İki ölu
varıdı onnar da ğetdi. Bizim ocağ bir şey ocāyımış, ósüz ocāyımış. Oluşu bitiş i ósüz
215 ocāyımış. Ósüzler heç āsiK olmazımış. Ğardeşim ler ósüz ğaldı, ben ler ósüz ğaldı.

Anlatan: Ayşe TAŞYÜREK

73 yaş

Derleme yeri: Kangal

- 5 Neriye gözüm gördü küne çalışmadan. Görümmüz Döndü Bibi ossıyadı hepini bilirdi. Ben bi yernen ilgilenemedim çalışmadan elim deamedı. Amān ne iş yapmadım ki. Benim göcam kóleri gezdi, ben dohuz çocuk bōtdüm, üçü olan altısı gızıdı. Gızıñ birisi mefāt etdi, sōna da olanıñ biri on dört yaşında mefāt etdi. Ben de pancar çapalama, ekin derme, tarlalarda tırpan biçme, orak biçme, naylon vurup
- 10 patosa çalışma, onnarınan hayatım geşdi. Āşam gel aletirik yoķ. Çamaşırı su ğur dışarı, eliñinen yīha, tekrar gece ekmeK_eT. O derece günüm geldi geşdi yavrum. Emeksiz çalışdım, şindi de belim yarım oldu èyle çekiyom. Ben buralıyım, babamınan göcam emmōlu. Ğayınbabamınan benim dedem ğardeşimiş. Üç sene geldi geşdilēr, yoķ yoķ yoķ ben ufādım, üç seneden sōna aldılar geri cebir_almış
- 15 gimi. Èyle bir hayatım_oldu, öyle bir çekdim ne geldi geşdiyse işde. Ben on_altı yaşında nışannandım. On yedi yaşında gelin_oldum. Evelden sañhı bir usul mú vardıñıne. Şo kó şu kó hep deavet etmişler. Bir tene hevle getirdiler. On yedi on sekiz kilóluk şōle tenekiyenen. Toplandılar onu yediler işdiler. Asbap şōyle bir pırtı getirdiler onu biçellerdi ölçüb_ölçüp. Ondan sōna asbapcı getdikden sōna şeyleri
- 20 kesdiler döşşeKleri, yorgannarıñ yüzünü kesdiler. Ötekini benim bir arħadaşım vardı terzi, oña dikdirdim getdim, Avşın'da bir hafda ğaldım. On_altı áne elbisemi dikdi. Gözel dikerdi terziydi. O da nişşannılıydı o da benim gimiydi. On_altı tene elbisemi dikdiydi benim, gelinnik_tafdáydı evel, biyaz onu çoħ süslü dikdiydi. Ğadifemi neyi çok süslü dikdiydi. İşde ölesilleri hep dikdiydi ār elbiselerimi, Durdu Kea'niñ eşi. At

25 üsdünde geldim ammana evelden ne! Şey örellerdi terki bā. Atlara şey verillerdi yol,
çorap gollardı üsdüne bir çüt çorap, çorab ördük ip çorap bir sürü anam ördüdü.
Terki bā ördüdü onnarı atınan cırıda çihallardı. Onnara yol verirdik yanı, birer çüt
çorap, bir çüt terki bā atlara süs yanı. Atın üsdünde geldim ben he. Geldim başımı
bağladılar, başım ağrıyor. Ben heç ondan sōna görmedim etmedim, olan gazlıyı
30 ğafama doldurdular. Annımdan ğafama bir fes geçirdiler. Ağlıyom ağlıyom, bir
tahtıya diñeltdiler. Emmim geldi irahmetlik ğayınbabam. Emm ölücüyüm dedim,
ikindin olucu. Emmiñ saçını sevsin niye hatın ğızım? Ben şunnarı götüremiyom
dedim. Çihart da at dedi. Çihartdım atdım, ordan irahatlaşdım, yatsın oldu. Ondan sō
heç sevmedim benim ğocıye, cebir almış gimi aldılar. Off, dedi ki babam irahmetlik
35 namazını heç geçirmezdi. Bacımınan Sultannan barabar böyoğ biz ufādık, on üç on
dört yaşındıyağan bizi namaza başlatdıydı. Ezan zamanı bizi çırır uyarırdı
namazımıza kağardı. Hah ordan eyle ğıldık, benim bugün sabah namazımı ğıldım,
bir hafda düğün çaldırdı emmim irahmetlik. Çok şen oldu her taraf toplandı.
Haleyler, bilmem ondan sōna deve düzöldü, icat ğomadı çihartdılar. Geldim,
40 görümmüz dedi ki yav dedi bir abdes al da iki riğat namaz ğılıcın dedi. Ben de dedim
ben böon hep geşdi dedim. Namazımı ğılıyom ne bitmez namazımış ğılacān iki riğat
diyor. Yok benim namazlarım geşdi diyom, mearise eyle bir namaz ğılınırmış, benim
heç haberim yok ben ne bil m. Ondan sōna ikiön üç gün sōna ben gederim diyom.
Adam otuz otuz beş yaşında, ben gederim diyom. Çıkdım ondan sōna şo tarafa
45 çıkdım ben gedim babamın evine babamgil daha Avşın'a getmedilerdi burdalarıldı.
Benim ābiym Mısır'da, Şam'da, Yemen'de oğduydu. Bir teğ gardeşim vardı.
Ordan bunu verdiler deş mekdúp yazmışlar. Evel telifan yōdu. Mekdúp yazınca

almış ordā, ğara ğara düşünürken saçı ğavlamış dökülmüş sıhıntıyan. Yaşı güccüdü, o böygüdü bunu niye verdiler dey sıhntı etmiş. Geri geldi, biz bir ekmeğ
50 ediyok. Ğayınnamıza dedim ki ne var bi yol gediym de geliym dedim. Yok dedi kaħaK ekmeKden bir de şunnara yemeK hazırlıyağ yesinler dedi. Yemā hazırladım gene salmıyor, yediler ğaldırdım bulaşī yīħamiya elim dutmuyor. Şu ğara tavū dutağ da dedi anam yanına gedek dedi. Anca ğaynımız geldi dedim Meammed abi beni salmıyor anağ dedim. Ondan sōna ğara tavū nēde pinnikde dutucu dedim. Gel gedek
55 dedi, vardım kine oda dōlu cōmāt. İki geçelediğ bōle minder atmış anam ırahmetlik. Dolmuşlar, ābim Şam'dan geldi başına. Aboov vardım yanına anam da bir etli kömbe eylemiş saç arası. Vardım yanna, eline vardım öpdüm, sarıldım, milletden utandım ben gelin oldum d y. Ğardeşim nēre aramızda beş altı çocuk var ben neriyem. Öti yanna geçdim daha gelmiyordum da emmimiz öğlu Memmed abi
60 ırahmetlik. Gel seni götürüyüm d y zornan gótürdü. Ben utanırım diyóm. Eyle bir gelin olmam var.

İşde nōlucu yavrum tarlada pancar sökdüm, pancar ğıfladım, geri doldur. Bir olan ondas sō barnağ ğadar motur aldı, pancar çeķiyor. Motur ufağ moturudu, nerdiyese bir suyuğ kenarından götürüyor, yaħın bir kō varıdı onuğ oradan geçip gedici. Bu
65 moturuğ önü çalar d y ğoca naylon dolu, ğasēy çalar d y, ben de etāme, eniyom yardan ğum dolduruyom, yola saçıyom. Bir yāmur çiçeledi, moturuğ izine saçıyom. Ta yaħın bir Hurman kō deriK, orıya ğadar harmı yerine ğadar etāminen ğum çekdim, yollara saşdıım yarlardan. Hurman'ın yarlarından, le bir günüm oldu işTe. Çok çalışdıım işde.

70 Akşam gelince helbe, geliyoñ ondan sōna altı tene ğızım varıdı, biri ufaK oldu
amma. Bir dūşūm oldu onuñ yerine. Üş de ōlanıdı bunnarıñ helbe yemāni, gece
ekmeg ederdim. Ğızınñ biri şōle dorlara ğordu, evirirdi. Sabānan қаһar işe ğederdim.
Yeri geliyor davar, inek aldıyđk, inek varıdı, hepin ŋ sıhıntısını çekiyor insan. Hele
bir dūğūn oñuntusu gelmiş, sağmen vermişler bize bir ğoca kō, böük kō. Biz de
75 pancara şey aldık, şu Tanır kō var ordan adam aldık. Ordan gelen adamlar bizde
yatıyó, biz pancarı sökdürüyók sökdüğünü yığın da etmiyor saçıp ğediyor. Topluyók
ğıflıyók, topluyók ğıflıyók, āşam orada tarlada pılav bişiriyók, yōrt gótürüyom.
Ondan sōna turşu gótürüyom yiyollar, sabaha pendir, yōrt, teze yā gótürüyom,
zobada kōmbe ediyom, çörek alıyom ğediyom, yiyollar içiyollar āşam yatıyolar. Bu
80 örtülerini şōle dutuyom, döşşāni ğatlıyom bir dūğūn oñuntu vermişler. Yav biz o ğün
de ğurtardık pancarı. Örtüler kirlendi. Sökdūk dohuz on tene melefe ğızınan barabar.
Yığıldı bir harman, şo terazenin boyu yığıldı. Çıhannı ğoduk, çıhanı asbapların o
melefeleri onnarı hep yīha, gece ondan sōna çiğ düşüyor ki onnar ğurumuya. Ğazana
ğoydum ğaynatdım. Sabahdan bi şey gelici, Tanır'ımı veriklerdi ne bir oñuntu
85 verikler. O kōden sağmen gelici. Bizde yatıp kañıcılar, o adamlar örtüyü
bitlendirmişler. Tabanı şöyle çiçekli bir biyaz halım varıdı. Dedete vardı onúynan
dedeteledim ben onu. Dedeteledim halıyı nē, onu ğatladım ğodum. Örtüleri sökdūk,
ğaynatdık ammana, melefeleri yuduk oraları hep dedeteledim. Ęyle bir ğünnerimiz
ğeşdi irezil nen. Hele bir ğününü heç unutmam ōlan asger ğetdi öteki öldüydü.
90 ğetdim üç ğünde yedi dönüm yeri tırpannadım. Buyde, aha şu kesim sulu tarla, üç
ğünde onu tırpannadım. Barnām, ondan sōna masatlıyodum tırpan kesdi. Gözümün
yaşınan biri yerde yatıyor biri de asger ğedici dēy. Barnāmı şurdan hañğısıydı ğı,
şurdan kesince şeyle şordan ğopdum sütlāni hemen ğopartdım, sütlāninñ südünü orıya

damlatdım, bir ğaş damla etekl mden, gecel mnen eteklik g yerdim. Şindi gecelik
95 diyolar, ondan yırtđım, sardım. Şordan bir gó tamatus aldım hemen, tamatuslar
yetmemiş. Onu sardım bāladım sütlāniñ suyunu dökdüm südünü. Oriya èyle bişdim.
Geri oriyá hepini anadudunan vèr, geri naylonu vür geri patosa at. Adam ondas so
içine düşer patosuñ dèy. İşde geceleri buydèy yüklüyöñ getiriyöñ. Samanıñ
getiriyöñ, çok irezillik çekdim. Aha bu fuğara Ali Hoca'nıñ anasında üç gün getdik,
100 iki ğız yanımda ufağ ufağ Nimet'inen Züleyha, bunun ğazmasını ğazdık, çapasını
çapaladık. Üç gün gendi getdi üçer adamnan doğuz adam, doğuz gün getdi bize. Ooo
sen üç gün geldiñ ben doğuz gün. Gelme Zeynep bacı diyom geliyor, ğarı utanıyor
gendin ni de biz górdük. Neler geldi geşdi ne biliyim amān. Babamgiliñ bir ğırğ elli
dönüm tarlası vardı, oriya pancar ekdik, oriya hēp sökdük. Bir ufağ motur aldıydık
105 onuñ arhasına, bir pancar sökeci makine aldık. Şèyle iki ğanat birinde, iki ğanat
birinde. Onuynan sökdürdüm çocuk ala cūla daha. O söküyor arhadan biz ğıflıyoğ. O
sürgün oluyor tarla, o sürgünnerden gece dolduruyoh. Sōğ pancarı vurur dèy, ğırā
düşüyor sōğ vuruyor, gün dādi m mosmor oluyor pancar, suyunu çekiyor. Gece o
naylonnarı dolduruyoh. Ali ab niñ inā hasdıyamış iki naylon pür doldurdum ordan.
110 Moturuñ izleri hendek gimi oldu. Orda esikliye esikliye o barnağ ğadar olan, ğız
onnarnan barabar oriya götürmek. Şindi babam öleli işte iki biñ ikide öldü bağ on
altı sene olmuş. Babam saydı ırāmatlık benim hağgımı bacılarımıñ hağgını birini de
vermedi. Çok arazısı var, gendi o ādar da oğumuş, müftüden de ğuFatlı hoca. Yanı
onuñ bizim burda ilkoğul yōdu müfdü olucuydu da olamadı, èyle ğaldı. İlkoğul
115 oğumuşlū olmyanca burada oğul yōdu. Ondan oğadar da gendi derin, şindi onnar
ekiyor saçıyor yiyor on altı senedir. Anamıñ arazısınıñ da babamığın da. Gendiler orda
babamıñ evini de üç ğatlı sökmüşler. Üç ğatlı yapmışlar. Babam yapdıydı, üç yerde

oturuyodu, birinde gendi biri kirada, sōna kiracı çıhartdı gelin oturdu. Şindi gözəl
ğonağ yapdırdılar her biri çekildi. Őlanıñ biri üç ğatlı ev yapdırdı. Birinden daire
120 ğaldı, biriniñ satdıqları, yapdırıp satıyollar dairalarda. Şindi de orıya ğazıtmışlar. Üç
milyona mertēni vermişler hezenini. Yerine de ğardeşimiñ iki ğızı var üç de ōlu var,
onnara üç ğatlı ev yapdırıcı, beş ğatlı ev yapdırıcıymış. E bu arāzı bende sen evladıña
veriyon ben evlat deal mi? Babamı niye borşlu yatırıyon sen.

Çocukları ben öllā beledim, toprā öllük derik. Elimize iki bez geçerse birini ğol
125 bezini ederdik birini onuñ üsdüne açar bir de toprağ dökecek güccük onnan
bōtürdüK. İş biteneadar onu heç çekmedik. İş bitince çezerdim hemen ılık suynan
yurdum. Picamasını dağardım şoruya minderiñ üsdüne atardım. Sōna fırsat bulursam
ıCıK emzirirdim. Yōsa azzık mazzık götürürdüm, orda kürt kōnuñ orda kerpiç
kesdiler. Altı mı yedi mi eviñ kerpicini kesdiler bizim ğaynımızgil. Onu kesince ben
130 ōlen azzīnı sabah azzīnı ğederdim, akşamağar şōle ğün aşımı sırasınādar, şindi sığır
geliyor o zamanādar ben şey çekerdim geçgere derik, çamır, toprağ yanı, şey kerpiç
kesellerdi onuñ geçgeresini çekerdim. Gelirdim ki daha sabānan çekmedim getdim
çocuk ālıyor. Tutu somruğ verirmiş ğaynanam beşşik sallıyor. Ğaynanamızıñ
bacısıniñ şeyi gelmiş ğocası, şorda oturuyor. Gel yavrum gel dedi otur şu yanıma
135 dedi, geldim. Nerden geliyon, geçgere çekdim Muhitdin emmi, geçgere çekdim,
geçgereden geliyom dedim. Azzık götürdüydüm de çocuk ālıyor Pempe ālıyor dedi.
Ğaynanamıñ adı Pempiyedi. Çocuk ālıyor Pempe ālıyor dedi. Ğuru tutu ıCıK
şey tmiş, tut somrū vermiş. Yaş tuttan mı vermiş, ğurudan mı vermiş, ıCıK tut somrū
vermiş. E çocūñ onnan ğarnı doyar mı somruğdan. Bir ğaşığ südült, camız varıdı,
140 camızıñ südü tohanır mide alırsa amma döşlerimden südüğardı çōdu. Amma çok da
yerdim erkeKden çok yerdim. Heç hasda olmadım. Üç dáfe de ameliyat oldum

ammana heç hasda olmadım. Bir safra kesemde daş varımış ondan oldum. Bir ğadın hasdalığından oldum, bir de ğanel ğapanmış belimden oldum. Belimde iki gemik bükülmüş onu ellemediler. Dur bām Eğdir’e gedyim diyom, götürüllerse. Ondan
145 dōrulamıyom yōsa hasdalık yok şükür şeker yoĥ tansiyon yoĥ o çalışdım ıĝrı eyide yerdim. O işi görürdüm evde bir benidim gelin olarak. Ğızları da yōdu her biri getmiş. Ğavurĝa ğavururdum buydēy hasbirinen. Bir tabaĝ onu seçerdim içinde daş topraĝ varısa d y, bir tabaĝ ĝara üzüm seçerdim, üçünü birbirine ğatardım óná ğordum, belime soĥardım ónúĝ bālardım. O üç taba hem işi görürdüm hem yerdim.
150 Yērd m bāda salınan üzüm bir hafda sergi atardık. Sergiden basdīmızı ederdik, kesmemizi ederdik, teh ederdik, ĝabaĝ diler ĝurudurduk, ĝabaĝ ileçeri ederdik, tut beĝmezi; on üç tene tutumuz, üç güne bir silkerdik üç günde, üzüm beĝmezi olur, tut beĝmezi çoĝ olurdu. Hep yenirdi şindi şeker şeker yemen, doĝdur, yav hep şekerden oluyor yedikleriņ. Toĝdur nēytsiņ beĝmezi biliyollar mı ki. Ne bilek şindi iş hep
155 h liye bindi.

He şura ĝözel kō, bāları şindik çoĝ ĝalmadı, oranıņ Erçene’de çoĝ var, şindi tek tük ĝalık, o da ĝalmıyáĝ. Bir ĝıraç yerde var, evel yol ordan ĝederdi de AlbısTan yolu, şindi ortalā kaĝık yanı. Ordan bir gelinimiz var bizim de. Bacımıņ gelin oralı. Babası Avşını onuņ anası Erçeneli. Dedesi mi Erçeneli ola?

160 Anam da ĝaynadırdı bālarını satdılar, anam da ĝaynadırdı ceriye doldururdu hoşafı, āzını bālardı ondas sōna gereolduĝca varırdı, yüzü buz dutmuş onu ĝıradı getirirdi hoşafı baĝ. Ğayınbabamgil biz kündelik ĝaynatırdık künde giderdi. Hele babam bir bahçe dikdi ĝendi ĝodu getdi Avşın’a, otuz tane erik bi yerde on altı tene de bir beriki yerde. Bununı hepini ben çekdim abimlerin bir ölu olduydu yaşı bāņzeme(siņ)
165 şu ĝız ĝadar. Hepini ĝuFalarnan çekdim gece bir yarıya ĝadar yarardım, günüz

savannara sererdim, damıñ başına tek tek, āzı yoħarı. Yiğirmi sekiz çelik bōk çelik varıdı, onuynan baña düşdü, başlı yiğirmi sekiz çelik onnara düşdü. Bir yāmur serdikden sōna endim bir yāmur çiçeledi. Tozlu olmuş onuñ şeyi, onu da dōrder çelik bölüşdük. Sekiz çelik de o çıkdı. Yiğirmi sekizer çelik ötekini bölüşdük baħ, o zaman
170 nōluyor, yiğirmi sekiz ikisini ğoduğ mu bunun dōrt çel ğ otuz iki çelik baña, otuz iki çelik oña. Ğoca bōK çel nen ağaç çel nen. Çel bilirs z işde mādem burda böyümüssüz.

Şu buğday ölçtükleri mi?

Hee hee buğday ölçdükleri helbe. Onuñ bir biz onu baharcı getirdiydi, ııcık da ondan
175 bōükciyedi ağaç çel di. Şimdi demirler aynı ölçüde. O yarımılık da olur onnarıñ yarımli küklek küklek yarımli, he èyle. Oñ kilō alır buydey om bir kilō gelir. Ne biliyim işde oruçlukda babamgiliñ tarlalarını ekmişler, sen yol dediler. Heç yolup da yetmiş dönüm yer. Orucum, yoldūħ, şurda bir ğomşuynan ortak aldık. Ondan neyi ğabala yoluyoh, dönümünü neye verillerse. Ordan orucu aşdık, çıkdık, orda davul
180 çalınanādar. Azıycık yok davuldan evel ııcık yatdık kōye davul çalınırdı. Acık yatdık bir bōk minder götürdüm üstüme bir savan, bir de belime dapanca daħdım, gece bir gelen olur dèy, heç de ğorķmam ammana. Adamınan şeyle yan yana şonuñ ğadar bir minder şeyle, ğaFamızı horuma ğoduğ ııcık belimiz geldi minderıñ öti yanına şey ğoduğ, üsdümüze de bir savan acık muzğanmıssık, davul çalındı. Burda yiyecek
185 götürür zōhürlüy yedik, su da götürdük. Sanħı, evel boduç varıdı amma şeyden taķdadan boduçlar. Sōna bunnardan yōdu, satırlarnan götürdük sitillernen orda zōhürlüy yedik. Gözelcemen zōhürlüy yedik suyumuzu içd k. Kaķdık saat onādar yolduk noħudu. Onda geldik ağzımız ayrılmış. E burada heç buzdolabı yōdu.

Allah'ın şeyinden gedellerdi. Şu Bozyer ufak kō şu Tanır'a geçerken, ordan bizim kō
190 şindi göçdü de ğalmadı, ordan böğüdü. Ordan bizim geliniñ anasılın varımıñ
buzdolabı, bir de şey n varımıñ bir de emmimiñ ğızınıñ yok emmim ğızınıñ deal.
Görümümüzün ğızınıñ Sādiye'niñ varımıñ. O bizim gelininen, ğardeşim avradınıñ
anasıyan, bizim görümümüzün ğızı Sādiye'niñ buzdolabı varımıñ. Kōde heç
buzdolabı yok. Emmimiñ ölu moturunan künde āşam üsdü geder gün aşarken geder.
195 UFak uFak şeyleri gollarımıñ buzdolabına gelir kine şeyle şeyle buz dutmuş içinden
boşaldıllarmıñ. O ğopardır biz getirrik, o ğopardır biz getirrik, suyuñ içine atarık
sehan tasıyan iç ha iç iç ha iç. Nohut yolmasından geldik, orucu aşdık bōzdá
zombur zombur şey dutar balhonda çul açarık orıya döşşeK getiriñ örtü getiriñ, ondas
sō yatarım amān, ıcık sona geri kañıp nohuda gediciyim. Vayyh! Ordan enerdim
200 aşşaya enerdim yandım yandım yandım, orda bir su ahıyor dereden geliyor.
Ğurumamıñ tomusuñ ğününe. O Tanır'a asfatın şindi üs yanna şeyle gederkene mısır
ekili bir de ev yapıklar ya, o aradan su gelirdi, ora emmimiñgiliñ bahçası, emmimiñ
ölu dikdi Hoca. Ordan bir su gelirdi beriye döru. Orıya endim yatdım asbabımınan,
orucum yandım. O yanna dönüyóm mal gimim o yanna dönüyóm, evelden mal
205 yaymıya gedince camızları Bozyer'ın o yanna ben götürürdüm malları, babamın ölu
tabi burda yoñ oñuyor hoca, Avşın'da oñudu orda oñudu burda oñudu Albısdan'da
oñudu. Nérde derin hoca varısa onnarı dolanır. Ata binerdim, babamın bir ğır atı
varıdı, malları gótürürdüm yayardım o Bozyer'ın o yanda. Bir yoluñ asvatın o
derelede. Atın üsdüne biner gelirdim geri. Ondassō gótürürdüm aşşa otlā, atı
210 bālardım, mallar ıcık dinlensin dey burıya ğordum. Geri kağ get, çok irezilliK çekdik
yanı bu hayet var. Getirdiler şindi, ne biliyim işde ğına yañıyollar, bir düun etdiler
olan Kürtler gelmiş. Gağrı varıdı gağrınıñ üsdünü sökmüşler. Mazısını

görümümüzün göcasını bālamışlar. Ğapımızıñ önünde şeyle uzunca bir su çıkdıydı hendek gimi orıya düşdü adam beli incidi yuvarlamışlar depeden.

- 215 O ata heç ben çoğ şeytdim ha, benim göcam bilmez. Hele o anamın vuruldūnda nayla ālaşdıķ. oturdūh, bir şeyle annı saħar tayımız vardı ğırmızı gendi yeñi yetişme. Onúynan ğarşılamaıya getdi emmim götürdü Anğarı'ya. Bu aperlōñ bir dirāñ dibinde ğomuş, gendi de getmiş ki bir araba buluyum, Meksen emmim. Aperlō ğonuşunca anam bu adam baña sōluyor dēy anam ğorķmuş orda. Bunnar baña mı sōluyor dēy
- 220 aperlō ğonuşmuş orda. Şeherde ta Anğara'da, ğorħdum diyor, Meksen Ağa Meksen Ağa şurda bir adam sōluyor yoħarda, aperlō oldūnu ne bisiñ, buralarda ceyran mı var. Yoħ yoħ demiş, ondas sōna ğorħma demiş. Tanır'lıydı anam Tanır'lı demiş, o demiş aperlōydu demiş. Anamı ordan getirdiler, babam ğarşı getdi ta Sarız'a o tayınan getdi. Omar abim malları yaymış gelmiş, biz başında toplandıķ ālaşıyoķ.
- 225 Öĝün yoķ öşüK yoķ ğapıda bārıyoķ, Sultan, ben, Hüsēyn, ğardaşım Hüsēyn. Omar abim ālıyo biz ālıyoķ. Ordan Şerif edem penceriye açmış, emmiñ ğurban olsun ālamañ ālamañ o da orda hōruyor, pencereden o da ordan ālıyor. Aha tayıñ sesi geldi, tayıñ sesi geldi Ali geliyór. Terzilerin o yandan gelince kişnemiş tay aha geliyor Meksen emmiñinen Ali geliyor dēy, babamın adı Ali'ydi. Ali geliyor ğuzularım
- 230 ālamañ diye bārıyor. Öy aha şu Dōne bizim inē sāyarımış. Şey de baķdı bize Hall η ğızı baķdı Fadim bacım, emmimiñ avradı. Kūnde toyĝa bişirirmiş āşama yarmiyenen kūnde. Hüsēyn ırahmatlik alır şırıya ğor. Sütlü şora ye ölum derdi, āzına alırdı toyga, alırdı şurdan ğordu. Bir ğün şeyi götürdü, buyde yumuş Meksen emmimiñ avradı Hüsien'i götürmüş ēyce çimdirmiş, arħasını da yumuş bir çarşafa sarmış, orda
- 235 ğurutdü búydeyiñ başında oturuyor. Bir de yımırta bişirmiş yedirmiş ğardeşim Hüsēyn'e. Geldi ondan sōna seviniyór. Hatce'm baña şey bişirdi yumurta bişirdi yedirdi, beni çimdirdi diyór. Ęyle ğaldıydıķ anam gedince. Amān neler çekdik işde.

Orda  yle g rd K o g nneri, burda da bunu g r y k. Babam da  ok oldu, yaşadı  ok
yaşadı. O da bir hasdal  y du abdes alıcıymış, şurdan gedince işde Avşın'da aşşaya
240 bir yer yaptılar. Gedince işi yaşmadan şeyle tuvalete gedip gelince abdes
alıcıymış, o daracık salona bir de su goy du abim başına. Ordan abdez alıcıymış ay 
ğaymış betondan aya ğayınca ğafası tuvara  aşılmış. O da dememiş. şurdan
mismillah y ss k gem niņ ordan incimiş,  itleK_olmuş, doşdura g t rm şler.
Doşdur demiş oņ g n ğımıldatmaņ. Oņ g n bir taraFa yatdı. Yatınca ordan beyni
245 ğafasının  aşıldını dememiş. Ordan bir ğan damlamış beynine, bu işde  ld  sene, o
ğan topraklanmış mı d nik mı dururumuş, doşdura g t rd ler bu darba yemiş
zamanında bir darba. Darbadan orıya beynine ğan damlamışmış. G şl yd   ok
babayiğididi, eni şo televizyon ğadar varıdı. Babayiğit g leşciydi emmim ırahmetlik
de bu babam da. O g leşci adam ordan darb y alınca he _ sd ne almamış. S na
250 doşdur  l  deyince Omar  bim baba nereņ d yiyor. Biz ede derdik, o baba dedirmedi
 bime ğızardı babalar demiş gimi niye ede diyorduņ tergediņ, o da ben milleTden
utaniyom demiş. Evelden ede dellermiş ağa, ede. Ordan şey_etti geri tekrar
g t rd lerdi, dedi valla zamanında bir darba yemiş beynine ğan damlamış d lırsa
ğonuşuyor, d lmasa dili dutuluyordu.  lel m mef  _etti.
255 Pancar s k y k, pancar, aşş  tarlaların  sd ne ğar y yor. şindi h k met şeker
veriyor avas da veriyor, s kd ğ m z tarla bunu  demez d y. Ben d şd m yola ğar
y yor lap lap şeyle g diyom. Ğaynımızıņ aşş  bağda evi var. G diyom arşamdan
motur geldi. Pancar daha uzakda bizim bah adan  ti yanda. Dedim, Mevl t neriye
gediyon dedim, şurda g r mcemiņ ğızınıņ ğocası. Dedi şorda iğdeleri kesdim de
260 onnarı s r kleim de budeim de odun ediyim dedi. Am n Mevl t dedim ğaynımıza,
seniņ de ařlıņ  ok ğısa dedim, şu ğarda gedilir de odun mu ğıflanır getiriciņ ğapıda

ğıflıyem deyî. Sen neriye gediyoñ dedi, ben pancar sökmüye, seniñ aqlıñ var mı şu
ğarda pancara gediyoñ da dedi, baña sen èyle diyoñ dedi. Herkiş getmiyor da sen
gediyoñ. Orda beş altı yığın sökdük ıçıķ da ben söküyüm de doñar moñar da dedim,
265 şeýe savaķ dedim, yanî avası mavası ödesiñ diyóm yatırdıymız pancarnan. Ğar yadı
ortalıķ doñdū, kúrānen kúrúduķ bir yandan, adamı bir aralā salmadıķ adam kúrúyor.
Memmedali'ynen ben söküyom, ğız ğıflıyor, sōna geliyom ben ğıflıyom Memmedali
söķüyor. Èyle èyle buña getdik tarlanıñ birini èyle ğıfladıķ. Geldik çamırıñ içinde
erkek ayakğabı sōķ ğuyuyu ğēyok, içinden bir poşet ğēyok, ayakğabı kaħmıyor.
270 Poşetiñ içinden yaş geçiyor daha. Yırtılıyor dolanınca çamırda. O arada onu bitirdik
Allah'ım ğaynımız da heç tarlanıñ birini ellemedi. Bir ğün deadi biz onu eyle savdıķ.
Bizim motur ğaynımızında o çamırda onūnda dolandırdı, gendiniñ moturu
çıħartmadı, gendi de bir ğün dáğdı, bir ğünde sökdü tarla ğurumadan ğözel çıķdı.
Ben èyle irezil oldum tarlıya kúrúduķ ğarını, sökdük yedi dönüm yer. Kimse şindi
275 èyle etmez.
Benim Bozyer'de dayımı vurdular. Dayım Bozyer'iñ miħdarıydı çekemediler, dávet
etdiler, biri ğapıyı dayamış, öteki pencereden adam dutmuşlar vurdurdular. Onuñ
ādını dezzem ırahmetlik çok sōlemiř. Desdiyenen yanî dillere desdan olur, Tanırlılar
bellemiř Merdāne, ben düune getdiydim şeýiñ Perihangiliñ, onū da onuñ ğardeřiniñ
280 avratları da sōlüyor. Maķbule de çok sōyledi, bizim řu Ğıyan'ıñ hanımı şeýde sōledi,
Ellaz'ıñ çocūnuñ öldüğünde. Onuñ dediklerini dezemiñ ğonuřduķları şeýi ātları dile
tabura gelmez. Mahzuni de çok etmişimiş. O dayımıñ adı Hasan Hüsüyñ'üdü.
Maħsūni řerif o zaman işde bunu, şeýde de var Memmed diyolar oña da sōledi
Hurman kōnde. Oña da sōledi dayıma da çok sōledi, onuñ ādı da sōlenir dayımī da.
285 Yok ben işde gendiler etdikleri ādı ğonuşuyollar da ben heç bilemiyom kine. Ben

unudurum tezemiye, hec unudurum bilemem çoĥ onu. O güzün işde Perihan'ın
düününde de çoĥ iki ğardeşe iki avradı dile tabura gelmez, Makbule de şey tdi. Bı yıl
ğocası ölmüş Ğıyan dey, bizim o aĥrubamıS. Onnarı, Ğıyangil Uçar deal mi, onnarı
da Uçar zahar. Ğıyan'ın hanımı dediĥ miydi bililler. O dediklerim Maraş'da
290 oturuyollar elleham Perihan'ın şeyleri bacısının. Bunnar da daha çok biliyór. Ooo
Hasan Hüsüyün dayımın. Perihan'ın ğardeş avratları düüne gel di bizim. Onnar
Tanırlı da Maraş'da oturuyollar.

Üş dört yerden ğazmıyá aldım sökdüm ordan buriya ordan orıya tuvar da uçmuş.
Geri dışarı atdım. Bir ināmi sıĝdırmadılar Merdāne, Hüsiyengile ğoydum avrat bu
295 yanna sürdü geri bir ğün sōna. Ğaynımızgile ğoydum o sürdü. İnek geliyor bakdım ki
āşamdan yemi ğatdım torbıyanan samanı yemi ğatdım o orda ğaldı sürdüler. En sō
şuriya bir göz aĥır yapıyım dey belimi o gemiklerimi ordan incitdim büküle. O aĥırın
daşlarını, o bir göz yeri yapıdım vara inā satıyamıssım. O aĥırı ğaç sene durdu, iki
sene durdu geri sökdü diya ğoca aĥır yapıdı ondan o ğaç yerden elimden ğeşdi. Sōna
300 da el arabasını orıya çek. Sōna da geri o harınan uçan kerpişlerini hep ğırdım, hepini
kerpiç kesdim. Şindi o tandırlı çıĥarTdım. Onnarı kerpiç kesdim kesdiklerimi.
Ğarıyom depeliyom geri kesiyom ben ğuyom ben kesiyom kerpiç kesece. O herif
şorda oturdu da geliyim de bir puñardan su kesilmiş puñardan su çekiyom. Torunum
da ğomşunuĥ ğucānda. Geliyim de şurda bu çekiyor ben de çamûrû ğarıyım demiyor.
305 Ben şunu ğuyuyum bu da bunu ğasıya ğoyom çekiyom kerpiç şeyini taĥdasını ğasa
gimi yapıyom. Kesdim, onu yapıdım, bir de tandır çıĥarTdım, şindi de heç, irezil
dutuyollar.

Anlatan: Duran TECİRLİ

52 Yaş

Derleme yeri: Karagöz

- 5 Geçimi buranın pancar, buyda, ayçekirdā, ondan sōna bura domatis, patatis. Ürünleri önce geminen sürer çıhardıllardı, öküzünen sürer çıhardıllardı. Şindi motur çıhdı ne çıkdı, onnarnan sürüp çıhardıyollar. Harman edellerdi burıya bir ay harman sürellerdi. Bir ay adamlar harman sürerdi. Meselā bālardan sallarnan üzüm getirir bepmez ğaynadıllardı burda. BeKmez, öküzlernen ğānıynan bālardan üzüm getirir,
- 10 salınan getirir burda beKmez ğaynadıllardı kōde. Bepmezi burda yapallardı üzüm beKmezini yeridik. Yerdik, yemeK için yapallardı. Satmayı satmazlardı burda, çō hep eve ğollardı yellerdi. Bulgur ğaynadıllardı, ğazannan bulgur ğaynadıllardı. Harman çıhardı olua götürüllerdi buydā yıhıllardı. Oluğ beton oluğ var ya, beton oluğda puğarda yıhıllardı, getirillerdi, doğ ğazanlarında bulgur ğaynadıllardı. Evel
- 15 tekne varmış ne varmış, şu táár var ya táárden su içellermiş esgiden. Ben yetişdim geldim he tağdadan çamdan yapılan táár. Suyu sōK olurdu, hemi sōK olurdu hemi de elverişli içimli şeyli olurdu. Çok şeyli olurdu, bidon gimi ne gimi olmazdı yāni daha suyu datlı olurdu. He içi oyuk çamdan onnan yapallardı. Şindi motur çıhdı şey çıhdı. Elli çelik, yüz çelik, yüz elli çelik bulgur şeydellerdi, unnuK yullardı. Y m beş otuz
- 20 çelik bulgur ğaynadıllardı. İndi buydā yıhıyan da yok. Önceden yüz elli çelik, iki yüz çelik unnuğ dutardığ bizim ėimizde. Bulgur ğaynadan da yōk buyda ğaynadan da yok, hazır alıyor herkez, hazır alıyor. Bu işler olurdu işde başğa ne olurdu başğa. Herkez ğüz geldi miydi odununu ederdi. He ğışlık yahacānı ederdi. Paltānan kesellerdi. Şindi hızar moturu çıkdı. Önce paltānan ğoca sōodü kesellerdi. Yağmaç eder odun

25 yarallardı esgiden. En iyi odunuydu buranıñ, burda meşe yok. Bāları meselā, baları gederdik önce buğazını açardık, buğazını açdıktan sōna, bel, bel gullanırdık, ğazma gullanırdık esgi ğazmalardan uşları birer metre ğazma gullanıllardı, he esgi ğazmalardan. Bālar ondan sōna budanırdı. Budandıktan sōna geri gedellerdi, tekrar picini alıllardı. He diplerinde pişleri var onnarı alırlardı. Eşğınnarını alıllardı. Ondan
30 sōna belci götürür belledillerdi. Yemek götürüllerdi onnara. Amele he. Adam götürür belledillerdi bāları. Ānadiı dezzeolu. Başğa da buranıñ geçimi ney, buranıñ geçimi bunnardı yāni pancar, fasulye, mısır darısı sōnadan çıkdı.

Düğünler nasıldı burada yirmi sene otuz sene önce?

Burada önce düğünner, önceki düğünner bōle otuz seneki önceki düğünner bōle
35 şeynen düğün salonnarında çalınmazdı. Önceki düğünner burıyā. Adam ğız isdemiye gelirdi meselā ğızı şindik meselā telefon melifon yōdu o zaman, telefon ne yōdu. Adam ğızını mesela şindi şeyederdi görücü usulü verirdi ğızı.

Kızlar erkekler birbirleriyle görüşmez miydi hiç?

Görüşmezdi, heç görüşmezdi benim gördüüm ölēdi önceki.

40 Peki, kıza sorulmaz mıydı?

Yok benim gördüüm ölēdi önceki. Yanı sorulmazdı, sen meselā ğızını veriyon, ğızını Allah'ın emriylen verirdiñ. He sōna bōle güccük yaşda ğız vermezlerdi ki. En azından y m iki yim beş yaşardı ğız, önceleri. Şindi on yedi, on altı, om beş yaşında ğız veriyollar, on üç yaşında ğız veriyollar. Söz kesilirdi, havlānan şey yapılırdı,
45 nikāh edellerdi, teneke havlānan. Beş kilōluğ teneke havlalar var ya onúynan nikāh ederlerdi, ondan sōna belirli bir müddet dururdu. Davul getirillerdi ğara davul, ğın kesellerdi, gelinini götürüllerdi. Önceden ölēdi. Üç gün çalardı, üç gün düğün çalardı ğız evinde olan evinde. Yemek dōkellerdi esgiden yāni bōle şey ne yōdu. Pilav

yapılırdı dolma yapılırdı, sulu yapılırdı fasıya sulusu, fasıya sulusu yapılırdı sarma
50 yapallardı, herşeyi yapallardı önceden. Amma şindi düğün salonu çıktı. Üç gün
düğün çalallardı üç gün yemek yapallardı, üç gün yemek verillerdi misafire. Seamen
meselesi, seamen evlerde yatardı burda. yōk herkeş misāfir götürürdü. Meselā sen
seamen gelmissiñ, ben evime gótürür yatırırdım seni.

Pazara gider misiniz ihtiyaçlarımızı karşılamak için yoksa köyünüzdeki ürettikleriniz
55 yeter mi?

Normalda yetiyo yānı yetmese bile gedip şeherden alıp geliyoğ. Ürettiklerimiz gendi
gendimize yetiyo. Yetmiyen olmıyanı da var, olanı da var. Domatis, biber, patatis,
yanı fasulya, pancarı zatan faPrihiya götürüyoğ, he şeker pancarını. Bunnarnan
geçim ediyoh burda. Malcılık var, göyun, inek, bunnarı besliyoğ. Satan satıyor,
60 satmıyan da satmıyor. Fazla mal olan satıyor, fazla malı olmıyan satmıyor gendini
idāre ediyor evinde, yānı, peynirini. Yatağ dōküyoğ esgi baba dede usulü, yatağ var
ya evereçeamiz ğız için oğlan için yatağ dōküyoğ. Fazla olan satıyor. Öle oluyor.

Kirmen eğirme yoğ önceden varıdı, esgiden varıdı şindi yoğ. Esgiden varıdı o, yoğ
şindi. Geçi ğılından ip örellerdi, onnar hep kağdı dezzeolu. Yoğ örmüyollar, şindi ip
65 çoraP örellerdi önceden ihdiyar ğarılar, ayaklarımıza gèymiye. Çarşıdan alıyolar
şindi egis mi ören de yoğ, ören yoğ. Buranıñ geçimi òlēdi işde önceden. Şindi hep
çarşıya bindi. Olan ekıyor tarlasını tahımını yiyor, olmıyan gedip çarşıdan alıp
geliyor. Şindi bura isdimlā getdi bura tarımcılık azaldı burda, bizim bu Ğaragöz
köyünde tarımcılık azaldı. İsdimlā getdi hee, faPrihiya getdi, şindi buranıñ şeyi

70 azaldı, çifcil . isTimlakdan para alannar hep Avşın'a getdiler, ElbisTan'a göşdüler.

ElbisTan'a getdi, çō Avşın'a getdi, getdiler hep.

Anlatan: Naciye ASLANER

74 yaş

Derleme yeri: Karagöz

- 5 Bir Pıçak varıdı oña beş sene getdim. Gedince vardım mı bir bök yere diyom ki diñeldim mi bu hocalarıñ, hocaları Allah assıñ. Diyolar ki niye hocaları assıñ Allah, diyom ki ben beş sene getdim beş sene ..k yudum. Evel òlēdi oñuldan gederdik aşşāda bir puñarımız vardı, onuñ çocúynuñ ..ñunu yurduñ. Bi şe belliyemedik, beş seneden sōna geri çıkdım. Heç bişi birinden geçemedim, oñutmadı beni, avradınıñ
- 10 adını Ayten'di, gendine Pıçak dellerdi, oña getdim bi şey ānamadım. Aha şu ğapıdan beni ğaçırdılar, şu yannı tarafı. Ben ufādım, adam orta yolluydu. Bura benim babamıñ eviydi hee, bu yanna da gelin geldim. Bōle vardım varmam, düün davül görmedim, bi şey bilmedim, ondan sōna da bilmedim. Dōrdum atdım, dōrdum atdım, şuralarda tordan toprañdan bōdüler. On altı dōmudu dōrmam, şindi
- 15 ossa da dōrsáyđım hōkümet para verirdi baña. Bi şey de alamadım. Bunu everiyim, yemlik satdım, kenger satdım, itburnu topladım, götürdüm, tanışlar yardım etdi. Bōlel nen daha geçiniyom daha geçiniyom. Öle oldu benim iş, hee Öle, Allah bōk. Ne hasdelenici, ölen öldü ğalan ğaldı. TokTura neriye gótürüyüm ki, dölün biri şurdan aşşā düşdü, damdan düşünce şurası ğaFası yarıldı, ortadan ikiye ayrıldı. Getdim bir
- 20 salça getirdim, ğıymıya ğodumuz salçadan depesine basdım buriya. Basdım amma depesinde epiy çekdi çocuk. Epey çekince aman çocuk nic oldu yaman çocuk nic oldu, biş olmadı. Çocūñ ordan, bir de o zaman sinekler çoK olurdu, ğurd atmış, salçıyá ğaldırdıkdan sōna. Allah'ım ben neydiym, aman Allah'ım. Aman dedi herif, ölürse ölür dolu dedi túkenici miki dedi. Bir dedi ki bilmed m bir Kürd'e iras geldim,

25 Kürt dedi ki gel dedi bir dedi dötduracak ğadın var dedi. Onuñ adı nēdi ğız, o dötduranıñ? Topal ebe deal, öteki Müjġân, Müzġân dēdi seniñ bibiyiñ ğızına hısım gelir dedi, ula Allah'dan ġorġ Şunu niye öldürücüñ bu misilli çocúú dedi. Gel ġedek sennen dedi. Bunnan getdik çıġdıġ orıya Şimdi, çıġdıġ vardık. O iki ilaġ Müzġân verdi, iki de toġTur verdi, çocúúñ depesine. Getirdik Şeyi salġıye ġaldırdık çocúúñ

30 depesine Şey atmış, ġurd atmış. Onnarıñ ilacından çocuk ġurtardı ölmedi. Sarıca bir çocúúdü, bu çocuk bōle oldú. Bunnanıñ altı tānesini neise everdim. Herif, ġulāma dolaŐırdı amma başına medetsizdi. O da aġciġer ġanseriydi, baña bir mededi olmadı, bir ġún ġórmedim. Benim ufādım beni babayiġitl aldatdı amma bōle ömrüm bitdi. Bōüzü de gel gelelim o ġüccük olan ġaldı. GüccüK olan ġalınca dedi ki ana dedi ben

35 esgere gedim sen alġıŐ ēyle baña dedi. Omuzuna çentē alır künde çalışmıya ġeder. Omuzuna çentei ġarp(?)da çalışıyom ana dedi. Beş ġún çalışır üç ġún geri gelir aynı olur. Beş ġún çalışır üç ġún gelir yer geri ġeder. Allah'ım ben nēydiym ġurban oldüm. Yanımda da durmuyo ki yanımda duruyo diyem. Aynı seniñ gimi bir tanış gimi geliyo ġaçıp ġediyo. Allah ben nēydiym nēylēm. Dedi ki esger vaġdı ġeldi olan

40 esgere gedici. Ana dedi alġıŐ ēyle seniñ Őiyen olur beni yaġım yere düŐür dedi. ēyi ölüm ediyim dedim, olan Adanı'ya düşdü. AlġıŐ ēyledim torunum da ġetti Adanı'ya. Torunum da baŐġa yere yırā düşdü. Dediler ki bu nēyitdiyse tanışı çok, ōlu Adanı'ya düşdü bizim ki ta yırā düşdü dediler. Anam benim neim, benim bi Şeyim yoġ bir ġadımım dul. Oldu oldu ötdü, dedim ki ġalan iki ġat yataġ döKdüm, ikicik bir öteberi

45 ġórdüm, dedim ki bunu da everiyim de heġ dealim bu da baş ġöz ossun ġelinneriñ elini deanemesiñ dedim. Onuñ adı ne sallan bullan sallan bullan çıġdım. Bir de

telifan verdi cebime şorda şindi duruyor. Onu da elim de çalsam da şindi d neseñ.
Getir ğı şonũ da çalağ da d nesin, şeyde duruy milağazın orda. Ğocamıssın
ğocamıssın dön de aynıya bağ deyi. Bir de o olan bağa bir telefon verdi, aşdım. Buoz
50 nese ana ğurban oluyum, ölüm neydiym neydiym. Avşin'de bir ğız varımış, o ğıza
gediyim de olan babayiğit ğıza düür oluyum dedim. Anam vardım malamat oldular
onnar, olanı görmüşler hoturafdan neden, ne biliyim neler çıkmış, yavrum bilgi
çıkmiş şu çıkmış neler çıkmış, bilmiyom ben. Boúz ğıza vardım ğız beni malamat
oldu aldılar. Geliyom yoluñ yarı, bir de bağa telefon verdi ya cebime telefonu da
55 aldım geliyom. O beri camının onú var bilin mi bilmeñ mi? Oriye geldiym telefon
çaldı. Bağa da dediler ki şu ğırmızıya bas, yeşile bas deyi görseñ dediler. Yeşile
basıyom aló dedim mi ne diyoñ diyolar. Yōsa şeyi bilmiyom açmasını bilmiyom.
Boúz oldu dediler, dedi ki ana sen beni everme dedi benim bir ay günüm ğaldı dedi
ben ğaçıp geliyom dedi. Niye? Adana'dan bir ğız ğaldırdım dedi. Allāh! Nereñe ğoñ
60 Allah'ım! Ben bir fıhare adamım. Ta Adana'dan nasıl ğız getiriyim, yok. Adana'dan
ğız, yōsa ğızı bazar günü indiriyom dedi. Orda bir güzel ğız, ufağ, o ğızı ğandırmış
fuhare mektebe ğederken. Onuñ adı ney ğızı ğandırmış Allah'ım neydiym neylēm,
ğurban olduüm Allah'ım yok. Bu ğızı bağa alıcın. Dedim ki ben Adanı'ya ğederken
beni arabalar dutuyo. Neydiyim ümidim kesisse ğediyom, çıkdım yola epmek aş
65 yeme yok ğusa ğusa, ede ede beni eletdiler Adanı'ya, zehroşum, zehroş oldum.
Vasiyet beni dutuyo, görmemissim. Yeme görmemissim içme görmemissim yavrum.
Beniki kó yēmā, tarhana şōrası, cıyıklama. Bunnarı yiyom. O siziñ yed ñizi ben insan
yanında ğola içmē bilmem yavrum, yerine ğöre çarşı, düven öteberisi bilmem

yavrûm. Somun yerine göre āzıma batar, somun yemem yavrum. Bunnar yoğ bağa,
70 bişê yoğ yemem. Yed m ney? O bir ğoyun olur, o ğoyun yamı yerim, bu zaman oldu.
Varırım başına şindi ğodum muydu larpadan ondan bi yol yutarım çig çig, onũ da
yutuverrim dehat gelir. Bişirir o õnneri yerim, õteki yādan bi yudum içine damlatdım
mı diyenecek neriye gedecemi bilemem tuvalete zor ulaşıyom. Ğarnım āır
ğõtürmez temelinde õle bõmüssüm. Herif çobanıdı bunda eridik, çocuklarda bõle
75 oldu. Çocukları da bir āmir māmır edemedim, edemedim. Bunnar da birbirini geçindi
getdi.

...

Bizim evde sandalye vardı, böüK evde, ala da gelēdiđ getir böüğü otursuğ. Seni de
üzüyom yavrum ğurbanım. Boúz nerde var nerde yoğ bir emmimiziğ õlu geldi bura
80 hep ben yerinde bõdüm ya. Bunnar benim emmim õlu, dayım õlu hep bura. Ben
burda bõdüm temelim. Baba tarafım Tecirli deller, ğocam tarafı Aslaner deller. Bu
kõđ yarı yeri hep. Buoz nēydiym nēyliyem Allah'ım. Ğoyunu satdım õlana verdim.
Dedim ki õlana geliniği getirek õlum. İki sene bekledi gelin iki seneden sõna beş ay
oldu işde, o da rahmet olacca onnara babası dedesine. Onnarığ da ğarşılıklı olurumuş,
85 cehizi çok verillerimiş. Fıharenığ... Şuriya bir düün dutdum yavrûm Allah seni
inandırsığ, kimi otuz verdi, kimi beş verdi, kimi üç, eliğ aTdıf daş yırağ ğediyo. Õle
idāre ēdiyom, bu evde de yalıız yatarım. Bi yol uşdu evimiğ o yanni, kepdi, uşdu
getdi. Vardım hõkümetinen dutuşduğ. İciğ şey verdi bağa beton, ıcığ ne verdi. Orey

bir adam aldım ikiúnde geri yaptım evi. Oturuyom bōle gader yavrum. Yedi ōlan var

90 dōrt gız var, ōle olunca om bir oluyor elleham.

Anlatan: Cuma TECİRLİ, 85 yaş

Adil ASLANER, 72 yaş

Derleme yeri: Karagöz

- 5 Elođlu'ndan, Maraş'ın Elođlu'ndan, ğasaba deal ha ora! Vallaha bilmiyom ben çok, dedem gelmiş Lōşō gelmiş, Mamık gelmiş, ikisi bir ğardeş bunnarın. Hah bu kúve yerleşmiş. Ben mi? Ğoyuncüydüm hemşerim ben. Yaylıya gedi yodum, otuz sene yaylada gezdim. Satdım, savdım, yedim, işd m şindiye ğadar yaşadım.

Ğaç ğoyunuñ varıdı emmi?

- 10 Beş yüz. Orda benim yerim varıdı, orıya saman ğoyardım y mi naylon ğırk laylon.

Adın ney adın? Sen de adın soyadın? Sen nêrelisin? Kimin oğlusun? Benim Erçene'de hısımlarım mar la, otur bacı gel otur. Hısımlarım mar benim Erçene'de, Mellesler. Melles Zeynal, Melles Ğadir. ... çoğ oldu.

- 15 Bulđuru, ğazan ğuruñ, ğazana suyu ğoyan, bulđuru altını ataşlañ, ğaynadın. Şindi uzun uzun annadıyım mı? Şindi ğazan ğurañ, şu arħadaşnan da odunu satın alın, getirin altına soħañ, ğaynar dama çıħadın sereñ hemşerim. Götürün çekdirin, ğalan yemiye başlañ. Pilav işde duru yemek, ğatı yemek. Bulđurdan başğa bir yemek yapmaz pilavdan başğa. Ne çıħar yavrum bulđurdan. Ğıyma yapañ, düürcük çıħadın, ğıyma yapañ. Yaşantımız işde bōle gózún görüyor, kúllükde yaşıyok.

- 20 Yolculukları nasıl yapardınız eskiden?

Maraş'a, o zaman? Eşşeanen, eşşeanen doħuz oñ günde.

Bi de yaylayı anlat bahıym bize?

Soñ gúzde, bu ay var ya? Eķimde, hah eķim dèy m de sen ađna. Ben avradınan mı
çılıc m.

25 (AA) -Bahale o beş şüz ğoyunnan yaylıya gederdi, eķim ayında enerdi, burıya.
Güzün geliyor.

Yaz baharı çıhardım ekim ayında burıye enerdim.

O zaman yaylada hayvanlar telef olmasın diye mi?

Hayır, ğardaşım, yayla...

30 (AA) -Yazın yaylıya çılıyor ki mallar telef olmasın, yayla iyi olur.

Orda ot mu çok?

(AA) -Tabi tabi, sōķ su...

Orda ot heç yok fağat yapığın vazife temiz olur, tüccar temiz gelir alır ağnadı? Yā,
yōrt, pendir bunnar temiz olur yaylada.

35 Bir afet yaşadınız mı?

(AA) -Sel vurdu hep otları mutları götürdü ot öbekleri olur biçilir, öbekleri nēni
götürdü. Sel götürdü.

Ot öbeanın üsdüne bindim candarmalar diyollar ki şu adama bağ diyollar, sel altımda
gediyor. Ama emek verdim aboo diyon ama biçdim.

40 Bir de ğüreş annat bām ğaç ğişıyi yıhardın?

Onu annıyamağ sen. Şindik ğücümün yetd ni iķisini üçünü yıhardım, ğücümün
yetmed ni çıhardım.

Haa sen adamsın o zaman, om beş tenesini birden yıhardım demiyon yāni.

Yalan sōlēnce ğiniciketimi(?), senin Erçenelilerin hepisini yıharım. Sülbü'yü bil

45 Sülbü'yü?

Ava gider miydiniz?

Yok ğardeş.

(AA) -Davşan avına nēne gederdi. Davşana getmea? Davşan avına geden miydi? ...

Dā'na neye getmed z mi la!

50 Ben itinen ğurt murt bunnar olursa gederidim. Yōsa yok.

Gel emmi sen de anlat aslıñı, nesliñi.

(AA) -Aslanōlu Bayram delleridi babama, babamıñ babasına, he dedemize. Anamıñ babasına Mizamca dellerdi Suluk'dan gelme. Dedem Mizamca, babam mesebi Aslanoğlu Bayram Aslaner, ebem Loşō, annemiñ anası.

55 Kōyde sizi ūzen bir olay yaşandı mı, kan davası yaşandı mı?

(AA) -Varıdı Allah'a şükür şindik yok heç. Seçim dolayısıyla meselā muħdar seçimi dolayısıyla birbiriyne de hasimleşdiler, oħul derik, oħulun orda muħdarlık şeyinde ta ēpiy oluyor buña ben ğit bilirim, bir adam vurdu. Bir adam bir adamı vurdu. Aha şora bura derken adam diyo kine ben felan filanıñ tarlalarına hele ney eķerim, ne eķerim de eķdirmem de hele bi şeyler sōledi. Onuñ da ārına ğedecek laflar sōlemiş, o yüzden mesela biliyoñ mu bōle bir hādise çıkdı, biz hatırlıyok onu da. Ondan sōna biz, ō bir nesil gitdi, ondan sōna mesela şindik Allā şükür hiç bişi yok.

60 Ğırıldı ğeşdiler ondan sōna, neye yarācı, ğırıldı vurdular ğırdılar. İki öldü iki, kō dōşünü bilmiyō la?

65 (AA) -İkisi de bir taraftan ikisi de bir taraftan öldü. Biri napis düşdü yatdı, napis düşdü yatdı çıkdı, o da mefād etdi eceliyen.

Aziycık müsāde et de bacı ben bi şey d ym, Antep'de yatıyodum Ğonuķoğlu'nda.

Bir ihdıyar geldi yanıma yatdı, şindi hasdánada birbiriniñ derdini sorallar. İhdıyara dedim ki emicem derdiñ ney seniñ hasdalıñ ney dedim, seniki ney dedi ben ğalpden

70 anjı oldum dedi. Bizim kve Őehere faPriĥa geldi tarla taĥım ğalmadı dedi. Ondan
sıĥıntı etdim de bu derdi buldum yavrm dedi. Biz le olduĥ Şindi. Toprak Şurıya
ğulmızın dibine geldi. Ya yrin kaĥıcıĥ ya bi gün hkmet baĥa ev vermez, kaĥ der.
Dru mu ğardeş. Benim paramı verir. Şimdi ben Avşın'a gederdim, Avşın'a getdim
miydim elli biĥ tne eşŞek vardı Avşın'da. Şindi ben Avşın'dan geliyom, Őle bi
75 szdm ğafamdan hep taĥsi olmuş. Bu pary bunnar nrden almış dedim aceba.

Asgerl ĥi nerde yapıĥ?

Erzurum elli bir tmende, om beş yaşında, atmış yetmiş sene oldu ben geleli. Drt
sene yimi drd ay, ğırĥ seĥiz ay. Erzurum elli bir tmenddim topĈuydum
hemşerim. Topuĥ yüklemesi topuĥ gdip gelmesi, bunnarnan raŐırdım.
80 Hatirlemiyom valla çoĝ oldu birez de ğafam yelli benim Şindi. Evliydim, le ğodum
getdim fiĥare avradı. Mektup salardı para gnder, yav ben de nerden alıyım da
gnderiyim derdim, annadıı hemşerim ğaribennik vardı serde. Anasının yanında
ğaldı.

Anlatan: Cuma TOLU, 84 yaş

Fatik TOLU, 75 yaş

Derleme yeri: Nadır

5 Nadır ne zaman kurulmuştur?

Vallā ben bilmem Nadır'ın ğuruluşunu. Vallā orasını o ğadarlık bilmiyóm. İlk ğuruluşunda mı? Çok azıdı ilk ğuruluşunda, anca yetmiş beş elli atmış yetmiş beş o aradıyadı, şindi üç cüz hāne var.

(FT) -Tarlıya da getdik, ğazma da ğazdık ğadasını aldım, yolma, paķla yolması da
10 yolduk, pancar ekdik sökdük, onnarı çıĥatdık, getirdik, halbırladıķ eledik, bulğurumuzu ğaynatdık.

Bir de el daşı olurdu, o bulğurları el daşı olurdu tek elimiznen ğoyur tek elimiznen çekerdik. El daşı olurdu dearmen güccük.

Çocuklarınız hasta olduĝunda ne yapardınız?

15 Hasda oldümüzda Avşın'a doķdura gederdik yayan, araba yōdu çocū ğucāña alırdın, yayan ğederdik. Maraş'a çok ğaç seferim var yayan yolculuk. Hüsēyn, yayan yolculūm çok Maraş'a arĥamızda kurek, yatāk, azzımız iki Puçuk ğünde varırdık baĥ Maraş'a keseden.

Burdan getdik Dilkiler vardı bilmeņ sen Hüsēyn de, han varıdı, sözüm oĝa hayvannar
20 bi yanda yatardı biz bi yanda, ğuru yerlerde yatardık, bir ğün yatardık ikinciun ....

Hanı vardı orda yatardıĥ üçüncōn Maraş'a varırdık. Sözüm oĝa hayvannar bi yanda yatardı biz bi yanda yatardık. Ayaklarımızda şo çarıķ olurdu çarıķ. Yav biriniņ öķüzü ya inā ölücüydü Hüsēyn Aĝa bir çüt baña çarıķlık ver de bir ğün bāña gederim

derdik. Bir çüt ayāmızıñ ölçüsü gön alırdık, bir gün bāna gederdik temsil olarak
25 Hüsēyn Ağa, ōliedi.

(FT) -Nēriye varınca yırtılırdı?

Ġabak Tepiye varmadan yırtılırdı, deri nōlucu. Yalın gēderdik yalın hee, ayakġabı
yoġ aç susuz bir çüt deri çarıynan.

Nasıl bulgur kaynatırdınız?

30 Bulguru ġaynatmıya şōle otuz beş ġırġ çelik yānı bulġurluġ hazırlardıġ, onu aşşā
ġötürü oluġda yīġardıġ, getirirdik beş altı tene ġazan düzerdik, orıya ġoyardıġ,
ġaynaTırdık, arġamızda da şıye alır çıġardıġ, sercāmız yere Hüseyn Ağa, heee
yōġarı çıġardırdık evlat.

(FT) -Şey yōdu, çatı yōdu ya esgiden dama sererdik, onu sererdik, geri yētden çıġar
35 ġarışdırdıġ, toplardıġ, geri bir daha halbırnan elerdiK işde. Şindi de her şey hazır
oldu. Ġıyma yuġururdum, pilav bişirrim, dibine yakma deġ çoban aşı ondan yaparıġ
canım, salçalı pilav, ōle biyaz pilav, ondan sōna mercimaK ġıyması, paġla ġıyması,
onnarı bişiriñ geri bulġuru ıslañ onuynan ġıyma yuġuruñ yanı et ġıyması deal ya.
Şindi etlere de ġıyma diyolar ya canım benim.

40 Eskiden yiyeceklerinizi nasıl saklardınız?

Esgiden ışıġ yōdu daġa gederdik Ġara Puġar var, ġaġnıları ġoşar orıya, o çam olurdu
çamı sōkerdiK arabanıñ üsdünde getirirdik. Şurda da çıra olurdu, ġaz felan yoġudu,
şurda çıralıġ olurdu idāreyi yaġardı, geliniñ birine dellerdi kine yavrum sen bu çıráyı
sōġündürme nōbetcisiñ, biz yemāmızı yiyek ondan sōna sen ye dellerdi Hüsēyn. O
45 birisi çamı yaġardı sōġündürmeden, biz yerdik sōna o çocuk yerdı yānı.

(FT) -Yemekleri de şırıya sular süpürürdük, sele olurdu çıbıġdan sele örellerdi, onu
orıya birikdirirdik sūt mü olur yōrt mu olur. Seliye başına geçirir seleniñ başına da

bir çapıt örterdik, bir daş gördük, hazın damında olur, ondan sōna āşamları da bōle dışarıya çıhadırdık, İşde sabahliyen geri onu içeriye çeķerik, seliyede götürük.

50 Düğünner bayramlar nasıl olur Nadır'da?

Bununüğ düğünü oldu, ezel araba nerdiyedi ne nerdiyedi Hüsiyen Ağa, ata bindirdiler gelin getirdiler. İki adam dutdu elinden, bir de atıñ yularından òle getirdi.

(FT) -Esgiden òliyedi tabi. Taħsi yōdu kine. Ata bindirillerdi kōden kōye de atnan gederdi.

55 Kaç gün sürer düğün?

Düğün mü? İki gün bilemediñ üç gün.

(FT) -Şeyine göre adamına göre. Zengin olursa haftada çaldırırđı. Yoğusa bōn bayrak kaħar saba ğınası olur, bir güne gelin olur, fuħareler de òle.

Halı vaħdı düz olan bir hafda çaldırırđı Hüsēyn Ağa.

60 (FT) -Davul çaldırır silah sıhılır ne biliyim işde oynallar, ğadasını aldım.

Buranın halkı Avşar mı, yörük mü nerden gelmiş yerleşmişler?

Avşar da var Haceller deller, başğa yerden gelme de var.

Anlatan: Cemile ÜZÜM, 82 yaş

Ömer ÜZÜM, 53 yaş

Derleme yeri: Başüstü

- 5 Herif öleli aha birğaç sene oluyor. Ufağdan vardımıdı. Beni malımıñ uçun aldılar ufağdan. Ele gederse, babam ölmüş altı aylık ğalmıssım anamıñ ğucānda, bu ele gederse dēyi, bōrse ele gederse bizim tarlamızı taħımımızı bölüşüller demişler, buna beni ufağdan aldı. Dört sene esgerlik yapmış herif. Öluna alıyor emmimiz. Hee ēyle günüm geşdi bu zamana ğadar işde. Yoksuzluğnan işde şunuynan bunuynan ğuzum.
- 10 Ne olacak ciğirim. Anam da öldü babamı heç bilmem, altı aylık ğalmıssım, babamı bilmem. Ğardeşlerim de öldü üçü de. He, ben de şindi ölüm var burda onuñ yanına geliyom. Valla işde ēyili kötülü geşdi, ēyi geçmedi. Bir tarlamız varıdı geder gelir ğazardım. Oğlum şeydince çocūnan ğor ğor gēderdim şunuñ üsdüne. Memmed'inen ğucağıma alır gēderdim. Sōna geri getirirdim pağlıyá ğazardım, hılıñğaç ēderdim
- 15 onu.

(ÖÜ) -Ğasım Çavuş nasıl gezerdi?

Ne deyci işde malım için oluynan adeleşdi. Ötekilerden al hağğını da ben den alma dedi boyüz de, benim hağğımı dōşürdü oluynan Ğasım Ali. Ufağdan vardım öluna beş sene esgerlik etmiş. Boüz de ēyle oluynan adeleşdi, geri ayrıldık işde.

- 20 Başğasınıñ damına ayrıldık, o da şimdi onu da böyütdüm şindi delānni oldu getdi, başğa dövlete getdi çalışıyor.

Yok ğuzum heç öluna bağmadı, bir yatağ da eylemedi ğayınbabam baña, benim emmim olmuşhan yatağ da eylemedi. Anam mıydı ne, baña bir ğat yatağ onuynan getdim. Elimden dutdular gece götürdüler ğonu ğonşu. Oğluynan adeleşdi, hağını

- 25 ötekilerden al da benden alma dēyi, onuñ uçun adileşdiler dōşdüler oluynan. Elimden

- dutdular götürdüler gece ğonu ğoņsu gendi bile gelmedi evine. Anamıņ evindēydim
ġardeřlerimiņ, baķmadılar heç.
- Isfuħan'dur aslı bizim elimiz
Uşdu ördeK nahin ġaldı bülümüz
- 30 Beyl olursa niçe varır halımız
Dertleřdirmeņ esgi derdim çok benim
Kerem'i mi çarıyım?
Gökyüzünden uçup gediņ durnalar
İnsafıņız yok mu aldı dert beni
- 35 Yolum yolum yoldu beni dert beni
Beni yere kōmüņ gediņ durnalar
Uzun Ahmed'e çıkdım yolum iş oldum
Ben bu yoluņ haņģısına ġeđeyim
Bir yanım yaġmır yaġar yel eser
- 40 Bir yanımdan dumanlanır yolum hey
İşde bunnarı bōle çarırdım aklıma düşeni çarırdım
Keņgere getdik, yemlā getdik, oluyordu yehar o zamannar cehaldik.
Yürüyü git yörüyü yoluņdan ġalma
Her yüze ġüleni dost olur sanma
- 45 Acelden ġorħup da sen geri durma
Yiġidiņ hanına yalınaņ geliņ
Daġlara, yaylaya, ava gider misiniz?
(ÖÜ) -Kekā giderik, ġoyunumuz olur ġoyuna giderik, ondan sōna ava giderik, keklik
avına davşan avına halen de ġeđiyok.
- 50 Bir av hikāyesi anlatabilir misiniz?

(ÖÜ) -Yav şindi av hikâyesi deince önceki insanlar şindiki insanlara baharağdan gelberiliydi. Gelberili, şimdi beş on gişi olarağdan, ğar tab ki qar en aşşā da yarım metire qar, bōlesil qarlarda ava giderdik, kekl tutar, insannar dutardı, bāzan insannar olurdu kine çift dutardı. Yanındāhı dutamıyan arħadaşına bir tānesini verirdi, birini 55 verirdi. E şindiki insanlar on tānesini de dutsa bir tānesini vermiyor. Gelberilik bu yanı böyük güccük yanı hatir gōñul budur. Yanı öncekine baharağdan hatir gōñul ğalmamış şimdi, bitmiş. Önce motur yokdu, ha çifcilā gelelim, ğānyıdı. Öküz, öküzünen beraber sap gelirdi, fasıya gelirdi, aylarca gem sürülürdü. Öküzün arħasına gem atardık gem sürülürdü. Meselā gelen sapı ğağnyınan getirirdik, burda 60 gemnen öküzlenen dolandırırđık sürerdik. Bir ay rüzgār beklerdiK onu savurmak için yabānyan. Şimdiye gelince moturan ediyon. Motur da bitdi şu günnerde şey geldi ondan sōra biçer geliyor. Bir günde samanığı getiriyon, teneği getiriyon.

Köyünüzün adı nereden gelmiştir, Nişanıt ne demek?

(ÖÜ) -Nişanıt, önce burası ormanımış, bu köy ormandan görükmezimiş. Dışdan 65 gelen bir misāvir köyü bulamızımış ormandan. Buranığ adı önceki adı Nişanıt şindi Başüsdü oldu da. Nişanıt ismini afidersin köPāñ sesine gelillermiş. Bir köpek havlıyacak da ha burda bir köy varımış denecek vaziyetde bura ormanığ içindiyemiş. Yanı Nişanıt ismini ondan aldı yanı. Köpek ses veriyor yāni, bir belirti veriyor. O köpān sesine geliyollarmış. Ormandan görükmezmiş bu şeyden Nişanıt demişler.

70 Atalarınız nereden gelmiştir, hangi boydan, aşirettensiniz?

(ÖÜ) -Vallaha yavrım şimdi başga ğab le bilmem de bizler şindi bize Omarlar deller, biz aşiretimissik, aşiretimissik, Kürtmüssük biz. Bizim geliş yerimiz o Omar oğlu

Kürt yiğeni deal mi? Şimdi bizim gabilede Ömer ismi hiç eksik olmaz benim de adım Ömer.

75 Peki, siz Kürtçe bilir misiniz?

(ÖÜ) -Ha yoox ben Kürtciye nerden bilecām.

Peki, bu sağlam mı sizin Kürt olduğunuz?

(ÖÜ) -Tabi ki Ömer oğlu Kürt yiğeni deal mi? Biz onlardan gelmiyemissik. Ha Ömer'i de bilmem. Genellikle aşiret hep dönme yānı.

80 Bir yiğitlik hikâyesi bilir misiniz?

(ÖÜ) - Şimdi hikâye, önce şey çok gelirmiş sen de bu vurucu gırcı daħımı olannar, bu köye gelmemişler. Bu köy, iki tānesini vurmuş. Onlar da at var, sen atı bilir misin? At, ata yüklemişler, almış götürmüşler cenāziye, ondan sōna bu köye öle vurucu gırcı daħımı gelmemiş. Bū Haydarlardan şey varıdı o, eşğıya eşğıya.

85 Eşğıyalar gelirmiş burda seniñ kendi malıñı alırmış, ināñi alırmış, danañı alır götürürümüş. Saña zulum yaparımış, bakmışlar zulum yapıyollar, önceden mavuzerler olurdu silah, onuynan atıyor. Uzūn göca göca pacalar olurdu sen yetişip gelmediñ , o evleriñ o duman çıhan pacaları var ya, daşdan bōle örellerdi. Onuñ dibine yatıyor, onu köyüñ içine sığıyor şu Bayram'ıñ eviniñ ordan vuruyor hee, 90 mavızarnan eşğıyayı. Vurdukları adamı alıyollar ata bindiriyollar, alıp gaçıyollar, götürüyollar. Ondan sōna bu köye eşğıya basmıyor, gelmiyor.

(ÖÜ) -Şimdi yiğenim önce bu araç yoğuhan, arabalar gaç gün oldu çıhalı ki om beş gün oldu diyelim yav. Hayvannān götürürdük, ondan sorra iki üç gün üsdüne merkeze ulaşmaK için kürekle yol açardık. Yayan gider gelirdik, hayvannan gider 95 gelirdik. Bizim araçlarımız hep hayvanıdı, üsdüne bir hābe atardık ehdiyecimizi gēder öle gederir gelirdik. Araba yōdu, açık yol yōdu. Araba yoğdu bu köyde. Hasdaları, şey yapardık sal, meselā diyelim büyük, şindiki diyelim yanı batdāniye,

batdāne olup da önceden hep ğıl, ğıl çul yapallardı. Bórüne iki tāne ağac uzadırdık
sal yapardık salınan götürürdük omuzumuzda, öleydi marhemiyet bölgesiydi. Ama
100 şindi her türlü ulaşım çuvaldı, yollar nizami oldu.

İklimi deĝiřti mi buranın eskiye göre?

Mutlaħa, deaşmiştir. Önce kar daha çok yaĝardı, dam boyu böle ĝarlar yaĝardı. Şindi
ĝar yāmiyor öncehine baħaraqdan, mesela keklikler, davşannar gelirdi, ĝocaman
ĝocaman bu evlerin pacası olurdu, pacadan içeriye düşerdi keklik. Daraldı mı köyün
105 içine gelirdi davşan. Şindi davşan da ĝalmadı keklik de ĝalmadı öncekine
baħaraqdan.

Anlatan: Ali KARAKAŞ, 86 yaş

Hatice KARAKAŞ, 68 yaş

Derleme yeri: Ördek

- 5 (HK) -İş gızım iş işden başımızı bulamadık ki. Yolmā, ğazmā, ğalīç, çocuklara nerde baħıbildik. Elimize bir yemeK geşdiyse dürdüK ellerine verdik. Çocuklar dürümünen ğodu getdi, ōle yaşandık yāni. Biz yaş yaşamadık şindikiler yaşıyor. Ne bulduk ki ne yiyek. Evel bōle şey yōdu yanı bir zepze satılmazdı na zaman seniğ zepzeğ çıħarsa onu yerdik. Ğıša bi ūet ğurudursak onu yerdik, ğuru olacak. Őle bir şey görmedik, bir
- 10 portaħal elimize geçmezdi. Bir hasde, çalışmıya geden olursa bir hasde yanına bir portaħal getirirse onu görürdük. Yōdu bi ūet. Elimizde gece yurduk, ğiyecek de yoğudu sererdik sabānan giyer işe gederdik. Çocuklara bez bulamazdık.

Hafdada don yōdu bizde, aylık yunurdu deaşık yoğudu. Orā girerdik orā ğurtarıcığ da üsdū başı, yaħalarımız koħardı ğızım, şindikileriğ ğırķ ğat asbap var.

- 15 (HK) -Bi yandan alıyollar bi yandan yaħıyollar eve sīyacā ğalmıyo.

Şu ayakğabınığ ip çorabı ben ham gönden çarıķ dikedim onúynan çüte gederdim. Orda da esgimesiğ deyi çarī darbıza kōmerdik, çütü ğoyúrunca giyerdik ayakğabı esgimesiğ diye. Bizde yaşantı nerdēdi yiğenim.

Darbız ne demek?

- 20 Yaşa, yanı darbız derħen,

(HK) -Toprā eşer darbız yere kōmerimiř ğurumasığ deyi.

Bir azzık gelirdi kōmerdik yarısına ğarinçe çoħardı azzıığ içine. Tarlada gevremesiğ deyi. Buňa nerden çökerse oňa da ğarinçe çökerdi. Çitir çitir ğarinçe yerdı.

Buzdolabı yokken yiyecekleri nerede saklardınız?

25 (HK) -Seleniñ altına işde örülü sele olurdu şeyden örellerdi çıbıkdan, onuñ altına gorduk. Su serperdik ki ıcık serin ossuñ da bi şetler eşgimesiñ. Örellerdi goca sele daha şu şeyde duruyo goca. Südü neyi oña gorduk altına su serperdik ki darbız toprādı ya serin dursuñ da ıcık eşgimesiñ. Biz bir gún görmedik gızım şindikiler görüyo.

30 Yaşantı yōdu gızım, ev barķ bōle ev nerdēdi ohooo!

Ben temelini ānarsam anamıñ ününden beri baħ. Bizim beş çocuk anasıydı benim anam, hepsi getdi, bir tek ben ğaldım evde. Biz bir evde otururduk bōle iki mā gimi bir evidi. ... nēy ğalmayǵıdı çürüyüğüdü babamız nēymiz yōhana. Ev ortadan aħardı oreyde deldik daha dabana aħardı daha ordan da Tabana aħardı yāmur. Biz yaşantı
35 nerdēydi ki bre gözünü sevim sen onu sorarsañ. Beni Sevin'de bir dezzem varıdı o bōtdü sekiz yıl. İki çocūnuñ sırtına gōtürdü anam ölünce anam Seviniydi. Orda bir gelin varıdı Eşe isminde Ğarĝa Hasan'ıñ ğızı. Suya gederken çüt satırınan ğederse terkine bindirir fesden dutdururdu, fesliydi. Tek satırınan gederse ğucāna gōtürürdü puñarıñ başına. Biz yaşantı yaşamadık, yaşadık buozde meydāna geldik buozde
40 zaman getdi. Saħal aĝardı diş dōkūldü. Bizim iş bitmiş yiĝenim bizden bi şe ğalmadı. Ne işler yaptınız?

Dutduĝum bizim işimiz óküz gütdük, çüt sürdük, ğalıç biçdik, ğaĝnı yapardım, saban yapardım ben, ıcık aqlım başıma geldi geleli. Daha da baħ her evde birer tene esgi ğaĝnınıñ şeklinde birer tene ğaĝnı var çocuklarıñ hepsiniñ de. Esgi oña beñzer
45 güccük ya, esgi ğaĝnılar nēlēse onuñ gimi bir ğaĝnı yapardık. Şimdi çifcilik, aha şu harman yerinde aylarca haftalarca gem sürerdik tozuñ ğubarıñ içinde şu ayaklarımızı ğaşıya ğaşıya ğanadırdık Allah étmesiñ tozdan, yaħardı. Haftada bi yol çimemezdik su bulup da yavrum. Bizi sorarsañ irezillik geldi geşdi. Vahıt da getdi kemalını buldu, Allah iman versiniñ şinden sōna yiĝenim bizim şeyimiz ğalmadı yavrūm.

- 50 (HK) -Su bulubilsek, bōle suyu nērelerden çekerdik. Evlerde su mu varıdı.
Bōle su nerdēdi evlerde. Gōrdúğún çayder su getirillerdi. Ta şu aşşa çaydan,
Aşşā endi miki? Deey bucā?
Bucağdan aşşaya ta şoriya enerseñ. Ordan çatılı bizim ev de şindi aşşādıyedi burda
dealidi bizim ev, şo kōñ ortasındaıyedi. Ordan su gōtüreceğ, gışım hele şu ğar yağınca
- 55 avratlar ayā yalın avratlar, anamın şōle hezenden kertme sümbülü varıdı aşşādan
suyu getirennēr onun dibine ğonardı, ayakları yalınak ğıpgırmızı orda solunu alırdı
kōñ içine suya getirillerdi. Şu bolluğa şu varlığa, te nerde bulduğ ğızım. Allah o
yaşantıyı düşmanıma da yaşatmasıñ, o günner de gelmesiñ ğızım. Öledi ğızım bir
gün görmedik.
- 60 Ne hazırlardınız kışa?
(HK) -Pilav bişirirdik, dibine yakma der onu bişirirdik mercimek cıyıqlaması işde
sütlü şōra, paħla ğıyması gō paħla onnarı doldururduğ.
Diş tarhana, iki çelik tarhanañ varısa, acık da gō paħla ğurutduysañ yaza çıhardı
ğızım. Bizim ğış azzıymız çayımız kayfemiz tarhanıyedı ğızım o günün behrinde.
- 65 Çay yōdu bi şey yōdu.
(HK) -Sabaha da yemek bişirirdik inek sāmıya gederdim, altını yaħardım ineañ birini
sağar ğopar gelir hemen odunnarı ireli ederdim ki hemen yemek gecikmesiñ, eķin
biçıyo ya. Hazırlar çocū sırtıma bindirirdim azzı belime bālardım. Bir elime sitili
alırdım, ğor gederdim ötüze, şu ötüzü aşardık ta.
- 70 Biz yaşantı dealidi.
(HK) -Bōle yaşadıñ. Şindi māşallah şindikiler ohooo.

İkiüne bir elñi neriye soksañ bit bulurduñ gızım sen dediriciyseñ. Şindi nesli kesildi
sıgılğanıñ da. Nereñ gicişse eliñi atardıñ ki gosgoca bit, galdır at.

(HK) -Ama o gamatoğ ilacı geçince bit nerde galdı.

75 E o zamanaçı neytdik.

(HK) -Amma ben o zaman daha çocūdum o gamatoğ ilacında, o ilacı atınca heç.

Bu benden güccük, benden aşşā ossa om beş yaş güccüklū var. Benim ikinci
evlenmem.

Kaç çocuğun var amca?

80 On. Ölen biri öldü, şindi beş òlan beş gız var dünyada.

Askerliğini nerde yaptın amca?

Sarıgamiş'da, süvarydik gızım. Asgerlikde yiğididim gızım. Benim bir yüz başım
varıdı Celal Araz diye, tezkirē verirken gel ölüm gėtme dedi beniynen gel beniynen
otur kaç seni bir adam ediyim dedi öleneçi saña bahıyım dedi. Dedim bizim orda
85 aylemiz var, şunumuz var bunumuz var, ben burda nēle galıyım. Sōna pişman oluñ
ölüm dedi amma sözünü dutmadık herifiñ geldik getdik. Çok sevgili bir esgeridim
eller ikinci günü tēsir olunca ben dört gün salmadı beni. Tefdiş var ölüm ben de
golbaşılık yapardım súvarilikde. Tefdiş gelecek alay gumandanı dedi. Acemiler hep
getdi, acemi bilmez dedi, seni dört gün salmıyom dedi... yōmiyāñi veriyim dedi.

90 Dört gün orda galdım, e tekrarda yol gapalıydı Sarıgamiş'dan gelememişler. Geliken
de evine vardım ki ikisi bir yatıyolar şōle hanımıynan. Ğapıyı yitdim baqđım ki
hanımıynan yatıyolar geri çekilince gel gel ölüm dedi kaç ikisi de oturdu ki hanımı
böğründe galdı bir delikli asbab geymiş cıscılbağ her şey dışında. Geri çekildim,
hanımım elbisē geymēnce girmem teğmenim dedim. Nēse bir elbise dağdı girdim,
95 gedıc ölüm, gedıcim. Para haşlıñ dedi, bir keadım var cebimde dedim bir keat. Ölüm

bir keadinen neriye varıcıñ. Arhadaşlarınan uydurur gèderik dedim. Ceketini veriver dedi, ceketini avradı verdi beş keat varımış o günün behrinde beş lira, onu verdi bir de keat yazdı. Var dedi oğlum çay ocānda da ne var ne birikmişse dedi onu da al dedi, geri gel yanıma dedi. Çay ocāna geldim ki yedi buçuk keat de çay ocānda
100 birikmiş. Yedi buçuk beş daha derince benden kimse zeñgin olmadı. Gelikene çōnuñ geri yolcu makine paralarını ben verdim. Bōle asgerlikden geldim gızım. Erçene'de Ali, ğaş tene arhadaşım varıdı unuttum adlarını, Kebapçı.

Çocukları nasıl avutturdun?

(HK) -İşde ne dedim çocuk nerde. Deriye otuddururduğ ğalıca gederdik, yılan mı
105 soñucu bu çocā bi şet mi olucu, bir gelip çalan mı olucu bōle bi şet yōdu.

Yavru mu yitirdiñ yar mı yitirdiñ

Durmadan gedersiñ yola ğaderim

Unutduñ mu aç ğaldıñ günneri

Şindi soñum.....

110 Of çekdikçe ğara bağrım dālıyom

DosTa geden yollarımı bālıyom

Bir yıldır ğalan bir de ağılyom

Gözüm yaşı sele döndü ğaderim

Yârim türkü aldı bir ince sesde

115 Yar sırma saçını èylemiş desde

KekliK olsañ ğara elmañ ğafesde

Bülbül olsañ güle ğonmañ ğaderim

Şair Nuru'm derde söylüyor dilim

Yaprān açmadan soluyor gülüm

120 Az yaşa çok yaşa ahibet ölüm

Seni de guyallar sala gaderim

Bizim türkü deseñ gayeti çok da gazeliñ aklıma gelecā ğalmadı şindi.

(HK) -Ġazeli aklıña getirebilsen.

Gelmiyór şindi nerde. Biz yed mizi unutduk.

125 (HK) -Deyibilsem ben deycim de, benim de aklıma gelmiyor. Yok ben söylemem de bu çok güzel sōler.

Bu köye neden Ördek demişler?

(HK) -Ördek çömuş burda.

Şu gördüğün, şu şindi aşşā dereden su aħıyor bu hūrasdan görürsen. Buríyá çalıdan
130 çipriden heç kimse giremezimiş baķ ondan sōna şorda aşşāda Çat deller bir depe var orıya çıhallar da mal hañğı çipiliñ içinde onu deanellerimiş esgi adamlar ğızım. Biz o günneri ne bildik ne de bilerik. Yılandan, çayandan bununuñ içindā bukden ōle tarla taħımda hep ora ağa malıymış evel baħımsız he Arif Ağalarıñ. Herif ğıraç bucaķları heç ellemezlerimiş. Çalı çipri almış yörümüş bucaķda sığ hendā yok dümdüz
135 gediyor. Aynı şu bucaķdan aħarħana her taraf orman olmuş o günün behrinde. E zaman zaman geliken ğırpa ğırpa su deriye düşdü hendek oldu, yāmır da ğuruyunca herkeş de bişdi tarlıyadi ğırañları. Şindi dutsañ varsañ bir tene çipri bulamañ bucaķda, su hendānde aħıp gediyoñ āzı aşşā. Burdan geder Tılavşın'ıñ dearmenni dönderirdi burdā geden su. Göz Nişanı'tan çıħar burdan geçēr orda Tılavşın'ıñ olā
140 ğaħar Tılavşın'ıñ dearmenini dönderirdi o su. Ördek ğayeti çoğ olurmuş o günün behrinde, oña biz ulaşamadık.

(HK) -Onuğ uçun Ördek kō demişler.

Heç deaşmedi daha da bađ her yer deaşdı Ördē'ňki deaşmedi. Ördē'ň ismi deaşmedi.

145 Ördēk'te kimler yiğitmiş atalarından kimler karşı koyarmış eşkıyalara?

şindi bizim ulaşdıımızda iřđıya devrinde bu kđ iki ğabiliyedi. Birine Hacceler dellerdi birine de bizim ğabiliye de Deli Ehmeler dellerimiş. Babamızıñ adına Deli Ehmeler dellerimiş. Bu kúve de evel iřđıyalar çoğca şu Çerkez mahallesiniñ kđnde yetişirdi iřđıyalar. Burda da bizim de bir Deli İsmāl adında bir adam varımış evvelce.

150 Kim mal hırhızla da gótürse ğuruluğda onuñ izini sürer neriye gótürdü hañđı kúve gótürse onu bulurumuş o adam. O iřđıyalar bāda yatarđana bu nēde yatıyo deyi o da bāda yatıyomuş, üç tene çoğuk cılbağ gendi de cılbağ bāda yatarđan ğaber veriyolar, orıya yanına varıncı örtüyü ağıp öldürücülerimiş. Bağıyolar ğı üç çoğuk, gendi de cılbağ çoğuklar da cılbağ. Yahu biz bunu öldürürsek bu çoğuklar nēde ğalacağ diyolar iřđıyalar. Dađda iřđıyalarıñ aslı sābi ařřā Çerkez'de. Bu varıyo uyanarağ yemin işdirek bir deha izimizi sürmesiñ diyolar. Dürtüyolar uyandıriyolar şağınca bağıyo ğı tūfekli eřđıya, üç dōrt tene eřđıya başında diñeliyo. Bađ seni öldürecādik öldürmedik řu çođā ğoğuk. Bir deha sen bizim hırkızladımız izi sürersen sen neriye etsen seni öldürük. Oña yemin işdirip tōbe etdiriyollar. Ondan sōna izini sürmüyor.

160 Bizim kōde izci adam varıdı. Güleřçi ğayeti çođ, pehlivan adam güleşen. Bizim kđde güleşci heç batmadı daha ğēdiyor daha sürüyor bađ, aha şindi emmimiñ çođunuñ biri Selāttin isminde var uc ucuna ğörseñ yitseñ belki řōle ğabırgasını deleñ yıkmadığ adam ğalmadı gene de. Bōle yiğit güleşirdi. Aslıımızda tūkenmedi heç, ne tūrkücü tūkendi ne de güleşci bitdi bizim kđmüzde.

- 165 Heç yok, heç yok heç yok hep Türk, bizde hiç yok. Her kóde var aynı ded η gimi
deşiklik, bizim kúve öle yabancı heç basmıyor. İki ğabile öle bōdüK öle deşdi işde.
Ğabileler arasında da işde sōna dōşünce onlar da ayrıldı. Şindi şu yol şurdan gelir
şurdan dōru ğarşıya geçer. Bizim Deliler ğabilesi şu yanna getmezdi o Hacceceler
ğabilesi de bu yanna getmezdi yoldan. Mülklerimiz hep ayrıydı, bōle bōle sınırdı.
- 170 Şindi ise ğarman çorman oldu. Biz o yanna geçdik o bu yanna geçdi. Şindikiler ağıllı
mı deli mi evelkiler mi ağıllı deli neyise bilemedim.
Atalarınız nerden gelmiş?
Vallaha onu neslini bilemem. Beytiz dēyi şu yanda aşşāda nerden gel se Maraş'ın o
yanda Beltiz mi ney o melmeketden gelmişler, temelini bilmiyom ğızım hindi yalan
175 söylemēm. Beytiz, he Beytiz'den gelme.

Anlatan: Döndü DAVUTOĞLU

71 yaş

Derleme yeri: Çomudüz

5 Çoh çekdim ya şindi de çocuqları da hep oħutdum. Şindi ğızım, hemşire var, ğretmenim var, iki toħturum var, bir bunu oħut yarıda oħulda aldım yarı döneminde, ħasdalandım böğrāmiñ tekini aldırıncaħ bunu oħuldan aldırdım, şindi de yētden oħuduyom da çocā zarar etdim. Ötekileri hep oħutdum ğızım. İşde ēyle ğurban yavrum. Valla neler yaşadım işde çoh çalıřdıħ bol çalıřdıħ ekinnen şunuynan

10 bunuynan çalıřdıħ işde bēyle yaşadıħ. Adam binā yaptı, o bināları bu bināları ney hep adam yaptı. Beş sene bitdi altıya girdi mafāT etdi. Şindi ğış dedi miydi ğēdiyom. Maraş'dan toħturlar ev aldı, ğışın beni burda ğomuyolar. Yaħında işde hazırlıħ ğörüyom ğēdecēm gene. Biderleri ekdim miydi ğēdiyom. Buralarıñ tarlalarını ekiyom, taħımını ekiyom, ğoyup ğēdiyom, yaz dedi miydi getiriyolar benı. BōK

15 ölüm var Elbisdan'da o geliyor, o delalat oluyor şindi de toħturlarıñ yanına şurda oñ ğün sōna giderim. Evel orağ biçellerdi, ğem sürellerdi mekineler ğıtıdı, teklemeydi, sōnadan aldılıħ.

Hayvanın var mıydı?

Çoh çoh çoh, hep ben sādım, daha geçen sene üç tene ırahmatlıħ ölüncek, inek derik

20 ya biliyoñ varıdı, ħasdalanıncaħ satdılar. Geçen sene bu zaman satdım dört senedir de Maraş'dayım. Bir adama teslim etdik. Adam baħıyo, biz gelip sāyoduħ. Şindi adam da ğayrı ben de sağamayıncaħ.

-O da ağaşları satıldına üzölüyor, bu ağaşları satdılar, neden satdınız diyor.

Kimdir, Memmet mi? Gazeli döğölüyor geliyom pekliyiemyom yaz dedi miydi,

25 ğapınıñ ō malamat oluyor, süpürüyom ediyom peklenmiyor.

-Siz evli misiniz?

Evli ğı, evli misin? Ossuñ Allāh hayırlı şeyler size versin değer güder. İşde diyom aldım oğulda şindi oğuduyom da. Tek böğrām, şindi böğrām ötekinde de daş çıkdı iki tene, şindi heç yeriye miyom habire heç dolaşdıyo. Bir sürü doum yapıldı bir
30 sürü iş yapdım, çocuğları hep oğutdum, kō yerinden. ElbisTan'dan ev dutardım. Avşın'da dutardım. Hepsini oğutdum ben de ıclı işde şindi. Şimdi arıyan Memmet miydi?

-Babamı ğaybetdikde sōna babam ğanser oldu, aħciğer ğanseri oldu, o da bacaların şeysi, işde bu bacaların da bize olmasının şeysi var. Benim amcam da ğanser oldu
35 babam da.

Şindi de hoşusu geliyor pis pis, hoşusu geliyor.

Ğaynanam yōdu kine, yanı varıdı çoğ yanımızda ğalmadı. Ğızınıñ yanındaydı ben gelincek de ordaydı, gelincek de orda ğaldı. Çoğ sürmedi mafāT_etti. Ohoo disiplinn , ğorğumuzda ayāmızı uzadamazdıñ. İşde ne deyim ki ne ānadıyım. O getdi,
40 biz de ardı sıra gedıcik yavrum.

Evlerde su akmazken nasıl yapardın?

Onu o suyu ğederdim tā, o suyu ğederdim ta şo yanda bir puñar var, ordan alır gelir külē, kürün derik belki de bilin bilmeñ davarlara kürüne suyu doldururdum, bèyle oluğ tağTada oluğ yapardı ırahmatlığ o suyu doldururduğ. On çüt mü gider om beş
45 çüt mü davar ötede geleneçe hazırlardıñ. Ğoyunnara doldururduğ geri ineklere çekerdik, geri bu bulaşıkları bu pendirlerin süzekleri olur neyi olur geri götürür hep orda yīhardım depeme alırdım. Ğeder gelirdim. Baħsene çalışı çalışı baħsene. Burada su yōdu hu, beş çelik om beş çelik on altı çelik zahráyı hep sırtlar götürür orda yīhar alır gelirdim burıya. Şindi de sular dolu bura dolu bura dolu, her yer sudur can getdi,

50 sıcağ su da dolu o da dolu. Bür sürü çocuğ, işde bir tene son ölümde öretmendır şindi
onuñkünü yıñamadım onda hazır bez gullandım. Yödu hı eveli hepsiniñ bunnarıñ ne
dêy m ki saña yavrum hep gücümünen yıñar hep gurudur altlarına gordum. Şindi
güzel bālıyolar şoriya atıyolar ne güzel. Şindi amma işTe ömür getdi, şindi
yeriyemiyom bağ aha yeriyemiyom. İşTe gurban yavrum zor. Şindi gölay gölay gı,
55 gelinnere diyom ki şindi üş tene gelinim vardır. Şindi diyom sizleriñ işi gölay diyom
hepsi güzel hazır diyom. Suyu ossa yemē ossa hep içerde hazır. İrahmatlık ötede
gelirken, geliyordı hı el ayağ çamr, bina yapmada geliyór. Ben aha gāzanı gordum
şuriya gāzanı gordum suyu gızdırırdım, banyo ederdim, geri çamaşırı elde yurdum,
gururdu hı sabāna adam işe gēde. Şindi gıyafat da dolu her bi şe de dolu ya getdi.
60 Yoğ şimdi bu toğtur var ya toğtur her deim der, anamıñ emē böK oğlan dā halen der
ötede gelsiñ, yüzümü gözümü öper anamıñ emē çoğ, anam bol çalışdı. Bağ şu trağtor
yödu, ded η gimi bulğur gāynadıçı, giderdiğ çeleyi sırtlardığ getirirdik ki bulğur
gāynadağ. Şindi odunu gıryoyğ odunu altına goyoyğ gāyıtsız gelene. O zaman yödu
sōnadan aldığ hep. Sōnadan yapığ aldı adam irahmatlığ, hep sōnadan aldı hepsini.
65 Evi, bura dam bilene yödu, adam hep satın aldı. Ğol guFatimızne ikimiz de. Şindi
Gülüş’e diyom da o zaman biz de éyleydik, birimiz ağıra girerdi birimiz işte.
Şindi hemen boşanıyolar hemen nişannanıyolar, bir ay duruyo iki ay duruyo ondan
sōna biz annaşamadığ dēp şoriya çekiliyolar.

Anlatan: Hamza HOCAOĞLU

83 yaş

Derleme yeri: Çobanbeyli

- 5 Biz bu Çobanbeyli köyünün yüzde sekizeni Hacı Hüdāyi'den geliyór. Hacı Hüdāyi, Rayhanlı aşiretinin Ğara Şabenli ğolundan. Bu esgiden Elbistan Aziziye Dağları'na Puñarbaşı deniliyor şimdi Aziziye Dağları'na yaylağıya çıhallarımış. Göçebe halinde yaşallarımış. Burıya çıktıklarında sekis sürü ğoyun, iki sürü sığır, bir sürü deve, at bōle ener çıhallarımış. Ğışın Adanı'ya yani Osmaniye o taraflara yazın da bu
- 10 taraflara bu gedip gelmeden osanıncağ demişler ki şurıya ğonak. Buranın ismi Melikir, esas Melikir ğalatlanan bir isim Melik kesirdir yānı. Hökümdarı çoğ demek. Melik hanım hökümdara derler. Melikesir, kesir de çoğdan gelir kine Melikesir o zaman ğalatlaşanarak hanı Receb'e İrecep diyollar, Ramazan'a İramazan diyollar şiy_ oluyor ya ğalatlaşarak Melikir diyollar. Bu bin doğuz yüz ğırğ dördde mi bilemiyom
- 15 herhalda ğırğ dördde mi otuz sekizde mi Çobanbeyli ismini alıyor. Ha biz yoğarıya bağalım şimdi, ordan gelip de burıya oturduklarında Hacı Hüdāverdi oturduklarında üş tane ev varımış burada. Üş tane ev var, küffardan haraba olarakdan bura küffardan yanı ğāvurlardan harāba olarak. Selçuklulardan sonra Yavuz Sultan Selim zamanında burıya ğonuyorlar. Şahme Ali aşiretiyenen, onnara da Ahrazlar diyollar şimdilik.
- 20 Bizimki Ğılışlar, Şahinler, Doğanlar, Hocaoğluları, Ğarpızlar, Doğannar, Aslannar, Ceylannar, Çobanbeyliler, Ğavaklar Fağıoğulları daha birçok soy isimleri aynı Hacı Hüdāyi'den gelme. Hacı Hüdāyi'den gelme bunnar. Hacı Hüdāyi'niñ esas adı Hüdāverdi'dir yazılışda, tarihde bende. Bu adam haca gediyor, dedemiz. Orıya varınca üç dilāk diliyor. Diyor ki ya Rabbi seniñ hāneñe geldim, eviñe geldim,
- 25 beytiñe geldim. Senden üç dilēm var diyor. Evlādım yok baña evlat ver diyor.

Yalnız evlat verirsen oğur yazarlı benim neslimden āsik etme diyor. Eğer diyor, evlat verirsen de diyor, bu Beytullah'a buriya da gelip getmeyi benim neslimden āsik etme diyor. Üç dilek diliyor üçünü de veriyor Cenab Allah. Sona buriya geliyor. Üş tâne evladı oluyor bunu. Biri Muhammed, biri Ahmet biri de Mahmut. Üç isim.

30 BüyüK oğlanı Muhammed'i gönderiyollar Hacı Muhammed oluyor. Bizim dedemiz bu ortancıl, o da bize geliyor. Gollar gollar bunnar ayrılıyor. Bizim dedemiz de Ahmet onü da gönderiyollar ikinci oğlunu, o da Hacı Ahmet oluyor. Üçüncü oğlanı gönderemiyollar güçümüz. Saña da bir değirmen yapak diyollar su değirmeni. Hemen yolumuzun ağzında köprünün hemen ötesinde. Orada çuğur bir yer var

35 değirmen uşdu ben bilirim, bizim de hağımız vardı daha. Oña da dērmən yapıyollar. Bu vaziyette oluyor. Araziye gelince, köyü paylaştırıy... paralanıyollar hanı beş tâne ya. Üç evelden vardı, bunnarda geliyor ikisi sōnadan. Bizimki köyün üşde ikisini gaplıyor. Beşde ikisini alıyor yanı. Şurdan şu yanı benim diyor. Avşun yoluñan Hunu'ya ğadar benim diyor. Bu taraf, öteki de şurayı alıyor, öteki de şurayı

40 alıyor. Hanı ekip saşdıkları yer az. Bunu alıyollar. Sona bir hudut çiziyor. Bu güççüg oldü halde etraftan da bir hudut çiziyor. O vaziyette geçiniyollar. Bu Ğılışlar dediğimiz Ali Efendiler deller oña. Ölu torunu gelir bu şeyin Hacı Hüdayi'niñ torunu gelir Ali. Ali Efendi büyük ālimimiş bu esgiden bizler de yetiştik geldik, ordan ok gelirdi bilmem ne gelirdi Çamiçi'nden orıya çıra yakmıya hanı esgiden ğaz yok bi

45 şey yok idāre yok. Bezir yağallardı şeylerde onuyñan çıralanıllardı. Ekser si çamı dilimlelleridi, dilim dilim olurdu şöyle şöyle, onu yanallardı. Yana yana yana ıcık geldimiydi onun yanına bir daha yağallar öle gollardı. Ocāñ başında onuyñan idāre edellerdi. Benim bildiğim ha o vaziyette ışıkda oturullar, yatsı namazını ğıldılar mı yatallardı. O, çama gediıyor, ordan şey getirmiyē oña ne deller çam getirmiyē. Bu

50 geçtiğiniz burada çay var böyüü mağara gözü, baharın bu daha ilkbaharda o coşmuş.

Köprü yok bi şey yoú dōru gelip geçiyor ordan. Çocuk diyor ki babam gelir deyi ōne gediyo. ōne gedincek nasıl oluyorsa orda suya ğapılıyor gediyo ölüyo. Geliyollar yükleri nē yıkdıkdan sona diyo ki çocuk nerde? İşte seniĝ ōne gettiydi. Varıp buluyollar ki biraz aşşāda ölmüş, ölüsünü atmış. Aynı şeyleriĝ göçebeleriĝ muhacirleriĝ gedip de dalĝa vurup da şeye attıĝı bir çocuk var ya, aynı onun gimi. 55 Çocuĝu ĝucāna alıyor diyo ki ya Rabbi diyo bu su benim gözümü ĝurutdu diyo, yanı yaş gelmiyor, sen de bunun gözünü ĝurut diyo. Yedi sene akıyor ordan o su. Yedi sene akıyor, buna Ali Efendi diyollar. Ondan gelene de Ali Efendiler diyollar, öyle ĝabile ayrılmış bizde. Ondan sōna iĝinci onuĝ ĝardaşı oĝlundan Hasan Efendi 60 isminde bir adam böyük zatımış. O da ālim. O ālim de namaz ĝılıyormuş eşĝiyalar gelmiş ĝapıyı açmışlar. Ahırdan malları çıĝarĝan gözleri durmuş.

Kaynak kişinin oĝlu ile telefon konuşması:

“Ha yavrum, aleykümselam oĝlum buyur, oturyodum, evet. Bilmiyom işde bizim doğumuzda olur onnarī varisa aĝare. Bilmiyom tarlá bilmiyom, e vericiyse al. Şey 65 oĝa ne dēller dapısı mazbutusa. E bilmiyorsanĝ gedēĝ baĝanĝ, altında araba ōlum. Ne ekilici eliĝ suyuynan o heç. E tamam sen de bazarlık ed al bilmiyorum ben ĝaça gediyo. Kime? Hı, e vazgeçdilerise demek ki o deari yoĝmuş verirse razıysanĝ al razı dealiseĝ sen biliĝ ōlum baĝa ne danışıyoĝ. Yok yok ben bilmiyom. Ben oranıĝ eĝincisi dealim. Ha dōlāse bayır dealise get bir baĝ tarlıya. Birĝaç ĝün sōna ossuĝ, 70 bir hafta sōna ossuĝ. Vallaha ben bilmiyom baĝa atma canım. Orē de eĝdiK yavşan da eĝildi, siziĝ yavşan da ekildi. Yāmır da yāyo. Oldu haydi tamam.”

Ha şimdi nerde ĝalmıştık o Hasan Efendi namaz ĝılarĝan eşĝiyalar malları çıĝardıyo. ĝapıdan çıĝıncaĝ gözleri duruyo. Bi yere gedemiyollar eşĝiyalar, geri aĝıra sürüyollar. Aĝıra sürüncek gözleri açılıyor. Bize gelen rivāyetler böle. Gözleri

75 açılıyor geri çıkarıyollar malları. Gene gözleri duruyor. Geri sürüyollar. Bahıyolar olmuyor. Yoħarı çıħıp Hoca Hoca diyor, mallarınız yularından boşandı, onnarı bālañ birbirini kaçmasın! Siz gediñ siz gediñ diyor. Onnara bi şey olmaz diyor. Ona da Faħılar deniyor. Yanı Faħı ki Hoca manasına gelen. Onnara da Faħılar deniyor. Ondan sōna bir göbek aşşāda bizim dedemiz Omar Efendi o da büyük ālim. Benim

80 babamıñ dedesi o. Onuñ da çok maharetleri var. İlk önce Kilis'te oħuyor on beş sene ondan sō da Ğayseri'ye gedip orda oħuyor. Ordan geliyor geldikten sonra bu hoca Elbistan'a şeye isdiyollar bunu müftülea. Diyor ki gülererek gederim amma ağlıyarak dönerim diyor Hoca. Orada Ğara Bekirli varımış adam asarımış belki duyduñ belki duymadıñ. Hah Ğara Bekirli varımış böyle adamı bağa asarımış ipden alır ipden

85 çıkarımış. Böyle hökūmdarımış. Hatta tarihlerde de ben gördüm, şey tarihinde İslām AnsiklopeTisi'nde orada şeyhulislām değil de orıya hanı şe_yapallarımış, asgeriyei beslemek için böyle oña ne diyor sipahi mi diyor, ne diyor onlar bir bölük asger beslerimiş vali olurumuş. Oranıñ geliri de gederini de o alır, asgeri de beslerimiş. Patısha yardım ederimiş. Ha timar he. Hatırıma gelmiyor hepisini

90 biliyom oħudum da. Timar beslerimiş, sōna nasıl oluyorsa gözden düşüyor bu, çıkarıyollar faħat aynı şeyi devam ediyo bunuñ unvānı devām ediyo. O sırada bunnarınan Nahıplı ağalarının, Nahıplı da varımış Elbistan'da Helmi Soydan vardı şeyde malları felan vardı. Onnarınan bunnarıñ şeyi olurumuş sürtüşmesi olurumuş. Mahgemelik işleri bu da ğadı ya orda. Ğara Bekirler her zaman basđın çıkarımış.

95 HaKSız dāvā görüllerimiş. Şeyler de zayıfımış Nahıplılar, bunnar tabi şeye düşdü mahgemeye düşüyo, mahkeme ğadıya gönderiyor. Ğadı bahıyor kine Ğara Bekirler haKSız, şeyler hağlı Nahıplar hağlı. Fetvāyı veriyor, fetvayı veriyōr bir iki beş deyince diyor ki, bu olduğça bu hoca burda olduğça bizim sözümüz yōrūmez. Bunu atdıraq diyollar, bunu atdıraq diyollar ne edeK ne edeK başđa türlü olmaz, bu ōlan

100 ğullanıyor haşa ve kellā. Ölan ğullanıyor diyollar ve arzuhāl yazıyollar.
řeyhulislām'a ğonderiyollar şeye İstambul'a, faħat bu arada bir adam geldi ek
yapıyım, şeyden Elbista'ın içinden Ğanadı Ğılık Hoca diyollar onıa. Burda dedi Omar
Efendilerden kim var dedi. Camide namaz ğıldık öğlennedi, biraz nas ğat etdi. Dedi
ki o da, aha şu onuğ torunnarından dediler baņa. Dedi ki ben yeni delānnıyım, dedi.
105 Daha yeni on beş on altı yaşlarında dedi. Oda yaħallardı esgiden Elbistan'da dedi. O
odalarda oturuyoğ dedi. Hoca namazı ağır ğıldırırdı dedi. Bu abdesede getdi dediler
kine dedi: Hoca bu sefer sen namazı ağır ğıldırıyoğ, bir kel üslup verirsen arħanda
namaz ğilacāk dediler dedi. Geldi dedi abdesten kimse yoğ, iki kel üslup verirsāz size
namaz ğıldırırım dedi, dedi. Heğ kimse yoğ dedi nēse bu adam bu şey ediyollar. O
110 arada dedi birğağ ğün sōna dediler ki Hocam seniğ hağğında bōle bōle dilekce
yazmışlar, dilekce deyim esgiden arzuhāl dellerdi. Dilekce yazmışlar bōyle bōyle
vermişler. Biz de dedi ğarşı dilekce yazağ imza alağ ğonderek řeyhulislāma. Yoğ ben
dilekce yazdım demiş. Ben dilekce yazdım demiş ve dedeme haber salmış. Hanı
dedemiğ babası ya. Baņa at getirsiğ gedecām at getiriyor, Elbisdan'ın bütün
115 kıyilerine de nāme yazıyor mekdup. Geliyollar işde ben filan ğün burdan
ayrılıyorum, geldikten sonra tahta köprü var Sarsap suyunuğ üzerine ğurulu, orē
biliğ mi bilmem de, burdan ğeçdikten ıcık řōyle hemen ötede tahta köprü delleridi,
biz esgiden Ğarayüğ'ne ordan ğederdik. Ğarayüğ'den Güvercinnik'den ğeşdik miydi
ordan Elbisdan'a ğederdik biz. Nēse orıya çılıyor, iki rikat namaz ğılıyor. Namaz
120 ğıldıkdan sonra diyor ki:
Ey ahali ben siziğ řu ğadar şeynişim, ğadıłığını zı yaptım. Belki bilerek belki
bilmiyerek hağ huķuķ bilmiyerek olduysa da benim hağğım size halāl olsun siz de
halāl ediğ. Halāl ediyollar, atlara binip Allah'a ısmarladık diyollar. Hasan kıyüne
varmadan orıya Güvercinnik de diyollar Hasan kıyü de diyollar. Orıya varmadan bir

125 atlı dörtnala yetişiyor arhasından yetişiyor. Diyor ki, Hocam elim gulânda Ğara Bekirli'niñ ğonakları uçuyor diyor. Yanı evler aynı şey dēmiş gibi böyle bomba atılmış gibi uçuyor. Ocā geçsiñ verân olsun, diyor. Şindi birğaç çarşı beKcisinden, o çarşı süpürgecisinden başğa kimseleri yok yāni o ğadar. Bāzan deller, hocanıñ intizarı deadi bize deller, gördük müydü. Orda amcamıñ bir tānesi, o da vefāt etti, o

130 da şunu aқdardı baña. Bu ğadıymış buña geliyor bir fetvā soruyor. Fetvāyı yazıyor yazıyor yazıyor al diyor. Verdikten sonra bir aқca çıharıyor. Bozuk ya esgiden aқca metelik bilmem urubluқ, şu şu şu, bir ğuruş, ğırқ para, beş para böyle aқcıya ğadar ğederdi. Eñ böyüğü aқcıyadı. Bu aқcáy sununca aқcanıñ içinden paraları yitiyor yitiyor bir dörtlük alıyor içinden. Dört para yani. Diyor Hocam hepsini verdim diyor.

135 Yok evladım şu seatte ben saña şu ğadar vañıt harcadım benim hağgım budur ben bunu aldım fazlasını alamam. Şimdiki imamlar aylı alıyor vañıtı da ğıldırıyor, gelmiyor. Camide namaz ğılan da yok. Hocalar hoca oluyor şeylerde oña ne deller ğabristannarda şorda ölü yerinde para Ğur'an oñuyor para alıyor. Ücret alıyor yanı diyecām yer ki Hoca yitiyor yitiyor bir dörtlüg alıyor içinden, benim hağgım buğadar

140 diyor. Bunu da Suğul varımış Suğul'dan gelen bir iñdiyar dedi diyor, baña diyor. Bunu da buldum ben, bu vaziyette buña da Hocāl deniyor. Bize Hocāl deniyor, büyük bir ğabileyiz biz. Bizimkinde Ğarpızlar var baқ, Hocaoğlu, Tahiroğlu, Ğavaklar, Ğonaklar hepsi bu adamıñ torunlarından bunun içinde. Ha bu vaziyette böyle devam edip gelirkene esgiden şey varımış hanı biz Ğara Şabenni aşiretinden

145 ya, burıya Orta Asya'dan zuhur edip gelen Cerit, Bozdoğan, Tecirli, Avşar, Ğaradumanlı, Fettahlar yanı büyük büyük Türk beyleri varımış. Ha bunnardan Tecirliler aynı şeyi devam etdirillermiş babamıñ zamanında, daha halâ da benim zamanımda da varıdı. Belki sen de biliñ de burdan davarlarnan sürüynen ğedeller,

yoĥarlara geri de geliller. Bu bizim tarlaları eĥerkene bunnar, ne hōkūmet vār ne
150 bilmem asāyiş vār ne bi şey var. Alabild ne onnar buradāĥı malları talan edellerimiş.
Burda bir gişi ĥarşısına dururumuş, iki gişi biri Tecirli Mustafa'sı derimiş, biri de
Miyadoĥlu Musa derimiş ikisi ĥarşı dururumuş bunnarıĥ. Bunnarı gelirimiş
Miyadoĥlu sen şuadar buĥday vericiĥ bir ton, sen iki ton Omarişoĥlu, Ali Efendioĥlu
sen bir ton, bilmem Faĥıoĥlu sen şuadar, bunnardan şeyi alırımış, buydē alır
155 ĥederimiş isdersen verme. Kim varıcı hōkūmet yok asāyiş yok bi şey yok. Bōyle
devam etmiş epey bir zaman, sōna Sultan Hamid'in ĥıkdıĥında bunnarı isgan
etmişler. İsgan deyi herkeş neredēse orada ĥalacak, ĥoĥ yok demişler. O zaman isyan
etmişler bunnar da biráz huzura ĥavuşmuşlar bu kōde. Bundan ibāret. Eĥinciliĥimiz
de burdāĥı mahsullarımız, gelirimiz de şeyiĥ aynı siziĥ ordāĥımı buĥday da var, arpa
160 da var, fasulya da var, darı da var. Bilmem yonca da var, mercimeK de var, hepsini
eĥerik hepsi de ĥıĥar noĥut da var. Elma da var, eriK de var, ceviz de var. Hepsi
yetişir bunnar memleketimizin şeyleri bunnarı biliyoĥ zāten.
Haci emmi bu Afşin bōlgesine gelen aşiretlerin nerelerden gelip nerelere ĥonduĥunu
biliyor musuĥ?
165 Yok, sadece burāyī biliyom, burada yazılısı var benim amcam varıdı Hunu'nuĥ atmış
sene imamcalıĥını yapmış. Orda onun yazması var bizim ecdadımızdanĥ ben
doĥuzuncu ĥōbām.
Osmanlı yazılı eser var mı? Seniĥ eliĥde atalarıĥıĥ yazması eserler var mı?
Ĉok, var, var.
170 Hak âşıklarından filan eski tip eserler var mı elinizde?
Yok, şey var Mesnevi var, Yūnūs Emre var. Yunūs Emre'niĥ esgi yazıyla deyişetleri
var. Benim kūtūphane var burda. Bi de şey var oĥa ne deller.

Köyde yaşam, geçim nasıldır?

Şimdi Sökiye gedyollar. Söke de geçti İzmir'e gedyollar. Şeye gedyollar oña ne
175 deller Almanya'ya gedyollar nerde varısa onu yapıyollar. Faḫat geşleri de şimdi
esgis mi deal. Bütün geşler sanatkâr oldu. Kimisi duvar usdası, kimisi bilmem suva
usdası, kimisi bilmem eleKTirik usdası, yani bütün sanatları elde etdiler. Gedip
başğa yerden çok para getiriyollar. Çok para alıyollar. Esgiden Adanı'ya gedellerdi
180 dolanıllardı dolanıllardı ğırḫ altığun, ğırk gün elliğun geri boş gelillerdi, eve boş
dönellerdi. Şimdi ğazanç çok memlekette yavrum. Onuğ için durum bõle yalnız
şeyden mahrum, inaçdan mahrum. İslâmi yaşamıyollar. İslâmı gendilere göre bir
İslâm düzmüşler, çıḫarlarına göre inanıyorlar, çıḫarlarına göre yaşıyollar, çıḫarlarına
göre Allah' a hizmet ediyorlar. Başğa İslam yok. Ğur'an'ın İslâmı yok. Ğur'an
İslâmı yok. Benim bildiğim böyle.

185 Burada atalarınız ya da sizin yaşadığı bir yiğitlik hikâyesi var mı?

Babam ufaK çocuk, ānatırdı. Ayrıldık derdi emmilerimden. Bize bir dam verdiler,
malları atları orıya dıkdık, biz yatıyoğ yokarda babamınan derdi. Babam derdi başını
salladı derdi, Hacı Hacı babamın adı Hacı Hüdayi o yoğarı dedenin adı. Hacı Hacı
dedi kaç evimizi yarıyollar dedi. Ne biliyoğ baba dedim dedi. Ölüm ben aşşā
190 dearmendēdim, Hoca ne duruyoğ evini yarıyollar dediler rüyamda, evimi yarıyollar
dedi. Babam dedi ki, şindi şurdan ensem içeriye şey oña ne deller beni ğamalallar
öldürüller. Şurdan getsem n dim. Dışardan enmiş bağmış ki şey malları
ğoyuruyollar. Orda bunu görünce demiş kine dördünü öldürdüm seniynen beş olsun
demiş. Ğama parlamış bõle içerden eşğıyalar. Öküzün birğaçını çıḫartmışlar, ağzı
195 yoğarı götürüyollarımış, daha camızları ğoyuruyollarımış. O zaman amanın ümmeti
Müslüman yok mu evimi yarıyollar d y gece esgiden de gece şeyli yatallardı köyneğ

- donunan yatallardı. Başğa şey yōdu o vaziyette ğaçmış. Emmimiz var ğardaşınıñ ölu varımış Hasan dellerimiş onuñ adına da o, ğırmalı tūfā çekmiş gelmiş. Hanı şıñ baba demiş edeme hanı şıñ baba nerde d y. Öle diyenādar onnar ğaçmış getmişler.
- 200 Bakmışlar kine öküzlere nē dışardan toplamış gelmişler. Şeyiñ arhasına da ğocadan daş yitmişlerimiş daşı açmışlar. Açmasıñlar d y. Öle hırhızlıklardan şiy olmuş yani almışlar. Esgiden evlerimiz birbirine soñuluydu ğızım. Bōle damlar birbirine ordan orıya hatta delik de vardı. Burdan ğomşuya o delikten bi şey dellerse sōlelerdi. Ben babama dedim ki, baba dedim bu niye bu ğadar müstakil yapmadıñız da birbirine
- 205 soñulurdu bu evler dedim. Ölüm derdi adamı düveller düveller elini golunu bağlallar malını alıllar ğedeller kimse yoğ, bunnarı birbirine etdiler ki, derdi. Birbirine delik ossun, haberleşsin diye derdi. Birbirine soñulurdu eşğıyalar alır ğederdi kim kime dedi. Eşğıyalar geliller götürüllerimiş bōle. Bōle ānadırdı babam rahmetlik.
- Ben çok mihnet çekdim ğızım, benim akrūbalarım beni ğaç sefer cezāevine soğdu.
- 210 Zeynep çay ğoydū ğoymadī?
Şuriya bañıyım da saña birkaç tānesini sōylēm.
Mihnāt üçüncü sefer cezaevi;
Hasda olup yatar ğalmaz halıñ
Mirasçılar toplanır böler malıñ
- 215 Bütün talan olur olanca varıñ
İsmiñ bile ğalmaz senden olsun yadigâr
Rabb'ıñ emreyledi sen dünyāya geldiñ
Güç ğuvvet aklıla her şeyi bildiñ
Acep bu fāni dünyadan nasıl döndüñ
- 220 Bir eser ğaldı mı senden olsun yadigâr
Bugün can ğuşu bu tenden uçar

- Söylemez diller lal olur ğalır naçar
Seni sürmeden bunda ruzigâr
Bari bir söz söyle ki senden olsun yadigâr
- 225 Hocaoğlu'm seniñ de dünyâden silinir adın
Unuturlar seni etmezler yâdın
Yaz da destan olsun fâni hayatın
Belki dilden dile senden olsun yadigâr
...Hanı biraz şiy olsun diyerekden yanı söylenen sözün ğafiyesi yükselsin diyerekden
- 230 böyle yazmış, yoksa evli şey adam oña şey eder mi. Ğaracoğlan da öle görer sönadan
da vazgeçerdi öle ğalırdı. Yörük gözeline şâirin bir yörük ğızına söylediği şiir.
Bir de şurda hayasız gençlere. Şurda bunun şē nēmiş. Şurdan oğuyum da annaşılışın
mâdem.
- Ğavaķ satTım geliyom şeyde Urfa'da:
- 235 Cezaevinden çıkdım, moturun ğalan borcunu vermek için bir ğamyon ğavaķ kesdim.
Ğamyona yükledim. Urfa'da satdım, bir de arhadaş var, o da ğavaķ götürmüşTü.
Beraber geliyoruz Maraş'tan otopuse bindik. Bir ramazan ayı, güz günü ifTarlıyız.
Bizimle beraber genç bir ğıS ile bir de genc oğlan onlar da yanı başımızda ğoltuķda
oturuyolar, amma her şey ortada sevişip geliyollar, biz orucuk, her şey ortada utanma
- 240 yok, bağzı oğlan ğızın...
- Oturup otopusun içinde Hocaoğlu baħalım ne demiştir. Bir şeye geliyor insan o
zaman bir nasıl oluyorsa gendi dilleriñe düzölüp geliyor o zaman gördüğü şeyden.
- Binmiş otopüse cilve ile sevişiyor
Edep belli değil erkân belli değil
- 245 Sormadım aslını ki cinsini bilem
Olmuş sosyalist Türk belli değil ırķ belli değil

- Maraş'Tan bindim de eyledi hareket
Taş yağacak başımıza bu nasıl felâket
Ne hayır ğaldı ne bereket
- 250 Ramazan belli değil gün belli değil
Erkekle ğadın birbirine ğarışmış
Taklit etmeleri moda değil barışmış
(Hanı o şapĝa giyor, o bilmem pantul giyor, o şunu giyor bu)
Bu ĝedişle hangi diyâre erişmiş
- 255 Gettiĝi yol belli değil din belli değil
Maraş'tan bindimde eyledi sefer
Söyleyin şufora bu vāsita nêre geder
Sizin de bizim de yaradan halĝ eder
Mümin belli değil münkir belli değil
- 260 Ne güzel yaratmış seni yaradan
Onu bırakıp da gözellik umarsın boyadan
Haberin yok imandan hayâdan
Gizlisi belli değil açığı belli değil
Sesiniz ĝaldı erkeKle ĝadın
- 265 Fitrata ayırınız benzetmiye gücünüz yetmiyecek
Bu hareketle yeriniz cehennemdir gedecek
Günah belli değil hesap belli değil
Hocaoĝlu'yum bu işi yazmadan geçemem
Oturmuş ĝoltuĝa ĝadın erkeĝi seçemem
- 270 Silinmiş turası aķçaya baha biçemem
ĝarası belli değil, turası belli değil, dirhemi belli değil

Hanı altın veya bastığın zaman yazısı silinir ya bi şey galmaz o demektir. Burda zemanе gençlerine çok var da...

Hocaoğlu'nun bir Cumhuriyet Bayramı'nda Türk evladına hitabesidir:

275 Belediyelik olunca ben de belediye şeyiydim oña ne deller, azası encumanın yanı belediye vekiliydim. Bi yere gettiği zaman ben bahardım Cumhuriyet gelince belediye gışdı. Hanı Cumhuriyet'de belediyeler gonusma felan yapar ya gışdı, gacıncak mecbur galdık yerine biz bakmıya. Demişler ki birez yazak da öğretmenler bu gonusamaz, onu ohusun da gonusun demişler. Ben de gerek yok ben dedim
280 yazdım yazacāmi.

Eyy Türk evlâdı tarihlere bak, oñu ecdadın neler yapmış, ol ona tanık. Düşmandan dönmek için buğazı geçince gemiyi yañan Tārık. Yanı Tārık buğazında geçerken yañıyor ya geri dönülmesiñ dēy. Suçunu buldukça evlâdının mevtine sopa vuran Faruk. Bütün dünyāya adāletin temelini goyan ecdadındır seniñ. Lise talebelerine
285 falan hitab ediyom orda. Eyy Türk evlâdı! Uyan, tefekkür et, olma batıl düşmanların hayranı. Cihan birleşip barbarcasına silmek için tarihten seni bekliyorlardı bu anı. Hanı Sultan Hamid'e Birinci Dünya Harbi'nde Osmanlılara yapılp parça parça y mi sekiz hókümet oldu şimdi Osmanlı'nın hökm ettiği yer. Hemen kükremiş bir aslan gibi çıkdılar garsısına, verdiler cānı terketmediler bu vatani, nihāyet gazanıp zaferi,
290 y rmi doñuz ekim Cumhuriyeti, armağan etti ecdadındır seniñ. Cumhuriyeti saña armağan etdi. Ey Türk evlâdı Fatih'in fethinde garada gemisi yüzüp gederken, o zaman Bizans asgeri gatmış önüne goyunun güderken, o zaman çobanıdı goyun güdüyordu Bizan asgeri. Türk sanatkārları, dünya habersizdi, top yapıp mermi dökerken Isdambıl'ın topunu evvela Fatih yaptı. Geçmişinle övündün mü sen, çağ
295 açan ecdadındır seniñ. Ey Türk evlâdı! Gögsünde dolup gabardığınca bu iman, inkārcılara asla ve asla demezsin el aman. Halâ bizden ders almadın mı

müstemlekemiz kötü Yunan. Afyon'da paşanın gırtlığına çöken, İzmir'de asgerini suya döken ecdadındır seniñ. Eyy Türk evlâdı! Hocaoğlu Müslüman gardeşindir seniñ. Birleşip birbirinizle. İnanma ve güvenme, hayır gelmez Sosyalist, empiryalist ve göminiziyle, onlar bağdaşamaz seniñle. Ancak biz Müslüman birbirimizle, maddeten ve mânen, dünya tarihine yüksek gâhraman ismini yazdıran ecdadındır seniñ.

Bura şeyiñ şemâsı Medineyi Münnevvere'de Ravzayı Mutağara'nıñ şeması.

Bir gün Maraş'ıñ gâpalı çarşısında geziyom iki üç tane şeyler... ilk önce şöyle hanı demin Türk evladına gençl ne söylediydim ya, onu söylemeden önce konuşma yaparken başlama şöylemiş:

Aziz ve muhterem necip ve gâhraman bir milletin zeki ve temiz evlatları, sizlerin yigirmi doğuz Cumhuriyet Bayramı'nızı gutlarken bağzı olayları anlatıp dilek ve temennilerde bulunacağım. Şöyle ki bizler Türk Milleti cihana hakimiken üç beyinsiz Talat, Cemal ve Envar paşalar birinci cihan harbine girerler. Böyük bir imparatorluğu yer ile yeksân ederler. Atalarımız o imkânsızlıklar içinde sıyrımlı çarıqla müdâfâ ederek düşmanla, Cumhuriyet'i vatana armağan etmişler. Sen de uyanık ol ecdadına lâyıq olmaya çalış. Düşmana fırsat verme. Sevgili talebeler sizlerden dilek ve temenn lerim böyüklerinize ve küçüklerinize saygılı olun. Hoca demek ikinci baba demektir. Sayın Hocalarım sizlerden arzum ise bu talebeleri vatana, millete, cemiyete faydalı... diliyorum. Sizlere yazdığım Cumhuriyet şiirini okuyorum...

Anlatan: Halil BERKTAŞ, 69 yaş

Semanet BERKTAŞ, 70 yaş

Derleme yeri: Tanır

5 Şeyde buranın parçası Ankarâ'nın Şereflikoçhisar'ı, o da Şereflerden, Şereflikoçhisar ya. Bir kısmı da Maraş'da, ben gözlük almıya geldiğimde adamın babasıymış burda şey ekmiş çeltik ekmiş Hüsüyn aynan beraber, o anlattı, ölü doğdurumuş.

İnsanlar burda ne ile geçinir?

Yüzde sekseni çiftci, acı da emekli, acı da çalışıyor. Hanımınan biz de emekliye bak
10 aha. Humar oynadıydık kimsemiz galmayınca çekdik Adanı'ya getdik, ikimiz de beraber aynı işe girdik, Akdeniz Faprihası'na. Ben oldum bu da bir sene sōna emekli oldu. Ha bu Ğayseri'de de çalışdı.

Maşsuni'nin şeyi asası Semanet'in emmisi sıhiyeciydi. Ben Maşsuni'ye çok tavuk horuz yedirdim. Bu astsubay oğlundan gölmüşdu Maşsuni'yi getirirdi, Hacı keyfine
15 düşgünüdü sālık mēmuruydu o zaman burda. O zaman maaş alan bir o vardı başga kimse yōdu. O her gün bir tavûk haftada bir tavûk yedirirdi. Baña da beş keat verirdi üç buçuk keadini tavıa verirdim bir buşuk keadini de cebine at derdi. Sıhiyacının gözünün içine bahardım ki baña yumuş buyursun deyi. O zaman çocūdum daha. Valla bilmem de Hasan Hüsüyn'ün adı var.

20 Bilmeden getmişdim Bozyer köyüne

Ğara gün Ğarşıma durmuş alıyor

Yürü yalan dünya doymadım saña

Ömrüm zamanına yeni çağlıyor

Şahinkayaların babası muhdarıdı o zaman Bozyer'de vuruldu. Burda şey
25 Memiklerinen şeylerin Haşimlerin bir dāvası varıdı, tarla dāvāsı. Ben de biliyom,
cāminin önünde bir tut varıdı, orda birez tut yediler, hadin dāvete gēdiyok dep
getdiler, beş altı gişi. Bir de posdacı Devriş varıdı o da gelmiş atınan Avşın'dan, o da
misafiriymiş. İşde ..... 'nın üzerine atdılar ya onun heç alāhası yōdu. Memiklerden
30 bosdancısıydı, o da tuvālete girincek şeynen ğarşılaşıyor sıhannan. O da dēmedi
Allah onun da gözlerini aldı. O da şindi dedim ōlu Enver'e, Hasan Hüsün'ün ōluna,
dedim ki gediñ bir onu da arañ dedim. Şeyde yalañız ğalmış Göksün'de, dört beş
tene de ōlu mēmūr ded miñ, ondan bu tarafa benim hatrımı sayallar, Aslan da sayar o
da sayar. Bozyer'de vurdular, ğarambole geldi vurdular yav. ... bir dāvāları varıdı
35 (SB) -Şeyle esgiden odalarda şeyle oturullarmış. Bēyle geliyor biri perdey açıyor,
orda teltā basıyor dōrusuna onun varıyor dāğıyor tabanca. Oy anam vuruldum diyor.
Başğa bi şey diyemiyor. Yalınız ğapıyı örtüyor kitliyollar içerde el ğan hep duvara
ğan olmuş Semānet ēyle dediler o zaman, eli ğan olmuş o da duvara yazmış
vurulmuş, tutmuş hep duvar ğan olmuş. Havıs İrbehem de varıdı orda onun ...ıynan
40 getdilerdi. Havıs İrbehem'i tanī? Hee o da varıdı, hee Arif Hoca'nın babası, Yaşar'ın
babası.
Valla Ayrandede'nin altında bizim bir dearmenimiz oldūnu duydumudu, o şelalenin
altında. O suyun altında üç dearmen varıdı. Biri aşşāda bulğur dearmeni Kōlōler'in,
biri Ğuru Bayram'ın biri de bizim işde ortak dearmenimiz. O zaman para, çoħca para
45 hesabıynan üçer dōrder para bölüşüllerimiş. Bizim varıdı işde Çeviklerin varıdı,
Şereflerin varıdı, işde üçer dōrder para hissaları varımış. Ayrandede'de Yavuz
Sultan Selim savaşdan dönerken asgerini üçe ayırmış. Biri burdan geçmiş şeye

Şam'a gediyoŕ ya Mısır'a, biri burdan geçmiş. Burda da ikram ediyolar suyu. O da
ayran diyoŕ yanındaki bir hoca, diyoŕ ki ayran deal bu, su. Yoŕ ayran diyoŕ, işde o
50 ayran demesine ğalıyoŕ Ayrandede, ordaki şeyler Kürtler gelen ğurban keserdi şey
tama Cin Ali'niŕ babası ney onuŕ adı? Kürd Efendi. Orda bir bök sôt vardı, ben bi
yol çimmiye getdim Yemilħa emmi geldi annadıŕ mı, baŕa dedi ki sen biriciksiŕ
ölum nidiciŕ burda çimmeyi anaŕa de bir satır su ılıtsıŕ dedi. O şindik mi aklımda, o
da hocadan oŕuyordum burda hoca var, Uzun Hoca Çālħanı, yoŕ yoŕ Hasan dealidi
55 adı Semānet, Celal'ıŕ neŕ babası Hasan Ali, hee Hasan Ali Hoca vardı.

(SB) -Çālħanıydı.

Bi yol onuynan da ğarşılaşdıŕ Semanet Maraş'a giderken dert ğoymadı yandı la!
Celāl memal hayırsız çıkmış hep hatdā ölunuŕ biri de Cemal'ıŕ ölunuŕ biri de
öretmenidi burda öldü Celal'ıŕ ölu öretmenidi şeyde, Dedealıŕ evinde otururudu, yoŕ
60 ğardaşı Haci'niŕ evinde otururdu.

Buradaki Kürtler nerden gelmişler?

Vallaha bir kısmı şindiki teröruŕ çok oldü yer yoŕ mu Sazēyler ordan gelmiş, şeyiŕ
bölünmesi, Avşin'ıŕ öti yanında ney? Kötüre'niŕ bölünmesi bir kısmı burda ğalmış,
bir ğısmı Kötüri'ye ğonmuş, ha Kötüre'de şindi bir numaralı İngilteri'ye getdilerdi
65 bir numaralı Afşın'ıŕ eŕ ğüzel köylerinden biri Maraş'a giderken ğörölür, sā
ğoluyuŕ üsdünde. Orda bir ğızları da var Sazeyleriŕ, onnar da işde yiĕitlā getdiler.
Bir Çerkez'ıŕ evine otur yerleşdiler, şeyde yuħarda ötü yandā kıyde Çardāŕ
yaħınında, onnar da orēy aldılar. Doĕudan he şeyden geldiler Tunceli'den geldiler.
Kürtler Tunceli'den geldi. Yirmi hāne var. Şeyler de Kōr Memmetler de
70 Ēirĕisrak'dan geldi. Tanır öyle bi İsdambıl'nan hiç farħı yoŕ Tanır'ıŕ la vallaha. Biri
de ğardaşıniŕ biri de İncirli'de, Ēirĕisraklı gendi. Ama zeŕgin ğızı da sanatçı oldu,

apartman yaptı Bođluca Deresi'niñ içine, Őindi hűkűmet de oreye Bođluca Deresi'ne Őey dűŐedi parke daŐı, getseñ bađsañ heç ayāña çamır bulaŐmaz, her taraf. O Kűr Memmetler'de bir apartman yaptı orıya ğızları sanatçıydı ya. Yalnız Māmed'iñ
75 iki avradı var Semanet birini Şeyden aldı Ğoçuvallılardan ğaçırdı.

Őahinkayalar nerden gelme?

Diyok iŐTe ya! İstambil'da paTıŐahıñ yanında tārre(?) kātibiymiŐ. Hileleri çığıyor paTıŐah sűrgűn ediyor. Bir ğısını Anđkara'nıñ Őerefliĝochisarı'na oturuyor, bir ğısını buriya geliyor, bir ğısını İnan'a gediyor, bir ğısını da MaraŐ'a yerleŐiyor. Ben
80 MaraŐ'a ĝűzlűK almıya getdiĝimde oĝlu babası, Tanır'da çeltik eđmiŐimiŐ babası Hűsűyn Aĝa'nıñ tarlasına, baña sāP çıđdı. Dedi ki ben Őu tārıhde Tanır'a çeltik eđdimidi Hűsűyn Ā'ynan dedi, ben de biliyom, aĝam da onu getirdi hepsi bir Őirik bir Őey çıđdı piriç çıđdı. Savırdı nēytdi sűrdű. HatTā bir de Őeyĝilıñ tavını űldűrdű cűcűnű, onnaran da dűŐdűler. DűnűŐgiliñ, Halilgiliñ.

Anlatan: Ömer ÇETİNKAYA

57 yaş

Derleme yeri: Tanır

- 5 Benim en güzel anım burdā Göğceören var yoğarda, orıya ğaynımınan bir trağTör almıya gitdik. Trağdörün bazarlıyni yaptık, sabah geliyoğ. Köyün dışına endik motur çalışmaz oldu. Ben bunu belime bağladım burıya ğırğ beş kilemetire, onu üzerine bindirdim çekdim geliyom. Bir eve misavir olduğ. Adam dedi ki, hazır haleb mi yersinüz yemek mi yapıdırıyım? Hazır halelden başlıyağ da yemek geleneçe biz
- 10 gendimize gelek biz ölüyoğ dedim. Beş kilō turşu getirdi, suyuynan beş kilō da yört getirdi, sekiz ekmeğ ğodu, birini ğaynım yedi, o yediyi ben yedim oña el atdım kedi gibi ellerini üzerine ğodu. Ne la dedim kedi gibi sanki ekmeğ mi yoğ burda evdēk. Ney dedi. Ekma vermiyor dedim. Bir sekiz daha getirdi onuğ da yediyi yedim turşuynan yört bitdi. Tavaaşı getirdi, salçalı. Onu da yedik onu da yēnce atalar ne
- 15 demiş İrbām biliyoğ mu? Ne demiş dedi. İlder zengin ol isder fığara yağ yemeKden sonra bir sığara. Sığaramız da olsa. Var var dedi onu da vėrdi. Şindi girerken beş altı yavan ekmeK isdedim giriş yemek yeğ dedi. Çıhınca bunnarı yedikden sōna üş dört dey nce adam yağamdan dutdu. Yav dedi sen girerken beş altı isTediğ, o ğadar ekma yediğ dedi. İki mi fark etdi bu yav dedi. Ğaç ekmeğ işde şu ğadar. İki mi farğetdi
- 20 şindi sen üç dörd isdiyodun. He. Ordan da geldik BerçeneK'de yediK_aynen. Motursığledi burıya ğırğ beş kilometreden dağdım burıya üzerimde aldım getirdim onu ben. Şindi deller bōle bu yiyor tamam yiyor amma. Bir saman çekdim dul bir bayanıydı. Hemi yükledim hemi gótürdüm. YemeK bōle beğzetme gimi olmasın siziğ gimi bir genç ğızı var ğarşıma geşdi oturdu. Ğızım dedi utanır ğarşısına geçme

25 dedi. İsmi ni hatırlamyom. Ben ğızıkē dedi o niye utanıcı, o erkeK. Yiyemedim,
şuriya geldim ğirk sekiz datlı yedim adam kitledi ğaşdı ruhsatı yōdu. Beş kilo,
vermedi ğaşdı. Şindi Hocama onu dedim Habibi'ye ne gibi ğonuşmamız yarar dedim,
māni dedi. Aslımız Tunceli'den gelme Malatyı'ya, Malatya'dan burıya. Oradan
burıya gelme sebebi ğocasınıĝ emmisi elinde ğırklıynan giriyor yiĝeniniĝ ailesi
30 çocuk emziriyormuş, önünden kalkmáyişin önümden kalkmadı dey ğırklıynan
öldürüyor ve ğaçıyollar bu tarafa. Bu çocuk emziriyorumuş çocukdan memā almáym
diye kalkmamış. Önümden nasıl sayĝısızlık yapıyor da kalkmıyor diye onu
ĝırklıynan öldürmüş. Burıye gelmissik. Ama Tunceli'den Malatyı'ya bizim aslımız
tam Kürt yanı amma Allaha şükür şindi o yok yanı. Elhamdülillah müslümanık.
35 Malatyı'ya, Malatya'da halen bizim emmiler var Akçadaĝ'da saĝallı onnar. Çok ters
bizde de var yok dediKden sōna he demey tarih yazmaz. He de derseK yok demey
tarih yazmaz. He ōle bir ğedişatımız var. Tanır'ıĝ da suyu bol, güzel. Meşur suyu
var.

Asgerl mi Ğayseri'de yaptım. Nöbetden geldim, bōle bir datlı başısı varıdı Osman
40 Çaĝır dēyi bōle barbar baĝırırđı baĝırtıya girdim de. Şurdan yirmi tene yiyene yedi
yüz lira nişan yüssúmú verecām datlı parası baĝa ait. Dedim ben memleketde ğirk
sekizini yedim bunuĝ, burda ğaçını yerim. Yirmisini atıyom oĝlum yirmi sekizini ye
dedi aha nişan yüsúú aha yedi yüz lira datlı parası dedi. Oturduĝ yirmi sekiz, otuz
dört derken baĝırđı ğaşdı. Dedi bu nasıl yiyor. Nişan yüssúünü geri yavlar yaĝar aldı
45 öbürlerini vermedim. Beni yüzbaşım çok severdi otuz izine geldim yedi ĝün önce
gitdim. On izine gönderdi üç ĝün önce gitdim. Bir çif ayakĝabıynan yirmi ay asgerlik
yaptım. İki çifini bıraktım orda giymedim. Nasıl giymediĝ dedi sordu. Tezkeriye
gedeniĝ acer olanı aldım ğomutanım dedim benim esgi olanı atđım niye ōle yapıĝ

dedi, dedim ğomutanım bizden sōnakilere ğatğımız olsun. Bu dedi işde helal sūt
50 emmiş aile çocúú bu dedi ama on yedi çifi yırtıp da on sekizi isdiyen de ana baba
çocúú dedi. Baña her hafda get derdi ben gelmedim. Ğayseri'den buriya her hafda git
dedi. Cuma ğúnú git varırsın cumartesi dur bazar dur bazartesi gel dedi. Ya
ğomutanım gelemezsem firarımızı verirsen dedim. Verir miyim benim elimde derdi,
geleneçe idāre ederik sen gelin , gelirim ğomtanım. Ben getmem ğomutanım ben
55 orda duramıyom derdim. Ben buriyá seviyom sizleri özlüyom, severdim. Orda
başladıym yerde bitirdim. Başğa yere heç göndermediler beni. Dağıtım yapıdı iki üç
sefer orıya gelenler gitdi ama beni göndermediler. Sindi temiz insanı dürüs insanı
yalancı olmayan sādık kişiyi kimse dışlamaz, sever. Şindi hocamı bağ görüyon gelen
sarılıyor. Hocamın burda heç bir dakıntısı olmadı, gerçek, mert, deliğanı, doğru,
60 harbi yanı çok da ğözel hocamın şeyi var. Rüyamızı varır hocama şı_yapardık çok
ğüzel bi yorumu varıdı hocamın severdik. Gendi isdēyle getdi sōra hocam. Şikāyetle
falan gitmedi. Burdan çok hoca gediıyor ama birçoğunu heç tanımıyok heç şeyimizi
aramıyor ama Hüseyin Hocam ōle içli dışlı, hal hatır bilen birisiydi. Gördüğünde
buyur gel eve gedek yemeK yiyek yanı aynen Tanır'dan bir ğomşu gibi. Ben birğaç
65 sefer getdim bi yol fasilye götürdüm hocama isdemişdi yemek yedirmēşin
göndermedi bir de amcañız varıdı büyü heral hocamın. Büyüğüm dedi hoca, abi
diyordu. Şöle yahışıklı ince boylu, şöle şen güleç o da ordaydı. Verdim ben dedim
hocam Allā ısmarladığ, olmaz dedi yemeK hazır otur. Yengeñ dedi yemeK hazırladı,
yenge de dedi Allah razı ossun. Hazır dedi ğardaş yemek hemen geliyor sufráy serdi,
70 belki siz de varıdız şu ğarşı hoca evinde oturuken.

Anlatan: Emrullah KÖKOĞLU

68 yaş

Derleme yeri: Topaktaş

- 5 Bizim köklerimiz ğarma ğarışık. Bunun babasıynan benim babam öz teyze oğlu. Benim dedem varımış önceki Avşarlardan bayā vurup ğıran Avşarlardan. Yavuz Sultan Selim'in zamānında yaşamış bunnar. Ğara Omar diye bir meşur bizim dedemiz varımış o Tecirli'ynen düşer kağarmış. Tecirli de işde bir ğab le. Bunnar Adana Ceyhan Ğadirli uvasında yaşıyan insannar. Birez de önceleri birez vahş lik
- 10 varımış. İşde başları boşumuş, Osmannı devrinde paTışā felan itāt étmezlerimiş. Hanı bir Dadaloğlu'nun türküsü geçer belki bilirsiniz, dālar PaTışānsa ferman bizimdir diye. O zamanın devirini yaşıyan bir adam Ğara Omar'da yiğidimiş, ğısacası ben bunnarın bir hēkayesini çek m. Bunnar getmişler Ğonya ğadısının devesini çalmışlar. Yedi tāne tülü daylak devesini çalmışlar getirmişler. Sarız'a
- 15 gelince bunnarı da biliyorlar ya diyorlar bunnarı nēydek nasıl ēdek dēy nce şurdan diyollar Topakdaş'ı aşırın, ğadı adımızdan tāhıp ēder gelir bulamaz. Āşamınan ğadı geliyor, selāmúaleykúm, Omar Ā kim? Benim işde. Yā Omar Ā ben saña yedi tene tülü daylak diye geldim diyor. Buyur ğadı efendi otur diyor sen heç marağ etme diyor. Bunnarı ğadıyı asgerleriynen felan ağırlıyor. Veli Çavış diye bir tene çabık bir
- 20 adam varımış oña diyor ki beni şurdan Topakdaş'a aşır gece ışımadan şu develeri getir benim ğapıya ıktır diyor. O adam āşamdan çıhıyor geliyor develeri getiriyor ıkdırıyor ğapıya sābanan ğadı kağıyor ki develer ğapıda geviş alıyor. Ęyi, şindi yiyolar içiyolar vedālşırhana yanında asgerlere diyor ki Omar'ın atıynan benim atın

eğerini dēşdirin diyor. Altında da bir ala atı varımış ğadınıñ, dili çatalımış atıñ bōle
25 Arap cinsinden. Deęişdiriyollar atı, yolda vedálášırken Omar Aęa saña bir lafım var
diyor. Sōle ğadı efendi diyor, ya bu hırsızlıı terge ya bu hanedanlı terge diyor. Bunun
ikisi bir arada yaşamaz diyor. Hanedanlığına bahıyor şaşıyor, Ğonya'dan deviye
çalıp getiriyor, geri veriyor, işde bōle mazileri, bizim yaşantımız bōle. Şindi
islahlaşdıķ o zaman Avşar'ım diyenleri sürgün sürüyollarımış. ĞıprıS'a sürmüşler
30 Erzurum'a sürmüşler, her tarafa sürmüşler Avşar'ım diyeni. Sonra da MeciT Paşa
geliyor, diyor ki Avşar'ım diyeni kesin asın. Bu Dadaloğlu'nu Misis'de ğala varmış
deniziñ içinde orıya hapsediyollar. Kim Avşar'ım derse kesiyollarımış. Dadaloğlu da
orda hapisde yatarhan yatarhan diyor ki buranıñ bir ğaçma yolu yok mu, var. Nasıl
olacak? Bu denizden, hasır yapıyor ğoluna ğanat yapıyor hasırdan denizden uçuyor.
35 Ğaladan uçuyor denize iniyor, ordan da ğaçıyor geliyor. Şindiki Tanır ğasaba var ya
orda Yazıcıoğlu diye bir zat yaşarımış Bey, buña da Avşarlar tuğluk veriyollar, oy
veriyollar tuğ yapıyollar başına. Orıya geliyor Dadaloğlu da ıhdıyarlamış, ıhdıyar bir
adam adın ne diyor Yetim Ali, otur şurda gel şurda bōle, o zamanıñ Yazıcıoğlu
Maraş'ın ağalarını Sivas'ın Malatya'nın dizdar ağaları varımış onnarı dâvet ediyor.
40 Dâvetde yenilip içilirkene yav bu Avşarlarda silah oluyor ya diyo ki yav birisi eyiki
şu Avşarlardan ğurtulduķ diyor. Şindi olsa şōle ederdi bōle ederdi deyince şu kim
diyollar, bu da Yetim Ali, neyder bu çalar sōler. E bir çalsın sōlesin bahıyım,
getiriyollar sazı eline, çal da sōle bahıyım,

At ğalmamış Binbuğı'ya çıhacak

45 İp ğalmamış salıncā dahacak

Bir Avşar mı ğaldı başa kağacak

Bir ğün olur geri gelir bāęleri, diyor. Bōle deyince bu olsa olsa Dadaloğlu, bu Avşar
lafını kimse bōle söz edemez diyollar. Dutun bunu diyollar yağalıyollar Osmalı'ya

teslim edeceKler. Avradı varımış ismini getiremedim şindi Yazıcıoğlu'nuñ avradı
50 diyor ki olmaz diyor. Diyor ki olmaz bu adamlar saña zamānında oy verdiler seni
baş, saña tuğ daqdılar seni bey yaptılar dēyince orda Dadaloğlu gene şōle diyor,
Dadaloğlu'm nēyitdi de neyledi
Geldi aşgın deryasını boyladı
Erkek çaḡal ḡollarımı baḡladı
55 Şükür dişi aslan af etdi beni, diyor.
Temelimizi sorarsañ biz oḡurḡan gücük çocuḡuduk, nerden gelmiş dedeleriniz dēyi
bize sorallardı, biz Orta Asya'dan derdik. Orta Asyı'ya ben o zaman şōle hesab
ederdim. Yav neriyemiş ora? Tā uzak bir, halbundaki aha şu bizim İnan şey
hüdüdüymüş Ğars hüdüdü öti yanı Orta Asyı'yamış. Baña ne biliyim uzak
60 geldiḡinden. Oralarda ḡıtlık olmuş, o zamanın ordaki yaşıyannarı ordan göç etmişler
bu tarafa. Avşar adı ordan ḡuruluyor. Şindi ordan Nādir Şah diye bir adamın
mahiyetinde geliyollar ordan iki üç bölük asgernen asger dersem de bir ḡab le
bunnar. Buñ öte gelince bu yanna gelince işde Ğars'a Erzurum'a doğru dālnca
diyollar ki yav toplu getmiyelim ayrı ayrı gēdelim. Nādir Şah'dan dōyannarıñ ikisi
65 üçü bir gēdiyor, bu da Avşarların dedesi de bir ayrılıyor gēdiyor. Bu avcıymış bu
ōlan, atdıḡını vururumuş ok yay güşlü ḡullanırımış, anaları da avdan geldim miydi
derimiş ki avın şar olsun yanı ēyi bi şey yapmış, şey. Avşarların adı ordan ḡuruluyor
Avşar adı ōle oluyor. Bol olsun yanı, avın şar avın şar. Avşar'dan dōrannar ōle
ḡalıyor işde.

Anlatan: Mehmet KIR, 70 yaş

Yurdagül KALENDER, 45 yaş

Derleme yeri: Topaktaş

- 5 Ayran içer mısınız? Şimdi orada bir topak böüK bir daş var. Oriya vardığımız mı heç? Tama onuñ ötü yanında şöle böüK bir ğaya var bir yarıñ. İşde Topakdaş dey onça o ğayıya diyollar. He böüK bir ğaya yanı şēle böüK bir ğaya. Onnar aslında en çok da şu AqÇa tarafından geliyollar. Bu eve yanı şimdi belediye kaşdı da burıya Kōmü Evler deller. Feyzi Çakmādı, Kōmü Evler geçer burda. Buranıñ altı tane mahallesi
- 10 varıdı, dāniş bura Hüsēyn biliyon ya. Aslında şöle bir çou bir çou üç cüz sene evel üç cüz dörT düz sene evel Ağcadā'da gelme Malatya'ya orda gelme. Bir tarafı da İrahannı'da gelme şo şeyde Hatay tarafında İrahannı'da gelme. Onda sōna bi tarafda da az birazı Avşar tarafında gelme. Sağda solda o zamanda gelmişlerimiş şindik de dāldık.
- 15 Tabi şindik mi teknulocú yok burada malcılık edellerimiş onnan geçinmişler. Çüt sürellerimiş meselā öküzüne siz bilmezsiñiz de öküzüne çüt sürellerimiş. Bu dāları ekellerimiş davarcılıK edellerimiş. Gendi şeyini çıhardıllarmış yāni. Şindik de tergediler rasgeleñner başga yerlere getdiler, dāldılar oñudular. Otuz sene önce yeğenim bizim burda çok şey yōdu yanı oñuyan çok yōdu otuz sene önce. Heralde
- 20 öle bi şe otuz otuz beş sene önce. Şindik çok oñumuyan yok. Bunun meselā şindik üç ölu var iki ğızı var bunun dördü de oñuyor. Esgide bu yōdu ilkoñulu zor oñullardı. Yōdu kune hoca şindik çuvaldı herkeş oñuyo. Kimisi o yanna gēdiyo kimisi bu yanna gēdiyo kimi mēmur oluyo işde he. Biz de bir dā başında şindi. Benim yiğenim

yanı böüK ğardaşımın ōlu varıdı ŗindi gelseler diyom buraları ğörseler diyom nerde
25 ğörücüler. Getdi yarığıtaıda hākimidi. Orda geri atdılar ŗo ŗey Fetilla hocanın
yüzünde de. Birisi meselā müsTeŗar ne biliyim işde aha buralarda yetiŗen çocuklar
işde yiğenim ne dēym.

Hayvancılık da çoğ az yanı çoğ kimse yok da çoğ az bōle işde az bir yerleri varısa
gendilere yetelik buyda ekiyolar. Zer zepze ekeller bā bahça ekeller. İşde bunnar
30 başğa ŗeyleri yok bā bahça edeller başğa heç bi ŗeyleri yok yanı gelirleri yok heç.

Burda ava esgileri çok gedellermiŗ. Valla dāda ğalanı da ne de çok da onnarı ben
bilmiyom.

(YK) -ŗurda bir amcamız varıdı ŗindi o ossıyadı, Deyiŗ emmi ossıyadı. Hacda o
burda ossıyadı ded ğiziŗ hepini bilirdi.

35 O hacda, ŗindi onnar o zamanda dāya gidellerimiŗ avda ğalıllarımıŗ, yayan
ğedellerimiŗ dāda ğalıllarımıŗ. Onnarı biz bilmiyok.

(YK) -Benim beyimin ğabasınını ğacısı varımıŗ, ŗeydekene yaylada ōlak ğucānda
gelekene ilk ğıŗa yağalanık ŗeyin dibinde ōlök ğucānda ōlānan barabar. Bir keveniŗ
dibinde ōlmüŗ ğalmıŗ ğarıcāz.

40 Hüsiyen yayla var ya bizim ŗo yohārlarda her taraf yayla ya. ŗindi herkes o yaylalara
çihallaradı, davarcılık edellerdi bubalarımız ondan ŗinden sōna da işde ŗindi
davarcılığı kim edici. Beŗ on bunnarın malı oluyor. O da çocuklar da oğudu mu zatān
bunnar da terger.

Ben asgerl mi Balıkesir Bünyan'da biz iki sene yapığ. Bünyan da yapığım, acemi

45 eğitiml ni benim ortoğul iki terk varıdı ya o zamanĥı oğulda Hüsiyen orda da ben
ordanatığım. Balıkesir'de dōrd ay ğurs ğördüm. ŗu mühimet ğursu, uçak savar bu
mermilerin o zamanını hep her ŗeyini bilirim o zaman hep ğurs ğördüm. Orda da

Denizli'ye getdim bir subayına çalışdım. Mesela ora bir Hüsiyen ana debbō
Denizli'de. BöüK ana debbō şöle yedi buçuğ kilemetire şeyi var böle parça parça şey
50 yanı o ocağ, o yanna getmediğ heral. O Denizli'niğ ğarşısında Baba Dā var ya onuğ
arhası Deniz yāni. Biz varmadık da, şimdi asgerl de orada bir subayıña şıye varrığ
mesela şöle bir ğoca debbo meselā içeriye girerik bin doğuz yüz otuzda ne biliyim
sekiz yüz otuzda bunun numaraları çok geçmişse onnarı biz yazarığ orada subayına.
Bir teğmen var, onnar da şeyle asger gelir bunu götürür temizlik yapallar geri
55 getiriller, onu boyallar edeller yani asgerl m öle geşdi. Onda sōna da Osmanıya'da
ğaldım ğulüpde çalışdım Hüsiyen. Onda sōna da şu Tek'iğ yeni ğuruldúúnda geldim
orada Türkiye Eletirik Ğurumunda çalışdım. Orda da çığdım ben çarşı da murşuda
duramam deyi getirdim şoriya iki ğatlı ev yaptım. Óna da ceviz bahÇası ne etdim
oturuyom emekliyim he. Başğa başğa da bir şı yapmadık yanı. Torunnarım var onnar
60 oğuyor işde. Benim bir olan var birisi size ömür mefāt etdi. Y rmi dört yaşında
assubaylık oğulundıyadı şindi getdik assubay oğulunda aldığ ğaçırdığ, vermiyordu
asgeriye de ğaçırdığ. Burada da şu balıhcılar götürüyollar balığ atıyollar onuğ adı
tama ufağ şey var ya Hüsiyen ince tel yav şey ğaplō ufağ ufag ağım mı geliyor çocūğ
vādesi yetmiş o da ceyran çarpdı. Biz ğoyā asgerlik dedik otuz beş sene asgerliK
65 edecek. Neydicik dedik yanı gendi mimaradı şindi o da éyle getdi. Bir olan ğaldı,
belediyede çalışıyodu Hüsiyen o da ğadirölúydu bahannıkda şey çığdı ormanıya
çığdı o da şindi şeyde Göksun'uş şeyi var ya Çamırlı'nığ bu yanındā böK dāda, o dā
var ya o Çamırlı'nığ bu yandā yüksek dā var ya onuğ başında ğulübe var ya biliyosağ
şeyle altı şey üsdü camlı orada ğözetleme yapıyollar, her tarafa bildiriyeler bir yerde

70 duman çıharsa. Önce şe yapıyollardı ağaçlara numara vuruyolardı kesim olacağları
şindik de gözetleme yapıyolar.

Benim ebelerim varıdı n ādar hekâyeler ānatırlar da ben bilmem. Onnar büs sürü
hekâye edeller de ben bilmem heç birini bilmem ki. Gülüşdürük otururduk başğa bi
şeyler yōdu ki. Onnar batal oldu. Esgiden biz şiy olmadık çocūhan toplanırdık Dudu
75 ebem marıdı tā esgidāki o harPda ğalannardı işde neleri hep, bizim burada ğalan var,
o harPda ğalan var. Benim babam on iki sene asgerlik yapıķ yanı bunnarıñ günü yoķ
da on iki sene yapıķda sona halıp bey esgeri diyor óñünde gederimiş Hüsiyen
babam annatırdı. Şimdi babamıñ birğaç tanesini aklımda Hüsiyen. Bu asgere gidiyor,
bunnarıñ şeyi yoķ ya seferbirlik. Bunnar on iki yerden harbe giriyor Çin'de de şu
80 Arabistan Hüsiyen, orda bunnar bozğuna uğruyo. Şindi diyor şo depi yer gimı yer
gösderiyor. Ölüm diyor buña yoķarı çıhıyoķ diyor, bunnar halıp bey asgeri Hüsiyen
şōle öncü asgerimiş. Bunnar önde gederimiş şindik mi araba ne yoķ, tañķ yoķ şey
súvari at var ya onnarına içine girmişler. Şindi bunnarıñ içinden ğalmışlar. Mesela şu
depeniñ öti yanında da tiren yolu var, vurulanı onuñ içine atıyollar. Orda hasdāna
85 şindik buña yoķarı çıhıyoķ diyor. Şindi bozğuna uğradık diyo. Şindi diyo arħadaş
burada çıhıyoķ diyor dedi kine diyor onnarıñ sahabı da diyor onnarıñ yüzbaşı mı
biñbaşımı neyise şeyle dönüp dönüp deaniyor diyor ğara ğarınçāmi geliyor diyor.
Baħdım ki ğorħmuş diyor sırtında da bir Alaman tūfā var diyor gendi tūfā de var da.
Bir Alaman tūfā var ğırası diyó ne deseñ da dedim kine diyor, ğumutan sen şı yap
90 tūfā da baña ver sen ğedemiyon, asger tūfek verir mi? Yā farkımız ne dedim diyor,
sen şuramda dut dedim diyor şeyle, dikine yoķarı yoķarı gediyo diyor. Adam
ğalacak dúşman gelip tūfā alacak diyor. Bi yol diyor şeyle ğımıldadım diyor elini
gevşetdi diyor, bir dā ğımıldadım fortdum. Getme asger geliyolar ğörmüyon mu sen
ğalıcın tūfeK ğalmaz. Şindi onu alıyolar altı yüz mermiyne ta Arap çölünde burıya

95 ğadar yeĝenim yayan geliyolar. On iki ğişi bozĝuna uĝruyolar. Ğaçıyolar yanı bozĝuna uĝrıyanca. Altı yüz mermi iki áne de tñfek, çanta. Ta Arap çölünde buriya ğadar yayan geliyor bunnar da adam. Ondan sñnahı getd nde de beyle gene cephiye gediolar sñnadan, şindi bunun aslında şeyi yok Hñsiyen ĝediři var ĝeliři yok. şindi ĝafamıza savrılıyo diyo ĝurřun diyo, içinde ĝaldık diyo ĝafamıza savrılıyo diyo.

100 şindik yüz áne mi beş áne mi şu ĝurřundan diyo aynen şu kese torbasımı beni ĝaldırdı şoriya ĝodu diyor. şindi orda bu şiye giriyo Ğatı'ya ĝediyor işde Anķarı'ya. şindi bu geld nde elinde iki tene ĝurřun varıdı şeyle elişi vurduņ muydu oņa buņa ĝösenderir şeyle o yanna bu yanna ĝayardı. Onda orda yatıyo orda ĝurtuluyo ondas sñna asgere getmiyo ĝalıyo. şindi zamānında tama bunnara bu harPde şeydenne

105 māř veriyollardımış ta o zaman şindik deĝil de ta o zamanda. Emmim varmış şiye endirmış, Avşın'a ĝadar varmış araba da dutardı. Ula ĝardař demiş şindi dñlet de Hñsiyen dñletin dedi miydi var ya bir ĝıramını sen hasdasıņ ölüyom deseņ ĝıram suyunu içmez. O diyo eķmeksiz aç harbedikler yav. Yanı eķmek bulamıyor yanı ne olsa onu yeyiciler öle. Dñletin derdi şeyi yenmez. Dedi ölüm derdi ĝörevli olursuņuz

110 ne edersıņiz saĝın ha derdi. Ğöreviņizi de fazla yapıņ saĝın ha ĝuruřuna fayda etmāņ. Çñnkñ o halĝıņ parası sizi heç iflaf etmez derdi. Oriya varıncāz bu ordā ĝayıt neriye varıyor Avşın'a varıyor. Avşın' a eletiyor bu emmim, eletincāz bunu zoruna, diyollar ki bunu orda Ğata'da şiy oldñnda orda Anķara'da yatdıĝında Ğül hasdānasında şindi bunnarıņ ĝediři var ĝayıtı yok orda bunnarıņ evraķları Ğaziemir'e, getdiyseņ İzmir'e

115 baķ İzmir'i ĝeřdiņ miydi Deņizlı tarafı gediyoņ ya tama orda bir Ğazamir var ya ben orda ĝaldım. Ben bir ĝün mısāvır oldum bu ben asger ĝötürüyodum şeyde Balıkesir'de şiye Dāņizlı'ye tama İzmir'i ĝeçiyoņ orda Ğaziemir var, orada babamıņ evraķları şindi ordıyamış. Dedi kine babam ula ĝardař dedi dñletin malı yenmez

dedi, Avşın'da geri döndüm derdi ölüm derdi dōletin malı yenir mi derdi, heç imkânı
120 mı var. Şindi emlak olup da bizim şo gördüğün ğuzda varıdı şu yanda varıdı bunu
öküzüne sürerdi, davarcılık ederdi durumu çok ey di. Sekiz doħuz áne evlat
yetiştirmişdi. O zaman oħul çok yōdu şindi torunnarınñ alıyacıda oħudu. Valla şōle
Hüsiyen bilmiyom yāni, vallā yiyenler dōletin malını şiy olmaz iflah olmaz. Olmaz
olmaz, evladı olur hayırsız olur èyle götürür. Al saña senin bild ği dèy m Yurda,
125 şindi Metin dayınınñ şeyini ekmeğini çoħ yedik şindi çoħ gelirdik. Ben bi yol şōle
düzülmüşler Yurda ırahmatlık beni de çok severdi amma.

Anlatan: Hüseyin BERK

74 Yaş

Derleme yeri: Dağlıca

- 5 Babamızıñ dedemiziñ yurdu evelde Dağlıca, Maravûz'ûdü, işde bizim Ğalenderler ğabilece bõK bir ğabile. Onnarına zıtlaşıyolar Gülgünü'ye dedelerimiz odun yaħmıya gedişiyor, şey kömür yaħmıya, kömür yaħmıya gedişin ... şeyler oldu bitdi yaramazlık yaparımış. Gelmişler Ğalenderler'in uşaklarına demişler ki ula ne duruyosunuz baba
- 10 Ğasımlar dedelerimiziñ ismi Ğasımlarımış, haaa Ağlıca'da beri gelen Ğasımlar'ın ismi oluyomuş, efendime sõley m ne duruyosunuz Ğasımlar demiş Gülgünü'ye, Gülgünü'ye bütün batırdılar demiş, kömür yaħıyolar. Baba Ğalenderler de toplu olarak getmişler, varmışlar dedelerimiz üç gişiymiş, orda kömür yaħannar. Üç gişiymiş arħadaş ne var diyor efenime sõylēm, siz de yaħıyosunuz biz de yaħıyok. Evelde darlīmış, kömür yaħallarımış odun satallarımış, eyle geçim geçinillerimiş
- 15 tamam mı. Dedemiñ Ğara Hüsün dedemiñ geçisi çõmuş, davarı çõmuş, onu çekemezlerimiş. Ğara Hüsün şeyle oldu Ğara Hüsün bëyle oldu, çekemezlerimiş. O dedelerimiz işde orda üç gişiyi şeýdekene diyok ki ğardaşım aha Gülgüne diyo, ğocā mazı Allah vermiş, ney diyó çekemed ğiz ney diyó, şurda ıcık kömür yaħıp da beş on ğuruş para alācāk. Ondan sõna yoħ keserediñ kesmezdiñ derken onnarın ğabilesi bõK
- 20 ya, dedelerimiziñ üsdüne fazla geliyollar. Haa efenime sõylēm orda da evelde çahmaħlı tũfekler olurdu çahmaħlı tũfā alanādar dedemiziñ birisi Ğalenderleriñ birine dāh ēdiyor, vuruyor. Onu vuruşun efenime sõylēm dedelerimiz tābi ğaçıyo, böon adam ölüsü. O vuran dedemiz, dedelerimiziñ ğardaşı ğaçıyo ki geri Ağlıcı'ya ğede. Bu Ğalenderlerde bir kökde bir hoca varıdı, efenime sõlēm oħudu muydu

25 Ğurānı Kerim’de oħudu muydu dariyı dirā yoħarı yörüdürümüş dirā yoħarı.
Varıyollar diyolar ki hocam mesele bèyle bèyle Ğasımlar diyolar filan adamı vurdu,
vuran adam ğaşdı. O zamanādar buña bir sır yapıyor. Diyó ki o getmez Kerevin’de
öte getmez diyó hee ğaleden öte Kerevin var. Adam dönüyo dolaşıyo ğedemiyo,
dönüyo dolaşıyo ğedemiyo. Derken efenıme söylēm bunun arħası sıra gediolar tábi
30 öteki dedelerimiz ğacıyo. Efenıme sölēm onda sōna Ğalenderler de orda o dedemiziñ
ğardaşını vuruyo derken bunnar duşman sābi oluşun şindiki Maravúz’ıñ o ulu
camınıñ yanı, hasdananıñ yeri ne bil m o Şükriyegiliñ oturduĝu hep dedelerimiziñ
malı. Efenime söylēm orda nè yapak nè yapak, yav diyor biz dedem irahmatlık, onun
da adı seabi benimissim, Hüsiyen’imiş, ölüm diyor burda durmak diyor ğalan şiy
35 olmaz, burda göçelim diyor, başĝa yere gedelim. Burıya geliyollar bu Sergen müitine
geliyóllar buralar hāli boş. Efenime söylēm Maravuzlular bazen yerlerini sürüyollar
amma buralar bomboş. Efenime söylēm burıya çadırı ĝuruyollar. Çadırı ĝurduķda
sōna başıyolar, şu gördünüz dam var ya hep birbirine ulaķlıydı, bèyle çünkü duşman
şeyi var, söz çok efenıme söylēm. Bunnar orda Maravuz’da ayrılıyollar burıya
40 geliyollar Sergen’e yerleşiyollar. Onda sōna baba bu Ğalenderlerne uğraşıyollar.
Aşşā yoħarı derken bu Osman dayımın babası varıdı, Ali dedemiz varıdı he. Şurda
Helmilerin Aĝalı derik oriya şindik dedelerimiz ĝonardı. Orda Hurman kōnde bizim
dayılarımız var, Faħı Memmet ne hoca evelden vur ĝaç ne var. Onnar burda odun ne
götüren Ğalenderler óne geçiyó. Burda nē diyo burda sen odun götürüyöñ?
45 Götürüñ götürmeñ dërken adamın ĝaĝnısını deviriyollar Ğalenderler. Onda sona
efenıme söylēm o dayım Faħı Memmet dayım ālıyarak çadıra geliyor. Çadıra gelişin
niye ālıyöñ lan diyor Ali dede. Valla Ali dayı mesele bèyle bèyle etdiler baña diyo,
Ğalenderler şunu şunu yapıdı. O zaman tek tüfeKler var, tek ĝurşunnu tüfeKler varıdı

şindik mi deal, Osmannı şeyi. Bunu efendime söylēm hemen Ali dedem, şeyi tūfā
50 ğapanādar buña sarılıyollarsa dur diyor yav bunnara, acele etmiş beni çarıyollar.
Sıçırıyo varıyor şu şey Ğumcāz derik orda ğānıyı deviriyor bunnar Ğalenderler.
Onda sōna Samenni bir ğonuşdū varımış Ali dedemiñ, efenime sōlēm sen diyolar
yiliK görset, bu diyolar Ali’niñ elinde hemi tūfā alağ hemi de gendini öldürek. Beş
altı ğişi adamlar, bizikiler hep dā ğaçıyor. Efenime söylēm, Ali dedem varıyo diyo ki
55 ula utanmadıñız mı bir ğaribenıñ ğānısını deviriyonuz, odunnarını atıyorsunuz, ayıp
diyor. İşde Ali şeyliyedi Ali bëyliyedi Ğalenderler de Ali dedemde çok ğorğarmış.
Biliyor gendine Ali dedem diye umduklarını; tutacağlar elinde tūfā alacağlar,
öldürecekler. Efenime söylēm o ğonuşdū adamı gönderiyollar. Gönderiyollar
diyollar ki alınan sen bunu dut biz bunun elinden tūfā alağ. Ali dedem diyo ki
60 gelmeğ diyo üsdüme diyo vururum diyo, zatan vurmuya geldim ben sizi diyo. İşde
Ali şöyle olur işde Ali bëyle olur Ali dedem tūfāne birine dāh et. O da onu onu
öldürüyor Ğalenderler de oldu iki. Efenime söylēm derken bir pehlil, babamıñ
emmimizimiş Kāsım dellerimiş adama. Orda pehlil bir adam bunda kim ne umacak,
şurıya çüt sürmiye salıyollar. Şurada ergin dere derik. Ğalenderler de geliyor onu
65 vuruyor mu. Onda sōna iki iki oluyor. Onda sōna Ğara Hüsēyn’iñ evi burda bir,
Memmetçiyene Ğara Hüsün Ali dedem de ğaçıyor. Çünkü adam öldürüyor o da
ğaçıyor seferbirlik gimi bir mesele bu.

Bu yüz yıllık var mı bu mesele?

Var, var tabi aha benim yaşım yetmiş beş oldu benim, efenime söylēm bunnar teee...

70 Osmanlı zamanında oluyor değıl mi?

Tabi tabi, ğaç ğaç göç göç eyle bir dünyayıdı. Onda sōna Ali dedemi dutuyolar
Elbisdan cezaevine atıyolar. Booz ırahmatlık Mısdafa emmim, Yamılha emmimiñ

babası Mısdafa emmim varımış, çok yiğidimiş Ğalenderler'ın birini de o vuruyor. Abbas dellerimiş biliyon mu, onı da o vuruyo derken böyle ğarman çorman yalañız
75 dedemgil burıya yerleşiyor. Evde barkda gözleri ğalmıyo burıya yerleşiyolar. Çünkü neytsınler malı máleli bús sürü davarı. Maravuz'da gelmiyek. Maravız'ın zatan kökü, kökünü sorarsañ hepisi Malatya'nın Ağlıca var, hep orda gelme Ğalenderler de orda gelme enikde cücüne ğadar bu tarafın bu Maravuz Topakdaş'ın neyin adamının kökü
80 hep Ağlıca'da gelme. Malatya'nın Ağlıca'da gelme. Diyecām o ki dedem burıya yerleşip ğalıyor yavrularım. Allah sizlerde uzak eylesin Ali dedem hapiste ğaçıyor, onda sona da adam gelmiyör. O zaman seferberlik lan oluyor. Seferberlik de vuruluyor mu n_ölüyor. Sonunda bir şey çıktı Mersin'diyemiş dediler işde Osmanıye'de tanış çıkmış, Ali dede eve gel, şimdi demiş gedersem esgi yaralar tazelenir. Beni demiş diliyen filan yere gessin, ğoca incir bahçam var. Bi yol da
85 dedeñ gedecek oldu Osman dayım ırahmatlık. Şey o zaman gözü bālı bir ğuşuduk yiğenim, şurda şurıya Maraş'ı ne biliyoduğ kine. Onda sōna da Ğara Hüsününen Memmetcenin sürdüğü iki bir ğarat bir o vurulan ölüyor, emminin bir tanesi de ğaçıyor, Ğızılca gidiyor. Şeyin Ğızılcağ köyü var Göksun'un Ğızılcağ köyü şindik kökümüzün bi yanı da orda emmilerimiz. Efenime sōleyim eyle bir hayat yaşıyollar.
90 Elhamdülillah şindiye gelişin barışmaları da nasıl oluyor. Burıya geliyolar, şorda ğabristannık var, evelde göç göç kim kime dım dıma. Cingan dellerimiş orda göçüP_ orıya orda göçüP_ orıya. Orıya geliyollar, çoğlar, burda da tek ev var ya. Ebem çoğ bir yiğit ğarıymış, onnar orda dönüş çıhardıyollar ki goyā orda adam varısa içimize geçsin de bu evi talan edek. Eyle bir plân ğuruyollar. Onda sōna da efenime sōylēm
95 Yeter ebem ırahmatlık mavzeri alıyor pencerenin óne oturuyo. O burda buranın ğatını yemiyen Maravızlı yoğ, dedemin ğatını yemiyen Maravızlı yoğ, bir tek Ğalenderler hariç Ğalenderler de çoğu yedi de diyecām ne ki o zamana ğadar nēse bu

şey vardı Kelek Memmet varıdı, dediyen ğapısında otuz sene ğaldı, otuz sene
hezmeker. Yeter anam şeyi salıyor, Kelek Memmed'i salıyor diyor kine Maravız'a
100 get habar eyle bizi ğapışacaklar, durmasın ğelsinler. Baba orda tūfā çeken geliyor
çeken geliyor. Ğalenderler de geliyor, şu depe var ya orda diyóllar kine şindi biz
düşmanık varırsağ iyi olmaz. Efenime söylēm bu Maravız'ın adamı geliyollar, bu
cingannarı dóğuyollar, tarúmar ediyollar, yükletin cehennem oluñ. O zamana ğadar
Ğara Hüsün dedem eve geliyor. Halk buriya toplandı Maravız'ın halhı ya, deaniyo
105 kine şu köön ğediğinde on om beş ğişi adam var. Memmet diyor bizim enişdelerimiz
var bibimin ğocası varıdı, Devriş ırahmatlık varıdı siz bilmezsiniz o Devrişe diyor ki
enişde diyor şu depedā adamlar kim? Valla diyo, ğaynım diyor dedeme, onnar da
Ğalenderler de diyor gelmiye çekindiler diyor. Ula ğedin çārın diyor şurda bi
ğurbanımı yesinler diyór gene de düşmannığını yapsınlar diyór. Gene de düşmanısa
110 düşman diyor. Efenime söylēm bir adam salıyor, Ğalenderler de hatırıña möhlet
orda nādar adam varısa toplanıp geliyollar. Beş altı ğoyun kesiyor, davar kesiyor,
yemek çıhardıyor, Hüsün dedem zengin. Amma Memmetce'niñ oldu bitdi bişēsi
yōmuş bir ğardaşı var ğardaşı Memmetce. Seniñ deden eben çok zeñgin. Efenime
söylēm bunnar Zaten seniñ dedenine bizim dedelerimiz birbirine dayı yiğen, Ali
115 dedem yiğen. Efenime söyliem o halda buādar barışık eyle oluyor yavrûm. Onda
sōna da ne Ğalenderler bize öte get gözüñe tütün geder dediler ne de biz efenime
söylēm Ğalenderlerne ne bir dönüş ne bir çekiş ğuzūmu olduk amma iş işde ğeşdi.
Bōklerimiz getdi Allah rahmat eylesin.
Dayı, şindi en esgide mesela ğeçiminiz hep hayvancılık mıydı, buralar hep ormanıdı
120 meselā de mi?

Hayvancılıkdı tabi, bütin aha şu Çavûndûr güccüldü bütin Çavûndûr'da orman işde şu ardışlar aha bak şunnar bizim ardıç ağacı. Bunnar bütin hep şeyidi göca ardışların dalıydı dalı dalı o ğadar böyükdü yanı. Yav mināra gimi ardıç varıdı sen ne diyoñ. Diyecām o ki işde bu günnere geldik yavrûlarım. Biz de onnarıñ bi yanımız
125 evladıyık bi yanımız torunnarıyık, èyle efenime söylēm. Şindi iki ğardaşın züriyetini nufusunu hesab etseñ üç yüzü üç yüz elliyi bulur. Ha şindi burda kimse bir Topal Memmet bir de ben varım başğa kimse ğalmadı. Èyle işde kökümüz meselemiz bunda geliyo yiğenim bunda geliyor.

Benim asgerl m acemil m İzmir'de geşdi. Biz oñul benim oñul görmedim. Sekiz ay
130 İzmir'de ğaldım. Acem eğitim yerinde dörd ay oñul gör, Ali oñulu derler oñulda ğaldık. Onda sōna ehTisasi bitirdik, onda sōna dātım oldu, yallah dēyişin Uzunköprü Yonan hüdüdü Trakya toprā orıyā dātımımız çıkdı, on gişiydik. Onda sōna geri bize Tekirdā'nın ğazāsı Hayrabolu ğazāsı varıdı birliğimiz orıyamış. Orıya geldik beşinci istdikam bölüü dellerdi. Yanı oñumuşlüm olmadına göre gendāndini öyen bi şe
135 olmaz da.

YússúK oynardık, meselā yússúK oynadı mıydı onda sōna şelā baña bırañıllardı. Benim olmadım zaman da her dúunde dōñuş olurdu her dúunde doñuş olurdu. Gendāndini bilmez insannar çok. YússúK oyunu da yedi filcan olur, taraf taraf olullar işde şu iki ğurub olullar ğarşılıñlı yiğirmide biter sayısı. Bu yedi filcanı şunuñ
140 gimi bir yússúk ğollar bir filcanıñ altına onda sōna efenime söylēm şindi o arar bulamaz o arar bulamaz, derken derken birisi muhağğak yiñecek, bulacağ, yiğirmi dedirdi miydi şu taraf ütöldü şu taraf ütdü. Şu tarafa cezā vērmiye kañarım. Şindi benim filimlerim şeyde Ğaracaların şeye almışlar vidōya almışlar. Ğoyup ğoyup onu izliyollar. Diyecām ne ki èyle benim bir günüm geşdi yiğenim. Öldüm dirildim

145 Cenab Allah başa bir ğalp hasdalı verdi. Dört damarım tıhandıydı. Eyle dúunnerde
günümüz geşdi de onda sōna da Cenab Allah, her zaman bir ğarara anca Allah durur.
Onda sōna ğalbimiş dört damarı tıhaliymiş. Götürdüler ğazāya varanādar bişe yok
ğazāya varışın tarp dēy ğalp durmuş. Doĥdurlar makiniyene zorna çalışdırmışlar.
Maraş'a gönderdiler Maraş'da efenime söylēm youn baĥımda dört beş gün ğaldım.
150 Damarın birini aşdılar birini açamadılar. Orda doĥdur dedi ki derhal bu ameliyat
olacak. Lafı neye getiric ĩ de İsdambıl'a götürdü çocuklar orda ameliyet eTdirdi. İşin
datlı tarafına bak bēyle öldüm dirildim orda ameliyette tábi heç bi şeyin ğalmıyor
sāde bir beyin çalışdıriyollar. Orda da Elhamdülillah ğurtardım. Ey ğurban olduğum
Allah'ın işine bak; bōK_ olanın güccüu ortancıl olanın güccüu polisidi efenime
155 söylēm, baba dedi sizi hecaza yazdırdım. İnşallah ölüm çıĥarsa gēderik. Zaman da
geldi, o sene yazdırdı sene hacımız çıkdı Elhamdülillah. Haca da getdik geldik
yavrularım. Allah sizlere de nasibylesin. Şindi de orda işde hışım oluyor yav
deaniyom hey ğurban oldüm Allah insanlar birbirini hışnar mı yav. Allah etmesin
sekiz yüz elli ölü yav. Ben işde nutĝum duruyor, yōsa biz de getdik şeytan daşlamıya
160 da gettik tavaf da yaptık efenime söylēm Elhamdülillah her şeyni ğuralları nēyse
onnarı yaptık. Eyle ne bir adam düşdü ne bir adam öldü ne bir şey oldu. Allah onu
da nasibetdi yavrularım. Ğusura bakmaĥ ğafaĥızı aĝrıtdım.
İşTe bu ğünnere geldik on tene evlādım var. Allah olmiyana yernik ğullarına versin.
Hepisi de İsdambıl'da. Dört ğızım varıdı, gendi hayatımı annadıyom. Dört ğızım
165 varıdı birini Sivas'a verdim, birini Ğayseri'ye verdim, birini efendime söylēm ta
Ğaradeĥiz'e verdim. Şu Allah'ın işine bak dördü de toplandı şindi birbirine ğoĥşu
olarak da gediyo İsdambıl'a. Altı olanın altısı da şindi İsdambıl'da. Yalaĥız bir

tenesi işde o Fetullahcı, o da Van'a sürgün verdiler. Van'da şindi o polis olan. Her zaman gonusuyok. Diyom ölüm mesele böyle böyle dōletin garşısında dōlet olmaz

170 gārdaşım. Añar bir şeyiniz varısa bir lideriniz varısa siz de adaylınızı goyuj sizi seven size versin. Bu ney diyom. Fetullah hoca Fetullah hoca. Fetullah hoca orda demini sürüyo, siz burda Türkiye'yi yiyorsunuz, Allah'da gorhuj yav, böyle hoca mı olur, böyle müslüman mı olur hacı mı olur. İşde onuyna şindi zıtım yiğenim on tene evlādın içinde. Onuñ uçu şindi annesi diyo ki ben Van'a gēderim ben de diyom ki

175 ben de Isdambıl'a gēderim Van'a getmem. Çünkü güzün getdim gördüm yeni orda efenime söylēm. Adam Van'a bir zaman deprem oldu o Toki varmış o deprem evlerine şu bizim yazı gimi bir yazıya on iki gāt on üç gāt on iki gāt yerine göre zeminne göre. Kitlemiş apartumanı evler bomboş. Orıya varıcın yüz elli keade kira dutuyor adam. O da burdā gēdenner bilmem burdā geden orda vazifeli olannar yüz

180 elli keade oturuyor. Su parası yok aletirik parası yok. Yavrûm dedim bulmussunuz beleşe oturuj yatın. Ama o adamcāz şo başımızdā liderimiz Allah dünyalar durduka dursun. Çünkü onuñ teşvikıyne yapıyor onuñ şeyiyen yapıyo. İki apartımana bir camii, vallahi diyom iki apartımana bir camii, iki apartımana bir camii. O Toki'de evlerinin içinde cāmide geçilmez. Merkezde bir ezan oğunuyor, biz de o şeydiyek o

185 apartımannarın yanı. Vahat geliyor öğlen oluyor zorladıyom şo camı kitli zorladıyom şo camı kitli, hep kitli camiiler. Minaralar yalañız hep şey sōluyor haperlöler şey ezen sesi oğuyor. Bir ıhdıyar geçiyodu dedim ki, yav dedim amca hocalar mı yok? Ne hocası yav dedi, ne hocası sen nērelisin? Ben dedim Maraşlıyım dedim sōlüyom. Ulan dedi burası Kürdisdan Dōleti dedi ne camıymış ne camı. Şindi de hortladılar

190 işde yavrum. Allah Memmetciklerimize gurban oldüm Allah ne biliyim, eyle ya! Şindi bu evladının yanına getmeK işdiyor ben de gediciym can atıp gedici m amma

oriya ben gördüm yav. Yollarda mayın kömülü bilmem ne kömülü. Çünkü orda da
şeklinde şemâlinde biliyolar. Hacı'ya diyom ki Hacı ben diyom ölüme getmiyom
diyom. Ben evlatlarımın yanına gediym orda ölüm yeri. Oğluñ neden yaşıyor orda
195 deyciñ, orda böyük bir polis garağolu var. O şerefsizler desem hatesi yoñ hepisi
anerşit olmuş. O polisleriñ o sürgünner, vallahi diyom bir tene oy çıkmadı yav ne
Ecevit'e ne efenime söylēm Ak Partiye ne de Milli Hareket Partiye. Hepisi bindiler
ona anerşit, çünkü ben sende olmasam sen beni vurucuñ öldürücüñ. İşe bak hep eyle
gorhu içinde yaşıyolar. Ğusura bahmañ yavrularım ĞaFañızı ārıtdım. Dert deşildi
200 miydi ucu gēder gēder. Eyle Allah'ıñ keremine şükür. Allah memleketimize
milletimize dirlik düzenniK versin. Gedışet gedışet değıl. Kimisi gorhuyna kimisi o
Kürtleri bende etmiye çalışıyolar. Orda Müslüman köyü yoñ mu Müslüman köyü de
var. Müslüman Kürt de var yiğenim efenime söylēm ama sesini çıhardamıyor.
Ērmeni Kürt çoğ, Ērmeni Kürt. E Atatürk boşuna mı etmiş seferberliK elan etmiş
205 Yonan'ına İngiliz'ine Fransız'ına uğraşıyo adam geri arhada Dersim dediğı dümbük
Ermeni Kürd'ü geri arhada Atatürk'ün asgerine vuruyolar. Atatürk'e şindi şeyle
adam böyle adam ahlı yetmezler laf sölüyo. Şu melmeketi ğurtaran da o adam, o
lider. Efenime söylēm şindi gerili gerili ğonuşuyor. SeferberliK ilân oldu Allah
görsetmesin, Zatan kendi herkeşin emeli herkeşin yahāsına. Eyle başında melmeketi
210 için milleti için çalışan bir adam kötü olabilir mi yav? Şorda afedersiniz ğıcını
çalamayan Atatürk şēliyedi! Gününü gördün mü yavrum? Böyle pisl ni gördün mü
yavrum. Yōh! Aynen şeyin dediğı Köroğlu evin yihıla Köroğlu evin yihıla ğarınıñ
biri de oturmuş Köroğlu evin yihıla. Köroğlu da bunu duymuş, ğarına Köroğlu
ālámá etdi de saña neytdi demiş. Vallaha ölüm el eyle diyo ben de eyle diyom demiş.
215 Aynan o biçim. E Dersim Kürtler vuruşun çeviriñ topları diyor çeviriyollar topları.

O Dersim'i alt üst ediyor onda sōna da sesleri soluqları yōdu. Şindi anerşit piyasıya
çıldı Kūrtler gene ğudurdu. Ğurbanım yavrularım ğusura baħmañ.

Evel ki geçimlere baħarak Şindi geŐlerimiz ğaba bişe ğonuŐucuym, baña yaħıŐmaz,
bizler Şindi ğudurduĝ yiĝenim. Vallahi diyom Şu ğarşı tarlalarımız aha Őunuñ ğimi
220 çocūdum aha Őunuñ ğimi, ğıtlıĝ, ekmeĝ yoĝ, ğuyu yoĝ bi Őe yoĝ. Efenıme sōylēm
Allah Şu ğarŐıdā tarlalara bir sirken verdi bir sirken verdi. Ğedeller biçeller,
ğazannara basallar. Onu ğözēl gelene topac_deller. Amma sūt yōrt bol. Onu
samırsaklallar Őēy onu yēriK. Ekmeĝ bi Şey yoĝ ki ğıtlıĝ yav. Benım aha yaşım
yetmiş beş oldu, o zaman işde aha Őunuñ ğadar ancıyadım. O bizim Mısdafa Allah
225 rahmet eylesin, o bir cacık batsīñ cacık batsīñ ben cacı yemem, ooy! Ęyle ğünnerimiz
geŐdi. Ekellerdi biçellerdi ğurban oldūm yiĝenim de yalañız olmazdı mūbarek. Tee
epey bir zaman bēyle ğıtlıĝ geşdi. Olmadı Cenab Allah da olmazdı. Efenıme sōylēm
Şorda bir buyda ğızardı mı onu başından havadan biçeneadar biçer biçer getirirdik
firik ederdik de ēyle yerdik, ēyle ğünümüz geçerdi ēyle olurdu. Aha seniñ Avşın
230 Elbisdan acında ölürdü. O Hurman kō Şindi zengin oldu baba Avşın zengin oldu Şu
pacalar bōñ Őeytdi para yāıyor. Tūrkiye'de āñ çoĝ vasait alan efenıme sōylēm bizim
Avşun ğazāsı. Hee hep moderin arabalar. Yalañız durum Őēyle oluyor; Şindiki Şu
dönemde işde ğenŐlē ben buna ēyle diyom, vallahi billahi o esgi ğünnerimize
dōnuŐūn dōŐūnuŐūn Őindi cenneti ālānıñ içinde yūzūyoĝ Őēyle. Neyi isdersen var,
235 canıñ ney isderse var. Para da var pul da var amma İslāmiyet'e ğeliŐin İslāmiyet zor.
Şurda bir camimiz var, kimse yoĝ. Őuña diyom ki ula gel namazıñı ğıl. Ben ğılarım
ğılarım siz iŐiñize baħıñ, sōz dutmuyor beña dese ben de ēyle oldum. İslāmiyet öldü
Allah da bu ğazāyı bu anarŐiti başımıza verdi. Ğulda Şey azmıyaŐın vermez
Cenaballah bir hıŐım verecek, muħaĝĝaĝ verecek. Osmanlı sekkiz yūz sene iktidar

240 olmuş. Bir tek şey ğalmış Rusya'ya neye de el ğoymuş da. Bir teK o işde
Amarıha'nın şindiki yaşadı yer ğalmış. Efenıme sylm Osmannı, niye? İnaç var
inaç. Ėyle tbi yaa.
Osmannı hiç kimsiye ktlK etmemiş dayı, hiç kimsenin dinini deĝiřdirmemiř işde.
Yok canım imknı mı var, yk, herkeş ırayına hr, daha da halen devm ediyo bize.

245 Bizim içimizde baK Krd'n ğvr var, Çerkez'in ğvr var, Trk'n ğvr var
hiç birine de bir tazzik yapılıyor mu şunu şeyle et deyi? Dinimiz için? Yk
İslmiyet'de şey yok zorbalış yok. Gendi ğnne. Ben diyom ki emmlu ulan şu
cmımız boş ğalmasın gel ğedek ğılaK, sen işine baK dedi miydi bz ben, ne dycin
bi şey diyemen ki imnımız ble ğtry dinimiz byle ğtryr. Memmed'e ben

250 tazzik yapamam Memmet de baņa tazzik yapamaz, byle. Diyecm ne ki şindiki
geşlik, Allah daha çok versin, Allah bundan aşş dşrmesin cenneti lda geziyok,
cenneti lda yzyok, aĝaçlıK gllK glsdenniK. Allah ğurban olduĝum Allah
melmeketimize ğz dikenlerin zulumunu versin. Başa bir şey diyemem.
Avrupa'nın zatn Osmannı'nın şeyini taşıp ettiin miydi Dumlupınar'da,

255 Çanakkale'de bu Trkiye ğç sefer devrede geçmiş yle ya. Btn Avrupa
dletlerinin şindi içerisinde dert var, içerisinde yara var. Yedi duval çkdyd
Trkiye'ye Çanaĝgal'da neoldu? Alamadılar. Yalz ben řuņa ediyom şu Erdoĝan'a
çh dua ediyom. Dışarda o ğvurların asgerlerinin hep o ldĝ yere varıyom, baba
gllk glsdenniK o ğbrısdannıKları, efenıme sleyim haK tanımış hkmet herkeş

260 ğbrısdannını, bizikler otuĝ içinde nrde dşmş nrde lmş. şu adam iktidara
geçinin o df orıya ĝırK beş tirilyon para harcamış daha da hlen harcamda. şey
ĝtmeden nce işde orıya getdim işde yiĝenim, evel ğrdĝm ğbrısdannıK, evel
ğrdĝm hep şeyle ğbrısdannıK yapmış. şurıya bir daş dikmişler, o da mermer, şu
filan oĝlu filan daşın sdnde yazılı, şu yatan filan oĝlu filan her memleketin adamı

265 isimler o danı başındā düşen. Onu gördüm adama çok dúva ediyom çok adama
efenime söylēm. Yiğennerim gurban oldum yiğennerim öteki partilerin adalarını da
gördük geçirdik. Gele gele gele cenneti ālāya düşürdü bu adam bizi. Bizim
geçird miz ömre baharsañ na ğadar rezilliK ne ğadar kepāzeliK. Halic'in kenarına
efenime söylēm bir şey yaptırmış adam bēyle oda oda. O esgi zamanın Osmannı
270 ğadınnarı hepisinin heykālını yapmış. GüccüK güccüK güccüK yapmış. Arabıyana
mermileri yüklemişler, Çanakğalı'ya mermi çekiyolar. Ėyle günner geçirdiK gurban
oldüm yiğenim. Allah bir ğismet verdi, Allah bir lider verdi, şu Türkiye bir Türkiye
daha oldu bir Türkiye daha oldu öteki partileri de bütün gördük. Ğaş tene şeytdi
asger ocānda Kürd'ün birine dedi ki başımızdā gomutan gece eğitimi görüyoğ, kaç
275 ulan sen dedi, kaçdı künyasini oğudu. Bōn dedi başbağanın ismini sōle dedi. Kürd o
yanna deanedi bu yanna deanedi ne biliyim gomutanım dedi, her gün bir başbağan
dānışıyo dedi. Allah uçun, her gün bir başbağan dānışıyo hañğısının oldunu ne
biliyim dedi. Yanı Ėyle dönemler geşdi. O alır orıya, yav bōn y mi altı āne bañga
batar mıydı? Yiyen yedi içen işdi, savuşdu ğodu getdi. İmf'ye borşluyok, dış ũkelere
280 borşluyok. Bu adam iktidara geşdi Elhamdülillah ne borç ğaldı ne harç ğaldı. Şindi o
dinsiz kâfirlere sōlüyom, getdim o Doĝu'ya işde mezrālarını gezdım, on beş y mi
gün ğaldım da. Şorda bir ev var ta ğapısının öne ğadar asıfat, lambalar düzölmüş ta
orıya ğadar; Allah Allah ortada kimse yok ulō. Ğaçaçılā getmiş, ya silāh getiriyor
ya şey getirio. Bu adam efenime söyle şey eder mi. Türkiye buña baharāda
285 Elhamdülillah heç kimsiye de boyun āğmedi Avrupa dōletlerine de boyun āğmedi,
melmeket sevdālısı, milletinin sevdālısı, başlıyo işde bizim o Fetullah: "E baba siz
içini bilmiyoğuz dışını bilmiyoğuz". La oğlum içe de batsın dışa da batsın,

görünüyo aynāmi görünüyo. Benim geçimim görünüyo, seniñ aylıǵını, köpekler, mēmırınñ aylını bir sene veremiyen hükümet varıdı, bir sene veremiyen. Buǵaz
290 doǵluna çalışdırırdı. Şindi sen dāñ başında gününü sayoñ, günün bitdi mi var. Az uz da almıyosuñuz dedim, evlat da benim. Aşşā atsañız üç bucuq millar dört milyar, gelsin hükümetin parası. Ğazansın da oñ biñ tene bañgası ossuñ dedim şeyin, ne buña ğavur diyoñ şerefsiz sen dedim, evlādınan dōñuşdum yav. Çünkü haǵını bilmiyor huququnu bilmiyor yav. Babam da ossa doǵrusunu ğonuşurum. Ne bu yav! Hākimi
295 vuruyo vurǵunculū, savıcısı vuruyo vurǵunculū. Heç hükümetin ne bir şeyi anını aldılar, la ğardeşim onu halk seşdi, bāndi getirdi. Sen de bu toprakda yaşıyosañ mecbursuñ isdersen ğavur ol, onuñ emriniñ altına giricin. Bu budur sen bir ayrı baş çekersen tā orda birisi adam ıñdıyar bir adam ayrılmış adam yemin ediyor ne hocası yav diyor, şeyin diyor adamı diyor Filisdin'in acanı diyor, he İsrail'in. Efenime
300 söylēm ne hocası diyor, ne hocası. Bir dedi peki birisi dedi ki yav bunıñ arhasına düşenner dedi, Fetullah diyolar, hiç ayrılmıyollar, bunu dedi neyine dedi yemin etdirdiñiz de bunnar bu ğadar dutuyo. Ğardaş dedi ilk başda bağ bu Fetullahlıların dedi, ortalā Ğurān-ı Kerim'i ğoydurdular dedi, elini de üsdüne ğoydurdular dedi, burda haşa ğızlarımda haşa üşde doñuza avradı boşatdılar dedi. Kim bunda dönerse
305 avradı boş. Temam mı, tamam ben dedim ki dedi baña dediler ki dedi yavrum burda ayrılırsañız avradın boş, ula āman dedim dedi Türkiye'de avrat mı yok birinde birini alırım dedim dedi. Eyle vazgeşdim dedi, çünkü ben de dedi ğorumacısıydım diyo adam bağ, Fetullah'in ğorumacısıyım diyo. Adam bunu açık açık sōlüyo ğardaşım yav. İşde biz de oǵlanna bēyle zıtık. Canı saǵussuñ da gene, ne diyim.
310 Bunnarın tama bir bañgası varıdı aħasya mı diyor bañkaysa mı diyo, hee, bu açın verdi hükümet araşdırışın baña açın verdi. Ula arhadaş, orda başğa bañgada beş millar para çekdi, o bañğıya gönderdi. Eyle işde, eyle ömrümüz geşdi ğurban şindi de

Allah'ın keremine şükür hamd olsun canın isderse namazını gıldıñ, canın isderse
neriye gèderseñ get. Herkes ırayına hür. Bir basğı yok bi şey yok èyle bir günümüz
315 geçiyor Elhamdülillah.

Bu ğadar dedim gelmiş geçmiş, ben de dedim biñ doñuz yüz ğırh ikili oldum dedim.
O zaman biñ seküz yüz kırh ikiliymiş demek ki sefarberlik èlân olmuş. Bizim
tertipler dedim o zamanın bahrinde hep çocuk getmişler, èyliyemiş, on yaş on iki yaş
yohlük! Bitde ğırılmışlar. Şeyne yetişememişler bunnar hep yolda ğırılmışlar. Bi
320 dedim Elbisdan'da dedim bir dedim Āşık Hüsiyen varımış dedim, bu ğırh ikiliye
dedim bir āt sōlemiş, o ahlımda onu sōliyem de dinne dedim. Sōle ğurbanım dayı
dedi:

Bir emir geldi de buña getmeli
Atanın ananın elini öpmeli
325 Çare yoñdur vazifeyi dutmalı
Geriden ağlaşan dōller perişan
Elbisdan'a endik ayın onuna
Hep millet toplanmış şūbe óñune
Biñbaşım da defder almış eline
330 Yazıp ğalem dutan eller perişan
Orda da yolladılar aman neriye
Ġış ğıyammat endik Ġapıderi'ye
Melham niner yürekdeki yarıye
Eser bādı sabah yeller perişan
335 Bu dedim bizim ğırh ikililerin manâsı türküsü.
Ġapıdere'sinde bindik tirene
Selâm sōleñ eşe dosda yârene

Dolduğ vağonnara ğara are ne
Bozuk ğoğul sazi teller perişan
340 Endik Fevzi Paşı'ya verdiler mola
Bir düdük çalındı toplanığ hele
Bahçe Osmanıye şol Toprakđale
Cihandan açıyor seller perişan
 sehatde geşdik ğoca ....
345 Seyre ığdığ Adana'nın hepisi
Bozanta Dağları'nı Anti Torus'u
Açılmış o iek gller perişan
Bunu Açık Hüseyin sölüyor
Bozanta Dağlar'ın tüneli oğdur
350 Yoğladım kesemi heç param yoğdur
Ğurreler içinde ğırđlı ocuğdur
Bağladı ..... ğollar perişan
Böyle günner geçmiş yiğenim. Kıtāsına varana ğadar bizim tertipler hep bitde aşlıkda
ğırılmış. Seferberlik zamanı eyle günner geçirdik. Ben de buğa asger oldum ğediyoum
355 ya ğamyona bindik otobüs motobs daha o anda yoğ, bunu böyle sylşin bizim
tertibimiş işde o gnğ adamı ığdıyar bir adam, ğoşdu geldi ğamyona Üsdü açık
ğamyon, ğoşdu geldi ğıplıye döndü, ağlıyo toprā pyo: Allāh! bugünü de ğrdk
Yarebbi deyi dua ediyo Allah'a. Ney dedim amca yav luğ mu asger, keşge lum
asger oleyd lum dedi ben dedi sekiz yüz ğırđ ikiliyim dedi sizğ tertip. Hep dedi
360 bütün arđadařlarım bitde ğırıldı, irezillikde ğırıldı. Ğıtāsına yetişemiyen çoğ oldu.
Bunu da seferbirlikde neyiğ dutmuş adam, heç olmazsa asgeriğ suvanını drar,
patetisini hazırlar drar onuğ uu almış. Melmeketimiz bu ğadar zelile düşmüş. E

şindi ise Elhamdürillah, topumuzu gendimiz üretiyok, tûfâmizi gendimiz üretiyok,
uçâmızı gendimiz yapıyok. Havada efenîme söylēm insansız uçâmızı gendimiz
365 yapıyok. E ğurban olduklarım daha ney isdiyosuñuz bunda yav. Daha ney
isdiyosuñuz, soruyom size yav. K̄örümüze veriyor para, topalımıza veriyor para,
ihdiyarımıza veriyor para ne biliyim parası durmada saçılıyo. Aha geçende getdik
altışar otuzar keat para aldık, sañkı biz hōkūmete bi şey mi yaptık bir iş mi yaptık.
Bēyle günnerimiz geşdi hamdediyok şükrediyok Allah razı ossuñ savoluñ.
370 Ayaklarıñıza saĝlık. Allah bu melmeketimize milletimize Allah dirlik düzennik
versiy Yarebbim.

Anlatan: Hatice DEMİR

72 Yaş

Derleme yeri: Armutalan

5 Lamba bile yoğudu, idāreyne, idāre şōle tenekede idararak tas gönurdu, iyim doğurdum kilim, evdime kilim.

Evdime mi?

Kilim, evdime ismi evdime, kilim kilim. Kilim doğurdum. Beş tene ğaynım varıdı.

Ğaynenem varıdı ğaynenemiñ ğaynenesi varıdı. Ğayınbabam varıdı. Ğayneneme

10 derdim ki ne var bizi ayırt. Bizi ayırtmezdi. Ben hep günnüğüm yirmi beş Kıruşa gelirdi iyim doğurdum hepiniñ böygüydüm ki onnarı everiyim de ben anda ayrılıyım.

Sırtımızına şelāna geder dāda odun getirirdiñ şelānā odun. Kıurbanıma dēy m. Dālar

sōmelā çocuğları dāda hellik ğurar ekin biçerdıñ. Ekin buğda ğalıcına.

Hellik dedin değıl mi teyze?

15 Ellik, ekin. Ekin biçerdik. Ben saña nasıl diyim ne diyim ki saña. Kōtü günnerimiz geçti yāni. Yetmiş iki yaşındayım şindi çok rahatım amma. Şu dizlerimde kağıp

oturamıyom yāni. Yel mi rometizme mı? İyimi doğuyerkene şu pencereler yōdu kar

savururdu melliklerimiñ aralarına ğar savururdu. Kağardım o çocuğlar ğayınnerime

yemā bişirirdiñ çay yōdu ya çay şeker. Yemā bişirirdiñ yemā yerdıñ. İdareyne kilim

20 doğurdum iyim doğurdum.

Kaç sene dokudun teyze?

Eñ aşşā eñ aşşa om beş sene doğudum, on beş sene. Ondan sōna da ayrıldıñ şu çapıt

çulu derdiñ çapıt çulu şu elbiseleri keser gene onu da parasıyna doğudum onu da hep

oña buña. Ondan sōna da hepini everdiğden sōna ayrıldıñ. İzmir'e göç ettiğ iki sene

25 de durduĥ İzmir'de geri burıya geldiĥ. E Şindik de herifine baŐbaŐa yaŐıyoĥ. Beş
çocuğum var everdiĥ. İki kız üç olan. Gelin etdim. Biz de herifine evde yaŐıyoĥ.

BaŐġa usdalar eyle gelir imza at nēyt toz veriyöller ne ġorĥumuzda onnarı
yapmazdıĥ. Benim esgi dönemimi sorüyöĥ de ben diyöm yoksa öle imza mimza.

Benim çocuğum anada dōma ĥarnımda dōdu dōdu ki barnaĥları Şeyle çüt Şeyle çüt.

30 Ğaynımızın avradı Ğaynenemiziĥ Ğaynınıĥ avradı dedi ki ayy bunda Ğolay ne var ki
dedi. Ben bunu ciletine keserim dedi. Onu ciletine yardı, bu iyim doĥumanın
mānasına Ğaynene Ğayenbabanın yümüşünün mānasına çocu ben beledim. Geri
Ğaynenem beleyiŐin toprā belerdik evel çocuĥları. Podura modura bez mez yoĥtu.
Çocuĥ eli gendiliĥinde geri bēyle Ğaynedi barnā. Ula herif, bizim beye: Ula herif

35 bunu doĥdura ġötürāĥ. O bōrse gendi gendini doĥdura ġötürür o bōrse. Elbisdan'da
dediler ki bir doĥdur var dediler, Ahmet bilmem ney. O sene gettim de daha o adam
saġdı o doĥdur yaşlanmış. Yalaĥız ismi Ahmed'idi de soyismini unuttum. Oĥa
doĥdura getdiĥ. O dedi kine iyim doĥudum para aldım. Şu çocuĥların eline veren yüz
lira var ya? Hah o yüz lira biĥ miĥ yoġ o zaman. O yüz liraynan doĥdura getdiĥ.

40 Çocuğun elini ameliyat etdiriciĥ. Evladım bu dedi geri topraĥda ġayner dedi. Bōsün
dedi sarġı dutar dedi. Bōdükde sōna getir. Biz dā güccüdü ġötürürken. Ula herif etme
dutma dedimse de bu herif dedi ki asgere gederse dedi asgerde açılır dedi. Gel dedi
bunu evdāki Ğaynnerime ayekĥabiye veraĥ. KıŐ lasdik_o zaman Ğar kıŐ.
Ayakĥabiye yüz lirayı ĥarcedi ayakĥabiye verdi bir çüt topuĥlu ĥıslevet de baĥa aldı

45 bir çüt ayakĥabı savûŐduĥ geldiĥ. Çocuĥ bōdü davar ġüdü, davara getdi, davarı
yaymiye gederik yaylıye. Çocuĥ asgere ġetdi buranın elimeyl ni etini almışlar, burayı
Şindiki doĥdurlar ossa yapardı en aŐŐā en aŐŐā çocuĥ asgere gedeli yirmi beş sene
otuz sene oldu. Buriye yaptılar buriye yaptılar Şindik gene de beye ēlik aha beye

barnaqları ēlik İzmir'deler satıř yapūyler çorap satūyler bazarcılar. Beyle ēlik
50 ğayneip ğaldı. Çoĝ serenceler çekdim. Çoĝ kaħar çekdim he Ğayinnerimi hep everaĝ
de ayıraĝ dedi. Ğaynenem bizi ayırtmādı hepiniĝ böyüĝü benídım. Onnar da
evlendiler şindi beş ğardaşlar. Beşi de duruyór.

Burada sizi üzen bir olay, afet gibi şeyler yaşadınız mı?

Ğaynımızın çocūy iki sene oluyór üçüncüye basdı yildirim vurdu şurda davar
55 güderken ğaynımızın çocūydu. Yildirim, davariĝ óndeydi davar güdüyodu. Uĝur
Demir yildirim. Oriyá gediödúĝ Ğaynımız taksi sürüyódu ómüzde de bir taĝsi var.
Bizim adam arĝadaki taĝside ben óndeki taĝside. Sóttere yoluna gediyoĝ. Çocuĝ da
bu dālarda Sóttere'niĝ bu tarafında oriyá gediyoĝ he yildirim vurmuş Uĝur'u dēyiřin.
Arĝadan aĝrı gelip kūtede vuruřun adamın elleri bēyle dēĝdi. Doĝdura getdi burıya
60 řēyle ambalaslar geldi. Ğurbanım dedim tansiyonunu ólřdüler, ĝaça çıkmış, birbirine
eşmar etdiler demediler aldılar doĝdura götördüler. Orda inne ilaç verdiler geldiĝ
çocūy Adanı'ya götördüler orda yardılar baĝdılar. Getirdi burda da kömdüler. Bařĝa
da bir serence geçirmedim ĝurbanım saĝa.

Nasıl gelin geldiniz?

65 O zaman at dönemiydi arabalara binmedih poşüynen süslediler püslediler üç ĝün
düĝün davul çalındı, ata bindirdiler, mezerl dolandırdılar getirdiler. Aĝlıyom
aĝlıyom aĝlıyom ĝociye getmiye ĝorĝuyom. şindikiler ĝurbanım óĝlennen ĝacıyor
yav ĝorĝmúyóller. Ben gelin endikden sōna, ev şorda, bu kōĝ en ireli gelenneri
zengin malları melelleri varıdı, inek sıĝır he malları varıdı çoĝ zenginneridi. Gelin
70 endikden sōna aĝlıyom aĝlıyom aĝlıyom ĝorĝuyom nasıl olucum nasıl dēy. On beş
yaşında gelin geldim. Horanta çoĝudu zenginneridi. Zengin dēyiřin yanı malları
çoĝudu bēyle ne diyebilim bařĝa da.

Radyo televizyon yok, nenelerin annen sana ne masal anlatırlardı?

75 Kız, ig erirdih iyim dohurduk, ig yun. Yun darar ip egirir bos mu galıyoh. Radyo mu var, televizyon mu var, teyp mi var. Kaynımız bir çalışmaya getdi Ğarabük'e bir radyo getirdi, on da üciye godular. Onu açardım onun türkülerini dinnerdim onun türkülerini. Televizyon teyp yoh.

Peki, dağlardan ot toplar mısın?

80 Helbe çahşır biçmiye getdik dälara, çahşır biçdik getdih, bos süyüğünen bizim yayleniñ arasında. Kağniyinen kağni dönemi motur yoh ya.

Çahşır nedir?

Çahşır ot. Güzel bir ot. Şindi o çahşırın köklerini şeker hasdası olannar gediyo
Kazmayna deşip getiriyöller. Getdih getirdih otları dälarda biçdih getirdih. Ğurbanım saña getirdih.

85 Bu köyde ne tür kuşlar olur?

Karga olur, cücük olur cücük, güçcük cücük olur. Babbük olur dälarda, babbük dälarda.

Nasıl öter o şu: guk guk?

90 Babbük Kürtçe gibi der, babbük manküş manşüş yāni ben öldürdüm ben kömdüm bayā beyle der. Babbuk he dälarda.

Sen Kürtçe bilir misin?

95 Yoh bilemem, anamız babamız bilirdi. Şindi bizim lisanımız Kürt gimi de biz Türküh Elhamdülillah. Abdas namaz orucumuzu dutarih. Ama Kaba lisannarımız heh ince deyil. Biz şindi anamız babamız Maletye'de gelme lisanımız gaba. Bağ şu Marabuz köyü bize göre ince, aşşa uvalar bize göre ince. Pancara gederdih bize siz Kürt müsünüz Türk müsünüz? Anam esdāfirillah. Niye siz soruyoñuz. Lisanıñız Kaba dutmuyör yāni. Getdikçe çocuğlarımızı ohula verdih çocuklarıñ lisāni güzel ince ince gonusuyöller.

Teyze peki bu Dokuztay köyü Kürt müdür, Türk müdür?

100 Türk, Kürtce gonusur, Doğuztay'na Sötdere geçleri de bilir, yaşlıları da bilir.

Yav orıya getdım mıhđarina barabar bu benim teyzem dedi. Mıhđarina getdih ğaymaham bize sandalye gösderdi oturduh. Seniğ gimı bir hanım ğız önde māveynde, biz arħa göze ğaymaħamıñ yanına büyür Hacce Teyze büyür Hacce Teyze. Hacce Teyze sen benden ne isdiyöñ dedi. Dedim ki ölüm dedim para datlı, 105 para güzel bi şe para datlı ben sende para isdemiyóm. Evim aħıyór çatı yapıdırcım dedim çatı yapıdırcım dedim. Tamam, başğa ne isdiyöñ Hacce Teyze sen başğa ne isdiyöñ. Bir de dedim oğlum benim Kılām düymüyör dedim Kılakçılıh cıhazi isdiyom. Tamam, oña da tamam. Adam yazdı çizdi, geldiler bu dama çıhdılar buranıñ resmini aldılar, içeriye girdiler içeriñ resmini aldılar. Nere aħıyór? Aha 110 şura, aha şura, baħdılar. Allah sende de razı ossuñ o ğaymaħamda da hafde sürmedi beş millar para yatırdı. Bizim beyiñ üsdüne yazmışlardı onuñuna benim foturafımı da burda çekdiler. O getdi mıhđarina parayı çekdi. Orda bizim kōlünün dükkânı var Zeki olan, ğaymaħamlıñ beri yanda dükgânı orıya yatırdı. Māzemeyi aldıh bir. Ben Hacce dēzemiñ bir çayını içicim, mıhđar baña dedi kine Hacce Dēzze ğaymaħam gelici dedi o zaman da inām yeni Kuzladı, ben buña ne ikram edebillim sen dedi bir 115 kilo yağ yay dedi yanmıh yağ, yā ikram. Topaç topaç etdim. Üç kezzek bekliyöm ki gele ula bir düydüm ki o ğaymaħam getmiş.

Bunnarıñ halı vahdı eyidir. Bunnarıñ inekleri varıdı Kıpıda motur varıdı. E gelenner baħıyor. Biz ilk altmış beşe yazıldıh biricik ināmız var. Bir inek var tarla nādar dedi. 120 Tarla da dedim dört ğardaşıñ işde doħuzar dönüm düşüyor dedim. Müşterek dördümüzün de doħuzar dönüm düşüyör. Şindi otuz dönümün oldu muydu aylıh vermiyöller. E bunnarıñki eñ aşşa heç yōğusa otuz Kırh dönüm. Dönümü biliyöñ zaar hah. Otuz otuz beş dahar diyáh terle çıhdıhda kerı aylıh vermezler, vermiyöller.

Aha biz de aylímızı alalı eñ aşıa beş altı sene oluyor. Allah razı ossun o aylı

125 verennere. Aha gene şu şey miz geldi işde hökúmet.

Ağıt bilir misin, kaside ağıt, Kâ'be'ye gittin mi?

Yoh keşkem gedeyd m. Ağıt bilmem de dezzem çoğ güzel ağıd ederdı.

Peki, mani bilir misin?

E mani de bilemem yavrum.

130 Kilim dokurken söylemedin mi hiç?

Yav sözgelimi türküler sōledim amma, türkü helbe ki türkü sōlerim.

Bugün ayın unudur

Yüküm buğday unudur

Evliye mehil vermen

135 Eve gēder unudur

Dezzemın ātları da ğardaşı ergenikene ölmüş davar güderimiş;

Ƙara poşu fes gülgülü

Öter dağların bülbülü

Şindi ğardaş dağdan gelir

140 Kosoloğ'un mor sümbülü

Ƙara şavlar yildir yildir

Ƙardaş dabançanı doldur

El içinde arsınıyóm

Eve ged imandan öldür

145 Bunnar dayımın ağıtları

Ƙara poşu saça

Ƙardaş ergenner koçā

Hep beyle poşu bağlarımış poşunun üsdüne demiş.

Ƙara poşunun...

150 Ne güzel de yahışdırmış

Babam_öğlu düğün Ƙurmuř

El ālemi ağışdırmış

çok biliyordum amma o zamanığ bahrında.

Anlatan: Mehmet BARUTÇU

74 yaş

Derleme yeri: Dokuztay

- 5 Benim atmış göyünüm vardı. Kıöde burda Kıalıyodum. Kıöde bağıyodum yanı. Bağıyodum, abim dedi ki bōK ab m, ava gedeh dedi. Ele ya ava gedah dedi, gar yağdı, ava gedah dedi. Yav gardaşım gedah amma göyunnára kim bahacağ dedim. Sen yazıcıñ mı bele? Göyunnára kim bahacağ ben dedim ki ben gedemem. Yav gedersin bōn gedah dedi, neyse çıhdıh getdih. Cıdar'ın daşına çıhdık. Daşa gaya
- 10 yoharı çıhdıh. Orda iki davşan izledih. Davşan meselâ davşanın biri Kıoruya getdi biri aşâ gavurlarda Kıalma cevizlere getdi. Yalan yoh bu işde. Cevizlere doğru getdi. Dedi ayağımızda da elcek. Gar şurıya gadar batıyor. ElceK olmasa batar bu gadar batar. Esgide gar o gadar yağardı. Dedi ben dedi gediym çeviriyim dedi sen burıya otur dedi. Oriya ben oturdum. Bu getdi ben bahdım geri geliyor. Ha dedim ulan osandı da
- 15 geri geliyor. Gidáh dá davarımızı yemliyáh. Ğafamda obir yanda biliyon mu? Ulan bahdım davşan geldi şe le yanaşdı. Yazziğ ula sıhdıydım çeņasınıñ birini beyle düşürdü hayvanıñ. Onu aldı haa sen gediciydiñ dedi, nasip dedi, bah biri de şe le getdi dedi, cevizlere getdi dedi. Neyse onu aldıh o yannı getdih cevizlere gedince bahdım daşda izledim beyle izliyom daşda çıhdı. Ula tohandıydım o da düşdü. Bu senin bu
- 20 da benim dedim. Neyse geldih. He malımızı yemledih. Gar yağıyor. La şo Süleyman'ı çarıñ da Süleyman ēy annadır. Yeğenim işde ni yapıym ben yalan Kıatamam yanı.

Ben Kıoyun yaymıya şu çocuğ gimı on on beş yaşından başladım Kıoyun yaymıya.

Evilik hikâyenizi anlatın.

- 25 Evlilik h kasi mi vallaha onun h kasi  o  zor. Ben Sivas'tan evliyim. Ben bires uf dım ama etine ...  eyle yahı ılıydım biras biliyo  mu. Neyse babam dedi ki  lum seni ever h dedi. Burda k de ever h dedi. Ben dedim ki baba yo , ben daha evlenmiyom dedim. Yo  dedi everiyim dedi. Neyse bizim de burda bir bibimiz varıdı biliyo  mu, Sivas tarafında Tekrahma'da o  ara B c u   aynanası. Dedi ki orda bir
- 30 y  ız var sa a yahı ır dedi. Sen get o  ızı isdeyim dedi sa a, olur mu? Ben dedim olur, gid h bir ba a  dedim. Neyse burda getdim baraber getdim gendiyne Tegrahmı'ya getdih o da yayan getdih. Hayvanna gediyo  araba yo  bi  ey yo . Bin do uz y z  ırh iki zamanında. Ulan getdim  ızı g rsetdi bize. Ba dım Kız babayi it g zel. Kız fena d l. Baba dedim e er bu Kız bize gelirse biz de alırız. Neyise Kızı
- 35 getirdiler Kızı bize g rsetdiler ha a sen Kızımsın ye enim. Bize Kızı g rsetdiler valla Kız bizi be end . He Kız da bizi be end . Biz de Kızı be endi  derken neyse bu Kızı benim b y k  abim varıdı rahmetlik, Rasim isminde. O a dedim ki a abey get dedim bir gid h barabar ba a . Bunuy a getdih neyse ba dih.  ayınbabam rahmetli  da temiz bir adamdı  indik Allah var. Dedi ki Rasim dedi e er Allah
- 40 yazdıysa ben ne yapıyım dedi. Ondan s na babam rahmatlı  a abeyim getdiler bunu istediler annadı  mı. Orda ni annadılar bizi yan  ben severe  aldım ye enim.  indi ye enim  arde in ossu  altı tene o lan var    tene  ız var.  ocu lar da  indi Osmaniye'de  alıy lar. Ben de orda  alıy m. Ben de bu g nnerde i de yeri yolcuym yeri gedecem o tarafa. Ne yapıyım ye enim.
- 45 Da larda kurt ku la  atı tın mı, kurt koyunlarını g t rd  m ?
- Ohooo! Bir g n benden ya lı, tabi ben uf m  oc m Kel Hıdır ırahmatlınan davar g d yo ,  oyun g d yo .  oyun da be  y z  adar  oyun var. K y n  oyunu ayrı gediyo . D   eyler ayrı gidiyo , ge iler ayrı g diy r. Burda yedi sekiz s r   ı ardı

esgide. Neyse bu bir gün paħla firezi var aşşığıda, dedi ki yēgenim bu baħla firezini
50 yayaħ da dedi buraları yayaħ dedi gidáħ yoħarda dāda yatarıħ dedi. Olur, dayı
dedim. Gendi ihTıyardır amma daha diridir. Baş çoban yanı gendisi annıyacāñ. Dedi
ki get dedi şurda Maçō’nuñ Mısdafa’nıñ eyi armıdı var dedi. O armitlarda et dedi
dağarcığı ğo, meselâ madem annadıyoñ, bize dağarcığı ğoy dedi gedáħ dedi orda
ğoyahda davar yatar dedi. Orda bi süt sağar armıdına yerih dedi dayıoğlu dedi. Olur
55 dedim getdım. Ulan getdım ki armit baba daşladım ki armit ğapğara olmuş, daşın
arħasındā armitlar var ya, sen biliñ mi onnarı nasıl? Dağarcı doldurdum, davarıñ
yanına geldim getdih. Şindi davar firezi yemiş. Getdi hemen Cecim’ih o ğoyā
diñeldi. Cecim’ih o ğoyahda diñeldi davar. Davar doydu. Gendi şindi ğalın içiyor ya
sıgara, sıgarayı bir işdi iki işdi, dedi, yoldaş dedi get dedi ğoyúnda sağ dedi getir dá
60 biz südümüzü yiyáħ dedi. Çiğ süt biliyoñ mu yēnim. Neyse südü getirdim puñara da
ğodum armıdın orda davar yatıyor. Nēse südü getirdim işdih. Davar yatıyor.
Armıdınan yiyoh, davar yatıyor ulan ıcıħ yatdım, ben bağcı atdım ama ğoluma bağcı
atdım ip, bi de ğoyunuñ boynuna doladım biliyoñ mu, ğoyunuñ boynuna doladım
elime de bağladım ki beni çeksin de davar giderse icabında ben kaħayım da davarı
65 baħam. Neyse baħdım davar gidiyor, ıcıħ uyumuşum. Davardan hemen getdim bağcā
ğoyundan çihartdım. Davarı hemen daşladım pış pış pış dōru geri getirdim ğoyā, geri
ğoya yatırdım ki bir Ķaldırdın mı daha yatmaz bu adam daha yatmaz. Ben de gencim
uyħum geliyor. Neyse davarı çekdim oriya çekdim ğoydum. Ulan bağcığı atmadan
uyumuşım. Bir baħdım davar yoh, uyandım ki davar yoh. Bağcā dahmamışım
70 ikinciye neyse davar getdi. Ķoyún getdi böş yüz Ķoyún birez çañ boynunda ğüm
ğüm ğüm beyle yanı ortalıy alır eyle çañlarda olur beyle beyle aydıñla Sivas’da.
Neyse davarıñ arħa bi gediğe çığdım óte dora çıhdım ses yoh aşşā endim ses yoh.
Ķuş gimiydim esgide yav çocuħta var ya. Aşşā endim siziñ ğüllük daşa doğru ses

yoĥ ula mejbûr oldum gendini ġaldırımıye. Davar yoĥarı geder yav, ... doĝru geder.

75 İlle Şo tarafa ġeder ġüneŐ doĝacaĥ yere geder davar. Şindi baĥa dedi ki ġaĥdı ha ha dedi, Kel Hıdır ırahmatlık, ĥınzır dedi, ĥınzır dedi davarı, dõru .... get dedi biliyor ya, o tarafa get dedi. O tarafa get dedi, ulan Şindi o yanna doĝru ġoŐdurdum ya. Tama Şeyler var ya Őehit ġaya, Şeyi dikmiŐler ya, orıya getdım, o cıġıyı baĥdım davarıĥ, çanıĥ sesi geliyor, çanıĥ õtüyor ġüm ġüm ġüm vuruyor çanıĥ. O tarafa gediyoer davar.

80 Dõru davarıĥ yanına getdım, getdım ki kõpekler de davarıĥ õndeler. Tokluynan bunun ġancıkłarı. Eyi kõpõdi onnar. Davarıĥ yanına getdım, baĥdım bu ağır ağır geliyor, yaŐlı adam. Geldi, beni davarıĥ aŐŐa ib ne ġadar ġuvaladı, dutamadı. Bir yoĥarı ġuvaladı gene dutamadı. Helbe, beni dõyücü, ulan dedi eŐŐeK_oĝlu eŐŐeK dedi, bu dedi kõyún ĥazinesidir dedi bu kõyún. Bu kõyún ĥazinesini dedi az daha

85 ġurda ġırdıracadıĥ dedi, sen nasıl ediyõĥ da bõyle yapıdıĥ dedi, ġel yanına ġel ġayı vurmam Őaĥa dedi, õkem endi dedi. Geldim amma, bõyle duruyom deynõnen meynõnen çarpar diye. Neyse dedi ġurban baĥ bu dedi kõyún ĥazinesidir dedi. Baġca koluĥa atarsanıĥ dedi anaĥdar cebinõde, dedi aġılıĥ anaĥdarı cebinõdedir dedi. Eġere ġoluĥa daĥmazsarıĥ dedi, o aġılda bir davar ġalmaz dedi. Hep gider dedi, hic biri

90 ġalmaz dedi. Neyise baĥa bõle nasıĥat veriyõr. Ondan sõna davarı yaydıĥ getirdiĥ.

Anlatan: Süleyman TÜRKHAN

97 yaş

Derleme yeri: Dokuztay

5 Adım Süleyman Türkhan. Ben üç cüz yirmi ikiliyim, valla işde hesapla.

Annat bahıyım emmi, esgiden annat bahıyım, esgiden nasıl ezan oħunuyordu?

Taħrı uludur oħunuyordu, Taħrı uludur Taħrı uludur, Taħrı'dan başğa yoħdur dapacaħ, hah bõle diyõrdü. Taħrı'dan başğa yoħdur dapacaħ diyõrdü.

Annat bahıyım bu Kerevin'iñ ismi nerden gelmiş, Doħuztay nerden gelmiş?

10 Soñunda geldi, esgide Kerevün'üdü sonada Doħuztay yaptılar. İlkin Efsus'udu bir de Tersüs'üdü soñra Yarpız oldu, sifta Yarpız'ıdı Yarpız'dan soñra da Afşın oldu.

Şindik de Afşun. Esgilerde Efsüs'üdü. Ben mi? Doħuz yüz otuzda getdim, geç getdim asgere, otuz yaşında getdim asgere. Geder getmez bāñá şey verdiler, bir şey baña verdiler tüfek. Ben gencidim, tüfegi bāñá verdiler hedefe sıħdım. Hedefde soñra

15 baña bir şey verdilár, bürün hafif makineli vèrdiler. Ben onuñ nişancısı oldum asgerdá. Benim asger Memed Ali bölükbaşı, bir de biñ başı varıdı, o işde aklıma gelmiyór, ben çüñkü aklım getmiş ğayrı. Ben bir yüzbaşımınñ adını unútdım, ben onuñ tercümanı olúyordım. Kürtler geliyõrdü, sorúyõrdü benim yüzbaşım, adamlar bilmiyordu ben onnara soruyordum yüzbaşımá söylüyordum. Anasınñ babasınñ

20 adımı bilmiyollardı Türkce. Kürtçe Türkceyi yüzbaşımá bildirirdim.

Sen Kürtceyi nerden öğrendiñ emmi?

Bizim esas dedemiz Türk'üdü, he Türk'üdü, biz kıoye geldik Kürd_olduħ bu kıoye, onu da biliyom onu da. He Türk'üm, Türkoğlu.

Peki, ğaç sene sõna döndüñ asgerden, ğaç sene yapıñ?

25 İki il. Benim arhadaşlarım dört yıl yaptı. Ben sonradan getdim. İki il yaptım. Doğuz
yüz otuzda döndüm. Şimdi var ya benim bir dayım vardı. Ğarnı şişdi, Adanı'ya
götürdüm onu. Adana'da bağıdılar, Avşın'a ğadar sözüm ona eşeginen götürdüm.
Orda ötede ufaK arabalar varıdı, onuyna getdik Adanı'ya bir tohtura. tohturda
30 derdidir bu dedi. He ğarnı doluyordu, bizim köyde bir adam da şılığayı soğup
çocuğun büllüğü gimi, el yanı dolardı ğarnından su. Yollar çoğ ğapanırdı çoğ ğar
yağardı. Şindik ğar çoğ yağıyor şeyler siliyor. Valla şindik var ya bir adam mefā
etdi, geldi kızağınan, Tanır'da buriya getirdik, ğarın üstünde ğızağ varıdı bindirdiler
buriyā getirdik.

35 Biz var ya, herkes buğda ekerdi, arpa ekerdi, fasılya ekerdi. Şimdi gene aynı buğda
aynı fasılya ekiyollar. Balığ şindik satan yoğdur amma dutannar var, dutup yiyenner
var. Esgide diremit atallardı, balığ bir diremit at beş şüz tene çıhardı. Şindik balığ
çok yoğ. Ala balığ var sarı balığ da. Adam şeyle bendini dú müş sarı balıklar çıhip
gelemiyor, biyaz balıklar geliyor bu yanna, ala balıklar geliyor. Olúyór bulunuyor,
40 búlyollar. En güzeli işde pullu balığ, ala balığ. Bu benim torunumdúr, bir torunum
da on sekiz yaşındadır, tıPdadır. Böğregın birisi yoğ, babası bóğún getdi yanına. On
sekis senedir gedip geliyor çocuğ, tıpa, Ğayseriye. Bón de anasıynan babası getdi dur
bağalım nólucu.

Peki, damlarının yapısı kerpiç midir, daş mıdır? āşam

45 Vallaha yarısını daşına yapallardı, orta şeyleri de kerpicine, dış tarafı daş orta
 tarafları da kerpiç. Diyollarıdı daha eyi olur, sıcağ olsun deyí. Helbe.

Damların üstü çatı mı, toprak mı?

Toprağıdı, şindik bizimki daha toprakdır bizim evimiz, ötekiler hep çinğko. Ben
yapamadım çinğkoyu.

50 Bulguru çoğ ğaynadıllardı. Valla yirmi kúlek eden de varıdı, ğırđ kúlek yapan da varıdı. Biz Esgide dedem onnar, altı ğárar, her bir ğárarıñ otuz teneğe, biz altı ğarar onu deđermendá úđúdüdük, gelirdik onú yerdik. Altı ğarar, altı ğarar, iki sene yerdik. On on, evde on adamıdık.

En iyi hökúmet dönemi siziñ zamanıñızda kimiñ dönemiydi?

55 Hökúmet dönemi Atatürk, Atatürk'ün ölümünü de ben biliyom. He ben bu çocuğ gimiydim. On yaşındaydım, Atatürk öldü. Valla dönemini unıTdum, benim ağlım çoğ başımda yok, yoksa ben avukatım, her bi şeyi bilirim amma ben doğsan yedi yaşındayım ğayrı ağlım azdır. Nasılda gene söledim her bi şeyi yav.

Bir cenk bir hikáye ne biliyosan annat bize?

60 Yalañız bir yüzbaşı geldi bizi šiye topladılar, yüzbaşı kalemi aldı eline, getiremiyom. Heka mi? Şindi Şığ Sayit varıdı, Şığ Sayit, Atatürk'e ğarşı geldi Atatürk uçağları ğoyuverdi ben gördüm, bir günde mafetdi onú, mafetdi geri geldiler. Adamlar, asgerde bizim köylü de varıdı. Benim ebemiñ ğocası da orda şey oldu, deyimim unuduyom yav, şehid_öldü. Asger dēldim, ben bu çocuğdan biraz böğdüm bu
65 görsetd m çocuğda, o zaman ağlımda ğaldı ebemiñ ğocası orda şehid_öldü. Şeyiñ asgeri vurdu, çeteleriñ, Şığ Sayid'iñ.

Anlatan: Cuma KARA, 69 yaş

Bayram TOKAY, 70 Yaş

Derleme yeri: Söğütderesi

5 (CK) -Burası sazlıymış biliyon mu sôtlúgumuş bu köyün altı onun için sôtdere goymuşlar. Şu anda yaylacılar hariç on iki on üç hane galıyor burda. Hayvancılık da bitdi. Ya bir inā var ya iki, başga yok.

Ekin mekin eken yok. Şindi ābi adamın ōlu, arhadaş gonusuyo da, diyelim ki benim ğardeşim var diğel mi, ğardeşimin ōlu getmiş oħumuş mēmur olmuş babasına maşını
10 gönderiyo yanı. Yiyecē giyecē hep dışarda geliyo. Yanı burda yirmi beş ğuruş para ğazanma yok. Zep zetzesi meyvāna hasret, bağgalı gelmez manavı gelmez, yolumuz yok, suyumuz yok bi şemiz yok. Suyumuz dahi yok, bak şurda çeşmemiz varıdı esgide helkelerne su getirirdiler, şindi dādan su getirdiler. Şindi depo ğapalıdır yarım sāt akıyo, çamaşır yıkıyamıyoruz bak, makinada bekliyo. Maraş'ın en geri ğalan
15 bölgesi burası an temiz köyü de burası. Burda dōğuş ğavğa hırsızlık heç bi şey olmaz. Ben yetmiş yaşıdayım daha silānan adam vurulmamışdır burda.

(CK) -Buriya Ğardaşlar köyü ğurdularıdı bir ara sōna ismi değişdi de sōna geri aynısı oldu.

Biz burda bi şey ğazanamıyok emmoğlu, Tiya benim şorda tarlam var orayı sürsem
20 ne yapacam ne ğazanabilirim. Devlet bi şey vermiyor ki. Orayı biz öküznen sürerdik öküz varıdı. Köylüysen bilin. Biz yedi ğardeşdik yedi ğişi bi ayakğabı giyerdi. Yok ğardeşim yok. O erken ğaçar ğalħar o ğeyerdi ben erken ğalħar ben ğeyerdim. Şurda elli ikide oħul açıldı yok gelir yokdu yok. Babam rahmetlik davar yayardı. Annem ekmek yapardı, arpa ekmē arpayı bilin.

25 Köyümüz İslahiye'den mi gelme?

(CK) -Maraşaltın'da Gaziantab İslāye'de gelme. Onda sōna burıye yerleşmişler Söütdere deyi de bura söütlüymüş, sazlıymış, onuñ için Söütdere goymuşlar ismini. Şindi Kürtceyi tergediler Türkce. Onda sōna burada gışın om beş ev gılıyor. Yazın zāten yaylacılar geliyor bizim gibi. Onuncu ay om birinci ay dedi miydi gediyoñ biz.

30 Oñumuş çoñ, oñumuş çoñ unıvers te talabemiz çoñ, yalnız hep dışarda oturyoñ ya onnar oñuyor. Avıhatımız da var, hākimimiz de var, savucūmūz da var, her şeyimiz var. Hepsi yükseK tahsilli çoñ yalnız burda oturmuyollar hep İsdambıl'da, İzmir'da, Ğarabük'de, Payas'de oturyollar, Avşun'da. Şind göçmüş esgide yüz otuz haneydi bura, şindi işde yoñ. Artıñ yeni yeni gelip, emekli olannar dışardan gelip ev

35 yapıyolar. Bizim buranıñ şeyi şurda bi Doñuztay köyü var, bu iki köy zamanında bi köyümüş İslahiye'de gelmişler bizim köyün aslı oranın aslı Cerikenni, aslımız Cerikenni, Söütdere köyü. Ha o köy orası ayrılmışlar, orası İslāye'de göç etmişler, zamanında işin açılıcasını gonusmak burası hep ormanımış biz bilmek, burıya hırsızlā mı işğiyaya mı orda sıcā, sinā dayanamamışlar, gacmışlar gelmişler. O köy

40 orıya bu da burıya gelmiş yerleşmiş. Burda malcılınan uğraşmışlar. Sōna sōna işde ufağ defek çifcil nen ūraşmışlar. Şindi zaten esgide öküz işi vardı şindi öküz işi de yoğ, süren de yoğ Ğarşılını ala mı biliyó kine süre, şurda meselā yazın bizim köy dāldı ekseri göç verdi. Payas, İzmir, Ğarabük, İsdambul, ha şimdi emekli olannar memekli olannar geliyor vatandaşlar şo evler, gördün evler emekli memekli olannar

45 geri geliyolar. Yazın geliller om birinci ayda durullar om birinci ayda geri gedeller. Burda en fazla on ev galır. Yoğ ekim işi galmadı. Burda gışın on om bir ev galır onnarın da herkeşin birer ikişer inā var onnarına uğraşıyollar. İşde ufağ defek işlerine

uğraşıyolar başđa burda bir gelir yok yanı. Sulu arazimiz yok. Bi içecek suyumuz dahi yok.

Anlatan: Gazi ÖZCAN

71 Yaş

Derleme yeri: Esence

- 5 Kitiz ismini, evvelkini bilmem Kitiz ismini yalız Esence sōnadan oldu. Hökümetlerin k̄óleri deaşdirmesi var ya onda oldu Esence ondan oldu, yōsa evela Kitiz'idi. Yav işde, Avşar deal, ıhđıyarlar derdi, biz derdi biliyō Şam'dan geldik derdi. Bu Hacı İrbēm Güllüşā, biz derdi Şam'dan gelmissik dērdi, hee Güller biz Şam'dan geldik dēllerdi. Ötekiler de vallaha bilmiyom nērden gelmissik ordan burdan gelme. Babam
- 10 ırahmatlık Tatlı'lardan gelme. Hee, bir harb_olmuş ondan sōna babam, ebem ırahmatlık bu iki gızını bir olunu buñ_öte gelmiş burda. Bibimiñ birini ÖrdēK'den aldılar Hacı Bekir almış, birin de burda göca almış Güllüşān'dan, babam da bōle fākirl nen bōmüş. Gene eyi de tarla tañımı varıdı. Yüz, iki yüz dönüm arāzısı varıdı.
- Birezini satdık, birezi duruyor.
- 15 Buyda, günēk eker saçallar, esgiki gimi nohut muhut ekemiyolar çünkü yōmüye bahalandı, ameliye bulunmuyor. Ameliye elli keat gadınnar hah. Şurdan moturu bağ günēyk sapı getirmiyeye elli keat diyolar. Vallāhi billāhi onu el arabasıynan getirecām eKmeK_etmiye avratlara. Elli keat diyor yav, ula aha köprünün āzında, yah millet, valla iş bitirme hatir gōñul kaçmış ābi, yoğ, hatir gōñul su. Al gülüm ver gülüm, ne
- 20 deyim ben kine.
- Yollarımızıñ ğapandıyındá, hee, ğar çok yağardı. Bōle hasde, moturlar yolu açmaK_ için k̄üreklernen ederdik yolu açmıya, bir de motur, sonadan icaT_ oldu motur. Moturuñ ğaldıy yerde biz k̄ürekleri ağertlerdik. Avşinnen Kitiz Esence'niñ yolunu

açardık, şindi ne õle ğar yāyıyor ne de bi şēt oluyo. Grederler geliyo, şeyler geliyo
25 açıyolar şindi ğar yağarsa. Ecele bu Avşın'a getmiye ğar yağarken, çok da ğar
yağardı, he valla. Gedemed miz zaman da k̄üreklerinen müreklerinen bir moturu
ómúze ğatardık moturuñ çökdü yerde ónden ağátlerdik. Óle açardık Avşın'den
Esence'niñ yolunu. O zaman Kitiz'idi şindi Esence oldu. Hasdalıklar, ğanseri bilen
yoğudu, herç olmuş dellerdi, cin çarpmış dèllerdi. Eli ayā zañgır zañgır. O zaman da
30 ğanseri münseri bilen eden yoğudu kine. Ne olmuş biliyon mu baķ o zaman
ğanserimiş bildiğimiz yoğudu. Ne olmuş? Cin çarpmış yav, çalınmış yav delitmiş
çalınmış adam, halb se ğanserimiş.

Düşmacılık da yoğudu ammana birğaç sene önce bu seçim dēvāsinden oldu. Hee bu
Pöçükler, Pöçükler ded adam Ğocalardan, bir çocuk ikisini vurdu. Belediye rēsl ne
35 aday olacā Avşın'da birine çökmüş dómüşler. Onun da burda bir ğardeşiniñ ölu
vardı, ufarādi şöyle. Emmileriñi babanı dódüler d nce burda çocuk çifdiye alıyo,
motura biniyo Avşın'a ğediyo. Avşın'a varınca çarşınıñ içinde babasını görüyo,
çocuğ bunnarıñ rasgelene sıñıyo. İkisini vurdu öldü, üş dölünü de yaraladı. Şindi
ondan sonra da bir dós mūş de olmadı.

40 Yapı olaraķdan usdalar olur, elinden gelen adamlar varıdı kerpicinen, kerpicinen
örerdik. Kerpiç keserdik, bin ğalıp iki bin ğalıp dört biñ ğalıp beş biñ ğalıp kerpiç,
evi onnan yapardıñ. Şindi çimentō çıñdı beton çıñdı, betonnan yapıyollar şindi. Diyá
şo ğadın dul ğadın bağ, o ğadın o dam k̄ötüydü çinkósünü minkósunu şey yardım
etmiş dediler, ne o yā? Fon fon. Baķ o ğadıncāz onu yapdırdı. Biz şindi arħadaş yav
45 bir tavuğ pinn yapamıyoğ yav. Paramız yoğ ābi. Aylık yoğ, e çalışma yoğ, bir
ğabiliyetiñ yoğ, bir arāzi var, süremiyon. Ortā veriyon aldıñ ğüpre parasını ödemiyo

yav. Baŋkıya yedi sekiz keatlık gpre borcum var, iki de arħadařlara aldıĥ on torba birine, on torba birine aldım on bir torba birine vallahi billahi alamıyom. Vermiyolar yav, orıya bir ř milyon para yatırdıĥ, buyda eĥdiK ıĥardıĥ, buydā satdıĥ verdik, 50 bunnardan allık yatırık diye abi bunnardan da alamıyom. Borşluyum diyo gnēk de verrim diyo. Gnēgi satdım borca verdim diyo, alamıyoŋ. Ne yapım şindi bu yaşdan sōna ben yetmiş yařındēm, bundan sōna ne yaĥıřır yānı. Ğarınıŋ gözleri ōle durdu ben ōle baĥmıyo. ř dört tāne ōlumuz var birisi bekār, pek deŋgeli deal o da yarım yānı. Onu everemedik, onu everek dedik biliyoŋ mu, Avşın’dan aldıĥ bir ĝız da 55 vallahi billahi baĥmıyo. Sabānan da ĝayfaltıyı vermedi. Baĥmam diyo ōlannan dşyo datsızlık ıĥardıyo. Durdu durdu sāt om bire ĝarřı, ĝızım dedim bi şet varsa yapmıyorsaŋ da dedim biliyoŋ mu üzüm var dedim, üzümünen yrt ĝoy, ĝızım onüynan batıraĥ dedim. Avrat zāten ondan ōnce āladı zırladı, nlacam ben ĝayri nēydecām dedi ocuklarıŋ ikisi Avşın’da, biri Maraş’a gedip geliy arabeynen biri de 60 yanımda yatıy. Bi işe güce onu da salmadık, yapamıyom, vallaha māduruĥ. B deviriŋ gelini Ğurānı Kerim haĥĝı uçun baĥmadı. Benim ř tāne gelinim var vallahi billahi biri de hatdā bacımıŋ ĝızı, yoĥ abi yoĥ memmun vallahi dēlim.  de ōle etdi. Bu yānı eyi mi bu da aynısı. Ben Avşın’a gedecām diyo bunuŋ anası Avşın’da. şu eviŋ torunu aldıymız, Nāzik varıdı, onuŋ ĝızı, aldıĥ arħadař vallahi de billahi de 65 baĥmıyom. Yaptıy yemā de Ğurānı Kerim haĥĝı uu it yemez, yaptıy yanı melemeni mlemeni de vallaha it yemez. Mecbur ĝalıyoŋ iki soĥum alıyoŋ ekiliyoŋ. Benim de gözlerim ĝalan işiriklenmiye başladı, dumannamıya başladı ĝorĥuyom. Benim ayl m da var, bir milyon da ayl m var. On da ocuh aldı.

Anlatan: Ülbiye SERT

73 yaş

Derleme yeri: Ortaklı

- 5 Om bir tene çocúúm var. Eliminiñ emeáyinen bunnarı hep böütdüm. Tarla icarladım
tarlada dolandım, bunnarı hep böütdüm çocuklarım hep işeatçi. Heç bir hatlık
yerimiz, şu gördüün ev bile böon uçuyodu sel geldi. Burdan bilene bak hiç yerimiz
yok bu kıyún aha bak şura aha, bu kıyún bir hatlık yeri yok. Kıömülecek dahi yeri
yok hatın gızım. Fāhır kıyú bura, ğariban kıyú. Benim herifim elden tarla icarlardı
10 tarlıya gèderdik. Ezelden yayık yōdu, makine yōdu, çamaşır makinesi. Elimizde biz
Cahan'dan su getirirdik, şu Cáhan'dan. Ğarı kürürdük, şurda ğarın üsdüne ğazannan
böük ğazannan su ğorduk, ğızdırır çamaşır yıhardık ğızım bak. Ondan sōna elektirikli
sübürke yok elimizinen. Çamaşırı elimizinen yīhardık. Buzdolabı yōdu dama su
çihardırdık, tekneler āĝaç tekne olur su çihadırdık. Onnan soudurdu, sabā sōrdu,
15 yayık yayardık, herif tarlıya giderdi. Sabānan aħırı pacá siler süpürürdüm, çocukların
ĝarnını doyururdum, herife çay gótürürdüm. Orda çapa çapalardım, herifin yanında,
geri gelirdim ōlen azzī gótürürdüm hatın gızım. Çocukların ōne yiyeceklerini
ĝordum, güccükler, om bir tene çocúm var, hep aralarında birer yaş var çocukların,
sekiz ğız üç ōlan elini öper. Tarla icarladık ondan sōna da herif öldü. BöüK ōlan altı
20 yaşında, güccüK ōlan diha şorda duruyor, ortancıl dört yaşında en güccük iki
yaşında. İki yaşında ōlannan duruyom şimdi ben. Üç çocú var. Dışarda sekiz ay oldu
işātdeler çocuklarım, yoklar. Onnarı eliminiñ emeayinen böütdüm sekiz ğızı gelin
etdim elini öper, üç ōlanı everdim gızım.

Esgilerin şeyi buyudu, kezzek yapardık mayısta da. Şurda Cihan'da su getirir getirir
25 kezzek yapardık, hatın gızım. Fāhírlíídí, süPürge gıradık, zoba heç yōdu. Sabah
kaḥardık āşam ataş kōmerdik, ataşı kōmerdik, kóz, kózún üsdüne sabah kaḥardık
üFürü üFürü onnan bir gün tarhana çorbası bişirirdik sabah, bir gün erişde çorbası
bişirirdik sabaha, bir gün düürcük çorbası. Çay yōdu. Sabānan kaḥardık bu
vaziFemiz buyudu. Yayī gıyardık, ahırını pacáyī ayıtlardık. İşlerimiz bēleidi işde hatın
30 gızım hah. Yaḥacak çekerdik tarlalardan, süPürge gıradık. Bu zaman oldu muydu
gederdik keser artıklarından süpürge gırar getirirdik gışın yakmaK için. Büklerden
çalı gırar getirirdik, bizim yaşantımızı Allah heç kimselere vermesin. Şindiki
paTışahlık ben gelinnere diyom. Ben diyom sizin gimi olsam heç göcamazdım
diyom bak. Halâ daha iş görüyom, halâ sabah kaḥarım daha namazdan sōna heç
35 yatmam gızım. BahÇa var, bahÇıya gēderim. Ne gerease onnarı getiririm, gótürürüm
bires paḥla gurudurum, domates ezerim. İşde iş, benim uçu iş dolu. Sabahdan beri
boun daha belki bir namaz gıldım, namazdan namaza oturdum, bir de şindi oturdum.
Anam baña bir gıl çulum varıdı, gıl çul ondan sōna bir gat da yataḥ verdi anacāzım,
onnan burıya geldim atınan, ata bindim geldim. İki gişi elimden dutdu ğardeşceazım
40 atıñ başını çekdi. Beni burıyá getirdiler. Burda da geldim ki herif ósüzüdü. Babalıñ
yanına geldim. Ğaynanamıñ, ğayınbabam ölmüş, ğaynanam ğaynanam ğocıya
varmış, onuñ yanına geldim. Üç sene babalıñ ğahrını çekdim. Üç sene babalık,
oraḥcılarnan oraḥ biçdim, yolmacılarnan yolmıya getdim. Ben de çırām, babalıñ
yanında duruyom ya. Çırāñ haḥı var benim haḥım da yok gızım ha. Üç sene de eliñ
45 ğahrını çekdim geldim. Ondan sōna herif ayrıldı. Bir göz yerimiz vardı şeyle bir tek.

Ėoņşunun tandırlıına ayrıldık, tandırlık bir göz yere. Yarısını ġasdıķ mutfaķ etdik
yarısına kezzek ġoyduķ, yarısına da oturduķ bir göz yeriņ baķ, herif asgerden
gelince. Yaşantımız bëyliyedı, yaşantımız heç yaşantımız yōdu. Şındikiler Patışalıķ
eyi yaşantı herkiş hep. Şındik mi olsaķ heç ġocamazdıķ. Çocuklarımızı da ben işde
50 beyle babaları öldü, eliņ tarlalarında şu ġördüün arazılara hep ayamıņ deamed yer
yoķ. Tarla icarladım ortak ekdim. Motur sürdüķ yeri geldi, ondan sōna anadut verdik,
nohut yolduķ ġızım. Ne biliyim, pancar söķdüķ, pancar atdıķ, her iş ġördüķ.
Yapmadıımız heç yoķ ġalmadı. Ha ben etdim bulġuru harman yerinde. Horanta
çoġudu, atmış çelik bulġur ġaynadırdım. Atmış çelik sabānan kaķardıķ Cahan'dan
55 su, çul atardıķ, şey aġaç ġorduk, çul atardıķ, yıġardıķ atmış çelik buydayı yıġardıķ.
Ėazannarı getirirdik, ocaķ eşerdik, ġaynadırdıķ bu sehatlerde ġaynama biterdi.
Ėarnını yayardıķ şōle beş altı çuluņ üsdüne. Sabah da oluncaķ sererdik çul toplardıķ
ġoņşulardan birer birer çul toplardıķ. Sererdik, ġurudurduķ, dearmen gelirdi,
bulġurlar ġurudumuydu. Bulġur dearmeni gelir, aha şu harman yerine. O harman
60 yerini o zamanaçı sen ġörseņ, āşer māşer olurdu. Dārmen geliņ diyeneadar aha
şuvadar bir torbıya bulġur ġorduk, löbet getirirdik. Herkiş löbet ne bilecek. Seniņ
nōbetiņi baņa heç vermez dearmençiler. Nōbedinen atmış çelik bulġuru úúúrdüķ
ġızım. Herkeş eņ az olan atmış çelik olurdu ġızım, horantasına ġöre. Harman yerinde
duġurcūnu bulġurunu süzerdik hep bëyle. Geri de savırır eve çekerdik. Bōuz de
65 unnuķ yıġardıķ. Unnū da ikiun ġurudurduķ. Onu da dearmene moturlanan
ġötürüdüķ ġoņşularıņ moturuynan ġuzum, parasıynan. Yarma ederdik dōme. Onū da

dódurürdük dearmende. Daş dönerdi ezel. Daş atardık, sabahaçı yarma
dódüdTürürdük. Bizim yaşantılarımız béyliyedı işde.

Oldü oldu, böüK abaavv! Bizim çok getdi, atmış tene merteamiz varıdı, ev
70 yapıcıydık. Şu eviñ geri arhasında benim herifiñ daysınıñ çardā vardı şorda. Atmış
tene mertea yazaça gölüKcülere dādan getiddirdik, o günün bahrinde tenesi bir buçuk
kehade. Şimdi de heral bir buçuk liriya, mertek aldık atmış tene. Oriye yıdıķ. GüPre
aldık yazın öteberi ekicik, pancar muncar herif, yüz dönüm su moturu olur, yer
sulardı. Oriye yıdıķ nohut biderimiz nemizi, evimiz dar deyi. Martda bir sel geldi,
75 martda. Martda bir sel geld . Şurıya adamlar āşamdan başladılar aha şurıya, tā şorda
görünüyo, havludan burıyaçı sert bāladılar araziya. Döş barabar sert bāladılar. Yani
yıdılar, Cahan geldi dayandı burıya, basdı geldi sel. Saat om bireçi çöp dikiyollar
şeyle benim herif de barabar işde bizim evdeler, on om beş gişi. Çay bişirdim onnara
içiyolar. Şeyle çöpü dikiyolar, geliyolar çayı içiyolar, çöpü dikiyolar. Birden baķdılar
80 bura patladı. Şordan şo çocuklarıñ ordan patladı. Sāde çocuklarımızı çıhartdıķ. Biz
gendimizi çocuklarımızı çıhatdıķ, seliñ içinden. Ev doldu, patladıyınan bizim eve
doldu hemen. Aha avimiz bura aynı yerine yapıdıķ gene. Hatın ğızım, on tene basğım
var un basğısı. Çocuk horantamız çödu. Basğı deriķ, ğoca ğoca torbalara basardıķ.
On tene basğı, bulğurlar. Anca çocuklarımızı ğurtardıķ. Çocukları ğurtardıķ, şorda
85 ğaynımıñ ğavaķ görünüyo, ğavāñ orda bir ğaynımıñ evi vardı, orıya çıhatdıķ
çocukları orıya gelmez deyi. Oriya dá çocukları uyutduķ, bir iki saat sōna orıya dá
geldi. Bóuz hüyüá daşındıķ şo gördüün hüyük var ya. Tiya şorda baķ depe var,
depiye daşındıķ. Bu sırada evler ğırķ ğırķ beş tene çardaķ var hep orıya çıķdıķ.
Aligopder depemizde dönüyo. Tır tır tır dolanıyo aligopder düdüķ çalıyo depemizde.

90 Avşun'a haber etdiler. Millet geçemiyo ki Avşun'dan geldiler de şo Ğabaac'ın
krrden geşdiydi şordan. Geçemiyo ki Avşun'un adamları ki bizi gtrsnler.
Hya toplandıĝ sabı or ocuk orda hyKde oturduĝ şo depede. Sabah oluncu
fırlandılar, ordan Chan azalınca fırlandılar kyns s yanına geldiler. Bizi AFşın'a
gtrdler, yatılıya gtrdler. Yatılı blgesine. Orda om bir gn ĝaldıĝ yatılı
95 blgesinde. Hep su buralar, bura deal bu baĝ şu grdn diha şordan ahsat geçer baĝ.
O bir ucu orda bir ucu şorda İĝde ky var Ğala ky var, suyuĝ bir ucu da orda. Bir
ucu orda, bir ucu orda, biz o depediek. Alıĝopderin ışı depemizde dnyor şam
orda. Ondan sra buoz sabah olup su ıclık ıclık dşnc, Avşun'un adamı btn
belediyenin arabaları hep geldi bizi yatılıya gtrd ĝızım. Om bir gn de orda
100 yatılıda bizi besledi hkmet. Om bir gn sna herkeş buoz, gc yeten şorda geçdi
ev yaptı. Hkmet Ğonuĝlara yaptılar Ğonuĝevler yaptılar devlet yaptı. Yaptı
ikişer gz gcck gcck birer tene. Bany bir, mutvaĝ bir, tuvlet gccck, orıya
sıĝan sıĝdı sıymıyan geri yeğden ev yaptılar gc yeten. Gc yetmiyen biz geri
yerine yaptık burıya aha, burıya baĝ. Hee, orıya gcmz kfi gelmedi. Geri
105 merteKlerimizi, ĝalan merteanen geri yerine yaptık burıya hatın ĝızım. Gc yeten
orıya yaptı gc yetmiyen burıya yerlerine yaptı. şu aradan aha şo caminin orda bu
kynn ışışına ĝadar ardaĝ ev varıdı altlı sl. Hepi de yışıldı gm gm yerinen bir
oldu hep. O bizim atmış tene merteamiz şurdan aha şeyle ĝodu geçdi. şura deniz
gimiydi aha şura. Dş barabarı aha şle dşne ışar. Burdan sdn herif şle
110 zamıĝladı ki alan olmasın deyi. Ğoruynan aldı gtrd sel. O uvallarımız un
bařĝılarım, en çok zarar benim oldu. Noĝut biderlerim şişdi şişdi ĝaldı çuvallarda.

Devlet bize bi şey ödemedi heç. He bir sâde bir hafda yatılıda besledi bizi hatın
ğıZım.

Mehriedi bura sōnadan Ortaqlı oldu. Valla bilmiyom işde öz adı Mehriedi ğızım
115 sōnadan herkiş hep ortaqlık yapıyo ya burda, tarla heç yok. Seniñkini yapıyo
bunuñkini yapıyo ortaql, ortaqlık yapıyo işde. Buranıñ heç arāzisi yok, kimseniñ.
Şorda bütün Ğabaac'a ait suyuñ öteaçesi bu yan da ā malı. Önceden bir muħdarımız
varıdı, gendi de gōzel olmadı ya. Bir muħdarımız varıdı toprak ğonsiene geldi burıya.
Şu çevre kōyler bura hariç hep arāzı hep toprak ğonsiene böldü verdi. Burıya da
120 toprak adamlar yaz geldi miydi mezer ešecek adam bulamañ hep Çuħuruvi'ya
çalışmıya ğedeller, su sulamıya ğedeller. Aşşā melmeketlere çalışmıya ğedeller.
Kimse yok. Toprak ğonseyi ne gelik, muħdar oñüne düşük, burda dēyik, dapılı yer,
dapısız heç yer yok demiş. Hep dapılı herkişin tarlası demiş. Oysa gendi ağalarına iş
birl etmiş. Ağalar buña para yedirmişler muħdara. Toprak ğonseyni dıkdırmamış
125 ğızım, buoz gendi ğabilesiniñ muħdarın üç ğardeşi, gendi arāzisi var, ğalan bu kōyün
heç yok. Aha şunnar hep Adana'cı, şurdākiler yetişenner ğocası genci hep Adanacı
hatın ğızım bak. O yüzden muħdar burıya tarla seabi etmedi. Heç bir avuç yeri yok
milletin, ortaql. Çok getdiler önceden, çok getdiler yaşlılar aha şurda varlar diya.
Yaşlılar getdiler benim herifim çok ğetdi. Adana'da hendeK_ıtdılar. Pamuk suladılar.
130 Belinen k_üreanen ğanel yapallardı ezel ğuzum. Çok getdiler.

Tabi deaşdı ezelden bak ayaz olurdu ğar çoğ olurdu, şindi ğar yāmiyor. Yāsada
hemen geri kañıyor beş on günde. Ezelden üç ay ğar yatardı hatın ğızım üç ay, om
birinci ayda ğar yatardı marda ğadar. Mart geldi miydi yola şır açallardı. Şo dālara

da şîr açallardı davar góturullerdi davar hamını alsıñ deyi. Küreanen dälara çír
135 açallardı. Üç ay ğar yatardı. O ğarıñ buóz seli suyu mu tükenirdi, sel gelirdi işde
sular gelirdi. Mallar hep kótürüm düşerdi içerde yata yata yata. Şu harman yerinde
ğoyunnar bütün hep hekel olurdu. Hekel, topal olurdu içerde yata yata. Ezelden ğış
çoğ olurdu bu zaman oldu muydu çatır çatır ğapılar, ğırç ğırç aha şeyle pürçük
bälardı. Ayazda ğardan ğışdan pürçük bälardı hatın ğızım. Ezel ğışlar çoğolurdu şindi
140 ğış yok çok şükür. Pürçük bälardı ğardan ğardan şeyle zahmeride, zifiri bälardı
pürçük bälardı. Ğapılar ğırç ğırç āşam oldu muydu. Doñardı herkiş soba yök.
Kiminiñ bir kürsüsü olurdu, yok kómür nerde süpürge ataş işde. Sulariñ kenarından
büklerden çalı ğıradıñ, getirirdik çalıları. Ğanı varıdı, dōrardıñ içeri basardıñ. Olanıñ
bir kōröklü zobası olurdu, olmıyanıñ zobası da olmazdı. Ocağ vardı ocamız varıdı,
145 ocağ ğayallardı. Kerpiç evler her eviñ ocā olurdu. Bāzi eviñ de kürsüsü olurdu şu
yeri eşellerdi tandırı şeyle kūrseyü ataş ğoyallardı zobası olanıñ. Zobıya da kōzü ğor,
edellerdi kōz edellerdi, kürseye ğollar çocuklar kürsüde oturullardı. He éliedi.
Kürsüsü olmıyan da kiminiñ bir kōröklü sobası olurdu. Kiminiñ de heç olmazdı,
fāhırıñ de heç olmazdı. Ocā ataş ğayardıñ. Benim anacāzım ocā ataş ğoyardı babam
150 da davar gütmeden gelirdi ğarda ğışda ham çarı getirirdi ki babam ğardan bëyle çarıñ
ederdi ham çarıñ ederdi, ğoyun derisinden çarıñ dikerdi, ayakğabısı yok
babacāzımıñ. Ğoyun derisinden çarıñ ederdi bir hafda, hafdada babacāzım dikerdi
haftada, ğoyun derisinden. Diğerdi ayāna ip çorabınan yún çorabınan giyerdi gelirdi
ki burdan aşşā çahıldağ bälamış babamı davardan gelirdi. Ocāñ şo köşesine babam
155 otururdu şu köşesine iki Tene bizi ğısdırırdı. Benim bir ābim varıdı bir de ben
varıdım anacāzım da şu ortıya çō... ğuru yeridi, şurda bir çul var, şurda bir minder

var, ğalan yeri ğuru yer, palaz yōdu ki evlerde. Ğuru yerde. Yúñ yorğan olanda olurdu, olmıyanda pambuğ varıdı, pambuğ yorğanıdı. Bunu nēydiciñ soruncu bēyle?

Tarla uçu işde ded m, muğdar dedim ya bayakdan, o muğdar buranıñ āsı varımış,

160 Hacı Efendi varımış ben bilmem. Hacı Efendi'niñ şeyi yoğ dedi hanı Mahre yoğ bura dapılı dedi ya, o Hacı Efendi'niñ tarlasını hep gendi zimmetine geçirmiş. İki yüz üç cüz dönüm yüz elli dönüm beş şüz dönüm arāzi beş şüz sekiz züz dönüm arazi gendi zimmetine geçirmiş, kimsiye fāhıra parıyá vērmedi. Onnar da buoz tarla seapleri hağ etdiler, çoru çocū meydana geldi Hacı Efendi ölüncü, onu buoz bunnar hağ etdiler.

165 Eğdiler ğızım. Onnar eğdiler tarlayı hağ etdiler, tarla onnara hağ oldu tarla seaplerine. Bu muğdar nēy tdi buoz, onnarıñ eğd niñ vardı üsdüne gendi eğdi. Onnar eğdi gendi eğdi, onnar eğdi gendi eğdi üsdüne bağ. Güney mēydana getirdi o tarla seapleri ğazanannar, atmış ğişi mi ne miresci. Atmış ğişi tarlıe hağ etdi davēnen. Ğarer onnara oldu. Ayçiçā eğdiler, ayçiçā mēydana getirdiler. Ğazdılar, ğırarğana

170 ğazdılar eğdiler bişdiler, günev ğırağana bunnar varmışlar buoz muğdarıñ çocukları varmış, şo depeniñ ötü yanında varmışlar, günev kesme demişler. Buoz tarla seabi demiş ki biz demiş aha ğarer elimde, biz hağ etdik tarlıyá ğarer elimizde. Kesen kesmen, kesen kesmeñ derken bu muğdarıñ çocukları sıkılmış, tarla seabine sıkılmışlar. Sıkılmışlar ğolundan yaralanmış. Yaralanınca gelme vurrum demiş. Biri iki çocuk

175 babası öleniñ, biri de üç çocuk babası, bir de ğoynunda hamile gelin dört çocuk babası ikisini de vurdu tarla seabi. İkisi de öldüler vurdu o muğdarıñ öllarını. Bağ

eliñ hem haq etd dāvē tarlaları vardı, ... geliciydi. O da k̄esdirmedi, ben haq etdim
ğaririm elimde dedi ğızım böüK_olay oldu.

Anlatan: Mustafa SARI

64 yaş

Derleme yeri: Ortaklı

5 Şehir ismi bura, bura Meri şehriymiş, hah Meri şehri. Mehre ordan gelme, hah Mehri'ye dönüşüyor. Şimdiki ismi de Ortaklı, hırsdiyan, hah Ermeni ismi.

Meri'den Mehre oluyor, sonra?

Ortaklı oluyor. Ortaklı olalı da yānı

- Şey nedenini desene, Ortaklı'nın nedeni de seksende su basdıktan sōna Ortaklı

10 çıldı.

Hah, onu seksen doğuzlarda, seksen doğuz aralarında buriye sel basdı.

-Irmak Cihan İrmā daşması sebebiyinen

Buralar ded miz gimî ağaların eli şura, bunnar yııldı o selde. Şu camiimizin ikinci yapılması, burda ne var ne yoğ hep götürdü o sel. Burdaki olan māzemeler ta

15 Erçene'nin altına götürdü Çālhan'a. Burda su tañkeri varıdı, o su tañkerini aldı ta Çālhan'ın altına götürdü.

-Şöle güvenik çalılarını topuynan aldı getdi ta böle yığılıydı. Ayçiçē çalılarını.

Aldı aldı getdi. Ondan sōna Ortaklı şeyine geşdi Ortaklı şeyine de neden geşdi.

Burda üç ā var, ortaklar ya, Ortaklı öle oldu yānı. Üç ā, Helmi Bey, Hayri Ağa derdik

20 Hayri Soydan o vardı, bir de Sālim Efendi vardı Sālim Bey. Ağa demek bey demek.

Şindi şöle de bi şey var, ağa ayrı bey ayrı. ... bey olamağ, beylik çok esgiden berli gelen şey. Sen misal çok fākirlikden zenginlia erişdiğın zaman saña ağa diyolar, bey

olamıyoğ. Öbür adam esgiden berli beyl ni sürdürüp geliyor, dedelerinden

atalarından berli sürüklüp geliyor. Beylik öyle oluyor yānı, beyl miz öle.

Anlatan: Medine YÜCEL

65 yaş

Derleme yeri: Emirli

5 Eskiden çocuklar hasta olduğunda nasıl anlardınız, ne yapardınız?

Ateşi çıkardı, ona da şuruP olursa onu içirirdik, yōsa. O damā düşerdi. İlaşlar vardı işde onnarda verirdik āzına. İşde şu papatya çiçea vardı onnarda ğaynaTırdık, nāne ğaynaTırdık, ondan sōna keķik ğaynadırdık. Bunnardan verdik miydi iyi olurdu.

Yaylaya gider misiniz?

10 Gēderik, yaylada da ğoyunnarımızinan meşğul oluruk, peynirini çalarıķ sāyarık, peynirini yaparıķ, çarşıya salarıķ erkekler satallar işde. Geçimimizi ondan sālarıķ.

Hayvanlarınıza ne gibi isimler koyarsınız?

Hayvannarımıza işde sevd miz içinde bir mallar olur, meselā sevd miz şeyler, işde onnara da kimine sōleller işde, adlarını sōleller ğarabaş ğoyun, ger ğoyun, mor ğoyun, ğō dēller.

Ger koyun bu hangi renk olur?

Şōle cızğı cızğı olur, çıbık çıbık suratlarında cızıı olur, onuğ ger derik oņa. Sāde yüzleri ğırmızı olana da mor derik. Beyazlar olur onnara da ğarāç derik. Yüzü sāde ğō olur aha şeyle olur, aha şeyle. İşde cücüklerimi yemlerim, taviıñ cücū çığannara

20 cücük denir, civciv. Ondan sōnakiler acık bōyennere de ferik derik. Anaçları var.

Dağlardan ne gibi bitkiler toplarsınız?

Yemlik toplarıķ, keņger toplarıķ, pilav bişirmenıñ uçu. Yemlik toplarıķ öle dürerik açık eķmē. Ğuşğuş var, onu da düreller, eķmeknen yēller. He ekmeaņ hamırını

yúúrúr saşda éderiK işde. Bekmezi meselā bādan üzümü keser getirirdik bir sala
25 doldururduk. Orda depelerdik, onu şerbet éderdik, şerbetini ocā gördük. Kesme
yapardık, basdık çalardık. Sucuk yapardık, ğırma yapardık yarmıye çekerdik. Şöle
bulğur gimi éderdik onuynan ğırma yapardık. Çobannarıñ azzıına ğoymanıñ uçu.
Böle dilim dilim ğorduk güneşde ğurudurduk. Ondan sōna bōz küleklere basardık.
Onnarı çobannarıñ azzıına ğonurdu. Ğuru bekmezinen teh yapardık şindikiniñ hani
30 kiraz reçeri ne yapıyolar ya aynı onnar gimi. Ğabağ dilerdik ğabānan ğabağ ireçeri
yapardık bekmezinen. Yok, şindi yok kine hanı kim yapıyor şindi. Bekmezinen
ğabānan. Şindiki yanı eriK ileçeri yapıyollar meselā, vişne ireçeli yapıyollar. Şindi
onnar yoğudu bunnar varıdı. E şindide bunnar var onnar yok. Tarhana yaparığ he.
Sabahleyin kağarığ, ğazannan ocā suyunu ğoruk yavrum. Sōna yarmasını yıħarığ,
35 yarmasını ğazana ğoruk, ğaynatırığ, bişer ondan sōna kürā olur onuñ küreanen
küreklerik gözēl, içinde gözēl ezerik onu küreklei küreklei, bişdikden sōna. Ondan
sōna dama çekerek bunu, sōduruk, teşTe yūrruk. Ğatıını ğatarığ içine, torbalara
doldurruk. Torbalara doldurduğdan sōna bōz iki ğün durur öyle, iki ğünden sōna
dama sererik. Naylonu açarığ böyle dama onnan şöyle avcumuzunan alır alır vurruk
40 yere, öle sererik. Laylon yokdu çığlara serilirdi, ğamişden, ğamiş çığlar olurdu,
hasırıñ bir çeşidi işde o da. Onnara sererik.

Yün eğirdin mi?

Eğirdim, çorap yaptım onnara. Dararığ, siler ğırħarığ yúnunu ğuzunuñ yúnunu.
Ğuzular güccük ğuzular olur. Onu ārrik, dararığ, ārrik, darağda dararığ. Ondan sōna
45 kelep yaparığ, ārrik yinen. yinen böyle ārrik onu ārdikden sōna geri onu hoşlarığ.

Geri yētden bük̄erik bōzde. İki ğat eder bük̄erik. Geri iki ğat edip hoşluyok ondan sō bük̄erik geri onu iki ğat. Çif ğatını bük̄erik. Ondan sō geri yumağ sararığ, bunu çorap yaparığ, ayā gēyilecek dizleme çorap örellerdi evel. Şindi g yen yok yavrum ayāmıza batıyo dēyi gēymiyollar. Evelden giyerdik.

- 50 Ğışlık silef tarhanamızı yaparığ, ondan sō bulğurumuzu yaparığ. Ondan sōna ğış ekmeğlerimizi yapar yīyarığ. Ğayrı bundan sō bu mevsim ğış ekmea mevsimi işde. Ğış ekmeğlerimizi yapar yīyarığ, yaza ğadar yiyecek. Tabi dolmalık biberiymiş, Patlıcanıymış bunnar ğabak, bunnarı ğuruTuruğ, ğış şeyi. Turşumuzu yaparığ, biberi toplarığ sarımsağlarığ meselā, bidonnara doldurruğ. Sirkesini leymūn duzunu onnari
- 55 bir ğatarığ, duzunu. Leymūn duzu atarığ. Hee sirkiye onun heykāyesi çok. Sirkiye duruldurduğ bā beğmezinden. He baharda yazın. Şōle bidona doldururduğ. Bidona doldurduğdan sōna içine bāñ şu zilifleri olur ya. Teyeklerin üzüm teyeklerinin zelifleri olurdu. O ziliflerden toplardığ bir tutam. Onu atardığ, nohuT atardığ, çir atardığ, sirkeniğ içine. İşde boyalı şek̄er atardığ, bunnarnan sirkiye dönderirdik.
- 60 Elimizinen yapardığ. Yapdığdan sōna dururdu o sirke, güz geldi mi turşunun içine bırağırdığ. Nişeyi de būydeyi yīhağ, getirinğ ğazana ğuyañ. Onu da su ğuyañ üsdünü basdırinğ. İki barnağdan fazla olur. O buyday onda yeter. Hafdada yeter o buyday. Buyday yetdiKden sō şōle birini alıñ sıhağ bağañ içinden süt çıhıyor mu? Buydayıñ içi sūd olur. O sūd olur, onu sıhağ bağañ yetmiş. Çıhardıñ bir teşde ğuyañ, onun
- 65 şeyini acık yīhağ. O içiniğ kirli şeyi gēder. Ondan sōna geri teşdiñ içine bırağıñ geri depelenğ onu. Depelenğ sūdünü çıhardıñ. Sütünü çıhardığdan sō onu doğ ğazanına, bir kepc ni buydayıñ kepc ni süzeğ. Onu bir doğ ğazanına dolduruğ. Gēdenğ gelinğ bununğ suyunu deaşdirinğ. Üç gün suyu deaşilir onunğ. Özeğ özeğ içine başğa su

dolduruŋ. İindea suyu szen içine geri getirin başga su ęoyaŋ, dolduruŋ.  gün de
70 le suyunu alin. Ondan sna da bz dabanda yüzünün suyunu szen dabanı ęatılır.
Onu ęaldırın torbıya ęuyaŋ. Torbada dařlaŋ. şöyle ęurumuř hline geldi miydi onu
şöle pleŋ pleŋ, yumruk gimi yumruk gimi ęoyaŋ böle temiz bir beziŋ sdne. Toz
gelmiyecek yere sereŋ. Ondan sna ıcık burhazadı mı onu feleŋ. feln un eleanden
eleŋ. Ondan sna ęurutuŋ, güneşe sereŋ, ęurutuŋ, ęaldırın, torbasına ęuyaŋ canım
75 benim. He arşıdan bişiy almazdıŋ biz. Hep onuynan yapardıŋ şindi hep kilya
bindi, çarşıya bindi. Her şiyimizi evden yapardıŋ. Kömür yoğudu, sobanın önüne
odun ęorduŋ, arhıya kerme doldururduŋ. Ağmın deller gpre deller, onu yağacak
derik bizler he. Eğmek yaparıŋ onuynan, fişgi işde. Bosdana da atarıŋ, şöle topağ
topağlarını toplar eğmek yaparıŋ, yağacak der eğmek yaparıŋ.
80 Valla yavrum evel televizyon ne ydu hykye verillerdi bkler. Bir eve
toplanıllardı, beş daş oynardıŋ tekgel, saklambaç oynardıŋ işde. Geşler le oynallardı
yaşlılar da oturullardı. Heyk verilleridi onnarı dinnerdik.

Anlatan: Cuma GÜVERTİ, 64 yaş

Şemsettin Polat, 65 yaş

Derleme yeri: Kabağağaç

5 (CG) -Üretimimizi de diyek kine, üretme de ğara sabannan yapıyoduğ, ğara sabanıdı. Ğara sabannan da bir adam anca otuz ğırĶ dönüm yer sürüyodu. Otuz ğırĶ dönüm ğara sabannan yer sürüyoduğ yiğenim buña ekiyoduğ anca ğıt ğanāt, ben yetişTim geldim. Benim babam da yetişdirdi bi yedi sekiz çocuk, meydāna getirdi. ÇıharTıımız bu otuz dönüm yerden de yüz yüz elli silme buyda anca geçerci elimize.

10 Zahramıza yetmezdi yāni

Kaç kilo gelir bir silme?

(CG) -Om bir kilō, silme om bir kilō. Çelik, silme, bir de ölçek var, ölçek de bir buçuk kilō, ölçek bir buçuk kilō yiğenim. Onnan çoban hağı vardı bunuğ içinde, ğoyunuğu güdüyo veyā camızını güdüyo veyā ināmizi güdüyodu, buna veriyoduğ.

15 Yüz elli silme buyda hepsi benim babamın evine ğalmıyodu ki, elli silmesini güdücüye veriyoduğ. Bir de biderlik ayırdıyoduğ ondan. Yāni ğırĶ çelik bulğur ğaynadırdığ. Çelik diyek, silme diyek naylá işiğe gelirse öyle yaz. ĞırĶ kilō yani işde om bir çelik.

Bağ bu çıhan, yüz elli iki yüz kilō çıhan buydadın hoca hağından dūt, beğci

20 hağından dūt, berber hağına ğadar verillerdi yav buydayı.

(CG) -Berebile hağ verirdik, saçımızı sağalımızı tıraş ederdi, bundan berebile de hağ verirdik. Yāni yiğenim bunnar hatırında ğalsıñ.

Burda değirmen var mıydı?

(CG) -Dearmene en yağın biz siziğ orıya ğederdik, Erçeni'ye ğederdik.

25 Yok, ora da yōdu.

(CG) -Ora da yōdu da sōnadan yanı.

Bağ güzel bir yer varıdı, güzel bir dearmen var Püsgül dearmeni

(CG) -Püsgül Dearmeni Banağlarıñ derik, su dearmeniydi. Ğānıynan gederdik. Üş dört saat sürer tā gēder dā, Berit dānıñ dibine yağlaşıyoñ, biS gētdik yānı çocūduğ.

30 Berit Dā'nıñ dibi, Ericā yağın. Tombağ, Tombā yağın.

(CG) -En azından otuz kilōmetriye yağın var. Ben dedeminen gētd m, babamınan gētd m, eşşānen getd m afidersiñ. Ğağnıynan getdim, Ğağnıyı yeğenim belki bilmez

ğağnıyı. İki tāne hayvan Ğoşarığ öğüz, iki tene öğüz Ğoşarığ, boyundurū var Ğağnı.

Boyundurā dağarığ, onnan otuz çelik yüklerik, Ğırğ çelik yüklerik ta orıya gēderik

35 işde otuz kilōmetre. Bōğleriñ yapdı seniñ bunu hocam, ha yiğenim belki bunnarı

bilmez. İşde yoğ oğadar ekemezdik hocam. Ğara sabanıñ eñ fazla Ğırğ çeliK_eker,

ğırğ dönüm, senelik. İki çif oludu muydu seğsen çeliK_eker, hee seğsen dönüm,

bundan fazla yapılmaz mümkün deal. Ben yapdım yetiğdim yapdım. Bir çif oldu

muydu Ğırğ dönüm yapardığ yiğenim, iki çif oldu mu seğsen dönüm, yüze varmaz.

40 Tarlalarıñ bi yanını velhan edeller durur, velhan edellerdi, onu öbür seniye ekellerdi.

(CG) -Ekmed miz yere onu sürerik, velhan ederdik, yağadığ, bu da yağadı ben de

yağadım. Benden bundan birğaç yağ da bōğüm ābi. Yanı hepsini górdük yanı

bunnarıñ, Ğānıyı bağ yiğenim bilmiyor mesela. Ğānıya iki tene öğüzü Ğoşardığ ve yā

camızı Ğoşardığ, bizim burda gözel camız vuruğdurullardı.

45 (CG) -Heye, Erçene'de olmazdı Çālhan'da olmazdı. Bizim bura su varıdı, ha, camız.

He Erçene'de olmazdı Çālhan'da Erçene'de su olmadıñdan camız olmazdı. Ha

camızlar suya girer yatallar. Aynı şu şeyler televizyondā şey var ya.

Şimdi yiğenim deal sen bile bilemeğ camız vuruğdurdūmuz.

(Vuruşdurūnu bilmem de camuzları çok iyi bilirim.)

50 (CG) -Biliş de vuruşdurmay bilmeş. Buynuzlarını yonardık pıçakların ki birbirine batsıñ d y. Bèyle vahşice hareketler olurmuş demek ki işde. Pıçānan buynuzlarını yonardık misal ŞemşitTinnen ben camızım var vuruşdurucúyık, ben de yonarım bu da yonar. Bak bak yanı vahşice bir şey.

Peki, acı çeker miydi hayvanlar?

55 (CG) -Çekmez olur mu hocam yav, bèyle pıçak gimi oluyo ucunu şimşediyoık, yırtardı derisini hayvanıñ.

Hañgisi guvalarsa öbürü kaçır, kaçarken eğer neresinden gısıkıdan Takdı mıydı havıya galdırır, yırtar garnını, yırtar.

60 Belki de yiğenim biliyo deve güleşlerini. Televizyonda izliyoñ. Bu camız vuruşdurma da oña beñzer bi şey işde.

Peki, doktor yokken ne yapardınız?

(CG) -Doğdur nérde, yok yok.

Onda köy ebeleri olurdu bak, köy ebeleri.

(CG) -O da yoğudu Hacı Şemşitdin sen neytdiñ o daha dünkü yav. Daha evelkiler 65 benim amcamıñ biri, gānıya yüklemişler artık ganser miymiş hasdalı yok veram miymiş, Hacı Omar var Sürmeli'niñ babası, Hacı Omar derdik benim amcam vardı, yaşlı ben bilmem, dünyāda bile yōmussum ben, altı aylımıssım o öldúünde. Bunu

gānıya bindirmişler, hava deaşimine gelmiş asgerden, Elbisdan'a götürüyolar.

70 Elbisdan burıya on yedi kilōmetire. Gānıyan götürüyolar yarı yola varınca orda mefāt ediyo adam. Geri dönderiyolar gānıyı. Cenāzesini getiriyolar. Ulaşım yanı doğdur buydı yeğenim. Elbisdan'a götürücüyık de Elbisdan'da innesini, ilacısını, tedāvisini... Zāten Elbisdan'ıñ esgi devlet hasdānesini bilirmis z bilmez mis z, anca

yiğirmi otuz gişi alır benim bild m. Tā o Ğızılcaoba ded m yêrde. Şindiki esgi çocuh
hasdānesi etdiler gördūsāaz. Ora bir üniversite hasdānāsı oldu sōnadan yanī. Bēyle
75 bōK göründü bize. Ha oña göre düşün diyom yāni. Ha hasdalīmız da tedāvimiz de
buyudu yiğenim sōna biz yetişdik geldik. Ğoca Ğoca delānni olduyduĝ, ebe verdiler.
Ebe bize bi yerimiz ārıdı mıydı bir hap verirse verir, yōsa işde Avşın'a hasdāniye
gediciñ derdi.

Ne gibi otlar kaynatılırdı hastalara?

80 (CG) -Ebemkōmeci dellerdi, deal mi? Şu gömlek dūĝmes mi dūĝmes mi çiçekleri
olurdu onuñ, ondan içirillerdi. İşde şu halen var, ısırgan otunuñ adına ne dēller, bir
isim veriller biz ısırgan otu derik, ondan da yanī yapallardı.

Bir tāne baĝ şey de itburnu da içirillerdi. Ğırmızı ĝırmızı itburnu deller oña. İtburnu
başĝa, ĝuşburnu başĝa.

85 (CG) -O Püsĝül dearmeninde olur o itburnu ded m. Buralarda da olur da, ben de
görmedim de olur dēller yāni. O Püsĝül'ün orda bōrtlen derik üzūme beñzer yāni.
Üzümün ĝüccükleri olur ya. O Püsĝül dearmeninde olurdu bunnar genellikle yanī.
Bēyle üsdüñe deadimiydi seni ĝapar afidersiñ kōpek gimi bēyle. Cızar bēyle elbiseni
ossuñ veya eliñi ossuñ tikenī. Çok acāyib olur.

90 Hiç babalarınızdan dedelerinizden seferberlik, savaş anılarını, hikāyesini anlatan var
mı?

(CG) -Aynen benim babam dört yıl asgerlik yapmış birinci dūnyā savaşında,
Almanya'ynan Rusya'nın birbirine ĝarışdı zamanda, dört yıl yapmış benim babam,
asgerl . Annatırdı işde, aç ĝaldıK ölüm derdi. Yemiş ağaçlarına derdi, gece bēyle

95 deġnea atardım nbet dutarken derdi inciriŋ sesini d nerdim derdi, pat dyi dŋd
myd derdi. Aha hep bu da duymadı belki de. Onu diy, Őyle eliminen gece
yoċlarım, gzm grmyo etmiy ışık yċ lamba yoċ diyo. Onu alırım ıssırdım
mıydı dodmıŋ derisini ġavladır diyo. O inciriŋ hamı ylmiŝ. Gendi de Őeyde
100 Aĥcaċoca'da. Bir gn derdi, yav emmoġlu adama lardım yav inan ki. Nbet
dutuyom derdi, blK gomutanınıŋ mı tabur gomutanınıŋ mı nbetini dutuyom dedi.
Ġapı aċıldı dedi, zhr zamanı dedi. Asger aġa dedi hanımı, dedi, buyur aPl dedim
dedi, oruċ dutuyoŋ mu dedi, dedi. Yalan sliyemedim dedi, yoċ dutmuyom dedim
dedi. Nerden dutuyum, eċmek bulabiliyom muki oruċ dutuyum diyo. Aha Ővadar
105 Ővadar ġumanya veriller diyo, ġumanya dllerdi. Ġumanyayı blK gomutanı
beċler diyo, kimse yemeyecek der diyo. Gelen yemek ney diyo, mercimek ċorbası
diyo. İċinde iki ġabık ċıċmaz mı ola dyi diyo. Ġalanı su diyo. Kŝesinden
kenarından ġumanyayı ıssırırken ġaparken mercimek ċorbası gelmeden biter diyo.
Ble zelil ċoċ diyo aċlık ċeċdik, drt sene yapıdımın zararı yoċ, aċ ġalmasidedik diyo.
110 Geldim ki yrr halım yoċ diyo. Dnya var evime geldim ki drt sene sna diyo.
Drt seneden ndar haşlık gndermiŝler burdan biliy, amcalarım, babası da ymuŝ.
szmŝ, evliymiş gerċi de. Drt senede ġırċ lira para gelmiş adama. Geldim ki evi
dtmıŝlar diyo, anaŋız getmiş babasınıŋ evine diyo. İċi tene de szm varıdı biri
anamın birisi de ġardaŝımın ċoc diyo. Onnar yle rezil kepaze aċ ġalmıŝ diyo. Hemi
115 ben ċeċdim hemi evim ċeċdi diyo.
Ekinler biċilir, anadutlar toplanır, onun yerine geri dırmık ċekilirdi sen dırmı gdn
m? Bilmeŋ heralda? Biz ċznen gem srerdik, biċeriŋ patosuŋ yapıd işi yle
yapardık.

(CG) -Gemi bilmeñ deal mi sen, şeyle yetmiş beş birer metire eninde tağda ikişer
120 metire uzunnūnda tağda altlarına diş çahallardı, gem dişi sen bilmeñ lāzım. Dişlerini
siziñ Erçene’de yapallardı. Öküz at ha, çok bir deaşmez yānı.

At çabuk giderdi, öküz ār giderdi o ondan çok sürerdi.

(CG) -Afidersiñ yiğenim sōlemesi ayıp şeile bir dutağ vardı altına pislerken dutardıñ
götünüñ āzına, buydanıñ içine düşmesiñ deyi. He dutağ yanı adına dutağ derdik.
125 Babam ökelendi mi ula ölüm dutā niye almıyoñ derdi.

Hayvanların hastalandığıını nasıl anlıyordunuz?

(CG) -Biz tedāvi ediyoduğ. Bir de Avşın’da işde eñ soñ benim yanı yetişip geld mde
bir o ğarağoluñ ötü yanı bōründe bir Ali emmi mi Ahmet emmi mi varıdı?

Ahmed Ahmed, Baytar Ahmet.

130 (CG) -Baytar etdiydik yanı baytarlīnan bir alāhası yok da adamıñ. Bilirdi yanı
tercūbe edinmiş adam. Bāzı bir hasdalandı mıydı meselā bilmem domatis salçası ğuy
dellerdi, ilaş da buydu ğardaş sañki.

Hayvanın hasta olduğunu nasıl anlarsınız?

(CG) -Hasda oldu muydu yemezdi ğara ğara düşünürdü verha, heç ğımıldamazdı
135 hayvan yerinden.

O da èyle amel olurdu yav. O da amel olurdu.

(CG) -O da isal olurdu yiğenim, aynı insan gimi. Yanı hayvan da insanıñ benzeri
yanı, ben èyle tahmin ediyom.

Buralarda kız alıp, kız verme nasıldır?

140 (CG) -Akrabalıñ ilişKileri ğarman çorman, hepinden de olur. Bāzı yerlerde seniñ
meselā, dōruyu sōledim, bāzı yerde birbirinden ğız alıp vermezler. Meselā esgiden
dellerdi yañın akraba evlil yapmañ dèy, bizim burada dellerdi. Çocukları saħaT

oluyo, ğan uyuřmazlı mı oluyo dellerdi bilmem ne dellerdi ěyle bi řeyler dellerdi
yānı. Tercih etmezlerdi. Emmiızını, dayı veya işde yaħın aķrabāları. Emmi ğızı,
145 emmioğlu ve yahut ki işde dēyzeı ve yahut dayısı işde bunnar aķrabā evlil ni bizim
burada haķğatTen tercih ětmezlerdi yānı. řimdi hālen de ěyle de diyebilirim yanı.
TıP da bēyle diyor deal mi yiğenim? ěyle dellerdi bōKlerimiz. Dūğunner ben bilirim
ki benim bōK āb miņ dūúnú beř ğun ğalındı. Beř ğun dūún ğaldılar, bu milleti nayla,
o zaman taşımacılık bile yōdu. Tā Elbisdan'ıņ Ğandır derik, Ğandır Barajı'nı duyan
150 sen hocam, orada bizim aķrabālarımız varıdı, ikiğun yol ğeķer dūüne gelillerdi
yōriyerek yahut ki atınan yahut ki afidersiņ eřēānen. Ericek'de aķrabāmız varıdı,
ordan buriya gelirdi yirmi kilometre. Berit Dā'ı dibi işde.

(CG) -Arıyom ki ğapıda isim yazılı, meselā Helmi Soydan'ıņ dayresinde ğapınıņ
ūsdüne řo pavraz mı neyise oriya etiket yapışdırıyor, Helmi Soydan. Pavraz, ğapınıņ
155 baķ aha şo ğapınıņ şeyine pavraz denir, annadı hocam, onnara ğapı pavrazı derik.

(CG) -Nēř ğörüyoņ, babaņ nēř ğörüyo, nēriye getdi, gitdi başğa, seniņ ded ı baķ
gitmek başğa, hormonsuz bu yānı. Oriğinal işde yānı, hālen daha biz bilene
ğullanıyoķ yanı bu kelimeler belki de on sene y m sene sōna bunu terkececekler,
işallah olmaz. İşde şeyde bi ğocuk var, dā yeņi dilleniyo, ben bēyle dōrdüncü ğatdan
160 dean... baħıyom. Helmi Soydan'ıņ dayresi, deaniyom, ben hālen daha da dilimi
ğullannım amma bāzı yerde ğeķimser ğalırım bāzı topluma ğird m zaman o topluma
uymaķ isdiyom, uyuyom. Uymadım mıydı şindi deaniyom desem diyelim ki
İsdambul'ıņ bi sosyete yerinde veyahut ki Aņğara'nıņ bi yerinde baņa ğülüşüller baķ

yav Őu adamıñ ğonuŐdūna deller. Deller hocam, hocam deller. Temam ğabil ediyom,
165 benim Tũrkce'm diyom amma oteki ğabil etmiyo hocam, eyle deme. Öle toplum var.
Baņa demeņe heç gerek yoķ, sen de biliyoņ ne demek isded mi, bu lafi yāni benim
dēmem sen de benim ğadar biliyoņ ne demeK isded mi. Nerede nazik ğonuŐulur
isdiyo yāni. Eved efendim, ben dōrt sene ğaldım Suudi Arabisdan'da Lazlarnan ben
çoķcaķ onnarnan daħılırdım. Onnar ğulũŐullerdi benim laflarıma. Onnarnan
170 gezerdim, ğederdim, gelirdim, yeni nāzik Tũrkcelerini diyek. Onnar baņā ğulellerdi.
Ben derdim ula arħadaŐ niye ğulũyoņuz baņa siz Laz'siz ben de Orta Asya'nıñ
Tũrk'ũyũm, ben sizden cinsim derdim. Siz derdim Laz'siz derdim.

Anlatan: Dönüş KILIÇ

63 yaş

Derleme yeri: Hüyükli

- 5 Ğaç yaşında geldim ğızım, ben ğaç yaşında geldim kine! Ben oħuldıyadım daha üçüncü sınıfdıyadım on dörde yeñi girdiydim. Evel öliyedi öle ğıza sormazlardı fikrine müklerine soran olmazdı ğaldırır verillerdi hanı bir temiz aile eyi ayliyese o da tábi şansına ğalmış iş. Ğaldırır verillerdi öle sorma etme yōdu ğuzum. Şindi de ğızın ırzası olmadıktan sōna ölanın rızası olmadıktan sōna evlilik yok. En güzeli o zaten.
- 10 Evel ney biliyoduğ ki annem. Yani öle işde beni öle görücü usuluynan verdiler. Ğayınbabamın bir dostuymuş, ğayınbabamıS ırahmatlik. Allah yatdı yer nur içi ossuñ, çok eyi de bir adamıdı. Beyā bir ğalebel di, ğaynımız iki dönem muħdarlık yapıdı, yanı yemek bişirmesini bilmezdim ben daha ğaynım öğretti yemek bişirmiyē.
- 15 Öbür ğaynımız avratlarıynan ğaynımız ekmeğ etmiye gidellerdi, evel o ğızım somun yōdu şey yōdu. Hafdada bir teş ekmeğ edellerdi. Bir teş dēyşin iki satırlıK ekmeğ yūrurduğ. Satır dediklerimiz de onar kilō alıyo, o hafdıya yetmezdi geri. Baña dellerdi ki ölen yemā bişir dellerdi ekmeğ edennere dellerdi. Dedim ki abi dedim ben ney bişiriyim dedim ırahmatlik ğaynımıza. Hanı benim de anamnan babam ayrılmış, ebem beni yanına almış baña yemek bişitdirmedi etmedi. Oħula getdim
- 20 oħuldan geldim, önce sekiz doħuz yaşı on yaş arası ğedellerdi oħula, şimdi güccüK yaşda gediyor ğuzum, on yaşıyanādar ilkoħulu bitiriyōñ. Ben on üçümde üçüncü sınıfdıyadım, geç yazıldıydım. Ğaynanam şey dedi ki ğaynımız ırahmetlik taviya dedi yā ğoy dedi, taviya yāyı baña ğoydurdu, suvanı dōratdı siziñ oralarda ne deller bilmem de salçalı pilav deller, dibine yakma deller. Her yerin bir yöre bir şeyi var he.
- 25 Suvanı ğavutdurdu, salçasını çaldırdı, suyunu bol atdı, içine patatis atdırdı, geçmiş

gün; heralda. Dedi ki bunun da biraz ğaynasıñ hallolsun suyu dedi bilmiyom çünkü ırahmetlik başımda diñeliyo amma beyā bir ğaynadı bunun duzuna bak dedi duzuna bakdım abi bir de sen bak dedim ırahmetlía ğaynımız çok eyidi Allah yatdıy yer nur içi olur işallah. Bulgurunu ğoy dedi ğızım bulgurunu ğoydum böyle yanı ğaynanamız 30 belletdi görümmüz belletdi. BiriciK görümümüz vardı Allah razı ossun o da öte tarafda, o belletdi yanı iş bilmiyoduğ aş bilmiyoduğ. Şindi ossa deller kine ğocıya gelmiye biliyon da iş bilmeyi bilmiyon mu deller amma şinde teleyzon vār ne biliyim yemek kitabı var, her şey var, her şey öğreniyollar güccük yaşdālar hee. Amma biz bilmezdik anca bir de yapdırmadılar da bilmezdik. Öle öle bir günümüz geldi geçdi 35 işde. On dörd om beşimi bitirdim miydi olana om beşi bitirdim mi ola bitirmedim mi ola ilk olan meydāna geldi Hüsiyen. He o meydana geldi Allah razı ossun senden de onnarı görümümüz ğaryolamı nēmi hep görümümüz düzlerdi. Öle böyle bir gün geldi geçdi ğayna ğaynımızgil iki dönem muhdarlık yaptı başımızı bulamazdık yanı yemek bişirmeden şey tmeden Allah ırızı ossun görümümüz iki dağgada 40 ğayınbabamızın sürüynen ğoyunu vardı iki dağgada misavir geldi miydi şindi milletin arabası çok gelen geri hemen gediyo. Evelden bir sayım yazmıya gelillerdi evleri yazmıya om beş gün durullardı. Candarma geldi mi yemā yemeden getmezdi. Görümümüz hemen bir ğoyúnú ğuzuyú yatırırđı, keserdi iki dağgada yemek çıhardır öñüne verirdi. He görümümüz vardı perişan olmazdık yanı öle böyle bir gün geldi 45 geşd . Yim beş sene mi yiğirmi iki sene mi üç ğayın avradı beraber durduğ bir evde.

Birer tene yatağ odamız vardı.

Hiç kavga etmediniz mi?

Etmedik, bir ğaynımızın avradı vardı onun bir ğızı vardı, ıcık, onun Beyhan dey bir ğızı vardı dāñsizdi benim olannan biraz dōşüllerdi. Ölüm niye dōşüyon işde idāre et,

50 Beyhan şöle bõle. Ana derdi o da baña küFür ediyor tama derdi, õle bõle heç
ğaynımızñ avratlarıynan dõşmedik de onun yüzüne bazen bõle şeyderdik atışrdık.
İşde senñ gızñ küfür ediyo, nedyim o da işde şöle ediyo bõle ediyo derdim de gene
çoK ēyidik. Şindi ossa hırtlak pıçak dõşur saç başa girişiller. Heç imkân yok yani
ğuzum şindi günümüzde bile kómüzde bile yaşıyan yok. Õle bir gün geldi geşdi işde
55 benim õlan arħa arħıya ğaç, yedi çocúum oldu, en güccúK gızım iki buçuk
yaşındıyadi babası mefāt etdi. Ondan sōna da işde bu evñ dabanımı yapırdıydı
rahmetlik, ğalanımı da bõK õlan orta oħulda oħuyodu işde Maraş'da oħuyodu om beş
tátiline geldi çocuk. Dedikine yemāmizi yedik babasıynan oturuyok şeyle, babasının
adı Hüsiyen'di de benim õlanñ adı. Baba dedi góruyō om beş gün nerden geldi
60 nerden geşdi dedi, ğış günü heç bilemedik dedi. Üç günñ ğaldı dedi om beş tatili
bitmiş, çocuk ta Maraş'da oħuyo ortoħul lise oħuyor, demedi ki ölüm senñ günñ üç
gün ğaldı amma benim günüm bir saat bile ğalmadı dēmedi. O aşam Allah rahmet
eylesñ ğalp ğırizi geçirmiş, oħa da bir ğar yāyor bir ğar yāyor, bir ğış, bir ğiyemet,
millet de zāten araba yok yollar ğapalı evel ğış mı, şimdi ğış mı var ğuzum, dālar
65 gimi ğar yāyardı. He zorunan gótürdüler amma dokdur demiş başñ sağussun demiş.
Ondan sōna çocuK işde orıya oħudu, orıya bitirdi. Ğonyı'ya ğazandı iki yıllık şeyi
ğazandı orıya bitirdi ondan sōda işde gızlar ufādı arħa arħıya dört tene, üş tene gızım
varıdı. Allah razı ossun õlan da õbür çocuklarımı oħutdu üç ölüm var dört gızım var.
güccüKler elñı oper bir güccüym var zāten senñ gimi. Bõle bõle bir geldi geşdi işde,
70 yolmiya da getdik ğuzum ğazmıya da getdík ğuzüm. He motur evde dururdu süren
yōdu. Ğızlar ıcık bōdüydü azzıy şeymize alırdık ney onun adı goltúymúza alırdık tā
arazimiz de yıraK, yolmiya gederdik, ğazmıya gederdik. Her gün geldi geşdi
hangısını ānadıyım.

Öğrenmedin mi motor sürmeyi?

75 Öğrenmedim, şimdi diyom kine şindiki aqlım ossa şindiki aqlımı beanmiyom gızım
şindi ki aqlım ossa diyom öğrenirdim, bak motur duruyodu yayan gediyoğk yanı.
Arazi de beyā var çok uzak bizim araziler. Ta bu aralardan daha ireliye gēdiyođ. İşde
sulu yerlere mısır ekellerdi. Mısır sōnadan çığdı da pancar ekellerdi. Fasūlya
ekellerdi, ayçiçē ekellerdi, susuz arazilere de buydı arpa, noğut bunnar ekilirdi. Öyle
80 böyle bir gün geldi geşdi amma nēle geldi geşdi onu çekennen Allah'ınan çeken
biliyor. Öle bōle bōdü çocuklar. Ölan everdik gızları gelin eyledik, Allah'a
Elhamdülillah bir ōlum ğaldı o da ışallah everrik.
Gızım bayramlar nēle sürerdi evel ne biliyim sabahınan bayramda sabahınan erken
şōle belli bir evler namaza gētdi miydi namaz cōmātini belli bir evler getirillerdi işde
85 on gişi, altı gişi herkeşe ne düşerse. Ne yapıcığ belli bir yemek yapıyoğ etli yemeK
oluya datlısı oluyo sütlüsü oluyo. Misal önceden ne varıdı ğadıyaf sōnadan çığdı
oğlavıyanan açallardı hanım göbā dellerdi, burma dellerdi hanı yufĝa yufĝa açıyollar
içine ceviz serpiyollar fındık ceviz herkeşin elinde ne bulunursa onu yapallardı işde
ne biliyim. Herkeş ne biliyosa, evinde ne varısa onu çığardıllardı amma şimdi kaçdı.
90 O camidēni şindi yemā getiren de yok. İki sene oldu o da kaçdı önce ōle getirillerdi.
E gözel bōKler güccüKler bōKlere el öpmiye gezellerdi. Yanı he o eve o eve
akrabāya işde yağın ğomşunuğ. Ğayı o da kaçdı ğuzum. Sen sen ben ben ğaldığ çok
nādir ğaldı yāni. Evel bayramlar da datlıydı, düunner de yidi. Yanı ne biliyim şindi
düune gediyoğ, düunnerimiz olurdu yanı ğadın ayrı oynardı erkáK ayrı oynardı.
95 Beraber oynasa bile herkeş birbirine ileşmezdi. Allah ğorusuğ şindi gızım ğadın
erkák ğarışık oynuyolar. Eđ azından bi şey yapamasa ğöz tacizi yapıyo el tacizi
yapıyo. Esgi gibi yāni yokdu, esgiden dōruluk varıdı, sevgi varıdı, sayĝı varıdı,
güven varıdı şimdi heç güven ğalmadı. Gözüñden gözüñe güven ğalmadı.

Pinnā girdim pinn temizliyem d y tavuqlarıñ pinn ni d y işde siz geld z.

- 100 Filânıñ çocúy oldumú dellerdi kine aqlıma geliyor kele anam gızamık var çiçek var sene de bir yol bilemediñ iki senede bu gızamık çiçek gelirdi guzum isdemed ñ gadar Allah muhafaza bebekler ölürdü, çok ölürdü. Yanı nēle d ym bir kōden beyā bir çocuk ölürdü. Aşı yokdu heç aşı yokdu aşıyı heç bilmezdik. Ben bir yol orda aşı vurdurdum, bir oñulda aşı vurdurdum bir de muhdarlā geldi vuruldu sōna sōna beyā
- 105 bir sōna çıkdı aşı. Ğapanırdı hanı afēdersiñ balğam dutardı buğazı ha ilaç yōdu doğdura getme yōdu aqlım yetd gadar. Dellerdi işde esgiden ta esgiden büyüKlerimiz atalarımız bunu yapıyo dellerdi. O çocuk sōna afēdersiñ iltābinen Ğan sökerdi. Şindi ossa yürāmiz düşüyor benim elim ayāma dolaşır bağ. Onnarı gördüm Elhamdülillah yaşamadım, çorumda çocúúmda olmadı zaten çocuklarımda aşı
- 110 çıkdıydıda. Şindi insanıñ eli ayānana dolaşıyo en ufaK bir bi şey oldumuydu. Elhamdülillah devletimizden doğdurumuzdan Allah oñuyannarımızıñ ömrünü uzun ēylesiñ. Allah'ım daha çuvaltsiñ Yaresulallah. Doğdura vardıñ mı bir güven evelallah da bir güven oluyo önce o yokdu.
- Sınıkcı olur, sunuqcu olurdu gedellerdi gızım çekdirillerdi. Adam tağdadan yontardı
- 115 işde çekerdi. Sabūnunan ondan sōna yımirtanıñ ağıynan cumbar yapallardı bu cumbar yok mu? Onu tabā gollardı o sabūn var sabūn yeşil sabun vardı önce gene var şindi de o yeşil sabunu pıçāñ ucuyınan şōle yüzellerdi yanı yüzeller dēysiñ ince olsun d y Ğazıllardı Ğuru sabūnu. O sabūnunan o şeyi yumurtanıñ ağını doğullardı, onu cumbar yapallardı. O Ğırık yere gollardı, onu dedem de bilirdi de ondan biliyom.
- 120 Ondan sōna bezi bōle sarallardı mismillah Ğırıysa şāyet. Tağdıyanán bōle bu yanna tağda gollardı o yanna elnen yapma tağda tağdıya da bōle sarallardı. Nēle dutuyó

nēle dutmuyo orasını bilmiyom, ōle gēdellerdi ezik dellerdi incimiş dellerdi. Oña da çekellerdi sabūnnallardı dūlbet sarallardı ney varıdı ki yavrum.

Doğumlarınızı nasıl yapardınız?

125 Evde yapardık doğumlarımızı. Ben altı çocuymu evde yaptım misal. Daha ben bugüne geldim işde en güccük ğızım var.

Yardım eden oluyor mu?

He arhañdan yardım eden oluyo, yardım eden olmazsa doğuramañ zāten. Evde yaptık doğumlarımızı. Biricik en güccük ğızım var onu da Elbisdan'da sezeryan
130 oldu, sezeryannan doğurdum.

Peki, size doğumdan sonra ne yemek yedirirler?

Ne yemek yedirillerdi ğızım hatize deller beğmez hatizesi yedirillerdi tereyāyınan onu şeydellerdi yenmezdi Zaten de benim buğazım kötüydü ben yiyemezdim de yiyenler vardı ölçeK ölçeK tabağ tabağ yiyen çoğudu yanı. İşde tāze yāyınan yayı
135 eritillerdi beğmezi ğollardı, onuñ içine yımırta ğıralardı yedirillerdi. Ne biliyim işde özel yemekler olurdu. Önceden hoşmerim dellerdi, ununan yapallardı. Nasıl yapañ? Suyu ğaynadiñ ğızım yok estāfurullah. Yāyı ğoyañ eritiñ biraz yā ğoyañ eritiñ tereyā ğoyañ eritiñ, ertdikden sōna biraz su ğoyañ. Evel ōliyedi şindi heç yemiyollar heç yapmıyoğ. Ondan sōna duzunu atañ. Biraz onu şeyden tabi az ğoyañ suyu, unu ğoyañ
140 onu doñuñ ēyiden ēyiye. Doñdukdan sōna da biraz azısa az çōsa çok suyunu ilāve eden ondan sōna onu ğarışdırarak bişiriñ. Onu bir tabā dōkeñ yayğın bir tabā, tereyānı eritiñ, cevizli seven oluyosa tereyānıñ içine ceviz ğoyallar hafif şōle pūfsürüller ğavırillar onuñ ortasına dōğkeller onu yediriller işde hatize, hoşmerim ne biliyim. Yımırta, beğmeziñ içine yımırta dediğ me ğayğana dellerdi önceden. İşde
145 şondan şundan yapıp yedirillerdi evel ne varıdı ğuzum şindi yiyecek çıkdı. Ğayğana

da deminki ded m yāni işde. Yāyı eritiñ yımırıtıya ğoyañ yımırıtıya da ğırañ doñuñ
tabakda onu ğoyañ onuñ üsdüne beğmez ğoyañ beğmezinen onu ğaynatıñ éyiden éyi
onu dökeñ oña yumurta ğayğanası deller. Evel yavrum bõle bahçe yõdu elma yõdu.
Elmalar ta nerden gelirdi bir elmiya beş altı çocā bölüşdürürdük dilim dilim. Şindi
150 çocuklar ufā verdiñ miydi alimallah torunnar ğaldırıb atıyor bu ufağ almam d y
misal. Evel biricik elmiye ben biliyom dört beş çocā benim zamānımda dört beş çocā
birer dilim verd mi. Oña ğanāt edeller şindiki çocuklarda ğanāt yok, yok ğanāt.
Önceden hanı, şimdi çocuk yapmıya da millet ğorhuyor, biriniñ esgisini de biri
ğeymiyor. Biriniñ esgisini biri g yerdı ğızım şindi ayıplık oldu dizlerine yama
155 vurdurur g ydirirdik. Bağ varlıklıydık. Bizim iki ğız var biri böüK biri güccüK birisi
işde daha beşin içinde birisi de ikinci sınıfa ğediyo. Ben diyo aplanıñ esgisini mi
g yicim diyo, apla yāni. Birbiriniñ esgisini ğeyellerdi olmuyo d y olan olmıyana
verirdi, dizini yama vurdurur g ydirirdik ğızım şimdi imkānı mı var. Ötān benim bir
torun var, şurası yıhılmış, acer şey gel ölüm dedim orıya babañ bir arma alsıñ da
160 yapağ dedim. Babāne diyo arma mı yapışdırıcıñ buriya diyo şindi çocuk baña bõle
hanı.
Şindi moda oldu armalar.
He dõru sõlüyoñ, õle moda oldu. Evel biz onnara yamalık derdik işde vururduğ ğözel
g yellerdi. Õle işde millet Samana bañıyor şimdi. Şindi bolluğ ne biliyim evel hatir
165 vardı ğõñül vardı, şindi hatir ğõñül kağdı. Eliñde varısa ğuzum hatiriñ sayılıyor,
eliñde yoğusa hatiriñ sayılmıyo. Allah şimdi ğurban oldüm Allah kimsiye
yokszulúynan terbiye éylemesiñ çok zor. Olmıyanıñ derdi bu devirde çok zor. Olan

ekmāni işini önüne gâtmış gediyo. Olmıyan Allah vere de tökezemiye gölundan
dutup galdıran olmaz gayet gıtaldı. Ha biraz kólerde var Elhamdülillah bizim buralar
170 daha éyi de başga şehirlerde sen sen ben ben. Ne güzel bişirirdik olmıyana tabağ
tabağ götürürdük. Şindi aman ölün diriñ de onu bekliyo guzum. Ha guru verirsen
veriyon onu da utanarağ veriyon. Evel tabağ tabağ yemeK ne verirdik. Havadan
gıapallardı olmıyan evel yoksuzluğ çödu. Elhamdülillah fâkir yok elhamdülillah, fâkir
deyi şeytana denir de. Millet gèdiyo çalışıyo eviniñ içi dopdolu ediyo guzum. Evel ne
175 varıdı kine bir çavdar ekmānen buydayı buluyollar da gâzana gıyolarsa ne mutlu.
çok billim yā olmıyap da olmıyan fâkirlerin suynan suvanı gıavurup da salçasız
bulguru gıyup yiyeñi çok billim. Öle guzum işde. Aklımda bi şe galmadı.
Çarığ geymedim ben de lasTik ayakgıabı geydim. Sōna laylon ayakgıabı çıkdı
rengārenK o da kağdı da. Şöle terlik mürlük nerdiydi yōdu guzum yōdu. Ha getdiñ
180 bir Avşın derik şehir misal bir misāvirlia neye getsiñ şindik milletin elbisesine göre
ayakgıabı var yāñi. O lasdiğinen de getd miz yere gederdik yanı.

Sütten hayvancılıktan neler yaparsın?

Neler yapardık, südü sāyar bişirirdik, yört çalardık onu fişā gıoyar yayardık. Evel
satma yōdu olmuyannara yāñi yā verilirdi guzum yōrdunu yōrT, südünü süt verilirdi.
185 Şindi bir satma çıkdı millet heç vermiyo olmıyana. Olmıyan da gāyet azaldı da. Şindi
her şey parıya döküldü. Ondan sōna peynir olurdu, çökeliği olurdu gızım onun.
Galdırır süt götürün sütlaç bişirir, sütlü şōra bişirir, şindi kağdı onnar şindi yemek
çeşidi çuvaldı. Evel yemek çeşidi ne geziyedi. Evel bor bosdan da yōdu bōle yokdu
zepze canım. Olanı ıcık gıdım sıdım, şehirlerde de buadar yōdu Elhamdülillah şindi
190 bolluğ. Olan alırdı olmıyanda nerden assıñ. Erişde keserdik şindi makinesi çıkdı evel
evde kesilirdi erişde. Erişdiye evde kesellerdi onun çorbasını yapallardı, onun

pilavını yapallardı. Tarhana bişirillerdi yarmıya bişirillerdi. Buydıye dōyellerdi
yarma edellerdi dearmende ğatıy birikdirirdiñ o sütten yört çalıyoñ onu yayıyoñ o
yāni alıyoñ ayranını torbıya ğoyuyoñ bez torba dikilirdi. O süzüyor ğatıK oluyo
195 süzme oluyo yōrduñ ğatısı olur. Onu yarmıya bişirirdik doñ ğazannarında onuynan
onu yūrurduñ üç gün dört gün eşgidirdik. Diş diş sererdik şōle ufağ ufağ ğızım.
Ondan sōna onu ıslar ğışın çorba yapardı. Mercimek cıyıqlaması yapardı, dúürçük
şorası yapılırdı, evel ne varıdı şindi bunnarı çocuklar āzına da almıyo yemiyo da
amma sālıklıydı millet o zaman. Dedemiñ neyiñ amma şo çarıy ğeydiklerini biliyom.
200 Şōle bir bā olurdu onu da bālallardı, ğāniynan sap çekellerdi araziden bōle motur
ğatır yōdu ğuzum. Ne irezillikler varıdı. Şindi yāni ne biliyim bolluğ ırahatlık.
Biricik şu ağaç olurdu şurda da ipleri olurdu bu iplerne şurdan berli bağlallardı. O
tikenner bata bata evel çorap ne de yōdu. Ğışın bir ip çorab olurdu yūñ. Ğoyunu
ğırhallardı ğızım. Onu yani ağırillerdi, ip edellerdi iplik yōdu ne yōdu. Sırtına da
205 ondan ğazağ órúrdúñ.
Ben de Erçeneliyim Erçenen’iñ yiğeniyim Hüsiyen Çavuş var benim dayım. Ğışınki
g diği o ip çorabı tikenner batmasıñ dēyi evel taħımlar neyler tiken batardı. Şurdan
berli topuy dışında ırahatlik ğeyerdi ğelirdi ki buralar bōle tiken şey tmiş dolmuş.
O tikeneri ayıtlardı devlikisūn geri g yerdı. O çarıy eyi biliyom ğeymedim de eyi
210 biliyom. Filar dellerdi Maraş fiları dēllerdi o da şeyden olurdu ğayışdan sōna o çıkdı
onuñ şuraları şōle ğapalı olurdu.
Şindi ossa amān kelē filan filan dellerdi. Çok da bōK dāldım zāten tez ğelín ğeldim
de işde teziyeden vermişler. Amān soran nerdiyedi eden nerdiyedi. Ğoca ğocıyadık

erkák gız gece yarısına ğadar mıllavara oynardık. saqlambaç oynardık. Mullavara
215 şindi onça ne diyolarsa şindi onuñ bir adı var. Sen saqlanıyoñ...

-Onu dutuyoñ çalıyoñ kötā gelene ğadar, sırtına vuruyoñ.

Yok yok o başğa oyun o nēle oynusa. Sen gözünü yumuyoñ onnar da gediyoñ
saqlanıyo ondan sōna bulabildiĝini buluyoñ geliyoñ orıya sōbeliyoñ ne biliyim işde
bir oyunudu o da ōle.

220 -İşde sebeliyene ğadar o dutdúuy adamı düvellendi.

Beş daş oynardık, mellō deller beş daş deller. Bir de incicik deller sülenke deller
sülenke oynardık. İncicik derik şōle çizardık bunu burıya atardık şindi oynamıyolar.

-Bir de kösgüc oynallardı.

Onu erkekler oynar. Şōle yasdı daş olurdu o incicik derdik onu o çizd miz şeylere.

225 Kōsgüç şōle şōle ucunu yontallardı, çamır yerde oynallardı birbirine dáayerse o onu
utardı. Deamezse utmazdı.

Salıncağa ne diyorsunuz?

Küggülü derdik, tağdalı deller. Şōle ezel hezennár olurdu evde ipi ş yederdik tağdıya
uzadırdık ortasına dört beş binerdi, bir ucuna bir ğişi biner bir ucunda o ordan bōle
230 sallardı o ordan, ortadalar da ğeder ğeder gelirdi.

İşden aşdan gózúm görmedi kine ninni sōliyeyim. GüccüK yaşıda bir horantanıñ içine
geldik bayak da dedim ya bundan önceki ğaynım muhdardı bunun ğocası da muhdar
o da hep bir arada gózúmúz bir yere görmedi işden aşdan.

Ğederik ya yemlik toplamıya. Yemlik, ğuşğuş, keñger, çiğdem, çiğdem vār çiğdemiñ
235 nasıl sütlü şōrası neyi bişirilir. Ğuşğuş, tere var, bir de gelincik mi neydi. Lāle var,
lāliye evel yellerdi tama gız duz atar da?

-Horuz ib dellerdi onu mu diyoŋ?

O horuz ib başga, o da yenir de bu benim ded m

-Yālıcağ mı?

240 Yālıcağ da var o da yenir.

-Ebem kömeci?

O da yeniyó. Baddıbanak da yeniyó. Bunnar yenir. Ebelik var eşgimenini yapıyoŋ o da yeniyó, sōkluğ var o yeniyó. Şindi temiz otu deyimi de evelden sōkluğ derdik biz

245 açıyor sōna ellemiyon ğız onu topluyok tama neydi? LāleK ayā mı dellerdi oŋa bir bi şē dellerdi.

-Ney üzümü? Onu mu diyoŋ sen?

İt üzümü deller onu da yerdik de,

-Ĝuş üzümü, şōle ğırmızı ğırmızı

250 Evel it üzümüydü de o sōnadan ğuş üzümü oldu ğızım. Hee biz çocūken yeterdi yellendi. Güccük güccük şōle minik minik tama. E dālarda alıç olurdu alış toplamıya gēderdik. Bōle bahce muhce yōdu ğızım alıçdan sōna ney? Armit toplamıya gēderdik. Güccük daş armıdı olurdu, dā armıdı. Şindiki çor çocuk onu āzına almıyollar bahçelerindeki armıtları yiyolar.

255 Hayvanlarınıza ne gibi isimler verirsiniz?

Valla köpāmiz de youdu amma ğayınbabamıŋ vardı da davar köpekleri adları aklıma gelmiyor.

Mesela ala bula olan koyuna ger koyun diyorlar deĝil mi?

-Ĝaraaç mı?

260 Ğaraaç deller, góğ ğoyun, ğara ğoyun. Benim bir şeyim vardı ğar yāyarğan olduĝu gendi de bimbiyazdı ğardelen diyoduĝ bızāmızıĝ adına. Biriniĝ adı yāmurudu yāmurda olduĝu işde. Diĝiĝ deller şōle boynuzlu olanlara. Alıya olannara al ineK deller ğızım. Kimine ğulaĝlı inek deller kimin ğısa olur ğulā ğısa ineK deller.

Burda düĝünlerde geline özel neler yedirilir neler giydirilir?

265 Evelden gelinniK yōdu. Öle ğumaşı alır Öle diker ğeydirillerdi.

-Ğaçak gelinnik ğaçakdan olurdu ya Dönüş apla. Ğaçak deal miydi seniĝ gelinn ğ beli urbalı şeyli pileli.

Benim gelinn m simliydi. Benim gelinn mi Esra aldı getdi.

-Esgi zamāniĝ güllü çiçekli ğaçā dellerdi.

270 Ğaçak olurdu, simlisi olurdu çeşit çeşit olurdu.

-Gendinden biyazlı çiçekli

Atınan gelin gelenneri biliyom ben cipinen geldim takşi yōdu benim geld mde cip vardı o da ğāyet azdı Avşındıyadi. Avşinnı biz leriĝ bir tanışı vardı. Onuĝ cipini getirdi ğaynımızgil. Cipinen geldim atınan gelenneri biliyom ben iyi biliyom hemde.

275 Akarsuyunuz da varmı?

Yün yuduĝ ya daha Őtān yuduĝ geldik.

O yün yıkadıĝımız şeye ne diyorsunuz?

Toĝaç, toĝaç. Yūnları vurā vurā parçaladıĝ şindi yūnları toĝaçlamıyollar. Şindi sodası çıĝdı ilacı çıĝdı. İlānlerde ilaşılyap ilaşılyap ğoyuyok şimdi. Şimdi diyom

280 toĝaç moĝaç ğalmadı. Diyom her eviĝ bir toĝacı olurdu. Halı yōdu da kilim yīĝarĝan da toĝaçlardıĝ ğızım. Öle ilaĝ milaĝ bilmezdik.

Onuĝ ğardaşı Őtāĝede o daha iyi bilir benden daha iyi bilir.

Burda yaramaz çocuğa ne derler?

285 Deli deller, deñsiz deller, yaramaz deller, ne gevezesin deller, Allah m̄afaza yerler
domaldasıca yānı yerin dibine gēdesice demek.

Bu tavukların küçüğüne ne diyorsunuz?

Cıvciv, ıçık bōdümüydü horuzu fer belli olur amā şu horuz çıkdı şu ferik çıkdı
deller. Dōrana ferik deller çifleşene de horuz deller.

290 Unutduğ gelmişi geçmişi unutduğ, amān başımızdan geçeni bir hafda annatsağ
bitmez de zāten. Unuduyok ğızım hep. Pağla da ğazdığ ğızım, anaduT da verdik
ğızım. Moturā üsdüne laylona da vurduğ adam bulamadı rahmetlik adam gendi
anadutnan verdi ben yoğarda laylon vurdum. Başına gelirse her şey oluyor işde.
Güvenik atdığ patosa şimdi makinesi çıkdı ne güzel. Evel zorudu yav şimdi golay
çifcilik de golay. Ay çiçāne güvenik diyok.

295 Ōy ğurban ossuğ dezzeñ nēle yıhıyacıydığ, ğarı kūrüyoduğ iki dağ ğoyuyoduğ
ğazana altını yağıyoduğ ha babama yıhıyoduğ işde. Evel sabınnan yıhıyoduğ
sabınnan.

-Tağdadan şey olurdu tekne o tekne de yığardı. Onnar daha ēyi esgileri de sen.

Ben heç yumadım ki tekne de.

300 -Ossuğ yudúymuz zaman da oldu ğörümümüz yumuyo muydu yanımızda?

Ōnce teğt olmazımığ. Ağaçdan oyallarmığ tekne deller.

-Şōle şey olurdu bōK içi oyuk olurdu onuğ içinde pırtıları sabınnardığ üfelerdik bōle.

305 Bahele o kül, mazi odunu şimdi yanmıyor da mazi odunu yağhallardı onuğ kūlünü
alılıardı ğızım. Çamaşır ğazanınığ içine o kūlü atallardı. O suyu duruldur ōle
yığhallardı. Evel ilağ yōdu heç sadece sabın varıdı. İlağlar sōnadan çıkdı.

Onnarı debbōnuğ o yanına ğótürdüm geldimidi ıçık ālensinler dēyi.

Peki, burayla ilgili bir hikâye bir destanınız var mı?

-İçine giremeñ altın var dèy kimsiye dıkmıyollar.

Tılsım var dèy şindi yasağ bu. Hökümet şey tTirmiyo altında haz ne varımış

- 310 gâvurlarıñ haz ne varımış. Köşdibi var şindi onuñ o paTışāñ şeyiymiş, bināsınıñ
direkleriymiş hüyügüñ ġarşısındā inerseñiz aşşaya görürsüñüz. Birini yıkdılar adam
ev yapıcıydı yapırmadılar aşlında o daşlar şeyleri duruyo anı gibi heykelleri şōle
daşdan direk yapmışlar. Direkler duruyo ġoca ġoca yıkdırmıyolar yanı bura önce
hanı şeymiş ya tarihi esermiş bura Yunannarıñ mıymış hañğı milletinse buralar
315 öyliymiş yanı hanı sürgün etmişler onnarı.

Anlatan: Habibe DURAK

67 yaş

Derleme yeri: Yazıdere

- 5 Yapdık oturuyoğ bu da gelinim. Biri de aşşāda ayırdım, daha iki de bekârim var. İşde on sekiz yaşında geldim ben burıya. Geldim geleli de çalışıyom bir bu sene getmedim yazıya, pancara yolmıya, arpiya, buydıya anaduda, ğānıynan, moturunan, sırtımda güprēynen her şeynen ūraşdım. Gene de maşallah ēyim. Bu da gelin, Aldaşlı bu da.
- 10 Burda yaparım tarhanamı aşşāda, ğatıy da ben birikdiriyom, biriciK inām var. Memeánıñ teki de k̄ör oldu amma gene üç memā bize yetiyor. Ğız ayran ne getirsiñ içēdiñ, ğayfe yapsıñ. Anamdan da zāten bir kötülüK duymadım babamdan da duymadım. Anam muhaciridi babam da şurda Soğulcağ köyü var Çerkez'idi. Altı tene yedi tene dōm yaptım, üç tānesi ğız dört tānesi erkek. Heç bir tene bi yere
- 15 getmedim. Gendi hālimce şindi sancım dutdu ya seniñ geld η ğadar anca sürerdi. Ne ebe ne bi şe ne ğaynana. Üsdüme çarşafı örterdim daha Allah rızası uçun kimse de görmedi. Bunnar torunnarım. Ğızlarıñ ikisi gelin ğetdi, olannarıñ ikisi evlendi, iki de bekârim var daha evermedim. Pancar söküyolar onnar da artık bundan sōna yaşlandım gēdemiyom. Atmış yedi yaşına girmissim. Gene de ēyim, ğurudumuzu
- 20 nēmizi tarladan çılıyo geliyo, biberimiz nēmiz salçamızı hep biz gendimiz yapıyoğ. Yaramaz çocuklara ne diyorsunuz kızdıñınız zaman? Nerden dōduñ, dōmaz olādiñ, hayırsız, beyle diyolar şindikiler. Ben derim ki Allah işiñizi iras getirsiñ, ölüm Allah sende irāz ossuñ bayakdan şurda bir dezzemiñ ğızı var. Şu ğadar ğabağ götürdüm. Ōlana dedim ki, ölüm ğurban olam ayām dutmuyor
- 25 şunu al da argı geçir şuvadar tağda atmışlar içine düşerim dedim. Çocuk aldı öti

yannı ğodu. Savul ölüm Allah sende ırāz ossuñ işiñ ras gessiñ dedim. Saña hayırlı oğumaklar nasib etsiñ ölüm dedim. Ölan dā yedi sekiz yaşında bëyle dua ediyom ben başğasını da bilmiyom. Menzile getdiydim menzilciydim ben ordan tesbah ne aldıydık. Şuriya toplanıyoğ Cuma'dan Cuma'ya hep Ğuran'ı ben oğurum, öbürleri

30 de bize vaiz verir iki tānesi. On beş y rmi tene oluyoğ, hafTadan hafdıya gediyoğ gözel. Anağdarı her hafda birimiz alıyoğ, cebimize ğoyoğ, zobamızı yañıyoğ, çay suyumuzu da ğoyoğ, oraları ğırğırılıyoğ. Ğapıyı kim açıyosa ondan sōna o gelmiye başlıyo öbürleri. Çıharken öbürlerine devrediyoğ. Bu ev yañın dēy çale mele dōruyoğ dēy bu üç Cumā oldu anağdarı baña veriyollar. Ben de dedim veriñ ossuñ. Ben gelir

35 ğapıyı açarım siz baña hayır gelir dedim ğadınnara. Benden yaşlıları da yoğ bir tāne var başğa yoğ bir de ben, ötekiler hep cāhil seniñ gimi bëyle.

Buydu ununda ğuymağ bişirillerdi üsdüne tere yā yağhallardı. Buydu ununda ğuymağ, işde adı ğuymağ hah, tereyā yağhallardı sıcağ sıcağ onu yerdik. Yumurta bişirillerdi, bişirirdik yāni ben gelinnerime de yapdım, yumurtanıñ üsdüne biraz beğmez

40 dōkerdim, tereyāyınan yālı yumurtanıñ üsdüne, onu yerdik. Sütlü çorba ederdı ğaynanam piricinen onu yerdik, ben yanı onnarı yedim. Ğuymāğ mı? Ğuymā ııcık biraz tavanıñ içine, nādar gözel ğız o. Tavanıñ içine biraz yāyı ğoy, tereyānı erisiñ o. Āzına ğapağ ört cassadan fazla şiy olmasiñ. Ha onuñ içine biraz un bişirecāñ ğadar iki ğişilik mi bir ğişilik mi içine bir bardağ su ğoy suyuñ içine de azıcağ duz at, çay

45 ğaşıñıñ dolusu hamır duzu çok götürmez. Ha onuñ içine de al unu çal. Bu sāde unu çalarken bëyle ğarışdırıcıñ ki topaklanmācı. Ğarışdır ğarışdır ğarışdır gözelce ha ondan sōna onu burıya tabağ mı olur tepsi mi olur bōleñ geri yeñitden tekrār tāze yāni yāhañ bëyle ğaşığ ğaşığ gözel ğoyañ, o bir gözel olur ki. Ben bazen arada yapıyom ben yaşlıyım amma. Onnarı canım isdiyo, çok gözel olur o ğuymağ. Hatize

50 bişirillerdi, mamırsa bişirirdik mısır unundan, mamırsa mısır unundan aynen o

guymak gimi bişiriyoduğ, gene eridiyoduğ tereyānı da içine döküyoduğ. Azıycık
hemen suyunu göyoğ mısır unuñ içine, göyoğ ha onu geri neydiyoğ ğarışdıryoğ
ğarışdıryoğ onu da tepsiniñ içine yayıyoğ, ortasını da oyuyoğ, bu tereyāyını da
eridiyoğ içine de bir bardağ bekmez döküyöğ, onü da onuñ ortasına şurıya del ne
55 döküyöğ, buña batırıyoğ burdan alıyoğ buña batırıyoğ yıyoğ. O da gözel olurdu.
Mamırsa çerkez mamırsası. Önceden ne varıdı ki şurda ocām varıdı benim, ğocaman
şeyle tepsim marıdı. Mallarıñ şeyini kezzeklerini yapıyoduğ ya, tezzek yapardığ
önceden. Belki siz ler de yapıdı anañgil ne gil babañgil bilmiyom ya. Atāşi ğalardığ
gür gür gür yanardı. İçine gözalcene o mısır unundan topağ topağ ederdik içine de
60 tāzeyānı ğoyardığ tepsiniñ içine, tepsiyi de yālardığ gözalcene üsdüne de sacı
örterdik. Onuñ üsdüne de ateşi düzerdik, anām açardığ ki lâle gimi ğızartmış içinde
de tereyā erimiş. İki tene üş tene inām olurdu ya şindi bir tene. Ben yaşlandı gelin
sāyo. Yetiyo horanta da ız ğaldı. Ölan evlendi ayrıldı, ğızıñ biri Mersin’de birisi
Avşın’da gelin getdiler.
65 Çocuğlarımı ben çimdirirdim, çocuğ oldu muydu ben evel banyō yapardı ilkin
sancım girdi miydi. Hergişe de tavsiye ederdim. Ğız anam bēyle ediñ derdim, ne
bārip ne çıyiriyosüz şarmıtar derdim. Banyō yapığdan sōna yarım sahat sōna
çocuğ dōyardı. Amma ben öllüK ğızdırırdım, ocāñ üsdünde sıcak suyu ğızdırır orıya
ğoyardı. Tek ben olurdu, ğaynanam da yaşlıydı. Çocuğ doğur dōmaz helki
70 satırınan suyu şurıya getirirdim, çocuğlar dōğellerdi çimdirirdim. Benim yerimi de
yapardı, o sıcak öllü de getirir altıma dōğerdim. O öllüñ üsdüne de bir tāne bez
sererdim, şindik mi çamaşır nēre varıdı, bulamazdığ yanı gün eveli ben hazırlardı.
Ğomşulara da derdim, en güccüK ölüm şindi Hatay’da gendi arkeoloji. Maşallah
girdi işe, işde bir ğız bulabilsek alıcık da nerde bulup da nerde nēş görücük. Onu

75 dōrunca օretmeniņ avradıynan hocanıņ avradına dedim ki ğız anam dedim ben
dourucúym dedim sancılanıyom dedim. Ğaynanam yok dedim Ğuşğayası'na getdi
gelmedi dedim herif hapis yatıyo. Adam depeledi Cizre'den gelirkene āzı aşşā,
bosdandan geliyomuşlar, ikisi de Kürd'ümüş öldüler. İki sene asgerlik etdi iki sene
hapis yatdı. Dört sene onnarı bekle dim, ya. Altı yedi sene ğaynanama ğayınbabama
80 gelinniK etdim evel ēyliedi fısır fısır gonusulurdu. Sesimizi kimse duymazdı. Şindik
ooo Halil'im çalıyolar ēyle Halil'im çalıyolar, bārıllar çıyıırıllar vallā. Heç terbiye
ğalması şindik. Yanı var gene olannarda da. Ben diyom oturuņ, kaħıņ, sessiz oluņ,
terbiyeli oluņ, buyur deņ. Çocuklara diyom buyur deņ, efendim deņ, bēyle deņ emi
ğızım diyom. Baħ anneņ yemek yapıyor elıne sālık anne de diyom, Elhamdülillah Ya
85 Rabbi şükür deņ diyom, diyolar, ikisi de torunnarımmıņ, bēyle diyolar օrendiler bunu.
Sen օret bunnarı diyom օretmiyor, ben օrediyom. Ben nenesiysem mecburum.
Kimseyen de dōşmedim, gelinimiņ biri de yedi sene durdu sekiz sene durduķ
beraber şeker hasdalıydı öldü. Geri Ğuşğayası'ndan aldıħ şoriya ayırtıdıħ. Maşallah
şindi ğıS hemşire şey de oħuyor, bu sene soņ senesi, Tersüs'de. Ğızımıņ birisiniņ ğızı
90 da şeyde oħuyor Ğonya'da oħuyor edebiyet օretmeni olucu. Ğız beni d niyō yōsa.
Essah mi? Sesimi d niyō?

Dolduruyoduķ ğabı ğaşıy, evelden tuFaletlerimiz dışardaydı, tuFālet yıħama yōdu.
TuFaletler taħdalıydı. Hemi de tezzeK ataşı yaħıyoduķ ya kŭlü üsdüne türüp
döķüyoduķ. Herifim bu benim, ben bundan bir yaş böügüm. İşde bēyle oluyodu,
95 daha da varıdı amma aklımda, ne ğaldıysa.

Öretmeniņ avradıynan hocanıņ avradı ğaşdılar gediolar, çocuk yere düşücü. Ğız
anam geliņ geliņ geliņ, herif de hapisde. O arkeoloji olan ordāki işde. Maşallah nasıl

gözel. Görhdular, gız anam bu Allah'ın emri dedim ben görkmuyom da siz ne
görhuyosüz. Öretmeniñ avradına dedim sen anne olursañ seniñ çocuklarını ben
100 dōtduracām. Bir ōlu bir gızı oldu ben onuñ ebesi oldum. Bir ōlu bir gızı oldu. Aman
gediyim de dedim Orhan ōretmene dēy m dedim gózún aydinnıy veriyim dedim,
ōluñ oldu dēyi dedim. O zamanaçı adamı içeri almıyom ben, yeñge ben burda
penceriniñ altındáyım dedi, savul savul dedi. Get de dedim sobāy yaq, odanıñ
zobasını şey oñuluñ, sen orda gızın gelme buralara dedim, kimseyi de çārma dedim.
105 Çātdırmadım, bir ōlu bir gızı oldu ne güzel. Avşınıydılar, önceki de Añgaralıydı,
bundan önceki de çok ōretmenleriñ hanımlarıyanan.

Çocuk mu, sancılandı mıydı néyderdik biliyō, ebemiz derdi kine gız anam serçe boñu
varya, serçe her yerde her şeyi yiyor gızım derdi. Serçeniñ boñunu şeyle öze gaşın
içine derdi. Āzına aqdarıñ derdi. Aqdarırdık çoçūñ sancısı keserdi. Ne doqdura
110 götürdüm yedi tene çocuk böütdüm ne de bi şe etdim. Amma gızımıñ birisi altı
yaşında öldü melengiç hasdalına yañalanmış onu bilemedim. Esgiden lamba
yañardık içine çekerdik, çocukları tuvālete götürmüye. Namaza qañardım ben, altı
yaşında yedi yaşında doñuz yaşında oñuldan çıkdım. On yaşında Ğuran'ı aqdardım,
on iki yaşında namaza başladım Allah'a şúkür yanı senede ya bir vañıt ya ya iki vañıt
115 namazım geçer geçmez, geçirmem. Senede üç yol Ğuran aqdarırım, sabah namazını
heç geçirmem, tēccüde de qañarım. Ben bōley m hep annatdım saña. Ğayfe de içseñ
şindiye içerdin.

Şindik ōretmen çıkdı, ōretmen de oñuyolar. Bizim zamānımızda bizim kōlü
eğitmenidi, hep bizim kōñ çocuklarını nēni o oñutdu. Heç yok, benim babam,
120 müfetdiş geldi beni taqdıya galdırdı ben de çatır çatır güzel oñurdum. Bir tene gomşu
varıdı. O qaqdı bilemedi ben qaqđım bildim. Öretmen dedi ki bir tene vurucuñ sen

buña dedi. Ben de ğıyamadım yōsa ben saña vurrum dedi. Ben de yallah edenāçi
elim şurası resmi çıkdı ğırmızıcanağ ğızın benden bir yaş güccüdü o. Bóúz nøy tdk,
müfetdiş dedi ki bu kimiñ ğızı dedi óretmen, eğitmen de dedi ki Çerkez Cumānıñ ğızı
125 dedi. Gel yavrum dedi sen eyi oħuyon dedi sebeb oluyum sen bir óretmen ol dedi,
zekân yerinde bağ nasıl güzel her şiyi hesabı neyi yapıñ döndüm aha bëyle çatır
çatır çatır oħudum bunnan getdim oħula. Müfetdişinen eğitmennen geldik babamıñ
evine babamıñ evinde benim babam onnarı ğuvaladı. Ólannar oħumadılar da dedi
ğızın peşine mi dolanıyım ben bu yaşda dedi. Seksen üç yaşında öldü, anam da
130 yétmiş beş yaşında öldü.

Valla biz nasıl ēleşiciydik ki. İnekleri dutardık darardılar darardılar top nerdēdi. Onu
şeyle ıslar ıslar top ederdik. Top oynardık horappa oynardık çelik oynardık.
Sağlambac oynardık. horapbanak oynardık, işde şeyle bunun şu başını yonardık
şunun da üsdünü yonardık, şeyle yalağ deşerdik, orıya bunu ğoyardık şeyle şurdan
135 ğaldırırđık atđık mıydı ötekiler yelderdi bëyle açallardı dutarsalar gendiler gelirdi
ğāliye dutamazlarsa da biz onnara binerdik. Éyle oynardık başğa bi şey yok
sağlambac oynardık işde, mullavara oynardık. Mullavara da oynardık ne yalan
söylēm. Anām ay ben nādar ğonuşdum başğası buadar ğonuşmadı. Heç hayatlarını
annatmadılar. Gene de buña şúğúr Allah'ın keremine şúğúr geziyom nēydiyom.
140 Daha onca işi diyon daha oadar daha yapıyom. Gene de ossun.

Anlatan: Hüsne CEREN, 60 yaş

Fatma GÖKDOĞAN, 60 yaş

Derleme yeri: Büyüktatlı

- 5 O zaman çok irezillik çekdik. Ben on dört yaşında gelin oldum. Geldüğüm yer de bunnar da ıçık çok aziyetlilerdi yani. İşleri çödu ekinneri saçınarı. Orağ biçerdik bilmem yolma yolardık ne biliyim. Şelek çekerdik buğdayı şelek eder sırtımızda çekerdik. Sōna da iki üç sene sōna çocuklar oldu işde irezillik, gücāmızda sırtımızda daşıdık, dālara gótürdük. Sōmelē alır dağa gider yolma yolardık, orak biçerdik. Sekiz
- 10 tene çocūm var, yedisi olan birisi ğız. He, çalışdım babaları ğurbete getd , ben de burda onnarına, davarına, malına ūraşdım. Yaylıya çıkardık. Sōna da okutmıya çalışdık yavrum işde. Okutduk her birini bir ev seabi etdik. Beş tene gelinim var şindi, ikisi de biri asgerde biri de lisenin soñunu okuyo eñ güccūm. Ben de y mi beş, y mi sene oldu bir pakisen hasdasına yaķalandım. Haa bōle hiç yerimde
- 15 durmam, duramam diñelemem, hapına yaşıyom. Bōütdüm, çok da irezil oldum amma şükür Allā’ñ keremine aķıllı çıkıldılar. Üçü öretmen, biri din kōltürü hocası bōğü, onun güccūu Türkce, onun güccūu de onun tayini bu sene çıkdı da Haķğāri’ye gitdi. Biri de Iğdır’da mēmır. Horantası da mēmır oldu. E şu da burda, bunu da everdim, bunun da hanımı şu hamile ğadın gelinim. Bir de ğızım var ğızım da ğocada
- 20 işde Isdambıl’daydı burıya geldi. Beş on ğünden beri burda. İşde bōle ğurban dūnyanın hālī. Çok irezil geşdi yāni ğünümüz.

(FG) -Yaylıya göçellerdi davarları çok olurdu. Yannık minnik yaylada yayardık ne biliyim, yolma yolardık, deriye gelir paķla mıkla keserlerdik.

Buğdayı sırtlar şeKeder giderdik, ben diyom ki sözüm oña hayvannarımız varıdı,
25 hayvannan yüKle de çeKsene.

(FG) -Hee sabānan güneş deameden çıhardık, gelirdik bahcalıya derelere. Keseri
vururdık, ğarannık ğavuşdu muydu biz yaylıya. Çıhardık yaylanıñ başına bir saat.
Amma o zaman nasıl yiğididik bilyō.

(FG) -Orak biçerdik yolmāyı yolardık, onū da giri sırtımızda alır harman yapardık.
30 Şelek çekerdik yere tarlanıñ ortasına yığardık, harman ederdik.

Gem olurdu ókúzlernen meselā onu bir hafda üsdüne onuĝnan ūraşırdık. Sür onu,
ağdar dönder onu...

(FG) -He gem sürerdik gemiñ üsdünde akşama ğadar dön. Āşamaçı dön bōle. Şindi
patos çıkdı, patos da çıkdı.

35 Şindi variyo biçer variyo beş daĝada biçiyō.

(FG) -He, ekmeK yapardık, taĝda, hamır yōrurdık ayāmızıñ tozuynan, ğolumuzu
çemrerdik hemen...

Āşam gelirdik ayāmızna beşşik sallardık, bişiri bişiri. Bi yol uyutlardık, bi yol
uyanırdık ekmā yakardık ekmā.

40 (FG) -He uyukluyarak ekmeK yapardık, ekmeK bişirirdik.

Benim ğaynanam ikiymiş, ikilerimiş. Birbirine inad edellerimiş. Biri dā ğederimiş
biri evde dururumuş, ekmeK ğalmazımış, azzık ğuyarımış dā gidene. O dādā gelen
bouz gendine yardım etmezimiş. Ben dāda çalışıyom deyi, o evdāde āşamda bir teşt

hamır yōrurumuş, sabāçı uyuklayı uyuklayı onu bişiririmiş, bōle uyurumuş biri
45 yanarımış, biri yanarımış biri sālām olurmuş. Ōle ğurban irezülluĝunan ğünneri
geçmiş işde. Hepimiziniñ de yani. En ırahat ğünümüz de şindi. Şindi de çocuklarıñ

kimi Şo yanda kimi Şo yanda. Kimi dōda kimi batıda. Bouz de onuŕ sılıntısını
çekiyoğ.

Teyze burda kız alma kız verme nasıl olur, senin düğünün nasıl oldu?

50 Ğurban beni dúunsúz gelin etdilēr. Ben bir cenazemiz oldu ğabilede, ben hocalar
toplandı beni tefine göturdüler hocalar, duvaynan. Burda üç gün düun çalarığ.
Düunümüz üç gün olur. Yanı Şindi bire düŕdü. Ezeli üç gün çalardığ. Evvela bayrak
dikerdik,

(FG) -Şindi de ikiğun Şeydiyolar bir gün hemen bayrā dikiyor, hemi ğinasına gediyo-

55 hemi de geri sabānan gelini getiriyor. Āřamaçı çalıyo davullar.

Ezeli bir gün bayrak dikerdik ikiğun davul çalardığ ğına yağardığ, üçüncü güne
gelinimiz inerdi. Ezeline bir dağıntı dağallardı, Şerbet içellerdi.

Şindi hemen bir datlılığ yiyolar, getiriyolar.

Elinize ne oldu?

60 (FG) -Elime, odun yardım, odun deadi burama.

Odun yarmış ğafasına deaciymiş ğafasına elini dutuncu eliniğ üsdüne deamiş.

(FG) -Odun vurdum, ğafamādar havalandı yoğarı kaçınca ğafama deaci diye elimi

bōle duttum. Elime deadi odun.

Soğan mı koydun oraya?

65 (FG) -He he suvan ğodum ħı üsdünüğ Őiři ensiğ deyi, içiniğ Şeyini çekiyo.

İçiniğ inteabini çekiyo.

(FG) -İntābini çekiyo. Evel hamur loğum muğum ğollardı da Şindi doğdura
gediyolar.

Şindi bi yeriğe tiken batsa gèdiyolar, amma esgide çeki çekellerdi meselâ,

70 Çeki ne?

Ot dâda ot.

(FG) -Şo ebemkömeci diyo, ebemkömeci. Bir de şu yarma tarhananın kepâ, onu ıslallarımış, börtlüyolar o ebemkömeciye onu şeydiyolar lepâmi yaranın üsdüne gollar.

75 Meselâ buranda bir şey çıkdı, yara mëydana geldi, oña onnarı gollardı.

(FG) -Amma şindi goymuyollar dokdura gedyollar.

Bõle suvan da gollardı, hamur yâlallar gollardı yaranın üsdüne. Hamuruñ üsdüne yâ çalallardı yaranın üsdüne gollardı.

(FG) -Loğum da gollardı, loğum parçalardı.

80 Biz bõdük geldik gözümüzü açdık benim ebem, kilim doğullardı kilim dellerdi halı şey gert dellerdi şu gert şindiki halı diyok ya onnar da gert dellerdi o zaman. İp ârillermiş, yuñu darallarımış âğarillerimış, boyadılarımış, onu boyıya atallar kilim doğutullarımış. Kilim dellerdi o zaman. Meselâ, şindi halı şey diyok ya o zaman, O boyayı da kendileri yaparlarmış değil mi?

85 He gendileri yaparımış, darâ, darânı neyi.

(FG) -Satın alırdık getirirdi adam satın alırdık. Getirirdi adam satıcı getirirdi, kazanın içine bõz ipleri âğarirdik, çelem ederdik dizimize sarardık.

Meselâ ayâña çorap yapallardı onu ipne, çağna, şişine çoraP örellerdi.

Çelem ederdik onu gazanı ocâ gördü suyu gollardı üsdüne boyayı atallardı, ipi batırır

90 batırır çekellerdi. Bõz dışarı çıkardır onu asardı. Ğurudurdu, tekrar geri sarardı. Kilim doğuyan doğurdu halı çalan da halı çalardı. He göyunuñ yününü âğarirdik iğine. Yasdık mısdık doğurduğ halı yasdı ne, doğullardı. Şindi biş yok.

Çökelek nasıl yapılır?

- (FG) -Çökel , yannī yayar, bişekde ceyrannı yannīnan, onu şēyder ocā ğor ğazana
- 95 ğuyar, ocağda kesdirir,
- Ocağda kesdirir onu gēri sūzā ğuyar, torbıya
- (FG) -Onu gēri tekrer sūzā basar sūzdürür, torbıya ğuyar.
- Öle olur çökelik.
- (FG) -Onu tekrer geri deriye basar, derisi olur, o deriniğ içinde yer. Olmazsa boduca
- 100 basar. Şindi boduçlar çığdı.
- Pendirine de sūdüne damızlığ atar. Pendir damuzluğ, onu sūzā ğuyar sūzdürür, daş
- ğor üsdüne, tekrer ğaynadır. Sūzāne ğaynadır. Tekrer bi yol dā gendini ğaynadır.
- (FG) -Dilim dilim eder tabāñ içine yığar. Loylon bōk tabağlar olur, onuğ içine yığar
- on kilō etdi miydi onu tekrer gēri ğazana ğuyar. Duzunan ğaynadır boduca basar
- 105 gözelec. Şo küp olurdu evel küplere basallardı, şindi boduca basıyollar.
- Hee, şimdi bidonnar çığdı şo.
- Çökelekten ne yemek yapılır?
- (FG) -Çökelikten yaparsañ her şēy yapan.
- Çökeliğden kömbe yapılır, öle çayınına da içebiliğ. Her bi şē yapılır.
- 110 Bulguru nasıl kaynatırsınız?
- Tarlada buğdamızı getirrik yıkarığ,
- (FG) -Çuluğ içinde yīğallar,
- Ğoca ğazannarımız var, ğazannara ğuyar bişirrik, onu sererik, ğurudur, onu
- dērmennerde çeğerik, gözec herkiş ayrı ayrı çığardır uFānı uFağ, irisini iri.
- 115 (FG) -Üç parça, biri sūmit, biri unu, biri ğıymalığ, birisi de iri bulğur şorbalığ. He üç
- çeşit.
- Tarhanamızı dōme allığ yarma, aynı ğoca ğazannarna bişirrik, ğatarığ ayrına he iki
- üç ğün salda yatar, sererik o da tarhana olur.

(FG) -O tarhana diş diş sererik.

120 Bulğurda her Şey yapılır ğurban ne yapsağ yapılır. Pilav bişiriğ mesela. Çorbasını yapağ.

Suyuna ğavuruğ, dũdũklũyner ğoğ ocā bişer.

(FG) -Mercimāyiner, nasıl hesabığa ğederse ēyle bişiriğ yeğ.

(FG) -Mercimāner de bişer

125 Sũt de ğuyabiliğ iēine bişiriğ,

(FG) -Sũt sũt, sũdũne de bişiriğ, sũtlũ Çorba ded ğ.

Dağda ēalıřırken başınıza ğelen bir olay oldu mu?

(FG) -Āřamaēi ēalıřırdıķ āřam ēekilir evimize ğelirdik.

130 Bizim kũde birisi ğetdi, ēocuk pancarda ēalıřıřkana. Bũle davarına Őeyiğ kenarındaymış, suyuğ, beş altı yaşında ēocuk suya aķdı ğetdi. Olan da var, şu bizim Zeynebimiğ ğaynınığ?

(FG) -Haaa, o Şeyler hemi?

Ali'niğ oğlu hee, var ğurban var.

Fatma teyze, sen kaē yaşında ğelin ğeldin, kaē ēocuk bũyũttũn?

135 Bu iki ğız bũtdũ.

(FG) -Valla bilmiyom ben, hemen hemen otuz yaşında varıdım.

Bunuğ bir babası vardı, ēoķ işe maraķlıydı, oğlu da yũdu, ōlannar da ğuccũũdu, bu ğızları iki ğızı ğelen dũũrēũsũne vermedi. İşimi ğorsũnler dēyi, işe ēoķ maraķlı bir adamıdı yanı.

140 Ne ile uğraşırdı?

ēifcilũğune

(FG) -ēifcilũğune, Harman savururduķ yabayna temsil.

Paqla sulallardı, fasulya ekellerdi

(FG) -Paqla sulardık, keserlerdik çapa, gem sürerdik, işde dedim ya saña bayak
145 annatdım hepisini de onnarı hep görürdük. Āşamaçı çalışırdık āşam yaylıya çıhardık.
Babamıñ yüz göyünü varıdı, o yüz göyünü āşam vardık mıydı bere durdurullardı,
toplardık ğapınıñ óne davarı anam sıhardı. Biz dutar getirirdik, bir yanda anam
sıhardı bir yanda birimiz sıhardık. İkimiz bir o yüz göyünü saĝar, sabāçı bişirirdik
südünü. Pendir çalardık, ğaynadırdık, onuñ şeyini şēyderdik, sabānan kaķar bóz
150 çapıya giderdik bir yanımız bir yanımız evde ğalırdık. Satan iki bacıyıķ, dört
ĝardaşıķ iki ōlan iki ğız, bir de anam vardı, ırahmetlik öldü. Öle çalışırdık. yannık
yayardıķ bişekde. Bişāne yannık yayardıķ. Yayardıķ bişāne, bişek taķda yayıķ varıdı,
şindi bişē varıdı. O ğuyardıķ bişik südü içine, yayardıķ ğolumuzda bōle yayardıķ.
Vururduķ bişāne, onu yaydıķdan sōna davarı ğuzuyu içeri yerleşdirirdik, çekilir
155 giderdik, çapaya vururduķ, paqla keserlerdik, yolardıķ, bu zaman oldu muydu motura
ĝuyar götürür satar gelirdi.

(FG) -Evleri kürürdük, o şeyine otururduķ idāra olurdu, bu onnarı diyor, şişeniñ
ĝafasına bir şey dolardıķ, idāra olurdu onuñ ğaz ğuyardıķ içine temsil şindi mazot
var, o ğaz ğuyardıķ o ğazına ışınan otururduķ onuñ. Onúyna gider malıñ óne
160 yemlerdik ğuzel gelirdik. Babam fener aldıydı şōle güccük aynı lamba şekli Fener
aldıydı ğulpu vardı onuyna gederdik, āşam davarı yemler gelirdik. Çeşmelerde gider
ğolumuzuna su getirirdik, ğoyúnnarıñ óne ğuyar sulardıķ. Ondan sōna āşam geri
çıķar eve giderdik.

Yollar ğapandı mıydı, köyde biri hasda oldu muydu odun, taķdada ğızak yapallardı,
165 hasdāyı üsdüne yatırıldardı, çekē çeke arabanıñ oldu yereçi götürüllerdi.

(FG) -Örmeynen, çekeller ğedellerdi, şo Çatal ğayıya aşarlardı.

Afşin'e götürürlerdi?

He ğurban, araba nerde yol açuğusa, yolun açık yerineçe. Köylüler toplanırđı löbet, löbet, löbēt çekellerdi. Mesela, doğum yapıcı bir ğadın, hasdalandı araba yok yol
170 ğapalı, ya bunu sırtlarına alıllar aynı cenazēmi, çiğninde sırtlarında götürüllerdi ya ğızak yapallardı.

(FG) -Onuğ üsdüne yatırılırdı, yatānan sarallardı, götürüllerdi, gelincāz şeyderse.

Yav esgiden çok irezüllüğüdü, benim çocüm işde hasdalandı yollar ğapandı, götüremedik, sırtlarında götürdüler, araba yok. Őlēdi aynı sırtlarında gótürdüler,
175 sırtlarında getirdiler. Ta Ğaşannı'da yokarı, Būğet'de yokarı, Çomu'da şu şeyde yokarı ğarğa...

İyileşti mi?

Öldü, öldü, okula ğediyódu yedi sekiz yaşında.

Dağlardan neler toplar getirirsiniz?

180 Armudumuz, alıcımız var, dağda yemlik toplar gellik dağda işde,

(FG) -Alıç iki çeşit alıç olur, biri et alıcı deller güzel olur içi, biri de öteki alıç o da ğırmızı, dağlarığ alıcı. Armût, bal armududa var, öteki armutlar da var şöle güccük güccük. Onnarı da toplar getirrik tarlalarığ içi dolu olur, onnarı yeller çocuklar. Burda da var aynı éyle biz onnara et alıcı derik. Aynı seniğ dedüğün, burda da var o
185 alıç. Onnar şindi olur şindi ğedeller toplallar, ğar yamadan getiriller yeller. Çay olur, çay toplallar, gideller yokarı orıya ne diyollar? Ne diyolarsa oralara. He dā çayı toplallar, getiriller, içeller. Onda da içerik öteki çayda da.

Ğuşburnu toplallar ileçeri olur onuğ.

Anlatan: Mustafa KÜÇÜKHURMAN 70 yaş

Kuddusi AYGÖRDÜ 76 yaş

Duran AYDOĞAN 71 yaş

Derleme yeri: Yazıbelen

- 5 (MK) -Şimdi Avşın'ın yani, zengin görünen kō Hurman kō olarak görünür, bi de Çölhan kō olarak görünür. Hurman kōnden aç kō daha ben görmedim. Türkiye genelini ben bütün gezdim, bu kō kadar aç kō görmedim. Ne yolu var ne bahanı var, ne geleni var. Anca bize şunu deller muşdar olan. Ee gardaş... Ne var? .. partiye oyunuzu verin. Temam, galdırık, altiüz kaç kūsür oyu galdırır ... partiye verrik.
- 10 Olay bu, olmuş bu. Ne gelen olur, biz verdikten sōna, ne gēden olur. Ne de sen nēş görüyon diyen olur. Ne de ac adama bahar hōkūmet.
- (KA) -Bağ işde bağ, arāzımız getdi bir çocūmuzun biri girmedi. Asger ücretine üç gişi mi dört gişi mi çalışıyo, onū da burnundan getiriyollar. Kōmür de çalışıyo onja da kōmürde, asgeri ücretine. Bizim kō mādur yav. Adı zengin görünüyo. Çoğu Avşın'a
- 15 varsañ derki ula her kō Hurman kō ş le b le. Bazen pağla ekıyorduk, pağlayı yedi, aygını yedi. Hepisi batdı. Çiçek, güneyik çiçē. E gardaşım şindide pancar b le düşdü.
- GüPre iki misli. Ameliye geçen sene otuz keaTidi bı yıl elli üç keaT. Neydiyorsañ eyle. Yōmiyesi arabasıyan beraber elli üç keaT. Hep zarar yav. Burda seksen kilometriye pancar götürüyo. Seksene get, seksene gel. Yüz atmış kilametre. On üç
- 20 gurus kira veriyor gendi, yav biz ni şurıya dōkek biz vererek kirasını yav. Bu gantara dōkdürmüyor. Yüzde otuzu mu, yüzde gırhını burıya dōkdü. İkü yüz ton pancarın varsa gırk tonunu burıya dōkücün. Ötekini orıya götürüyon. Saña goya para veriyor.

Ne para veriyor yav, biz vererek o kiriyaya gendine. Burıya götürek arhadaş. Trafik bir
yağaladı mıydı yaz iki milyar. Seniñ adamıñ yok. Saña yazar şıfora yazar iki milyar,
25 iki milyar da mal seabine yazıyor. Zor ğardeşim zor. Teğer dayanmıyor. Ār yük
atıyoñ çünkü. Om beş günde bir fiş verici saña, söküyoñ ğurudu ğurudu ğurudu
beKliyoñ, orıya varıyoñ. Ya ğününde yetişıyoñ ya da yetişemeñ, teğeriñ patladı
mıydı. Yav yüz atmış kilometire bu ğoley mi? Gedip gelmek. Valla zor bizim kón işi.
He he diyollar, oy zamanı bu ğantarı burıya dökdürücük. Şindi de diyo ki zaman
30 geşdi diyo. Pancar dökülen aha şu Sinekli'niñ şurdāhı. Geldiñ ğördüz makine
duruyor ya.

(DA) -Şindi geliken yoldan geld z deal mi heç araba esā düşdü mü gelikene?

(MK) -Daha ğumladılar, sıyırmışlar şey gimi. Bu ğantara bizim kó beş şüz bin ton
pancar yatırıyor. Bir tene işçisi yok bir tene işçisi yok. Ne faPriğada ne burda. Burıya
35 ayağda duturan bu kó. Çölhan'nan bu kó. Gene Çölhan'dan alıyollar, aldılar. Ama
bizim kóden heç. Bizim kó hepisinden mahrüm ğardeş. Devletiñ işinden.

(MK) -Şu evi bā höğümet yaptı, Allah var şu evi. Şurda şunuñ üsdünde evim vardı.
Yıldırım düşdü. Ev iki ğat ev oldü gimi ben de içindeydim, avradınan ben
içindeydim bir köşede ğaldık. Getdim müracāt etdim. Geldiler bağdılar bilmem
40 neytdiler ecdadına rahmet ossuñ. On iki millar para verdi dövlet. İnsannar ğücüynen
de bu evi yardım eden de çok oldu yanı. Allah var şindi inğâr etmeyim. Dövletiñ on
iki millarıynan bir halhıñ yardımıynan ben bu evi yaptım içine oturdum. Şindi de
geçen alatirikciler geldi. Sekiz yüz atmış üç lira borcuñ var, yöküñ borcuñ, bunu ver
dedi. Buña da heç imkân yok ki, buña da ğücümüñ yetmesine. Ēalan bu zamlanı
45 zamlanı zamlanı heralda üç dört milyon olur vaziyetçe. Çünkü yok ki veriyim. Ha bir

yaşlılık māşu veriyor dövlet. Oña da o yaşlılık māşını alırsam álátirik, şunu sekiz züz atmış üçden düşüñ dèyiciyim. Onü da orıya vericiyim. Olay bu.

(MK) -Şindi bir gönşunuñ ve yahut ki yañınıñ bir yerde biriniñ gızı oldü zaman yaşlı adamlar gèderdi dúúr olurdu. Dúúr olduñdan sōna o adamıñ gōñü olursa gızı

50 veriyordu. Ha yalız o zaman ğalın varıdı. Para alıllardı.

(DA) -Süt parası.

(MK) -Adam derdi ki adam, para bulunmuyordu. Öküzüyüñ, iki çüt öküzüñ varısa birini vericiñ bir, inek vericiñ iki, davar vericiñ üç. Bunnarı verirdi annıyacāñ.

(KA) -Dā kólükleri silahsız vermezdi aha şurda yoñarı. Muhağğak bir tüfek
55 dabanca alırdı. Almadan vermez, hee gız babası, vermezler heç.

(MK) -Ha şindi ondan sōna, tabi zaman geşdikce gızınan olan tanışıyor, gonusuyor, ondan sōna dúúr gediyoñ, verirse veriyor vermese ğaçıyor. Olay bu. Esgi dúünü bütün kenar kōler de gelirdi. Burada meselā seamen gelirdi. Her eve bir kōyü atallardı. Her eve bir kō tayın edellerdi.

60 (DA) -Meselā şurda Bañraç ğasabası var ya, orıya oñuntu gönderirdik belirli bir gişiyeye, Mèykir'e Çobanbeyli'ye gönderirdik meselā, Lorşun'a. Ondan sōna na zaman gelici bu seamen günü. Cuma'ya inerdi evelden, gelin. Şindik mi ğarman çorman yok. He son günüydü, bir gün önce seamen gelirdi bak, bir gün önce Perşembe günü.

Na zamana ğadar ğalırdı seamen sende. Yiğirmi, otuz, on, beş nēse seamen gelirdi,

65 ikiün yatardı. Seniñ eviñde ikiün yatardı, yemeani çayını nēse içerdi, ondan sōna gelin endikden sōna var ya çeķer ğor gèdellerdi. Güleş edellerdi düzlük arāzıda.

(KA) -Oña bir şavlar verillerdi, işde sōna para vèrdiler. Para vèrmiye başladılar. Her güleşene yanı, iķisini yıhana vèrillerdi, iķisini yıhana vèrillerdi güleşde, liyedi.

Gelin ènerdi dālırdı, ondan sōna, oħuntu olup da ne? Ya bir alma, almıya salallardı.

70 O da almıya bir hasde varısa, o ğoñşu oña gótürürdü. Yiyecek elma elma. Oħuntu da buyudu, ya iķi cevizidi ya iķi şekeridi. Olanı da buyudu oħuntusunun hepisi de buyudu.

(DA) -Seamen gederken de var ya baħardıñ ki yatakların iç çarşafını yırtmış gètmişler.

75 (KA)- Hep yırtallardı, ula durmuyor herif, durmazlardı.

(DA) -Şimdi sen ğomşusun, ben seniñ dúúnúña varıyom deal mi? Tavık gótürürdük, culuķ gótürürdük, ğaz gótürürdük, durumuna gótürürdü. Onu çalallardı yanı. Bu usuludu, usul.

Düğün sahibinin, komşusunun, kardeşinin evinden o hayvanları alıp yemek usul müydü?

(DA) -Usulúdu.

Düğünlerde ne oyunlar oynanırdı?

(MK) -Ohooo. Aha bú ásás oynıyan adam buyúdı.

(DA) -Ab mesela dúún başladı andan it baren seniñ gibi bir sevgili ğoñşum oldu

85 múydu, ben varır başı çeķerdim. Dúún bitinciye ğadar, üç gün çalınsa üç gün haley

çeķerdim. Ondan sōna da var ya, güvāniñ elbisesi, ğızın elbisesi, damat yanı hah.

Şōle bi tepsi olurdu iķi tene, birini ben gezdirdim güvān ni ben gezdirdim

erkeañkini, ğızınkini de başğası şeyder gezdirdi. Yanı gösderi olurdu biliyoñ mu?

O, o zaman gösderiydi. Ondan sōna afidersiñ verdikleri ne? Sen köylü müsün?

- 90 Ondan sōna var ya birer tene çok afidersiņ evelden bir ökü̇z goşallardı da zelbe bā olurdu ya bōle. Zelbe bā, ucu püsgüllü şėle bir zelbe bā örellerdi. Beniynen asbab gezdiren de derdi ki yav sen sarı ben niye ğırmızı derdi. Deaşek derdi deaşmezdim.
- Güvāniņ var ya güvāniņ, şundan dut, çorabından dut, pantulundan, yeleanden nēse hep üsdüne ğollardı. Tepsiye ğor gezdirdik.
- 95 (KA) -Seamen gelirdi atınan. Baba, goşuya ğollardı alāca bir şavlar bā. Herif atdan düşerdi, sahad olurdu ölümünen yanı seniņ atı geçiyim dēyi oņa uğraşillardı. Herkişin atı varıdı o zaman ēyi kötü hep. Yarış yapallardı. Fāhır bolluk demezlerdi evel.
- (MK) -Cırtı dellerdi o zaman cırtı.
- 100 (DA)Atıņ ğuyruklarını şėle tūğúmlerdi. Sıņ sıņ oynallardı. Sın sıņı bil . Méydannā şıye ataş ğayallardı. Aaayt! Geriden çıkdı mıydı, öteki senden önceki giren vızzadan çıkardı.
- (KA) -Yúğsúk oyunu varıdı, yúğsúk dellerdi. Yúğsuğa Meykir'e getdik miydi bir Keleş varıdı. Bā çibıynı üş dört ğat ederdi, bilek ğalinnıı. Vurdúunu bayındırırdı.
- 105 Yanı keleş geliyor dediņ miydi imkānı mı var yúğsúa kimse yanaşamaz. O arıyacak o edecek. Doğuz tene filcan olur. Fincanıņ içine möhür ğollar. Möhürü götürür. Seameni bir yanı bir yanna olur, bir yanı bir yanna oturur. Kim yúğsúu bulursa, he filcanıņ altında olur öle saklanır. Devamlı bunda ğarer, yok eņer şıy olursa o yanna alırsa o yanna alır. Hele bir tenesi, şı ben Şerif varıdı, ararğana bēyle barnānı
- 110 toğandırırđı. Farğetmemiş olurdu. Dōnderirkene tabā, Depebaşlığıņ Berçenekliniņ bir cullúu var, oņ kilō, şı vadar var. İlle bunu ğedek diyek. Yok ben dedim yeminniym.

Yúğsúa getmem. Zornan bizi götürdü. Dedi ki on dohuzda ossa da gene allım heç
gorķmañ dedi. Yav Şerif dedim, üç dört gişi de onnar oldu, sōnadan geldi. Şerif
dedim utuzmuya utuzuyok ş u culúy, salonda, dışarda salonda, ğazannan götürüyüm,
115 geri geliyim oturuyum dedim. Kim aldıysa ne biliciler. Yok yav dedi. On kilō sı etli
culúy kúsdük biz yemedik. He hindi. Gene biz kúsdük yemedik. Ğocebağ varıdı
Ğacebāyınan ben. Ğocebāyınan o Berçeneķli dükĝanı varıdı. On kilo bir toy boħu
varıdı, biyaz toy boħu olurdu.

(DA) -Şeker biyaz şeker

120 (KA) -Hee cevizden yapıyollardı. Onu utdu da eyle şietdik. Bu Şerif var diye yúğsúü
bulurdu yanı. Dōnderirkene ş u barnāyınan toħandırırđı. Hile yapardı, hile yapardı.

Kaybedenler nasıl bir ceza alırdı?

Baba onu düvellardi ki nasıl bir düvellardi, sabānan da.

(DA) -Ğaç gişi utdu, ĝaç gişi utuzdu. Diyelim ki on gişi utdu, on gişi utuzdu. Baķ
125 şindi var ya meselā utuzan tarafı bir ipe düzellerdi ipe, ĝaybeden tarafı, ondan sōna
var ya elinde arħadan, elinde bir deĝnek biri boş dururdu, ş u arĝa meselā var ya seni
yatırırđı suyuñ içine. Yatmadıñ mıydı vuruncu sırtıyıñ üsdüne şaaart diyeneadar, bi
şe de diyemeñ, utuzduñ. Suşlu olsa gene bi şey diyemezdıñ. Bi şey deseñ ĝatıksız
hapis.

130 Hapis de mi vardı?

(KA) -O da vardı yaa.

Anlatan: Döndü CEREN, 70 yaş

Fatih BÖRK, 39 yaş

Derleme yeri: Arıtaş

5 (FB) -Nasıl olúyoŋ, néydiyoŋ?

-Allah'a şúkrú ediyom. Şo odunu da edemedim şoriyá getirde şeyidiciydi alırsaŋız şoriya. Millet şiye sáámen gelirdi, goŋul goŋul gızlar gelinner gouş verir oynallardı, davul da çalınırdı. Bir hafda olurdu. Ğurban oluyum sulu edellerdi, pilav edellerdi öle onnardan, dúún yemā. Atınan gótürüllerdi öne düşellerdi.

10 Ğazli, ğırmızı, mavı, sarı, pempe, ğara, başıma daĥallardı. Şurdan şöle toplallardı ğazliyi bilmiyö Haccece ki? Bunu burdan bālallardı, bez deal pırıl pırıl şey ğaçak.

Burdan böle balallardı ölüm onu da ğeri şurama geçirillerdi, haaa başıma gelin olurdum. Sabānan gelir onu başıma daĥallardı, sabānan gelinciler gelirdi ğapıdan, dellerdi kine işde öteberimizi sandımızı sepetimizi saŋa deyim... Önceden ata

15 binerdik ata, seniŋ gimı ölümüŋ biri gelirdi atıŋ şeyinden dutardı yularından, burdan girellerd , gelillerdi bu hacceniŋ ğapısına Haccecenin gelini endirillerdi. Gelini

endirillerdi, gelin orda dururdu, ben dururdum orda. Hacce bacı gel bām geline ne vericiŋ gel! Haccece gelirdi. Derdi ki filan yerde tarlam var ordan bir ev yeri veriyom derdi. Onu evine enerdi. Anca bir şişe getirillerdi, şişē yere çalar haŋgi gelin ğırrarsa

20 ğırrallardı yanı. Ğıramıyan da olurdu yanı. Diŋeldillerdi bizi ya yōsa bir kütük mütük olurdu otururduŋ millet dāldıŋdan sōna. Māsiyeti bu ölüm, bunun māsiyeti. Üç gün, bir gün bayrak. Ben bir hafdasını mufdasını görmedim. Bir gün davul, bayrak, bir gün de ğına şunda da gelin ölüm biz üç gün çalardık Arıtaş olarakdan. Daha ötān

aldık sayıllır Gülnaz'ı. İşde benim zamanım öyle ölüm. Yāyıda yapışdırırdık şişēy de
25 gırardık, içeri girerdik. EĸmeK taĸdasını getirillerdi şurıya gollardı, şunuñ başına bizi
diñeldillerdi. Diñelmeliyik. On gün om beş gün dışarı çıkmazdık. Şindikiler
abauuuu! Şindikiler. Ya, hiç sorma yānı. Biz oñ gün om beş gün benim ġaynanam
öldü. Ģaynanamıñ Ģara'nıñ ġızı Emine, bize oñ gün om beş gün su getirdi bu
puñardan. Beni çıhatmadı dışarı ġaynanam. Çıkmazdık hiç, heç çıkmazdık.
30 Eskiden nasıl çocuk büyüttünüz?
Şunuñ esgisine şunuñ esgisine bālıyoduĸ bez yōdu ġızım heç. Bir gün ġışın oldu heç,
hee işde öllü deyimim. Bir sene öllüK zamānı bir doum yaptım ölüm yerindes z. Şu
yoħarda evler var. Ģar üsdümden yā yā onnara öllüK deyi ġetdim. ÖllüK deyi
gedince dedim kine şey dedim şeyiñ öluna avradına Zilfi'ye, Zilfi bacı dedim, ne
35 diyoñ yavrum niye geldiñ bu ġarda dedi. vallā dedim Yunus'ıñ öllü youdu dedim,
hep bacaklarınınıñ arası bişmiş dedim burıya öllük toplamıya geldim dedim. Ordā
evleriñ hepsi de baña bir torba öllüK etdiler. Sırtıma ġaldırdım, sırtıma ölüm. Ordan
buracı o evleriñ ordan bura, şindi burdan şoriya arabasız ġedilmiyor heç. Ordan öllü
alırdım ġona ġona ġonā şunuñ arħasında evim var, orıyā gelirdim, öllünen. Öllü de
40 sabānan bālardık āşam bālardık, sabānan puñara yumıya gederdik. O öllü yurdük,
ġayınbaba neytı pacıyā, şöyle şey yaptı, ağaç yaptı, ağac ağac. Deġnekler var ya
ondan ağaç yaptı. Birini şöyle soĸdu, birin de şöyle soĸdu ġayınbabamız. Bu yudum
öllü bezi onuñ üsdüne atıp altında ataş yanıyor pisl nen dumannan tozunan ġururdu.
Ģırĸ ġırħını onu da nasıl ederdik çimdirirdik.
45 -Bahele ġırĸ ġırĸ ġırĸ, ġırĸlar beşler deyi üsdüne şeş dutardık, üsdünden ġuyardık
altında çocuk temizlenir çıħardı.

(FB) -Şeş ded de, bu başa şey var ya, başındaki yazma.

Yazma derik. Bürük, bürümüz aha, görüyon mu? Saña veriyim mi bunu.

Dağlardan ne gibi otlar toplardın?

50 Ne mi toplardım?

Ğuzu ğulā toplardım, mantar toplardım, yemlik toplardım, kenger toplardım, ç dem toplardım. Dün deal evelkisiün bir ğaynım var benim o getdiydi. Şurdā parķımız var şo yokarda, parķa ğavāñ dibinde bulmuş gelmiş, benim herif on milyon verdi satın aldı. Aha ta bir iláánidi bir iláán. Aha ta böyle böyle. Çıkdı çıkdı mantarlar çıkıyo
55 ğayrı.

(FB) -Sen onnarı yaz ben de eKlēm. Mantar da deller göbelek de deller. Yaz sen dā çayı, kekik, sarı sümbül, ğaya torçu deller, boz bir ot. Ğırmızı olur onuñ çayı. Ondan sōna geyik göbā, mor menevşe, çok dertlere devā.

Çay olur getirr k. Haccece ne derdiñ oña? He geyik göbā olur, ğuzu ğulā olur, sarı
60 sümbül olür. Mor menevşe olür. Çay olur şōle sarı sarı dā çayı. Biçer bōle getirrik daha bizde var. Daha bizde bir torba aha şuvadardā çayı var. Geyik göbeani ğaynadıllar içerik çay yerine. Siz bunnarı ne bild z de bu ğarınıñ yanına geld z. Bu neñ seniñ ğız?

- Şo torunum.

65 Ölüm sen niye bayağ beri demiyon Döndü dezzemiñ torunuyum dēyi.

-Ben ne biliyim sen biliyon dēni ben saña heç.

Hannik ğarı, ben desene kine bu başa bu benim torunum dēyi.

-Hele şoruñu ver. Hele şoruñ bitsiñ de.

- Şurdan girdim bayağdan, Yunús'u biliyoñ he? Dedim ki ölüm dedim ne diyoñ. Yeni
- 70 işden geldi dış dövletden. Benim dolaP eti hoşuduyo dedim.
- Kağ onu bişir de birer bardağ içsinler gayFiyenen kağ.
- Burada ekim dikimden başka ne gibi işler yaparsınız?
- Yayla işi var, yaylıya gédilir, meselâ yedi sekiz şey sürü sâbi bir arıya gelerek ortak olullar. Oña da burda keşik diyolar.
- 75 Yanı keşik, dört beş tene aslan gimi olanlar ortak olullar, hepsi bir toplar davarı götürüller.
- (FB) -Gün dönümünden önce gurrâ çekilir yaylıya çıhılır.
- Endiler şindi hep endiler.
- Orada çadır kurarsınız, çadırın ortasındaki direğın adı ne?
- 80 -Orta direk, çadırın ortasına direk dikeller, üç direk dikeller biri şarıya bir köşiyeye, biri şarıya bir de şarıya, üç direkli, onú de iki direkli.
- (FB) -Çüngü deller, bu uFaK uFaK gazzık yapallar ipleri bālallar.
- Çüngü derik, ipinen bālarık gırāna çaharık.
- Her tarafını bālallar, üzgâr gelince yihılmasın dēyi.
- 85 Çadırın üstüne de böyle bir çember koyuyor musunuz?
- (FB) -Yok bizim burdaki o ortada direk olan var ya büyük direkli tek direkli bizim burda onu gurallardı esgiden. Şindi dēşdirdiler altı direk mi ne yapıyollar şu anda.
- Şindi oralarda Fāti sundurma ediyollar biliyō, önü şey ediyolar, bizim bu çadırlar.
- Şöyle ip şıyapallar ki çadırı üzgâr atmasın dēyi. Şöyle bir atallar üsdüne de kirmen
- 90 gimi bir

(FB) -Kirmen deller o şeyleri yere çahallardı, çadırı yere serellerdi altından ğazzıı sohallar havıya ğaldırılırdı, çadır öle ğurulurdu. Geri de önlerinden ğısa ğazzıqları direkleri yapallardı.

95 Sundurma dellerdi şeylere ğurban öle direklere şöle sundurma dellerdi. O yatay atılana sundurma diyollar.

Üzüm beğmezini, tut beğmezini? Hah şindi benim şorda yoğarda ğızım var. O iki tutu ğaynatdı, altı bidon beş kiloklarnan beğmez yaptı. Bal, beğmez deal ya bal. Onu toplar, götürür, herifi silkeledi ğótúrdú evine, torbıya şo patatis torbaları var ya o torbıya doldurdu doldurdu çıkdı üsdüne, sıkdı, ocā ğodu, ğaynatdı. Ğaynarhan 100 ğaynarhan ben de ordiyem, ğaynarhan ğaynarhan ğızım dedim ğayri endirek dedim. EndireK ana dedi, dutduğ ğazanı endirdik, ğazān benim bura geldiğim ğadar Hacce bacı, durdu ğazan. İçine bā yaprā atdı, durulsuñ deyi. Onu da ğeri duruluncağ çıhatdı, yaprakları ğaldırdı. Ğazannan ğuydu ğuydu satırnan ben yoğarı dama çıhatdım. Siniye şiye teşlere dókdüm teşlere. Bu beğmez bişdi, tası var üzüm beğmezi tası olur, 105 ğoca şöle şöle ğulpu olur. Onúynan savuruhan savururhan o kağdı. Bóuz de üzüm beğmezini, üzümü getiriler sala ğollar, üsdüne ā toprak, oluK oluK sal ded m oluğ. Bök yalnız saña deyim. Onu getiriyök, şunuğ ğadar var sal ded m, şurādar. Ondan sōna erkāmiz mi olur ğadınımız mı olur, ayāmıza cizmēy giyerik. Depelerken depelerken faş faş faş faş faş, şerbeti aħar oluğdan. Altında gene ğoca teş var hee, 110 onu da götürür gene ocā ğoruğ, ğaynadırık. Bök doğ ğazannarı var ya, ğoca ğoca ğazannar her birimiziñ evinde iki tene şindi ğayrı tutuğ da ğıymatı yok beğmeziñ de ğıymatı yok yavrım.

-Hep unutuldu ğurban hep deaşildi.

Onu da öyle ederik ğızım beĝmezini sıĝarıĝ, dama çıĝadıırıĝ onu sererik. Ā topraĝ ā
115 topraĝ, o toprā üsdüne atarıĝ, çıĝarıĝ üsdüne. Depelerken depelerken depelerken
ĝapcık gimi ĝalır. Onu da öyle ĝaynadırıĝ ĝazana doldurur ĝaynadırıĝ.

EK 2: SÖZLÜK

-A-

acış-: Üzölmek, acımak (7-403)

acıycak: Azıcık (19-24)

açık ekmeğ: Yufka ekmeği (47-23)

adeleş-: İnatlaşmak (31-19)

ağaşdan at: Tabutun taşındığı sal (1-107)

ağartı: Süt ürünleri (21-17)

ağertle-: Ayıklamak (44-23)

ağmın: Hayvan pisliği gübre (47-77)

aleyi: Hepsi (25-41)

alhış eyle-: Dua etmek (2-165)

amel: İshal (48-136)

ammana: Ama (26-71)

anadut: Üç dişli sapları dermeye yarayan tarım aleti (48-116)

aņare: Eğer (34-64)

aņşıtma: Anımsatmak

aperlô: Hoperlor (26-220)

arg: Küçük arakarsu, ark (50-25)

arın çatı: Alnın ortası (9-153)

arıstak: Mertek tavan

arsın-: Utanmak (40-153)

asbab: Elbise (52-91)

āsik: Eksik (34-26)

at pağlası: Yaban baklası

atelle: Atölye (5-18)

-B-

babal: vebal (25-202)

babbúq: Bir kuş türü (40-86)

baddıbanak: Yenilebilir bir ot türü (49-242)

báğ: Bey (7-47)

bastık: Nişasta ve pekmezle yapılarak ince bir tabaka halinde beze serilip kurutulan tatlı, pestil (16-135)

batal olmak: Bozulmak, harap olmak, özelliğini yitirmek (7-315)

bayak: Az önce (45-159)

belek: Beşik, kundak

berkit-: 1.Vumak, 2. Pekiştirmek (1-238)

beşirikli: Becerikli

bıkcı: Bıçkı, testere

bıngıldak: Bebeklerin kafalarında kemikleşmemiş yumuşak kısımlar (20-32)

bibi: Hala (41-118)

biderlik: Tohumluk buğday (48-16)

bir demlik: Tamamen, büsbütün (14-66)

birem birem: Birer birer (13-30)

bişek: Elektrikli yayık (51-152)

bişet: Bir şey (32-9)

bocu: Küçük köpek (17-87)

bodyç: Küçük toprak testi, naylon bidonlara da denir (26-185)

bor: Sürülmemiş taşlı tarla (7-386)

bosdan: Sebze bahçesi (14-45)

boyüz: Bu kez (31-18)

bōlesil: Bu şekil (31-53)

bōn: Bugün (41-9)

bōğrek: Böbrek (33-28)

bōğür: Yan, yan taraf (32-93)

bōhden: iftira (17-29)

bölükbaşı: Düğünü yöneten, düğün masraflarını da karşılayan kimse

bösbōg: Büsbüyük, çok büyük (2-242)

bu misilli: Bunun gibi güzel (28-27)

buğnüt-: Sıkıntıya sokmak, üzme (3-124)

buóz: Bu kez (45-135)

burhazı-: Kurumak (47-73)

bük: Çalı, çalılık (45-31)

bürük: Başörtüsü (25-110)

büzmece: 1. Çocukların sancıdan kaynaklandığı düşünülen büzülerek ayakları karına çeken bir hastalık. 2. Çıbana benzer bir yara çıkarıcı ve çıktığı yerde iz bırakan bir tür hastalık (3-118)

-C-

cağla-: Çağlayarak akmak (5-213)

cağşır: Çakşır, şifalı ot (40-81)

calba: Dağlarda biten ısınmak için de yakılan dikenli bir ot

cağgama: 1.Laf dalaşı, tartışma, 2.Yüksek sesle konuşma (7-252)

cara: Hayvanın doğum suyunun akması

cebir al-: Zorla alıkoymak (26-34)

cere: Toprak testi, küp (26-160)

cıgındırık: Etin köpüklü perdesi, işe yaramayan kısmı

cılgı: Dar patika (41-78)

cıncık: Cam (20-31)

cırmala-: Tırmalama (24-31)

cırrık cücū: Serçeden biraz büyük eti yenen bir kuş

cıyıqlama: İnce bulgurdan yapılan bir tür çorba (25-154)

cingan: Çingene (39-103)

cinnik: Eski odalardaki selamlık (6-197)

culuk: Hindi (52-77)

cumbar: İlaç macun (49-115)

curun: Taş veya tahtadan yapılmış oluk, kurna

-Ç-

çağ: İlkel banyo (14-83)

çağıldağ: 1. Koyunun kığına yapışmış dışkı. 2. Topaklanarak elbiselere yapışan kar (45-154)

çağşır: Yenilebilir bir ot türü (40-82)

çat-: Sataşmak (1-246)

çeki: Yaranın üstüne ottan yapılan iltihap kurutucu doğal bir ilaç (51-70)

çer: Hayvanlarda görülen bir tür hastalık

çerçi: Seyyar satıcı (25-160)

çeten çul: Kıl çuval (25-105)

çiçele-: Yağmur çiselemek (26-66)

çimdik gimi: Tırnak ucu kadar (11-45)

çimdir-: Yıkandırmak (14-13)

çipil: Yaş mera, sulu çalılık (32-131)

çipri: Çalı, takım (32-130)
çit: Basma kumaş
çiyin: Omuz (3-39)
çomça: Kepçe (22-21)
çüngü: Çadır direği (53-82)
çüt: çift (25-27)
çütcü: Tarla işçisi (25-188)
çüşdürüm eşşē: Uzun eşek oyunu

-D-

dam: Ev (39-37)
damāsi-: İmrenmek (3-41)
darāz: Bağ bahçe (5-114)
darbız: Yaş toprak (32-17)
dehat gel-: Güç kuvvet gelmek (28-72)
delalat ol-: Aracı olmak (33-15)
deşik: 1. Elbise (32-13), 2. Elti
dert deşil-: Dertlerin tazelenmesi (39-199)
devlikisün: Bir gün sonra (49-209)
deyşet: Şiir (34-171)
dıvra-: Ekin başak verecek duruma gelmek (1-204)
dısdıvraq: Derli toplu
dibine yakma: Sebzeli salçalı pilav (30-35)
diha: İşte, şu, şura anlamlarında gösterme ifadesi (45-20)
dilçik: Ayakkabı ve kemer tokalarındaki küçük metal çıkıntı
dil dibā: “dil dibeği” dilbaz, çok konuşan

diremit: Dinamit (42-37)

dirsek: Dönemeç (13-23)

donturaşlı avrat: Disiplinli, sözü dinlenen hanım (7-227)

doğuş-: Dövüşme, kavga (39-293)

dorlağça: (5-135) (bkz. dorlazca)

dorlazca: Yeni yetişen çocuk (5-60)

dölāse: “dölek ise” dölek: 1. Engebesiz, düzlük, 2. Uslu olma (34-69)

döl: Çocuk (5-160)

dulda: Gölge, korunaklı yer (3-33)

duluğ: Yanak

düürçük: İnce bulgur (45-28)

dürü: 1. Çeyiz öteberisi 2. Evlenecek kişilerin kız tarafından erkek tarafına erkek tarafından da kız tarafına gönderilen elbise, mutfak eşyası, vb. hediye (16-43)

düv-: Dövmek (34-205)

düven: Dükkan (28-68)

-E-

ede: Ağabey, baba, dede (26-250)

egid-: Besleyip büyötmek (6-172)

ehliz: Yumuşak huylu, sakin (7-202)

elcek: Karda batmayan ayakkabı (41-12)

elet-: Ulaştırmak (28-65)

ellām: Herhalde (19-48)

emmideş: Amca oğlu (9-178)

endeze: Ev eşyası, araç gereç “endeze olursa el övünür” (25-72)

enecik: Merdiven (6-192)

enik: 1. Köpek yavrusu 2. Çocuk (39-78)
erbişim: İbrişim, ipek (2-140)
esirikli: Sağı solu belli olmayan
essah: Sahiden, gerçekten (3-131)
eşğın: Baharda bağların sürgünü, filizleri (27-29)
evdime: Kilim (40-6)
evir-: Erkmeği arkasını önünü çevirerek pişirmek (12-62)
eyinnil nen: İyilikle, güzellikle (11-84)

-F-

ferfana: Ziyafet sofrası (7-360)
ferik: Cıvcıvden biraz büyük (47-20)
firez: Ekin kalıntısı (41-49)
firik: Çiğ tahılın ateşte yarı pişirilmiş hali (39-229)
f : Hayvan yiyeceği ot (7-78)

fortum: Hortum (1-155)

-G-

ğadana: Ahlakı zayıf kadın
ğadasını al-: “Başına gelecek kötülükler bana gelsin” anlamında geçen duada kullanılır. (30-9)
ğalaba: Kalın, kabarık
ğalan: Artık, bundan sonra (52-44)
ğalın: Kız babasının damat tarafından aldığı şey “tüfek, hayvan, altın vs.” (17-97)
ğalış: Büyük orak(12-24)
ğalışla-: Ekin biçmek (12-54)
ğalle: Para kasası

ğallep: Güvercin

ğambır: Kambur (13-66)

gameş-: Ağzı sulanmak, yerken buruk bir tat almak

ğamina: Habire, sürekli (4-19)

ğamiş çığ: Hasırın bir çeşiti (47-40)

ganere: Kadına hakaret etme sözü

ğanne: Cam şişe

ğañirt-: Geriye doğru bükme

ğapıt: Erkek paltosu (17-180)

ğarababa: Vücutta iyileşmeyen yaralar çıkaran bir tür hastalık (3-101)

ğarāç: Başı kara koyun (47-14)

ğarā-: Karanlık çökmek (16-83)

ğas-: Çevirmek, çevrelemek, örmek (45-46)

ğasdık: Hayvan ağılı

ğaslek: Bilerek, isteyerek, kasten

ğat: Elbise

ğav: Ateşi tutturmak için kolay yanan yakacak (25-48)

ğavûrga: Kavrulmuş buğday (3-164)

ğaya torçu: Bir ot türü (53-57)

ğaygana: Pekmezli yumurta (49-145)

ğayrı: Bundan sonra, artık (2-32)

geçgere: İnşaatla kullanılan malzemeleri taşımak için iki kişinin kullanımına uygun olan araç (26-131)

gelberili: Hatır gönül sayan, insan kıymeti bilen (31-55)

gelinniK et-: Kayınbabaya karşı saygıdan işaret dili ile konuşmak (14-74)

gem: Tarla sürmeye yarayan bir alet (48-117)

gendāndini: Kendi kendini (39-134)

ger göyun: Postu beyaz çizgili koyun (47-14)

ger: 1.Ekşi, 2. Leke

gevel: Bahçe ve tarla sulamak için açılan ince su kanalı (7-364)

geyik göbā: Bir tür şifalı ot (53-58)

ğıfla-: Ayıklamak (26-62)

ğılap: Suret, şekil (11-5)

ğındam: Az (25-37)

ğırā: Kırığı (26-107)

ğırāna: Kenarına (16-101)

ğırh-: Kırkma işlemi (47-43)

ğırkla-: 1.İyice arıtmak, 2. Yeni doğan çocuğun, doğumunun kırkıncı gününde birtakım geleneksel törenlerle yıkamak (21-35)

ğırma: İnce bulgur ve pekmez ile pişirilip kurutulmuş tüketilen bir tatlı (47-26)

ğışga: Soğanın küçüğü (25-28)

ğıtal-: Azalmak (49-169)

ğıvgıllık: Sıksa işe yaramayan hoşla gitmeyen adam

ğıvış: Koyun, keçi dışkısı.

ğıyıkla-: Aralamak

ğıyma: Bulgurlu yemek, kısır (14-39)

ğızıl yúğruk: Çıban (18-32)

ğızın-: Isınmak

giciş-: Kaşınmak (32-74)

gilik darı: Küçük tanecikli mısır (3-77)

gişi: Koca (25-187)

gocuk: Kaban, mont

godduş: Gözü açık, kurnaz

goņur: Kibirli

gó paĥla: Yeşil bakla (32-62)

gō ver-: Dedikodu yapmak

gor: Odun yığını (45-110)

goyak: İçine kar suyu da biriken dağlardaki çukur, hendek “Her koyağa mazi yağmaz yağarsa birine yağar onun da kıymetini bil.” (23-61)

göbelek: Mantar (53-56)

gölek: Gölet (14-104)

gölüKcü: Yük hayvanı ya da büyükbaş inek, camız, manda ile uğraşan (45-71)

gön: Hayvan derisi (30-24)

gudu: Kurnaz, menfaatçi

guru gosğa: Fakir olduğu halde zengin edasında olan kimse

guruluğ: Arazi, koruluk (32-150)

guş guş: Bir karış kadar boyu olan dilimli yapraklı ilkbaharda toplanıp yenilebilen bir ot (49-235)

gutnu tuman: Parlak, ipek ve pamuk karışımlı güzel bir şalvar (3-43)

guymak: Un, irmik ve su ile pişirilen hamurun geniş bir kapta ortası oyularak tereyağı ile eritilen pekmezin ortasına dökölmesiyle yapılan bir tatlı türü (50-51)

guz: Kuzey (38-121)

gücele: Zar zor anlamında bir zarf.

günēyk: Ayçiçeği (44-17)

güvā: Damat (52-86)

-H-

hacet: Alet edavat (25-166)

harınan: Hararatle, ateşle (26-300)

haspir: Kuru yemiş (26-147)

hatize: Tereyağ, nişasta ve pekmezle yapılan bir tatlı türü (49-132)

haysı: Hangisi

hazın damı: Kiler (25-94)

hêka/hêkâ: Hikâye (42-61; 8-61)

hekel: Topal (45-137)

helik: Karda batmamak için giyilen bir ayakkabı (23-56)

helke: Kova (43-13)

heye: Evet (7-443)

hezan: Yapıda kullanmak için büyük gövdeli ağaç (23-49)

hıs boğmaç: Gizli gizli iş yapan, içten pazarlıklı

hışna-: İyice dövmek (39-157)

hōla-: Saldırmak (18-49)

horaf: Çirkin (17-95)

horanta: Aile (25-11)

horapbanak: Bir oyun (50-133)

hōr-: Haykırarak ağlamak (26-227)

Horum: Tarlada yığılmış bitki öbekleri (26-183)

hōrf: Korku (7-367)

hūdūd: Hudut (37-59)

-I-

ıcık: azıcık (25-204)

ığralla-: 1.Sallamak, 2. Sıkıntıya sokmak (11-104)

ıktır-: Deveyi çöktürmek (37-21)

ırayına hür: İstedığı gibi hareket eden (39-244)

ızar: Kadın giysisi kara çarşaf (1-255)

-İ-

indi: şimdi (24-19)

inecik: Merdiven (6-192)

işirik: Çapak (44-67)

işmar: İşaret dili (20-44)

ivez: Sivrisinek (7-15)

iyeş-: İnatlaşmak

-K-

kea: Kahya, muhtarlık yapmış kimse (25-174)

keçelik: Keçeden kilim (1-180)

kefle-: Kazanda kaynayan pekmezi durultmak (21-66)

kelep: İp yumağı, ip çilesi (47-45)

kead: Lira (39-178)

kep-: 1.Çökmek, yıkılmak, 2. Yere kapaklanmak (28-87)

kepcik: Buğdayın kabuğu (47-67)

kepir: Verimsiz çorak tarla (7-389)

kertik: Çentik, boğum

kes: Nohut ve bakla samanı

keşik: Yaylaya çıkarken dönüşümlü olarak hayvanlara bakma (53-74)

keven: Yakacak olarak da kullanılan dikenli bir ot türü (13-18)

kezzek: Hayvan gübresinden elde edilen yakacak (25-50)

kıslevet: Lastik ayakkabı (40-44)
kiçik: Aşağılama sözü (17-85)
kirmen ārmek: İp, yün eğirmek (25-104)
kirtik: Sabunun küçük bir parçası
kis: Bent (4-22)
kivişle-: Gizlice gözetlemek
kömbe: Gözleme (26-57)
kömme: Gömme (32-21)
k̄ōṅ: Köyün (1-7)
kōnçek: İç gömleği (1-175)
kōpūmek: Yorganın yününi astara tutturarak dikmek (4-39)
k̄ōsgūç: Ucu yontulmuş değnek ile oynanan bir oyun (49-225)
kōsdük: Köstebek (19-63)
kōsnü: Köstebek
kōşger: Ayakkabı diken (5-172)
kōtek: Dayak (15-17)
kōten: Toprak sürmeye yarayan tarım aleti (7-75)
kōy atğısı: Köyün giderleri için köylüden toplanan para (7-215)
kōynek: İç gömleği (34-196)
k̄ūrú-: Kürekle temizlemek (26-266)
kūggülü: Salıncak (49-228)
kūlek: Tahta kovadan ölçü aleti (26-176)
kūnde: Her gün (21-5)
kūpecik: Toprak testi (21-71)
kūrük: Eşek yavrusu

kürün: Büyük tahta su teknesi (33-43)

küskürsú: Altına mangal ile köz koyulup üstüne örtü örtülerek yere kurulan etrafına insanların oturup sohbet ettiği tahta sehpa (3-164)

küşne: Hayvanın yediği bir ot “Öküzün küşneye çöktüğü gibi ne çöküyön”(6-130)

-L-

lölama: 1. Hamuru yuvarlayarak yoğurma, 2. Loğ taşı ile ezme, sertleştirme (3-70)

-M-

mā: Eski yapılarda oda bölmesi (32-32)

mahal: Yer, yöre (7-366)

mal: Hayvan (25-108)

malamat ol-: Heyecanlanmak, perişan olmak (14-92)

mamırsa: Mısır unu ve pekmezden yapılan yemek (50-50)

masatla-: Bileğilemek (26-91)

māsere teşti: Pekmez kaynatılan, nişasta yapılan büyük bakır leğen (3-50)

maşgaralık: Komiklik (1-53)

maşgara ol-: Rezil olmak

māsiyeti: İşin gerçeği, aslında (53-20)

melengiç: Kuru yemiş (3-164)

melhem: Merhem (39-333)

mellō: Beştaş oyunu (49-221)

mertek: Yapılarda kullanılan büyük kalın ağaç gövdesi (23-49)

mes: Mest, üzerine mesh edilebilen yumuşak deri ayakkabı (1-251)

meses: Çifte sürülmüş öküze takılan uzun değnek (7-391)

mezdē: 1.Çam, 2. Çam sakızı (11-104)

millavara: Gece oynanan bir oyun (49-214)

mıdara et-: Eyvallah etmemek (6-60)

midyel: Tarım aleti (7-77)

muhanet: İyilik yapmayı sevmeyen, kötü, adi, cimri kimse (7-71)

muzğanma-: Uyuklamak üzere uzanma (26-184)

-N-

nefes: Nazar (3-10)

nēlēse: Nasılsa (32-45)

nine-: Ne eylemek (39-333)

-O-

öllük: Üvey oğul (2-15)

o günün báhrinde: Geçmiş zamanda, o vakitlerde (25-10)

oğuntu: Davetiye (26-80)

oqlā: oklava (12-63)

oqlāç: Oklava (11-100)

-Ó-

óğrek: Alışkın

óne: Önüne (34-51)

-Ö-

öğün yok öşük yok: Yemek yok yemeği yapan yok (26-225)

öndüç: 1.Ödünc, 2.Karşılıklı imece usulü (14-30)

ötāçi: Öte geçe (17-103)

ötān: Geçen gün (49-158)

ötüz: Öte yüz, diğer taraf (32-69)

özü dōmek: Dayanamamak, kıyamamak (16-76)

-P-

palaz: Kilim (45-157)

pavraz: Pervaz

perişanla-: Perişan olmak

pırtı: Giysi, kumaş (25-68)

pic: 1.Bitkinin gövdesinden çıkan işe yarasız kısmı 2. Ham meyve, yabani meyve.

pinnik: Tavuk kümesi (44-45)

pur: Killi bir tür toprak (22-100)

pür: Tarla bitkilerinin yeşil yaprakları, pancar yaprağı (26-109)

pürçük: Saçak, püskül (45-138)

-S-

şağar: 1.Alnında aklık olan hayvan (26-216), 2. Saçın girdap gibi kıvrımlı olan bölgesi.

sal: Tahta tekne (27-8)

satır: Kova (35-53)

sav: Gibi edatı (7-164)

sav-: Göndermek, uğurlamak, uzaklaştırmak (14-9)

savış-: Gitmek (16-17)

sehan: Büyük bakır tas (25-164)

seamen: Seğmen (27-51)

seyip: Başiboş

sığ: İki ayak sığacak kadar patikadan çok dar yol (32-134)

sığılğan: Bitimsi parazit, böcek (32-73)

sırt gey-: Giyinmek

s nenmek: Gizlenmek saklanmak

sini: Büyük tepsi (53-104)

siş siş: Ateşin içinden geçerek oynanan bir oyun (52-100)

sişilemek: İnlemek

sirken: Yenilebilir bir ot (39-221)

siril: Kulplu bakır kap (26-189)

sohu: Tahıl öğütme taşı (7-60)

sok guyu: Lastik ayakkabı (6-207)

sok vur-: Bitkiyi dondurmak (26-108)

sól-: Ateşte hafif kızartmak, rengini soldurmak

soşranmak: Söylenmek

somruk: Çocuğa az az somurmak için verilen lokum ya da kuru dut gibi yemiş (26-33)

soyha: Ölünün arda kalan giysisi “soyhacına galasıca” (2-263)

sömelek : Kundağa belenmiş bebek (51-9)

suma: Sima (13-135)

sundurma: Çadır direği (53-94)

sunuşcu: Kırık çıkıkçı (49-114)

südük saçmak: İftira etmek (25-182)

sülenke: Yassı bir taşla oynanan oyun (49-222)

sümit: İnce bulgur (51-115)

sürgün: Hasat sonrası (26-107)

süve: Kapının üst kısmı (6-137)

süyük: Çatının kenarı (6-189)

şelek: Sırtta taşınan yük (51-7)

-Ş-

şelek: Yük (51-24)

şimşed-: Sivriltmek (48-55)

şîir: Çığır, karda kürekle açılan yol (45-133)

şiyec: Ağaçtan yapılmış çit

şor: Laf, söz (25-102)

şōra: Çorba (32-62)

-T-

tafdá: Renkli bir tür gelinlik kumaşı (26-23)

taħım: Tarla sınırı (2-113)

taħtuħa: Tahtadan yapılmış ayakkabı (1-196)

táár: Ağaçtan oyma soğuk su termosu (27-15)

tavaaşı: Salçalı bir tür pilav (14-50)

tazzik yap-: Baskı yapmak (39-246)

tekleme: Tek tük (33-16)

terge-: 1. Terketmek, 2. Bırakmak (37-26)

terki: Arka, arkası (32-38)

tiğ: Harman savurma, dāne çıkarma (7-77)

tıhra: Buğday yığı (6-128)

tıķgat: Dikkat (17-13)

tırpan: Tarım aleti (26-91)

tiğrek: İlaç, em, panzehir (7-211)

toħaç: Tahtadan yün, halı, kilim yıkama aracı (49-278)

toħan-: Dokunmak (41-19)

toħuş-: Kafa kafaya çarpışmak

toķlu: Çelik dikenli tasmalı olan köpek (41-80)

top muazası: Top düzeneği (1-198)

toy boħu: Cevizli beyaz Şeker (52-117)

toyĝa: Dövmeye ile yapılan bir tür çorba (26-231)

tuman: Őalvar, don (3-43)

tut: Dut aĝacı (12-36)

tülü daylak: Deve (37-18)

-U-

ucca ucca: Yavaş yavaş (6-79)

ufaraĝ: Ufaka (44-36)

uĝu ĝuŐu: BaykuŐ (3-7)

utuz-: Oyunda, yariŐta kaybetmek, ütülmek (18-47)

-Ü-

üce: Yüce (40-76)

üt-: Tüyleri ateşle yakmak

-V-

velhan: Nadas (48-40)

-Y-

yaba: Tarım aleti (31-61)

yālıcaĝ: Yenilebilir bir ot türü (49-240)

yalnaĝ: Yalın ayak (32-56)

yannık: Tahtadan yayık aleti (51-151)

yavşan: ayı da yapılan, ishale iyi geldiĝi söylenen bir ot türü (34-71)

yekin-: Ayaĝa kalkmak (5-130)

yelkir-: KoŐar adım yürümek (7-337)

yepel saşlı: Parlak saşlı (25-143)

yere al-: Yere atmak (53-19)

yētden: Yeniden (33-7)

yılcancık: Bir tür hastalık (5-140)

yúğsúk: Düğünlerde oynanan bir oyun (52-103)

yumak: Yıkamak (25-178)

yúmúş: Emir, buyruk (40-6)

yūrruk: Yuğururuz (14-28)

-Z-

zahra: Kışlık yiyecek (48-10)

zamık: Çam reçinesi, zamk.

zamıkla-: Birbirine ulamak (45-110)

zat: Şey, yemek (25-93)

zehroş: Sarhoş (28-61)

zelbe bā: Öküz bağı (52-91)

zıvın-: Sıvışmak, kaçmak (7-222)

zilif: Bağ filizi (47-57)

zoba ğaymak: Sobayı yakmak (6-119)

